

A JÖVŐ CSILLAGAI
STARS OF THE FUTURE

Kofi Annan ENSZ főtitkár 1998. június 27-én megnyitja, Pino Arlacchi ENSZ főtitkár helyettes, az ENSZ bécsi hivatalának vezetője Tóth Tibor, a Magyar Köztársaság bécsi állandó ENSZ képviselőjének vezetője és dr. Körmendi Anna társaságában az Egyesült Nemzetek Szervezetének bécsi székházában a Körmendi-Csák gyűjtemény anyagából rendezett kiállítást. A tárlat az Általános emberi jogok nyilatkozata megjelenésének 50. évfordulója alkalmából rendezett 5. bécsi nemzetközi konferencia kísérő rendezvénye volt.

A JÖVŐ CSILLAGAI
STARS OF THE FUTURE

EX LIBRIS CSÁK MÁTÉ

Vagyóczky Károly metszete

A JÖVŐ CSILLAGAI STARS OF THE FUTURE

EGY GALÉRIA TÖRTÉNETE ■ THE HISTORY OF A GALLERY
1992–1997

1999

Göncz Árpád a Magyar Köztársaság elnöke Genfben a Szellemi Tulajdon Világszervezetének székházában kortárs magyar művészeti kiállítást nyitott meg a Körmendi-Csák Gyűjtemény főműveiből. Kíséretében Dévényi István a Magyar Nemzeti Galéria kortárs gyűjteményének vezetője.

ELŐSZÓ

Az öröm csodálatos csokrával köszönti az évezred vége az utolsó évszázad záró évtizede a művészetek jóvoltából az emberiséget. Törvényszerű, hogy félelmetesen erős, agresszív nagyhatalmak szelídültek és humanizálódnak; társadalmi belső erők gyengülnek, szűnnek meg, míg más erővonalak erősebbekké válnak; átstrukturálódnak régiók, országok, egész földrészek; változások és váltások követnek változásokat. Ember emelkedett a világűrbe, és megérhettük ennek negyedszázados évfordulóját; emberi lábnyom maradt a Holdon, amelynek megismertük hátoldalát; Marsjáró küldi jeleit és elindult a Szaturnusz-szonda; tágulnak horizontjaink. De ismeretanyagunk más irányban is pompásan tágul, megismerjük az emberi gondolkodás, az emberi mozgások törvényszerűségeit.

Szinte pontosan tudjuk előre az időjárást és vannak fogalmaink a demográfiai alakulásról; megszűntek a távolságok és a szűk keresztmetszetek a hírközlésben azáltal, hogy demokratizálódott a közlekedés, a hírközlés; beláthatatlan lehetőségek nyíltak, szédítően gyors kiaknázhatóságot biztosított az elektronikai forradalom.

Humanizálódott a kapitalizmus, és lehet hogy ebben közreműködtek sikertelen és letűnt utópiák.

Hazánkban ez az évtized az emberi jogok, a sajtószabadság, a lelkiismereti szabadság, a törvény előtti egyenlőség évtizede. Most fejeződött be nálunk a második világháború, és százötven éves forradalom végén győzött a modern társadalom a feudalizmus fölött.

Ebben a felfokozott szakaszban, a változások viharában különlegesen fontos szerep hárult a művészekre, a műsák világára, az igazság keresésének érzelmi eszközeire. A kortárs művészek szerepe felértékelődött, jelentőségük megnőtt, fokozódott az elvárás irántuk. Egyben ezzel ellentétben gyengült talajfogásuk, nőtt létbizonytalanságuk, egzisztenciális gondja-

PREFACE

As we approach the end of the closing decade of this century, and reach too the turn of a millennium, it is thanks to the bounty of the arts that we are able to salute humanity with a veritable bouquet of delights. Our age has its conventions. We believe that the terrifyingly strong, aggressive Great Powers have become tame, and even humanised themselves. Inner social forces are weakened, have ceased to play a role, while other sorts of power are becoming more dominant. Regions, countries, whole sections of the globe are being restructured. Change upon change is besetting the world. We have sent men into space. It is now over a quarter of a century since man first planted his steps on the Moon. We have travelled to the dark side of the Moon. We have received signals from a spaceship sent on a mission to Mars. We have begun to probe the mysteries of Saturn. Our horizons are constantly expanding. And there is another way, too, in which our knowledge is increasing. We are beginning to understand the rules that regulate human thinking and human trends.

We can forecast the weather almost infallibly. We have an understanding of demographic evolution. The problems of distances and narrow cross sections have disappeared from the world of telecommunications. As a direct result of the democratisation of travel and communications, the world of the microchip has opened up vast vistas of possibility, proceeding at a dizzying rate.

Capitalism has taken on a human face. It is possible that failed and vanished utopias were a contributory factor in that change.

In Hungary this has been the decade of human rights, of freedom of the Press, of liberty of conscience, of equality before the law. It is only now that the Second World War has finally ceased to exert its malign influence: after a century and a half of revolution, the modern society has finally triumphed over feudalism.

In this intense period that we have all been living

ik halmozódtak. Azért van ez így, mert a művészetek belső törvényei szüntelen érvényesülésükkel áttörik a műfajok határait, megváltoztatják a hangsúlyokat, egyes művészeteket olykor a másik rovására preferálnak, másokat háttérbe szorítanak. Új műfajok születnek, erősödnek, majd elhalnak. Másoknak pedig csak váratlan helyzetek adódnak, egyes társadalmi mozgások spontán kisodródásokat, másutt vákuumokat eredményeznek.

A legnagyobb sikere, a legkézzelfoghatóbb eredménye természetesen az építészetnek a XX. század legmagabiztosabb művészetének van, ám az is igaz, hogy ezt vesszük kevésbé észre. Az építészet jelen van mindenütt, ahol az ember létezni kíván, talán ezért is nem kíséri műelemzők csapata, és emiatt néha mint művészet, az átlagember számára észrevétlen marad.

A filmművészet 100 éve a legelfogadottabb sikersorozat, a színház világából a mozi világán keresztül a TV világába vezetett, maga alá gyűrte szabadidőnket, nélkülözhetetlenné vált, életünk és narkotikumunk. Tudjuk mikor keletkezett, éppen 100 éves a mozi, és tudjuk, hogy távlatai végtelenek. Természetes előfordulása a filmtekercs, a videoszalag, tetszés szerint levetíthető, élvezhető, a legdemokratikusabb, mert mindenkire eljut, sőt az életi, hogy tömegfogyasztásra alkalmas.

Birodalmak dőlhetnek meg azon, hogy az igazságosság eltaposhatatlanná vált általuk.

A zene, ennél lényegesen több méltatást kívánna, más – minőségileg több – azáltal, hogy elérhető. A zene, a zeneértők növekvő tábor, világméretű tömegei, nyelvi határoktól mentessége új híveket jelent, új örömet. Zenekarok, zenepaloták, zeneakadémiák, koncerttermek, különleges alkalmak és rendezvények tűntek föl, és ezek szükségesek is. A zenészek egyre képzetesebb kvalitásaik mellett az átalakulás idején néha nehéz egzisztenciális helyzetbe kerültek, de a társadalom előtt ez mindig ismert és segítséget kérdelemelt művészet volt.

Mi a képzőművészet támogatása területén véltünk olyan feladatot találni, amely méltó a kor civil értelmiségéhez. Az eltelt negyven évben praktikus kézi ve-

through, a particularly important role has been assigned to the arts, to the world of the Muses, to the emotional tools which we employ in the search for truth. The role of the contemporary artist has become much more significant, we have come to expect more from them. And yet alongside all this they have somehow lost their firm foothold. Their sense of insecurity has increased, and they find themselves beset by existential problems. This is because the inner, informing rules of art have continually asserted themselves, and this has led to a breaking of genre boundaries, a shifting of emphases. Certain sectors of the arts find themselves preferred over others, while those others are squeezed into the background. New genres are born, gather strength, and then die away. Others find themselves in unexpected situations, swept along on the tides of social change, or else ending up in a vacuum.

The greatest success, the most tangible result, naturally belongs to architecture, the most self-confident twentieth-century art form. It may well be, however, that it is the least remarked-on. Architecture is present everywhere that human beings choose to congregate and live. It may be for this very reason that it does not carry along with it a whole vanguard of art critics, which in turn has meant that, as an art form, it goes unappreciated by the man on the street.

The 100 years of the film industry is probably the art world's most popular success story. This has taken us from the world of the theatre, via cinema, to the realm of TV, a medium which has taken our leisure time hostage, made itself indispensable, become our nourishment and our narcotic. We know exactly when it came into being: cinema is exactly 100 years old. We also know that its perspectives are boundless. As a natural progression from the film reel, we now have the video tape. We can play it when we want; it is the perfect symbol of the democratisation of the motion picture; it is accessible to everyone. That, in fact, is precisely what it feeds on, the fact that it is adapted for mass consumption. Empires have fallen by virtue of the fact that thanks to this medium, the truth can never be suppressed.

Music is something which requires more analysis – because it is more than simply available. Because of its independence of linguistic boundaries, music presents us

zérítés volt a felszíni látvány szerint. De gyakorlatilag a vezérő szándékát valóra nem váltó érdekes művészeti közélet teremtdött, sajátos művészeti életmódok alakultak ki. A világ kortárs képzőművészetének szerves része maradt a kortárs magyar képzőművészet.

Szabadság a hó alatt.

Csak néhány évig tartott az utólag személyi kultusz éveinek nevezett cenzúra-rendszer. Egy győztes forradalom és előszele elsöpörte a képtelenséget. Ami ezután volt, ügyetlen volt. Viszont a rendszerváltozás évétől – okkal, ok nélkül – a művészársadalom gyámolítás nélkül maradt. A „Képcsarnok gyermekei” galériásokat és művészeket valamint közönségünket értve ezalatt, szétszéledtek és nehezen találtak magukra. A művészek félni kezdtek, az öregedés és nélkülözés csakúgy rettenetes, mint a pályakezdés lehetetlenülése. Nemzedéki ellentétek nélkül került válságba a szakma.

Először is képzőművészeink kiállítási lehetőségein szerettünk volna javítani, hiszen jelentős visszaesés következett be. Ez a könyv lényegében ennek a javítási kísérletnek – tegyük hozzá, hogy eredményes kísérletnek – kíván emléket, krónikás pontossággal szakszerűen szerkesztett emléket állítani.

A sor Gyarmathy Tihamér akadémiai székfoglalójával kezdődött, a Nagybányai úti teraszház földszintjén kialakított impozáns méretű kiállító térben. A jelenlevő több száz vendég Passuth Krisztinától remek helyzetelemzést, szakszerű méltatást és Egry Margit rendezte kiállítást kapott, meglepetésként pedig Sinkovits Péter könyvét Gyarmathyról speciális alkalmi pecséttel. A vendégek nemcsak a szakmát, a művészeket és a művészettörténészeket jelentették, hanem például politikusokat is. Jellemzőül a szándék megvalósulásának epizódjaként említem, hogy amikor Bánó András ismert Gyarmathy gyűjtő, néhány év múlva Atalantában járt, meghívta őt egy ismert és sikeres amerikai magyar közgazdász, Georg Varga, és lakásában fő helyen egy ezen a kiállításon beszerzett Gyarmathy chefs d’oeuvre-öt talált. Azért gondoljuk meg, hogy a világ legnagyobb és legforgalmasabb lé-

with new challenges and new pleasures. Orchestras, music venues, music academies, concert halls, special musical gatherings and events – all these have appeared in our lives, and are wholly necessary. Musicians are growing ever more expert, and yet they too have been faced with those existential problems so familiar to today’s artist. Music will survive, however. It is, and always has been, a branch of art which society has recognised and deemed worthy of its support.

It is in the field of pictorial art that we have aimed to fulfil a critical and necessary function. Over the last forty years art found itself to all intents and purposes in a sort of stranglehold. Thankfully Hungarian contemporary art has managed to remain an organic part of the world picture. There were still currents of freedom running beneath the frozen stream.

The censorship system only lasted a relatively short time. Incompetence was all swept away by a victorious revolution. And yet now, since the political changes in Hungary, the country’s artistic community has found itself left high and dry, without any support. Gallery owners, artists, and the public that goes with them, have all been scattered to the winds. Artists have begun to fear that old age and indigence are equal evils to the problem of not being able to get started in the first place. Art has fallen into crisis.

Our first idea was to do something to improve exhibition opportunities for artists, as this was an area which had fallen sadly by the wayside. This book aims principally to serve as a precise, professionally-told chronicle of that experiment – an experiment, I should add, that has been highly successful.

Things began with an inaugural exhibition of works by Tihamér Gyarmathy, in an imposing exhibition space set up on the ground floor of a house in Nagybánya Road, in the hills above Budapest. Several hundred guests were present at this event, which was organised by Márta Egry with evaluations and commentary by Krisztina Passuth. A surprise bonus was a copy of a book on Gyarmathy by Péter Sinkovits, stamped with a special stamp. Guests were not only culled from the leagues of artists and art historians; there were, for example, politicians there as well. As an example of how successful the event turned out, I can

gikikötőjével felszerelt városában az európai mércével mérve felfoghatatlanul nagy forgalmú metropolisban egy későbbi olimpia színhelyén az ottani felső tízezer egyik legjelesebbjének a General Electric a multi GE elnök-helyettesének lakásában Gyarmathy kép a fő helyen. Gyarmathy a Damjanich utcából egy igazi élő szenvedője a szoc. réal-nak. Egy olyan művész került rá meggyőződéses melléállásunkból a Budapest–New York-i műkincs-sztrádára, akivel kapcsolatban egyszer egy hatalom még azt is megtiltotta, hogy festéket vásárolhasson az 50-es évek Képzőművész-ellátó szakvállalat boltjából, ahol egyébként ugyanakkor minden egyetemista diákigazolványa felmutatásával szabadon vásárolhatott. Páratlan volt a „Nagy Öreg” sikere, akinek oldalán ott ült akkor még Éva, a művészettörténet gondos robotosa, aki férje minden művét évtizedeken keresztül alkotásukkal szinkronban regisztrálta. Később a Budapesti Történeti Múzeum Fitz Péter szakmai gondozásában szép kiadványt jelentetett meg egy hihetetlenül sikeres, a Budavári Palotában rendezett óriási életmű kiállítás alkalmából, amelyeknek mi kis részben, de segítői lehettünk. Mégis mindmáig késik egy Gyarmathyhoz méltó album, ahol műelemzések és főleg színes táblák mutathatnák be összefogóan művészetét. Ebből ízelítő a sorozatunkban 2. számot viselő Kortárs Magyar Művészet című válogatás, amelynek Gyarmathy lapjai és címlapja mutatják kiaknázatlan lehetőségeinket.

Nem véletlen volt ez a Gyarmathy-kultusz nálunk akkortájt, hiszen a már sikeres művészt, a Kossuth-díjas akademikust még mindig sorra kihagyták a nagy seregszemlékből. Hiába kerestük művét például a Bonni Kunsthalle „Europa-Europa” összefoglaló kiállításán, vagy bárhol ahol hivatalos állami kortárs bemutatkozás történt.

A folytatás méltó volt a kezdethez, némi társadalmi összefogásról az ingatlanszakma sikeres vezetőinek segítségével több mint félszáz kiállítás szerveződött, remek helyen, remek rendezőkkel, jó törzsközönséggel, ha ritkán is de néha megfelelő sajtóvisszhanggal.

És a művészettörténészek jó partnerei voltak a művészeknek. Ez egyébként egy régi kérdés új felvetését

quote an episode related to me by András Bánó, himself a well-known collector of Gyarmathy's works, who, when he went to Atlanta a few years after the exhibition, received an invitation from the American-Hungarian economist Georg Varga, and there, in pride of place in Varga's apartment, he saw one of Gyarmathy's chefs d'oeuvre, purchased at that very exhibition. It is a great thing to imagine it there, in pride of place in the apartment of the Vice-President of General Electric. Gyarmathy is a true martyr to socialist realism. It is strange to think that an artist who now, thanks to our staunch support and belief in his talents, has found his way onto the Budapest-New York arts circuit, could yet be the same person who, in the fifties, was barred by the Communist authorities from buying paint in the state-run artists materials shop, a shop where at the same time any university student could freely buy anything he wanted on presentation of his student card. The success of this Grand Old Man has been unparalleled, with the faithful Éva by his side, meticulously recording the creative process of decades of her husband's work. Later on, the Budapest History Museum issued a beautiful publication under the auspices of Péter Fitz. The book appeared in connection with a huge exhibition of Gyarmathy's life works, which we are proud to have played our own little part in. Sadly, we still lack a really good book on Gyarmathy; something that would embrace his whole oeuvre, providing passages of commentary and, more importantly, colour plates. A taste of this is provided in our own book entitled "Contemporary Hungarian Art", number 2 in our series. Although the volume consists of a selection of works by numerous artists, we have included several works by Gyarmathy, and elected also to put him on the cover, in acknowledgement of the burgeoning possibilities that his art offers.

Our support of Gyarmathy at that time was no coincidence. Though he was a successful artist, academician, and winner of the Kossuth Prize, he was always left out of the great art shows. We searched in vain for his work at the "Europa-Europa" exhibition in the Bonn Kunsthalle. And the result was the same wherever official state contemporary exhibitions were held.

The continuation was worthy of the beginning. With a bit of social solidarity and the help of influential peo-

is jelentette: mit várunk a művészettörténésztől. Természetesen nem mi mint műpártolók, hanem Mi mint a jelenkor embere. A művészettörténésznek tehetségnek, alkatilag alkalmasnak kell lennie. Tájékozottnak és műveltnak történelmi viszonylatban, már csak azért is, hogy ne ériék meglepetések. Lelkiismeretesnek, gondosnak és figyelmesnek. Ezek természetesen trivialisítások. Minden művészettörténészre mindig igazak.

Ezzel azonban nem ér véget a követelményrendszer, ha a kortárs művészetekről van szó. Az a művészettörténész, aki kortárral foglalkozik, maga is kortárs. Van véleménye és azt vállalja. Ezzel kockázatot vállal. Nincs rosszabb, mint ha egy velünk élő művészettörténész bürokratikus bizonytalanságok során akár bürokratikus tologatásokba kezd. Legyen véleménye, ismerjen mindent amit megismerni lehetett, szeresse a témát, ne kímélje se magát se másokat, őszinte legyen, de lehet ügye érdekében csalafinta is, korrekt legyen, harcos legyen, kompromisszumkész legyen, de ne megalkuvó.

A művészettörténész a maga területén nagyhatalom, sok törekény felfogás útjának kijelölője, érvényesülésének meghatározója. Ténylegesen kevesebb neo-barokk giccszalota állna és több épülete maradt volna ránk Hildnek vagy Polláknak, ha művészettörténészeink hatékony befolyása jobb lett volna. Ugyanígy a festészet és a szobrászat is kevesebb félresiklást, értőbb és több kordiagnózist adott volna. És több művész maradt volna meg az igaz úton, ha művészettörténész konzulense tisztább tekintetű, határozottabb partnere lett volna. És akkor talán azt sem kellene megmagyarázni, hogy mi az igaz út és mi különbség van a vérrel írt szerződés és a piros tintával írott között.

Ez az évtized a Saulusok-Paulusok damaszkuszi útja tanulságainak sűrítőménye, és az évtized második felére meglepően nagy és jelentős szembeforgalom mutatkozott a damaszkuszi úton. De vannak konok és megrögzött hosszútávfutók az ő szent és áttörhetetlen magányosságukkal, akik nem fáradnak el az igazságkeresésben, nem adják fel reményeiket, és néha úgy érzem, reményeik a mi reményeink, és nekünk sem kell

ple in the property world, over 50 exhibitions were organised, all in excellent rooms, with excellent organisers, and with an encouraging viewing public. Sometimes, though rarely, they attracted the deserved amount of media attention.

And the art historians were good partners to the artists. This is of course just another re-run of the old question: what do we expect and want from an art historian? By we, I do not of course mean we the artists' patrons, but we the people of today. An art historian must be talented, and temperamentally suited to the work. He or she must be well-informed and have a good historical background, to preserve them from any surprises. They must be conscientious, meticulous and careful. But these are trivialities, of course. They are things that are always true of any art historian, and the list of required qualities does not simply stop there, especially if we are talking about contemporary art historians. Art historians who deal with contemporary art are contemporaries themselves. They form opinions and undertake to hold onto them. And by doing this they are taking a risk as well. There is nothing worse than an art historian who succumbs to bureaucratic insecurities and starts on a process of bureaucratic shuffling. They must have opinions, know everything that it is humanly possible to know, love their subject, spare neither themselves nor others, be sincere, but crafty as well in the furtherance of their cause, honest, forceful, ready to compromise but not temporising.

The art historian is a great power in his or her field. They show the way for a number of fragile ideas, and determine their validity. Fewer Neo-Baroque castles of kitsch would be standing today, and we would have more left to us from the hands of Hild and Pollack, if our art historians had been better and more effective. The same is true of painting and sculpture too. There would have been less sliding off the rails, and more that would give a better understanding and feel for the age. And more artists would have stayed on the right track if the art historians had been more genuine, definite partners.

This decade serves as a distillation of the lessons of Saul-Paul's Road to Damascus. By the second half of the decade a surprisingly large and significant band of people had collected on that road, going in the opposite direc-

és nem szabad földnünk. Már csak Őmiattuk sem. A művészettörténészek, akik a kortárs művészettel foglalkoznak hatalmas rizikót vállalnak. Kockázatuk nemcsak amiatt nagy, hogy a változások iránya előre nem prognosztizálható, hanem amiatt is, hogy a kortárs művész maga sem fix jelenség, nem kövület, hanem gyorsan változó csillag, felizzó és elhomályosuló színes és izgalmas figura.

A művészettörténészek akik a kortárs művészettel foglalkoznak, nagyon nagyot alkottak ebben az időben. Egry Margit, Körner Éva, Bereczky Lóránd, Fitz Péter, Mezei Ottó, Sík Csaba, Passuth Krisztina, Dévényi István, Wehner Tibor, Egri Mária és társaik néha kétségbeesett küzdelmet vívtak művészeikért, megfélekezve arról, hogy bizony az Ő sorsuk is olykor igen mostoha. Önzetlenségük példaértékű.

Engem az a szerencse ért, hogy Weichinger Károly, Major Máté, Pogány Frigyes, Callmayer Ferenc, Nemcsics Antal tanítványa lehettem a legizgalmasabb történelmi periódusban. Évekig hallgathattam Füst Milánt, azután együtt dolgozhattam Molnár Verával, később Sinkovics Péterrel ugyanabban a szobában. Ma is emlékszem arra az érdeklődésemre, amely Sinkovics felfedező tevékenységét kísérte, biztos látását elismerte a Bak Imre, Nádler, Major, Jovánovics, Frey, Hencze csoporttal kapcsolatban.

Szinte emberöltővel ezután volt lehetőségem, hogy aktívan, civil kurázsiból, praxisom feladása nélkül mégis teljes erőből melléjük állva megmutassam, milyen apró munkával, milyen szakgárdával és szakszerűséggel lehet felsegíteni a padlóra került művészeket. Ez a könyv több mint félszáz konkrét kiállítást és megszámlálhatatlan e körül mozgó eseményt hivatott dokumentálni a teljesség ábrándja nélkül, de a hűség igényével.

Az események fő szervezője az egész nagy sikersorozat főhőse csodált feleségem, dr. Körmendi Anna ügyvéd, humanista, műgyűjtő volt. Ennek a néhány évnek ezt az eseménysorozatot külön köszönöm Neki.

Soha nem felejttem, amikor együtt, először Egry Margittal, az ő biztatására és közbenjárására, felkereshettük Gyarmathy Tihamért. Szabadverset írtam

tion. But there are determined and dedicated long-distance runners who, are tireless in their search of truth, and refuse to relinquish their hopes. Sometimes I have the feeling that their hopes are our hopes, and that we must not give up either, if only for their sakes. Art historians who deal with contemporary art are taking a huge risk. This risk is enormous not only because the direction of change is never foreseeable, but also because the contemporary artist himself is not a fixed entity. He or she is not carved in stone, but is something fluid, ever-changing, like a star, burning with light and fading away, a colourful and exciting figure.

Contemporary art historians have achieved a remarkable amount. Margit Egry, Éva Körner, Lóránd Bereczky, Péter Fitz, Ottó Mezei, Csaba Sík, Krisztina Passuth, István Dévényi, Tibor Wehner, Mária Egri and others like them have sometimes found themselves fighting a desperate struggle for their artists, unmindful of the hardness of their own fate. Their selflessness has been exemplary.

I was lucky enough to be the pupil of Károly Weichinger, Máté Major, Frigyes Pogány, Ferenc Callmayer and Antal Nemcsics during a very interesting period in Hungary's history. For years I attended the lectures of Milán Füst. After that I worked with Vera Molnár, and later with Péter Sinkovics, in the same room. I still remember how fascinated I was to follow the unfolding talent of Sinkovics, and to recognise a sure vision in the Imre Bak, Nádler, Major, Jovánovics, Frey and Hencze group.

It was almost a generation later that I was given the opportunity to do something active to help. Without giving up my own practice, I was nevertheless able to stand fully behind a number of artists and demonstrate how, with a small effort, a team of experts and a professional attitude, I could help these fallen artists to stand tall. This book takes on the job of documenting – not fully, but faithfully – over 50 concrete exhibitions and innumerable other events that have been ancillary to these.

The main organiser and heroine of the whole success story has been my wonderful wife, Dr. Anna Körmendi, lawyer, humanist and art collector. The events of the last few years are owing most particularly

hozzá, annyira megdöbbenett élénk, tiszta tekintete, végtelen intelligenciája, elbódított finom pipafüstje, és felvidített francia konyakba áztatott ravaszsága. Gyarmathy a művészettörténetesekről beszélt, akik abba a magasságba emelkedtek, hogy már esztétává váltak, és mindig felidézte Kállai Ernő esztétát, az ő hazai erőforrását.

Remélem, hogy Gyarmathy és az ő külön világa, a „Kozmosz, amely bennünket körülvesz” egy szép, nagylelegzetű tanulmánykötetben megörökítést nyer majd. És nagyon remélem, hogy még az Ő drága életében.

Jakovics József – „Jaki” – epizódja is Gyarmathy személyéhez kapcsolódik. Őszintén becsülték egymást, és úgy adódott, hogy az egyik Budapest Art Expón egy szép teret Nekik áldoztunk: Gyarmathy művei a falakon, Jakovics művei a térben. Nem tudom ezt az áhítatot elfelejteni amit ez a kettős kiváltott, sem a gratulációkat, amelyek közül különösen egyet nem, Mme Françoise Allaire francia kultúrattaséét.

Ő egészen felvillanyozódva gratulált, és mind Gyarmathyt, mind Jakovicsot különlegesen kiváló, jó művésznek, zseninek nevezte. Nem volt csoda, hogy Menessier budapesti kiállításán együtt vacsorázhattunk a zseniális francia festővel és hogy könyvét nekünk dedikálta. Gyarmathy és Menessier párhuzamát a tartalom tekintetében sokan megfigyelték, a művészsors különbözőségének kevesebb sort szenteltek.

A fényképet, amelyen Jakovics és Gyarmathy Egry Margit mosolya védő fényében kezét fognak, most közöljük. Az eseményről sem az azóta megjelent Jakovics monográfia nem emlékezett meg. Pedig talán az utolsó kiállítás volt a törékeny „Jaki” alkotó életében.

Az Európai Iskola néhány másik művészának is sikerült lélegzetvételnyi alkalmat teremtenünk, Hegyi György volt az egyik, Orosz Gellért, Barcsay egykori tanársegéde a másik. Én ezeknek a művészeknek azon alkotásait is tiszteltem, amelyeket mások félresiklásnak, elhajlónak, megélhetési művészkedésnek tekintenek. Ezek művészi alkotások csak azért, mert az egész részei, de természetesen nem ezekért álltunk melléjük.

to her, for which she receives my special thanks.

I will never forget the time when, aided and abetted by Margit Egry, I went to look up Tihamér Gyarmathy. I wrote a piece of free verse to him, inspired by his sharp, keen expression, his immeasurable intelligence, his intoxicating pipe tobacco, his cheerful cunning, soaked in French brandy. Gyarmathy spoke about art historians who had reached the status of aesthetes, making frequent mention of the aesthetician Ernő Kállai, his source of strength.

I hope that Gyarmathy and that special world of his, “the cosmos that surrounds us”, will soon be preserved for posterity in a beautiful, annotated colour volume. And I sincerely hope that this will happen during his lifetime.

There was an episode with József Jakovics that is linked to the Gyarmathy story. They were great admirers of each other’s work, and it so happened that we gave them a fine space at one of the Budapest Art Expos, with Gyarmathy exhibited on the walls and Jakovics on the floor. I will never forget the admiration which this double exhibition produced, nor the words of congratulation, most particularly those that came from the French Cultural Attaché, Mme Françoise Allaire.

Mme Allaire was particularly warm in her praise, hailing both Gyarmathy and Jakovics as artists of great talent, geniuses even. It was no surprise that when we had dinner with Menessier on the occasion of his Budapest exhibition, he should have dedicated his book to us. As far as the contents go, many people have remarked on the parallels between Menessier and Gyarmathy. Less has been said about the difference in their artistic fortunes. There is a photograph of Gyarmathy and Jakovics shaking hands under the protecting smile of Margit Egry. But no mention was made of the incident in the subsequent book on Jakovics. And yet this may have been the last exhibition of “Jaki’s” fragile creative life.

We have managed to give a breathing space to a few other artists from the European School. György Hegyi is one, and Gellért Orosz, formerly assistant teacher under Barcsay, is another. I even admire works by these artists that other people have seen as something of a let-down, a slipping off the rails, art-to-make-a-living. Of

És hogy igazunk volt, a többi között az is mutatta, hogy amikor az 1957-es tavaszi tárlat 1997-es Műcsarnokbeli visszaidézésén a mi gyűjteményünkben több kép is megjelent, az egyiket Orosz Gellért képét, a Magyar Nemzeti Galéria megvásárolta. Mi Orosz Gellért művészetét különösképp csodáljuk, személye, rejtőzködései az elmúlt ötven évben rendkívül izgalmasak. Szinte hihetetlen, hogy valaki ilyen mostoha körülmények között egy beteg asszonnyal az oldalán, ilyen kiszolgáltatottan és magányosan hogyan tudta róni köreit, teljesíteni napi penitenciáját, kiváló művek százait alkotva, akkor is amikor az Ő felfogása Tiltva, akkor is amikor Tűrve és most is, amikor csak általunk ugyan, de Támogatva van. 1950-ben Barcsay-minőségű alkotást, egy kollázst készíteni a Szabad Nép és a Termelési Híradó fő motívumairól nem volt szokvány bátorság. Orosz Gellértnek volt mondanivalója és nem érdekelte, hogy milyen hatalmas tömeg hömpölyög vele szemben. Tette a dolgát és nem hunyászkodott. Kiemelkedően jól alkotott, és ami fontos, biztosította a kontinuitást a személyi kultusz önkényuralmának közel tíz évében. Különösen magas művészi színvonalon, kertelés nélkül nem habozva volt a Piet Mondriáni, a Bauhausi gondolatvilág morális folytatója. Akkor tette ezt, amikor kevesebért is kerültek börtönbe vagy szakmai száműzésbe elismert és megbecsült művészek. Az erkölcsileg és politikailag győztes forradalom után természetesen kiállított, de egyes művészeti ágakban még élt a szoc. reál reakció hatása és a művész sorsok ambivalenciája közismert. Az építészetben másként volt ez. Nekem 1957 óta nem kellett politikailag táplált maszlagoktól hamis ideológiát hallgatnom, Major Máté, Pogány Frigyes azt nem tűrte volna el, és nem tűrte volna el a szakmai derékhad sem. Tény az, hogy Orosz Gellért progresszív, belülről fakadó a nyugat-európai és egyesült államokbeli élvonallal szinkron műalkotásai nem találtak helyet. Sem az utópikus szocializmus idején, sem a rendszerváltás után. Kihagyták az „Europa – Europa” magyar mezőnyéből, egy olasz tárlaton kívül sehol nem mutatták be Még ma sincs Kossuth-díja. Pedig a díj nyerne általa.

Orosz Gellért ott volt, amikor Hantai Simon és Bí-

course, we didn't decide to promote the artists because of those works, but in the end I believe that time has proved us right. One of the proofs of this came at the 1997 reincarnation of the 1957 Spring Exhibition in Budapest's Palace of Art. Several paintings from our collection were on display, and one of them, a piece by Gellért Orosz, was bought by the Hungarian National Gallery – for HUF 200,000, if that means anything. We have always had a special admiration for Orosz's work. The enigma of his personality has proved to be an amazingly exciting riddle over the past fifty years. It is almost unbelievable what he has achieved, in the most trying circumstances, with a sick wife to care for. And yet, alone and exploited though he was, he has made his mark, created hundreds of works of art. He was doing it even when his very artistic vision was prohibited. He continued to do it when it was merely tolerated. And he is still going strong now that it is actually sponsored – even though perhaps only by us. In 1950 not many people had the courage to come out with a Barcsay-type piece of art, a collage made out of the headlines from two Communist newspapers. But Gellért Orosz had a message to convey, and he didn't care how large a crowd would come charging against him. He did what he had to do and never faltered. His works were outstanding, and, what is important, he ensured continuity to the dominance of the cult of the individual for around ten years. He was the unswerving moral successor of the ideological world of Piet Mondrian and the Bauhaus movement. And he did this at a time when people had gone to prison for much less, and when known and respected artists were going into exile. After the victory of the moral and political revolution he put on exhibitions, of course – but the effects of socialist realism were still being felt in some branches of art, and the ambivalence of an artist's fate soon became a familiar feature of life. Things were different in architecture, for example. After 1957 I wasn't forced to listen to the false ideologies of politically "correct" sycophants. Máté Major and Frigyes Pogány wouldn't have put up with it. But it remains a fact that the progressive, inner-powered works of Gellért Orosz, easily on a par with anything that was coming out of Western Europe or the United States, didn't find their

ró Antal elindultak világot meghódító Krisztoforoi felfedező útjukra. Ma már Hantay a francia kultúrbirodalomban az egyik legelismertebb művész. A Bobourgtól Nizzaig mindenütt győztes jelenléte, Antal Bíró pedig a „mentoni legenda” évtizede halott, de nálunk újra felfedezésre, nagy sikerre és elismerésre talált.

„Iszonyú a kísértés a jóra” és mi ezt használtuk ki. Partnerünk volt Menton város polgármestere, a Francia Kultúrintézet igazgatója, a Francia Nagykövetség, egy svéd galéria, a Gombor Strömstad, a Svéd Nagykövetség, a Svájci Nagykövetség és nem utolsósorban a Várpalotai Múzeum és a Mentoni Museum igazgatója. És olyan szép, emlékezetes kiállítást rendeztünk Antal Bíró műveiből, amit másoknak még életében kellett volna. Melléállt a magyar sajtó, Bátky Mihály a műkincsfigyelőben terjedelmes méltatást közölt róla, legutóbb a Spanyol Nagykövet Úr Óexcellenciája érte el, hogy Antal Bíró remekmű ékesítse dolgozósobáját. A magyar származású mentoni clochard a zseniális művész, a korjelenség érzékeny szeizmográfja lassan-lassan megbecsülést is kap. Látom a sikert, amit az európai uniós csatlakozásunk után posztumusz arat.

Lehetőséget teremtettünk néha arra is, hogy egy emlék felizzásához adjunk színteret. Ilyen volt az Ilosvay Varga emlékülés magyar közönséggel, kiváló előadásokkal, özvegye jelenlétében, Bereczky Lóránd pártfogásával. Ott is elhangzott: korunk mostohán bánik többet érdemlő értékeivel.

Most, hogy a Nagy Öregekről beszélek, sorrendben nem az életkorban középmezőnyt, hanem a legfiatalabb korosztályt, az azzal való kapcsolatunkat említem. Ezek pedig a Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatóinak kiállításai voltak. Fontosnak tartottuk és sikerrel vetettük föl, hogy a főiskola végzős, olykor már perfekt hallgatói mutatkozzanak be másutt is, ne csak az Akadémián. Példaként, érvként arra hivatkoztunk, hogy a színészeket, filmeseket már ilyen korukban nemegyszer világhír kíséri, míg a legtehetségesebb főiskolások sem jutnak lehetőséghez a képzőművészetben. Nem valakinek a mulasztásáról van itt szó, hanem a dolog természetéből adódó összefüggés: egy 28 éves színésznő már „öreg”, egy

niche – neither during the days of the Socialist Utopia, nor after that Utopia had fallen. He was totally left out of the Hungarian entry for the Europa-Europa show, and apart from one Italian exhibition, his works were shown nowhere. Even today he has never been awarded the Kossuth Prize, though the prize would gain in prestige from association with his name.

Gellért Orosz was present when Simon Hantai and Antal Bíró set off on their world-conquering Columbus-like journey. Today Hantai is one of the best-known artists in the French pantheon. He was feted wherever he went. And although Antal Bíró, the “legend of Menton” has been dead for a decade, his rediscovery back home in Hungary has brought him enormous recognition.

“The temptation to do good is appalling” – and we really exploited this weakness. Our partners in crime were the mayor of Menton, the head of the French Cultural Institute, the French Embassy, a Swedish gallery, Gombor Strömstad, the Swedish Embassy, the Swiss Embassy, and, last but not least, the directors of the Várpalota and the Menton Museums. We put on a fabulous memorial exhibition for Bíró, the kind of event so many artists deserve to get during their lifetime, but don’t always achieve. The Hungarian Press were right behind us; Mihály Bátky gave us a full write-up in one of the major arts papers. The Spanish Ambassador finally realised that it was a work by Antal Bíró that had been gracing his office all the time. And so the Hungarian-born clochard de Menton, that sensitive seismograph of the spirit of the times, is gradually getting the honour he deserves. I can just see the rewards that he will posthumously reap once Hungary has joined the EU!

We have also had occasion to fan the sparks of memory in people’s minds. This is exactly what we did at the memorial to Varga Ilosvay, an occasion graced by a Hungarian audience, with excellent speeches, in the presence of his widow, and with the backing of Lóránd Bereczky.

And while I am on the subject of the Grand Old Masters, let me also add something about our relationship with the very youngest breed of new artists. Good examples of this are the exhibitions of students from the

ötvenéves festőművész „fiatal”. Mi mégis úgy gondoltuk, szerezzünk lehetőséget, Beke Lászlóék illetve a Hungexpo támogatott minket és a legkedvezőbb áron vehettünk helyet a fiataloknak. Megható volt látni, amint a kiállító Gyarmathy mellett hatvan évvel fiatalabb kollégája állt.

Többször rendeztünk a főiskolásoknak kiállítást a Deák Ferenc utcai kiállítótermünkben, nagyon szép érett munkák kerültek ki kezükből a fiatalos lendület, csíny, kellem méltóságos alkotó ihlettel párosult. A fényképfelvételen ott áll tanítványaik csoportjában Szabados Árpád rektor úr, Jovánovics György professzor úr, Molnár Kálmán rektorhelyettes tanár úr és Tölg-Molnár Zoltán tanszékvezető főiskolai tanár. A fiatalok műveiből válogatott kiállítások nagyon nagy szakmai tudásról, itt ott virtuozitásról és tökéletes szakmai háttérrel tettek tanúbizonyságot, ugyanakkor hű kifejezői voltak az ezredvég kétségeinek. Ne értjük félre, nem elméleti bizonytalanságot takarnak ezek a kétségek, hanem tudatosan megfogalmazott, markánsan megformált és a kapura szegezett kérdéseket. Amíg a tudományban a technikában mindig ismertnek látszik a következő cél, a legyőzendő csillagászati távolság, a kommunikáció, a komputer, a gyógyszer, gyógyászat, a közlekedés feladatai, addig a művészet csupa kétség, hogy mivégre? hová jutunk?, miért hazudnak egyesek és miért hallgatnak némán az igazak? Ezek a fiatalok sokban hozzájárultak a kérdésfeltevéshez.

A fiatalok ilyen formába favorizált jelenléte egyben azt is jelentette, hogy módjukban állt találkozni a vernisszázsokon a ritkán mutatkozó művészekkel, külföldön élő és ritkán itthon tartózkodó sztárokkal, és azzal a közönséggel is, amely ezekért a sztárokkért jött a kiállításra. Ezek az alkalmak élénken bizonyították, hogy szükség lenne a társadalmi, szakmai közélet akadózó csapágainak megolajozására.

Közbevetőleg jegyzem meg, hogy a fiatalok felkarolására jó okot szolgáltatathatna a nyilvánvalóan mecénási szándék mellett a támogató anyagi érdeke is. Egy pályakezdő lényegesen kedvezőbb áron tud, akár

Hungarian College of Pictorial Arts. We thought it was important to give experienced, final-year students the chance to exhibit somewhere that wasn't just the College, and we managed to bring our idea to fruition. To give our argument more weight we pointed out that students of drama and film are given the opportunity to achieve world fame before they even step outside their college doors, so why shouldn't the same be true for art students? I'm not making an explicit criticism here, because it's a fact partly dictated by nature, that a 28-year-old actor is already "old", while a fifty-year-old artist is still "young". We persevered with our plan, with the support of the László Bekes and Hungexpo, and were able to buy a place for young artists at a very good price. It was a wonderful sight to see Gyarmathy presiding over an exhibition alongside a co-artist sixty years his junior!

We often arranged exhibitions for the college students in our exhibition rooms on Deák Ferenc Street, in central Budapest. Some of the works displayed were truly mature, but always characterised by the impetuosity, sparkle and mischievous inspiration of youth. In the photograph you can see the rector Árpád Szabados standing with his students, professor György Jovanovics, teacher and assistant rector Kálmán Molnár, and departmental head Zoltán Tölg-Molnár. The range of works in the exhibition showed a real mastery of techniques, and now and then true virtuosity and impeccable professional training. At the same time they were faithful expressions of our fin-de-siècle doubts. By doubts I do not mean to say that the works expressed theoretical uncertainties, but rather that they contained questions, deliberately thought out, markedly composed, and nailed on the wall. While the next thing to aim for always seems obvious in the worlds of science and technology – be it astrological distances to be conquered, questions concerning communications, computers, medicine, pharmaceuticals, transport – the world of art is all at sea. What next? Where are we heading? Why do some people lie while others remain silent, even when they know the truth? The works of these young artists contributed much to these questions.

Ensuring a forum for young artists in this way also gave them the opportunity to encounter artists not appearing on the ordinary circuits, great names living

és szeret eladni. Ez neki is meg az iránta érdeklődőnek is érdeke, tehát közös érdek. És az ügynek is az használ, mert a fiatal művészt lendületbe hozza, minden vásárlás egy impulzust jelent munkájában. Soha nem felejttem el, milyen boldogok voltunk Gábor Miklós építész barátommal, amikor közös diplomamunkánkat, a Pécsi Múzeum és Képtár tervét a Művelődésügyi Minisztérium megvásárolta, pedig olyan keveset fizetett érte, amire egy ilyen minisztériumnak általában lehetősége van. Ugyanarra a telekre tervezett könyvtárat Szabados László barátunk, ugyanakkor – ő Szabados Árpád rektor úr testvére – és lám a minisztériumnak már egészen komoly tervei voltak a pécsi belváros fejlesztéséhez. Ha erre gondolok, még ma is büszkeséget és boldogságot érzek, hogy szükség volt diplomamunkámra. Ma is nagyon sok fiatal művész van, aki a költségtérítésen túl (vászon, festék stb.) elfogadná egy egy főorvos, tanár, vagy főmérnök egyhavi nettóját egy-egy műalkotásáért. Ez pedig a piaci ár negyede-ötöde. Kockázata annyi van a dolognak, hogy míg jó választás esetén százszoros lesz a műtárgy értékkoefficiense, más esetben lényegesen kisebb ütemben változik. A fiatalok közül néhányan máris kiemelkedtek. Párkányi Pétert először az Art Expón állítottuk ki, Rítus c. páros szobrát a Deák Ferenc utcában és legutóbb már a Ferihegy Aeroport Galériában együtt szerepeltünk. Ő a Szépműves Céh új – legfiatalabb – tagja. Gál András igen tehetséges fiatal, nemrég a Deák Ferenc utcában állított ki, azóta elegáns díjat nyert a Magyar Aszfalt pályázatán és nagy figyelmet keltett.

A főiskolások csoportos kiállítása mellett más csoportok is szerepelhettek. A legemlékezetesebb a Magyar Vízfestők Társaságának szinpozicionja volt. Az akvarell a csodák műfaja. Nálunk kissé mostohagyerek. Szívesen tettünk érte. A kiállítás is és az eseménysorozat is remekül sikerült. Mire ez a könyv megjelenik, már az akvarellnek is millió felüli ára lesz az aukciósházak némelyikénél, igaz, hogy nem kortárs magyarokból, de korábban az is elképzelhetetlen volt. Nem hiszük, hogy ez nekünk köszönhető, de valószínűleg szerepet játszott benne, hogy a német Nagykövet Úr Oexcellenciája Otto Rabán

abroad or seldom to be found in Hungary – and a chance to show themselves among the kind of public that is attracted by big-name exhibitions as well. These occasions proved forcibly that the cogwheels of Hungarian social and professional public life badly needed oiling.

Incidentally, I should say that a reason for espousing young artists, apart from the obvious intention to act as their patron, is the material interest that it implies for the sponsor. An artist at the beginning of his or her career can, wants to, and does, sell his or her work at very favourable prices. This works to the benefit of the artist as well as of the purchaser. And of course with each sale the young artist is propelled into a creative spin; everything sold gives impetus to further creation. I will never forget how happy my architect friend Miklós Gábor and I were when our university finals piece, plans for the Pécs Museum and Gallery, was bought by the Ministry of Public Education – even though they paid us peanuts for it, the only kind of sum that that sort of ministry can usually afford. At the same time our friend László Szabados (brother of the College rector) had drawn up plans for a library on the same site, and other ministries had very serious plans for the development of central Pécs. Even thinking about it today, I still feel proud that a use was found for my university finals piece. And things haven't changed much. There are plenty of young artists around today who would gladly accept the equivalent of a doctor's, teacher's or engineer's monthly salary (pitiful sums in today's Hungary) in exchange for some of their works of art. And this represents about a quarter or even a fifth of the normal going rate. The risk in the whole business is that while in certain cases the value of the artwork can go up as much as a hundred times, in others it will only be a fraction of this. Some of our young artists have already made names for themselves. We exhibited works by Péter Párkány at the Art Expo, and it is we who feature in his sculpture entitled "Rite", on show in Deák Ferenc Street, and more recently in the gallery at Budapest's Ferihegy Airport. The same is true of the new – and youngest ever – member of the Fine Arts Guild. András Gál has real talent. His works were recently on show in Deák Ferenc Street, and since then he has gone on to win a distinguished prize in the Magyar Aszfalt competition, drawing an encouraging amount of attention to himself and his work.

Heinichen szívesen vásárolt Dióssy és Dobroszláv akvarelleket. Az akvarellek piaci versenyképességéért, a műfajért magáért szándékunkban állt és áll minél többet cselekedni. Él bennünk egy összefoglaló mű, a „Magyar Akvarell” gondolata. Ezzel lehetne majd a felemelkedés során a polgár otthona érdekében a leg-többet tenni.

Nem adatik lehetőség itt a bevezetőben minden ki-emelkedő eseményről, minden művészről, minden szakközreműködőről és minden látogatósról említést tenni. Azt azonban szeretnénk hangsúlyozni, hogy mi minden résztvevőt nagyon fontosnak tekintünk és tisztelettel fogadtuk jelenlétét.

A kiállítók közül, most, hogy a legfiatalabbakról szót ejtettünk és a legidősebb kortársakról szintén az Európai Iskola kapcsán, feltétlenül azokról kell említést tennem, akik a koruk és tapasztalatuk miatt a legnagyobb életművel rendelkeznek. Ilyen Papp Oszkár, a szeretett és közkedvelt „Japi”, akinek szabadkőműves páholybeli vezető szerepéről hátborzongatóan izgalmas híresztelések terjednek, pedig elég őt megkérdezni és mindenre azonnal őszintén válaszol. Remek anyagát nagy figyelemmel kísérte, a kérdőjel villant föl leginkább, miért hallgatják még ma is agyon? Évtizedekkel előzte meg egyes követőit ténylegesen, képletesen ennél is többel.

Sváby Lajos életmű-kiállításának rangját nemcsak a több ezres szakmailag értő közönség emelte, hanem az is, hogy Mojzer Miklós főigazgató úr, a Szépművészeti Múzeum vezetője tartotta a megnyitó beszédet. Nem kérdéses, hogy Sváby mára már nyugdíjas főiskolai tanár, rektor, a Rektorok Tanácsának volt elnöke méltán népszerű, megbecsült és közszeretnek örvendő művész, akire kortársai is és tanítványai is büszkék, akinek Kossuth-díja alkotóereje teljében adott biztatást. Természetesen ott volt Dömölky János is a megnyitón, aki osztálytársam volt a Kölcsényben, és aki két évtizeddel hamarabb fedezte föl és vitte filmre Sváby zsenialitását. Sváby különlegesen tehetséges, feltűnően önzetlen, hallatlanul magabiztos és talán elsősorban szerencsés művész. Szerencsés annyiban,

Alongside the joint exhibition of college students' work, other groups of artists also got their chance to show what they could do. The most memorable was the Hungarian Watercolourists Society symposium. Watercolour is a medium capable of creating wonders, and is something of a stepchild as far as we are concerned. We were happy to do what we could for it. The exhibition and series of events were a huge success. By the time this book comes out there will be watercolours fetching prices of over a million Forints in some auction houses. Not watercolours by contemporary Hungarian artists, it's true, but even so the fact is amazing. Of course we don't believe that it is all due to us, but I am sure that we had something to do with the fact that the German ambassador Otto Raban Heinichen bought watercolours by Dióssy and Dobroszláv. It was and still is our aim to do all in our power to boost the marketability of the watercolour and the appreciation of watercolour as a genre. The concept of an all-embracing work, the "Hungarian Watercolour", lives within us. It is this whose status we are striving to raise.

Unfortunately there is not space enough for me to enumerate every memorable event, every artist, every contributor, or every visit. However, I should like to stress that we have always been aware of the importance of every individual participant, and honoured them for their presence.

I have so far spoken of the youngest generation of artists. I have mentioned some of the oldest and most venerable as well. It is now time for me to say a few words about those who, owing to their age and experience, have the largest accumulated oeuvres. Oszkar Papp, our dear, popular "Japi", is one of those. The most spine-chilling rumours have flown around about his activities as leader of a Masonic lodge – all you need to do is ask him, and he'll answer any question with disarming frankness. So why is he still denied the recognition he deserves? There are people doing things now that he was doing decades ago. He is far ahead of many who have come after him.

Lajos Sváby's exhibition of collected works was brought to prominence not only because several thousand people went to see it – people who knew and under-

hogy már a kezdetek kezdetén Svábyból Sváby lett, korán megtalálta és ami még fontosabb, soha fel nem adta önmagát. „Légy hű önmagadhoz, így mint napra fény következik, hogy ál másokhoz se léssz” – Sváby megérezte, szívből szerette és kimunkálta ezt. A Sváby vásznakat ma csak az idő kíméli, ám tépi, zúzza őket a meg nem értés. De az idő neki dolgozik. Lekopik róla a matrica, ami lehúzza Őt. Úgy szabadul meg ellenségeitől, mint ahogy megvált saját korlátaitól, túlzott magabiztosságától és felsőbbrendűségétől. Szép csendben győz. Sváby az első perctől Sváby volt, ahogy Csontváry Kosztka Csontváry volt, ahogy Gulácsy Gulácsy volt, ahogy Ady – Ady, Kodály Kodály és Bartók Bartók volt. Más zsenik mint Egry, csak majd Egryvé váltak, Gauguin nem Gauguinként kezdte, Petőfi azonban azonnal Petőfi volt, amiképpen Arany János is Arany János. Az egyik síhederként, a másik érett fővel.

A következő évezredben Sváby lesz az, aki a legtöbb kérdőjelet jelenti, a legtöbb rejtvényfejtőt vonzza, a legtöbb dicsőséget aratja, és a legtöbb szemforgatás üres ürügye lesz. Már ötven év múlva is érdemes lesz Sváby kutatónak lenni, elemzői aranybányára lelnek benne, egy-egy képe árán különrepülőgépet lehet majd vásárolni. Sváby a nagy Valaki, aki Vele foglalkozik az is „Valakivé” válik. Sváby világhírével nyer a magyar ugar, Abádszalók, a Tisza völgye, valami olyasmit, amit másutt más kultúrákban sokkal kézzelfoghatóbb jelek jellemeznek.

A Főiskola professzorainak sorát állítottuk ki, olyanokat, akik viszonylag ritkán jutnak ilyen lehetőséghez és talán szűkebb körben. Mindenesetre szinte értelmetlen, hogy főiskolai tanárnak lenni és piacon érvényesülni az két dolog. Ennek oka az évenkénti két „szalon” hiánya, az egyáltalán bármiféle nyitott, de minősített piac hiánya, a kereskedelmi célú bemutatkozási, kiállítási lehetőségek hiánya, és az a dzsentroid felfogás, amely eleve minden kereskedelmi ügyletet prosti tevékenységnek tart. Mi sem erőltettük. Sőt, amióta gyűjteményünk közismertté vált, szinte erőszakkal kell megvédenünk, hogy szét ne kapkodják.

Gerzson Pál huszonöt éve festett és a Mostar hídat ábrázoló képét – amióta a szomszédos Balká-

stood art – but also because the exhibition was opened by Miklós Mojzer, head of the Museum of Fine Arts. There is no doubt that Sváby, retired college lecturer, rector, former president of the Rectors’ Council, is worthy of the popularity, respect and popular affection that he inspires. Both his contemporaries and his students are proud of him. His Kossuth Prize proved a great stimulant to his creative powers. Of course János Dömölky was also at the exhibition opening. He was an old classmate of mine, who had discovered Sváby’s talent and recorded it on film two decades earlier. Sváby is a peculiarly talented, strikingly selfless, amazingly confident, and, perhaps most important of all, a lucky artist. He was lucky in that, right from the beginning, he found out how to be himself. Sváby has always been Sváby. He hit on his artistic personality early on, and has never given it up. “Be true unto yourself as the light of day, that ye show not a false face unto others” – this has always been a classic Sváby motto. Time takes care of Sváby’s canvases; failure to understand them breaks them apart and turns them to rags. But time is on his side. It is this which frees him from his enemies, redeems him from his own restrictions, his exaggerated confidence and superiority. He conquers silently. Right from the word go Sváby has been Sváby, just as Csontváry was Csontváry and Gulácsy Gulácsy, as Ady was Ady, Kodály Kodály and Bartók Bartók. Other great talents, like Egry for example, only became themselves later on. Gauguin didn’t start out as Gauguin. But Petőfi was always Petőfi, just as János Arany was always János Arany. The first as an idealistic boy, the second with a mature head on his shoulders.

In the next millennium it will be Sváby who poses the most questions, attracts the greatest number of riddle-solvers, harvests the greatest praise, and generates the most excuse for vain hypocrisy. In fifty years’ time it will be quite a thing to be a Sváby researcher. Art critics will start talking about his work as if they had stumbled upon the golden fleece. Single works will fetch enough cash to buy a private jet. Sváby will be the great Someone, and those who deal with his works will automatically be Somebodies as well. Sváby’s world-fame will turn the poet Ady’s “Hungarian wasteland” into a flourishing field.

non ez a Mostar akció folyik – milliókért akarták megvenni. Mondanom sem kell, hogy a gyengéd erőszakot magunkon kellett alkalmazni, ugyanis ilyen összegeknél már nagyon nagy a kísértés, hisz nem eladni is művészet.

Gerzson Pál kiállítása nagyon-nagyon sikerült. Láncz Sándor, ez a csupaszív barát – a Gerzson monográfiát már nem fejezhette be korai halála miatt – remekül vezette föl a közismert és népszerű professzor profán – galériabeli- bemutatkozását. Nagyon szép volt, amikor tanítványai sorra gratuláltak. Közülük nem egy már befutott művész.

A Tanár Urak sorát legnépszerűbbként Tölg-Molnár Zoltán rektorhelyettes úr, a diákok kedvence és Szabados Árpád úr, talán a legismertebb professzor festő gazdagította. Az Ő társadalmi tevékenysége a művészetért mint a példaeértékű, a Nemzeti Galériában rendezett ifjúsági műhelyek, a sajtótevékenység és egyetemi tanári munkája, valamint személyre szóló külföldi kapcsolatai miatt.

A Galéria életében voltak különlegesen örömteli pillanatok, amikor Haraszty István – Édeske – művei nagy tételben találtak gazdára a Demirel Köztársasági Elnök Úr vezette török küldöttség körében. A török kormánygép engedélyt kapott a Haraszty féle művek szállítására és csak a csomagolás kapkodó zaja nyomta el örömeinket.

De ez már egy másik csokor, az Iparterv-csoport művészeinek csokrába tartozó legendakör. Annak idején az IPARTERV a legkiválóbb magyar tervezőintézetek egyike volt. A forradalom után föllendülő magyar beruházások, a háború befejezése óta aktuális gazdasági strukturális reformtörekvések kiváló munkabírási világszínvonalú tervezőintézetet eredményeztek, itt nem volt kérdéses a szovjet ideológia teljes hiánya, a Major Máté féle gondolatmenet nyílt, leplezetlen érvényesülése, ez ugyanis Szendrőy Jenő világa volt. A Szendrőy féle tekintély és gondolatmenet az építészetet messze a többi művészet elé sorolta a korszerűség feltételei teljesítése tekintetében, akkoriban ezek a mai dekadens posztmodern ernyedtségek még nem mutatkoztak.

We also put on exhibitions of works by some of the College professors, those for whom that kind of opportunity was rare, and whose circle was much narrower than what we could offer. I must admit that I find it quite incredible that being a professor at an art college and having a market value as an artist should be two totally different things. The reason for this is the lack of an annual two “salons”, the lack of a proper market, the lack of opportunities to exhibit and to become commercially known, and the gentrified notion that any commercial activity is basically prostitution. We didn’t force the issue. But as soon as our collection became known, we had to start fighting to prevent it from being dismembered.

Pál Gerzson’s painting of the bridge at Mostar, painted twenty-five years ago, has attracted potential buyers prepared to pay millions for it – ever since the war in the Balkans. Needless to say, we had to be strict with ourselves – after all, the temptations of such a sum are not negligible. It seems that selling itself is an art form.

The Pál Gerzson exhibition was a great success. Sándor Láncz, a truly great friend, handled the whole thing perfectly – sadly his early death prevented him from finishing his book on Gerzson. The students of this well-known and popular professor came forward to congratulate him. Among them was more than one already established artist.

Our series of exhibitions by College professors included works by the vice-rector Zoltán Tölg-Molnár, a favourite with the students, and the most popular teacher-artist. The best-known was perhaps Árpád Szabados. The things he has done for the sake of art stand out as a great example of what can be achieved, from workshops for young artists set up in the Hungarian National Gallery to his relations with the Press and his activities as a University professor, all given extra weight by his personal contacts outside Hungary.

A particularly happy moment in the life of the gallery was when a Turkish deputation headed by President of the Republic Demirel decided to purchase a large number of works by István Haraszty. The Turks received a special licence to export the art works – the only thing which dimmed our delight slightly was the uproar of having to get everything packed up.

Ebben az Ipartervben sikerült, egy magát méltán avantgarde csoportnak nevező kiváló fiatal körnek világraszólót alkotnia és először az I. majd a II. kiállításukat megtartania. A kísérlet fényes siker volt, bár némi értetlenség övezte. Ez az értetlenség felerősödik nálunk és olykor egyes formai törekvések eltaposási kísérleteihez vezet. És valóban az Iparterves csoport bátor, derék, lendületes magatartása alapjába véve a későbbi rendszerváltás előszelének, művészi oldalról jövő tavaszi fuvallatának volt tekinthető. Egy kicsit túlzott politikai felhangot, indokolatlanul magas ideológiai fordulatszámot kapott.

Negyed század múltán, amint erre már Haraszty példájával utaltam, nagyrészt kiállítottuk Őket. Haraszty hatalmas tömeget vonzott, diplomáták, nagykövetek a Goethe Intézet, az Institute France vezetői sokszor keresték föl pecsételő automatáját. Hencze Tamás gyönyörű egynyári anyaga a kirakatsban égő fényművei, világító gesztusai miatt beragyogta az utcát. Irigyeltek minket a szemközti Kempinskyből. Megtisztelő volt Demszky Gábor főpolgármester, Rajk László építész jelenléte, szimpátia övezte az Iparterveket. Major János, Lux Antal, Frey Krisztián friss művei bemutatták a régi frissességet és némi ünnepélyességet, meghatottságot ötvöztek. Van és lesz folytatás.

És eljutottunk legfájóbb pontunkhoz. Azok, akiknek minden mozdulatát figyeltük, akiknek minden lépését féltve vigyáztuk, akik tehetségükkel az egeket ostromolták, akik múlhatatlanok és halhatatlanok. Ők ugyanolyan halandóak mint a többi ember. Ki korábban, ki később. És marad a pótolhatatlan úr, a szűnni nem akaró szomorúság. Kivétel nélkül minden művész esetében egy külön is fájó érzés, hogy még alkothatott volna, még elmondhatta volna önmagáról ..., még élhetett volna az utolsó mű jogával. Még hallgathattuk volna, még szerethettük volna, még egy volna: még vitathattuk volna, még élhetne, létezhetne. Nagyon fájó pontja ez egy galéria életének, és nagyon nehéz hozzászokni, hiszen itt ismétlődő eseményről van szó. A fájdalmat nem enyhíti, mert nem enyhítheti, de mégis jó tudni, egy-egy esetben, hogy a művész élete-sélyének egyik gálya mi voltunk. Frey Krisztián úgy

But fundamentally the whole event was just another example of the wonderful things achieved by the Iparterv group of artists. Back in the old days Iparterv was one of the best planning bodies in Hungary. After the revolution serious efforts were made to reform Hungary's economic structure, and the result was a series of world-class planning institutes. There was no doubt that Soviet ideology was totally absent here. Everything began to go off in another direction, the direction of Máté Major and Jenő Szendrőy. Szendrőy's vision and authority placed architecture far above all other branches of art in terms of bringing it up to date. In those days there was still no hint of today's decadent, postmodern weariness.

Iparterv succeeded in creating a dynamic group of young artists, deservedly calling themselves avant-garde, who put on two exhibitions. The experiment was an enormous success, though ringed around with a certain amount of incomprehension. And this incomprehension grew stronger, leading to later attempts to stamp out certain things that the group had striven for. Seen with hindsight, the brave, dynamic, bold behaviour of the Iparterv group can be seen as a premonition of the subsequent fall of Communism, a breath of spring air coming from the art world. It was given exaggerated political overtones, and was placed unjustifiably high on the ideological Richter scale.

Now, a quarter of a century later, we have put on exhibitions of pretty well all of them – Haraszty was just one example. Haraszty drew a great crowd: diplomats, ambassadors, the heads of the Goethe Institut and the French Institute, were all fascinated by his stamping machine. The exquisite works of Tamás Hencze, shining in the windows of our gallery, lit up the street with their illuminating gestures. The Kempinski Hotel opposite looked green with envy. The presence of Budapest's Mayor Gábor Demszky was particularly gratifying. The presence of the architect László Rajk seemed to set the seal of approval on the Iparterv artists. New works by János Major, Antal Lux and Krisztián Frey were on show, soldering together the old freshness with solemnity and emotion. There has been and there will be a continuation and continuity.

And now we come to the most painful part of the

halt meg, hogy a tulajdonukat képező harminc terem-ből álló Kortárs Magyar Képtárba igen jelentős anyaga volt látható. Mindmáig nem írta meg senki utolsó hónapjait, nekrológja is kurtán furcsán a mű-kincs figyelő hírei között sikerült, és főleg senki nem méltatta azt a polgári indíttatású civil kurázi tettet, amit Frey Krisztián utolsó éveiben vele karöltve, mű-veiért, alkotóerejéért tettünk. Még annyi sem jelent meg, hogy művei ebben a galériában megtekinthetők. Persze a munkás barát az önzetlen robotos, az Ügy csendes szolgálója módot talált rá – Dévényi Istvánról van szó természetesen – hogy a tulajdonukat képező legszebb művet, a pop-art chef'd oeuvre-t a Magyar Nemzeti Galériának megszerezze tőlünk. Mi pedig vallottuk, hogy bár nálunk a kortárs jobban érvénye-sül, ott mégis jobb helyen van. Hiányzik. Ott függött egy Nádler, egy Bak, egy Keserű Ilona között, min-den nap közöttük éltem. Én, aki harminc éve Buda-pest legszebb panorámáit élvezve lakom és élek, eze-ket a belső képeket kezdtem el imádni, és Frey fenti műve állandó öröömre szolgált. Remekműként töl-tötte nálunk napjait. Nagyon hiányzik.

Hasonlóképpen jártam, és ugyanígy megviselt lelki-leg barátunk, Donáth Péter halála. Ő, mint tudjuk, önemésztő művész volt, válasútjain addigi alkotásait is elpusztította. Körner Éva kérésére támogattuk, utolsó két évét mi tettük anyagilag elviselhetővé. És erkölcsileg is elégtételt szolgáltatunk Neki azzal, hogy 14 műve állandóan, folyamatosan külön terem-ben volt kiállítva a Kortárs Magyar Képtárban. Még-hozzá abban a „Lovagteremnek” nevezett dongabol-tozatos helyiségben, amelyik húsz éven keresztül munkaszobám, a korszerű magyar igazságügyi szakér-tői gondolatmenet megszületésének színhelye volt. Donáth Péter itt megkülönböztetett pozíciót élvezett a kortársak között. Ezt tudta és szerette. Körner Éva csendesesen örült sikerének, és ha itt járt, mindig gon-dosan megnézte és ellenőrizte. Kíváncsi vagyok, hogy jut-e Körner Évának azért amit tett, ahogyan harcolt és küzdött egy-egy művész érdekéért, legalább szóbe-li elismerés. Félek, hogy mire összekapariják Kossuth díját, késő lesz. Nagyon félek. A legszomorúbb az volt nekünk, hogy Donáth halála után, azok akik sütkérez-

whole business. We have had to accept that those same people whose every move we have watched, whose every step we have guarded closely, who have stormed the skies with their talent, who are deathless and immortal – those very people are just as fleeting, just as transitory, as any-one else. Some go sooner, some go later; that is the only difference. But when they do go, they leave a gaping void, a sadness which knows no let-up. This is always a very sad moment in the life of any gallery, and it is something that is very difficult to get used to. It is something that repeats itself again and again. Yet, although it doesn't lessen the sorrow – nothing can do that – it is still good to know that there are cases where we truly helped to sustain an artist in his life's endeavours. When Krisztián Frey died we were able to fill a substantial space in our 30-room Contemporary Hungarian Gallery with his work. As yet no one has written up his last months. His death was fea-tured strangely briefly in the arts Press. And no one has come forward to honour the public-spirited courage with which we campaigned for his art and for his creative pow-ers. Nothing has even appeared about the fact that his works are on display in our gallery. But there was one tireless footsoldier who found a way to do something, and that was István Dévényi, who managed to get the National Gallery to buy the finest piece in our collection, "Pop Art". We realise that while contemporary art flour-ishes better under us, it is nevertheless better situated in the National Gallery. We still miss it. It used to hang between a Nádler, a Bak and an Ilona Keserű. I used to see it every day. I lived with it. I, who for thirty years have lived with one of the most breathtaking views in Budapest. But I started to adore my inside view too, and that Frey picture was a daily joy. I miss it horribly.

I felt the same kind of spiritual exhaustion on the death of our friend Péter Donáth. He was what you might call a self-digesting artist. Everytime he came to an artistic cross-roads and changed tack, he destroyed his surviving works. It was Éva Körner who asked us to sponsor him. We helped him to support himself materially through the last two years of his life. I believe that we did him full justice. 14 of his works were on permanent display in the Contem-porary Hungarian Gallery, always in a room of their own. Péter Donáth enjoyed a distinct position among his con-

tek posztumusz visszfényében, annyi fáradságot sem vettek, hogy eljöjjenek és néma szemléléssel leróják kegyeletüket, hogy említést tegyenek róla, hogy Donáth hol látható, és hogy igenis volt kapcsolata a körülötte mozgó világgal, nem volt élehetetlen, a legelső galéria állandó kiállítója lett. Amikor Szegő György esztéta kérésére műveit kölcsönadtuk a Zsidó Múzeum és Képtárnak, tudtuk, hogy kötelességünket teljesítjük. A művet láttatni a legnemesebb feladat. Vállaltuk, teljesítettük.

Volt azonban olyan epizód is ebbeli életünkben, amely mindmáig csodálkozással tölt el. Történt ugyanis, hogy pályázatot írtak ki a Sándor Palota egy részének igen mostoha körülmények közötti üzemeltetésére. A pályázat célkitűzése azonos volt irányultságukkal és hatalmas ráfordítással indultunk a megmérettetésen. Beneveztünk és győztünk. Török András államtitkár úr a zsűri elnökeként kézfogással pecsételte meg győzelmünket, Baja Ferenc miniszter úr a helyszínen a Sándor Palotában velünk közös sajtótájékoztatót tartott. A sajtótájékoztatón friss kortárs falinaptárat terjeszthetett ajándékként Csák Ildikó menedzser, művészeti vezetőnk. A naptár címlapján Gyarmathy sokmillió értékű képének, a hónapoknál Bak Imre, Hencze Tamás, Gerzson Pál, Csík István, Sváby Lajos képeivel. Óriási volt az öröm győzelmünk fölött. Nem is lehetett másként, hiszen hivatalos támogatóink között a Magyar Képzőművészeti Főiskola és a Magyar Nemzeti Galéria is ott volt. A legszabályosabb garanciákat nyújtották velünk kapcsolatosan. Multikulturális programunkat támogatta a filmvilág és a kortárs zene és könnyűzene. Megérdemelten győztünk és büszkék voltunk a győzelmünkre. Soha nem felejttem, amikor az arra illetékessel megbeszéltük a mindennap déli rendőrmotoros díszőrségváltás koreográfiáját. Én ugyanis ott álltam a háború alatt és azt őrségváltások szépségét nem feledhettem. Elképzeltem ugyanazt hófehér BMW motorokkal, és láttam gyermekkori éveimnek megfelelő ötven évvel későbbi kisfiúkat, amint egy díszmotoros rendőri őrségváltást nézve kikerekedik csillogó szemük.

temporaries. He knew this and was glad of it. Éva Körner was silent in her enjoyment of his success. Whenever she came to the gallery, she always looked over and checked everything meticulously. I wonder if she ever received so much as a word of recognition for all that she did, for all the struggles she endured for the sake of a single artist. I rather fear that when they finally manage to scrape together a Kossuth Prize, it will be too late. The saddest thing for us was that after Donáth's death, those who basked in his posthumously reflected light didn't even take the trouble to come and take a look, just to pay their respects, to make it known where Donáth's work could be seen, to show that he did have some connection to the world that surrounded him, that he could be a part of society. When György Szegő asked us to lend his works to the Jewish Museum and Gallery, we complied readily. We knew that it was our duty to do so. The noblest task is not to hoard his works to ourselves, but to allow them to be seen by others.

We have gone through certain episodes in our career thus far which still fill me with amazement. It was announced that the Sándor Palace on Buda's Castle Hill was putting a part of its premises out to tender. The aim of the tender exactly corresponded with what we had always set out to do, so, at enormous expense we set to work to apply. We won. Secretary of State András Török, as President of the Jury, sealed our victory with a handshake. Ferenc Baja MP held a joint press conference with us in the Sándor Palace. Our artistic manager Ildikó Csák distributed wall calendars at the press conference. The cover image was Gyarmathy's multi-million masterpiece. Inside were works by Imre Bak, Tamás Hencze, Pál Gerzson, István Csík and Lajos Sváby. We were thrilled to bits to have won the tender. Mind you, we would have been surprised if the decision had gone against us, seeing that among our official sponsors were the Hungarian College of Pictorial Arts and the Hungarian National Gallery. Our multi-cultural programmes were backed by the film world, the world of contemporary music and pop music. We deserved to win, and we were proud to have done so. I will never forget discussing the choreography of the ceremonial midday changing of the police guard with the person responsible for organising it. I myself had stood there during the war, and the splendour of the

A Sándor Palotából mint multikulturális kortárs művészeti jelenségből nem lett semmi, a bürokratikus rendszer romlottsága elnyelte a szép kezdeményezést.

A galéria életében derűs ünnepi perceket jelent, amikor külföldi vevő téved be, még nagyobb öröm, ha ismert magasrangú diplomata. Ebben a galériában otthon voltak a Budapesten akkreditált nagykövetek. Elsőként természetesen Claudio Caratsch urat, Svájc nagykövetét kell említenünk, aki mint egy másik kis európai nép képviselője általában sokat tett hazánk szellemi felemelkedésének támogatásáért az átmeneti korszakban, de a képzőművészet kortárs törekvései tekintetében külön is szakembernek számít. Otto Raban Heinichen, Németország nagykövete szinte mindennapos vendég volt, Kussbach úr, az osztrák nagykövet kiállítását nyitott meg, Hammerstiel barátunk kiállítását; a görög nagykövet nyitotta meg Jorgos Tzortzoglou kiállítását; a svéd első diplomata, Jahn Lundvik Úr pedig Peter Widman kiállítását. Külön öröm volt, hogy vevőként tisztelhattuk Swanee Hunt-ot, az Egyesült Államok bécsi nagykövetét. Mi külön külpolitikát folytattunk, ez illet a magyar nagypolitikába, kapcsolódott a külügy tevékenységéhez és élvezte néhány diplomata bizalmát. Ilyen volt königswinteri, genfi, hamburgi, Schloss Farrach-i kiállításunk, de felsorolni sem tudnánk mindet.

Itthon közben sajátosan új kép alakult ki a kortárs művészetek piacán.

A piac itt konkrétan társadalomkapcsolatokat jelent, a művész és a társadalom kapcsolatát. A korábban volt Képcsarnok rendszere szétbomlott és a legkritikusabb ponton a művészek érdekeit nem tudták megfelelően, a megváltozott körülményekhez szükséges dörzsölt szakismerettel képviselni. A képcsarnok magas színvonalú műveket is áruló hálózata szétesett. Kicsit a mi példánkon is, új galéria-hálózat próbál meg meggyökeresedni, ezek hitel és gazdasági háttér, piac hiányában nehezen élnek meg. Nagy számuk és vállalkozó kedvük jó jel, nekünk a küldetéstudatot engedi kifejezni és nyugtázza, hogy időben egyik elsőként jól hívtuk föl a figyelmet a témára. Iskolát teremtettünk. Nagyon izgat minket a jövő, hiszen az indító kísérlet jól sikerült.

changing of the guard organised in honour of Hungary's regent Miklós Horthy was something I couldn't forget. I was picturing the same sort of thing, only using snow white BMW motorcycles – and I saw little boys of about the age I would have been fifty years ago whose eyes were round and shining with excitement at the sight of the motorised changing of the guard!

Sadly nothing ever came of our grand ideas to turn the Sándor Palace into a multicultural contemporary arts phenomenon. It was a wonderful initiative that died a death at the hands of a corrupt and bureaucratic regime.

The gallery always had particular cause to celebrate when a foreign buyer came through its doors, and the joy was even greater when that buyer happened to be a high-ranking diplomat. The various ambassadors posted to Budapest were quite at home in the gallery. First and foremost I should like to mention Claudio Caratsch, the Swiss Ambassador, who did much to help raise Hungary's intellectual prestige in the transitional period, and, as far as his activities in the field of contemporary art go, he can also be seen as a real expert. Otto Raban Heinichen was an almost daily visitor. Kussbach, the Austrian Ambassador, opened an exhibition of work by our friend Hammerstiel, the Greek Ambassador opened a Yiorgos Tzortzoglou exhibition, and Jan Lundvik the Swedish Ambassador opened a Peter Widman exhibition. We are also delighted to be able to include Swanee Hunt, the United States Ambassador to Austria, in our list of buyers. We pursued a particular kind of foreign policy which fitted in with Hungary's greater political scheme rather well, and the results of it showed in things like our exhibitions in Königswinter, Geneva, Hamburg and Schloss Farrach – and numerous others it would be tedious to enumerate. Back at home, meanwhile, a peculiarly new kind of picture was emerging in the contemporary arts market.

Concretely the market in Hungary means contact with society, that is, the artists' links with the world outside. Slightly along the lines of our example a new network of galleries has attempted to establish itself, but without collateral and a strong market, these are finding it difficult to survive. The fact that there are so many of them, and that the spirit of enterprise is so alive, is a good sign. There seems to be something of a missionary

Az a különleges öröm, ami az úttörőknek jut, természetesen nem jut mindenkinek. Példaként említem, ritka szerencse és nagy öröm volt, amikor Schéner Mihály műtermében a tűzifarakás alatt harminc évvel ezelőtt festett, a hatvanas éveket reprezentáló különleges sorozatát leltük föl, az akkori műkritikusi melléfogásnak hatására fáskamrába száműzött műremekeket. Váratlan, ahogy most a hatvanas évek szellemisége sugárzó áttörésének fragmentumai értékelődnek. Váratlan és érthető.

Új korszakunkat könyvkiadások hiánya jellemzi. Sorozatunk kilenc elkészült szép kötetéből hat már elhagyta a nyomdát, a Thorma könyv (Bay; Boros, Murádin) már hiánycikk, Gerzson Pál, Németh Géza, Csáji Attila, a Kovács József (Pereházy Károly) és a Kortárs Magyar Művészet című album világ legjelentősebb múzeumaiban és a hazai bolthálózatban egyaránt fellelhető. Könyveink szépek és szakszerűségüket a szerzők, a lektorok garantálják. A legszebb a Kortárs Magyar Művészet c. album kivívta a legmagasabb magyar társadalmi, politikai tényezők elismerését. Személy szerint Göncz Árpád köztársasági elnök úr személyes gratulációja okozott nagy örömet, hiszen a dícséretet nemcsak a legmagasabb méltóságtól, hanem az egyik legfelkészültebb esztétától kaptuk.

A könyvkiadás nem üzlet, különösen nem egy ilyen kis nép esetében, kevesen beszélik ezt a nyelvet, és kevesen érdeklődnek a művészeti albumok iránt. Annál fontosabb ezzel törődni. Annál jelentősebb, amire mi vállalkoztunk ma még ritkaság. Mi már most tudjuk, és reméljük, hogy ők is jól kezdik, jó művészt jó művészettörténésszel párosítani. Jó könyv, szép album lesz belőle.

Gyűjteményünk, amelyről itt most nincs szó, időközben úgy kiteljesedett, hogy Salgó Nagykövet Úr Óexellenciája gyűjteményével együtt találta érdemesnek a Duna Televízió bemutatásra. Már lenne mire szerénykednünk.

A kortárs magyar művészet – ha csak a képzőművészetre szorítkozunk is – hatalmas csoda. Nagyon nagy meglepetést okoz mindenkinek, aki rácsodálkozik. Mi magunk is meglepődünk amikor még csak ki sem bontakozott kutató munkánk máris hatalmas

spirit around, and we are glad that we were one of the first to draw people's attention to the subject. We have started a trend. The future looks exciting; the initial experiment was a success.

That particular brand of satisfaction that comes to pioneers doesn't of course come to all. I should mention, as an example, what a rare piece of luck and enormous pleasure it was to have spotted a unique series of artworks in Mihály Schéner's studio, lying under a stack of firewood! This series of works, so representative of the sixties, was painted thirty years ago, and had been consigned to the woodpile as a result of a shocking blunder by the art critics of the time. No one could have predicted that these fragments from the sixties would one day become so valuable.

Hungary's new arts age is characterised by a lack of published material. So far we have put together nine volumes in our art series, and six of them have already left the press. The Thorma book (Bay; Boros, Murádin) is now very difficult to find. The others in the series: Pál Gerzson, Géza Németh, Attila Csáji, József Kovács (Károly Pereházy) and the collection entitled Contemporary Hungarian Art, can be found in most major art galleries round the world, and also in Hungarian bookshops. They are beautiful books, well-written by people who know their subject. The finest of all of them, Contemporary Hungarian Art, has attracted a lot of attention among the Hungarian public and its politicians. The personal congratulations of Árpád Göncz, President of the Hungarian Republic, was an especial joy for us. After all, it was praise not just from our most distinguished public figure, but also from someone who is himself a considerable figure in the arts world.

Publishing books is not big business, especially not in a small country like Hungary, whose language few people speak. Fine art is hardly a best-seller subject, either! But that is why it is all the more important to be involved. It is a rare thing in these days to find people prepared to undertake the kind of task we have undertaken. We hope – we believe – that we have given our artists a good start in life. A good artist paired with a good art historian can only be a favourable combination, and can only lead to the production of a very fine book.

felfedezésekkel járt. Olyan monumentális egyéniségekre bukkantunk, mint Szabó Zoltán, az angyalföldi páratlan zseni, mint Lóránt János Békésszentandrásról, mint Baska József professzor úr, az Iparművészeti Főiskoláról, fiatal alkotók, Várady Róbert, vagy Birkás István Dunaújvárosból. Olyanok is szolgáltak meglepetéssel, mint Pauer Gyula és Fajó János, akik ugyan más területen, de úgy alkottak világszínvonalút, hogy azt itthon is illett volna ismertté tenni.

Ellentétes érvek vannak bennünk, olyanok, amiket eddig nagyon szeretünk; szívesen foglalkoznánk vele, de más-más érdekeltségi kör építőelemeivé váltak. Nehéz ilyenkor korrektnek maradni, hiszen ez anyagi érdekeltségünk ellen szól; mégsem törekedtünk senki elcsábítására, „átigazolására”, hűtlenné tételére. Egyetlen esetet sem tudnak amikor más művészet szereztük volna el.

Már csak egyetlen kérdés, az esti kérdés maradt megválaszolatlan: „Ez a sok szépség mind mire való?” Bogsch Árpád barátunk szavaival „Az életet emberhez méltóvá ezek teszik”. Schéner Mihály barátunk szavaival: a művész a maga eszközeivel ugyanazt az igazságot keresi, mint a tudós. És mi keressük az igazságot, a művészek segítségével, a művészet eszközeivel. Ezek az évek nemcsak Hiroshima és Csernobil, hanem a Holdutazás, a Mars-járó, és a Szaturnusz szonda évei is voltak, a Berlini Falat nemcsak felépítették, hanem le is bontották, és ez a sors várt a vasfüggönyre és vár a Balkán, Ciprus és a Távol-Kelet egyes falaira is. Mi a nagy és általános igazság igen piciny molekulányi részének felderítésén munkálkodtunk, tettünk egy kísérletet a jóra, élveztük kiváló művészek és derék emberek bizalmát. Szép volt. Megérte.

Erős önkritikánk van. Sokszor gondolunk rá, hogy rendszerezettebben, tervszerűbben, fegyelmezettebben kellett volna a kiállításainkat szervezni. Jobban összeválogatva a különböző felfogásokat, ritmust és komponáltságot biztosítva a dolgok egymásutánjának. Vannak akik úgy gondolják,

Our collection, meanwhile, has been honoured by the ambassador Mr Salgó, who deemed it worthy to be shown on Duna TV together with his own collection. What we need now is something to be modest about!

Contemporary Hungarian Art – if we restrict the term “art” to embrace the pictorial arts alone – is a wonderful phenomenon. Anyone who takes the trouble to explore it will be pleasantly amazed. We were surprised ourselves when our rather haphazard researches led to such fantastic discoveries as the ones we have made. We have stumbled across monolithic characters like Zoltán Szabó, the unrivalled genius from the Budapest suburb of Angyalföld; or János Lóránt from Békésszentandrás; or József Baska, professor and artist from the College of Applied arts; or Róbert Várady; or István Birkás from Dunaújváros. Other surprises came from people like Gyula Pauer and János Fajó, working in other areas, but creating work of such world-class quality, that surely it deserved to be publicised at home in Hungary?

We have had to deal with conflicting interests at times. Artists whom we would be glad to support, though we have seen that they are becoming the corner stones for other sets of interests. It is difficult in such situations to act with complete integrity, as of course our own financial interests are at stake; nevertheless, we have never tried to tempt artists away from anyone else, or to make them disloyal to their original benefactors. No one can bring this charge against us.

There is just one question left unanswered. “What is all this beauty in aid of?” In the words of our friend Árpád Bogsch: it makes life worthy of man. Our friend Mihály Schéner is using words and his own artistic tools to seek exactly the same truths as the scientist and philosopher. And we are searching for it too, for the truth, with the artists’ help, and with the help of the means they have at their disposal. These past decades have not only been the years of Chernobyl and Hiroshima, they have also been the years of the Moon landings, satellite flights to Mars, research into Saturn. The Berlin Wall was not only built in our time, it was also pulled down. The same fate awaited the Iron Curtain, and it is awaiting the various other walls in the Balkans, in Cyprus and in the Far East as well. We have contributed a tiny, molecule-sized amount to the dis-

hogy értékrendek vannak, mára már bebetonozva és művészeti közéletünket a képzőművészetben egy Mengyelejev táblával hasonlítható szigorúsággal kell kezelni. „Egy kacagó szél suhan el” ezen gondolataink felett. Mi reméljük, hogy megtaláltuk őket, őket a jövő csillagait. Annak a jövőnek a csillagait, amelyik tőlünk nem függetlenül alakulnak, de mégis megsejthetetlenül sokesélyes, számtalanul gazdag lehetőséget hordoznak, de jövőnek mégis csak abban az esetben minősíthetők, ha ezek vagy mások, de meglesznek csillagai.

Csák Máté

covery of this great and universal truth. We have attempted to create something good, we have enjoyed the trust of great artists and men of integrity. It has been well worth it.

We are strongly self-critical. We have often thought that we should have organised our exhibitions more systematically. We should have selected the various concepts better, giving more order and rhythm to the sequences of events. There are people who believe in scales of values, carved in stone, and who think that public artistic life and the pictorial arts should be strictly regulated. Ideas like that are just “throwing sand against the wind,” as William Blake would have it. We hope that we have found them, the stars of the future. Stars of a future that takes shape not independently of us, but which is nonetheless filled with an inconceivable number of opportunities, is innumerable rich in possibilities, but which will only qualify as a future if these great artists do indeed become stars in its firmament.

Máté Csák

A Körmendi Galéria Budapest
kiállításai 1992–1997

Kiállítótermei

Budapest, II. Nagybányai út 25.

1993. júniustól napjainkig

Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

1994. májustól 1995. december 31-ig

Budapest, V. Vörösmarty tér 1., Csontváry Terem

1996. március 1-től 1996. október 1-ig

Budapest, VII. Damjanich u. 12.

1996. december 8-tól napjainkig

1. **Wiesbaden** 32
1992. szeptember 23 – október 24.
Helye: Hessen Tartományi Parlament wiesbadeni épülete
Címe: Magyarok a kortárs európai képzőművészetben (25 magyar festő és szobrász több mint 80 alkotása került az ez alkalomra készült katalógusban bemutatásra.) A kiállítás az IZOLDA International Institut für Kunst und Kultural közös szervezésben történt.
2. **Königswinter (Bonn)** 32
1992. november 9 – november 30.
Helye: Stiftung Cristlichz -Soziale Politika V., Königswinteri Oktatási Centrum
Címe: Die bildende Kunst der Gegenwart Ungarns (20 magyar festőművész kiállítása)
3. **Art Hamburg Internationale Kunstmesse** 33
1992. december 4 – december 7.
Helye: a Hamburgi Kiállítási terület 11., és 12. csarnoka
4. **Art Expo Budapest** 33
1993. március 17 – március 21.
Helye: Budapesti Nemzetközi Vásár D. pavilon
5. **Gyarmathy Tihamér** 35
Akadémiai székfoglaló kiállítás, 1993. június 7 – július 2.
Helye: Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme, Budapest, II. Nagybányai út 25.

6. **Art Expo Dublin** 42
1993. július 21 – július 25.
Helye: Dublin, The Royal Hospital Kilmainham Ireland
Rendező: Ír Modern Művészetek Múzeuma
7. **Schloss Farrach** 44
1993. augusztus 25 – szeptember 26.
Helye: Zeltweg Farrach Kastély 19 kiállítóterme (33 magyar festőművész kiállítása).
8. **Fondation Sophia Antipolis**
1993. november 4 – november 30.
Helye: Fondation Sophia Antipolis (Niza) Franciaország
Címe: Galéria de la Fondation Sophia Antipolis (12 magyar festőművész kiállítása, az ez alkalomra készült katalógussal. Közös a Gulácsi Galériával.)
9. **Bíró Antal emlékkiállítás** 47
1993. november 22 – december 30.
Helye: Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme Budapest, II. Nagybányai út 25.
Francia Kultúrintézettel és követséggel közös.
10. **Budapest Art Expo** 53
1994. március 17 – március 20.
Helye: HUNGEXPO, F. pavilon, 202. G. 14.

<p>11. Peter Widman svéd festőművész kiállítása 55
 1994. március 21 – április 6.
 <i>Helye:</i> Körmendi Galéria
 Budapest, II. Nagybányai út 25.</p> <p>12. Szabó Zoltán festőművész kiállítása 57
 1994. június 6 – június 20.
 <i>Helye:</i> Körmendi Galéria
 Budapest, II. Nagybányai út 25.</p> <p>13. Gerzson Pál festőművész kiállítása 63
 1994. július 4 – július 17.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>14. Kiállítás a Képzőművészeti Főiskolán az 1994. tanévben díjat nyert hallgatók munkáiból 70
 1994. július 18 – július 31.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>15. Csik István festőművész kiállítása 73
 1994. augusztus 1 – augusztus 14.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>16. Gyarmathy Tihamér festőművész kiállítása 79
 1994. augusztus 15 – augusztus 28.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>17. Haraszthy István szobrászművész kiállítása 85
 1994. augusztus 29 – szeptember 11.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>18. Gyémánt László festőművész kiállítása 95
 1994. szeptember 12 – szeptember 25.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>19. Tölg-Molnár Zoltán festőművész kiállítása 103
 1994. szeptember 26 – október 9.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> | <p>20. Hamburg
 1994. szeptember 28 – október 4.
 <i>Helye:</i> Hamburg Hannelore Grave kiállítóterem
 a Galéere Parkberg Hamburggal közös rendezésben.
 (8 magyar festő- és szobrászművész kiállítása)</p> <p>21. Hencze Tamás festőművész kiállítása 107
 1994. október 10 – október 23.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>22. Sváby Lajos festőművész kiállítása 111
 1994. október 24 – november 13.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>23. Grossburgwedel, Hannover 119
 1994. november 12 – december 12.
 <i>Helye:</i> Grossburgwedel-Hannover város összes
 kiállító helyén. (32 magyar festő- és szobrászművész
 kiállítása a Grossburgwedel Art Clubbal közösen.)</p> <p>24. Bartl József festőművész kiállítása 121
 1995. január 9 – január 22.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>25. Frey Krisztián festőművész kiállítása 125
 1995. január 23 – február 5.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>26. Dienes Gábor festőművész és Katona Zsuzsa szobrászművész kiállítása 132
 1995. február 6 – február 19.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>27. Tzortzoglou Georgios festőművész kiállítása 141
 1995. február 20 – március 5.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> <p>28. Szabados Árpád festőművész kiállítása 145
 1995. március 6 – március 19.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.</p> |
|---|---|

29. Budapest, ART EXPO 120 négyzetméteres pavilon	155	40. Papp Oszkár festőművész kiállítása 1995. augusztus 7 – augusztus 20. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	213
30. Fajó János festőművész kiállítása 1995. március 20 – április 2. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	159	41. Szabó Zoltán festőművész kiállítása 1995. augusztus 21 – szeptember 3. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	219
31. Szabó Tamás szobrászművész kiállítása 1995. április 3 – április 16. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	167	42. Csiky Tibor szobrászművész kiállítása 1995. szeptember 18 – október 1. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	223
32. Robert Hammerstiel osztrák festőművész kiállítása 1995. április 3 – április 16. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	173	43. Csáji Attila festőművész kiállítása 1995. szeptember 18 – október 1. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	231
33. Magyar Vízfestők Társasága kiállítás és szimpózium 1995. május 1 – május 14. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	178	44. Baska József festőművész kiállítása 1995. október 2 – október 15. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	237
34. Várnagy Ildikó szobrászművész kiállítása 1995. május 15 – május 28. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	181	45. Ilosvai Varga István emlékkiállítása 1995. október 4 – október 17. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	243
35. Donáth Péter festőművész kiállítása 1995. május 29 – június 11. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	187	46. Gulácsy - és Körmendi Galéria bemutatkozása 1995. október 13 – október 23. <i>Helye:</i> Svájc, Murten	254
36. Kocsis Imre grafikusművész kiállítása 1995. június 12 – június 25. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	191	47. Barna Miklós festőművész kiállítása 1995. október 16 – október 29. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	259
37. Haász István grafikusművész kiállítása 1995. június 26 – július 9. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	199	48. Németh Géza festőművész kiállítása 1995. október 3 – november 12. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	259
38. A Képzőművészeti Főiskola díjnyertes hallgatóinak kiállítása 1995. július 10 – július 23. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	206	49. Lux Antal festőművész kiállítása 1995. november 13 – november 26. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	265
39. Nádler Tibor festőművész kiállítása 1995. július 24 – augusztus 6. <i>Helye:</i> Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.	209	50. Szabados Árpád festőművész rajzai 1996. január 1 – március 18. <i>Helye:</i> Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme Budapest, II. Nagybányai u. 25.	

<p>51. Károlyi Zsigmond festőművész kiállítása 271
 1996. március 20 – április 20.
 <i>Helye:</i> Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme
 Budapest, II. Nagybányai u. 25.</p> <p>52. Wellisch Tehel Judit
 norvég festőművész kiállítása 275
 1996. április 22 – május 18.
 <i>Helye:</i> Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme
 Budapest, II. Nagybányai u. 25.</p> <p>53. Fiatál japán és magyar
 festőművészek kiállítása 279
 1996. május 20 – május 27.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Vörösmarthy tér 1.</p> <p>54. Matzon Ákos festőművész
 és Ézsiás István
 szobrászművészek kiállítása 281
 1996. június 11 – július 10.
 <i>Helye:</i> Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme
 Budapest, II. Nagybányai u. 25.</p> <p>55. Schéner Mihály festőművész kiállítása 289
 1996. augusztus 11 – szeptember 20.
 <i>Helye:</i> Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme
 Budapest, II. Nagybányai u. 25.
 1996. szeptember 2-szeptember 20.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Vörösmarthy tér 1.</p> | <p>56. Orosz Gellért festőművész kiállítása 297
 1996. szeptember 24 – október 20.
 <i>Helye:</i> Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme
 Budapest, II. Nagybányai u. 25.
 1996. szeptember 23 – október 10.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Vörösmarthy tér 1.</p> <p>57. Gerzson Pál festőművész
 kiállítása és könyvbemutatója 303
 1996. október 21 – október 27.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Vörösmarthy tér 1.</p> <p>58. Tölg-Molnár Zoltán festőművész
 kiállítása és könyvbemutatója 305
 1996. október 29 – november 18.
 <i>Helye:</i> Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme
 Budapest, II. Nagybányai u. 25.
 1996. október 28 – november 11.
 <i>Helye:</i> Budapest, V. Vörösmarthy tér 1.</p> <p>59. Várady Róbert festőművész kiállítása 311
 1996. december 10 – 1997. február 9.
 <i>Helye:</i> Körmendi Galéria Budapest Kiállítóterme
 Budapest, II. Nagybányai u. 25.</p> <p>60. Körmendi-Csák gyűjtemény: 316
 Kortárs Magyar Képtár
 1996. december 8-tól
 <i>Helye:</i> Budapest, VII. Damjanich u. 12.</p> |
|---|---|

*Megnyitón az első magyar köztársasági államelnök
Szűrs Máttyás, Dr. Körmendi Anna és a wiesbadeni parlament
elnöke*

Kiállító művészek:

Bors István
Bráda Tibor
Deák Ilona
Ezüst György
Fejér Csaba
Földi Péter
Gyémánt László
Kiss György
Koczogh András
Kokas Ignác
Kovács Tamás Vilmos
Lengyel Károly
Lóránt János

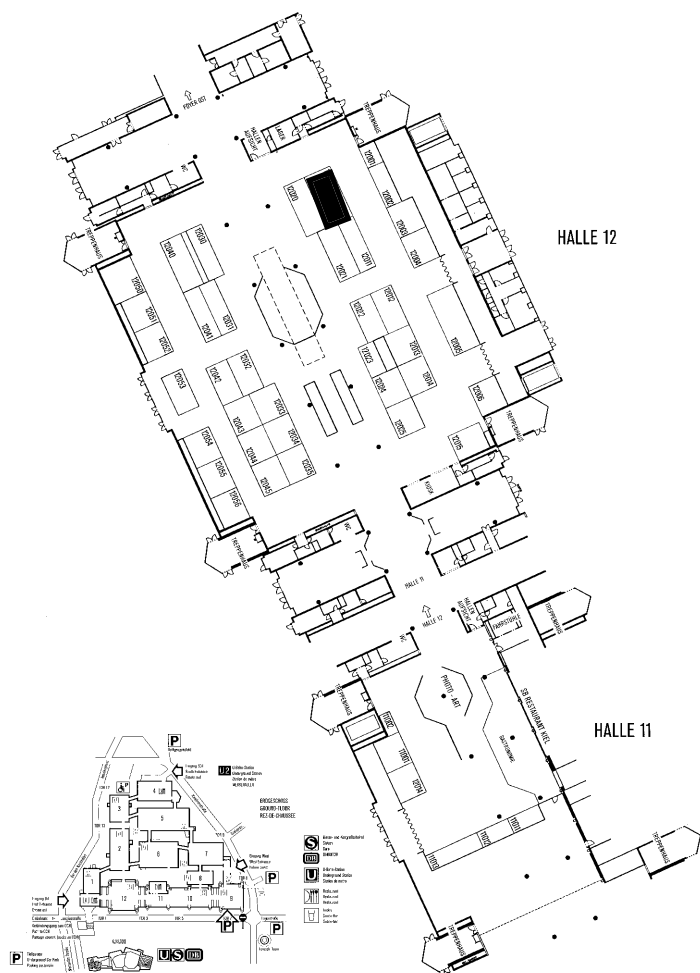
Makó Judit
Simon Ferenc
Stefanovits Péter
Szabó Tamás
Szabó Zoltán
Szárencsev Károly
Szentgyörgyi József
Széri Varga Géza
Tenk László
Tóth Ernő
Újházi Péter
Vilhelm Károly

Dr. Hargitai József főkonzul megnyitja a kiállítást

A kiállítás látogatói

A vásár alaprajza, Körmendi Galéria Budapest pavilonja

Kiállító művészek:

Gyémánt László
Kokas Ignác
Szabó Zoltán
Urbán György

A kiállítás képei

Kiállító művészek: Bak Imre
Sváby Lajos
Szabó Zoltán
Bújdosó Ernő

Jovánovics György és Csák Máté

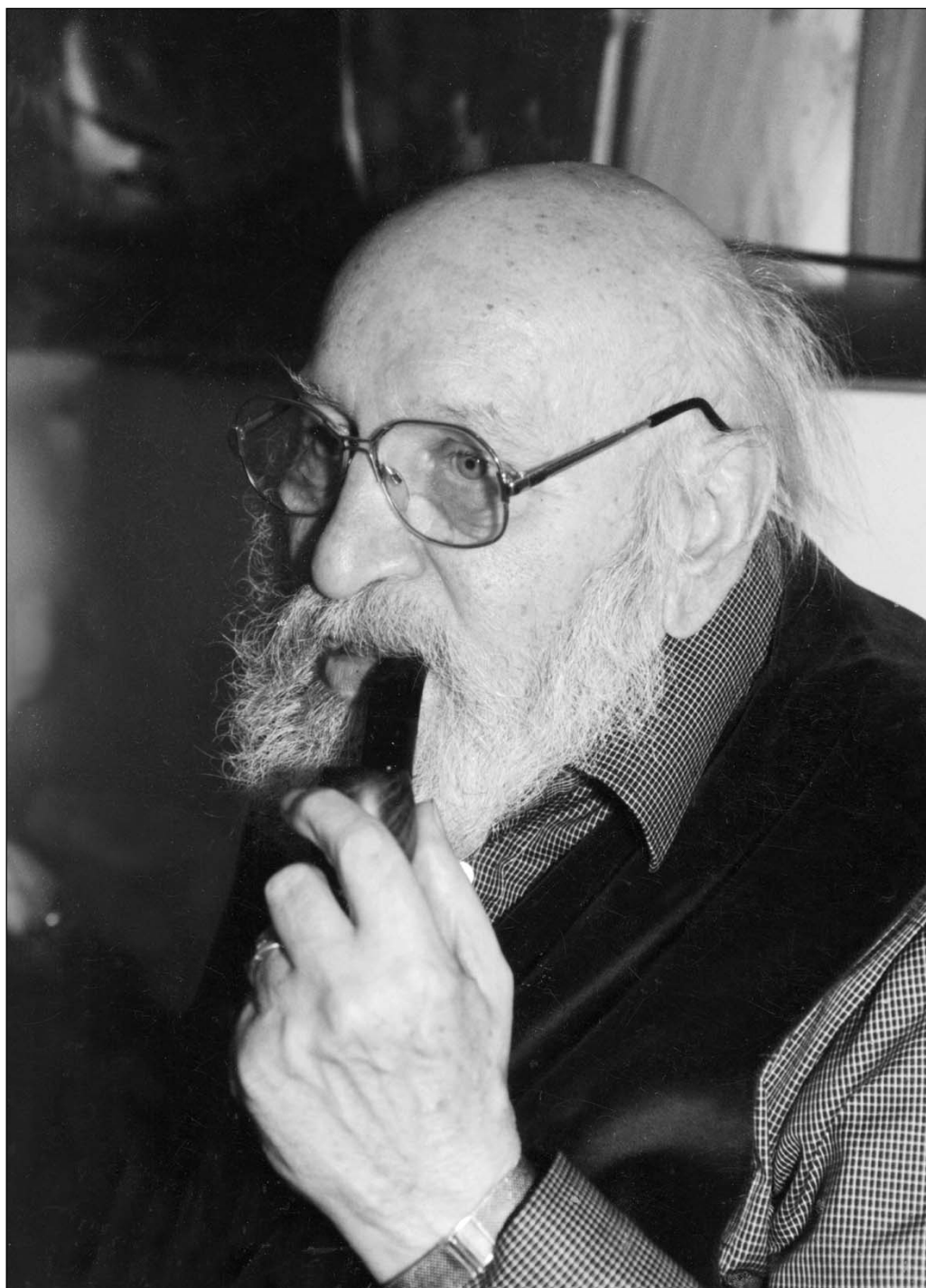

A Körmendi Galéria Budapest első kiállítóhelye:

Budapest II., Nagybányai út 25.

Helye: Körmendi Galéria Budapest, Budapest, II. Nagybányai út 25.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Dr. Passuth Krisztina, művészettörténész, egyetemi tanár

Életrajzi adatok

1915. március 8. Pécs.
 1932 Első bemutatkozása a Pécsi Képzőművészek és Műbarátok jubileumi tárlatán.
 1933 Felvételt nyer a Magyar Képzőművészeti Főiskolára. Mesterei Vaszary János és Kandó László – barátságot köt Cserepes István festőművésszel, kapcsolatba kerül Derkovits Gyulával.
 1934 Jelenlét a Műcsarnok Tavaszi Tárlatán.
 1937 Kétéves külföldi tanulmányút Olasz-, Francia-, Németországban és Svájcban. Beöthy István szobrász közvetítésével kapcsolatba kerül Mondriannal, André Bretonnal, Max Billel és Jean Arppal.
 1938 Első önálló kiállításai Párizsban és Zürichben.
 1939 Végleges hazatérése. Barátsága születik Kállai Ernővel és Kassák Lajossal.
 1946 Megalakul a „Galéria a 4 világtájhoz” művészcsoporthoz, ennek munkájában Gyarmathy vezető szerepet vállal.
 1948 Megélhetési gondok miatt kénytelen a nehéziparban művészi hivatásától idegen munkát vállalni.

- 1957 Ismét részt vesz a hazai, majd a külföldi képzőművészeti életben.
 1963 Első lengyelországi útja (részvétel a koszalini „I. Nemzetközi plein air” alkotótábor munkájában).
 1965 Második lengyelországi munkássága (részvétel az elblangi I. Térplasztikai Biennálén) közötti plasztikáját felállítják Elblang város egyik terén.
 1973 Afrikai tanulmányút.
 1979 Gyűjteményes retrospektív kiállítása a Műcsarnokban.

Díjak

- 1977 Kormányzósági Ezüstkupa, Nápoly.
 1980 XII. Festival Cagnes-sur-Mer, a zsűri különdíja.
 1980 Olaszországi Honoris Causa cím és diploma.
 1982 Belgiumi Grand Prix alapítványi díj.
 1985 A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze.
 1985 Janus Pannónius Művészeti Díj, Pécs.
 1987 A Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze.
 1990 Kossuth-díj.
 1993 A Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagjává választja.

Fontosabb egyéni kiállítások

- 1938 Párizs, Zürich
 1947 március 2 -16., Galéria a 4 Világtájhoz, Misztótfalusi Könyvkiadó, Budapest
 1948 április 30 – május 12. Képzőművészek Szabadszervezete, Budapest
 1963 Varsói ősz, a zenei hetek alkalmából, Varsó
 1964 április 18 – május 16., Rédey Múterem, Budapest (Rédey Endre szobrászművésszel közösen)
 1965 június, Városi Múzeum, Wroclaw (Janina Zamojtellemel közösen)
 1965 augusztus, Sarp Klub, Gdansk
 1965 október, Arsenal Galéria, Poznan

- 1966 április 17 – 22., Rákoslíligeti Kultúrház, Budapest.
 1968 június 17 – július 1., grafikai kiállítás, KFKI Klubja, Budapest
 1972 április 1 – 30., Egyetemi Galéria, Stuttgart
 1973 január 17 – február 10. Galérie 1. Ecuyer, Brüsszel
 1973 március 9 – 19.. Galéria Campo, Antwerpen
 1973 június, kamara-kiállítás, Bujumbura
 1977 március – május, Galleria del’ Incisione, Milánó.
 1977-78 Bologna, Bazel, Washington
 1978 december, Komárom Megyei Művelődési Központ, Tata
 1979 november 23 – december 29. Életmű-kiállítás, Műcsarnok, Budapest

1980	április – május, Bács-Kiskun Megyei Művelődési Központ, Kecskemét	1987	szeptember 28 – december 31. Művészetek Háza, Pécs
1982	június 8 – július 20., grafikai kiállítás, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest	1991	március 17 – április 28., Képtár, Szentendre
1982	július – augusztus, grafikai kiállítás. Uitz-terem, Dunaújváros	1991	március 20 – április 30., Budapest Kiállítóterem, Budapest
1983	április 15 – május 8., „Téridő”, Pécsi Galéria, Pécs	1991	március 27 – április 21. Janus Pannonius Múzeum, Pécs
1986	szeptember 24 – november 29. Kállai Ernő emlékére, Múcsarnok, Budapest	1993	június 7 – július 2., akadémiai székfoglaló kiállítás, Körmendi Galéria Budapest
1987	február 3 – március 15., „Fehér-fekete”, Budapest Kiállítóterem, Budapest	1994	Körmendi Galéria Budapest
		1995	Budapesti Történeti Múzeum.

„Gyarmathy Tihamér művészete az elementáris szépséget veszi alapul, azt, amely önkéntelenül, minden előzmény és meggondolás nélkül szépségével kielégít, megnyugtat és fölmelegít.

Az ornamentika titka, hogy látszólag pszichológiamentes, – vagyis a pszichológiát teljesen fel tudja oldani a vonalak és formák elemi szépségében... Gyarmathy könnyen, világosan, csaknem problémátlanul fest és megközelíti a szürrealista tudatkikapcsoló félálom módszerét... ahová Gyarmathy nyúl, az nem egyéb mint az összes festői motívumok gyűjtőmedencéje. Ebből merít még riadtan, az Arlequin kétértelműségével, mintha tiltott dolgot művelne... Az elemi vonalaknak, formáknak, árnyaknak, színeknek ezt az önmagukért álló értelmét, egész gazdagságában meg tudja festeni.”

Ezeket a sorokat csaknem ötven évvel ezelőtt (pontosan 1947-ben) írta le két, meglehetősen rendhagyó esztéta, akiknek a neve évtizedekre feledésre volt ítélve, akárcsak magáé Gyarmathyé.

Hamvas Béla és Kemény Katalin Forradalom a művészetben című közös könyvükben megpróbálták új alapokra helyezni a magyar művészetet, új szempontból, az absztrakció és szürrealizmus szempontjából elemezni azok életművét, akik már régen elhunytak: így Gulácsyét, Csontváryét, és az akkori legfiatalabbakét (így Gyarmathy Tihamérét), akiktől a folytatást, a kibontakozást várták.

És joggal várhatták, mert ez volt a hazai szellemi életnek egyik legizgalmasabb, legtöbbet ígérő rövid

szakasza: 1945-től 1948-ig. Egyben az a korszak, amely összes ellentmondásával együtt, alapvetően meghatározta Gyarmathy szellemi körképét, festői tájékozódását, sőt, ezen túlmenően emberi magatartását is.

Gyarmathy 1945-ben harminc éves: egyszerre fűzi barátság Kassák Lajoshoz, és Kállai Ernőhöz, de a barátság nem azt jelenti, hogy esztétikai koncepciójukat passzívan átvenné. Művészi világképét egyszerre határozza meg a geometrizáló absztrakció és ugyanakkor a lírai absztrakció pszichologizáló áramlata. S, ha Hamvas Béla és Kemény Katalin szürrealizmust emlegetnek vele kapcsolatban, akkor legalábbis erre az időszakra vonatkoztatva, feltétlenül igazuk van.

Az egész korai – 1945 előtti – képek sokféle tapogatódzó kísérlete után, 1945-46-tól a festő már hibátlanul rátalál stílusának kiindulópontjára: a hullámszó, egymásba olvadó formák ritmikus mozgására, majd az egyre gazdagabb, egyre összetettebb színterületeket összefogó geometrikus szerkezetek rendjére. A természeti motívumok 1950-re már beolvadnak, felszívódnak az egységes területbe, amelynek nincs hagyományos perspektívája, csak belső vibrálása. A későbbiekben mintha egy kaleidoszkóp csodavilága tárulna fel előttünk: a végtelen sok kis elem szüntelen mozgásával idézne fel egy furcsa, inkább álomszerű teret. Máskor a terület mint egy egész vékony, finom hártya megfeszül: felette és alatta mozgó, forgó fátyolos korongok ismeretlen-

ségében vonzó űr-világot idéznek, amelynek nincsenek lezárt határai, s felszínét csak egy finom rács-szerkezet szabályozza.

A transzparencia nemcsak a festményeiben válik szinte tapinthatóvá, hanem nagyméretű fotogrammaiban is. Itt a lepkeszárnyak, hálók, anyagdarabkák halformája sziluettek, a maguk kettős, biológiai és mégis tökéletesen elvont létevel talányos hatást keltenek: a valódi tárgyak, motívumok árnyképe kétértelműbbé válik, mint a természettől független, a festő által teremtet formaké.

A Gyarmathy által életrekeltett különös formavilág egyenrangú vizuális megtestesítése Kállai Ernő: A természet rejtett arca című tanulmányának, ahol a „képzeletből sarjadó festmények, szobrok” keletkezését az őket követő tudományos felfedezésekkel igazolja. Gyarmathy, 1946-ban az Európai Iskolából kiváló elvont művészek első magyar csoport-kiállításán vesz részt, ahol többek között Fekete Nagy Béla, Jakovits József, Lossonczy Tamás, Martyn Ferenc és az 1941-ben elhunyt Vajda Lajos művei szerepelnek. A nonfiguratív képzőművészeket Kállai Ernő tömörítette össze és állította ki Új Világkép címen 1947. februárjában; egy hónappal később, a csoport második ren-

dezvényeként Gyarmathy Tihamér egyéni kiállítása szerepelt. A lázas tevékenység még a következő évben is tart: Gyarmathy lelkesen szervezi a magyar művészek részvételét a párizsi 3. Salon des Réalités Nouvelles nagy nemzetközi tárlatán. 1948. áprilisában Kállai Ernő rendezésében nyílik önálló kiállítása, aki megállapítja: Gyarmathy „festői képzeletének az elsődlegesen éltető és ihlető eleme a szín. E tekintetben viszont vérbeli koloristának, egészen kiváló minőségi értékekkel rendelkező, gazdag skálájú, érett mesternek bizonyul. Ízesen csorduló színei a legkülönbözőbb fényerejű és árnyalatú, tiszta sugárzássá szellemülnek”.

Kállai Ernő sok évtizeddel ezelőtti kritikája nemcsak érvényes maradt, hanem szinte fokozottan érvényes ma, jó néhány évvel Kállai halála után is. Kállai, mintha előre látta, s a képzeletben megkomponálta volna jó barátja, a mindig megújuló Gyarmathy Tihamér festészetének legsajátosabb vonásait. A művészi kontinuitás és az újat teremtés egyszerre, egymást kiegészítve érvényesülnek Gyarmathy művészetében, s éppen ettől válik az életmű egyértelművé és mégis dinamikussá.

Műtárgyjegyzék

1. **Csodavárók**, 1934. olaj, vászon 62x50 cm
2. **Kompozíció**, 1947. olaj, vászon 32x38 cm
3. **Fa**, 1949. olaj, vászon 26,6x38,7 cm
4. **A Klán hazafelé**, olaj, farost 26,6x37,4 cm
5. **Rétegződés**, fotogramm 204x207 cm
6. **Konstrukció**, fotogramm 159x103 cm
7. **A természet rejtett arca**, fotogramm 197x198 cm
8. **Metszet és vetület**, 1955. olaj, farost 40x49,7 cm
9. **Tűz van**, 1960. olaj, farost 78,7x122,5 cm
10. **Szokatlan látvány**, 1963. olaj, farost 104,5x52 cm
11. **Hullám ritmus**, 1964. olaj, farost 100x62 cm
12. **Ünnep az utcákon**, 1964. olaj, farost 60x80 cm
13. **Konstrukció**, 1965. olaj, vászon 36x55 cm
14. **Konstruktív és átlós tér**, 1969. olaj, farost 94x121,5 cm
15. **Makró és mikró**, 1969. olaj, vászon 65x100 cm

16. **Körök és viszonylatok**, 1971. olaj, vászon 62x100 cm
17. **Fények a bozótban**, 1973. olaj, vászon 100x60 cm
18. **Ritka jelenség**, 1973. olaj, vászon 70x70 cm
19. **Eső utáni burjánzás**, 1973. olaj, vászon 70x100 cm
20. **Hévíz, Ciklámen-mozaik**, 1974. olaj, vászon 80,5x180,5 cm
21. **Igaz történet**, 1974. olaj, vászon 90x50 cm
22. **75 C**, 1975. olaj, vászon 70x70 cm
23. **Szerkezettől a virágzásig**, 1976. olaj, vászon 100x50 cm
24. **Konstelláció**, olaj, vászon 70x85 cm
25. **Váltakozó vertikális**, 1977. olaj, vászon 100x80 cm
26. **Tükröződés**, 1978. olaj, vászon 70x85 cm
27. **Struktúrák egy rendszerben**, 1978. olaj, vászon 90x100 cm
28. **Kozmikus relációk**, 1981. olaj, vászon 70x80 cm
29. **Centrális sugárzású kompozíció**, 1981. olaj, vászon 100x80 cm

<p>30. Bujkáló fények, 1981. olaj, vászon 70x80 cm
31. Arányok és viszonylatok, 1981. olaj, vászon 90x100 cm
32. Fata morgana, 1981. olaj, vászon 65,5x50 cm
33. Összefüggések, 1982. olaj, vászon 81x90 cm
34. Konstruktív apoteozis, 1983. olaj, vászon 100x90 cm
35. A gondolat terében (házak, ablakok), 1983. olaj, vászon 100x90 cm
36. Mi is kozmikusok vagyunk, 1983. olaj, vászon 90x100 cm
37. Termékenység, 1983. olaj, vászon 90,5x101 cm
38. A gondolat tere, 1984. olaj, vászon 141x250 cm
39. Az ember és ami körülveszi (Kozmosz), 1985. olaj, vászon 120x200 cm
40. Beteljesülés, 1985. olaj, vászon 90x80 cm
41. Környezetünk, 1985. olaj, vászon 100x90,5 cm
42. Fénnyel szemben, 1986. olaj, vászon 90x100 cm
43. Relatív viszonylat, 1986. olaj, vászon 100x90 cm
44. Termékenység, 1986. olaj, vászon 81x91 cm
45. Ellenfény, 1987. olaj, vászon 70x80 cm</p> | <p>46. Lenyugvó csillagok, 1987. olaj, vászon 70x80 cm
47. Paralel fényben (Afrika), 1987. olaj, vászon 70x80 cm
48. Térhelyzetek, 1987. olaj, vászon 90x80 cm
49. Vidéki ház, 1987. olaj, vászon 90x80 cm
50. Kitekintés, 1987. olaj, vászon 80x90 cm
51. Változások, 1988. olaj, vászon 60x60 cm
52. Katharzis, 1988. olaj, vászon 70x70 cm
53. Viszonylatok, 1988. olaj, vászon 60x60 cm
54. Változások II., 1988. olaj, vászon 60x60 cm
55. Fények, 1988. olaj, vászon 70x70 cm
56. Ellenfényben, 1989. olaj, vászon 80x70 cm
57. Centrális fény, 1989. olaj, vászon 80x80 cm
58. Mozgás, 1989. olaj, vászon 81x81 cm
59. Sugárzó fény, 1989. olaj, vászon 80x70 cm
60. Flóra „Megtermékenyülés”, 1990. olaj, vászon 60x60 cm
61. Kozmikus kompozíció, 1990. olaj, vászon 60x60 cm
62. Technikai összefüggések, 1990. olaj, vászon 41x41 cm</p> |
|---|--|

Irodalom

1979 **Aszalós Endre**: Gyarmathy Tihamér. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest.
1991 **Sinkovits Péter**: Gyarmathy Tihamér. Új Művészet Könyvek, Budapest.
1992 **Várkonyi György**: Gyarmathy. Jelenkor Kiadó, Pécs
1995 Katalógus.

Előkészületben: **Breviárium**. Gyarmathy Tihamér

Középen Gyarmathy Tibamér felesége Éva, és az MTA Széchenyi Akadémia titkára Kovács Anikó

Tőkei Ferenc filozófus, Passuth Krisztina művészettörténész, Kovács Attila művész, Karvalics László főszerkesztő, Ezüst György művész, Szóts Géza az RMDSZ vezetője

Bökönyi Tibor

*Gyarmathy Tihamér és veje,
háttérben Varga György és felesége, Judit,
a Tungsram Rt. amerikai vezérigazgatója*

*A kiállítás megnyitója, háttérben Szilvássy Lajos és
felesége, Dr. Tankó Anikó főorvos, előtérben Jakovits
József, háttal Szóts Géza az RMDSZ vezetője*

*Az Art-expo Dublin színhelye:
The Royal Hospital Kilmainham*

Kiállító művészek:

Gyarmathy Tihamér
Klimó Károly
Sváby Lajos

*Dr. Földvály Gábor a nagykövet első helyettese és felesége az
Art-expo pavilonjában Körmendi Anna és Csák Máté társaságában*

Sváby Lajos képei előtt a kiállítás látogatói

Képek az Art Expóról

Schlossfarrach kultúrcentrum Zeltweg (Ausztria)

Knap Jenő a kiállításon

Robert Hammerstil festőművész, Silvia Hartlieb a Schloss Farrach igazgatónője, Csák Máté és Csák Ferenc művészettörténész-hallgató, Dr. Silber Edit főkonzul és Dr. Körmendi Anna

Bayer Ilona a TV 1 munkatársa, Egry Margit művészettörténész és Wellisch Tebel Judit a kiállítás megnyitóján

A kiállítás látogatói Klimó Károly képei előtt

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, II. Nagybányai út 25.

Francia Kulturintézettel és Nagykövetséggel közösen

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Hugnes De La Touche művészettörténész, a Menton igazgatója

Eigel István a művész barátja.

Életrajzi adatok és fontosabb egyéni kiállítások

Bíró Antal 1907. április 21-én Pozsonyban született. 1910-ben települt át Várpalotára, ahol édesapja intézőként dolgozott a kastélyban.

Gyermekezeit, elemi iskolai és hentesinasi tanuló idejét Várpalotán töltötte, de még csak tizenöt éves amikor „világjáró” kalandozásait, vándorlásait elkezdte. Ez a vándorló nyugtalanság egész életét végigkísérte és csak hetvenéves korához közeledve csillapodott, amikor végleg letelepedett a Cote d’Azur mediterrán napragyogásos tengeröblében fekvő öreg olasz városkában. Ahogy az lenni szokott, a gyerekek soha nem halványultak, s most nyolcvanhárom évesen a kalandozások elhomályosulnak. Várpalota emlékei elevenen élnek az alkonyuló eszméletben is.

Vándorlásainak állomásai: előbb a Dunántúl, azután Erdély, a Felvidék, és pár évvel később már Európa városai. Még nincs harminc esztendő, amikor franciaországi, svájci utakat, sőt tartós tartózkodási periódusokat tud maga mögött.

Koffán Károly Párizsban fedezi fel tehetségének ösztönös erejét és ez hoz nagy fordulatot Bíró Antal életében. Már nem fiatal, és bizonyos értelemben kialakult festőgrafikus egyéniség, amikor 1940-ben a Budapesti Képzőművészeti Főiskolára kerül. Mesterei Szőnyi István és Varga N. Lajos, de tehetsége kibontakozását markáns, expresszív szemléletű egyénisége úgyszólván befolyásolhatatlanul determinálja.

Szabadgondolkodó és konvenciók nélküli csendes lázadó, eltökélten új utakat kereső. Megszállott, mint a vallásalapítók, saját erkölcsi kódexszel, filozófiával.

1944-ben a főiskolások egy avantgárd csoportjával a Gömör megyei Vámosbalogon létrehozott művésztelepen dolgozik és ez a periódus érleli, alakítja művészetét véglegesen elkötelezetté a progresszívek akkor szűk körű csoportjában.

A háború után újra kezdődik vándorélete, és tart a Menton-i letelepedésig, 1946–48-ig. Ezután következik Róma (1949–50.), Svédország, majd 1950-től Párizs, de közben Bécs,

Belgium és ismét Olaszország. Ezek alatt az évek alatt tanított (Stokholm) és számos helyen kiállított.

1950-ben születik meg benne a Cote d’Azur-i letelepülés gondolata, de még éveken át a párizsi műterem marad a munka relatív nyugalmául szolgáló otthona.

Szerepléseiről, kiállításairól pontos biográfiát összeállítani szinte lehetetlen, Bíró Antal sohasem adminisztrálta magát; élt és dolgozott, anyagiakkal, érvényesüléssel nem törődve. Ma sem érzi szükségét annak, hogy regisztrálja, dokumentálja életútját. Folyóiratok, újságcikkek, katalógusok után kutatva a töredékesség és a pontatlanság veszélyével igyekszünk mégis összegezni munkásságát.

1946-ban az Új Holdban jelennek meg rajzai, 1947-től évente kiállítás Belgiumban, Stockholmban, a Salon des Realités Nouvelles párizsi vernisszázsain; 1952-ben és 1958-ban, a Galérie Stiffa Mentonban 1956-ban, 1959-ben New Yorkban a World House Galériában, 1962-ben Kaliforniában (La Youlla Art Center) jelentkezik munkáival.

A Menton-i biennálék rendszeres kiállítója az Európa Palotában (1968., 1970., 1972.). Önálló kiállítások ugyanott és a Carnolles Múzeumban 1979-ben és 1988-ban.

Murális munkáit ismerik meg Nizzában (színház, iskola), Franciaországban több helyen és rendszeresen részt vesz avantgarde csoportok bemutatóin, magángalériákban.

Szereplésénél, kiállításainak felsorolásánál fontosabb munkássága nyomon követhető hatásának jelentősége a kortárs művészet európai műhelyeiben. Puritán élete a délfancia partra települt extravagáns művészegyéniségek között is különleges helyet teremt Bíró Antal számára, akit városa, Menton nagy tiszteletben tart, jelenlegi betegsége alatt féltve ápol. A kalandok, az itt-ott regénybe illően változatos életpálya fordulata ez a várpalotai kiállítás, amely első magyarországi bemutatkozása a negyvennégy éve hazájába vissza nem térő művésznak, akit megrokkant egészségi állapota is gátol hazatérési szándékában.

Eigel István festőművész, Dr. Körmendi Anna, M. Delatouche a mentoni múzeum igazgatója, mellette Kajetán Ildikó, és Gombor István svéd galériatulajdonos.

Gombor István svéd galériatulajdonos, a Francia Intézet igazgatója, Françoise Allaire francia kultúrattasé és Antal Bíró felesége

A Francia Intézet igazgatója és Françoise Allaire francia kultúrattasé

Antal Bíró felesége

Bíró Antal festőművész nevét a magyar lexikonokban nem találjuk meg. Kevés eredménnyel jártak az eddigi kutatások is. A Magyar Nemzeti Galéria adattárában Szőnyi István két levele található, amelyeket tehetséges növendéke, Bíró Antal érdekében írt a vallás- és közoktatásügyi miniszternek. Az MTA Művészettörténeti Intézetének anyagában több adat lelhető fel, ám ezek is a művész főiskolás éveire vonatkoznak.

Sokat nyújtanak a pályatárs és barát, Eigel István festőművész 1989-ben és 1991-ben közölt írásai. Az elérhető leggazdagabb forrás azonban Bíró Antal 1990-ben Várpalotán, a Nagy Gyula Galériában rendezett kiállításának kicsiny katalógusa, ugyancsak Eigel István előszavával. A kiadvány jelzi, hogy „a kiállítás a Franciaországban élő magyar származású festőművész első bemutatkozása Magyarországon”. A címlapon a Kompozíció I. c. képe látható, a reprodukciók pedig további hét Kompozíció c. képpel ismertetnek meg, valamint Eigel István remek Bíró Antal portréjával.

Bíró Antal 1907-ben született Pozsonyban. Gyermekkorában Várpalotán lakott. Már tizenöt évesen elkezdte vándorlásait; előbb a Dunántúlon, majd Erdélyben és a Felvidéken, később Svájcban és Franciaországban. A II. Világháború kitörésekor hazatért. 1940-től 1944-ig a Képzőművészeti Főiskolán Szőnyi István és Varga N. Lajos voltak a mesterei.

1946-tól 1948-ig ösztöndíjjal Rómában, majd 1949-50-ben Svédországban, 1950-től pedig Párizsban élt, de közben megfordult Bécsben, Belgiumban és Olaszországban is. A hatvanas évek elején telepedett le Mentonban.

Kiállítása évente volt; egyebek között Belgiumban, Stockholmban, New Yorkban, Kaliforniában, Párizsban, és 1958-tól Mentonban is. A mentoni biennálék rendszeres kiállítója volt. A Városi Múzeum nagyobb gyűjteményt őriz a műveiből. Színházi és iskolai murális művei találhatók Nizzában.

A várpalotai kiállítás mintegy száz alkotását mutatta be, ezeket a művész a városnak ajándékozta. A megnyitón betegsége miatt már nem vehetett részt. Kevéssel utána mégis hazatért, de már csak rövid ideig élt. 1990 szeptemberében halt meg, s most gyermekkorá városának temetőjében nyugszik.

A Körmei Galéria kiállítása bemutatja a művész fiatalkori munkáit is, amelyeket a Magyar Nemzeti Galéria volt szíves kölcsönözni. További hatvan kép 1958 és 1973 között készült, a lírai absztrakció szellemében fogant alkotás, amelyek a Várpalota Városi Önkormányzat és a Nagy Gyula Galéria segítségével köszönhetően láthatók a kiállításon.

A kiállítás kezdeményezője és inspirálója a svédországi Gallerie-88 tulajdonosa, Gombor úr volt, aki mintegy ötven képpel érkezett Budapestre. Ezek részben fiatalkori alkotások, részben pedig a művész 1973-ban és 1979-ben volt svédországi, levriki tartózkodása idején készültek. Többségükben nonfiguratív színvázlatok, kulturált, finom színátmenetekkel.

Néhány megkapóan szép tájképet is láthatunk a svéd tengeröblök világáról, ahol volt felesége tart fenn művésztelepet.

A megnyitón a Mentoni Városi Múzeum igazgatója, Hugues de La Touche úr, a kiváló művészettörténész méltatta Bíró Antal munkásságát, majd a művész pályatársai és barátai beszélgettek életéről és művéről.

A Körmei Galéria kiállítása kiváló forrásanyagot kínál a XX. századi magyar művészettörténet kutatóinak is. A Galéria fontos és megtisztelő feladatának tekintik, hogy kiállításával, amelynek anyaga három országból gyűlt össze, bemutathatja az itthon alig ismert, de második hazájában, már régen elismert kitűnő művész munkásságát.

Műtárgyjegyzék

1. **Barna kompozíció** (H-76), vászon-olaj 73x55 cm
2. **Kék-szürke kompozíció** (H-73), 1964. farost-olaj 65x50 cm
3. **Narancssárga kompozíció** (H-71), 1961. vászon-olaj 66x52 cm
4. **Őszi kompozíció** (H-72), 1963. vászon-olaj 65x50 cm
5. **Narancs színű kompozíció** (H-79), 1963. vászon-olaj 74x60 cm
6. **Fekete-szürke kompozíció** (V/2-78), 1961. karton-vegyes technika 50x65 cm
7. **Színes kompozíció I.** (H-65), 1961. vászon-olaj 60x74 cm
8. **Színes kompozíció II.** (H-64), é. n. vászon-olaj 60x73 cm
9. **Barna-szürke kompozíció** (V/2-76), karton-akvarell 50x65 cm
10. **Rétegek** (I-80), 1961. vászon-olaj 55x66 cm
11. **Kövek** (H-68), 1956. vászon-olaj 50x62 cm
12. **Zöld-barna kompozíció** (H-66), vászon-olaj 74x60 cm
13. **Piros vertikálisok** (D-42), 1961. karton-vegyes technika 65x50 cm
14. **Színes körök** (V/2-72), karton-vegyes technika 51x65 cm
15. **Sötét színek** (V/2-82), 1959. karton-vegyes technika 65x50 cm
16. **Ezüst színű kompozíció** (V/2-74), 1964. karton-akvarell 63x50 cm
17. **Fekete vertikálisok** (D-41), 1961. karton-vegyes technika 65,4x50 cm
18. **Tarka kompozíció** (V-10), karton-olaj 69x52 cm
19. **Világos színek** (V/2-81), 1960. karton-vegyes technika 65x51 cm
20. **Szétágazás** (V/2-77), 1962. karton-akvarell 50x65 cm
21. **Kék színű kompozíció** (V/2-77), 1962. karton-akvarell 66x50 cm
22. **Barna színű sávok** (F-83.), 1963. vászon-olaj 73x60 cm
23. **Vörös színű sávok** (H-74), 1961. faros-olaj 65x50 cm
24. **Vörös és fekete** (E-46), 1958. vászon-olaj 38x46 cm
25. **Színek** (H-62), 1958. vászon-olaj 56x47 cm
26. **Sárga kompozíció** (H-63), 1973. vászon-olaj 46x56 cm
27. **Sötét kompozíció** (H-82), 1960. vászon-olaj 38x62 cm
28. **Zöld kompozíció** (E-50), 1960. vászon-olaj 47x38 cm
29. **Piros-sárga kompozíció** (E-51), vászon-olaj 46x39 cm
30. **Esős kompozíció** (G-54), farost-olaj 30x30 cm
31. **Zöld színek** (E-49), 1960. vászon-olaj 39x47 cm
32. **Sápadt kompozíció** (H-61), 1966. vászon-olaj 47x38 cm
33. **Sokszínű kompozíció** (H-69), vászon-olaj 25x41 cm
34. **Rózsaszínű kompozíció** (H-70), vászon-olaj 40x56 cm
35. **Kék és rózsaszínű kompozíció** (H-84), vászon-olaj 54x73 cm
36. **Szürkület** (H-78), vászon-olaj 55x45 cm
37. **Áttetsző kompozíció** (H-60), vászon-olaj 40x50 cm
38. **Ember és világ** (E-52), 1956. vászon-olaj 50x60 cm
39. **Fekete és színes kompozíció** (J-81), vászon-olaj 50x62 cm
40. **Fehér és színes kompozíció** (B-33), 1958. karton-vegyes technika 50x64 cm
41. **Piros és fekete kompozíció** (V-2), 1961. karton-olaj 50,6x40,6 cm
42. **Cote d'Azur** (A-13), 1979. karton-vegyes technika 76x56,4 cm
43. *a.* **Sapkás férfi**, tus 33x51,5 cm
43. *b.* **Mentoni-leány**, 1969. papír-tus 33x51 cm
44. **Önarckép**, 1945. vászon-olaj 60,5x50,5 cm
45. **Balogi utca**, 1944. papír-olaj 51x61 cm
46. **Mezőn**, 1947. papír-tempera 100x148 cm
47. **Színvázlat**, 1957. karton-olaj-tempera 28,8x32,5 cm
48. **Zöld színkompozíció**, 1963. karton-tus 27,5x32,5 cm
49. **Színkompozíció**, 1963. karton-tus 25x21,5 cm
50. **Szabó Vladimir: B. A. arcképe**, papír-toll 33x25,5 cm
51. **Eigel István: B. A. portréja**
52. **Arany jel** (H-77)
53. **A világ** (E-46)
54. **Fekete – sárga kompozíció** (F-1)
55. **Lila – fekete kompozíció** (V/2-83)
56. **Levrik (művésztelep)**, olaj 117x83 cm
57. **Piros kereszt**, olaj 84x66 cm
58. **Szicília**, akvarell 81x65 cm
59. **Björk-tó**, akvarell 67x53 cm

60. Haldeni kereskedőház , akvarell 52x68 cm	81. Naplemente , olaj 31x43 cm
61. Váza virággal , akvarell 52x50 cm	82. Alkony , olaj 30x47,5 cm
62. Tarka nonfiguratív , olaj 50x46 cm	83. Esés , olaj 27,5x45 cm
63. Piros kompozíció I. , olaj 36x54 cm	84. Szitakötő , olaj 30,5x47,5 cm
64. Lila kompozíció , olaj 31x43 cm	85. Színes kompozíció I. , olaj 31x49 cm
65. Piros hasáb , olaj 40x57 cm	86. Szivárvány IV. , olaj 31x43 cm
66. Barna hasábok , olaj 32x50 cm	87. Színes kompozíció II. , olaj 27x45 cm
67. Karmin hasábok , olaj 33x47,5 cm	88. Színes kompozíció III. , olaj 27x49 cm
68. Téglák , olaj 28x42,5 cm	89. Színes kompozíció IV. , olaj 28x45 cm
69. Szivárvány I. , olaj 28x44 cm	90. Halden felé , akvarell 67x54 cm
70. Sárga hasábok , olaj 30x45 cm	91. Színek ködben , olaj 30x47 cm
71. Szépia , olaj 32x50 cm	92. Piros négyzet , olaj 36,5x43 cm
72. Fehér és piros , olaj 36x54 cm	93. Varázslat , olaj 30x42,5 cm
73. Szivárvány II. , olaj 31x47 cm	94. Kék és barna , olaj 36x51 cm
74. Fehér hasábok , olaj 31x44,5 cm	95. Rácsok , olaj 38x53 cm
75. Automatikus írás , olaj 33,5x48 cm	96. Gyöngyszürke , olaj 34,5x50 cm
76. Fehér és szépia , olaj 29x45 cm	97. Piros téglalap , olaj 34x53 cm
77. Szivárvány III. , olaj 30x45 cm	98. Jézus lába előtt , olaj 56x84 cm
78. Lila , olaj 30,5x45,5 cm	99. Pozitív és negatív , olaj 54x74 cm
79. Horizontális hasábok , olaj 31x50 cm	100. Arckép , akvarell 49x61,5 cm
80. Fehér és lila , olaj 30x50 cm	

Helye: Körmendi Galéria Budapest

1025 Budapest, II. Nagybányai út 25.

Rendezte: Gombor István és Peter Widman

Megnyitotta: Jan Lundvik

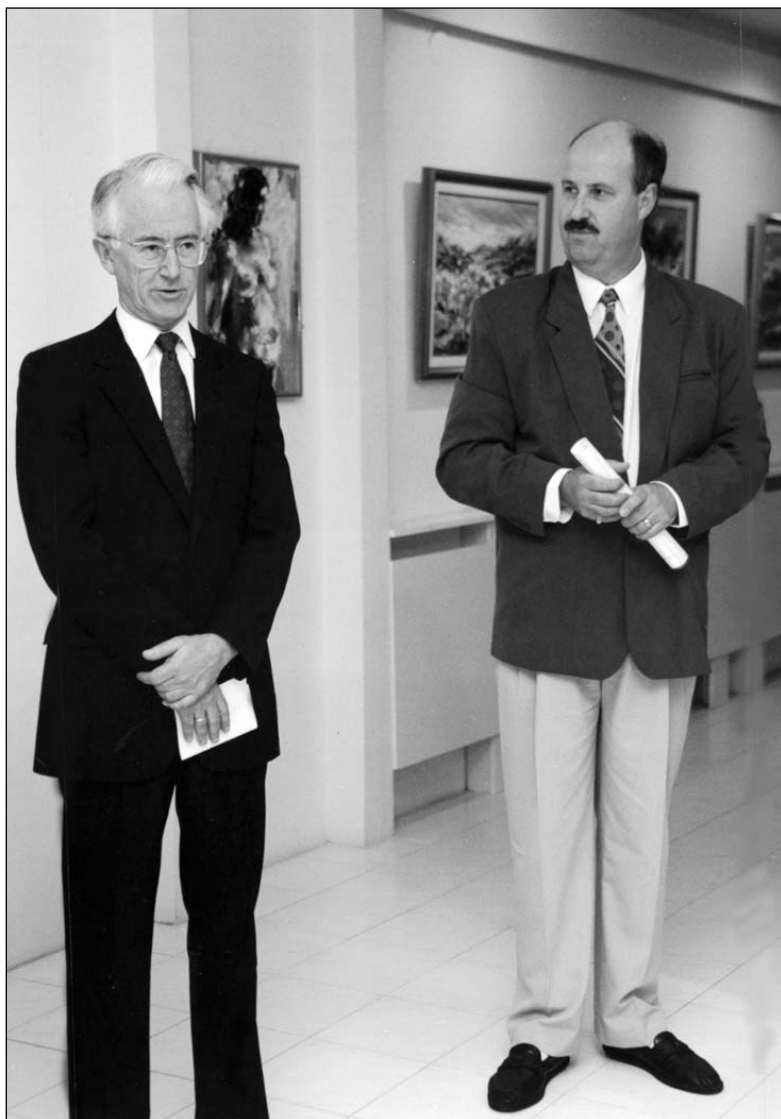
Svédország magyarországi nagykövete

Életrajzi adatok

1949-ben Svédországban, Gavle-ben született. Sydkosterben, Shömstadban és Mallorcán dolgozott mint tájképfestő, de absztrakt festőként és szobrászként is ismert. 1992 óta Mallorcán Alcudia városában él. Képzőművészeti Főiskolát végzett festő és szobrász szakon (1966-1971)

Fontosabb egyéni kiállítások

1972 Galerie God Konst, Göteborg, Svédország
1973, 1975 Galerie Bengtsson, Stockholm, Svédország
1973, 1991 Galerie Kilesands Garden, Sydkoster, Svédország
1978 Galerie Galax, Göteborg, Svédország
1987 The Regional Library, Strömstad, Svédország
1989 Sala d' Exposicions Colonya, Pollenca, Mallorca
1990 Gallerie Varden, Jeloy, Moss, Norvégia
1993 Galleria Varden, Jeloy, Moss, Norvégia
1994 Körmendi Galéria, Budapest

Jan Lundvik nagykövet a megnyitó beszédet mondja, Peter Widman festőművész kiállításán.

Műtárgyjegyzék

1. **A Tenger I.**, olaj, vászon 93x180 cm
2. **A Tenger II.**, olaj, vászon 98x180 cm
3. **Cím nélkül**, olaj, vászon 29x37 cm
4. **Cím nélkül**, olaj, vászon 25x45 cm
5. **Cím nélkül**, olaj, vászon 38x46 cm
6. **Mandulafenyő a földközi tengernél**, olaj, vászon 46x55 cm
7. **Soller (Mallorkai város)**, olaj, vászon 50x61 cm
8. **Cím nélkül**, olaj, vászon 50x65 cm
9. **Cím nélkül**, olaj, vászon 49x65 cm
10. **Cím nélkül**, olaj, vászon 46x73 cm
11. **Cím nélkül**, olaj, vászon 56x74 cm
12. **Cím nélkül**, olaj, vászon 61x85 cm
13. **Cím nélkül**, olaj, vászon 69x73 cm
14. **Koszter Sziget**, olaj, vászon 130x275 cm
15. **Cím nélkül**, olaj, vászon 73x80 cm
16. **Cím nélkül**, olaj, vászon 73x90 cm
17. **Mandulafa virágzásban**, olaj, vászon 50x65 cm
18. **Playa de Mal Pas II.**, olaj, vászon 54x65 cm
19. **Tél a koszterfjordnál**, olaj, vászon 100x200 cm
20. **Cím nélkül**, olaj, vászon 100x110 cm
21. **Hullámtörés és sziklasziget**, olaj, vászon 120x250 cm
22. **Cím nélkül**, olaj, vászon 100x120 cm
23. **Cím nélkül**, olaj, vászon 100x120 cm
24. **Cím nélkül**, olaj, vászon 100x120 cm
25. **Virágtenger, Dél-Koszter**, olaj, vászon 200x300 cm
26. **Cím nélkül**, olaj, vászon 100x120 cm
27. **Cím nélkül**, olaj, vászon 100x160 cm
28. **Cím nélkül**, olaj, vászon 75x100 cm
29. **Lány medállal**, olaj, vászon 38x46 cm
30. **Arckép fiatal nőről**, olaj, vászon 33x41 cm
31. **Modell, Margarita**, olaj, vászon 43x62 cm
32. **Torzó I.**, olaj, vászon 41x57 cm
33. **Vörös hajú lány**, olaj, vászon 46x61 cm
34. **A vihar**, olaj, vászon 56x67 cm
35. **Az öreg cseresznyefák**, olaj, vászon 65x75 cm
36. **Kilesandi kilátás**, olaj, vászon 85x85 cm
37. **Kilesandi téli természet**, olaj, vászon 96x95 cm
38. **Az ursholmi világító tornyok**, olaj, vászon 100x100 cm

Akvarellek

- 39–46-ig **Cím nélkül**, akvarell 25x30 cm
47–55-ig **Cím nélkül**, gouache 25x30 cm
56. **Cím nélkül**, gouache 33x36 cm
57. **Cím nélkül**, gouache 50x52 cm
58. **Cím nélkül**, gouache 50x73 cm
66. **Cím nélkül**, akvarell 41x33 cm
67. **Cím nélkül**, akvarell 26x20 cm

Gombor István svéd galériatulajdonos, Jan Lundvik nagykövet, Peter Widman festőművész, Csák Ildikó galériavezető.

Közönség a kiállítás megnyitóján

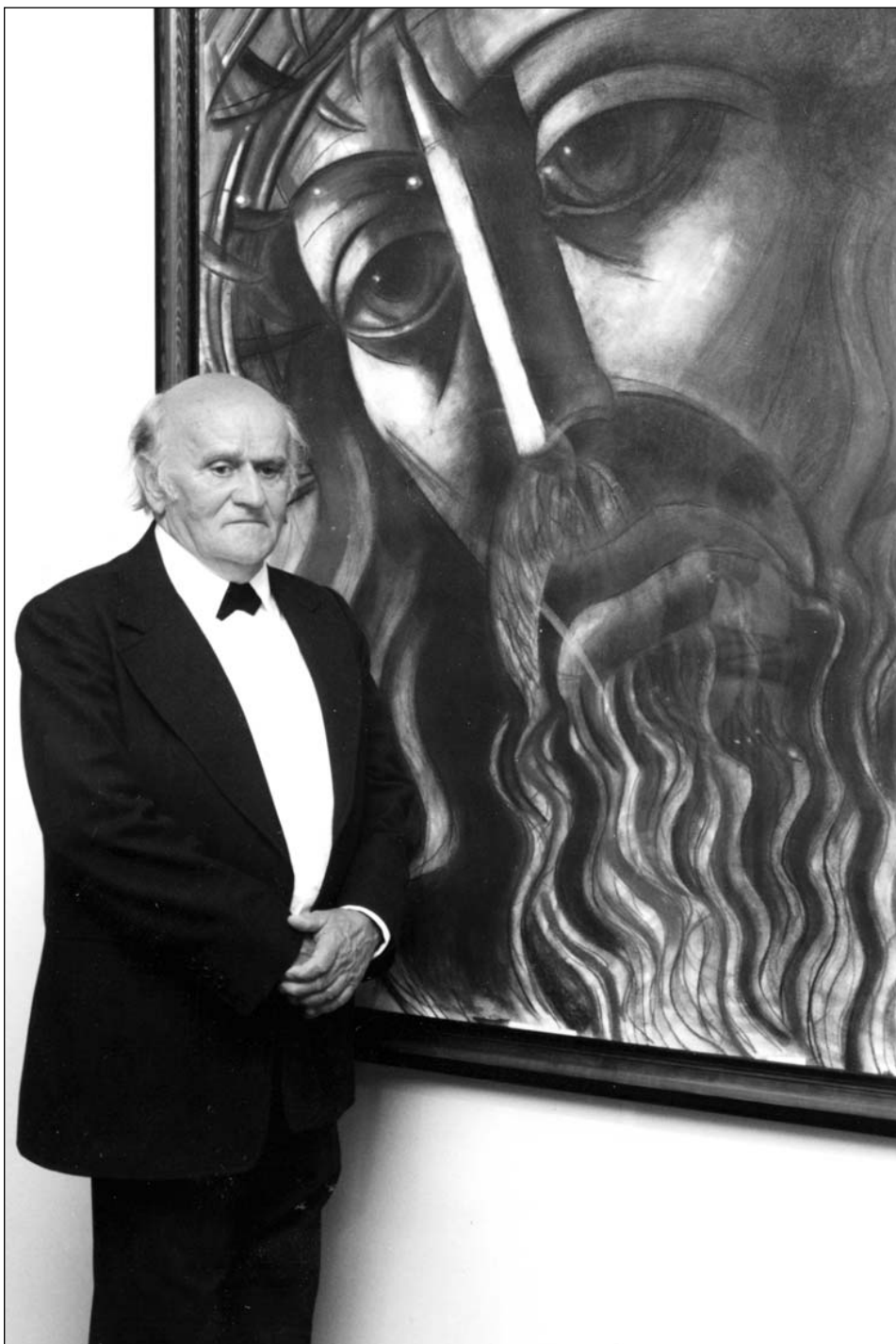
Kiállító művészek:

Bíró Antal
Bujdosó Ernő
Gerzson Pál
Gyarmathy Tihamér
Gyémánt László
Jakovits József
Klimó Károly
Kokas Ignác
Lóránt János
Sváby Lajos
Szabó Zoltán

*Körmendi Galéria Budapest pavilonja a
Budapest Art-expón, Gyarmathy Tihamér
festményei és Jakovits József szobrász munkái*

*Gyarmathy Tihamér és Jakovits József
találkozása, háttérben Egry Margit művészet-
történész*

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, II. Nagybányai út 25.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Dr. Egri Mária művészettörténész

Életrajzi adatok

Szabó Zoltán 1929-ben született Angyalföldön. Első művész-tanára Rajkai György, majd 1948-49-ben a Dési Huber-kör-ben Grábert Margit. 1951-ben kezdi meg tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Fónyi Géza, Barcsay Jenő, Domanovszky Endre irányításával. Egy évi megszakítás után, amelyet a tatabányai művésztelepen töltött, 1958-ban fejezi be tanulmányait. Ettől kezdve minden jelentősebb országos tárlaton és külföldön bemutatott magyar anyagban szerepel-nek munkái (1961-ben II. Nemzetközi Ifjúsági Biennálé, Párizs). A Kilencek néven jelentkező művészcsoporthal bemu-tatkozik 1966, 1967, 1968-ban Budapesten a Műcsarnokban és Veszprémben.

1970-ben az Ernst Múzeumban, Hódmezővásárhelyen és a Győri Műcsarnokban rendez önálló kiállítást, 1971-ben a Va-dászati Világkiállításon, Tatabányán és Budapesten a tiszti klubban, 1972-ben Dániában, Aarhusban, Stockholmban a Liljevalch Galériában, 1976-ban ismét a Műcsarnokban mutatkozik be nagyobb anyaggal. Ez utóbbiból Kecskeméten, Szegeden és Vácon, illetve az Észti SZSZK fővárosában, Tallinnban és Milánóban (Palazzo Reale Galéria) rendez

bemutatót. 1977-ben a Szolnoki Galéria és a Győri Mű-csarnok ad helyet anyagának.

1983-ban Tihanyban, 1984-ben az NSZK-ban (Gronau Epe Georg von Almsich Galéria), 1987-ben az Ernst Múzeum-ban, Kazincbarcikán, Hódmezővásárhelyen, 1992-ben Wies-badenben, Hamburgban, 1994-ben Budapesten (Körmendi Galéria), 1995-ben Budapesten (Körmendi Galéria), Gronau Epe (Georg von Almsich Galéria), 1996-ban Hódmezővá-sárhelyen rendezett önálló kiállítást. Több monumentális munkát készített állami megbízásra, így sgraffittót Regölyben, Sátoraljaújhelyen, Jánoshalmán és Tiszaeszláron. Borsod-nádasdra, Nagykőrösre kerámiamozaikot, a bajai városi párt-bizottságra muránói mozaikfalat, Bácsalmásra márvány-mozaikot készített. A Művelődési Minisztérium megbízásából három gobelinjét kiviteleztek.

1960-ban Derkovits-ösztöndíjban részesült, 1968-ban a Munkácsy-díj II. fokozatát kapta. 1975-ben, 1981-ben és 1984-ben a Szolnoki Festészeti Triennálén díjazták munkáit. 1977-ben a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze cím-mel tüntették ki. 1996-ban Tornyai plakettet kapott.

Fontosabb egyéni kiállítások

1961 Nemzetközi Ifjúsági Biennálé, Párizs
1966 a Kilencek alapító tagja
1970 Ernst Múzeum, Hódmezővásárhely, Győri Műcsarnok
1971 Vadászati Világkiállítás
1972 Aarhus, Dánia, Liljevalch Galéria, Stockholm, Svédország
1976 Műcsarnok, Tallinn, Milánó
1984 Gronau Epe, Németország
1984 Georg von Almsich Galéria
1987 Ernst Múzeum, Hódmezővásárhely
1994 Körmendi Galéria, Budapest
1995 Körmendi Galéria, Budapest (MHB Immo)
1995 Gronau Epe, Németország, Georg von Almsich Galéria
1995-1996. Hungexpo
1997 Sziráki kastély

Díjak

1960 Derkovits-ösztöndíj
1968 Munkácsy-díj II. fokozat
1975 Szolnoki festészeti Triennálé II. díj
1977 a Magyar Népköztársaság érdemes művésze
1981 Szolnoki Festészeti Triennálé díja
1984 Szolnoki Festészeti Triennálé I. díj
1985 40 alkotó év. Műcsarnok fődíj
1996 Tornyai plakett

Tisztelt Közönség!*

Engedjék meg, hogy mindenekelőtt afeletti örömömnek adjak kifejezést, hogy Szabó Zoltán Munkácsy-díjas, Erdemes Művész kiállítását megnyithatom. A hatvanas évek végétől követem munkásságát, rendeztem műveiből gyűjteményes kiállítást a többi között Szolnokon, Budapesten, Tihanyban és az észtfővárosban, Tallinnban. Több cikket, tanulmányt és egy kismonográfiát írtam művészetéről. Ezért örülök, hogy most bemutathatom Önöknek kiállítását, ismételten felhívhatom figyelmüket művészetére.

A művész sajátos helyet foglal el századunk második felének képzőművészetében. Olyan egyéniség, aki már zsenge korában is inkább tört mint hajlott, s akit nehéz sorsa kovácsolt nemes ötvözzé. Kevés olyan következetes, önmagához és művészetéhez hű művészt ismerünk köpönyegfordítgató korunkban mint Szabó Zoltánt. S ha kritikai megítélése időnként ellentmondó, az a politikai fordulók egyenes következménye, nem pedig Szabó Zoltán művészetében bekövetkezett minőségi változás. Kamaszkorában kialakult vonzódásai, kapcsolatai, ideái és keserves tapasztalásai mindmáig meghatározók. Mint ahogy eldöntötték annak idején, hogy évekig dacolva merev szabályokkal, felvétellel, értetlen tanárokkal végül is festődiplomát szerezzen. Mint ahogy rácsodálkozva Munkácsy

óriás vásznaira addig másolta képeit, mígnem még jóval főiskolai tanulmányai előtt szinte tökéletességre vitte ülő nőalakjainál a nagy előd sötét és megvilágított felületeinek drámai hatását. Mint ahogy Michelangelo hatalmas testű nőalakjai, piétái, szibillái vonzásukkal mai napig varázslatukban tartják, úgy marad hűséges művészetében, elveiben mindmáig első tanáraihoz: Rajkay Györgyhoz, Gráber Margithoz, főiskolai mestereihez: Barcsayhoz, Fónyihoz, Domanovszkyhoz és művészeti elődeikhez: a magyar expresszionizmus konstruktivista képviselőihez. Szabó Zoltán lényegében murális művész. Kompozíciói akkor is monumentálisak, amikor néhány centiméteres papírdarabkára dobja fel egy-egy kompozíciója vázlatát. Akkor is amikor intim témához fordul, például aktokat rajzol. De akkor is, amikor erős koloritú tájakat, lovakat, súlyosan kontúrozott csendéleteket fest.

Szerelmespárjai, madonnái, munkájukat kiegyensúlyozott nyugalommal végző embercsoportjai, zenélő, olvasó, fekvő, ülő nőalakjai az óriás istenek, vagy a szabó-zoltáni isteni óriások boldog Olymposzára engednek bepillantást. Ezen belül a mű inspirációjának függvényében, az olaj, a pasztell vagy a szén technikája révén alakul a kép drámaisága, lírai töltése, dekorativitása.

A kamaszkor, az egyéniség eszmélésének kezdetei negatív élményekkel is meghatározók. Szabó Zoltán szinte születésétől fogva tapasztalta a nyomor, az éhezés, a legkülönbébb gyermekmunkák sorvasztó súlyát. A kötelesség terhét, de a hétgyermekes angyal földi család szoros kötelékét, egymásért létezésének szeretetmelegét is. Tizenhárom-tizennégy évesen élte át a háború poklát olyan tapasztalásokkal, amelyek egy felnőttet is örökre embergyűlölővé tehetek volna. Az önmagáért való gyilkosságok, a mások testi-lelki kínzásának, kiszolgáltatottságának kéje, az aljas ösztönök tombolása örökre beleégett Szabó Zoltán lelkébe. A félelem mindattól amit átélt, aminek kénytelen tanuja volt, kitörölhetetlenül idegeibe ivódott. Ezekért festette korai Deportálás vásznát, Golgotáját, Megfeszítettjét. Saját menekülésképtelenségét, felejtésképtelenségét véste a Korpusz mellé saját szenvedő arcában, s rajzolja mindenüvé önportréiban. Szünet nélkül áradnak ecsetje nyomán a menekülők, üldözöttek, a megkínzott, megnyomorított lovak, emberek tömege. Nincs felejtés, nem is lehet. Hiszen nincs olyan időszakunk, amikor valahol ne dúlna háború, ne gyilkolna terror. S minél közelebb lángol a föld, annál erősebb bennünk a félelem.

Szabó Zoltán művészete erről is szól. Szünet nélkül, újra és újra, mint ahogy a világháborút követő évek egyre sűrűsödő, terjedő helyi harcai aligha engedtek röpke nyugalmat is. A rettegés lassan állandósul, amellyel szemben talán csak a növekvő közöny ad védelmet. S a hit, hogy talán mégis túléljük, hogy elmúlik a veszély, s élhetünk békében, harmóniában, mint Szabó Zoltán Olymposzának boldog istenei. Egymás tiszteletében, szeretetében s a művészet ajándékának élvezetében.

* Dr. Egri Mária művészettörténész megnyitója

A művész és Egri Mária művészettörténész

*Hajdú László országgyűlési képviselő Szabó Endre
Közalkalmazottak Szakszervezetének főtitkára és felesége*

*John Anderson és felesége Kati, Csák Mátéval a kiállítás megny-
itóján*

Műtárgyjegyzék

1. **Sellő**, 1972. pasztell-karton 70x100 cm
2. **Vacsora közben**, 1994. szén-karton 59,5x84 cm
3. **Szénhordók**, I. 1994. szén-karton 59,5x84 cm
4. **Anya gyermekével**, 1994. pasztell-karton 70x100 cm
5. **Kompozíció**, 1972. pasztell-papír 100x130 cm
6. **Kocsihúzó**, 1972. olaj-farost 60x80 cm
7. **Anya gyermekével**, 1986. olaj-farost 59,5x84 cm
8. **Szeretet**, 1983., szén-papírolaj 107x137 cm
9. **Lény**, 1974. olaj-farost 107x78 cm
10. **Csendélet II.**, 1974. olaj-farost 75x107 cm
11. **Szenvedő**, 1994. szén-karton 100x70 cm
12. **Táj**, 1974. olaj-farost 78x100 cm
13. **Festőnő**, 1993. olaj-farost 160x200 cm
14. **Esti mese**, 1986. olaj-farost 123x150 cm
15. **Csendélet**, olaj-farost 80x60 cm
16. **Menekülők I.**, (vázlat), 1992.
vegyestechika-toll-karton 43x62 cm
17. **Piros blúzos**, 1983. olaj-farost 130x110 cm
18. **Csendélet**, olaj-farost 145x120 cm
19. **Menekülők II.** (vázlat), 1993. vegyes technika
-toll-karton 43x62 cm
20. **Csendélet**, 1979. tempera-farost 80x80 cm
21. **Óbuda**, 1981. olaj-karton 70x100 cm
22. **Muzsika**, 1987. vegyes technika-karton 70x96 cm
23. **Ülő akt** (tanulmány), 1982. szén-karton 138x80 cm
24. **Hátakt**, 1983. kréta-vegyes technika-papír 108x140 cm
25. **Hátakt**, 1985. kréta-vegyes technika-papír 98x66 cm
26. **Támaszkodó akt**, 1978. kréta-vegyes technika-papír
98x66 cm
27. **Csendélet tállal**, 1982. pasztell-vegyes technika-karton
80x69 cm
28. **Festőnő**, 1992. olaj-farost 160x200 cm
29. **Kapálók**, 1992. olaj-farost 160x200 cm
30. **Anya gyermekével**, 1993. olaj-farost 160x200 cm
31. **Apám**, 1970. szénfix-papír 145x96 cm
32. **Golgota**, 1991. olaj-farost 122x122 cm
33. **Anyám II.**, 1966. olaj-pasztell-farost 130x97 cm
34. **Megfeszített**, 1981. olaj-farost 180x220 cm
35. **Lovak**, pasztell-karton

Irodalom

- Aradi Nóra:** Szabó Zoltán kiállítása
(Népszabadság, 1970. június 16.)
- Aradi Nóra:** Katalógus előszó Szabó Zoltán kiállításához
(1976. Műcsarnok)
- Aradi Nóra:** Szabó Zoltán a Műcsarnokban
(Kritika, 1976. szeptember)
- Egri Mária:** Katalógus előszó Szabó Zoltán kiállításához
(Ernst Múzeum, 1970.)
- Egri Mária:** Négyszemközt a művel
(Művészet, 1974. 11.)
- Egri Mária:** Hűség a szülőföldhöz
(Hajdú-Bihari Napló, 1975. ápr. 29.)
- Egri Mária:** Katalógus előszó Szabó Zoltán kiállításához
(Tallinn, Szolnok, 1976.)
- Egri Mária:** Proletár Madonna
(Szolnok Megyei Néplap, 1977. febr.)
- Egri Mária:** Katalógus előszó Szabó Zoltán kiállításához
(Győri Műcsarnok, 1977.)
- Harangozó Márta:** Szabó Zoltán tárlata a Műcsarnokban
(Esti Hírlap, 1976. május 13.)
- Harangozó Márta:** Két kiállítás a Műcsarnokban
(Esti Hírlap, 1976. máj. 25.)
- Hauslich Lenke:** Szabó Zoltán
(Művészet, 1963. szept.)
- Horváth György:** Festészet a Kilencek kiállításán
(Művészet, 1967. február)
- Oelmacher Anna:** Szabó Zoltán képei az Ernst Múzeumban
(Népszava, 1970. június 6.)
- Pogány Ö. Gábor:** Kilencen
(Művészet, 1967. február)
- Rideg Gábor:** Szabó Zoltán képei az Ernst Múzeumban
(Népszava, 1970. június 7.)
- Sesti, Italo Carlo:** Szabó Zoltán
(Scena Illustrata, 1973. április)
- Simon Gy.Ferenc:** Műteremlátogatás
(Képes Újság, 1973. november)
- B. Supka Magdolna:** Grafika a Kilencek kiállításán
(Művészet, 1967. febr.)
- Székely András:** Három kép a harminc évből
(Ország-Világ, 1976. márc. 31.)

P. Szűcs Júlianna: Vissza az alapokhoz
(Népszabadság, 1976. június 10.)

Tasnádi Attila: Elkötelezett festők nemzetközi kiállítása
(Népszava, 1973. május 27.)

Tasnádi Attila: Emberközpontú monumentalitás
(Népszava, 1976. máj. 16.)

Tóth Miklós: Szabó Zoltán-Érdemes Művész
(Magyar Hírlap, 1977. ápr. 14.)

Újvári Béla: Kilencek
(Művészet, 1968. október)

Vadas József: Izmos madonnák
(Élet és Irodalom, 1976. május 15.) 100x70 cm

Szabó Zoltán festőművész Erdős Éva lapmenedzserrel

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Dr. Láncz Sándor

Életrajzi adatok

1931. január 25-én született Hirden (Baranya megye)
Szülei: dr. Gerzson István állatorvos és Eőry Mária
1941–49 gimnázium Nagykárolyban, Ungváron
és Kőszegen
1949–53 festészeti tanulmányok a budapesti
Képzőművészeti Főiskolán
tanárai: Kmetty János, Domanovszky Endre,
Hincz Gyula
1953–55 ELTE geometria szak, levelező tagozat, diploma
1953 házasságkötés Kovács Máriával, három gyermeke
születik, 1954-ben, 1957-ben, 1958-ban
1954 először szerepel kiállításon
(Fiatal Művészek, Nemzeti Szalon)
1955-től tagja a Művészeti Alapnak
1960–74 a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára
1962-től tanulmányutak Európa különböző országaiban
és Indiában
1964-től tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének
1974-től a budapesti Képzőművészeti Főiskola tanára
1969-től rendszeresen dolgozik Szigligeten
1986–90 a festészeti tanszék vezetője a Képzőművészeti
Főiskolán
1988 barátaival megalakítja a Magyar Szépművészeti
Társaságot
1992-től a Magyar Képzőművészek és Iparművészek
Szövetségének elnöke
1992-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja

Díjak

1964 Fiatal Művészek Stúdiójának kiállítása
1968 Akvarell Biennálé, Eger
1970 Akvarell Biennálé, Eger
1972 Nyári tárlat, Debrecen
1972 Téli tárlat, Miskolc

Fontosabb egyéni kiállítások

1962 Hat festő kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest
1965 Rajzok, akvarellek, Művelődési Ház, Szombathely
1967 Gyűjteményes kiállítás, Ernst Múzeum, Budapest,
Technika Háza, Pécs
1968 Akvarellek, Budapest VI. ker. Galéria
1970 Gyűjteményes kiállítás, Egyetemi Galéria,
Debrecen
1976 Gyűjteményes kiállítás, Múcsarnok, Budapest
1977 Balkáni képek, Kőszeg, Várgaléria, Celldömölk,
Művelődési Ház
1978 Új képek, Színháztéri kiállítóterem, Pécs
1984 Gyűjteményes kiállítás, Ernst Múzeum, Budapest
1985 Csepel, Iskolagaléria
1986 Szombathely, Iskolagaléria
1986 Baja, Művelődési Ház
1986 Bolgár Kultúra Háza, Budapest,
Magyar Kultúra Háza, Szófia,
Városi Galéria, Plovdiv.
1987 Művelődési Ház, Karcag. Művelődési Központ,
Kunszentmiklós.
1989 Sárvár, Vár.
1991 Bartók Galéria, Budapest.
1993 Gyűjteményes kiállítás, Vigadó Galéria, Budapest
1994 Körmendi Galéria, Budapest
1995 Kempinski Galéria, Budapest
1995 Szigligeti Galéria, Szigliget
1995 Kastélymúzeum, Keszthely
1995 Újlipótvárosi Galéria, Budapest

1974 Téli tárlat, Miskolc
1977 Honvédségi Kiállítás, Budapest
1969 Munkácsy Mihály Díj III.
1972 Munkácsy Mihály Díj I.
1986 A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze
1994 A Magyar Köztársaság Középkeresztje

Gerzson Pál tanítványai társaságában Körmendi Annával

*Egry Margit, Gerzson Pál festőművész,
Láncz Sándor művészettörténész*

Tisztelt Közönség!*

Egy megnyitó beszéd kitűnő alkalmat kínál arra, hogy pótoljuk, amit korábban elmulasztottunk, nevezetesen, hogy Gerzson Pál legújabb képeinek láttán, mondhatnám azok társaságában méltassuk művészetét, és megkíséreljük művészettörténeti kontextusba helyezni azt. Persze nem szükségszerű ezt épp egy kiállítás megnyitása alkalmából megtenni: a napokban került a kezembe egy korábbi megnyitóján elmondott beszéd, ahol is egyik kitűnő költő barátja arról szólt, mennyire megragadta őt is a Balaton csodája, hogy kora ősszel bora van Gerzsonnak – beszélgetnek s hosszú-hosszú órák után döbben rá arra, hogy „csodának már én is voltam részese”. Mégis itt és most inkább arról szólnék, hogyan vált ez a csoda művészetté – s nem is akármilyen művészetté.

Abból indulnék el, Almási Miklós nagyszerű elemzése nyomán, hogy nem volt még olyan korszaka az emberiségnek, amikor ennyire egymás mellett, sőt egymást részlegesen átfedve éljenek különböző paradigmák által vezérelt művészeti szférák, mint a modern kor esztétikai környezetében. A teljes klasszikus örökség és a jelenbeli művészetek világa egyszerre van jelen: s a klasszikus emlékek nem csupán múzeumi tárgyként élnek velünk, hanem formálási elveik gyakorlata is kortársunk, hiszen a mai képzőművészet jelentős hányada követi a klasszikus festészet és szobrászat nyomdokait, miközben versenyez az avantgárd piktúrával, illetve a populáris kultúrával. Ez a hármas: a klasszikus, az avantgárd és a populáris kultúra együttélése, egyszerre való jelenléte határozza meg kulturális mezőnket, miközben mindegyikben radikálisan eltérő paradigmák működnek. A klasszikus művészet embercentrizmusa, valóság-képzete, egyáltalán elkötelezett volta a mimetizmus iránt, szögesen ellentétes a modernnek által vallottakkal, melyek tudatosan építenek a klasszikus elvek lerombolására. A populáris művészeteket pedig a tömeghatás elsődlegessége, néhány tucat alapmótosz variációja és azt erőteljes effektusok teszik az előbbiektől különbözővé, önállóvá és vonzóvá. Ez az a hármas, mely a kortárs művészet színpéjét jellemzi, s ebben kell kiépítenie minden művésznak a maga életművét.

**Dr. Láncz Sándor megnyitó beszéde*

Ha ezek után azt keressük, miként vált Gerzson Pál művészete olyanná, ahogy azt az előttünk sorakozó képek mutatják, a válasz kézenfekvőnek tűnik: őt művészetében a klasszikus paradigma vezérli, mint ahogy képzőművészeink nagy része is e modellt megújított kereteiben dolgozik. Jóllehet mind a képzőművészetben, mind a zenében gyökeret vert az avantgárd formavilág – szemben az irodalommal, ahol a nyelvi közeg erős ellenállását nem tudta igazán legyőzni – igen erős maradt legalábbis néhányhárom kötődés: az egyik a hagyományokhoz. Ezt kívánják valami módon folytatni, nem akarják teljesen megszakítani a tradíció folyamatosságát, s így a magyar képzőművészet folytonosságát kívánják biztosítani, s ezzel talán azt is meg kívánják célozni, hogy művészetünk ne sodródjék olyan kataklizmába, mint az az ötvenes évek legelején történt. A másik kötődés a közönséggel, művészetük befogadóival való kapcsolat, az a közlésmód, mely az értelmes átlag befogadót célozza meg. Ne gondoljanak itt az egykor sokat hangoztatott közérthetőségre – nem erre gondolok, nem a tradicionális – klasszikus modellt ismétléséről van itt szó: az újabbak formanyelvét tanulni is kell, meg kell szokni, a befogadónak meg kell küzdenie a látott anyaggal. S még valamit hozzá kell ehhez tenni, az élvezhetőség társadalmi mentalitásbeli tájékozottságot is igényel. S a kép nézőjének, élvezőjének – csak úgy, mint alkotójának – ezek mellett, ezeken túlmenően harmadsorban tisztában kell lennie a regionális kultúrák sajátosságai is.

Ezekben a sajátosságokban keresném a Gerzson féle csoda gyökereit, művészete ilyenén kivirágzásának indítékait – s akkor már talán előttünk is áll a megoldás. Gerzson Pál művészetének kiteljesedése szorosan kapcsolódik szigligeti ottlétéhez – példaképnek és hagyománynak pedig azt választotta, amit mindannyian zárt, folytathatatlan művészetnek gondoltunk: Egry József művészetét. Ahogy Egry induláskor, a század első évtizedében meg kellett, hogy küzdjön az akkor még eleven Munkácsy-hagyománnyal, úgy küzdött meg Gerzson, Szigligeten alkotva, az Egry féle hagyománnyal. Egry is a Balaton világát lehelte vásznaira, ezt teszi Gerzson Pál is. S itt mutatkozott meg az ő ereje, újító képessége: mert Gerzson hagyományörző és hagyományromboló egyszerre. Hagyományörző, mert megtartja a régi, a tábla-

kép keretei között megjelenő, kibontakoztatott forma-világot; hagyományromboló, amikor átformálja a régit, a megszokottat és a maga új képi világát építi fel helyettük. Gerzson Pál festészetét a természet inspirálja – de ne keressünk képein tárgyakat utánzó formákat. Az ő értelmezésében a természet nem más, mint fény, valamint mozgás és tér, azaz modern szint-téridő. A napfényes teraszon ülve, a Balaton csodás tükrét nézve, a vakító napsugár elemi formákba töri a párás levegővet, mintha prizmán át néznénk: ezek az elemi formák, e pseudogeometrikus alakzatok jelzik a természet formációit és a benne élő lényeket: hegyet, vizet, madarakat, embert. E nyitott képmezők nem mások, mint kívágások, s bennük hol premier planban, hol totálban „zajlik az élet”, szinte tőlünk függetlenül, akarattunktól, befolyásunktól mentesen ő mondta a közelmúltban, egy kiállítás megnyitása alkalmából, mintegy saját ars poeticáját is megfogalmazva: „A szépművészeteket befoglaló világ nemválasztékos. Megvannak a maga krokodilsai, sakáljai, tigrisei és sündisznói, kigőzölgései, viharai,

hidege és hősege. Nem értem ugyan, de jó, hogy ebben is élnek pillangók. És ki mondaná, hogy a vadon nem szép, vagy nem éppen így szép.” E látszólagos gyanútlanlás mögött szilárd elhatározás húzódik, a „szépség becsületének, a játék varázsának” ígérete. Mert e képeken ez is jelen van: a szépség és a játék. S talán ez okozza, hogy e festményeknek zamata, mondhatni aromája van.

Nézésükkor élvezzük a képeket, valahogy úgy, mint a gourmand a mesterszakács főztjét. Elkápráztat bennünket a vászon gazdagsága, a megmunkálás mesterien magas foka. Ugyanakkor e kompozíciók mégis nyugodtan méltóságteljesek: az univerzum történeiről szólnak, vezérlő gondolatuk az élet teljessége, sokféle volta. Ez a sokféleség nem egyszer tragédiába is torkollik, hiszen az életmegnyilvánulások, a szándékok ütközhetnek. De akkor is mindenkinek joga, elemi érdeke a szabadság. Erről szólnak ezek a képek, melyeket itt láthatunk, élvezhetünk, s fölöttük elmélkedhetünk. Higgyék el, érdemes hosszasan meditálni rajtuk, felettük.

Műtárgyjegyzék

1. **Napkelte**, 1987. olaj-vászon 85x240 cm
2. **Madárbalett**, 1993. olaj-vászon 97x195 cm
3. **Táj magasból I.**, 1993. olaj-vászon 120x170 cm
4. **Táj magasból II.**, 1993. olaj-vászon 120x170 cm
5. **Megfelelések**, 1984. olaj-vászon 120x170 cm
6. **Történelmi jelenet**, 1987. olaj-vászon 114x195 cm
7. **Napos, felhős táj**, 1988. olaj-vászon 89x130 cm
8. **Fa I.**, 1986. olaj-vászon 80x140 cm
9. **Három fa**, 1990. olaj-vászon 80x140 cm
10. **Fa II.**, 1986. olaj-vászon 85x120 cm
11. **Nagy fa**, 1986. olaj-vászon 70x140 cm
12. **Tavaszi kép**, 1982. olaj-vászon 85x120 cm
13. **Domboldal**, 1990. olaj-vászon 85x120 cm
14. **Szép lesz az idő**, 1991. olaj-vászon 70x120 cm
15. **Vegetáció**, 1993. olaj-vászon 70x110 cm
16. **Barátságtalan idő**, 1992. olaj-vászon 70x110 cm
17. **Idomok**, 1973. olaj-vászon 70x110 cm
18. **Török ház bagollyal**, 1973. olaj-vászon 70x100 cm
19. **Török fürdő**, 1973. olaj-vászon 70x100 cm
20. **Balkáni emlék**, 1979. olaj-vászon 70x100 cm
21. **Balaton I.**, 1978. olaj-vászon 70x100 cm
22. **Balaton II.**, 1976. olaj-vászon 70x100 cm
23. **Balaton III.**, 1976. olaj-vászon 70x100 cm
24. **Lejtő**, 1976. olaj-vászon 60x90 cm
25. **Szigliget**, 1976. olaj-vászon 60x90 cm
26. **Balaton IV.**, 1976. olaj-vászon 60x90 cm
27. **Romantikus táj**, 1982. olaj-vászon 60x100 cm
28. **Növény**, 1989. olaj-vászon 60x100 cm
29. **Nádasban**, 1988. olaj-vászon 60x90 cm
30. **Vízparti csendélet**, 1989. olaj-vászon 60x90 cm
31. **Szőlő**, 1980. olaj-vászon 60x85 cm
32. **„HM”** 1991. olaj-vászon 60x80 cm
33. **Fényjáték**, 1990. olaj-vászon 60x80 cm
34. **Közelítés**, 1988. olaj-vászon 60x80 cm
35. **Fényjáték II.**, 1990. olaj-vászon 50x90 cm
36. **Téli tájkép nappal és felhővel**, 1988. olaj-vászon 50x85 cm
37. **Tavaszi**, 1990. olaj-vászon 50x80 cm

38. Ragyogó táj , 1988. olaj-vászon 55x74 cm	49. Öböl I. , 1992. olaj-vászon 33x55 cm
39. Vonzások , 1983. olaj-vászon 60x70 cm	50. Vihar , 1992. olaj-vászon 27x41 cm
40. Ragyogó táj II. , 1988. olaj-vászon 60x70 cm	51. Lombok , 1994. olaj-vászon 55x64 cm
41. Ragyogó táj III. , 1988. olaj-vászon 60x70 cm	52. Öböl , 1994. olaj-vászon 46x65 cm
42. Kazinczy , 1981. olaj-vászon 60x70 cm	53. Madarak , 1969. olaj-vászon 60x90 cm
43. Öreg ház Plovdivban , 1975. olaj-vászon 45x80 cm	54. Este , 1979. olaj-farost 55x90 cm
44. Vörös korong , 1975. olaj-vászon 50x80 cm	55. Bosnyák dallam , olaj-vászon 100x120 cm
45. Napsütésben , 1990. olaj-vászon 50x90 cm	
46. „SZL” 1993. olaj-vászon 46x56 cm	
47. „MK” 1992. olaj-vászon 46x64 cm	
48. Levegő , 1989. olaj-vászon 50x60 cm	

Irodalom

Láncz Sándor: Gerzson Pál (Művészet, 1966/8.)
Kovács Gyula: Beszélgetés Gerzson Pállal (Művészet, 1969/5.)
Losonczi Miklós: Gerzson Pál (Mai magyar művészet,
Képzőművészeti Alap Kiadó, 1976.)
Láncz Sándor: Gerzson Pál műcsarnoki kiállítása
(Jelenkor, 1976/7-8.)

Fodor András: Gerzson Pál, Futárposta (esszé, 1980.)
Durkó Zsolt: Gerzson Pálról (Kortárs 1985/2.)
Horgas Béla: Gerzson Pálról (Pár Sor, 1985/5.)
Tornai József: Gerzson Pálról (Forrás, 1986/1.)
Láncz Sándor: Gerzson Pál
Körmendi Galéria Budapest, 1996.

Finta József és felesége

A kiállítás megnyitója

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, V. ker. Deák Ferenc u. 15.

A kiállító művészek névsora

Atlasz Gábor festő

Ádám József intermedia

Bakos Gábor intermedia

Balázs Alfréd festő

Balogh István festő

Baranyai Levente festő

Berzsenyi Krisztina díszlet-jelmez

Borbély Béla festő

Csiszér Zsuzsanna festő

Csomós Zoltán képgrafikus

Dobai Csaba szobrász

Gallusz Gyöngyi képgrafikus

Gyarmathy Éva festő

Kotormán Norbert szobrász

Lévai Ádám képgrafikus

Major Szilvia festő

Miksa Bálint festő

Pap Edina festő

Pintér József Zsolt tervező grafikus

Sellyei Tamás Ottó tervező grafikus

Turcsányi Villő szobrász

Varga Zsolt tervező grafikus

Veres Kálmán szobrász

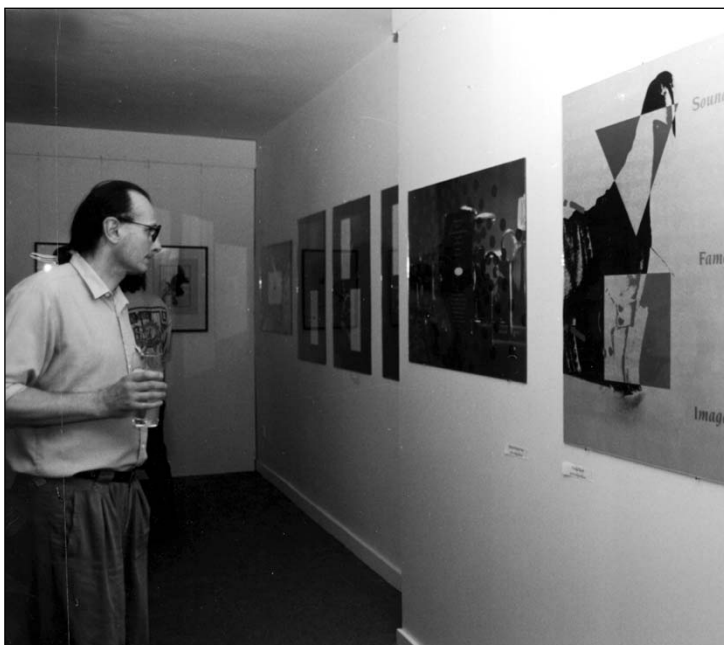

Tölg-Molnár Zoltán, Mészáros Kálmán, Jovanovics György tanár urak a díjnyertes diákokkal

A kiállítás megnyitója

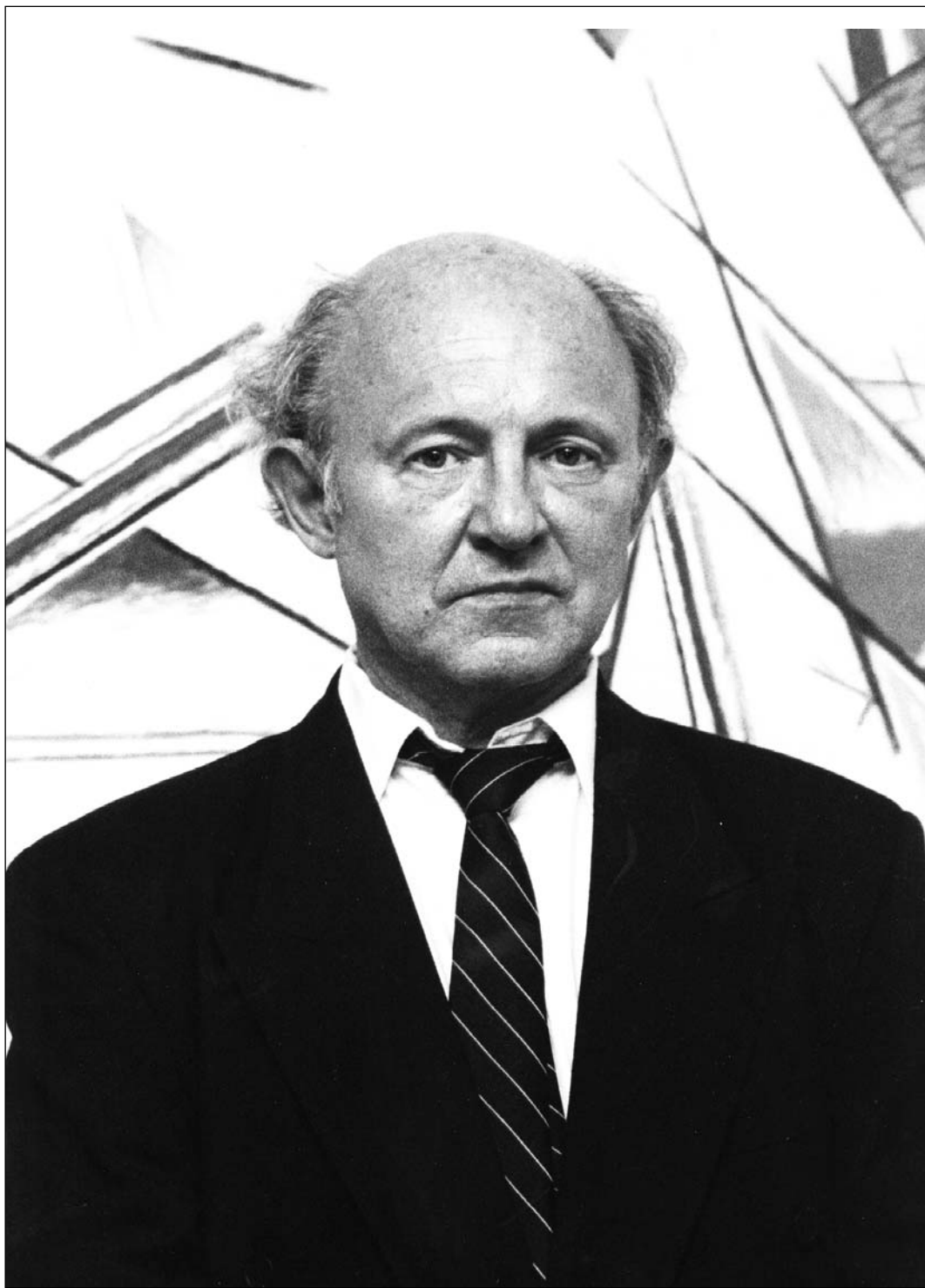
A kiállítás kirakata

Jovanovics György tanár a kiállításon

Diákok és tanárok csoportja a megnyitón

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Dr. Láncz Sándor művészettörténész

Életrajzi adatok

1930. július 30-án Budapesten született

1949–54-ig a Képzőművészeti Főiskola hallgatója,
tanárai Kmetty János, Papp Gyula
és Hincz Gyula

1961–63-ig Derkovits ösztöndíjas

1965 római ösztöndíj

1971-től tanár az Iparművészeti Főiskolán

1957-től rendszeresen részt vesz a hazai országos
kiállításokon

1974–79-ig a Szentendrei Művésztelep tagja

1972 Munkácsy-díj

Önálló kiállítások

1971 Múcsarnok, Budapest

1972 Debrecen

1973 Eger

1982 Tápiószéle és Vác

1986 Békés

1987 Szeged

1992 Nyíregyháza

1994 Körmendi Galéria, Budapest

Tisztelt Közönség!

Csík István művésszé érésének útja nem tanulságok nélkül való. Ez a folyamat nagyon jellemző a magyar képzőművészetben, a huszadik század harmadik negyedére.

Csík István a „fordulat éve” után lett főiskolás, s azt a szigorú évek idején végezte el. 1955-ben diplomázott.

Alkotótevékenységének kibontakozása egybeesik azzal az idővel, amikor a magyar képzőművészet különböző impulzusok hatására szembefordult a rákényszerített 19. századi felfogással, és elindult a megújulás nem könnyű

Külföldi önálló kiállítások

1972 Bombay-i Triennálé

1973 Glasgow

1988 Emmen

1990 Bécs

Murális munkák

1972 Ceglédi úti Posta /mozaik

1974 Általános Iskola /mozaik, Kecskemét

1975 Vérado Állomás /mozaik, Szekszárd

1976 Komjádi Uszoda előcsarnoka /mozaik, Budapest

1978 Röskei határállomás /mozaik

1981 Gépipari Főiskola /faintarzia, Kecskemét

1984 Káposztásmegyeri Általános Iskola /falfestmény

1985 Szegedi ravatalozó /üvegablak

1986 Általános Iskola /falfestmény, Rákospalota

1989 Általános Iskola /krómacél és zománc kompozíció,
Békéscsaba

1992 Zenei Gimnázium hangversenyterme
(üvegablak), Nyíregyháza

és korántsem ellentmondások nélküli régiói felé. Csík István a szintetikus kubizmus törekvéseiben találta meg a legalapvetőbb ösztönzést saját pályájának kibontakoztatásához. Ennek lényege, hogy a természet utáni kompozíció princípiumát a képtér autonóm szerkezetének elve váltja fel. Ezt ő úgy módosította, hogy összhangot teremtett a látvány benyomásai és a nem tárgyhoz kötött struktúrák között.

Festményein a motívumokat önálló formákra bontja, de

* Dr. Láncz Sándor művészettörténész megnyitója

Az ünnepélyes megnyitó

A kiállítás közönsége

Csík István festőművész

nem hagyja magára a nézőt, mert segíti az asszociációk lehetőségeit azzal, hogy alkotásaiban a szín, tér és forma bizonyos elemeinek konkrét viszonylatait megőrzi. Művészetében a látható világ összefüggései „elvont” jelekké transzformálódnak, mégpedig igen különböző, változatos módokon. Ezek a kép egészének feszültséget hordozó kompozícióján belül, önmaguk is dinamikus alkotó elemek. Az autonóm vonalak és formák a mű egészében partikuláris szerepet játszanak, de mint részek, önmaguk is totálissá válnak. Jelentőségüket aláhúzza színhordó funkciójuk, mert Csík István igen nagy fontosságot tulajdonít a festészet egyik legfontosabb elemének, a színnek. S még egy dolgot kell kiemelnünk: Csík István kompozícióinak alapvető jellegzetessége a központra-

irányultság, a központ szerepének az érvényesítése. „Központ alatt az erők mezejének a központját, egy fókuszot értünk, mely kibocsátja az erőket s amely felé az erők konvergálnak” – mondja Rudolf Arnheim. A középmező kiemelése Csík István festészetében két további jellemző vonással ruházza fel a műveket, egyrészt a bonyolult szimmetriák megjelenésével, s ettől harmónia sugárzik belőlük, másrészt azzal, hogy ez az elrendezés látens dinamizmust kölcsönöz alkotásainak.

Csík István képeit azok tér időbeni egységében kell szemlélünk, amelyek az emlékezés bennünk lerakódott mozaikjait idézik fel, hívják felszínre az általa létrehozott struktúrák révén.

Műtárgyjegyzék

1. **Konstrukció I.**, 1979. olaj-falemez 24x34 cm
2. **Tengeri táj**, 1964. olaj-falemez 23x23,5 cm
3. **Konstrukció II.**, 1981. olaj-farost 23x29 cm
4. **Csendes éj**, 1981. olaj-vászon 23x29 cm
5. **Konstrukció III.**, 1984. olaj-farost 28,5x23 cm
6. **Konstrukció IV.**, 1986. olaj-farost 28,5x23 cm
7. **Konstrukció V.**, 1994. olaj-farost 29x23 cm
8. **Arckép-kompozíció**, 1979. olaj-farost 34,5x23,5 cm
9. **Illusztráció** (Pilinszky, Marbuch, 1944.)
olaj-farost 29x23 cm
10. **Tájkép**, 1972. olaj-farost 23x28,5 cm
11. **Térformák**, 1992. olaj-farost 23x29 cm
12. **Tájkép**, 1964. olaj-farost 23x29 cm
13. **Balaton**, 1983. olaj-farost 23x29 cm
14. **Tengeri táj II.**, 1980. olaj-farost 23x29 cm
15. **Tájkép**, 1962. olaj-farost 23x29 cm
16. **Piros-fehér-zöld III.**, 1988. olaj-farost 23x29 cm
17. **Prágai emlék**, 1975. olaj-farost 23x29 cm
18. **Tájkép**, 1972. olaj-farost 23x29 cm
19. **Balaton II.**, 1984. olaj-vászon 20x40 cm
20. **A kapu**, 1990. olaj-farost 40x60 cm
21. **Konstrukció VI.**, 1981. olaj-farost 57x72 cm
22. **Konstrukció VII.**, 1981. olaj-farost 64x92 cm
23. **Kettős táj**, 1984. olaj-farost 63,5x79 cm
24. **Találkozás II.**, 1977. olaj-farost 67x110 cm
25. **Tér és táj**, 1978. olaj-farost 61x116 cm

26. **Figura konstrukció**, 1986. olaj-vászon 72,5x40,5 cm
27. **Mozaikterv**, 1971. olaj-farost 50x163 cm
28. **Tavaszi II.**, 1981. olaj-vászon 114x147 cm
29. **Színpadai jelenet**, 1984. olaj-farost 126x48 cm
30. **Balatoni táj**, 1985. olaj-farost 90x150 cm
31. **Balaton**, 1984. olaj-vászon 114x147 cm
32. **Niké III.**, 1993. olaj-vászon 105x150 cm
33. **Alföld**, 1976. olaj-vászon 105x150 cm
34. **Térkonstrukció**, 1990. olaj-vászon 162,5x130 cm
35. **Az öböl**, 1990. olaj-vászon 144x182 cm
36. **Niké II.**, 1991. olaj-vászon 212x145 cm
37. **Vihar**, 1984. olaj-vászon 212x145 cm
38. **Reggel II.**, 1969. olaj-farost 122x195 cm
39. **Piros-fehér-zöld**, 1988. olaj-farost 142x180 cm
40. **Éjszaka**, 1987. olaj-vászon 107x134 cm
41. **Este**, 1987. olaj-vászon 194x130 cm
42. **Balaton**, olaj-vászon 130x180 cm

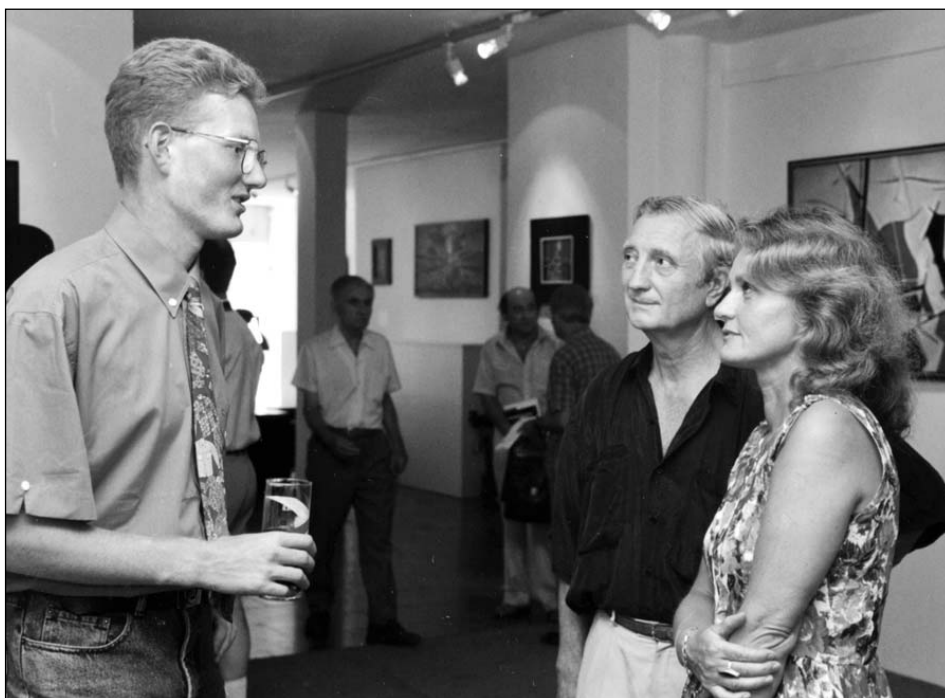
Irodalom

Dr. Láncz Sándor: Csík István Kiállításán (Váci Műsor, 1986.)
Losonczy Miklós: Csík István (Mai Magyar Művészet, 1987.)
Menyhárt László: Beszélgetés Csík Istvánnal (Művészet, 1987.)
Radics Károly: Kellenek-e bálványok (Új Magyarország 1992.)
Cs. Tóth János: A tér labirintusában; A láthatatlan metaforái c. írásai (Művészeti metszetek, Tevan Kiadó 1995.)

Finta József építész és felesége, Csík István festőművész és Csák Máté a kiállítás megnyitóján

Csák Ferenc művészettörténész-ballgató, Dr. Gyórfy Valéria jogász, és Faur építész a kiállítás megnyitóján

*Várkonyi Péter, Gyarmathy Tihamér a
kiállítás megnyitóján*

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák F. u. 15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Várkonyi György művészettörténész

Életrajzi adatok (Ld. az akadémiai székfoglaló kiállításnál, Évkönyv 36. oldal)

Fontosabb egyéni kiállítások (lásd előbb)

1993. Akadémiai Székfoglaló Kiállítás, Körmendi Galéria
Budapest

1994. Körmendi Galéria Budapest, Deák Ferenc u. 15. kiállítóterem

1995. Budapesti Történeti Múzeum Fővárosi Képtár,
a Körmendi Galéria közreműködésével, Budapest

Gyarmathy Tihamér páratlanul gazdag életműve szigorú, nagyon következetes építkezés eredménye. Ez a kiállítás, amely főleg a 70-es, 80-as évek alkotásaira épül, a művész rendkívüli igényességének hitelesítő pecsétje.

Jóllehet Gyarmathy kiemelkedő alkotásai ma már a Magyar Nemzeti Galériában, a Pécsi Modern Múzeumban, valamint más hazai és külföldi múzeumokban, továbbá neves magángyűjteményekben találták meg méltó helyüket, mégis, az itt bemutatott művek reprezentatív módon tárják fel az életmű rejtett összefüggéseit.

A negyvenes és ötvenes évek alkotásai elének tárják, hogy a művész abban az időben is milyen nagy figyelemmel kísérte az európai kortársak eredményeit; jól mutatják konstruktivista szemléletét, festői formavilágának törvényszerű alakulását. A hatvanas és hetvenes években

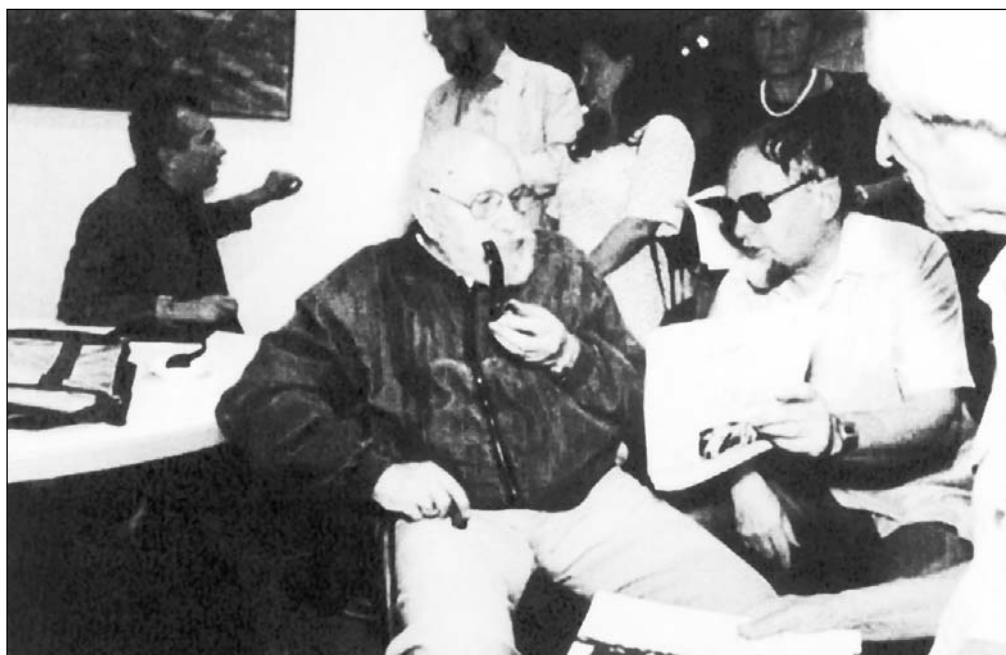
festett képek új színeket mutatnak fel, a szerkezet oldódásáról tanúskodnak, festői eszközökkel megjelenítve a kozmikus tér, az égitestek forgómozgását.

A művészt később is afrikai utazásának fény- és szín-élménye, az időnek, a negyedik dimenzióknak a képbe emelése, a makro- és mikrovilág alakzatainak jellé tömörítése foglalkoztatja. E motívumok áradó bőséggel tűnnek fel a nyolcvanas és kilencvenes évek képein. (A gondolat tere 1984., Az ember és ami körülveszi (Kozmosz) 1985., Paralell fényben (Afrika) 1987.)

A kiállítást áttekintvén megállapítható, hogy Kállai Ernő 1947-es tömör megfogalmazása ma, a kilencvenes években is érvényes, az életmű egészét jellemzi: „...ez a művészet nem formalisztikus kedvtelések szülötte..., hanem szerves alkotó tényezője egy nagyon is reális új világképnek...”

Műtárgyjegyzék

1. **Relatív jelentős**, 1949. ónlemez-olaj 39x26,5 cm
2. **Lidérc**, 1950. ónlemez-olaj 39x26,5 cm
3. **Ornamentika**, 1950. ónlemez-olaj 39x26,5 cm
4. **Szürke lant**, 1951. olaj 40x30 cm
5. **Száguldó igazság**, 1951. olaj 40x30 cm
6. **Termékenység**, 1951. 40x30 cm
7. **Téli ritmusok** (ablakterv), 1951.
ónlemez-olaj 53,5x76 cm
8. **Nem optimista**, 1951. ónlemez-olaj 53x76 cm
9. **Organikus növekedés**, 1951.
ónlemez-olaj 76,5x53 cm
10. **Alkony**, 1951. ónlemez-olaj 53x76,5 cm
11. **A szűz kísértése**, 1952. ónlemez-olaj 53x76 cm
12. **Szeretet**, 1952. ónlemez-olaj 76x53 cm
13. **Gyermekkor emlékek**, 1952.
ónlemez-olaj 76,5x53 cm
14. **Növekedés**, 1957. olaj-farost 40x50 cm
15. **Így lett jelentős**, 1958. olaj-farost 49x39 cm
16. **Ragadozó**, 1959. olaj-farost 49x39,5 cm
17. **Sarjadás fent és lent**, 1962. olaj-farost 125x83 cm
18. **Hullámrítmus**, 1964. olaj-farost 100x62 cm
19. **Posta pályázat**, 1969. olaj-farost 55x138 cm
20. **Mozaikterv**, 1969. olaj-farost 55x140 cm
21. **Makro és mikró**, 1969. olaj-vászon 65x100 cm
22. **Súlytalan és nehézkes**, 1970. olaj-farost 91,5x100 cm
23. **Körök és viszonylatok**, 1971.
olaj-vászon 62x100 cm
24. **Sugárörvény**, 1973. olaj-vászon 80x90 cm
25. **Ritka jelenség**, 1973. olaj-vászon 80x80 cm
26. **Eső utáni burjánzás**, 1973. olaj-vászon 75,5x100 cm
27. **Városok lüktető tere**, 1973. olaj-vászon 110x100 cm
28. **Fények a bozótban**, 1973. olaj-vászon 100x60 cm
29. **Termékenység** (Afrika), 1974. olaj-vászon 60x50 cm
30. **Igaz történet**, 1974. olaj-vászon 90x50 cm
31. **Horizontális és vertikális tengelyen súlytalan**, 1974.
olaj-vászon 70x60 cm
32. **Több struktúrájú közeg találkozása**, 1974.
olaj-vászon 90x60 cm
33. **Hévíz, Ciklámen Szálló**, mozaik 1974.
olaj-vászon 80,5x180,5 cm
34. **45 fok Celsius**, 1975. olaj-vászon 70x70 cm
35. **Gyümölcsöző virág** (Afrika), 1975.
olaj-vászon 65x73 cm
36. **Afrika, kint 50 fok Celsius**, 1975.
olaj-vászon 80x90 cm
37. **Sugárzó energia**, XX., 1975. olaj-vászon 100x80 cm
38. **Varázs és valóság**, 1976. olaj-vászon 110x80 cm
39. **Konstellációk**, 1976. olaj-vászon 80x50 cm
40. **Növényi organizmus**, (Növekedés), 1976.
olaj-vászon 80x80 cm
41. **Idegen testek és árnyékuk**, 1976.
olaj-vászon 80x80 cm
42. **Térstruktúra a sűrűben**, 1976.
olaj-vászon 100x80 cm
43. **Átváltozás**, 1976. olaj-vászon 121x60 cm
44. **Szerkezetétől a virágzásig**, 1976.
olaj-vászon 100x50 cm
45. **Konstellációk**, 1976. olaj-vászon 70x85 cm
46. **Fények a piros hőségben**, 1977.
olaj-vászon 60x40 cm
47. **Érik a narancs a bújkáló fényben**, 1977.
olaj-vászon 100x80 cm
48. **Evolúciós csodák** (Afrika), 1977.
olaj-vászon 80x70 cm
49. **Horizontális árnyékok**, 1977. olaj-vászon 90x80 cm
50. **Fényben a fényforrás**, 1977. olaj-vászon 90x70 cm
51. **Felületi összefüggések**, 1978. olaj-vászon 80x100 cm
52. **Halmazban mozgás struktúrája**, 1978.
olaj-vászon 80x90 cm
53. **Struktúrák egy rendszerben**, 1978.
olaj-vászon 90x100 cm
54. **Tükrözés**, 1978. olaj-vászon 70x80 cm
55. **Ritmusok zöldben, kékben**, olaj-vászon 50x70 cm
56. **Relatív paralell**, 1979. olaj-vászon 90x100 cm
57. **Nagyok találkozása**, 1979. olaj-vászon 90x100 cm

*Gyarmathy Tihamér
Hadas János szakértővel*

... és unokájával

Holló Bernadette és Csák Mária

*Szekeres Zoltán az Ingatlanszövetség főtitkára,
Kanizsai Nagy András és felesége*

58. **Elmozdulások és struktúrák**, 1979.
olaj-vászon 90x80 cm
59. **Felvillanó fények**, 1979. olaj-vászon 50x90 cm
60. **Mozgásrendszer**, 1981. olaj-vászon 90x100 cm
61. **Kozmikus relációk**, 1981. olaj-vászon 70x80 cm
62. **Civilizáció és mikrostruktúra**, 1981.
olaj-vászon 80x100 cm
63. **Mozgások rendje a téridőben**, 1982.
olaj-vászon 90x100 cm
64. **Átlós mozgások és mikrostruktúra**, 1982.
olaj-vászon 90x70 cm
65. **Ember a nagy mozgások között**, 1983.
olaj-vászon 90x80 cm
66. **A gondolat terében**, 1983. olaj-vászon 100x90 cm
67. **Termékenység (Afrika) II.**, 1983. olaj-vászon 90x100 cm
68. **Fényvisszaverődés**, 1984. olaj-vászon 80x90 cm
69. **A gondolat tere**, 1984. olaj-vászon 141x250 cm
70. **Az ember és ami körülveszi (Kozmosz)**, 1985.
olaj-vászon 120x200 cm
71. **Metszők a térben**, 1985. olaj-vászon 90x80 cm

72. **A barokk**, 1985. olaj-vászon 80x70 cm
73. **Torzulás**, 1985. olaj-vászon 90x80 cm
74. **Mikromozgás körpályákon**, 1985.
olaj-vászon 90x80 cm
75. **Termékenység**, 1986. olaj-vászon 91x81 cm
76. **Relatív viszonylatok**, 1986. olaj-vászon 100x90 cm
77. **Táj horizontális vertikális bontásban**, 1987.
olaj-vászon 50x60 cm
78. **Líra**, 1987. olaj-vászon 60x60 cm
79. **Ellenfény**, 1987. olaj-vászon 70x80 cm
80. **Ébredő tér**, 1987. olaj-vászon 70x80 cm
81. **Lenyugvó csillag**, 1987. olaj-vászon 70x80 cm
82. **Paralell fényben (Afrika)**, 1987.
olaj-vászon 70x80 cm
83. **Ellenfényben**, 1989. olaj-vászon 80x70 cm
84. **Centrális fény**, 1989. olaj-vászon 80x80 cm
85. **Közelítés a fényhez**, 1989. olaj-vászon 70x80 cm
86. **Mozgás**, 1989. olaj-vászon 80x80 cm
87. **A nagy hídon alkonyat után**, 1990.
olaj-vászon 60x60 cm

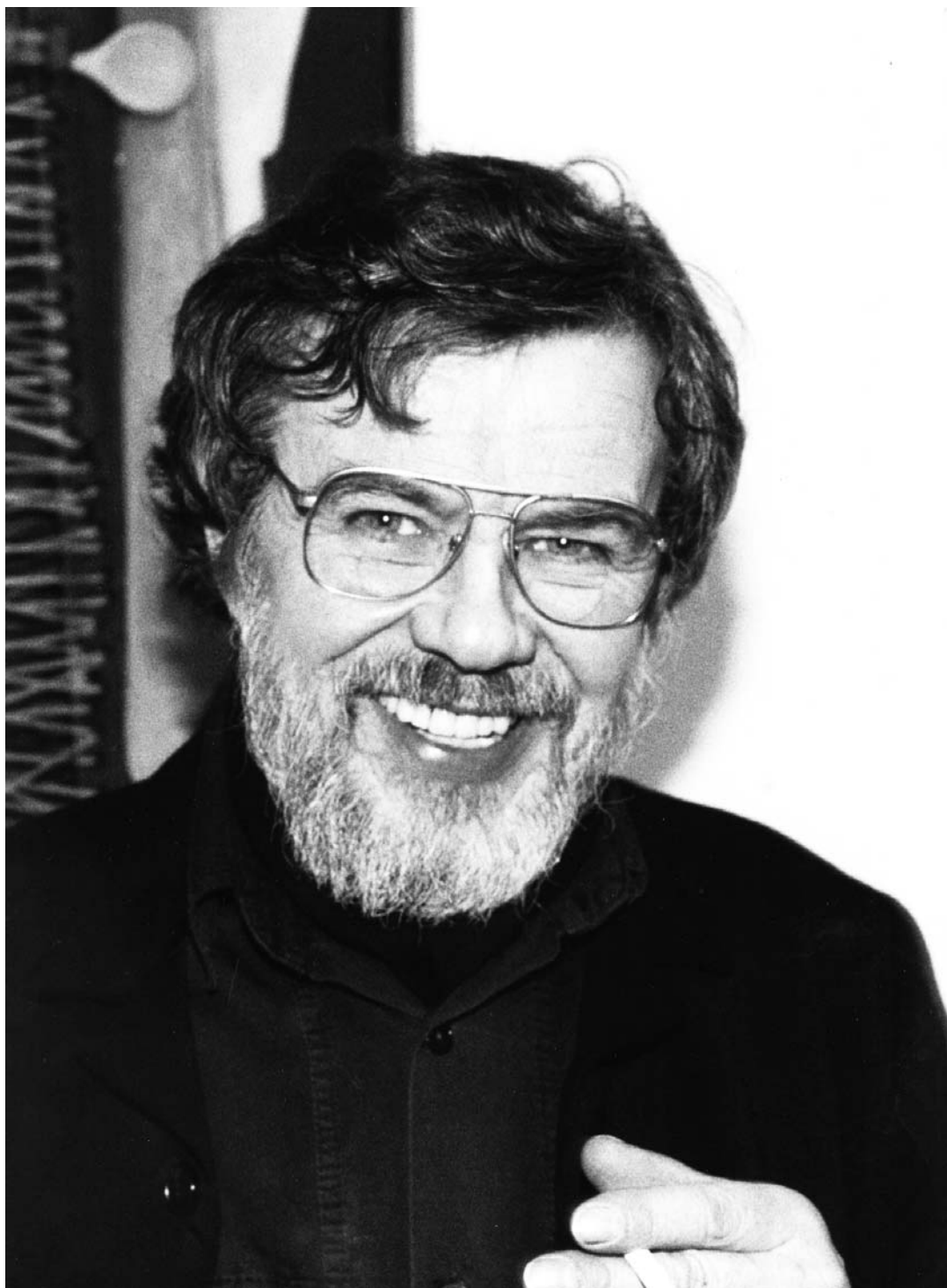
*Irodalom (ld. akadémiai székfoglaló kiállításnál,
Évkönyv 38. oldal)*

Fontosabb egyéni kiállítások (lásd előbb)

- 1993 Akadémiai Székfoglaló Kiállítás, Körmendi Galéria
Budapest
- 1994 Körmendi Galéria
Budapest, Deák Ferenc u. 15. kiállítóterem
- 1995 Budapesti Történeti Múzeum Fővárosi Képtár,
a Körmendi Galéria közreműködésével, Budapest

A svájci Követség kultúr- és katonai attaséja

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák F. u. 15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Várkonyi György művészettörténész

Életrajzi adatok

1934. október 31-én született Budapesten

1951–53 géplakatos tanuló

1953. géplakatos szakoktató

1964–70 a Dési Huber Képzőművészeti Kör

növendéke; mestere Laborcz Ferenc

1986 A Kanadai Szobrász Szövetség tiszteletbeli tagja

1987 DAAD ösztöndíj, Berlin

1993 a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja

Díjak

1975 Kassák-díj, Párizsi Magyar Műhely

1988 Munkácsy-díj

1996 Erdemes művész

Filmek

Harasztý István mobiljai 1974.

(rendezte és fényképezte: Gulyás János,
főiskolai vizsgafilm, 20 perc)

Szoboravatás 1987. (Moldoványi Ferenc, vizsgafilm)

Mint a madár 1992. (Szerkesztő: Kernács Gabriella,

Rendező: B. Farkas Tamás, tévéfilm, 38 perc)

Fénytorony 1993. (Szökökútavatás, akadémiai

székfoglaló, Kernács Gabriella, B. Farkas Tamás)

Köztéri szobrok

1976 A kocka nincs elvetve – Lila iskola, Győr

Piros inga – Zöld iskola, Győr

1977 Körök – II. sz. Ipari Szakmunkásképző Iskola,
Budapest,

1984 Kunsztláda – Vezetőképző Intézet Aulája,
Budapest

1988 A Modern Múzeum szoborparkja, Szöul

1993 Deák Dénes kút, Székesfehérvár

Hazai és külföldi közgyűjteményekben 46 műve található .

Fontosabb egyéni kiállítások

1966 Debrecen

1967 József Attila Művelődési Központ, Budapest

Óbudai Hajógyár, Budapest

1969 Ifjú Gárda Művelődési Ház, Budapest

1972 Kápolnatárlat, Balatonboglár
Fészek Művészklub (Pódium) Budapest
(Molnár Sándorral együtt)

Egyetemi Színpad, Budapest (Holmi)

1975 Kisgaléria, Hajdúszoboszló „Mobil ‘75”

1976 Orvostudományi Egyetem, Debrecen

1977 István király Múzeum, Székesfehérvár, 77.

1981 Iparművészeti Múzeum, Budapest

1988 Daadgalerie, Nyugat-Berlin

1994 Haus Ungarn, Berlin (Szabados Árpáddal)
Körmendi Galéria Budapest

1995 Budapest 1970-1995.
(Hencze Tamással, Fajó Jánossal)

Galerie von Bartha, Basel

1996 Csontváry Galéria, Budapest

„Egy fiók megvalósult álmai”

Első megtekintésekor zavarba ejtett Haraszty István idei Körmendi Galéria-beli kiállítása. A kiállított művek többségében hiába kerestem azt az elmélyült bölcséleti-közéleti tartalmat, ami annak idején elsősorban a puha diktatúra csontkemény őrzőit boszantotta, de ingerelte az emberit csupán valamiféle hagyományosan érzelm-érzékeny anyagban kereső humán értelmiségieket is éppúgy, mint a műszaki világukat az emberi szférával összeegyeztetni képtelen technokratákat (Madárkalitka, Fügemozgó).

E korábbi, sajátosan kelet-európai logikával és humorral összeszerkesztett – filozófiai modellekként is felfogható – gépszobroknak egyetlen karakteres képviselője volt jelen e kiállításon. A kettős című Stemplire várva II., illetve Termékszerkezetváltás, 1987, „ami kifinomultságával a – már-már nemzeti sajátosságot öltött, s mint ilyen, a rendszerváltásból is töretlenül, sőt felújult erővel kikerült – „nagyságos” bürokráciát karikírozza egy mechanikus balettnak is tekinthető kecses, de ironikus mozgással.

Haraszty mára, mint egyike a világ jelentős kinetikus szobrászainak, számos rangos nemzetközi kiállítás kitüntetett szereplője. Életútját, akárcsak a híres székelymesterét, Bodor Péterét csodás találmányok és agyafúrt szerkezetek kísérik. A valamikori díszműlakatos, aki mint ilyen az első magyar hot dog-tüske készítője is, nemrég akadémiai székfoglalóját tartotta nagyszabású köztéri munkája, a székesfehérvári – utólag mecénásáról elnevezett – Deák Dénes kinetikus kút előtt.

A közegellenállással szemben is ügyesen szalamozó művésztől, sikeres pályájának csúcsán, talán nem annyira meglepő, hogy élceinek célpontjául éppen azt a közeget választotta, amely új lehetőségekkel kecsegtetve érvényesíti elvárásait az immár a sztárművészek kalácsát evő hajdani túrt-tiltott művész felé. Így finom szarkazmusa most elsősorban a műkereskedelemre, műgyűjtőkre és kritikusokra, a „szakma” bennfenteseire és egyben haszonélvezőire, de nem utolsósorban befutott önmagára is irányul.

Hiszen ezek a színes domborművek, assemblage-ok, gép-képek azzal együtt, hogy minden technikai igényt kielégítenek (Art-járó, Kapcsolatok, Orsó), nem túl mély, de aktuálpolitikai tartalommal is felvértezve, kissé az ellenzékiiséget is nosztalgizálva (Nyalókatár, Átdobtak a palánkon, Örökség), de tudományos-fantasztikusan is riogatva (Sugárvédett kép) lényegében másról sem szólnak, mint a műérték pszeudo lehetőségeiről. Ennek emblémája az a viszonylag nagyméretű fémtárgy (műalkotás?), amely a gügyeségével nagyszerű Klütyü című mobil szomszédságában, a kirakatban, Haraszty aláírását „teljesítette” meg. Ipszilónján a gépszobrok lelkét jelentő csapágygolyók, mint pontok Vermeer tőkélyt és befejezettséget megjelenítő gömbjeire emlékeztetnek (különös tekintettel a Gyöngymérő című képére).

A biztos technikai tudás és a hírnév védettségével műalkotásokon keresztül a végtelennel-végessel játszani, közben a fogyó idővel is takarékoskodni, mi több, a művészet értékteremtő képességét éppen áruba bocsátása, alkalmából megkérdőjelezni, ez Haraszty kiállításából kirajzolódó aktuális programja. E program megtestesítője A fiók álma című remeke. Kevés képei egyike, amelynek címe nem kétértelműen vicces. Móricz A hét krajcár című novelláját juttatta eszembe. A művész nevetve mondja: – Egy kidobandó fiók, amely arról álmodik, hogy örökértékűvé válik. Különös gonddal, sőt úgy tűnik, kivételes szeretettel kivitelezett munka. Ennek a darabnak van a legtöbb köze a festészethez, mint sajátos műfajhoz, líraiságával, oldott kompozíciójával, érzékeny színezésével. Nem mutatna rosszul újhatalmasék belsőtervezett posztmodern szalonjában vagy újjagdagék számítógépesített-ikeásított vállalkozási irodájában, mégis talán inkább illene egy kisember, netán egy kicsiny múzeum falára. De erre sajnos nincs esélye, hiszen több évnyi átlagkeresetnél és még több évnyi gyűjteménygyarapításra leosztott összegnél is borso-sabb-savasabb az ára.

(Vécsi Nagy Zoltán, Új Művészet, 1995/2)

Műtárgyjegyzék

1. **Leereszkedés**, 1960. vászon-olaj 110x50 cm
2. **Száguldás**, 1964. vászon-olaj 50x40 cm
3. **Elkötelezve** (Berlin), 1988.
fa-ólom-kötél 153x62x7 cm
4. **Képtelenség I.**, 1994.
fa-ólom-sárgaréz-olaj 74x66x10 cm
5. **Kapcsolatok**, 1994. farost-olaj 180x99x6 cm
6. **Szín/képmutató**, 1994.
fa-elektromosság-olaj 97x70x13 cm
7. **Kulcs/kép**, 1994. fa-fémkulcsok 74x147x6 cm
8. **Átdobtak a palánkon**, 1994.
fa-bronz-olaj 75x146x8 cm
9. **Egysíkú kalitka**, 1994.
fa-vörösréz-olaj 116x110x10 cm
10. **Szín/valló**, 1994. fa-vörösréz-olaj 128x58x10 cm

11. **Nyalókatár**, 1994. fa-zsinór-olaj 184x43x5 cm
12. **Orsó**, 1994. fa-zsinór-olaj 183x95x5 cm
13. **Fércmű**, 1994. fa-zsinór-olaj 87x154x5 cm
14. **Egy fiók álma**, fa-olaj 56x78x10 cm
15. **Vesztett fejsze nyele**, fa-fém-olaj 184x73x5 cm
16. **Piszkaré**, 1994. fa-vörösréz-olaj 55x60x8 cm
17. **Örökség**, 1994. fa-ólom-olaj 104x52x8 cm
18. **Art-járó**, 1994. fa-olaj 68x224x5 cm
19. **Zűrös/kép**, 1994. fa-vörösréz-alpaca 98x160x5 cm
20. **Átfedések**, 1994. fa-ólom-olaj 64x53x5 cm
21. **Sugárvédett kép**, 1994. fa-ólom-olaj 65x14x5 cm
22. **Stemplire várva II.**
Termékszerkezet váltás, 1987.
23. **Klütü**, 1994. króm-bronz-elektromosság

Irodalom

- 1966 **Molnár Aurél**: Egy találékony agy
(Tükör, 1966. március 15., 14. l.) Z. F.
Elektronika, fémszobrászat a mosókonyhában
(Ország Világ, 1966. december 21., 24. l.)
Neobiknovenno komandno tablo-
Nem mindennapi vezérlő pult
Kooperativna Promiszlennost – Szövetkezeti Ipar,
Szófia 1966. december)
- 1967 **Szeles Csaba**: Megérkezés és újrakezdés
(Szövetkezeti Hírlap, 1967. január 12. 1. l.)
- 1969 **Szeles Csaba**: Formába foglalta a fém
törvényszerűségeit
(Szövetkezeti Hírlap, 1969. október)
- 1970 **Sík Csaba**: A Pantheonon lovain innen és túl
(Szépirodalmi Könyvkiadó, 1970., 259-261. l.)
- 1971 **Frank János**: Haraszty Istvánnál
(Élet és Irodalom, 1971. január 22., 12. l.)
Solymár István: Haraszty István kinetikus
szobrai (Művészet, 1971. február, 28-29. l.)
Major Máté: Haraszty mobilokat csinál
(Magyar Építőművészet, 1971/6., 56-57. l.)
- 1972 Haraszty István munkái.
Képriport műveiről saját kísérszövegével
(Mozgó Világ, 1972. Ötödik füzet, 37-40. l.)

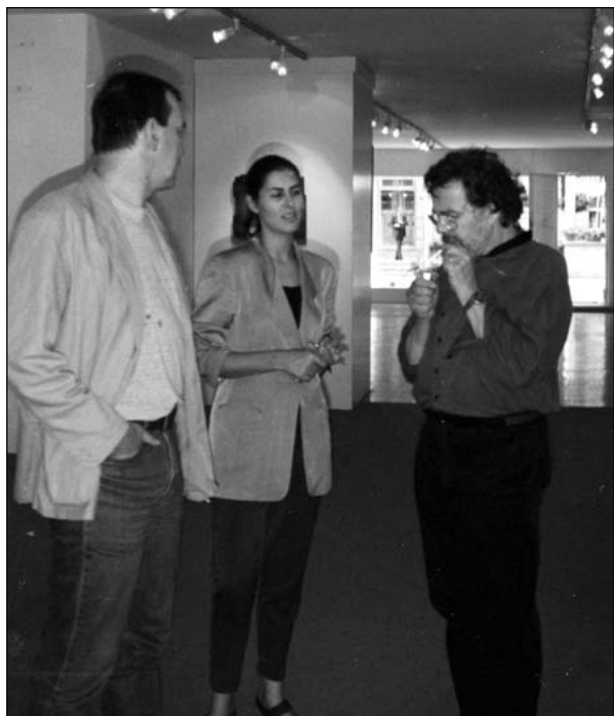
- Sík Csaba**: Rend és kaland
(Magvető Könyvkiadó, 1972. 250-252. l.)
- 1973 **Gergely Molnár**: Play Art
Kinetic works by István Haraszty
(Daily News, Budapest 4. I. 1973. p2)
Szabó Júlia: Haraszty István játék-művészete
(Műgyűjtő, 1973/2., 20-22. l.)
Tóth Erika: A varázsló mobilos
(Magyar Ifjúság, 1973. december 14., 16. l.)
- 1975 **Frank János**: Szóra bírt műtermek
(Magvető Könyvkiadó, 1975., 348-351. l.)
K. Kovalovszky Márta: A magyar szobrászat
új útjai (Klny. a Janus Pannonius Múzeum
Évkönyvéből XVII-XVIII. (1972-1973) Pécs,
1975. (Haraszty István) 305-306. l.)
Pierre Joly: Trois Sculpteurs en Hongrie
(L'Oeil, 1975. július-augusztus, No. 241. 33-34. l.)
Elizabeth Heron: Hungary
(Art Line, 1975. július-augusztus, 18. l.)
Szombathy Bálint: Játékosság és humanitás.
A Kassák-díjas Haraszty István
(Magyar Szó, Újvidék 1975. augusztus 23., 10-11. o.)
Balipap Ferenc: Rendhagyó meghívás.
H.I. hajdúszoboszlói kiállítása

Dr. Bökönyi István ezredes, Lestár Sándor filmrendező és Dallos Szilvia színművész a kiállítás megnyitóján

Csák Máté és Kemenes Ernő közgazdász a Nyalókatár előtt

Rajk László és felesége a művésszel

Gyarmathy Tibamér a művész vezetésével megnézi a kiállítást

- (Hajdú-Bihari Napló, 1975. november 23. 5. l.)
Szabó Ernő: Emberarcú gépek-H.I. kiállítása
 Debrecenben (Hajdú-Bihari Napló, 1976. november 21.)
- 1977 **Kovalovszky Márta:** Haraszty '77
 (Katalógus előszó)
 (István király Múzeum közleményei, D sorozat 117. szám 2. l.)
Foltényi Tibor: Csühögő és térmodulátor
 Kiállítás varázslattal
 (Fejér megyei Napló, 1977. június 11., 5. l.)
- 1978 **János Frank:** Around the Galleries
 (The New Hungarian Quarterly, No. 69. 1978. Spring (István Haraszty) 180-181. l.)
Bán András: Fügemagozó, 1970.
 (Művészet, 1978/6. 44-49. l.)
Menyhért László: Gondolatok sorozatgyártásban
 (Művészet, 1978/6. 42-43. l.)
K.B.: Maschine entkernst Feigen
 (Neue Ruhr Zeitung, 1978. november 17.)
 wtf. Maschinen sind für Künstler aus
 Ungarn wie gute Kameraden
 (Westdeutsche Allgemeine, 1978. november 17.)
h.v. (Heidrun Voss) Ungarische Künstlerin
 Lehmbruck-Museum „Feigenentkerner“ vor
 Kugeln auf unübersichtlicher Bahn
 (Rheinische Post, 1978. november 17.)
Heidrun Voss: RP-Interview mit dem
 ungarischen Künstler István Haraszty-
 Die Plane schon lange im Kopf
 (Reinische Post, 1978. november 18.)
- 1979 **Lóska Lajos:** Szoborgép-gépszobor
 (Új Forrás, 1979. december, 79-82. l.)
- 1980 **Kovalovszky Márta:** Ketrec, mérték után
 (Haraszty István)
 (Művészet, 1980. október, 24. l.)
- 1981 **Harangozó Márta:** Agyágyú és egyéb masinériák
 (Esti Hírlap, 1981. május 18.)
Vadas József: Golyózunk
 (Élet és Irodalom, 1981. május 30., 13. l.)
Ember Mária: Haraszty István mobiljai
 az Iparművészeti Múzeumban
 (Magyar Nemzet, 1981. május 21.)
Sík Csaba: Haraszty István mobiljai-
 Iparművészeti Múzeum
 (Új Tükör, 1981. május 24., 3-4. l.)
P. Sz. J. (P. Szűcs Júlia) Rossz, ki rosszra gondol
 (Népszabadság, 1981. június 5.)
Neményi József: Egy kiállítás gépei
 (Népsport, 1981. június 6., 7. lap)
- 1982 **Fodor L. István:** Szobrok gépelemekből
 (Élet és Tudomány Kalendárium, 1982., 45-48. l.)
János Frank: Miton, Space, Kinetics
 (The New Hungarian Quarterly, No. 85., 1982 Spring (István Haraszty), pp. 175-176.)
Székely András: Gondolatsorokat gyártó lakatos
 (Új Tükör, 1982. június 20., 10-11. l.)
Beke László: Fehér-fekete
 (Művészettörténeti Értesítő, 1982/4. (Haraszty I.) 324. l.)
Péter Meleghy: Ein Ungar macht sich lustig
 (Petra, 1982/12., 60-62. l.)
- 1984 **Lóska Lajos:** Mozduló szobrok
 (Magyar Ifjúság, 1984. február 24., 32-33. l.)
Frank János: Haraszty István-Agyágyú
 (Művészet, 1984. április, 34. l.)
Frank János: Négy kiállításunk Londonban
 (Élet és Irodalom, 1984. április 20., 13. l.)
Frank János: A kinetikus szobrász
 (Budapest, 1984/5., 16-17. l.)
 Un homme qui sait s'amuser (Jet Set, 1984/11, 6. l.)
Németh Lajos: A műinterpretáció kérdéseiről
 (Ars Hungarica, 1985/1, 5-22. l.)
Beke László: Műalkotások elemzése –
 a gimnázium I.-III. osztálya számára
 (Tankönyvkiadó, 1986. (Haraszty István) 403, 411, 414.l.)
- 1986 **J.F. (Frank János)** István Haraszty.
 3. Triennale Fellbach Kleinplastik
 1986. Deutschland, Frankreich, Ungarn
 (Katalógus, 86-87. l.)
- 1987 **J.F. (Frank János)** István Haraszty.
 Aktuelle ungarische Kleinplastik, 1987.
 Museum für Kunst und Kulturgeschichte
 der Stadt Dortmund (Katalógus)
- 1988 Olympiade of Art, Editor: Ante Glibota,
 Seoul Olympic Organizing Comitee
 (István Haraszty) 348-349. l.

*Jubász András államtitkár
és felesége,
Jan Lundvik svéd nagykövet*

*A művész előtt stemplire vár
Otto Raban Heinichen felesége
és Misch Ádám festőművész,
háttérben a nagykövet és a
nagykövetség dolgozói*

- Frank János:** Five Hungarian Sculptors at the Budapest Triennale
(The New Hungarian Quarterly, No. 109, Spring (István Haraszty) pp. 193-194.)
(-n): Magyar képzőművészek az olimpiai válogatottban
(Magyar Nemzet, 1988. március 23.)
- Glantz Alexandra:** Die Lehre von der Geduld-István Haraszty in der daadgalerie-
(Der Tagesspiegel (Nyugat-) Berlin, reprodukció: „Kaleidoskop”, 8 juni 1988., p. 4.)
- Beke László:** Mozgás '70-'90 (Katalógus)
(Modern Magyar Képtár, Pécs (Haraszty István) 30. l.)
- Frank János:** István Haraszty (katalógus előszó), 63 deutsche Kunstvereine zeigen Kunst aus 20 Landern – Ungarn (szeparátum, Kunstverein, Bremen, 6. 14. l.)
- Salzmann Siegfried** (műelemzések a következő Haraszty művekről) Ketten und Kreutzen,
1987 Energietransplantation, 1984.;
Blut und Gras, 1988. 63 deutsche Kunstvereine zeigen aus 20 Landern – Ungarn
(Kunstverein Bremen (katalógus betétlap) II-IV l.)
- 1991 **K. Kovalovszky Márta:** Haraszty István, István (névnapi antológia kötet)
(Helikon Kiadó, 123-125. l.)
- 1992 **Kresz Albert:** Hajaj, Haraszty elvtárs, ismerjük mi magát (interjú)
(Inter Press Magazin, 92/7., 128-144. l.)
- Kovalovszky Márta:** Kifutópályán-Haraszty István, a kinetikus szobrász
(Új Művészet, 92/8., 4-11. l.)
- 1993 Stemplizógép a palotában (bővített hír, képpel)
(Népszabadság, március 12., 1. l.)
- Frank János:** A fehérvári Haraszty-kút-beszélgetés Deák Dénessel
(Új Művészet, 93/8., 48-49. l.)
- 1993 **Frank János:** Haraszty István
(Új Művészet Könyvek, 1993.)
- 1994 ART 6/1994. 21. l.
- Teszéri György:** Bombariadó és hintőporszóró gép
(Mai Nap, 1994/10. 12. l.)
- Frank János:** Szószert

(Élet és Irodalom, 1994. szeptember 2.)

Szegő György: Kisszobor '94.

(Új Művészet, 1994. 7-8.)

1995 **Szegő György:** Térjárma

(Élet és Irodalom, 1995. július 21.)

Vécsi Nagy Zoltán: Egy fiók megvalósult álma

(Új Művészet, 1995/2)

1996 **Nagy Ákos:** Mintamadár

(Reform, 1996. január 23.)

Frank János: Amobil fesztivál

(Élet és Irodalom, 1996. március 8.)

Hernádi Miklós: Kobaltkéssel, lúdtollal

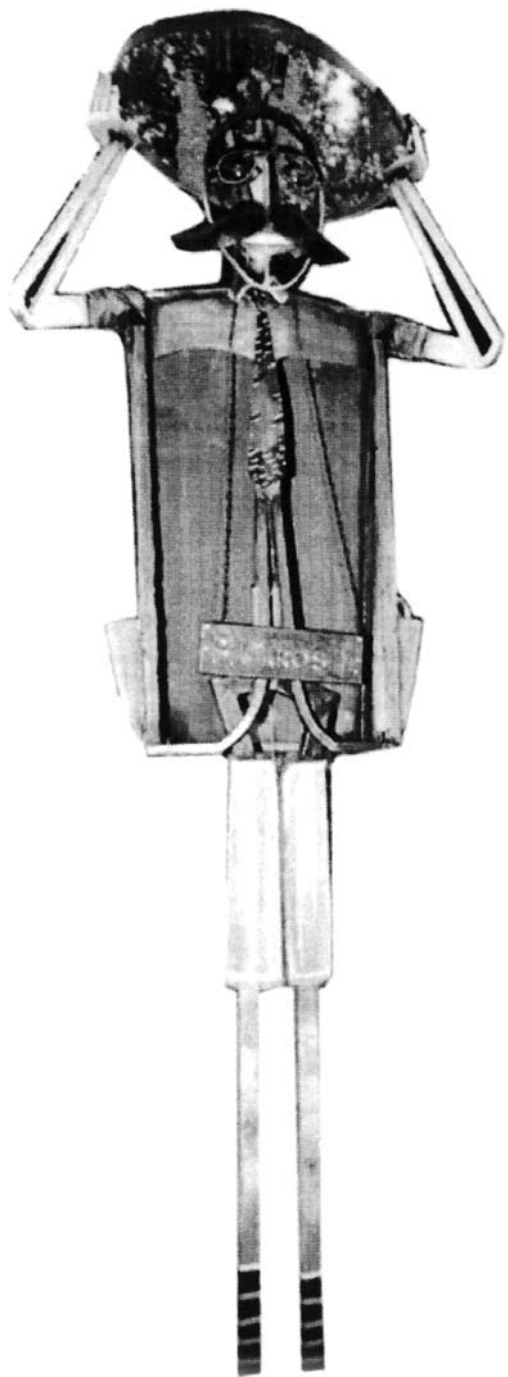
(Elite '96. 07-08.)

Bogácsi Erzsébet: Mobilok akár több évszázadra

(Népszabadság, 1996. augusztus 24.)

Művei közgyűjteményekben

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Janus Pannonius Múzeum, Pécs
Wilhelm-Lehmbruck-Museum, Duisburg
Budapesti Történeti Múzeum, Kiscell
István király Múzeum, Székesfehérvár
Modern Múzeum, Szöul
Játék Múzeum, Kecskemét
Sárospataki Képtár
Móra Ferenc Múzeum, Győr
Bethánia Künstlerhaus, Berlin
Petőfi Múzeum, Aszód
Kassák Múzeum, Budapest
Nemzetközi Modern Múzeum, Hajdúszoboszló

*A „Madáretető” – szobor a Vörösmarty téren
az 1995. évi Könyvhéten*

*Erdélyi Eta, Gyémánt László, Harasztý István
Demszky Gábor főpolgármesterrel*

*Demszky Gábor stemplire vár
Harasztý István Stemplire várva II. mobilja előtt*

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte: Körner Éva művészettörténész

Megnyitotta: Kuczka Péter költő

Életrajzi adatok

1935. július 26-án született Budapesten

1945 Meghal apja, Gyimesy Gy. Imre festőművész

1950 a budapesti Képző- és Iparművészeti

Gimnáziumban tanul,

tanára: Viski Balázs László

1955 Szűcs Pál alkalmazott grafikus mellett dolgozik

1957 felveszik a budapesti Képzőművészeti Főiskolára,

Pap Gyula növendéke

1958 kérésére áthelyezik Hincz Gyula osztályába

1963 diplomát kap és tagja lesz a Fiatal Művészek

Stúdiójának és a Művészeti Alapnak

1965 meghívást kap a bécsi Európa Hausban

rendezett nemzetközi kiállításra és ennek kapcsán

szintén meghívásra részt vesz a bécsi Trompe L'oeil

nemzetközi kiállításon. Személyes ismeretséget

köt Ernst Fuchsszal, továbbá részt vesz

Ottó Mühl két happeningjén

1967 Stúdió ösztöndíjban részesül

1968 meghívják a zebegényi Nyári Művészeti

Akadémiára, két évig az akadémia festőtanára

1970 Megszervezi a Künstler aus Ungarn Magyar
csoportkiállítást a Kölni Baukunst Galerie-ben.

Londonba költözik és tevékenyen részt vesz az

ottani művészeti életben, megszervezi a Group

Five nevű művészcsoportot és részt vesz

a RIBA Divertissement közös akcióján

(jazz, film, tánc, festészet, költészet, építészet)

1973 áttelepül Bécsbe, magánrajziskolát alapít

1974 művészeti igazgatója és társtulajdonosa a bécsi

Cobenzel Galerie-nek

1975 az ausztriai Konstraste című grafikai vándorkiállítás
vásárlási díját kapja

1982 hazatér Magyarországra, ismét tagja lesz a
Művészeti Alapnak

1983 ismét felveszik a Képző és Iparművészek
Szövetségébe, évente rendszeresen jelentkezik
képeivel a jelentősebb hazai tárlatokon

1985 a Műcsarnokban megrendezik legfontosabb
gyűjteményes kiállítását

1986 kiállítása nyílik a bécsi Collegium
Hungaricum-ban, Ernst Fuchs professzor,
a Wiener Schule alapítója méltatja.
Megalapítja az Óbudai Festőiskolát.

1988 az Óbudai Festőiskola növendékeivel részt vesz a
Tatabányai Nemzetközi Jazztábor munkájában
és ott performanceokat szervez, Bécsben részt vesz
a „Találkozások” című osztrák és magyar közös
kiállításon

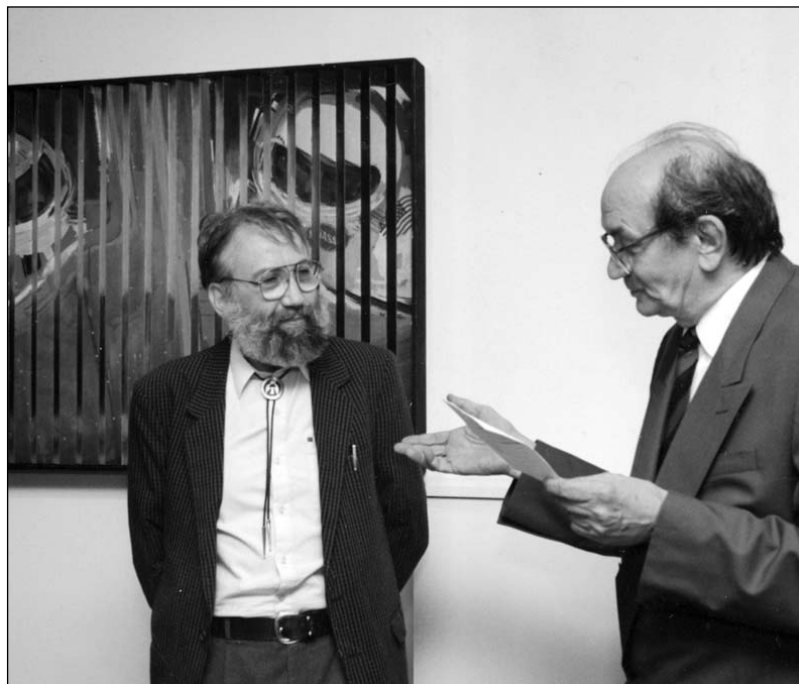
1989 részt vesz a „Kunst Heute In Ungarn” kiállításon
az Aacheni Neue Galerie-ben, az itt bemutatott
„Nőnap” című festményét a Ludwig Gyűjtemény
megvásárolja

1991-ben a Budapesti Vasarely Múzeumban mutat be
egy válogatást az elmúlt harminc év alatt készült
műveiből

1993 kiállítás az Újpest Galériában

1994 Művészi munkájának elismeréseként megkapja
a Magyar Köztársaság Kiskeresztjét

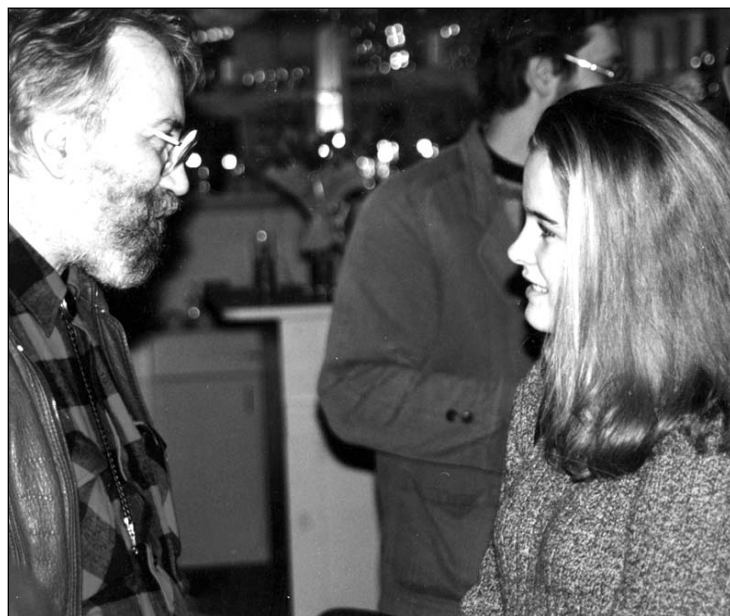
1996 Megjelenik „Dialóg és monológ” címmel
Szabó György könyve

Kuczka Péter megnyitó beszédet mond

*Kuczka Péter író, Gyarmathy Tibamér, Gerzson Pál festőművészek,
Láncz Sándor művészettörténész a megnyitón*

Gyémánt László és Kreiter Éva a "Múzsza" munkatársa

Fontosabb egyéni kiállítások

1962	Képzőművészeti Főiskola díszterme, Budapest		Dési Huber Terem, Veszprém
1965	Fiatal Művészek Klubja, Budapest		Liszt Ferenc Kulturális Központ, Ózd
1967	Mednyánszky Terem, Budapest		Bástya Galéria, Budapest
1968	Eötvös Klub, Budapest, Budafoki
Művelődési Ház	1984	Szilády Galéria, Kiskunhalas
1969	Nemzetközi Jazzfesztivál, Nagykőrös		Jazz improvizáció, Tatabánya
(akció a nemzetközi jazz táborban)
1970	Képcsarnok, Győr		Csók István Galéria, Budapest
1971	Zaydler Gallery London	1985	Gyűjteményes kiállítás a Műcsarnokban
1972	Bristol Arts Centre, Bristol		Kamara kiállítás: Volks Hochschule Hietzing
	RIBA Divertissement, London		Kamara kiállítás: Hincz Gyula állandó
gyűjtemény, Vác
	Triad Arts Centre Bishop's Stortford	1986	Collégium Hungaricum, Bécs
	Woodstock Gallery London	1987	Mészöly Terem, Székesfehérvár
1973	Amerikahaus, Bécs	1988	Csontváry Terem, Budapest
1974	Camden Arts Centre, London	1989	Vár Galéria, Simontornya
	Holborn Library, London	1990	Csók Galéria, Budapest
	Galerie in der Blutgasse, Bécs	1991	Vasarely Múzeum, Budapest
	Galerie Wolfrum, Bécs	1992	Hotel Aquincum, Budapest
1977	Galerie Romanum, Bécs	1993	Blitz Galéria „Chicago Blues”, Budapest
	Erste Österreichische Sparkasse, Bécs		Újpest Galéria, gyűjteményes, Budapest
1978	Galerie Romanum, Bécs		Tamási Galéria, Tamási
	Stadtmuseum, Wels	1994	Ferihegy Galéria, repülőtér, Budapest
1980	Uitz Terem, Dunaújváros		Körmendi Galéria Budapest
	Nagymarosi Művelődési Ház		„Pop nosztalgia”, Budapest
1981	József Attila Színház, Budapest	1995	Csontváry Terem, retrospektív, Budapest
1982	Csontváry Terem, Budapest	1996	Rippl Rónay Múzeum, Kaposvár
1983	Jazz improvizáció, Budapest
(akció az I. kerületi Művelődési Házban)		

Kuczka Péter megnyitó beszéde

„Őszintén hiszem, hogy az a legjobb kritika, amely szórakoztató és költői, nem pedig a tárgyilagos és kiszámított bírálat” – írta Baudelaire, s engedjék meg nekem ezt a hivatkozást a Mesterre, a Legnagyobb, mert magam is költői szeretnék lenni itt, kedves barátom, a nagyszerű művész, a muzsikáló festő képei között, telve emlékekkel és élményekkel, olykor elbűvölten és álmélkodva, máskor meglepetten és gondolkodásra késztetve ebben a világban, amelynek örvényeiben forgunk és múltunkban, amelyet gyakran nézünk és idézünk úgy, mint világháborút járt frontkatonák, akik a

túlélés örömeiben inkább a ritka ízes falatokra, egykori korty borokra, kalandos örömök pillanataira emlékeznek, s nem a szuronyrohamokra, ágyúk dörgésére, bombák robbanására.

Szaporodó éveimben egyre gyakrabban, egyre nagyobb nosztalgiával, igazság és szépség utáni vággyal fordulok a képzőművészethez, s nem az esztéták kutató és rendszerező módszerével, hanem a lelket kereső és megérteni vágyakozó ember szomszédjával, nyitottan várakozva a találkozásra, az összemосolygásra, a kéznyújtásra, a bólintásra, az „itt vagyunk – ugye – értjük egymást” élmé-

nyére. Így találkoztam és vagyok együtt én Gyémánt László művészetével, csodálkozva és örömmel, elfogadva és megértve azt a valakit, aki szeme, agya, idegrendszere és keze együttműködésével közli velem mindazt, amit a világról és önmagáról közölni kíván. Képzelet és filozófia, indulat és értelem, felfedező csodálkozás és legyintő sztoicizmus, barna szomorúság és ritkán felcsillanó piros öröm kavarnak itt és válnak egységes látomássá a közlés, a kifejezés vágyában, ecsetvonásokban, foltokban, vonalakban, rajzokban és festményekben. És köztük a dzsessz színekre lefordított, átköltött hangjai, futamai, a dobok, a szakszofónok pirosai, sárgái, kékjei, mintha a múlt századi költő „zenét, minékünk csak zenét” ars poétikáját kívánná képeiben megvalósítani a fes-

tő. Mi pedig nézzük és halljuk a művészt és megértjük vágyakozását a kitörésre a formák kötötte térből, a zárkózottságból az érzések szabad világába, amelybe minket is átvezetni kíván.

„Improvizáció és pop nosztalgia” a kiállítás címe, felidézve a nehéz múlt néhány kivételesen szép és örömteli pillanatát és az ifjúságot, amely mindig telítve van buta mámorral és mámorító butasággal, és amely mindig a legszebb marad az emberi életben.

Kérem, nyissák ki szemüket és képzeletüket, legyenek készek a találkozásra.

Köszönöm, hogy meghallgattak.

Műtárgyjegyzék

1. **Jam Session**, 1993. olaj-vászon
2. **Take the „A” Train**, 1990. olaj-vászon
3. **Take Five**, 1991. olaj-vászon
4. **Swing**, 1991. olaj-vászon
5. **Bossa Nova USA**, 1992. olaj-vászon
6. **Jimmy Hendrix**, 1994. olaj-vászon
7. **Motion**, 1993. olaj-vászon
8. **Concerto**, 1994. olaj-vászon
9. **The Beat Goes On**, 1994. olaj-farost
10. **Mood Indigo**, 1994. olaj-farost
11. **Mizrab**, 1994. olaj-farost
12. **Big Band Sound**, 1993. olaj-vászon
13. **Self Portrait**, 1990. olaj-vászon
14. **Andy Warhol**, 1994. olaj-vászon
15. **Colonel Glenn**, 1994. olaj-vászon
16. **Blues For Newport**, 1994. olaj-farost
17. **Variation Pink**, 1992. olaj-vászon
18. **Hallelujah**, 1993. olaj-vászon
19. **Japanese Harmony**, 1992. olaj-vászon
20. **Janis Joplin**, 1994. olaj-farost
21. **Szabó Sándor**, 1990. olaj-farost
22. **Súlytalanság I-IV.**, (1994.) olaj-vászon
23. **Nagyapám**, 1973. ceruzarajz
24. **Nagymamám**, 1967. ceruzarajz
25. **Mestereim**, 1988. ceruzarajz
26. **Chicago Blues I-IX.**, 1993. gyémántográfia

27. **3rd of March**, 1994. gyémántográfia
28. **Alternatives**, 1970.
(Lent by Collection Bereczky) olaj-vászon
29. **Neil Armstrong**, 1970.
(Lent by Collection Bereczky) olaj-vászon

Irodalom

- 1964 **Oelmacher Anna**: Stúdió '64.
Fiatal Képzőművészek Kiállítása
(Magyar Nemzet, 1964. december 11., 4. l.)
Frank János: Stúdió '64.
(Élet és Irodalom, 1964. december 12., 2. l.)
- 1965 **Végvári Lajos**: Előszó – Gyémánt László
Fiatal Művészek Klubjában rendezett kiállításának katalógusához
(1965. március 3-április 3.)
Frank János: Gyémánt László
(Élet és Irodalom, 1965. március 13., 8. l.)
Körner Éva: Gyémánt László
(Tiszatáj, 1965. június, 467-468. l.)
- 1966 **Perneczky Géza**: Fiatalok Stúdiója, 1966.
Kiállítás az Ernst Múzeumban
(Magyar Nemzet, 1966. április 29.)
Szabó György: Fiatalok próbája az Ernst Múzeumban
(Élet és Irodalom, 1966. május 7.)
Rózsa Gyula: Végletek és távlatok.
Fiatal képzőművészek az Ernst Múzeumban

- (Népszabadság, 1966. május 7., 7. l.)
Szabadi Judit: Magic naturalism
 (The New Hungarian Quarterly, 1966., 22. szám 196, 197, 199. l.)
Körner Éva: Stúdió '66.
 (The New Hungarian Quarterly, 1966.24.sz.180,181. l.)
Passuth Krisztina: A Stúdió '66 festményeinek kiállítása az Ernst Múzeumban
 (Tiszatáj, 1966. június, 459. l.)
Perneczky Géza: A Magyar „szür-naturalizmus” problémája (Új Írás, 1966. november, 100, 103, 107. l.)
- 1967 **Perneczky Géza:** Jazz und Bilder
 (Budapester Rundschau, 15 Marz, 1967)
Végyvári Lajos: Előszó – Gyémánt László Mednyánszky Teremben rendezett kiállításának - katalógusához (1967. április)
Szabó György: Ötletek, tanulságok - Gyémánt László kiállítása a Mednyánszky Teremben (Élet és Irodalom, 1967. április 21., 8. l.)
Rózsa Gyula: Jegyzetek kiállításokról - Gyémánt László tárlata a Mednyánszky Teremben (Népszabadság, 1967. április 20.)
Passuth Krisztina: In der Schule des Surnaturalismus – Laszlo Gyemant in der Mednyanszky-Galerie
 (Budapester Rundschau, 22 Juny, 1967 p. 9.)
Végyvári Lajos: Gyémánt László kiállítása (Művészet, 1967. június, 32. l.)
Németh Lajos: Modern magyar művészet (Corvina Kiadó, 1968. (Gyémánt László) 143. l.)
- 1968 From the Budapest Studios – The Painter Laszlo Gyemant (Hungarian Exporter, February 1968 p. 9.)
Frank János: Gyémánt Lászlónál (interjú) (Élet és Irodalom, 1968. szeptember 7., 8. l.)
- 1969 **Perneczky Géza:** Tanulmányút a Pávakertbe (Magvető Kiadó, 1969. A magyar „szür-naturalizmus” problémája (Gyémánt László) 78-87. l.)
Végyvári Lajos: Nem megy simán e honban (Műgyűjtő, 1969. 1. szám, 31-33. l.)
Frank János: Jegyzetek a XI. Magyar Képzőművészeti Kiállításról (Képzőművészeti Almanach, 1969. (Gyémánt L.) 30.l.)
- Kiállítási krónika – Gyémánt László budafoki kiállításáról
 (Képzőművészeti Almanach, 1969., 65. l.)
Mezei Ottó: Progresszív fiatalok kiállítása (Művészet, 1969. november, 42. l.)
- 1971 Rubin Guthrie: Laszlo Gyemant - Zaydler Gallery
 (Arts Review, 16 Jan. 1971)
- 1972 Laszlo Gyemant
 (County Times and Gazette, London 12 May 1972)
 Linda Talbot Art
 (Express and News, London 7 July 1972)
- 1973 Laszlo Gyemant im Amerikahaus
 (Neue Kronen-Zeitung, Wien 21 April 1973)
 Reinhard Knorreck: Laszlo Gyemant-Jazz und Malerei
 (Anstoss 1973/6. p.p. 18.)
- 1974 Von Vielfalt künstlerischen Ausdrucks - Laszlo Gyemant, Galerie in der Blutgasse
 (Wiener Zeitung, 10 Janner 1974)
Erwin Melchart: Galerie in der Blutgasse; Rot-Weiss-Grün
 (Neue Kronen-Zeitung, Wien 11 Janner 1974)
 Von Oskar Wiesflecker Abwechslungsreicher Beginn – Laszlo Gyemant
 Galerie in der Blutgasse
 (Volksstimme, Wien 16 Janner 1974)
 Laszlo Gyemant: Jazz doesn't have to be understood, but it must be felt and loved
 (Jazz Forum 1974/3, 55. l. – The Magazine of the European Jazz Federation)
- 1976 **Németh Lajos:** A Gresham – múlt és jelen
 (Művészet, 1976. december, 6-7. l.)
- 1977 **Elisabeth Heller:** Gynt Gyemant: Portrait – Ausstellung in der Galerie Romanum
 (Neue Kronen-Zeitung, Wien 10 April 1977)
- 1979 **Dagobert Dohin:** Dabei mit Dagobert (Laszlo Gyemant) – (Theater-Zeitung, 21 Mai 1979)
- 1980 **Sinkovits Péter:** Jubileum a Kassák Klubban
 (Művészet, 1980. február, 40. l.)
Frank János: Wood, copper and lyrical hyperralism
 (The New Hungarian Quarterly, 1980. Autumn, 79. (Gyémánt László) p. 188-189.)

- Hűlő árnyékban – Urbán György beszélgetése
Cs. Szabó Lászlóval
(BBC. 1980/III.)
- 1981 Vengerszkaja Fantasztika
(Novüje Horizontü, Technika Mologyozsi, 7.
1981. 18-20 l.)
- 1982 Gyémánt Lászlónál
(Magyar Rádió, Petőfi adó, 1982. március 28.)
P. Szabó Ernő: Gyémánt László
(Művészet, 1982. április, 61. l.)
Csorba Mária: Csontváry Terem -
Gyémánt László kiállítása
(Pesti Műsor, 1982. május 5.)
Gyémánt László kiállításáról
(Magyar Rádió, Petőfi adó, 1982. május 6.)
Gonda János is bekopogott a Csontváry Terembe
(Mai Magazin, 1982. július)
Gonda János: Mi a jazz?
(Zeneműkiadó, 1982. 157. l.)
- 1983 **Szabó György:** Salgótarjáni Tavasz Tárlat
(Magyar Nemzet, 1983. május 1., 10. l.)
- 1984 **Szabadi Judit:** Hagyomány és korszerűség
(Jelenkor, 1984. szeptember, 773. l.)
Bereczky Lóránd: Gyémánt László kiállítása
a Csók Galériában (1984. október)
- 1985 **Major Ottó:** Gyémánt köszörű
(Új Tükör, 1985. szeptember 22.)
– Ecset és Jazz
(Film Színház Muzsika, 1985. szeptember 21.)
Vadas József: Alternatívák
(Élet és Irodalom, 1985. szeptember 13., 12. l.)
— Ungarische Wochen in Wien
(Burgenland Zeitgemass, 1985. december)
Éva Árokszállási: From portraits to jazz-inspired
Paintings (The Hungarian Scenen, 1985., 29. l.)
Bakonyvári M. Ágnes:
Gyémánt László képei között
(Váci Hírlap, 1985. november 21.)
József György Farkas: Moderne
Ungarische Malerei in Westberliner Ausstellung
(Daily News, 1985. november 3.)
Szabó György: Gyémánt László gyűjteményes
kiállítása a Műcsarnokban
(Magyar Nemzet, 1985. szeptember 3., 7. l.)
Petrányi Judit: Stúdió 85.
(TV2, 1985. augusztus 22.)
Csorba Mária:
Gyémánt László Retrospektív kiállítása...
(Pesti Műsor, 1985. (nyári különszám) 25. l.)
Kenessei András: Szereti Ön a dzsesszt?
(Magyar Hírlap, 1985. szeptember 17., 6. l.)
Bereczky Lóránd: Gyémánt László festőművész
kiállítása
(Váci Műsor, 1985. november, 32. l.)
P. Szűcs Julianna: A Cosmopolistól
a hontalanságig
(Népszabadság, 1985. szeptember 3., 7. l.)
Nádor Tamás: Tíz kérdés Gyémánt Lászlóhoz
(Magyar Ifjúság, 1985. szeptember)
- 1986 — Realistisch, Popping, Meditativ
(Volkswille Wahrheit, 1986. március 13., 3. l.)
Szabó György: Egy képről több tételben
(Magyar Nemzet, 1986. június 3., 7. l.)
Gyémánt László: Búcsú Hincz Mestertől
(Magyar Nemzet, 1986. február 7., 4. l.)
Menyhárt László: Az elgurult üveggolyó
nyomában
(Művészet, 1986. január)
Frank János: Lírai hiperrealizmus
(Művészet, 1986. január)
- 1988 **Gyémánt László:** A jazzt nem érteni,
hanem szeretni kell
(Foto, 1988. június, 309. l.)
- 1989 **Gyémánt László:** Csernus Tibor képei
a Műcsarnokban
(Kaup, 1989. június)
P. Szűcs Julianna: A csernus-dosszié
(Népszabadság, 1989. március 18., 19. l.)
Kenessei András: Rendszerkapcsolat
(Magyar Hírlap, 1989. január 3., 5. l.)
- 1990 **Gyémánt László:** Hinta mérték nélkül
(Kapu, 1990. január, 61. l.)
- 1991 **Egri Mária:** Bevezető a Vasareli múzeumban
1991-ben rendezett kiállítás katalógusához
Vadas József: Más mértékegység
(Élet és Irodalom, 1991. április 12., 13. l.)

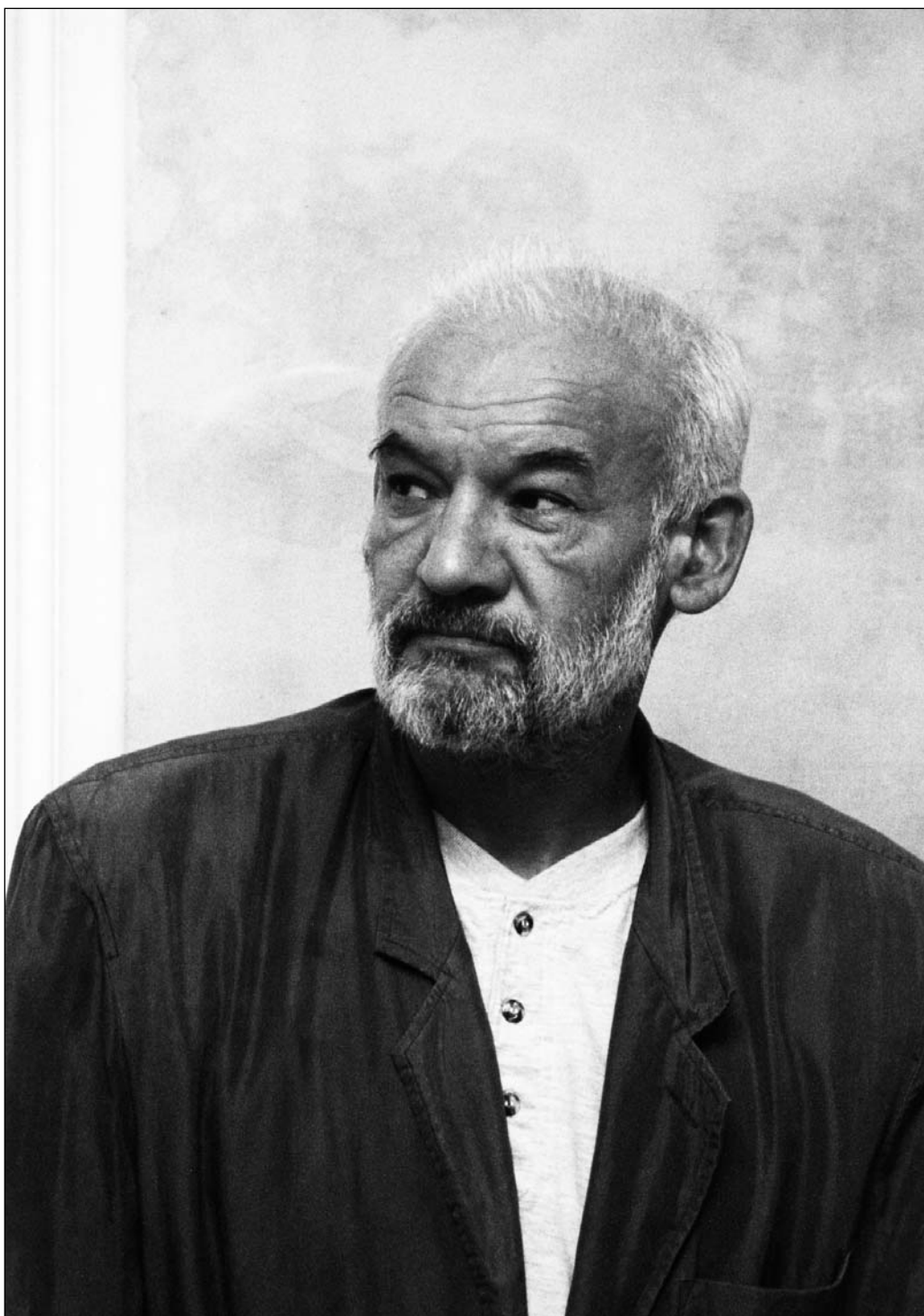
- 1992 **Hudra Klára:** Szóljon a dzsessz!
(Elit, 1992. december, 22. l.)
Csorba Mária: Gyémánt László műhelyében
(Pesti Műsor, 1992. január 3-9., 47. l.)
Dr. Hann Ferenc: 25 éves a zebegényi
Szőnyi István Nyári Képzőművészeti Szabadiskola
(1992. június)
Major Ottó: Egy festőművész dzsesszrögtönzései
(Magyar Hírlap, 1992. október)
- 1993 **Szalay Zoltán:** Gyémántográfák (Kapu, 1993/4., 7. l.)
- 1994 **Körner Éva:** A zene hipnózisa – Gyémánt László kiállítása
(Új Művészet, 1994. január 52. l.)
- 1996 **Román József:** Keserű szavak zárás után
(Népszava, 1996. január 29., 12. l.)
Dusza Erika: A reménytelen dolgok értelme
(Magyar Hírlap, 1996. február 17., 15. l.)
Dobos Klára: A szakállas képzőművész gesztusai
(Észak Magyarország Miskolc, 1996, július 30., 8. l.)
Kárpáti Tamás: Sztálin bajszától a Gyémántográfákig
(Átrium, 1996. augusztus-szept. 94. l.)
Szabó György-Gyémánt László:
Dialóg és monológ 1996.

Művei gyűjteményekben

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Ludwig Gyűjtemény, Aachen
Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
Nográdi S. Múzeum, Salgótarján
Hermann Ottó Múzeum, Miskolc
Savaria Múzeum, Szombathely
Sárospataki Képtár
Bécs Városi Gyűjtemény
Baukunst Galerie, Köln
Holborn Library, London
Városi Múzeum, Wels
Sir Oliver Scott Gyűjtemény, London
Sárospataki Könyvtár
Paksi Atomerőmű
Kereskedelmi Bank Rt., Budapest
István Király Múzeum, Székesfehérvár
Légiforgalmi és Repülőtéri Igazgatóság,
Budapest-Ferihegy
Körmendi-Csák Gyűjtemény
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár
Eisenberger-gyűjtemény
Spielberger-gyűjtemény

A kiállítás megnyitóján

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Rendezte és megnyitotta: Wehner Tibor művészettörténész

Életrajzi adatok

1944-ben született Budapesten

1962-ben érettségizett

(Képző- és Iparművészeti Gimnázium, Budapest)

1964-70. tanulmányok a Magyar Képzőművészeti
Főiskolán, Fónyi Géza festőművész osztályán
1971-74. Derkovits-ösztöndíj

1972-87 a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola
tanára

1986 egyhónapos ösztöndíj a Layota AB (Svédország)
meghívására

1987-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola docense

1990 Munkácsy-díj

1995 Kéthónapos ösztöndíj a római Magyar Akadémián

Fontosabb egyéni kiállítások

1968 Várkollégium, Budapest

1971 Állami Bábszínház, Budapest

Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest

Agráregyetem, Debrecen

1975 Stúdió Galéria, Budapest

1977 Agráregyetem, Debrecen

„Kör, háromszög, kereszt” *

Ránk köszöntvén szeptember, Tölg-Molnár Zoltán festőművész megérkezett Tihanyból az új képekkel – és így megy ez már hosszú-hosszú évek óta. Ám ne a hagyományos tihanyi tájra gondoljunk, a festői szépségű félszigetre, amelyre és amelyről a látvány oly csodálatos, mert Tölg-Molnár Zoltán nem erről, a képzeteinkben, emlékeinkben őrzött tájról érkezett. Valószínűleg egyetlen pillantást sem vetett az egyre viharosabb periódusait élő magyar tengerre -, hanem a földdarab belsejéből, a belső tó mellől, egy juhodályból tűnik fel, ahol magányosan, befelé fordulva, a csendre és a meditációra hagyatkozva, a különleges atmoszférát sugárzó környe-

1982 Várkollégium, Budapest

1984 Művelődési Központ, Fonyód
Tanítóképző Főiskola, Kaposvár

1987 Esztergomi Galéria, Esztergom

1988 Uitz Terem, Dunaújváros

1989 ART 20 „89”, Basel
Galerie Melnyikow, Heidelberg
Strand Galerie, Södertelie

1990 Barcsay Terem (MKF), Budapest

1991 Budapest ART EXPO, Budapest
Galerie 22, Wien

Galerie Melnyikow, Heidelberg

1992 Galerie Second, Freiburg
Galerie Gaudens Pedit, Lienz (ostt.)

Budapest ART EXPO, Budapest

1993 Pandora Galéria, Budapest
Spiritusz Vízivárosi Galéria, Budapest
Kortárs Gyűjtemény, Cifra Palota, Kecskemét

1994 Ericcson Galéria, Budapest
Vízivárosi Galéria, Budapest
MHB IMMO ART Körmendi Galéria, Budapest
Magyar Ispota, Győr

1995 Budapest ART EXPO Budapest
Körmendi Galéria, Budapest

zetben dolgozhat. Az egyik évben fekete, a másik évben fehér képekkel érkezik Tihanyból Budapestre. Ezidén a fehérek dominálnak, amelyek társaságába becsempészett a művész néhány szürkét is. Tulajdonképpen nem képekkel érkezett, hanem képtárgyakkal, tapasztott papírivekkel, öntvényyszerű táblákkal, domborműszerűségekkel, ragasztóanyaggal rögzített homlokfelületekkel, szurokcsurgatásokkal. Két évvel ezelőtt azt jegyeztük fel műveiről, hogy nincs rajtuk szín: megmaradtak a régi képekről átmentett poros-feketék, piszkosszürkék, fakóbarnák, és megjelentek, leplezetlenül kiterjedtek a fehérek. Az üveglappal fedett dobozokba applikált képtestek, kép-

**Wehner Tibor megnyitó előadása*

A kiállítás megnyitója

Webner Tibor, Tölg-Molnár Zoltán és Körmendi Anna

közegek tereppé alakultak át. Anyagában, megmunkálásában, felépítésében, roncsolásaiban és hiányaiban messze távolodott ez a közeg a hagyományos képmező-funkciótól, az anyagformálás közvetlen tanúja lett. Nem eszköz már, hanem alany, nem közvetítő elem, hanem a mű maga. Ez az alkotói szándék élteti az 1994-es tihanyi termést is.

A papír, a karton, a vászon, a géz – mint a művész korábbi alkotószakaszaiban is fellelhető volt – konkrét motívumokat hordoz, így egy-egy szövegtöredéket – amelyeknek eredete (mint a képcímeké is) a Pilinszky-líra – és egy-egy kört, háromszöget, keresztet. E művészet nyomokból, foszlányokból építkezik, vagy talán a szétroncsolt, darabokra szaggatott egész valamiképpen fennmaradt rekvizitumaiból: síkgeometrikus elemek határozottságra törő, de mégis tétova, töredékszerű elemeiből, a kereszt oly mély, kultikus gyökereket, jelentésköröket képviselő jeléből. A konkrét jel és a jel megjelenítésmódját szabálytalanná szabályozó szenvedélyes gesztus rendkívül izgalmas, egymást kioltó, illetve egymást éltető jelenlétét regisztrálhatjuk a legfrissebb Tölg-Molnár-képeken, ezt a világot az elementáris kifejezésre törés és a tartózkodó, szabályszerű megszólalás, az egyszerűsítésre törekvés egyszerre jellemzik. Az emblémává sűrűsödő főmotívum mintha kétségbeesetten vívódna az enyészettel.

A kör, az önmagába visszatérő, szabályos formát leíró görbe vonal a teremtet, a kezdetet és a véget jelképezi, vagyis magát a világot. A háromszög – az egyenlő oldalú háromszög – az isteni tökéletesség, a harmónia, az arányosság és a stabilitás jelképe, képi megjelenítője. A kereszt: halál- és életszimbólum, a krisztusi szenvedés és a halál felett diadalmaskodó lét kifejezője, de az egyenlő szárú kereszt – amely a Tölg-Molnár-képek szereplője – téridő jelképként is szolgál. A művész által kartonba karcolt, papírba tapasztott felületekbe nyomokként hagyott, szurokkal öntött kör és a roncsolt, alig felismerhetővé alakított háromszög, valamint domború vagy homorú felületekként kirajzolódó, oly sok változatban feltűnő kereszt ezen biztos jelentésköröktől eltávolodva, módosultán, sérülten jelenik meg, a bizonytalanságok, a lemondások és a reménnyel átitatott vágyak világába emelkedőn. A fehér és a fekete művek, a fekete és a vörös karcok mellett ebben a kollekcióban is helyet kapott két – vagy talán három – olyan szürke, monokróm, ám mégis fantasztikusan gazdag festői hatásokban tobzódó vászon, amelyek ismét valamit új keresésének jelzéseként minősíthetők. Vagyis a budapesti Körmendi Galéria kiállításának fényében, a szurokfekete gesztusok, a méltóságteljes fehér felületek, a kopott jelképek sugárzásában izgalommal várhatjuk Tölg-Molnár Zoltán festőművész jövő szeptemberi, majdani, Tihanyból való visszaérkezését.

Műtárgyjegyzék

1. **Jegyzetlap Tihanyból IV.**, homok-karton 70x103 cm
2. **Jegyzetlap Tihanyból, III.**, papír-pigment-karton 100x70 cm
3. **Ittlétünkéről**, vászon-kőpor 175x125 cm
4. **A pillanat kegyelme II.**, papír-intarzia 96x69 cm
5. **A pillanat kegyelme I.**, papír-intarzia 90x70 cm
6. **Elveszett percek**, pigment-vászon 100x70 cm
7. **Felköltözik-a.....**, pigment-szurok-karton 70x100 cm
8. **Jegyzetlap Tihanyból VIII.**, papír-szurok-karton 100x70 cm
9. **Éjféli vallomás**, papír 59x107 cm
10. **Apám emlékére**, papír 168x117 cm
11. **Jegyzetlap Tihanyból XVIII.**, homok-karton 70x100 cm
12. **Ezerkilencszázkilencvenhárom**, papír-relief 140x125 cm
13. **Éjféli párbeszéd**, pigment-akrill-papír 75x106 cm
14. **Csendes beszélgetés**, pigment-vászon 100x70 cm

15. **Stáció**, papír-relief 74x125 cm
16. **Válasz helyett**, papír-relief 78x110 cm
17. **Jegyzetlap Tihanyból V.**, papír-karton 70x100 cm
18. **Jegyzetlap Tihanyból XXII.**, papír-pigment-karton 70x100 cm
19. **Jegyzetlap Tihanyból XVI.**, papír-homok-karton 70x105 cm
20. **Jegyzetlap Tihanyból XXIV.**, papír-karton 100x70 cm
21. **Jegyzetlap Tihanyból X.**, papír-szurok-karton 70x100 cm
22. **Jegyzetlap Tihanyból XXVIII.**, papír-karton 100x70 cm
23. **Jegyzetlap Tihanyból XII.**, szurok-papír-karton 70x100 cm
24. **Megőrző jelek**, papír 69x93 cm
25. **Az idő sürgetése**, vászon-akrill 160x120 cm
26. **Sebesült papír**, 167x76 cm
27. **Levéltöredék**, homok-pigment-vászon 150x90 cm
28. **Kőtábla Tihanyból**, papír-dombormű 120x97x8 cm
29. **Fenn magason**, papír-relief 170x70 cm

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: dr. Miklós Pál művészettörténész

Életrajzi adatok

1938-ban született Szekszárdon

1958-60 kirakatrendezői iskolát végez Budapesten

1960-70 dekoratorként és grafikusként dolgozik,

Korniss Dezsőt vallja mesterének

1966 óta kiállító művész

Egyéni kiállításai

1968 Műszaki Egyetem Vásárhelyi Pál Kollégiuma
(Csíky Tiborral),

Budapest

1969 Központi Fizikai Kutató Intézet, Budapest

1970 Megyei Könyvtár (Siskov Ludmilla), Veszprém

1974 Fiatal Művészek Klubja, Budapest

1977 Józsefvárosi Galéria, Budapest,

István Király Múzeum, Székesfehérvár

1979 Francia Intézet (Gulyás Gyulával), Budapest

1980 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Exposition Internationale des Arts Plastiques

(Helényi Tiborral), Belgrád

1981 Dorottya utcai Kiállító Terem, Budapest

1984 Fészek Galéria (Gulyás Gyulával), Budapest

1987 Ernst Múzeum, Budapest

Fészek Galéria, „Dialógus IV”

(Mulasic Lászlóval és Halbauer Edével),

Budapest

1988 Galerie Eremitage, Berlin

1990 Fészek Galéria, „Pozíciók VII”

(Herwig Steinerrel), Budapest

Galerie Beweg Foundation, Wien

1992 Galerie Synthese, Linz

1993 Galerie Gaudens Pedit, Innsbruck

Gallery MM, Tokió

1994 Gallery MM, Tokió

Körmendi Galéria, Budapest

*„Fény-jel-képek”**

Jelek. Fény-jelek. Pontosabban: grafikai jelek. Erőtlen festéknyomok, néha színesek. Színekkel kombináltak. De hát minek a jelei? A szemiotika arra tanít, hogy a jel valamit helyettesít. Valami helyett áll. Nos, mi az valami, amit ezek a jelek helyettesítenek? Nézzük csak meg ritmusukat, lendületüket, látszólag szeszélyes ívüket, furcsa kunkorodásukat! Észrevehetjük, hogy ismétlődnek, azonos képletre működnek: rendszer van bennük. A pszichológus azt mondaná: sztereotípiák lenyomatai – egy lélek bonyolult szerkezetének, szemléleti formáinak, előítéleteinek és indulatainak, racionális és érzelmi rezdülésekkel telített mozgásának lenyomatai. Fogadjuk el: pszichogrammok ezek, egy individuum pszichogrammjai, lelkének grafikus lenyomatai. A pszichogrammok sokfélék. Lehet, hogy véletlen im-

pulzus egy indulatkitörés, egy felháborodás vagy éppen az unalom szülöttei. Az ilyeneket azonban nem lehet értelmezni vagy értékelni. De ha rendszer van bennük, akkor már figyelmet érdemelnek, a pszichológus figyelmét. És ha ráadásul el is vannak készítve, formai tökéletességet, kidolgozottságot mutatnak, akkor már többet érdemelnek: akkor már művészetként jelennek meg előttünk. Akkor már a mi figyelmünket is kiérdemlik! Akkor már nem egyszerűen pszichogrammok, hanem – kalligrammok. A görög szó a „szépen írás nyomát” jelenti. Nos, erről van szó. Ezek a kalligrafikus jelek, kalligrammok a mesterség magas fokán, áhítatos műgonddal készültek. Nem csupán a lélek spontán lenyomatai, hanem egyszersmind a lenyomatoknak kontrollált és nagy mesterségbeli tudással tökéletesített tanúságtételei.

**Dr. Miklós Pál bevezető előadása*

Őrzik az eredeti lélekrezdülésnek mélyről érkező, festékfröccsenésekkel is hitelesített rajzolatát – ilyen értelemben is jelek, mint az ujjlenyomatok. De gondos, aprólékos műhelymunkával, manuálisan, kiérlelt mesterségbeli fortélyokkal növelték színessé, árnyalttá és plasztikussá, kommunikációs erőt teljesítve – ilyen értelemben is jelek, emberi üzenet hordozói. Hencze Tamás műveinek éppen az a titka, hogy kalligrafikus jeleiben megragadta a spontaneitás, ha úgy tetszik, a természet és a humánus, a ráció összhangját. De úgy is mondhatom, hogy a keleti kozmogónia titokzatos sejtései és technikák pragmatikus eszközei ötvöződnek megragadó képekké és emblematikus, de mindenképpen emberi jeleiben.

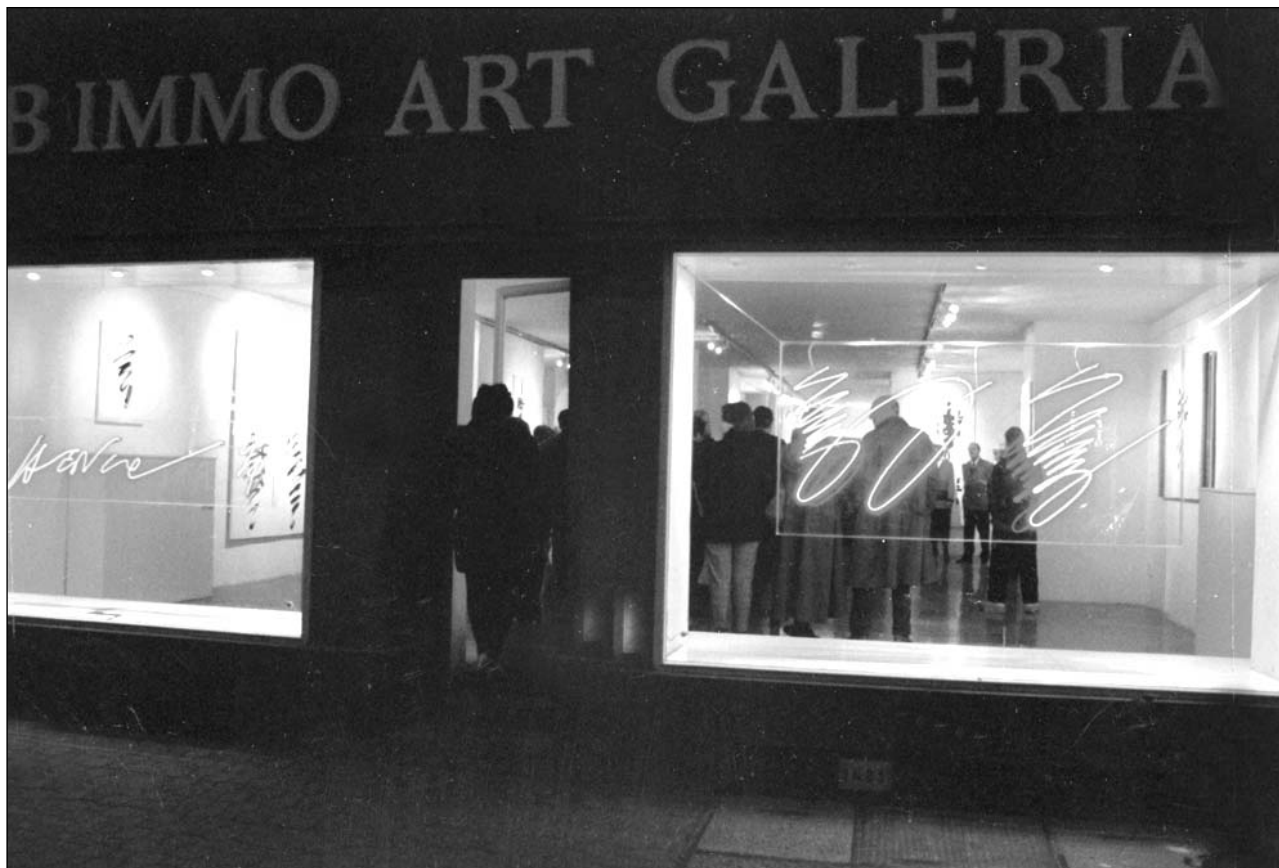
Nem az én tisztem, hogy az alkotási folyamat kialakulását, a technikai kivitelezés sok vesződségben edződött történetét elemezzem és értékeljem. A pályát példájával és szellemével indító mesternek, Korniss Dezsőnek az ars poeticájára is hivatkozhatnék itt, de most inkább etikai tartását, a művészi munkával szemben támasztott igényességét hangsúlyoznám: Hencze Tamás ebben maradt hű hozzá. Az eredmény pedig: egyéni, eredeti technikájával sikerült olyan pikúrát teremtenie, amelyben az emberi lélek egyszeri rezdüléseit és a kozmosz örök ritmikáját ötvözi harmóniává. Olyan leegyszerűsített, letisztult jelekben fogalmazódnak ezek képpé, amelyek egyértelműen biztosítják alkotójuknak az előkelő helyet a mai magyar művészeti életben, a művészet barátainak körében.

Sinkovits Péter, Hencze Tamás, Nádler István, Bak Imre, Csák Máté a kiállítás megnyitón

Műtárgyjegyzék

1. **Vörös-fény-jel I.**, 1994. olaj-vászon 200x80 cm
2. **Vörös-fény-jel II.**, 1994. olaj-vászon 200x80 cm
3. **Vörös-fény-jel III.**, 1994. olaj-vászon 200x80 cm
4. **Kék fény, diptichon**, 1994. olaj-vászon 200x100 cm
5. **Fehér fény-írás**, triptichon, 1994.
olaj-vászon 150x240 cm
6. **Fény-jel I.**, 1994. olaj-vászon 150x80 cm
7. **Fény-jel II.**, 1994. olaj-vászon 150x80 cm
8. **Kék-vörös-jel**, 1994. olaj-vászon 150x80 cm
9. **Fehér fény I.**, 1994. olaj-vászon 120x80 cm
10. **Fehér fény II.**, 1994. olaj-vászon 120x80 cm
11. **Fehér fény III.**, 1994. olaj-vászon 120x80 cm
12. **Színes fény**, 1994. olaj-vászon 120x80 cm
13. **Vörös írás**, 1994. olaj-vászon 120x80 cm
14. **Sötét fény**, triptichon 1994. olaj-vászon 120x80 cm
15. **Vörös fény**, 1994. olaj-vászon 100x70 cm
16. **Színes vonal**, 1994. olaj-vászon 100x70 cm
17. **Sötét vonal**, 1994. olaj-vászon 100x70 cm
18. **Vörös jel I.**, 1994. olaj-vászon 80x60 cm
19. **Vörös jel II.**, 1994. olaj-vászon 80x60 cm
20. **Az obeliszk mellett**, 1993. olaj-vászon 150x80 cm

Kirakati fényjelek

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte: Egri Mária művészettörténész

Megnyitotta: Mojzer Miklós művészettörténész

Életrajzi adatok és fontosabb egyéni kiállítások

1935. február 4-én született Abádszalókon

1954-60 között végzi főiskolai tanulmányait

Pór Bertalan és Kmetty János vezetésével

1963-tól Derkovits-ösztöndíjas, két esztendeig

Dunaújvárosban dolgozik

1967-ben a Múcsarnok Kamaratermében állít ki

Melocco Miklós szobrászművésszel együtt

1972-ben a Múcsarnok és a TV Galériája bemutatja

munkáit

1973-ban Munkácsy-díjat kap, a Petőfi Irodalmi

Múzeumban rendez tárlatot Melocco Miklóssal
együtt

1975-től a Képzőművészeti Főiskolán festészetet tanít,

Dunaújvárosban rendezi meg tárlatát

1976-ban Kecskeméten állítja ki munkáit, a Magyar

Képző- és Iparművészek Szövetsége Festő
Szakosztályának titkára

1977-ben ismét a Múcsarnok termeiben jelentkezik,

anyagát a Miskolci Galéria is bemutatja.

Neményi Ferenc portréfilmet készít róla

1978-ban Székesfehérváron és Veszprémben szerepel

műveivel

1980-ban a Szolnoki Galériában állít ki, ebből az

anyagból mutat be a Hatvani Galériában

1983-ban a Hotel Interpress Galéria

– Siófok-Balatonszéplak fogadja májustól októberig
kamaratárlatát, a Tihanyi Múzeum
nagyobb válogatást tesz közzé az utóbbi
esztendő új műveiből, ezt az anyagot
mutatják be Abádszalókon is

1984-ben az Ernst Múzeumban rendez gyűjteményes

kiállítást, s ugyanez az anyag kerül falakra

a Balatoni Múzeumban, Keszthelyen

és 1985-ben Szegeden a Móra Ferenc

Múzeum Szegedi Képtárában

1985-ben mintegy félszáz műve kerül a közönség elé

Berlinben, a Magyar Kultúra Házában,

megkapja az Érdemes Művész kitüntetést,

állami megbízásra készült a mezőcsáti

Művelődési Ház színháztermének pannója,

a pataki iskola homlokzatának sgraffitója,

az Országos Kardiológiai Intézet előcsarnokának

mozaikja, valamint Szeged-Mórahalom

lakótelepének sgraffitója Fekete Tamás

szobrászművésszel közösen.

1990-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola rektora

1994-ben a Körmendi Galériában gyűjteményes kiállítása

nyílik

1995-ben a Szolnoki Galéria mutatja be műveit

1995-ben Kossuth-díj

*A kiállítás megnyitója,
beszédet tart
Mojzer Miklós,
a Szépművészeti Múzeum
főigazgatója.
A művész,
a gyűjtőbázaspár
és Merbli Péter az MHB
Immo Rt. elnöke
jelenlétében*

*Mojzer Miklós,
Sváby Lajos és felesége*

„Csend és kiáltás között” *

Egy ilyen megnyitó ünnepélyes, baráti is, kicsit nosztalgikus annak, aki művészként a múltjába visszanez, persze kritikai ízű is a külső szemlélőnek – találkozó a pályatársaknak, téma a róla írónak –, meg ugye megmutatás és célzások, találatok, körülírás, meg igazi bemutató is, miközben alkotója a közönségben hátrahúzódik; talán jobban, mint más kollégája tenné hasonló alkalommal, mert most és még teremnyi fellépésével itt is, kívánja, sőt óvja belső magányát. Maga – magát.

Ezt ugyancsak nehéz tennie, ha éppen arra van hajlandósága, hogy lebegjen csend és kiáltás között. Igyekszem pontosan érteni őt. Amennyire lehetett, a Művész Úr fordított többségünk megszokott világán. Számára a környezet – nem háttér, nem a rivalda maga, amelyen különben külső meg belső kényszerből fellép, hanem ahogyan az olasz értelmében visszhangos és hangulatában telített ez a szó: ambvente-, tehát az ő környezete általában csendes. Ebben a többnyire nyári-őszi, hangulati csendben izzanak a szembevágó kiáltások; amelyeknek – hogy azért képzavarba ne essen – festői – festéki vegyelemzésével foglalkozik. Aki belegondol, tudja, hogy legintimebb gondolatunk is változik, ha félhangon kiejtett szóvá tesszük, vagy szélesebb jelentést kaphat, ha nagyobb közönség előtt és hangosabban mondjuk; azután sok vagy többértelművé lehet, sőt félreérthetővé, a szójáték kedvéért, de nem igazság nélkül való és még azt is hozzátehetem: a sokból „sokká” is válhat, ha kiáltjuk. No, és mit szólnak vagy szólhatnak hozzá, ha ordítjuk éppen?

Ugye, kedves és ez alkalommal ünnepelt Művész Úr, joggal van meggyőződve arról, hogy különben csendes és otthonunkat nyújtó szép világunkban a szóból, szavainkból erednek a látomások, az emberi szerepek, tragédiák és biblikus érzelmeink, metafizikai feszültségeink is, amelyeknek különös szépirodai tartalma színekben él, mint a kikiáltó nyelve, vagy keze, mint egy üzenet. S valóban, ez lehet egy gesztus, mimika, de akár csak egy tárgy, amelynek bármiféle emberi kapcsolata van (de még ha nincs is!), elhelyezésénél, kép-szerképénél fogva akár egészen egyértelmű. Sose elemi, tehát primitív ügyesség ez: félhetünk kimondani is, mert még annak is alpári fordulatnak hathat, aki életében először hallja. De hát erre épül minden színházi

művészet: ezzel kezdődik az utánzás, ezen múlik a leképezés, a művi reprodukció; és persze vele a fogalmak, szavak, és a vásznakon, falakon és papíron, pergamenteken a színek, az álnok színek, amelyek egymásba tűnnek, formát változtatnak, jelentést hordoznak, vesztenek, rászednek, lelepleznek, tűnnek vagy éppen hogy nagyon is megmaradnak a kép egészében és bennünk is, amikor már nem is látjuk őket.

Sváby Lajos expresszionista, mert ennek a terminusnak tágabb körébe belefér. Sváby Lajos nem expresszionista, mert ennek a stílusnak eszközeit használja csupán, de eszközt csinált belőlük, hogy kutasson velük. Szerepet, helyzetet, ficamos asszociációt, színházi és vásári mutatóványosságot, bicsaklóan gonosz és száguldoan jót; a vásárnapi kirándulók gyermekes öröme és egy-egy ünnepi felismerés élményét. Sváby modern biblikus festő, csak éppen nem vallja be; erkölcsnemesítő szándékú, magát megjátszó kikiáltó-, aki hajlamos mindjárt elfordulni is önmaga sokrétű gesztusától, mert pironkodik is miatta. Persze, elhiszem és látom – mert meg is mutatta, hogyan rajzolja elő a képeit (színen látom ugyan őket), pontosan a színek festése (bocsánat „kenése”) virtuóza ő: kollégája, tanítványa még jobban érezheti azt, hogy egy ekkora spektrumú kolorista, a jelentések és fogalmak ekkora hátizsákjával a vállán, hol megindító, hol félelmetes is. Utóbbi megjelölés nem annyira irtózat, mint vakmerőség tartalmú; eszközként használt stílus, kedv, jelleg mellett festékeivel az asszociációs diaporáma minden lehetőségére vállalkozik.

Sváby Lajos világa csendes világ, a legkülönösebb ez a vidám része, ez a derű; Sváby-derű. Az a csend, amit megfest a képen, amely körülveszi, amelyben megjelenik a kiáltás, az a nyugodt. A kiáltás a megfogalmazott dolog, abban olyan elrévült, fegyelmezett, rettentően analitikus elképesztés van, borzasztó, szép. Nem tudjuk, hogyan, a diaporámának mely síkján érvényes és hogy befejezzem, mégiscsak furcsa, kicsit intrikus vonzása.

A sarokban lévő képe, ahol nem tudjuk, hogy angyal-e vagy más alakot vett ördög, férfi-e vagy nő, furcsa agoniciós mozdulattal fordul egy vidám figura felé, akinek valamikor jól pucolt cipőit most csukaszzerűen magára húzva, és ő bele van plántálva ebbe, mint egy cserépbe. Ül a patakparton, éppen megy, vagy éppen elrévül? Vagy éppen lebeg? Mit mond

* Mojzer Miklós bevezető előadása

neki a kísértő? Egyáltalán kísérti? Egyáltalán angyal, aki megmondja neki, hogy három nap múlva elpusztul gabonája, ökre, hozzátartozói, vagy talán valami vidám hírt közöl vele? Mindenesetre, akivel közli, az vidám, az ebben a pillanatban

felszabadult. Furcsa, hogy az elmúlásnak és az asszociációnak valami ennyire vegyítheti az elemeit és meghívhat bennünket abba a világba, amelynek most nagyszámú képeivel és kedves alkotásaival vele együtt lehetünk a kertjében.

Műtárgyjegyzék

1. **Elszabadult lehetőségek**, olaj-vászon 140x110 cm
2. **Tizenketten**, olaj, vászon 110x120 cm
3. **Duna fölött**, olaj, vászon 70x90 cm
4. **Sárga asztal**, olaj, vászon 130x160 cm
5. **A falnál**, olaj, vászon 80x90 cm
6. **Beszélgetés**, olaj, vászon 80x100 cm
7. **Csendélet**, olaj, vászon 49x67 cm
8. **Naturalista Genre**, olaj, vászon 100x100 cm
9. **Rózsailat**, olaj, vászon 90x100 cm
10. **Ablak tükörben**, olaj, vászon 88x97 cm
11. **Nem messze tőlünk**, olaj, vászon 100x120 cm
12. **Provincia**, olaj, vászon 120x120 cm
13. **Átjáró**, olaj, vászon 90x110 cm
14. **Vénusz és Anchises**, olaj, vászon 120x130 cm
15. **Nincs vége**, olaj, vászon 100x110 cm
16. **Bohócok tánca**, olaj, vászon 90x110 cm
17. **Portré Kovács Dezsőről**, olaj, vászon 110x90 cm
18. **Kakas kiáltása**, olaj, vászon 165x115 cm
19. **Szégyenkép**, olaj, vászon 120x100 cm
20. **Jelenés**, olaj, vászon 70x80 cm
21. **Kék hegyek előtt**, olaj-vászon 110x90 cm
22. **Halottsíratás**, olaj, vászon 70x80 cm
23. **Szép lány**, olaj, vászon 90x110 cm
24. **Útszéli jelenet**, olaj, vászon 182x158 cm
25. **Villámlás**, olaj, vászon 61,5x86 cm
26. **A festő**, olaj, vászon 90x120 cm
27. **Két nő**, olaj, vászon 90x100 cm
28. **Régi történet**, olaj, vászon 110x120 cm
29. **Egy emlék Pannóniából**, olaj, vászon 100x120 cm
30. **Hármas arckép**, olaj, vászon 100x110 cm
31. **A táj fölött**, olaj, vászon 90x110 cm
32. **Állatmese**, olaj, vászon 100x90 cm
33. **Éppen akkor már alkonyodott**, olaj, vászon 110x120 cm
34. **A nagy család**, olaj, vászon 120x160 cm
35. **Színes ég**, olaj, vászon 90x110 cm
36. **Szabadban**, olaj, vászon 120x90 cm
37. **Szégyenszemre hi-hi-hi**, olaj, vászon 110x120 cm
38. **Függöny előtt**, olaj, vászon 100x120 cm
39. **Kapaszkodás**, olaj, vászon 110x120 cm
40. **Három lány**, olaj, vászon 110x120 cm
41. **Homokon fekvő figura**, olaj, vászon 120x100 cm
42. **Találkozás a hegytetőn**, olaj, vászon 100x110 cm
43. **Jó hír**, olaj, vászon 100x120 cm
44. **Expresszionista paradicsomban**, olaj, vászon 110x120 cm
45. **Különös figurák**, olaj, vászon 100x110 cm
46. **Szívre tett kéz és naplemente**, olaj, vászon 90x100 cm
47. **Rembrandt angyalkája**, olaj, vászon 110x120 cm
48. **Vidámság**, olaj, vászon 70x90 cm
49. **Örkény István portréja**, olaj, vászon 120x90 cm
50. **Kirakatban**, olaj, vászon 110x130 cm
51. **Kardos G. György portréja**, olaj, vászon 120x100 cm
52. **Alagútban**, olaj, vászon 70x80 cm
53. **Petri György portréja**, olaj, vászon 120x110 cm
54. **Önarckép**, pasztell 50x70 cm
55. **Önarckép**, pasztell 80x60 cm
56. **Változás**, olaj, vászon 90x120 cm
57. **Hazafelé a szigettől**, olaj-olaj, vászonvászon 70x90 cm
58. **A bárány**, pasztell 85x145 cm
59. **Anya és leánya**, pasztell 98x68 cm
60. **Zárt tér**, pasztell 100x70 cm
61. **Önarckép sárga keretben**, pasztell 70x100 cm
62. **Három nő nyáron**, olaj, vászon 120x110 cm
63. **Három nő nyáron**, olaj, vászon 120x110 cm
64. **Önarckép festőkabátban**, olaj, vászon 90x110 cm
65. **Odüsszeusz távol Penelopétól**, olaj-vászon 90x120 cm
66. **Tükörkép**, olaj, vászon 90x120 cm
67. **Izsák feláldozása**, olaj, vászon 90x100 cm
68. **Odüsszeusz úszik**, olaj, vászon 90x100 cm
69. **Ne szólj, ne hallj**, olaj, vászon 90x110 cm
70. **Nagy lélegzetvétel**, olaj, vászon 90x110 cm
71. **Kialakulás**, olaj, vászon 90x120 cm
72. **Strand**, olaj, vászon 110x90 cm
73. **Lemenő nap**, olaj, vászon 70x110 cm
74. **Öröm**, olaj, vászon 110x110 cm
75. **Angyal**, olaj, vászon 80x70 cm

Sváby Lajos Dömölky János filmrendezővel, aki filmet készített Sváby művészetéről

Művészek a kiállítás megnyitóján

Sváby Lajos írásai

„A festő dolga”

(Mozgó Világ, VI. évf. 1980/4. – április – szám)

„Csodalényekre van szükségünk? (Csontváry)”

(Filmvilág, XXIII. évf. 10. sz. 1980. október)

„Donald Kacs mosolya, Mona Lisa búja”

(Filmvilág, XXIV. évf. 1982. január)

„In memoriam Bernáth Aurél”

(Somogyi Múzeumok Közleményei V/7.

Különlenyomat. Kaposvár, 1982.)

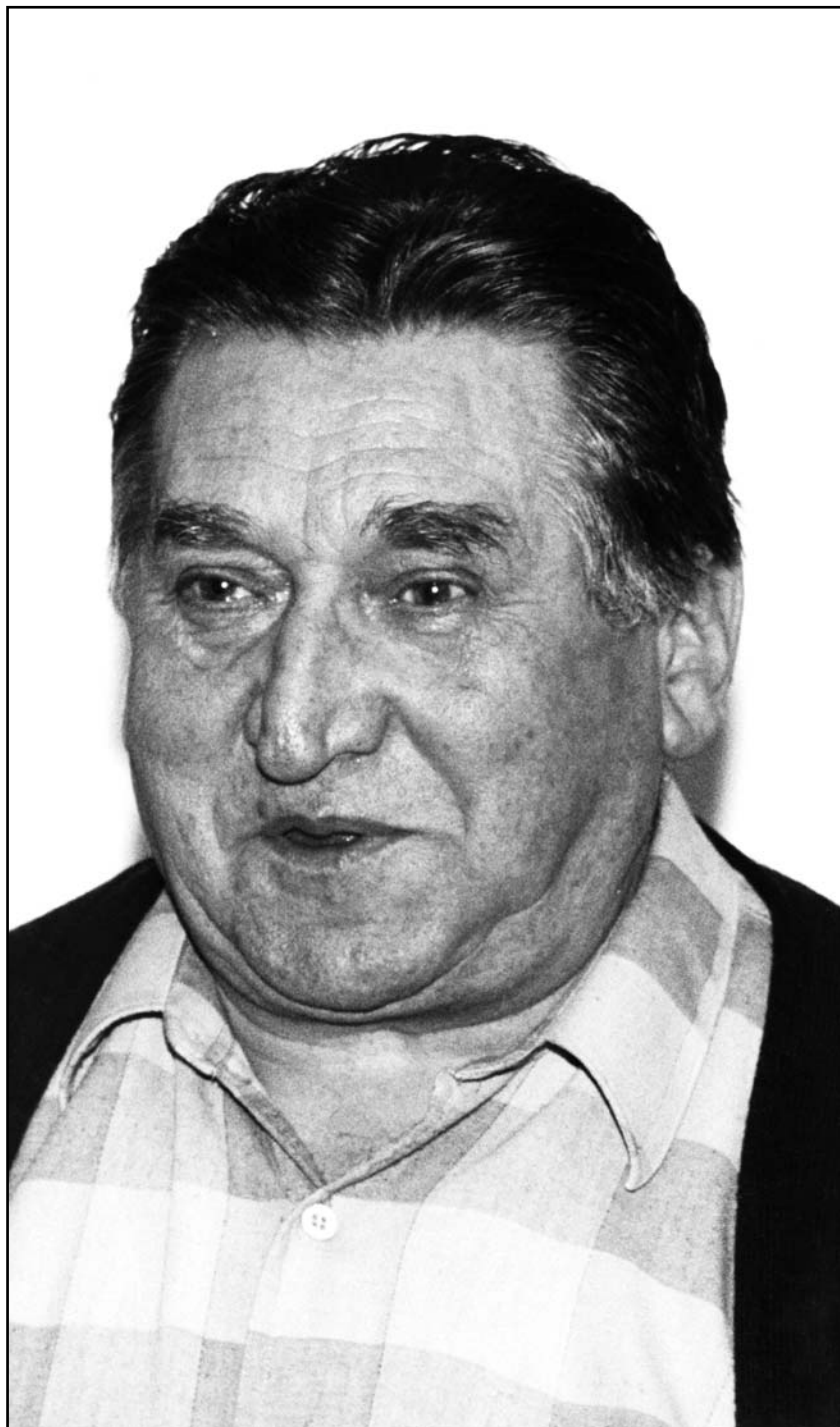
A megnyitó közönsége

*Grossburgwedel
Hannover –
a kiállítás plakátja*

Az Art Klub vezetősége Budapesten a kiállítás anyagának válogatásán Ulrike Bethusy-Huck grófnő jelenlétében 1994 nyarán a Deák Ferenc utcai galériában

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák F. u. 15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Wehner Tibor művészettörténész

Életrajzi adatok

1932. szeptember 25-én született Soroksáron

1948-52. a Művészeti Gimnáziumban tanul,
tanára Kántor Andor

1952-59. a Képzőművészeti Főiskolán tanul,
mesterei Papp Gyula, Bán Béla, Bernáth Aurél

1959-ben tagja lesz a Fiatal Művészek Stúdiójának

1965-ben a Képzőművészek Szövetségének tagja

1964-67. Derkovits-ösztöndíjban részesül

1972. óta tagja a Szentendrei Művésztelepnek.

Fontosabb egyéni kiállításai

1963. Mednyánszky Terem

1973. Szentendrei Művésztelep Galériája
(Ligeti Erikával)

1973. Arany János Múzeum, Nagykőrös

1976. Csepel Galéria

1978. Csili Galéria, Budapest

1979. Színházterti Galéria
(Misch Ádámmal és Lux Antallal), Pécs

1980. Múcsarnok, Budapest

1981. Szolnoki Galéria

1981. Nemzeti Galéria

1982. Festészeti Triennálé, Új-Delhi

1983. Átrium Galéria, Budapest

1984. Műhely Galéria, Szentendre

1985. Kis-Duna Galéria, Budapest

1985. Hungart-Impo-Galéria, München

1989. Vigadó Galéria

1991. Santander, Spanyolország

1992. Szentendrei Képtár, Életmű kiállítás

1993. Győri Galéria, Stuttgart-Magyar Ház,
Düsseldorf, Nürtingen, Berlin
(Misch Ádámmal és Lux Antallal)

1994. Kaposfüred, VSZM Községi Ház-Budapest,
Melle (NSZK)

1995. Körmendi Galéria Budapest,
Berlin-Magyar Ház

1996. Műhely Galéria (Holdas Györggyel,
Jávai Piroskával), Szentendre
Táncsics Művelődési Ház, Soroksár

Díjak

1964. Derkovits-ösztöndíj

1973. Egri Akvarell Biennálé díja

1981. Szolnoki Festészeti Triennálé díja

1994. Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt

1995. Munkácsy Mihály díj

„Soroksár, Szentendre”

Kevés ellentétesebb, festői-művészeti szempontból eltérőbb hangsúlyokkal és atmoszférával megérintő tájat, közeget találhatunk, mint Soroksár és Szentendre, s kevés olyan, művészeti hagyományokban különböző – szűkölködő és dúskáló – települést, mint a dél-pesti

városrész és a Duna menti kisváros. Ezekből az ellentétekből – hiányokból és gazdagságokból – építkezik már több mint két évtizede – mintegy kiegyenlítő érvényességgel – a Bartl-piktúra; a soroksári népművészeti hagyományokra és a szentendrei, mély festészeti tradícióra

épülő jelrendszer látszólag egyszerű szerkezetű, de természetesen roppant bonyolult struktúrájú képekben ölt testet.

Bartl József alkotásainak felszíni síkja könnyen olvasható: csíkozott és pontozott, vagy egynemű felületeken egy-egy ék, korong, négyzet, kereszt, bábuforma, virágdísz jelenik meg, és néhány szín villan fel, a fehér és a barna, a sárga, a vörös, a fekete és a kék váltogatják egymást. A vissza-visszatérő képkalkotó elemek variációs lehetőségeinek száma minden bizonnyal a végtelent közelíti, s a képet alkotó mozaikkockákat összefogó rendszer is – az arány, a ritmus, a méret – változik, módosul. A valóságghű, konstruktív hangsúlyokkal megoldott táblaképek együttesét a hetvenes évek elején járta be Bartl József, akkor amikor műtermet kapott a szentendrei régi művésztelepen. Az ezekben az években még aktívan dolgozó Anna Margit, Bálint Endre és Korniss Dezső művészete, alkotásai radikális váltásra készítették. Az 1978-as kiadású művészkalauz még – kissé megkésett – így jellemezte törekvéseit: „Modern, franciás szellemű festészetében magáról, környezetéről, szülőhelyének tárgyi és hangulati emlékeiről beszél emelkedő, lírai tónusban. Egy-egy festői gondolatkört sokféle variációs lehetőségben körültagogat, megkeresi a leginkább kifejező képszerkezetet, beállítást”, ám ekkor már a valóságkivágatok, a valóságelemek leképezése helyett a geo-

metria, a népművészet díszítőmotívumai, a stilizált, egyszerűsített jelzések, a jelentéseket tömörítő jelképek kerültek festői érdeklődésének középpontjába. Egy-egy festői problémára, kérdésre változatlanul számtalan variációs lehetőséggel, megoldással válaszolt, de képkalkotását a hetvenes évek második harmadától racionális elvek és dekoratív szándékok együttesen vezérelték.

A Budapesti Körmendi Galéria kiállításán a közelmúlt terméséből válogatott képek kerültek a falakra. A mintegy tíz esztendő alkotóperiódus – talán használhatjuk a kifejezést – a festő fehér és barna korszakának kis-, közép- és nagyméretű, olajjal festett vásznain, a világos és sötét tónusú műveken a négyzet, a négyzetsorozat a kompozíció alapeleme, illetve a szabályos sorokba rendezett, kissé ívelt körvonalakkal határolt, vánkosszerű forma, amely a vastagon felvitt festékréteg által már-már relief-hatást kelt. A puha párna- négyzeteken dekoratív- geometrikus alakzatokként és jelekként, jelentéssel átitatott képkalkotó elemekként sorakoznak a jellegzetes Bartl-motívumok. A fehér és a barna alaptónusú alkotások együttesét is „üres” táblák zárják le, a motívumaiktól megfosztott párna-formák kiürült, kifosztott ikonosztázokként jelennek meg. A dekorativitás hiányával, a jelentés-nélküliséggel tüntetnek ezek a művek: a rendszer áll, a rendszer szilárd, de a rendszer kongóan üres.

Műtárgyjegyzék

1. **Szivárvány**, 1986. olaj-vászon 205x160 cm
2. **Tűz jel**, 1990 olaj-vászon 180x190 cm
3. **Fehér és ezüst**, 1993. olaj-farost 45x30 cm
4. **Kompozíció**, 1988 olaj-vászon 180x190 cm
5. **Osztott mezők feketében**, 1992. olaj-vászon 120x200 cm
6. **Fekete kapu**, 1992. olaj-vászon 200x120 cm
7. **Barna mezők**, 1992. olaj-vászon 200x120 cm
8. **Színes vonalak**, 1993. olaj-vászon 150x120 cm
9. **Vonalak és jelek**, 1990. olaj-vászon 120x150 cm
10. **Kereszt és négyzet**, 1990 olaj-vászon 120x150 cm
11. **Kör és piros négyzet**, 1990. olaj-vászon 180x104 cm
12. **Jelek sorokban**, 1990. olaj-vászon 180x104 cm
13. **Fehéren**, 1994. olaj-vászon 160x160 cm
14. **Tizenöt mező**, 1994. olaj-vászon 28x45 cm
15. **Jelek rózsaszínben**, 1985. olaj-vászon 120x60 cm
16. **Torony**, 1987. olaj-vászon 150x100 cm
17. **Építmény**, 1984. olaj-vászon 150x100 cm
18. **Árnyalatok fehérben**, 1994. olaj-farost 30x40 cm

19. **Arany és kék**, 1992. olaj-vászon 100x100 cm
20. **Fekete kereszt fehér mezőben**,
1992. olaj-vászon 30x60 cm
21. **Fehérek rózsaszínben**, 1994. olaj-vászon 35x35 cm
22. **Piros fejfa**, 1994. olaj-vászon 90x90 cm
23. **Variációk kékben**, 1994. olaj-l. 25x42 cm
24. **Hullámvonal**, 1993. olaj-farost 30x29 cm
25. **Kék mező**, 1994. olaj-l. 30x30 cm
26. **Sárga-lila fejfa**, 1993. olaj-l. 39x23 cm
27. **Kompozíció barnában**, 1993. olaj-l. 45x23,5 cm

28. **Négyzetek jelekkel**, 1994. olaj-l. 100x40 cm
29. **„Hat szimmetria”**, 1990 olaj-vászon 80x60 cm
30. **Jelek arany alapon**, 1989. olaj-vászon 80x45 cm
31. **Pettyezett jelek**, 1989. olaj-vászon 80x45 cm
32. **Kódolt üzenet**, 1982. olaj-vászon 64x120 cm
33. **Átlók II.**, 1986. olaj-vászon 100x180 cm
34. **Fehér kép**, 1992 olaj-vászon 80x100 cm
35. **Fehér mezők barnában**, 1991. olaj-vászon 90x60 cm
36. **Aprómezők feketében**, 1992. olaj-vászon 70x60 cm
37. **Rovátkolt kép**, 1992. olaj-farost 90x250 cm

Képei találhatók

Nemzeti Galéria, Budapest
Janus Pannonius Múzeum, Pécs
Kiscelli Múzeum, Budapest
Ferenczy Károly Múzeum, Szentendre
Katona József Múzeum, Kecskemét
Móra Ferenc Múzeum, Szeged
Rákóczi Múzeum, Sárospatak
Déri Múzeum, Debrecen
Vármúzeum, Diósgyőr
Sárospataki Galéria
Pesterzsébeti Múzeum

Thury György Múzeum
Árpád Múzeum, Ráckeve
Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola
Orvostudományi Egyetem, Debrecen
Filmfőigazgatóság
ELTE Dékáni Hivatal
Polgármesteri Hivatal, Pásztó
Gorkij Könyvtár, Budapest
Magyar nagykövetségek: Washington, Moszkva, Delhi
Ludwig-gyűjtemény, Aachen
Városi gyűjtemény, Tübingen
Esslingeni Museum

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte és megnyitotta: Körner Éva művészettörténész

Életrajzi adat

1929-ben született Budapesten

Fontosabb egyéni kiállítások

1963. Galerie am Bohlweg, Braunschweig
(Németország)

1967. Vigyázó Ferenc Művelődési Társaság, Rákosliget

1968. Budapesti Műszaki Egyetem Münnich Ferenc
Kollégiuma, Budapest
Központi Fizikai Kutató Intézet KISZ Klubja
(Tóth Endrével), Budapest
Budapesti Műszaki Egyetem Irinyi József
Kollégiuma, Budapest

1971. Kontaktgaleria La Fourmière, Zürich
Kunsthaus-Foyer, Zürich

1972. Galerie Schlégl, Zürich

1980. „Radirung”, Praxis Dr. Adorjáni, Zürich

1981. „Stochastischer Suprematismus”, Stadtischer
Galerie zum
Strauhof, Zürich

1982. „Stochastischer Suprematismus und stochastic
printart”, Praxis
Dr. Adorjáni, Zürich

1991. „Jelek a 60-as évekből I.”, Fészek Galéria,
Budapest

1994. Magyar Kulturális Intézet, Prága
„Képirás”, Magyar Kulturális Központ
(Várnagy Ildikóval), Új-Delhi
Ernst Múzeum, Budapest

1995. Magyar Kulturális Intézet, Helsinki

Megragadom az alkalmat, itt Frey Krisztián kiállításának megnyitásakor, hogy szinte hangosan gondolkodjak festészetének mibenlétéről.

Már az első mondatnál megakadok, mert nagyon különböző műfajok vannak jelen; vannak itt festmények, rajzok és komputergrafikák. Ekkor máris felmerül egy kruciális kérdés, a mű eredetiségének kérdése. De már nem a marcuse-i értelemben. Túl vagyunk az ő problémáján, a mű sorsán, a „technikai sokszorosíthatóság” korszakában. Itt ugyanis nincs már eredeti mű, mert szándékosan sokszorosított műről van szó: a humán és a gépi agy közös termékéről.

A közvélemény degradáló ítéletét ismerjük, ez más szintre helyezi a természetes módon, illetve a gép által keletkezett műveket. Hiányolja a személyes egyszerűség jelenlétét, elutasítja a természetes szellemi munka hátterbe szorítását a technika mögé. Bár ismeretes az ellen-

tábor véleménye, hogy a gépi agy is a humán agy terméke – a vita fennáll. Az természetesen nyilvánvaló, hogy a komputer sok mindent nem tud, amit az ember tud, ezzel szemben képes távlatokat nyitni olyan irányba, ahová az ecset-mű nem jut el. Időben és térben meghatározatlanul hosszabbítja, tágítja az agyi teremtés terét. Megsokszorozza az időt. Ezek a teljesítmények Frey Krisztián szükségletei.

Festett képei is kilépnek a síkból, egymás fölé került, visszavont, ismét felbukkanó festékrétegekből, indulatforrásokból és kiművelt jelekből kombinálódnak. Itt is a teret és az időt tágítja minden dolog. Ámde a festmény festését egyszer abba kell hagyni, egyszer késznek kell tekinteni. Akkor az ítélet dönti el, hogy a mű megvalósította-e önmagát, vagy kiselejtezésre kerül.

A Frey Krisztián képben benne foglaltatik a szabadság, a mozgás jelentésbeli ambivalenciáinak sokasága. Gyak-

ran jelentésbeli a keret elhagyása, amely ellentétes hatást fejtene ki a mozgások feszítő erejével szemben. A festmény azonban mégis egész, egy teljesség, és mint ilyen, a következő lépésben a néző tekintetének fókuszába kerül. Valami itt lezárul, megengedve ugyanakkor a tekintet, a nézés kalandlehetőségeit. Ekkor az időtényező az adó és a befogadó közti távlatot motiválja.

A komputer-mű effektíve kiterjedt dolog, valóságos térben és időben mintegy képregényszerűen olvasható le. Ez az idő más rendszerű, mint a festmény-olvasat ideje, nem intenzív, hanem extenzív folyamat.

Érzetek és gondolatok halmaza kerül a programba, és a variációk megszámlálhatatlan mennyiségben tárgyasulnak. A program szanaszét osztja magát, majd bizonyos kiemelt pontokon értelmezi ezt a halmazt.

A sansz, a lehetőségesség, az aleatorika fogalma kerül be itt a képzőművészetbe, olyan fogalom, amely már a modern zenében régóta munkál. A véletlenek kifejtésében jönnek létre olyan értékek, amelyek a festményben az egymást értelmezés feszességében egymásra halmozódnak.

Közelítsünk Frey Krisztián művészetéhez egy új fogalommal, kulcsszóval: ez a jel.

A művész azt vallja magáról, hogy ő absztrakt ember, képeiben absztrahál. Ezzel fontos fogalmat vett be, olyan fogalmat, amellyel évszázadok óta élünk és visszaélünk. Lehet ugyanis az absztrakt jelzőt használni, amikor a naturálisból való minimális visszarendeződés észlelhető, lehet úgy értelmezni, mint Fülep Lajos, aki a művészetet összeegyeztethetetlennek minősítette az absztrakcióval. Mert ami művészi – mondja Fülep -, az csakis konkrét lehet. Az absztrakció fogalmi kategória, minden jel konkrét.

Idézhetnénk még El Liszickijt, aki feltette a kérdést: van-e reálisabb valami, mint a rádióhullám?

Frey Krisztián vonzalmát és képességét az elvonatkoztatásra a matematika és a zene iránti érzéke ösztönzi. Ez a vonzalma vezette el a komputerhez is, amely mint „művészeti ág” ezen a kettős egységen alapszik.

Frey művészi léte kétpólusú, az intenzív érzékiség, az érzetek és a fogalmi tudással terhelt intelligencia áll a két végponton. Ez a kettősség határozza meg valóság-érzékelését, tárgy-jel taszításait, festményfaktúráját és színszelekcióját: a fekete-fehér az alapszín, ennek variációiból születik a szürke. A szürke soha nem színkeverék, hanem primér jelenlévő, akárcsak a felbukkanó föld-színek, a vörös, a barna.

Frey Krisztián az érzéki valóságot épp úgy megmarkolja, mint ahogy igényli a matematikai jeleket. És az érzéki valóság is jelekben szól. Egy-egy fétisjelben, egy-egy színjelben. Három réteget különböztetünk meg:

1. fétis-tárgyak – jellé vált fétisszerű tárgyak – a híres „kombiné” meg a női cipők,
2. hieroglifajellegű jelek – ezek történelmileg a tárgy-jeltől az absztrakt jelig terjednek,
3. a saját maga által kompilált belső indítékú jelek – nyomok, lenyomatok, festék.

A jelek mozgása nem lineáris, nem egyenletes. A konkrét jeltől az absztraktig, háromdimenziós tárgyaitól az egydimenziós pontig a jelek egymásba mozdulnak, különböző jelrétegeket alkotva. Együvé kerülnek, egymással válnak egy tág idő- és térdimenzióban.

A múlt és jelenidejű tárgyak és tárgyjelek időutazásban mutatkoznak meg számunkra, közvetlen és dodonai értelmeket szinte egyidejűleg közvetítenek.

Frey Krisztián művészetében e hangos gondolkodás során csak megközelítésekig jutottunk el. Csak azt állíthatjuk bizton, hogy permanens állítás – tagadás – állítás küzdelmének vagyunk tanúi.

Műtárgyjegyzék

1. **Rákosligeti képek I.**, 1965-67. olaj-vászon 160x200 cm
2. **Rákosligeti képek II.**, 1965-67. olaj-vászon 200x160 cm
3. **Rákosligeti képek III.**, 1965-67. olaj-vászon 170x200 cm
4. **Rákosligeti képek IV.**, 1965-67. olaj-vászon 200x170 cm
5. **Rákosligeti képek V.**, 1965-67. olaj-vászon 180x150 cm
6. **Keserű Katalin születése napjára**,
1994. olaj-vászon 200x170 cm
7. **TONI Irénkének 1.**, 1994. akrill-tus-vászon 125x125 cm
8. **F. F. 94. Irénkének 2.**, 1994. akrill-tus-vászon 125x125 cm
9. **Imagination Irénkének 2.**,
1994. akrill-tus-vászon 125x125 cm
10. **Arrogancia Szeptember Irénkének 4.**,
1994. akrill-tus-vászon 120x120 cm
11. **B.**, 1994. akrill-vászon 120x120 cm
12. **K. K. X. 26.**, 1994. olaj-vászon 200x170 cm
13. **II. 14. 09. 94.**, 1994. akrill-vászon 125x125 cm
14. **Chrissie-nek**, 1972. grafit-papír 80x60 cm
15. **II. 8.**, 1972. kréta-papír 53x67 cm
16. **Berlini képek I.**, 1972.
15. 04. 72. olaj-vászon 70x92 cm

17. **Berlini képek II.**, 1972.
15. 04. 72. olaj-vászon 70x92 cm
18. **21. 06. 72.**, 1972. kréta-papír 34x49 cm
19. **21. IV. 69.**, 1969. grafit-papír 44x32 cm
20. **24. II. 69.**, 1969. tus-akvarell-termpera-papír 44x32 cm
21. **XII/1.**, 1968. tus-papír 44x32 cm
22. **XII/2.**, 1962. tus-papír 44x32 cm
23. **10. IV. 79.**, 1979. tus-papír 44x30 cm
24. **28. III. 72.**, tus-tempera-akvarell-papír 44x32 cm
25. **XII. 3. 72.**, 1972. tus-akvarell-papír 44x32 cm
26. **3180**, 1966. olaj-vegyes technika-fa 122x83 cm
27. **22.0894.**, 1994. akrill-rétegelt falemez 115x75,5 cm
28. **Treff**, 1994. akrill-rétegelt falemez 125x125 cm
29. **26. X. 94.**, 1994. akrill-tus-vászon 200x170 cm
30. **Magdinak**, 1994. akrill-papír 50x70 cm
31. **01 x 05. 72.**, 1972. olaj-papír 70x50 cm
32. **10. 03. 72.**, 1972. olaj-papír 50x70 cm
33. **Shake Babi**, 1968. tus-papír 62x47 cm
34. **Kezdem utálni**, 1991. grafit-több rétegű pausz 60x42 cm
35. **SHAKE**, 1968. tus-akvarell-grafit-papí 44x29 cm
36. **10. 08. 94.**, 1994. tus-akrill-papír 99x64 cm
37. **Hajtogatott képek**, papír-tus 70x50 cm

Irodalom

Perneczky Géza: A líraiság és a konstruktivizmus új útjai a magyar képzőművészetben

(Képzőművészeti Almanach 1., Corvina Kiadó, Budapest, 1969., 56. o.)

Jürgen Wichhardt: Aktuelle in der ungarischen Kunst (Frankfurt Allgemeine, August 1969.)

Ferenc Szamosi: Kunstgewerbe und Pop (Budapester Rundschau, 28. November 1969.)

(-): Kunst, Künstlichkeit und „Natur“ (Tages-Anzeiger, Zürich, 17. März 1971.)

Hans Neuburg: Kunst in Zürich, Christian Frey-Bertolini und Zumbrunnen (Die Tat, Zürich, 24. März 1971.)

(-): Kalligraphische Malerei (Tages- Anzeiger, Zürich, 2. Juli 1971.)

Volker Schunck: Christian Freys geschriebene Bilder (Tages-Anzeiger, Zürich, 27. April 1972.)

Albin Márffy: Christian Frey Inventionen (grafikai album), Párizs 1978.

Sinkovits Péter: Dokumentumok („IPARTERV 68-80” katalógus, Budapest, 1980, 26-27., 81-83. o.)

Luzi Dosch: Skripturalismus, Geschriebene Malerei der sechziger und siebziger

(Katalog „Schreibkunst. Schulkunst und Volkskunst in der deutschsprachigen Schweiz

1548 bis 1980.” Kunstgewerbemuseum, Zürich, 1981., pp. 164-165.)

(-): Urs Plangg und Christian Frey – Strauhof (Neue Züricher Zeitung, Zürich, 25. Februar 1981.)

Walter Diethelm: Visual Transformation (ABC Edition, Zürich, 1982. p. 168.)

Karl Jost: Computerkunst – Kunst ohne Seele Turicum (Zürich, 1983. p. 168.)

Fritz Billeter: Der Marmor der Zukunft ist im Computer (Tages-Anzeiger Magazin 3., Zürich, 28. November 1984.)

Fritz Billeter – Peter Killer – Willy Rotzler: Moderne Kunst unserer Gegenwart

(Seedamm -Kulturzentrum Pfaffikon, Zürich 1985. pp. 221-223.)

Sinkovits Péter: Milyen a sztochaisztikus kép? Beszélgetés Frey Krisztiánnal (Új Művészet, 1991. január 32-37. o.)

Frey Krisztián: „Lehetőségeket szerkesztek” (Új Művészet, 1991. január, 65. o.)

Hegyí Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958-1970. között

(Ars Hungarica, XIX. évfolyam 1. szám, Budapest, 1991. 12. o.)

Andrási Gábor: Képet írni. Frey Krisztián képei a Fészekben (Új Művészet, 1991. augusztus, 64. o.)

Péter Sinkovits: Reduktivismus in der ungarischen Avantgardemalerei der jüngsten Vergangenheit

(Katalog „Reduktivismus. Abstraktion in Polen, Tschechoslowakei, Ungarn 1950-1980”,

Museum moderner Kunst, Bécs, 1992. pp. 219-224.)

Statements, Auszüge aus einem Interview von Stella Rolleig mit Christian Frey, Tamás Hencze und István Nádler

(Katalog „Reduktivismus” Bécs, 1992. pp. 237-239.)

Bán: Titanic tatján (Népszava, 1992. július 3. 6. o.)

Sinkovits Péter: Reduktivizmus, Korszakok Frey, Nádler és Hencze festészetében (Új Művészet, 1992. december, 13-18. o.)

Keserű Katalin: Variációk a Pop Art-ra . Fejezetek a magyar művészetből 1950-1980

(Új művészet Kiadó, Budapest, 1993. 26., 46-47. o.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Bereményi Géza író, filmrendező

*Dienes Gábor életrajzi adatai, díjai
és fontosabb egyéni kiállításai*

1948. Dienes Gábor Debrecenben született 1948-ban

1966. érettségi a budapesti Képzőművészeti
Gimnáziumban

1966–73. tanulmányok a budapesti
Képzőművészeti Főiskolán festőszakon
mesterei Bernáth Aurél és Iván Szilárd

1975–78. Derkovits-ösztöndíj

1980. Munkácsy-díj

1974-től a Magyar Képzőművészeti Főiskolán tanít,
mint tanársegéd, 1982-től adjunktus,
1987-től docens

1973. első önálló kiállítás a ráckevei Kastély-múzeumban

1974. Józsefvárosi Galéria,
Akwarell Biennálé, Budapest
Eger Stúdió, Budapest
KISZ KB-díj
Magyar Kultúra Háza, Berlin

1975. Jubileumi kiállítás – Műcsarnok, Budapest
Ifjúsága a Szocializmusért – Nemzeti Galéria,
Budapest

Festészeti Triennálé, Szolnok
Miskolci rajzpályázat, I. díj
őszti tárlat, Hódmezővásárhely
Michelangelo emlékkiállítás, Budapest
Stúdió 75., Budapest

1976. Miskolci rajzpályázat, II. díj
Festival International de la Peinture,
Cagnes-sur-Mer, közönségdíj
Csongrádi Művésztelep kiállítása

1977. Mensch Galéria, Hamburg
Interkunst, 77, Bécs

Stúdió Kiállítás, Duisburg

Stúdió '77, Székesfehérvár

SZOT-díj

Magyar Hetek, Mexikó

1978. Stúdió kiállítás, Grand Palais, Párizs

Kubai VIT anyagának bemutatása,

Nemzeti Galéria, Budapest, I. díj

1979. dr. Rácz István gyűjteményes kiállítása, Kaposvár

Csók Galéria, Budapest

Stúdió kiállítás, Atatürk Kulturcentrum,

Isztambul

I. Nemzetközi Rajzbiennálé, Nürnberg

1980. Stúdió '80., Műcsarnok, Budapest

Velencei Biennálé

1981. Art 1981., Bazel

Stúdió '81., Szeged, Városi Tanács díja

Kara Galéria, Genf

1982. Országos Akwarell Biennálé, Eger,

Városi Tanács Elnökének díja

Philips Ontspannings Centrum, Eindhoven

Hungart Expo, Budapest

Magyar Napok, Hamburg

Magyar Napok, Bécs

1983. Művelődési Központ, Esztergom

Hungarian Graphics, First World Trade,

New Orleans

Lírai grafika, Óbuda Galéria, Budapest

Fiatall magyar művészek, Kunstverein Rathaus

Gauting

Magyar Napok, Moszkva

Mai magyar grafika és rajzművészet,

Nemzeti Galéria, Budapest

Stúdió '83., Ernst Múzeum, Budapest

1984. Risse Galéria, Hochstadt, Wessling

- Országos Képzőművészeti Tárlat, Műcsarnok,
Budapest
Szegedi Nyári Tárlat
II. Országos Rajzbiennálé, Salgótarján,
Csongrádi Művelődési Ház
Mensch Galéria, Hamburg
1985. Kunstverein Dachau
SIGAM '85., Montreal
1986. Szegedi Nyári Tárlat, Csongrád megyei Tanács
díja
Egri Akvarell Biennálé, Heves megyei Tanács
Művelődési Osztályának díja
Salgótarjáni Egyedi Rajzkiállítás
1987. Kortárs Magyar Képzőművészet, Galerie
der Künstler, München
Galerie Boisserée, Köln
Magyar Kulturális Napok, Dortmund
ART '87., Basel

- Galerie Alte Fredenbecker, Fredenbecker
Stadeni Múzeum
Kunstbetrieb, Dachau
1988. Vigadó Galéria, Budapest
1990. New York
1994. Mátészalka
1995. Budapest
1996. Leiden (Hollandia)

Murális munkák

- Pécsi Városi Könyvtár (pannó)
Tamási Házasságkötő Terem (secco)
Hotel Flamenco, Budapest
Hotel Béke, Budapest
Hotel Korona
Dobó I. Gimnázium, Eger

Dienes Gábor festményeit állította ki, az ő képei valóban festőiek. Pedig Dienes Gábor kevés festéket használ és sok vonalat. Az alapállása, attitűdje a legfestőibb.

Egy világba kerülünk, ha képeit sorra vesszük. Gépies állatok, lényvé változott személyek népesítik be ezt a drámai világot. És milyen élni benne? Harcok, párviadalok, felvonulások, parádék, karneválok és demonstrációk követik nagy zajjal egymást, festői rajzossággal. Valósággal levadásszák egymást teremtményei; az Anyatermészet szeme láttára hegyes, csőrös, véres és feltűzött, koptatott, megbökdösött és levágott lények válnak áldozattá, s mikor az egész hajszának végeszakad, hirtelen festői csönd lesz, „Vége a

vadászatnak” (ahogyan az egyik kép címe mondja) és csevegni, elégedetten sugdosódni kezdenek a vadászok.

Hogy a festészet életérzés, helyzetjelentés, kevés helyen látható annyira, mint Dienes Gábornál. Képei tudják magukról, hogy ki vannak állítva, mutatják magukat, felmutatják sebeiket a téma utáni nagy vadászon. Rajtuk vannak, ott láthatók kiterítve a Természet, az Ösztönök, a Fájdalom és a Torzulás művei. Vad világban – gyengéd valónk. A szájalommal szemközt a kemény, gépies ösztönkiélés, így robognak vagy vonulnak fel a festői témák ezeken a drámai, fantáziadús és emberi festményeken.

Műtárgyjegyzék

1. **Szobában**, 1995. vászon-vegyes technika 120x100 cm
2. **Paródia I.**, 1989. papír-vegyes technika 50x70 cm
3. **Paródia II.**, 1994. papír-vegyes technika 50x70 cm
4. **Félálomban hazafelé**, 1994. farost-lemez-vegyes technika 100x209 cm

5. **Harlequin**, 1994. papír-farost-vegyes technika 100x50 cm
6. **Torzó**, 1990. farost-vegyes technika 140x60 cm
7. **Holdvilágnál**, 1994. papír-vegyes technika 80x60 cm
8. **Leszázalékolt birkózó**, 1994. papír-vegyestechnika 100x70 cm

9. **Kalitkában**, 1994. papír-vegyes technika 50x60 cm
10. **Kosfej**, 1994. papír-vegyes technika
11. **Vonzásban**, 1994. farost-vegyes technika
12. **Halott bogár**, 1994. papír-vegyes technika 39x50 cm
13. **Farkas**, 1992. papír-vegyes technika 70x100 cm
14. **Bogár**, 1995. farost-vászon-vegyes technika 60x50 cm
15. **Madárkaland**, 1984. papír-vegyes technika 60x80 cm
16. **Úton**, 1994. fa-vegyes technika 90x200 cm
17. **Judit**, 1989. fa-vegyes technika 100x70 cm
18. **Rossz előérzet**, 1994. papír-farost-vegyes technika 70x100 cm
19. **Régi szerelem**, 1989. papír-farost-vegyes technika 100x70 cm
20. **Vége a vadászatnak**, 1994. fa-vegyes technika 80x110 cm
21. **Színjáték a szabadban**, 1974-93. fa-vegyes technika 100x160 cm
22. **Üvöltés**, 1989. papír-vegyes technika 100x70 cm
23. **Diktátor**, 1992. papír-vegyes technika 80x60 cm
24. **Szárnyalás I**, 1993. papír-vegyes technika 65x47 cm
25. **Szárnyalás II.**, 1993. fa-vegyes technika 100x60 cm
26. **Karnevál I.**, 1991. papír-vegyes technika 100x70 cm
27. **Karnevál II.**, 1991. papír-vegyes technika 100x70 cm
28. **Karnevál III.**, 1990. fa-vegyes technika 91x73 cm
29. **Portré**, 1995. papír-vegyes technika 100x70 cm
30. **Nő**, 1992. papír-farost-vegyes technika 80x60 cm
31. **Bogarak I.**, 1993. papír-vegyes technika 100x70 cm
32. **Bogarak II.**, 1993. papír-vegyes technika 100x70 cm
33. **Bogarak III.**, 1993. papír-vegyes technika 100x70 cm
34. **Kiszolgáltatott**, 1993. farost-vegyes technika 100x60 cm
35. **Őrizetben**, 1995. farost-vegyes technika 60x50 cm
36. **Aszály II.**, 1992. papír-vegyes technika 70x100 cm
37. **Kopott király**, 1994. fa-vegyes technika 100x57 cm
38. **Régi szerelem**, 1989. papír-vegyes technika 100x70 cm
39. **Magdolna**, 1993. papír-vegyes technika
40. **Profil**, 1994. farost-vegyes technika 40,5x34 cm
41. **Idegen**, 1993. farost-vegyes technika
42. **Fej**, 1994. fa-vegyes technika

Irodalom

Lóska Lajos: Líra – iróniával hitelesítve (Dienes Gábor festészetéről)

(Művészet, XX. évf. 2. sz., 1979. február)

Kokas Ignác: Dienes Gábor művészetéről a Csók István Galériában rendezett kiállítás (1979.) katalógusában

Vadas József: Ábrándozás az élet sava-borsa

(Élet és Irodalom, 1979. szeptember 8. A Csók István Galériában rendezett kiállításról)

Chikán Bálint: Képzelt portrék. Dienes Gábor művészetéről

(Mozgó Világ, 1982. január)

Wehner Tibor: Kérdések, válaszok. Dienes Gábor kiállítása Esztergomban

(Dolgozók Lapja, 1983. szeptember 20.)

P. Szabó Ernő: Nosztalgia, irónia, színpadszerűség. Beszélgetés Dienes Gáborral (Művészet, XXV. évf. 2. sz., 1984. február)

Szuromi Pál: Tisza-gáti struktúrák. Jegyzetek a Csongrádi Művésztelepről)

(Művészet, XXV. évf. 12. sz., 1984. december)

P. Szabó Ernő: A képzelet talált tárgyai. 1987. február. Dienes Gábor 1987. évi kölni kiállítása alkalmával készült katalógusban.

(E katalógus tartalmazza Dienes Gábor valamennyi addigi kiállítását és díját)

Gyárfás Péter: Az egri Csatakép. Dienes Gábor seccójáról

(Művészet, XXIX. évf. 11-12. sz. 1988. november-december)

Életrajzi adatai

1951-ben született Budapesten
 1964-69. Képző és Iparművészeti Szakközépiskola
 1969-74. budapesti Képzőművészeti Főiskola
 1981-84. Derkovits ösztöndíj
 1984. Ösztöndíj a Római Magyar Akadémián
 1989. Eötvös-alapítvány ösztöndíja

Díjak

1992. Munkácsy-díj

Köztéri munkák

1981. Leninváros, Bábfigura
 1984. Zánka, Zalka Máté mellszobor
 1985. Körmend, hősi emlékmű
 1988. Nagykőrös, mozaikos Szfinx-kút
 1990. Nyíregyháza, Vay Ádám mellszobor

Fontosabb egyéni kiállításai

1980. Csongrád
 1983. Balassagyarmat, Stúdió Galéria, Budapest
 1984. München
 1985. Art Fair, Stockholm
 1988. Köln
 1995. Körmendi Galéria, Budapest
 1996. Leiden (Hollandia)

A „Levél a Kozmoszból” című szobor üzenetet tart a kezében, és kívájt tekintettel néz. De nem elgondolkozva, inkább megsejtve valamit. Katona Zsuzsa egy másik szobra térképkepet fog, az Álomképek Atlaszát. Testetlen világából érkezett üzenetek címzettjei ők; mint portrék, emberfigurák, valóban plasztikai témák, de a kozmikus érintés rajtuk úgy átszellemíti őket, hogy minden porcikájukban anyagtalanná kívánnak válni. A sűrű matéria áttelekesülni vágyik Katona Zsuzsa mindegyik itt kiállított művében.

Csupa emberábrázolást látunk, portrék megdermedt sorát és valamennyien ugyanannak a révületnek különböző állomáshelyén tartózkodnak. A fejek, az arcok, a kifejezés tisztasága kedvéért gondos egyszerűséggel megformázott testrészek. De a testekkel valami különös történt. Mintha meg akarnának szűnni, feloldódni, deformálódni a végtelen túlnyomástól. Katona Zsuzsa olykor

rarájzol az emberi testekre, belülről kivájja azokat. A másik test épület, ablakokkal, belül üres sötét világ lakik benne, ott rejtőzik belül a lelke. Az „Úr” című szoborfigura világűr-magányában fordul el a Földgolyótól, a Bölcs is telerajzolt testtel hordja belül az urt, egy másik testen szőnyegminták keletkeznek, az Anya és gyermek törzsükön hordozzák a Mindenség körét.

Vájatok, lukak a testekben, s a konkrét fejek a Mindenség, a rejtelem végtelen érzésében válnak testetlen-né.

Ritkán látható ennyire egységes szobrászi anyag együtt, a makacsul követett téma – az Anyag átszellemülése – kerek és minden feszültségével együtt beteljesült világ Katona Zsuzsa kiállított szobraiban. Plasztikus köralak.

Műtárgyjegyzék

1. **Benáresz**, 1982. fa 114 cm
2. **Úr dombormű**, 1992. fa 52 cm
3. **Torzó**, 1995. fa 106 cm
4. **Anya és gyermeke**, 1992. fa 84 cm
5. **Ember**, 1994. fa 149 cm
6. **Kerub**, 1993. fa 22 cm
7. **Ülő figura**, 1994. fa 26 cm
8. **Álom**, 1994. bronz 31,5 cm
9. **India**, 1993. fa 66 cm
10. **Álomképek**, 1985. fa 67 cm
11. **Büszk I.** 1991-92. fa 26 cm
12. **Büszk II.** 1991.-92. fa 29 cm
13. **Büszk III.** 1991.-92. fa 39 cm
14. **A bölcs**, 1994. fa 35 cm
15. **A néma tudomány**, 1993. fa 56 cm
16. **Levél a Kozmoszból**, 1994. fa 80 cm

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Megnyitotta: Ioannis Drakoularacos a Görög Köztársaság magyarországi nagykövete

Életrajzi adatok

1952-ben született Miskolcon
1986. tagja a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának
1987. tagja a Szentendrei Műhely Galériának
1988. tagja a Művészeti Alapnak
1991. tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének

Fontosabb egyéni kiállítások

1986. LKH Galéria, Budapest
Könyvtár, Martonvásár
1988. Szentendrei Műhely Galéria
1989. Képcsarnok, Székesfehérvár
1990. Közösségi Ház, Bonyhád
Gerald Hoffer Home, Bécs (Ausztria)
Gandino Community Center (Olaszország)

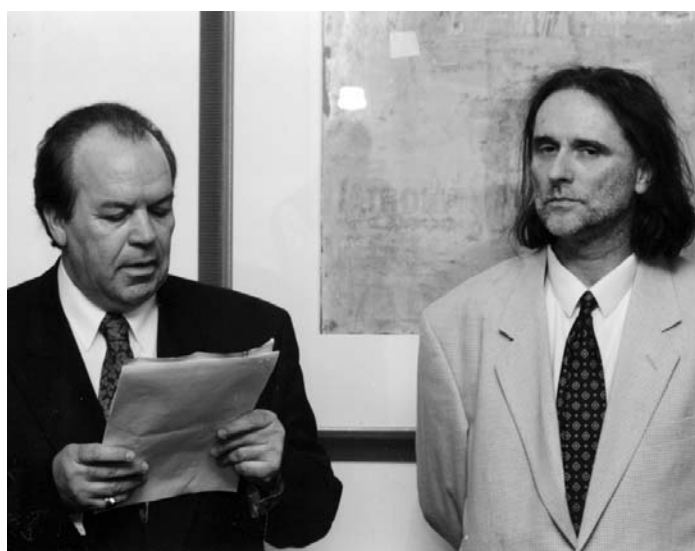
1991. Francia Kultúrintézet, Budapest
Hotel Atrium Hyatt, Budapest
Csontváry Terem, Budapest
1992. Hotel Swiss Art Gallery, Istanbul
Atrium Hyatt Hotel Galéria, Budapest
1993. Hotel Korona Galéria, Budapest
Erdész Galéria, Szentendre
1994. Budapest Kongresszusi Központ
Városháza, Osnabrück
1995. Körmendi Galéria, Budapest
1996. Kulturális Központ, Athén
1997. Galerie Pastra, Athén

Díjak

1991. Ader Taján – Első Magyar Élő Kortárs Aukció,
Párizs, (Mayer Világkatalógus)

Ma, amikor „kísértet járja be Európát, a nacionalizmus kísértete”, talán ismét magyarázatra szorul, hogy mit keres egy görög név a magyar művészek névsorában. Georgios Tzortzoglou szüleit az 50-es évek menekülthulláma hozta Magyarországra. Tzortzoglou már minden szempontból a magyar kultúra környezetében nevelkedett, és akár azt is mondhatnánk, hogy az előtörténetének nincs semmi jelentősége, Tzortzoglou száz százalékos „magyar” (sőt, „szentendrei”) művésszé vált. Csakhogy éppen ő maga látszik ennek ellentmondani- legújabb munkái mintha másról sem szólnának, mint saját maga kulturális identitásának kereséséről. A művész legutóbbi görögországi utazása (hazalátogatása?) során nem a klasszikus kor emlékeit tanulmányozta, hanem az ortodox vallási hagyományokat. A Dode-

kaneosz szigetein – Paroszon, Tynoszon – járva azonban nem folytatott sem vallástörténeti stúdiumokat, sem néprajzi-népművészeti gyűjtőmunkát. A görög templomokban látott motívumok úgy ülepedtek le később műveiben, mint az idő által megszűrt emlékenyomok. Georgios Tzortzoglou munkamódszerével talán önkéntelenül is a történelmi idő működését imitálja. Számos rétegben viszi fel a hordozóra (vászonra, papírra) a festéket, mint ahogy egy templom falán is egymásra rakódnak a vakolatrétegek, roncsolja, öregíti, archaizálja a felületet (mint ahogy az évszázadok próbálnak elbánni az emberi kéz nyomaival). Zöldes, lilás, pompeji vörös pasztellszíneket használ, mintha egykoron harsány színharmóniák kifakulásának hosszú folyamatáról akarna tanúskodni.

Ez a festészet nem akarja az ikonok „primitív” expresszivitásával győzködni a nézőt. Tzortzoglou képei nem képek a szó szoros értelmében, nem ábrázolások, hanem emléknymok-ornamentális jelek sűrítmenyei. Még felismerhetjük bennük a közös európai-bizánci motívumkincs maradványait, a rombusz- és levél-mintákat, az indadíszeket, amelyek ma már csak üres díszítmények, de valaha transzcendentális jelentést hordoztak.

Ha tehát arra a kérdésre keressük a választ, hogy miért aktuálisak ma különösen Tzortzoglou művei „önidentitást” kereső és „nemzeti” konfliktusokat feszegető ko-

runkban, akkor leginkább ez a transzcendentális vonatkozás juthat eszünkbe. Ettől időszerűek ma azok a törekvések is, melyek Oroszországban, Ukrajnában vagy Romániában próbálják az ortodoxia spirituális erejét újjáéleszteni. És azt sem szabad elfelejtenünk, hogy amennyiben a „haladó hagyomány” kifejezésnek van még ma értelme, ennek egyik legfőbb letéteményese, az ugyancsak „szentendrei” Vajda Lajos, szintén a keleti szakrális örökségre hivatkozott – akárcsak Georgios Tzortzoglou.

(Beke László)

Műtárgyjegyzék:

1. **Lineáris egység I.**, karton-olaj 63x43 cm
2. **Tinosi látomások I.**, papír-olaj 63x43 cm
3. **Tinosi látomások II.**, papír-olaj 60x80 cm
4. **Tinosi látomások III.**, papír-olaj 93x63 cm
5. **Tinosi látomások IV.**, papír-olaj 21x14 cm
6. **Tinosi látomások V.**, papír-olaj 64x45 cm
7. **Tinosi látomások VI.**, papír-olaj 93x64 cm
8. **Lineáris egység II.**, karton-olaj 59x39 cm
9. **Tinosi jegyzet I.**, újságpapír-olaj 33x16 cm
10. **Tinosi látomások VII.**, papír-olaj 32x29 cm
11. **Tinosi jegyzet II.**, papír-olaj 33x16 cm
12. **Tarabados I.**, papír-olaj 63x92 cm
13. **Tinosi látomások VIII.**, papír-olaj 35x26 cm
14. **Tinos I.**, fa-vászon-ceruza-olaj 28x33 cm
15. **Tinos II.**, fa-vászon-olaj 27x34 cm
16. **Tinos III.**, fa-vászon-olaj 29x29 cm
17. **Mesi**, vászon-kollázs-olaj 90x120 cm
18. **Krokos**, kollázs-olaj-vászon 22x23 cm
19. **Kalligráfia tinosi motívumokkal**,
kollázs-vászon-olaj 27x18 cm
20. **Episzkopuszi áldás**, karton-olaj 23,5x17,5 cm
21. **Zárt rendszer**, papír-olaj 19,5x20 cm
22. **Kszoburgo**, újságpapír-olaj 27x17,5 cm
23. **Tinosi jegyzet II.**, papír-olaj 20x17,5 cm
24. **Tinosi motívumok Paul Klee-nek**,
papír-olaj 59x89 cm
25. **Rotáció**, papír-olaj 23x24 cm
26. **Motívumburjánzás**, papír-olaj 33x17 cm
27. **Berdemnados**, vászon-akvarell 23x37 cm
28. **Végtermék**, papír-olaj 16x18 cm
29. **Tinosi látomások IX.**, papír-olaj 30x57 cm
30. **Tinosi konstrukció**, karton-olaj 29x19 cm
31. **Tarabados II.**, papír-olaj-homok 47x67 cm
32. **Tarabados III.**, papír-olaj-homok 65x46 cm
33. **Tarabados IV.**, papír-olaj-homok 93x63,5 cm
34. **R. Dibenkorn kép tinosi motívumokkal**,
papír-olaj-homok 65x65 cm
35. **Tinosi jegyzetek III.**, papír-olaj 44x65 cm

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, II. Nagybányai u. 25.

Rendezte és megnyitotta: Keserű Katalin művészettörténész

Életrajzi adatok

1944-ben született Szegeden

1963–68. A budapesti Képzőművészeti Főiskolán végezte tanulmányait

1970–1973. Derkovits-ösztöndíj

1970–84. A „Mozgó Világ” képzőművészeti szerkesztője

1975–90. A Magyar Nemzeti Galéria GYIK Műhelyének vezetője

1984-től a budapesti Képzőművészeti Főiskola Vizuális Nevelési Tanszékének vezetője

1987. Eötvös-ösztöndíj

1989. Római Akadémiai ösztöndíj

1991. Bonni ösztöndíj

1995-től a Képzőművészeti Főiskola rektora

Fontosabb egyéni kiállítások

1968. Újpesti Mini Galéria, Budapest

1969. Fiatal Művészek Klubja, Budapest

1971. Madách Színház, Budapest

1973. Stúdió Galéria, Budapest

1974. Fiatal Művészek Klubja, Budapest

Művelődési Központ, Eger -

Várnagy Ildikóval és Banga Ferencsel

1975. Helikon Galéria, Budapest (katalógus)

Magyar Intézet, Varsó – Schéner Mihállyal

Kultúrház, Tök – Várnagy Ildikóval

1976. Józsefvárosi Galéria, Budapest

Jókai Mór Művelődési Ház, Budaörs

1978. József Attila Könyvtár, Miskolc

Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály

utcai Képtára, Szeged

Stúdió Galéria, Budapest (katalógus)

1979. Vármúzeum, Gyula – Banga Ferencsel

József Attila Könyvtár, Makó – Várnagy Ildikóval

New 57 Gallery, Edinburgh – Banga Ferencsel

(katalógus)

1980. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest (a Műhely-sorozat)

Galerie Mensch, Hamburg

1983. Komáromi Kisgaléria, Komárom

FIAK Galéria, Veszprém

1984. Műcsarnok, Győr

Ifjúsági és Úttörőház, Székesfehérvár

Sylvester János Könyvtár, Sárvár

1985. M Galéria, Budapest

1986. Műcsarnok, Budapest (katalógus)

1987. Fészek Művészklub, Budapest

Uitz Terem, Dunaújváros – Móra Ferenc Múzeum

Horváth Mihály utcai Képtára, Szeged (katalógus)

II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár, Miskolc

(katalógus)

Újpest Galéria, Budapest (katalógus)

Torhaus, Dortmund (katalógus)

1988. Bercsényi Miklós Általános Iskola, Szombathely

Megyei Könyvtár, Békéscsaba (katalógus)

Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján

Újpest Galéria, Budapest

1989. Tikainojan Taidekoti, Vaasa

Palazzo Falconieri, Róma

Józsefvárosi Galéria, Budapest (katalógus)

1990. MKF Galériája, Helsinki

- College of Art, Edinburgh
Kulturcentrum, Róma
Künstlerbahnhof, Darmstadt-Messel
1991. Aktív Art Galéria, Szentendre
Miskolci Galéria, Miskolc (katalógus)
M'ediathic Galerie, Die Haus an der Redonie,
Bonn-Ilse Wegmannal
1992. AL Galerie Gerlinde Walz, Stuttgart (katalógus)
Városháza, Tallin
1993. Arte Fiera, Bologna/AL Galerie Gerlinde Walz,
Stuttgart (katalógus)
Haus Ungarn, Stuttgart
Vigadó Galéria, Budapest
Indiana University, U.S.A.
Century Center, South Bend, U.S.A.
Salamon torony, Visegrád

- Fővárosi Művelődési Ház, Budapest
1994. Duna Múzeum, Esztergom
Haus Ungarn, Berlin
AL Galerie, Gerlinde Walz, Stuttgart (katalógus)
„Litográfiák”, Balatonalmádi
1995. ARTE FIERA, Bologna (Gal. G. Walz)
Mestna Galerija, Ljubljana (Gal. G. Walz)
Körmendi Galéria Budapest
„Litográfiák”
1996. Körmendi Galéria, Budapest „Rajzoló”
Csikász Galéria, Veszprém (kat.)
Glaskasten (Tornai Endrével) Leonberg
Kelet-Szlovákiai Múzeum, Kassa
XVII. Biennálé nagydíjasának kiállítása
Mini Galéria, Miskolc (kat.)
Városi Kiállítóterem, Kazincbarcika (kat.)

Díjak

- 1969-76. F. M. S díjak. Többek között: Fővárosi Tanács,
M.K.SZ., Művelődési Minisztérium, Művészeti Alap
díjai
1973. Szocialista Kulturáért kitüntetés
1976. Munkácsy-díj
1979. Pro Urbe Zalaegerszeg
1981. Miskolci Grafikai Biennálé díja
„Szép könyv” illusztrációs díja
1982. „Szép könyv” illusztrációs díja
Makói művésztelep díja
Móra Kiadó illusztrációs nívódíja
1983. Miskolci Grafikai Biennálé díja
1986. Debreceni Tárlat díja
Szegedi Nyári Tárlat díja
Salgótarjáni Rajzbiennálé nagydíja és a kritikusok díja
Nemzetközi Rajzbiennálé Akadémia díja, Rijeka

1987. „Szép könyv” illusztrációs díja
Művelődési Minisztérium kiállítási nívódíja
1988. Nemzetközi Festészeti Biennálé I. díj, Kassa
1989. Nemzetközi Csillag Alapítvány illusztrációs díja
Grafikai Biennálé díja
1990. Érdemes művész
Nemzetközi Európa-Ázsia Biennálé festészeti fődíja,
Ankara
1991. Krakkó-Katowice Nemzetközi Biennálé zsűri díja
Miskolci Grafikai Biennálé Nalors-díja
1992. Nemzetközi Grafikai Biennálé (Norvégia) ezüstérem
Alpok-Adria Nemzetközi Grafikai Biennálé,
Grand Prix, Ljubljana
1993. Miskolci Grafikai Biennálé, nagydíj

A rajz a 80-as években az „új kép”, a képalkotás egyik szuverén forrásává vált. Ennek magyarországi felfedezésében jelentős szerepet tulajdoníthatunk Szabados Árpád tíz évvel ezelőtti műcsarnoki gyűjteményes kiállításának. A rajz, persze, mindig is a kép igényével jelentkezett, de méreteiben (hacsak nem valaminek a terveként készült), komplexitásában nem a táblaképnél megszokott értelemben. Szabados rajz-képei sem ilyenek, a szó szigorú értelmében. Képalkotó módszerében ugyanis elsődleges szerepe a rajzvonalnak van; ennek egzisztenciális jelentősége határozza meg, rajzi vagy képi funkciót tölt-e be az elkészült mű.

A rajzvonal tetszőleges, festői vastagodása, Szabados jelképtára és a színek intenzitásának növekedése, a színeknek a formát kitöltő szerepkörből – az egymásra rétegzettség révén önálló képalkotó erővé előlépése szinte példaszerűen követhető nyomon – mint egykor a rajzi elemek árnyalatokban való gazdagodása a Réka lányom rajziskolája című sorozatban – az 1993-as Variációsorban, mely klasszikus metamorfózisainkhoz hasonlóan (emlékezzünk Korniss Dezsőre) a stabil alapszerkezet (itt egy pozitív és egy negatív forma: folt és vonal) festői átértelmezéseiből áll. Ráadásul kézzel színezett litográfiákból, szinte festői alkotásokként. Szabados 1989-től készít litográfiákat, a Váci Műhelyben dolgozik, ugyanezen időtől fogva nagy (70x100-as) méretben is. Kilenc ilyen lapból álló, panószerű 1994-es „falképe”.

Műtárgyjegyzék

1. **Barlang-kép**, litográfia 72x104 cm
2. **Hármaskép**, litográfia 104x72 cm
3. **Térdelő**, litográfia 104x72 cm
4. **A.**, litográfia 104x72 cm
5. **Hazafelé**, litográfia 70x100 cm
6. **Vissza, hozzá**, litográfia 70x100 cm
7. **Fekvő homokóra**, litográfia 70x100 cm
8. **Sejtések I., II., III.**, litográfia 100x70 cm
9. **Kölcsey tiszteletére**, litográfia 100x70 cm

A litográfia általa művelt technikája nem grafika – mechanikus jellegű.

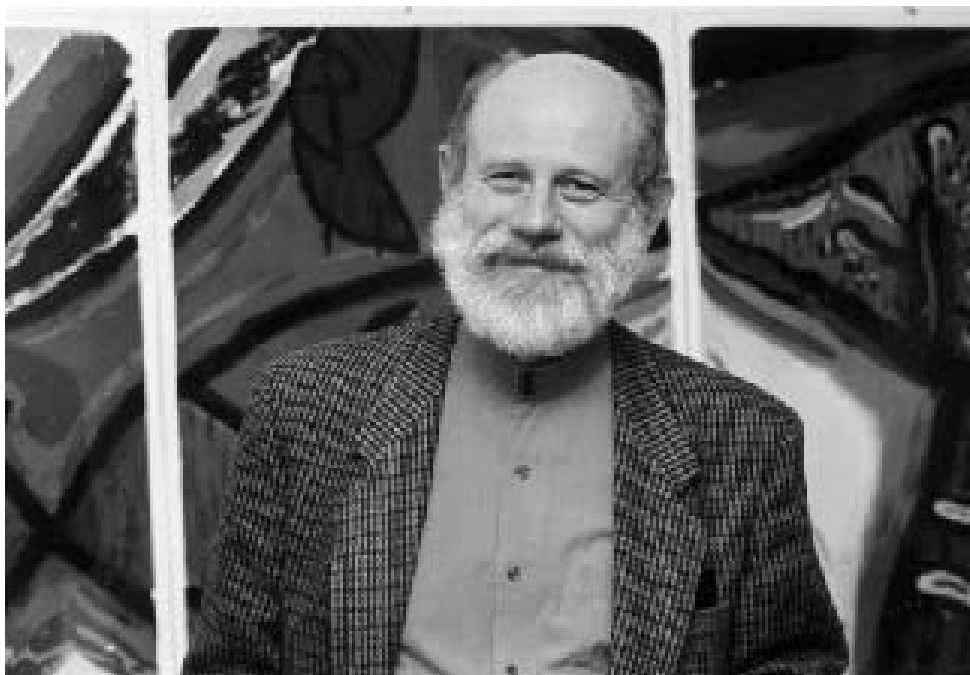
Egy követ használt, tehát minden újabb színforma kialakítása az előző eltörlésével jár. (Nem egy kép technikai felbontása és összeillesztése tehát a folyamat lényege, hanem önállóan is létező „erők” összekomponálása.) Ráadásul – a nagy összeállítás mutatja – az esetenként hat részen is átívelő egyes formák minden külön részlete az eredeti intenzitást hordozza.

Motívumai: az élet-halál, szeretet-gyűlölet azonosságát állító szó – kés-hal, a vonalak bármely kereszteződéséből mindig energiaadóvá és fogyasztóvá formálódó homokóra, a minden ívelt formában belekeveredő szem, a folyamatosan mozgó spermák, melyek minden variációban élettel telítik a képet.

Rajzi alapformái: az önmagába visszatérő, egy vonalból kanyarított, életteli íves, illetve a vonal szétfeszüléséből, „dialógusából” eredő X forma. Két rajzi alaptípus tehát, amelyek – csakúgy, mint a festői üres és telített forma – folytonos metamorfózisok és kombinációk alapjai.

A vonal, mint önálló egzisztencia, a motívumok, formák, színek intenzitása és metamorfózisai, mindezek állandóan változó kontextusba szerveződése adja Szabados Árpád élet-rajzainak (5 éve már litográfiáinak is) képi karakterét, nekünk pedig a létezés erejének felismerési lehetőségét.

10. **Variációk**, (kézzel festett), litográfia 48x37 cm
11. **Ember, kés, csónak**, litográfia 64x90 cm
12. **Dialógus I., II., III.**, litográfia 53x76 cm
13. **Padlások I., II., III.**, litográfia 88x69 cm
14. **Délről**, litográfia 100x70 cm
15. **Kézzel festett litó**, (kézzel festett litó) 64x93 cm
16. **Koponya**, litográfia 53x42 cm
17. **Kakaskodó**, litográfia 54x67 cm
18. **Csúcson**, litográfia 104x72 cm
19. **Föld-közeli I., II., III.**, litográfia 72x104 cm
20. **Térdelő**, litográfia 108x76 cm

Szabados Árpád írásai és televíziós műsorai

1967-1971. Rajzolj velünk! Ifjúsági képzőművészeti műsor
a Magyar Televízióban

1972. Metszés és nyomtatás (Műhelytitkok)
(Corvina, Budapest 1972.)

1973. Az illusztráció
(Élet és Irodalom 1973/24, 25, 26; 4, 7, 3)

1974. Varázsolló. Gyermek képzőművészeti műsor a
Magyar Televízióban
Szabó Vladimir
(Művészet 1974/4, 17-19.)

Hat levél
(Kincskereső, 1974/2)

1976. A GYIK-műhelyről
(Pajtás, 1976. IV. 14., 7.)

1976., 1978., 1980. Játék a GYIK-műhelyben 1-10.
Képzőművészeti sorozat a Magyar Televízióban

1977. A zalaegerszegi játszótér
(Művészet, 1977/4, 25-27.)
A Nemzeti Galéria ifjúsági műhelyének
foglalkozásain...
(Múzeum és iskola, Jászkunság 1977/1-2, 56-61.)

1979. A GYIK-akcióról – tömondatokban
(In: Művészet '78, Corvina, Budapest 1979.)

1980. Réber
(Mozgó Világ, 1980/7, 87-90.)
Gőzgép a gumimatracon
(Mozgó Világ, 1980/9, 76-78.)

1981. Vallomások a könyvtárról. A lehetőségek kínálata
(Könyvtáros 1981/3, 167-168.)
Újházi füttyüreszik a télies őszben a Budavári Palotában
(Mozgó Világ 1981/2, 92-93.)

Bukta

(Mozgó Világ 1981/3-4, 122-129.)

a-z

(Mozgó Világ 1981/7, hátsó borító)

Vagyunk-e, magyar grafikusok?

(Mozgó Világ 1981/9, 120-121.)

Én vagyok én... Veszely Ferencről, aki grafikus és...

(Mozgó Világ 1981/11, 97.)

1982. Képzettisztítás Makón. Nyári művésztelep
(Mozgó Világ 1982/11, 10-11.)

a-z

(Mozgó Világ 1982/5, hátsó borító)

1984. Játsszóhely? Kérdések

(In: A GYIK-műhely kiállítása, Magyar Nemzeti
Galéria, Budapest – katalógus)

1987. ...és rajzok – ... ÉS-rajzok

(Élet és Irodalom, 1987/12.)

Körkérdések

(Filmvilág, 1987/9, 52.)

1989. Jegyzetecsek

(In: A GYIK-műhely évzáró kiállítása,
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest – katalógus)

1990. „Kedves Hantos”

(Hitel, 1990/22, 41.)

Bemutatjuk a képzőművészeti főiskolások grafikáit

(Élet és Irodalom, 1990. XII. 21., 25.)

1991. Kicsit szárazon. Koroncz Endre grafikai sorozatáról
(Hitel, 1991/10, 24-25.)

1994-1996. Hét színvilág I-XXXI.

(Képzőművészeti sorozat gyerekeknek a
Magyar Televízióban)

Előszó-próba-nyomat

(XVIII. Országos Grafikai Biennálé kat.)

Irodalom

Alexa Károly: c. n. (kiállításmegnyitó, 1984.)

(In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986. katalógus)

Alexa Károly: c. n.

(In: Szabados Árpád grafikusművész kiállítása, Újpest Galéria 1987. katalógus, és In: Szabados Árpád kiállítása, Megyei Könyvtár, Békéscsaba 1988. katalógus)

Alexa Károly: Árpád legújabb kiállítása – ezúttal Miskolcon (Hitel, 1991/7, 28.)

Aszódi Éva: Szabados Árpád

(Óvodai nevelés, 1985/2, 70-71.)

Baló György: Beszélgetés Szabados Árpáddal a vizuális nevelés kérdéseiről

(Stúdió '84/35, Magyar Televízió, 1984. IX. 18.)

Baló György: Szabados Árpád kiállítása a Műcsarnokban.

Beszélgetés a művésszel a vizuális kultúráról

(Stúdió '86/4, Magyar Televízió, 1986. I. 28.)

Bán András: VIII. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc

(Palócföld, 1976/2, 25-26.)

Beke László: c. n. (kiállításmegnyitó, 1969.)

(In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986. katalógus)

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra. Szabados Árpád

(Magyar Hírlap, 1973/113)

Csapó György: Szabados Árpád tárlata

(Láttuk, hallottuk, Magyar Rádió, Petőfi 1976. I. 11.)

Csorba Mária: Több műfajban

(Pesti Műsor, 1986/6, 69.)

Csutorás Annamária: Szabados Árpád színes ceruzái

(Észak-Magyarország 1978/87)

Viveca Dahl: Han vill bevara barns kau slighet

(Vasabladet 1987. VI. 17.)

Peter De Francis: c. n.

(In: Banga-Szabados, New 57 Gallery, Edinburgh 1979. katalógus)

Direkt und unbeschönigt. Ausstellung von Árpád Szabados in Messel

(Darmstadter Echo 1990. IX. 4.)

Durkó Zsolt: c. n. (kiállításmegnyitó, 1973.)

(In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986.)

F. A.: Látni jó

(Nők Lapja 1976. VI. 24., 18-19.)

Fodor András: A könnyedség fegyelme

(Élet és Irodalom, 1974/27, 12.)

Frank János: Bemutatjuk Szabados Árpádot

(Élet és Irodalom, 1972/41, 2.)

Frank János: Metszés és nyomtatás. Jegyzetek egy könyvről

(Élet és Irodalom, 1973/17, 13.)

Esward Gage: Printmakers observation

(The Scotsman, 1979. III. 19.)

Géczi János: Szabad (versekké váló esszé Szabados Árpádról)

(Tiszatáj, 1993/9.)

Géczi János: Szabados Árpád műveiről

(Napló, 1996. július 13.)

Gellért Katalin: Szabados Árpád

(Könyvtáros, 1981/3, 166.)

Gellért Katalin: Groteszk firkák

(Művészet, 1987/8, 24.)

„Grausam, grausam” (Árpád Szabados)

(Darmstadter Nachrichten, 1990. IX.)

Gyetvai Ágnes: Cseppben a tenger. Kortárs grafikusok

Makón

(Művészet, 1978/11, 3.)

Gyetvai Ágnes: Szabados Árpád kiállítása a Műcsarnokban

(Magyar Nemzet, 1986/41.)

Gyetvai Ágnes: Zwischen zwei Ufern

(In: Szabados, Torhaus, Dortmund 1987.)

Hann Ferenc: Litográfia 1990.

(Hitel, 1990/9, 42.)

Harangozó Márta: Érthető jelentés. Szabados Árpád

grafikái

(Esti Hírlap, 1986. II. 20.)

Harangozó Márta: Szabados Árpád kiállítása. Stúdió Galéria

(Új Tükör, 1978/53, 4.)

Martin Harms: Konst ar liv i koncentrat

(Vasabladet, 1987. VI.)

Roland Held: Pflanzenphantasie

(Darmstadter Echo, 1990. IX. 14.)

Horváth György: Hétköznapiak – csodák nélkül
(Tükör, 1976. X. 24., 28.)

Horváth György: Két kiállítás
(Magyar Nemzet, 1975/298)

Horváth György: Mozgás és cselekmény. Két kiállítás
(Magyar Nemzet, 1976/28)

Germán Karginov: Fiatal magyar grafikusok (kézirat, 1971.)
In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986.
katalógus)

Kárpáti Andrea: Művészetpedagógusok. Szabados Árpád
(Gyermekműzsák, 1986/1, 16-17.)

Keserü Katalin: Végleteket feloldó ironia.
Szabados Árpád festményei
(Kortárs, 1990/1, 143-148.)

Kertbarát Magazin Galériája: Szabados Árpád
(Kertbarát Magazin, 1985/Ősz-Tél)

Koczogh Ákos: Pályakezdők bemutatója. Szabados Árpád
(Szabad Föld, 1971/41, 9.)

Krunák Emese: Új tendenciák a 70-es évek grafikájában
(Művészet, 1981/2, 18.)

Kulturális ajánló
(Népszabadság, 1986. I. 20.)

Künstler aus Ungarn stellt in Torhuas Dortmund
(Stadtzeitung, 1987. V. 9.)

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika
(Jelenkor, 1976/3, 254.)

Láncz Sándor: Rajzkiállítás a Magyar Nemzeti Galériában
(Jelenkor, 1980/9, 822.)

Lengyel Anna: Beszélgetés Szabados Árpáddal és
Várnagy Ildikóval
(Déli Krónika, Magyar Rádió, Kossuth 1976. V. 29.)

I. I.: Kiállítási panoráma Szabados Árpád
(Művészet, 1981/1, 60.)

Lóska Lajos: Grafikák kánikulában
(Művészet, 1980/11, 8.)

Lóska Lajos: Makó '81. Grafikai művésztelep a fotó
bűvöletében
(Művészet, 1982/1, 46-49.)

Lóska Lajos: Tények és lehetőségek. Grafika 1970-1980.
(Művészet, 1982/3, 7.)

Lóska Lajos: Klasszikus firkák. Szabados Árpád kiállítása
(Művészet, 1986/6, 24-27.)

Lóska Lajos: Tendenciák a 70-es évek magyar grafikájában
(Új Forrás, 1986/3, 62.)

Lóska Lajos: The classical scribbles of Árpád Szabados
(The New Hungarian Quarterly 1986. No. 103, 216-218)

Lóska Lajos: Jubileum után – számvetés előtt
(Művészet, 1987/2, 24-26.)

Lóska Lajos: Rajz 90.
(Új Művészet, 1992/12, 61.)

L. M.: Bőrben, szalagban
(Vasárnapi Hírek, 1993. IV. 18.)

Losonci Miklós: Szabados Árpád grafikái
(Művészet, 1969/2, 42.)

Losonci Miklós: Négy művész a közönség előtt.
Szabados Árpád új grafikái
(Pest Megyei Hírlap, 1976/17)

Mányoki Endre: Az értelmezés szomorúsága
(Kortárs, 1994/3)

Mészöly Miklós: Sugárzó eldöntetlenség
(Kortárs, 1986/5, 128-133.)

S. Nagy Katalin: Műhelytitkokról
(Valóság, 1973/12, 101-104.)

Nagy Zoltán: Three Graphic Artists – Győző Somogyi,
Tamás Kovács, Árpád Szabados
(The New Hungarian Quarterly, 1976. No. 63., 171-172.)

Néray Katalin: A pluralizmus évtizede
(Művészet, 1980/10, 24.)

P. H.: Graphic artists' show at the Budapest Studio Gallery
(Daily News, 1973. IV. 26.)

B. Pálosi Judit: Szabados Árpád grafikái
(Művészet, 1973/4, 24-25.)

Páskándi Géza: Szabados Árpád rajzai
(Új Forrás, 1976/2, 143-145.)

Christiane Retzlaff: Emsig kreativer Austausch im Grünen
(Schleswiger Nachrichten, 1986. VIII. 7.)

Rózsa Gyula: Grafika férfikorban. A X. Országos Grafikai
Biennálé Miskolcon
(Népszabadság, 1979/290.)

Rózsa Gyula: Koncept és koncept. Maurer Dóra és Szabados Árpád kiállításáról

(Népszabadság, 1976/19.)

Wolfgang H. Runge: Aus dem Fabkasten

(Darmstadter Echo, 1990. XII. 14.)

Schéner Mihály: Beszélgetés Szabados Árpáddal

(Új Aurora, 1981/1, 55-58.)

Sinkovits Péter: XX. századi kifestőkönyv.

Beszélgetés Szabados Árpáddal

(Művészet, 1987/11-12, 28-33.)

B. Supka Magdolna: A Széchenyi-gondolat. Egy grafikai albumról

(Kortárs, 1989/6, 127.)

Szabados Árpád művei a Stúdió Galériában

(Magyar Nemzet, 1973/101.)

Szabados Árpád tárlata a Stúdió Galériában

(Láttuk, hallottuk, Magyar Rádió, Kossuth 1978. XII. 22.)

Szabados Árpád kiállításáról

(Heves Megyei Népújság, 1986. III. 1.)

Szabados Árpád kiállítása a Józsefvárosi Galériában

(Magyar Nemzet, 1989. IX. 14.)

P. Szabó Ernő: Szabados Árpád kiállítása. Műcsarnok

(Új Tükör, 1986/10, 3.)

Szakály Éva: Képzőművészet az iskolában.

Szabados Árpád kiállítása

(Vas Népe, 1988. V. 5.)

Szamosi Ferenc: Bilder kommen zu ihnen Recht.

Ausstellung von Árpád Szabados

(Budapester Rundschau, 1968. X. 11.)

Szatmári Iлона: Beszélgetés Szabados Árpád kiállításáról

(Esti Magazin, Magyar Rádió, Kossuth 1978. XII. 6.)

Szegő György: Műanyagnyulak

(Magyar Nemzet, 1991. V. 31.)

Szegő György: Papírfal-firkák. Szabados Árpád kiállítása

(Művészet, 1993/9, 62-63.)

Szmadám György: (H)arcképek. A Derkovits-körről

(Magyar Televízió, 1993. XII. 20.)

P. Sz. J.: Gyöngykaláris. Szabados Árpád

(Népszabadság, 1993. IV. 30.)

P. Szűcs Julianna: Szabados Árpád kiállítása

a Stúdió Galériában

(Népszabadság, 1973/103.)

P. Szűcs Julianna: Magyar grafika – itt és most. Ellenpéldák

avagy az irónia lehetőségei

(Kritika, 1977/4, 8.)

P. Szűcs Julianna: „Késelés nem akadály”

(Népszabadság, 1986/36.)

Tandi Lajos: Erővonalak és hajszálerek. Kiállítási napló

(Délmagyarország, 1978/40.)

Tandi Lajos: „Eldugult közlekedőedény”.

Szabados Árpád kiállításáról

(Délmagyarország, 1987. IV. 23.)

Tasnádi Attila: Beszéljünk a fiatalokról

(Népszava, 1973. V. 4.)

Tóth Ferenc: Napló. Radnóti grafikai pályázat

(Művészet, 1984/9, 64.)

Török András: Művészek egy iskoláért

A zalai művésztelepről

(Zalai Hírlap, 1977. VI. 24.)

Újházi Péter: c. n. (kiállításmegnyitó, 1984.)

(In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986.

katalógus)

Ungar Szabados beeindruckt mit Formensprache

(Ruhr-Nachrichten, 1987. V. 9.)

Timo Uusikyla: Szabadoksen Kuursi vie grafikan

Maaailmaan

(Vaasa, 1989. VII.)

Vadas József: A grafikus meztelen

(Élet és Irodalom, 1980/42, 12.)

Vadas József: Az új „újrealizmus” felé

(Élet és Irodalom, 1973/19, 12.)

Vadas József: Belépés mindenkinek

(Élet és Irodalom, 1975/18, 13.)

Vadas József: Szelíd grafikusok

(Élet és Irodalom, 1976/1, 12.)

Vadas József: Zsonglőr a szakadék felett. Szabados Árpád

Műcsarnoki kiállításáról

(Élet és Irodalom, 1986/7, 13.)

Varga Zsuzsa: Szabados Árpád kiállítása

(Pedagógusok Lapja, 1969. V. 7.)

Várnagy Ildikó: Két történet 12 képben

(Fotó 1987/11, 494-495.)

Vinkó József: Beszélgetés Szabados Árpáddal

(Magyar Televízió, Stúdió '90/37, 1990. IX. 25.)

Wagner István: Rongysárkány a Várban

(Magyar Hírlap, 1976. VI. 10.)

Wagner István: Aranypalette nélkül. Nemzetközi festészeti

fesztivál, (Magyar Hírlap, 1980/187.)

Wagner István: Csak játék?

Szabados Árpád rajzkiállítása

(Magyar Hírlap, 1975/327.)

Milan Zinaió: 3x3

(Dnevnik, 1995. január 27.)

Darinka Kladik: Fenomen akcijskega slikarstva

(Dnevnik, 1995. január 17.)

Elisabeth Rath: In der kunst gibtes nie nur eine wahrheit

(Salzburger nachrichten 1993. február 20.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte és megnyitotta: Körner Éva művészettörténész

Életrajzi adatok

1937. született Orosházán
1956-61. Magyar Iparművészeti Főiskola, Budapest
1963-67. Kassák Lajossal, Victor Vasarely-vel,
Max Bill-el dolgozik
1974-ben hatodmagával megalapítja a Pesti Műhely Kiadót
1976-86. a Józsefvárosi Kiállító Terem művészeti vezetője
1976-óta az Országos (Ercsi) Szerencsi Alkotótábor
művészeti vezetője
1990-től az Iparművészeti Főiskolán tanít
1992-től Művészeti vezetője a Konkrét művészeti
Binder Stúdióknak Ingolstadt-ban

Díjak

1971. Wilhelm Morgen Haus, Soest
1973. Festöhetek, Graz

Festőnek tanultam.

Talán azért is lettem geometrikus festő, mert egészen kisgyermek koromtól vonzódom a gömbhöz, a hengerhez, a formákhoz. (Három éves koromig „gömbből” étkeztem, szoptam.)

A formák látványa és simogatása ma is óriási élvezettel tölt el, egy szép arányos-formás tárgy-test igen kedvenc lelki táplálékom. Ezért aztán a szobor-készítés is ellenállhatatlan igényem.

Fontosabb egyéni kiállítások

1968. Fényes Adolf Terem, Budapest
1970. Fészek Művész Klub, Budapest
1971. Galerie Minimax, Basel
1973. Művelődési Központ, Esztergom
1974. Műszaki Egyetem „E” Klub, Budapest
Tízek Klubja, Békéscsaba
1975. Kulturális Kapcsolatok Intézete, Budapest
1978. Járási Hivatal Nagyterme, Encs (Bak Imrével)
1980. Bartók Művelődési Központ, Szeged
Kossuth Lajos Tudományegyetem, Debrecen
1981. Balatonfüredi Galéria
1983. Hevesi Sándor Művelődési Központ, Nagykanizsa
1985. Városi Művelődési Központ, Encs
1986. Művelődési Központ, Eger
1988. Megyei Könyvtár, Békéscsaba
József Attila Könyvtár, Miskolc
Berlin (West) Galerie Eremitage
Ostwest Galerie (Max Billel), Zürich
1990. Retrospektív kiállítás, Múcsarnok, Budapest
1991. Farben und Formen, Berlin
1992. Bilder, Objekte, Grafiken, Graf & Schelbe, Basel
1994. Bilderhaus Borneman, Lübeck
1995. Galerie Haslinger, Wien
1995. Körmendi Galéria Budapest

Ha rám jön, csak úgy ömlenek ki belőlem a plasztikai ötletek – a szobrok – hogy alig győzőm realizálni.

Én olyan tanároktól – mesterektől – tanultam, akik közül egyik sem volt „reszort művész”.

Első tanárom Békéscsabán Mokos József polihisztor és univerzális pedagógus még zongorázott és énekelt is. Azután Hincz, Kassák, Vasarely, Bill, mind-mind univerzális, világszemléletes művészek, akiknek szinte mindegy, hogy milyen műfajban fejezik ki magukat, hogy

kilincset, hokkedlit, grafikát, szobrot, festményt vagy éppen épületet terveznek.

A teljesség – az optikai teljesség – volt az asztaluk.

Nekem ez – kezdettől fogva – természetesnek tűnt, hogy nemcsak „film-plakát tervező” legyek (aki színházi plakátot már nem tud megtervezni), hanem amihez kedvem, érzésem és lehetőségem van azt csináljam.

Ha kell szobrot, ha kell házat.

Nyúlkalós-fogdosós-csócsalós természetű vagyok, szeretek mindent kézbe venni, megtapizni, érzékelni. Az érzékelés rabjaként előbb érzékelek azután filozofálok.

A szobrászat empirikusabb, testesebb műfaj (három dimenziójával, anyagaival), mint a sík. A szobor plasztikusabb kifejeződési helye az arálynak, mint a festészet vagy a matematika.

Az isteni arányok, az arányos formák elbűvölő erejűek, amikért a nemek majd megvesznek (ez a fajfenntartási csapda) amitől a NEM-ek IGEN-ekké lesznek, amitől a hölgyek teherbe esnek.

A tér önmagában – anyagok nélkül – felfoghatatlan, elképzelhetetlen, száraz, íztelen-bűztelen filozófiai kategória, mint olyan nem is létezik. Az anyagokkal, a szobrászattal azonban varázslatos erejű, kimondhatatlan gyönyört keltő műfaja születik az emberi tevékenységnek.

Ezért készítek szobrokat is, innét jön a szobrászatom.

Plasztikáim kezdetben papír-síkból hajtogatott-kivágott síkplasztikák voltak (a hatvanas években).

Szobraimat elemi sík-, és térformák variálásából, összevonásából alakítom. Sík formákból síkplasztikát, térformákból térplasztikát – tömör testet – építek. A tömör-teli forma elvi kérdés mert ha a szobor zárt

síkokkal építkezik, amely belül üres – mint egy kifűjt tojás – az már kívül esik a szobrászaton. Ami belül üres, az teoretice építészet.

A szobor az vagy szabad – nem lezárt – sík formákból, vagy tömör testekből áll! Ez az axioma a világ gyémánt-tengelyeinek egyike, aki ezt nem tudja, nem érzi, áthágja, az a művészen kívül találja magát (lásd emlékmű-szobrászat). Ez az alapelv minden verbalitástól, ideológiától, szolgáltatástól mentes par excellence vizuális nyelvet eredményez.

A geometrikus forma-elemeket – alapformákat – (kör-gömb, négyzet-kocka, háromszög-kúp) variálással és összevonással alakítom csak rám jellemző plasztikai térre. Kevés anyaggal és munkával, de annál több átgondolt szellemiséggel minimalistaként, pofon-egyszerű formakombinációkkal. Tárgyszerűen, anyagszerűen, mai anyagokkal és technikákkal dolgozom, ügyelve az anyag, a technika szabta korlátokra. (A szobrászat nagyon behatárolt műfaj.)

Nem ragadok le egyetlen anyaghoz, vagy technikához sem (nemcsak bronz, fa, kő, öntés, faragás van a világon, azt én amúgyis formális, erőltetett imagenak tartom, ha valaki egy anyag, egy technika mögé bújik). Tudom, hogy minden anyagra-technikára nyitottnak kell maradnom.

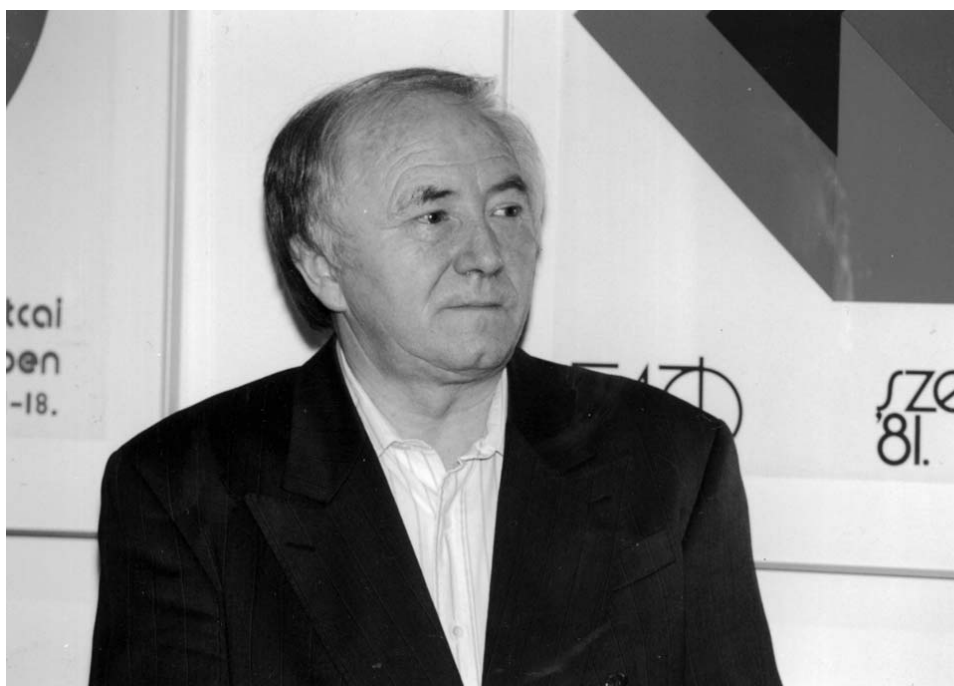
A szobrászat nagy kérdése a forma-kombináció; az egymásba – egymásból átalakuló összetett formák varázsa: hogy hogyan lesz a hengerből gömb (a combból segg, seggből comb) hiszen ezeknek az összetett formáknak vagyunk a rabjai, ezek biztosítják fennmaradásunkat.

A geometrikus forma és kombinációi számomra a tér tagolásának eszköze, személyiségem időtlen hordozója.

Műtárgyjegyzék

1. **Hullámpár**, aranyozott réz 80x16x16 cm
2. **Hullámok**, aranyozott réz 80x16x19 cm
3. **Hullám**, aranyozott réz 80x10x10 cm
4. **Nyilak**, réz 80x25x25 cm
5. **Nyíl I.**, réz 80x17x25 cm

6. **Nyíl II.**, réz 80x25x16 cm
7. **Zik-Zak**, aranyozott réz 73x14x12 cm
8. **Átló I.**, réz 80x6,5x65 cm
9. **Átló II.**, réz 80x6,5x65 cm
10. **Zik-Zak**, réz 80x9,5x6 cm

11. **Kör I.**, aranyozott réz 40x21x37 cm
12. **Rombusz**, aranyozott réz 40x31x37 cm
13. **Sík forma**, aranyozott réz 40x35x30 cm
14. **Pop II.**, aranyozott réz 40x38x38 cm
15. **Pop I.**, aranyozott réz 40x38x38 cm
16. **Háromszögek**, krómacél, 40x38x17,5 cm
17. **Háromszögek**, alu festve 40x33x18 cm
18. **Piskóták I.**, 1995. sárgaréz 27x42x21 cm
19. **Piskóták II.**, 1995. sárgaréz 45x22,5x12,5 cm
20. **Piskóták III.**, 1995. sárgaréz 45x21x19 cm
21. **Zik-Zak**, 1994. krómacél 188x16x13,5 cm

22. **Átló I.**, 1994. krómacél 200x14x14 cm
23. **Átló II.**, 1994. krómacél 200x10x10 cm
24. **Hullámtest I.**, alu 67x12x12 cm
25. **Hullámtest**, bronz 67x12x12 cm
26. **Hullámtest**, sárgaréz 67x12x12 cm
27. **Hullámtest II.**, bronz 79x12,5x12,5 cm
28. **Hullámtest**, alu 79x12,5x12,5 cm
29. **Hullámtest**, réz 80x12,5x12,5 cm
30. **Test I.**, 1989. plexi 11,5x115x16 cm
31. **Torzó**, 1989. plexi 16x16x16 cm
32. **Test II.**, 1989. plexi 16x16x16 cm

Művei közgyűjteményekben

National Galerie, Poznan
 Umjetnicka Galerija, Banja Luka
 Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba
 Nemzeti Galéria, Budapest
 Kassák Lajos Emlékmúzeum, Budapest
 König-Brauerei KG, Duisburg
 Burgenlandische Museum, Eisenstadt
 Landesmuseum Joanneum, Graz
 Déryné Múzeum, Miskolc
 Déri Múzeum, Debrecen
 Janus Pannonius Múzeum, Pécs
 Nationale Galerie, Poznan

Sárospataki Képtár, Sárospatak
 Wilhelm Morgner Haus, Soest
 Vay Ádám Múzeum, Vaja
 Albertina, Wien
 Szombathelyi Képtár
 Modern Museum, Bolzano
 Kunst Haus, Zürich
 Samlung Ludwig, Budapest
 Modern Museum, Okun'yinka
 Museo Civico, Padova
 Foundation Lesahot, Bern

Irodalom

Fábián László: Fajó
 (Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, 1979. Budapest)
Ács József: Tíz év eredménye. Mai magyar grafika Újvidéken
 (Újvidéki Magyar Szó, 1978. április 6.)
Asztalos, Cs. Anikó: No isms in Hungary
 (Studio International, March 1974/107)
Beke László: Magyar nem-ábrázoló művészet II.
 (Kritika, IX. évf. 7. szám, 1971. július, Budapest)
Beke László: Fehér-fekete
 (Művészettörténeti értesítő XXXI. (1982) 4.)

Bende Mónika: „10 éves Szimpóziummozgalmunk”.
 Beszélgetés Fajó Jánossal
 (Pesti Műsor, 1978. XXVIII. évf. 25. szám)
Bodri Ferenc: Katalógus-előszó az 1973-as
 esztergomi kiállításhoz
Csapó György: Közelképek. Fajó János
 (Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1983.)
Csolnoki: Játék a geometriával. Jegyzetek Fajó János
 esztergomi tárlatáról
 (Dolgozók Lapja, 1973. május 4., Esztergom)

- Dobrik István:** Világosság, pontosság, egyensúly.
Fajó János kiállítása a miskolci József Attila Könyvtár
Kiállítótermében
(Észak-Magyarország, 1988. október 31., Miskolc)
- Ember Mária:** Vigh Tamás szobrai és a „Fehérek-feketék”
(Magyar Nemzet, 1982. augusztus 18., Budapest)
- Fábián László:** Képzőművészeti Krónika
(Budapesti KISZ-élet, 1968/5/44.)
- Fábián László:** A magyar konstruktivizmus új hajtása
(Magyar Műhely VIII/1969/36, Paris)
- Fábián László:** Fajó Jánosról – kiállítása ürügyén
(Előszó az 1970-es Fészek Művészklub kiállítás
katalógusában, 1970, Budapest)
- Fábián László:** Fajó János grafikái elé.
(Előszó a békéscsabai Tízek Klubja kiállítás
katalógusában, 1974.)
- F. L.:** Magyar képzőművészeti vándorkiállítás
(Élet és Irodalom, 1975. június 14., Budapest)
- Fábián László:** Országos grafikai művésztelep Békéscsabán
(Békés Megyei Népújság, 1976. augusztus 14.)
- Fábián László:** A festő kényszerpályája
(Életünk, Szombathely 1978/4.)
- Fábián László:** A formaadás iskolája
(Előszó a gyulai kiállítás katalógusában, 1979.)
- Fabri Péter:** Helyhiány
(Mozgó Világ, 1980. január, 95-100. old. Budapest)
- Hajdu István:** Beszámoló egy Benczur utcai műhelyről
és egy békéscsabai kiállításról
(Művészet Évkönyv, Budapest 1976.)
- Hajdu István:** Geometrikus és strukturális törekvések
a hetvenes évek művészetében
(Katalógus-előszó a Tendenciák 1970-1980 kiállításához.
Óbuda Galéria 1980.)
- Peter Hasler:** Glasnost an der Steinstrasse
(Sonntags Zeitung, 30. Okt. 1988. Zürich)
- Haulisch Lenke:** Fajó János
(Katalógus-előszó a Fényes Adolf-termi kiállításához, 1968,
Budapest)
- H. J.:** Fajó János kiállítása
(Új Ember, 1975. augusztus 15. Budapest)
- H. J.:** Három tárlat. Fajó János
(Magyar Nemzet, 1975. augusztus 15. Budapest)
- Kecskeméti Kálmán:** Fluctuat, nec mergitur.
Beszélgetés Fajó János festőművésszel
a Józsefvárosi Galéria művészeti vezetőjével
(Mozgó Világ, 1987/2., 115-123. old.)
- Kerékgyártó István:** Fajó János festőművész kiállítása
a Fényes Adolf Teremben
(Kossuth Rádió, 1968. március 3. 10 óra)
- Miklós Pál:** Kísérletek. Fajó János
(Élet és Irodalom, 1968. VII. évf. február 17.)
- Menyhárt László:** Bűvös kockázat. Beszélgetés Fajó Jánossal
(Művészet XXII/10. Budapest, 1981. október)
- Nagy Zoltán:** Six Exhibition, Eight Artists
(The New Hungarian Quarterly, Vol. XVII.
No. 62/182-184. 1976. Budapest)
- Passuth Krisztina:** Seregszemle a Műcsarnokban
(Tükör, VIII. évf. 12. szám, 1971. március 23. Budapest)
- Perneczky Géza:** Műfaji kérdések
(Élet és Irodalom, 1970. Budapest)
- Rózsa Gyula:** Tudomány-e a művészet?
(Népszabadság, 1969. február 24.)
- Rózsa T. Endre:** Fajó János kiállítása a KKI Kiállítótermében
(Láttuk, hallottuk. Kossuth rádió, 1975. augusztus)
La Repubblica: Janos Fajó, Alla galleria Artein
(18 Ottobre 1985. Roma)
- Sík Csaba:** A művészet rabszolgasors
(Tükör, 1970/28)
- Sík Csaba:** Rend és Kaland. Játék és szolgálat.
Fajó János kiállításáról
(Magvető Könyvkiadó, Budapest 1972.)
- Sík Csaba:** Fajó János kiállítása a KKI-ben
(Budapest, 1975. (Megnyitó))
- Sík Csaba:** Fajó János képei
(Új Tükör, 1980.)
- A. Sz(abó) J(ános):** Fajó János kiállításáról
(Fejér Megyei Hírlap, 1979. április 13.)
- A. Sz.:** Szalonképes avantgárd
(Fejér Megyei Hírlap, 1985. január 17.)

Székely András: Látvány és tartalom

(Népszabadság, 1975. augusztus 8.)

Székely András: A fehér és a fekete színei

(Új Tükör, 1983/28.)

Vadas József: Műteremlátogatás Fajó Jánosnál

Tandi Lajos: Az „a” és hátországa

(Kőröstáj, 1979. április 30.)

Vadas József: Új magyar avantgárd?

(Új Írás, XI. évf. 5. szám, 1971. május, Budapest)

Vadas József: Kör régen és ma

(Élet és Irodalom, 1975. augusztus 16.)

Veszprémi Miklós: Szó-váltás a műteremben.

Fajó János izgalmassága

(Magyar Nemzet, 1985. szept. 9., 4. old.)

Wagner István: Újabb biennálék

(Magyar Hírlap, 1977. december 6.)

Art 19'88 Im Gespräch mit dem ungarischen Künstler

und galeristen Janos Fajó

(Basler Volksblatt, Montag 20. juni, 1988, p. 3., Basel)

Fajó János írásai

A modern törekvések és a közönség

(Budapesti KISZ élet, 1967. 1-2. szám, 61. oldal)

Ars poetica

(In: Kat. Fényes Adolf Terem, 1968. Budapest)

Gazdaság és művészet

(Budapesti KISZ élet, 1968/9. szám, 38-41. oldal)

Ars poetica

(In: Kat. Fészek Művész Klub, 1970. Budapest)

Válasz a Corvina Almanach körkérdésére

(Magyar Műhely, Paris XII. évf. 43-44. szám, 49-52. oldal)

Előszó a „Két mappa” bemutatásához

(Fészek Művészklub, Budapest 1974.)

Rögeszméim és eszméim rögei

(In: Mapped, Kulturális Kapcsolatok Intézete Kiállítóterme, Budapest 1975.)

Előszó a Látás és alkotás szita-mappa II. c. kiállításához

(Józsefvárosi Kiállító Terem, Budapest 1976.)

Előszó a Színes sokszorosítás c. kiállításához

(Kiskunfélegyháza, 1977.)

Előszó az Iparosított esztétikum c. kiállításához

(Józsefvárosi Kiállító Terem, Budapest 1977.)

Nincs többé. Emlékezés Kassák Lajosra

(Petőfi Irodalmi Múzeum kiadványa, 243-245. oldal, Budapest 1977.)

Előszó a „10 éves szimpozionmozgalmunk” c. kiállításához

(Józsefvárosi Kiállító Terem, Budapest 1978.)

Előszó a „Multiplivásár” c. kiállításához

(Józsefvárosi Kiállító Terem, Budapest 1979.)

Előszó a „Zacsó” c. kiállításához

(Józsefvárosi Kiállító Terem, Budapest 1979.)

A mű és alkotóelemei

(Kísérőszöveg az ózdi kiállításához, Ózd 1979.)

Előszó a Sírburkolatok c. kiállításához

(Józsefvárosi Kiállító Terem, Budapest 1980.)

Serigraphics but seriously

(Interpress Grafik 81/4. pp. 28-31., Budapest 1981.)

A grund fia és mesterei

(Előszó a Tér-Kapcsolat-Lehetőség c. mappához,

Józsefvárosi Kiállító Terem, Budapest, 1982.)

Az értékek csapdája

(Művészet XXIII/2. szám, 51-52. oldal, Budapest 1982.)

Előszó a Lapozó Képeskönyv-sorozathoz

(Budapest, 1983.)

Előszó a Pesti Műhely 1974-1983. c. kiállításához

(Józsefvárosi Galéria, Budapest 1983.)

Előszó Boross Tamás-Szlabej Zoltán kiállításához

(Budapest, 1983.)

Előszó Mártis Teutsh János Linóleum Albuma c. reprint kiadásához

(Pesti műhely, Budapest 1983.)

Ki ragadta meg a Nagy Eklektikát és miért?

(Művészet 1984/7. szám, Budapest)

A divat hegemoniája, avagy a nyelv trónfosztása
(Vita Hegyi Lóránttal, Művészet, 1985/5. szám, Budapest)
Előszó Boross Tamás kiállításához
(Budapest, 1986.)
Előszó az Encsi Alkotótábor mappájához
(Encs, 1986.)
Előszó a Fajó-mappa II. kiadványhoz
(Budapest, 1987.)

Előszó a centenáriumi Kassák-kiállításához
(Józsefvárosi Galéria, Budapest 1987.)
Előszó a Nemzetközi Kerámia-Stúdió kiállításához
(Józsefvárosi Galéria, Budapest 1988.)
Előszó Horváth László kiállításához
(Budapest, 1988.)
Előszó az Encsi Alkotótábor mappájához
(Encs, 1989.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte és megnyitotta: Wehner Tibor művészettörténész

Életrajzi adatok

1952-ben született Budapesten. Művészeti tanulmányait 1974. és 1979. között az Iparművészeti Főiskolán végezte. 1972. óta kiállító művész. Tanulmányainak lezárása óta rendszeresen szerepel a haza országos tárlatokon és külföldi kiállításokon. Derkovits-ösztöndíj 1986-88.

Fontosabb egyéni kiállítások

1979. Ifjúsági ház, Salgótarján
1980. Vármúzeum, Esztergom
1981. Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest
1982. Móra Ferenc Múzeum, Szeged
1984. Budapest, Stúdió Galéria
Hungart Impo Galéria (Kovács Péterrel és Banga Ferencsel), München
Fórum Szálló (Makó Judittal), Budapest
1985. Dorottya u.-i Kiállítóterem, Budapest
1987. Dömösi Galéria (Makó Judittal), Dömös
1988. Galerie Borkovsky (Jovián Györggyel), Hannover
Art '88, Basel
1989. Bartók 32. Galéria (Szentgyörgyi Józseffel), Budapest
1990. Galerie Kutcha (Kovács Péterrel és Végh Andrással), Salzburg
Műhely Galéria, Szentendre

Szabó Tamás szobrász,-festő- és grafikusművészek Budapesten, a belvárosi Körmendi Galériában rendezett kiállításán a legújabb művek mellett közönség elé került néhány korábbi, korai alkotása is. Az 1980-as keltezésű, roppant feszültségeket összpontosító Galaxis-dombormű, és az ugyanebben az évben született, fájdalommal – illetve fájdalmas szépségekkel – átitatott Mária című kisplasztika, valamint az 1990-ben faragott-festett, megdöbbentő fenségességű Van-Gogh-büsztt révén

1992. Horváth Endre Galéria, Balassagyarmat
Csontváry Terem (Makó Judittal), Budapest
Tornyai Múzeum, Hódmezővásárhely
1993. Neuropa Galéria, Heidelberg
Vigadó Galéria, Budapest
Erlin Galéria (Véssey Gáborral), Budapest
1994. Galerie Zichy (Makó Judittal), Leiden
Pataky Galéria, Budapest
1995. Vincze Papírmerítő Műhely, Szentendre
1995. Körmendi Galéria Budapest
1996. Hoppdorf Galerie 2001. Hollandia
Galerie Zichy, Leiden
Tillburg Hollandia
Mol Galéria, Szolnok

Díjak:

- Nyári Tárlat díja, Szeged
Tavaszi Tárlat díja, Salgótarján
Országos Grafikai Biennále díja, Miskolc
Vásárhelyi Őszi Tárlat díja (Tornyai Plakett),
Hódmezővásárhely
Országos Kisplasztikai Biennálé díja, Pécs

mérhető fel, hogy e művész rendkívül következetes alkotói utat járt be a közelmúlt másfél évtizedében. Szabó Tamás azon kivételes tehetségű művészeink egyike, aki nemcsak szobrászként, hanem grafikusként és festőként is jelentős műveket, műegyütteseket alkotott, s mondandójának megfogalmazásához mindenkor megtalálta – könnyen megtalálhatta – az autentikus formát, anyagot, technikát. Rajzainak, ívnyi méretű grafikáinak, festményeinek bemutatásáról az országos

tárlatokon, az ágazati biennálékon elnyert díjak sora tudósít a nyolcvanas évek nyitánya óta – s meg kell jegyeznünk, hogy két évvel ezelőtt emlékezetes önálló tárlatot rendezett táblaképeiből a Vigadó Galériában –, s közben olyan fontos szobrok is elkészültek műhelyében, mint az életmű egyik, eddig legjelentősebb kompozíciójaként regisztrálható kisvárdai, háromalakos Érintés, a budapesti, pályázatnyertes Carl Lutz- emlékmű, és a salgótarjáni 1956-os monumentum.

Most, a Deák Ferenc utcai galériában felvonultatott anyaggal, a régebbi és az újabb pasztikákkal, s főként a vászonra feszített papírrétegre rögzített akril-pasztellkorom képekkel a korábban – a Leonardo Anghiari-csata képéhez készült vázlat hátraforduló, kiáltó alakjának ihletésére, annak interpretációjaként – festett művek által felvett, megragadott gondolatmenetet folytatja, tágitja ki, mélyíti el. Új alkotásain az arcok, az eltorzult arckifejezések már nem jelennek meg, képein a testek, a torzók, a testhelyzetek, a befejezett vagy befejezetlen mozdulatok, a homályból felderengő testrészek vették át a főszerepet. A drámai, tragikus alaphang a régi, csak a körülmények, a szituációk, a viszonyok váltak rejtelmesebbeké, kitapinthatatlanabbakká. Konkrét környezeti jelzés sehol nincs, a vállak, a háta, a hasak, a kezek

gomolygó, alaktalanságokkal terhelt terekből és közegekből bontakoznak ki – vagy azokba gabalyodnak – mintha a semmivel, a megfoghatatlansággal küzdenének ezek a teremtmények. A szürkék, a szürkésfehérek, a tompa kékek és a rőtörösek hivatottak a fojtott-fülledt atmoszféra megteremtésére és sugárzására, amelyben kétségbeesett vadsággal küzdenek az arctalan figurák. A figurák, amelyeknek megfestésmódjára bátran alkalmazhatjuk a pasztikus jelzőt, mint ahogy a legújabb Szabó Tamás-szobrokat festői hatásokban tobzódóknak minősíthetjük; a felmagasodó, tépett testkérgék, a tördezett-, üres testburok-bronzok a változatos felületképzéssel, a meg-megszakadó sziluett-teremtéssel élesztik bizonytalanságainkat, erősítik foszlékonyág-érzeteinket.

Isten mentsen a pillanatnyiséggel szoros kapcsolatokat teremtő, az aktualizáló szándékú műalkotásoktól, a közvetlen művészeti utalásoktól, a direkt párhuzamoktól. De mit tegyünk, ha tragédiasejtetéseket, a testetlen félelmekkel való összezapásokat, a sejtelmességek szorításában való vergődést, a lefojtottságot tükröztető műveket aktualizálja a valóság és az idő? Mit tehetünk, ha e szomorú félelmekben a körülvevő világra, a jelenre, ha önmagunkra ismerünk?

Műtárgyjegyzék

1-8. **Mozdulat**, bronz –

9. **Irány és Galaxis**, márvány –

10. **A kötés és Én**, papír, vegyes technika 195x120 cm

11. **Van Gogh portré**, festett fa –

12. **Bacchus**, olaj, vászon 130x140 cm

13. **Térdeplő**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm

14. **Képmás**, vászon-papír-vegyes technika 100x70 cm

15. **Mária**, bronz 30 cm

16. **Na mi van?** I., vászon-papír-vegyes technika 80x60 cm

17. **Na mi van?** II., papír-pasztell 87x69 cm

18. **Mozdulat** I., papír-vegyes technika 60x50 cm

19. **Mozdulat** II., papír-vegyes technika 60x50 cm

20. **Mozdulat** III., vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm

21. **Másnap**, papír-vegyes technika 60x50 cm

22. **Human body**, papír-vegyes technika 118x90 cm

23. **Human body**, papír-vegyes technika 116x84 cm

24. **Human body**, papír-vegyes technika 112x76 cm

25. **Egy pillanat**, papír-vegyes technika 70x50 cm

26. **Tanulmány** I., papír-vegyes technika 50x40 cm

27. **Cím nélkül**, vászon-papír-vegyes technika 170x92 cm

28. **Na mi van?** IV., vászon-papír-vegyes technika 150x110 cm

29. **Na mi van?** V., vászon-papír-vegyes technika 150x110 cm

30. **Egy pillanat** II., vászon-papír-vegyes technika 80x60 cm

- 31. **Kormos rajz**, vászon-papír-vegyes technika 80x60 cm
- 32. **Tanulmány Leonardo után I.**, vászon-papír-vegyes technika 80x60 cm
- 33. **Szürke rajz**, papír-vászon-vegyes technika 60x50 cm
- 34. **Szent Sebestyén**, papír-vászon-vegyes technika 80x60 cm
- 35. **Ülő figura**, papír-vászon-vegyes technika 80x60 cm
- 36. **Tanulmány Leonardo után II.**, vászon-vegyes technika 150x110 cm
- 37. **Bacchus tanulmány**, papír-vegyes technika 150x110 cm
- 38. **Bukott ember**, papír-vegyes technika 160x120 cm
- 39. **Tanulmány Michelangelo után**, papír-vegyes technika 150x110 cm

- 40. **Tanulmány I.**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm
- 41. **Tanulmány II.**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm
- 42. **Tanulmány III.**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm
- 43. **Térdeplő**, papír-vászon-vegyes technika 100x75 cm
- 44. **Kék árnyék**, papír-vegyes technika 60x80 cm
- 45. **Rajz IV.**, papír-vegyes technika 40x28 cm
- 46. **Emberi test**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm
- 47. **Emberi test II.**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm
- 48. **Emberi test III.**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm
- 49. **Emberi test IV.**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm
- 50. **Emberi test V.**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm
- 51. **Emberi test VI.**, vászon-papír-vegyes technika 60x50 cm

Irodalom:

- Bán András:** Formák árnyékába. Szobrászati kiállítások
(Magyar Nemzet, 1985. aug. 29. 6. o.)
- Boros Géza:** Újabb pesti szobrok,
Szabó Tamás: Carl-Lütz- emlékmű
(Kritika, 1994. 2. sz. 31. o.)
- Chikán Bálint:** Szabó Tamás
(Stúdió Galéria, 1983. nov.16-dec. 11.),
(Művészet, 1983. 11. sz. 60. o.)
- Kelemen István:** Szabó Tamás kiállításának,
(katalógus előszó, Ifjúsági Ház, Salgótarján, 1979.
március 20 – április 14.)
- P. Szűcs Julianna:** Kánon kócosoknak
(Népszabadság, 1983. nov. 29.)
- P. Szűcs Julianna:** Súly
(Mozgó Világ, 1984. 3. sz. 91. o.)
- Vadas József:** Görbe szemmel
(Élet és Irodalom, 1985. aug. 16. 13. o.)
- Wehner Tibor:** Szabó Tamás szobrászművész kiállítása
(Ferencvárosi Pincetárlat, 1981. április),
(Művészet, 1981. 6. sz. 53-54. o.)

- Wehner Tibor:** Drámák, Szabó Tamás szobrai
(Művészet, 1992. 10. sz. 18-20. o.)
- Wehner Tibor:** Szabó Tamás tárlata,
Dorottya utcai Kiállítóterem,
1985. július 25 – augusztus 17.
(Művészet, 1986. 2. sz. 60-61. o.)
- Wehner Tibor:** Lekötözve, elszabadulva.
Beszélgetés Szabó Tamás szobrászművésszel
(Palócföld, 1987. 1. sz. 89-96. o.)
- Wehner Tibor:** Szabó Tamás szobrászművész kiállítása
(katalógus előszó, Utrecht, 1987.)
- Wehner Tibor:** Az elmaradt áldozat fenyegető pillanata.
Szabó Tamás: Érintés
(Művészet, 1989. 3. sz. 6-9. o.)
- Wehner Tibor:** A kötél és én, Szabó Tamás munkái
(Kortárs, 1990. 7. sz. 137-142. o.)
- Wehner Tibor:** Áldott motívumszabadság
(Szabó Tamás és Makó Judit kiállítása),
(Élet és irodalom, 1992. május 1. 12. o.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Dr. Erich Kussbach

az Osztrák Köztársaság nagykövete

Életrajzi adatok

Robert Hammerstiel a Bánátból származik, az Osztrák – Magyar Monarchia délkeleti határvidékéről, ahol több nemzetiség élt békés egyetértésben a magyarok mellett. Versecen született 1933-ban. Apja pékmester volt, mellette ikonfestő, aki a keleti katolikus egyház kánonjai szerint alkotta munkáit. Az ikonok szigorú formanyelve, amit gyermekként megélt, a szlávok és románok zenéje, amit hallott, a szerb és bolgár szomszédok elbeszélései nevelték őt.

Hamar megtalálta saját formanyelvét. Kompozíciói tiszták, egyszerűek, szokatlanul nagyméretű fametszetein leginkább a fekete-fehér a domináló szín. Ezt kedveli, mert a fekete-fehér egyértelmű, mint az igazság. Művei mindig ellenőrizhető érzelmeket tükröznek, mentesek mindenfajta túlzásoktól, csendes, az ikonokra jellemző sajátos tartózkodást példáznak. Az olajfestményein, színes fametszetein ábrázolt cselekvésekben is ugyanez az emelkedett komolyság és visszafogott csend uralkodik.

Robert Hammerstiel 1947-óta Ausztriában él.

Fontosabb egyéni kiállítások

1973. Niederösterreichisches Landesmuseum, Wien

1977. Galerie Vallombreuse, Palm Beach, USA

1979. Zitadelle Spandau, Berlin

1980. Europäische Akademie, Berlin

Galerie La Pigna, Rom

1981. Galerie Würthle, Wien

1984. Institut Autrichien, Paris

Stadtmuseum, Graz, Österreich

Galerie Van Almsick, Gronau / Epe, Deutschland

Melanchthin-Akademie, Köln, Deutschland

Chateau des Rohan, Strasbourg, Frankreich

Landesmuseum, St. Pölten, Österreich

Musée Départemental, Epinal, Frankreich

1985. Bibliothèque Municipale, Mulhouse, Frankreich

Wilhelm-Morgner-Haus, Soest, Deutschland

Galerie Welz, Salzburg, Österreich

1986. Galerie Fisher, London

1987. Galerie Altnöder, Salzburg

Lübecker Dom, Lübeck, Deutschland

Oberösterreichisches Landesmuseum, Linz

Pöppelmann-Haus, Herford, Deutschland

1988. Augsburger Kunstverein, Augsburg, Deutschland

Austrian Institute, New York, USA

1989. Stadtgalerie, Wels, Österreich

Neue Galerie Wien, Wien

Galerie Heidenheim, Düsseldorf, Deutschland

Galerie Schmücking, Basel, Schweiz

1990. Dom- und Diözesanmuseum, Wien

Galerie Schmücking, Basel

Galerie Mensch, Hamburg

Schloss Farrach, Zeltweg, Österreich

1991. Galerie im Unteren Tor, Bietigheim, Deutschland

Städtisches Museum, Gelsenkirchen, Deutschland

Echnaton-Galerie, Zentrum zeitgenössischer Kunst, Kairo

Semmelweis-Universität, Budapest

1992. Kunsthalle, Békéscsaba, Ungarn

Haus der Kultur, Schwerin, Deutschland

1993. Stadtzentrum, Ternitz, Österreich

Galerie Van Almsick, Gronau / Epe

Galerie im Unteren Tor, Bietigheim

Künstlerhaus, Wien

Galerie Altnöder, Salzburg

Neue Galerie Wien, Wien

Galerie Schmücking, Braunschweig, Deutschland

Műtárgyjegyzék

1. **Vasúti fülke**, 1993. olaj-vászon 105x120 cm
2. **Éjszakai külváros**, 1992. olaj-vászon 170x200 cm
3. **Látomás a periferián**, olaj-vászon 80x100 cm
4. **Requiem**, 1995. színes monotypia 70x100 cm
5. **Egy rémes erőteljes történés**, színes monotypia 70x100 cm
6. **A látogatás**, 1991. olaj-vászon 120x150 cm
7. **A pár**, fametszet 65x60 cm
8. **Asszony gyermekekkel és macskával**, 1985. fametszet 65x50 cm
9. **Kemény és lány élet**, 1991. olaj-vászon 120x150 cm
10. **Kompozíció vörösben**, 1992. olaj-vászon 170x200 cm
11. **Az anya kenyere**, 1994. fametszet 70x100 cm
12. **Vándorlás**, 1992. olaj-vászon 170x200 cm
13. **Asszonyok**, 1987. fametszet 100x65 cm
14. **Bírói pulpitus előtt**, fametszet 70x100 cm
15. **Figuráció- az élet elfolyik, a mindenség megmarad**, 1988. fametszet 70x100 cm
16. **Megkötözve**, 1979. fametszet 70x100 cm
17. **Zöld asztal**, 1995. színes monotypia 70x100 cm
18. **Menekülő és várakozók egy ismeretlen városban**, 1995. színes monotypia 70x100 cm
19. **Égbe nyúló gerenda**, 1995. színes monotypia 70x100 cm
20. **Éjszakai várakozás**, 1995. monotypia 70x100 cm
21. **Éjszakai várakozás narancsszínű szobában**, monotypia 70x100 cm
22. **Hommage á Bartók B.**, 1994. olaj-vászon 110x95 cm
23. **Hommage á B. Martinu**, 1994. olaj-vászon 100x110 cm
24. **Hommage á Sz. Rachmaninov**, 1994. olaj-vászon 100x95 cm
25. **Kalácsot vivő békéscsabai asszonyok**, 1994. fametszet 100x70 cm
26. **Pieta**, 1994. fametszet 70x100 cm
27. **Vacsorázók**, 1993. fametszet 100x70 cm
28. **Megvalósult legenda**, 1993. fametszet 100x70 cm
29. **Asszonyok**, 1992. fametszet 100x70 cm
30. **Ülő asszonyok fiúval**, fametszet 65x85 cm
31. **Strázsa**, 1990. olaj-vászon 170x200 cm
32. **Hommage á Giorgio Morandi**, 1995. olaj-vászon 80x100 cm

Gyűjteményekben szereplő művei:

Bundesministerium für Unterricht und Kunst, Wien
Akademie der bildenden Künste, Wien
Kulturamt der Stadt Wien, Wien
Graphische Sammlung Albertina, Wien
Sammlung Österreichische Galerie, Wien
Österreichische Kunst des 19. und 20. Jh.s, Oberes Belvedere, Wien
Niederösterreichisches Landesmuseum, Wien
Rupertinum, Salzburg
Burgenlandisches Landesmuseum, Eisenstadt
Kunstmuseum San Francisco, San Francisco

Deutschlandhaus, Berlin
Kunsthalle, Recklinghausen
Vatikanstaat, Rom
Centro Artistico Culturale, Rom
Staatsmuseum, Sofia
Herzog-Anton-Ulrich-Museum, Braunschweig
National Gallery, London
Austrian Institute, New York
Museum Majdanek, Lublin
Deutsches Marchenmuseum, Bad Oeynhausen u.a.

*Irodalom**Könyvek*

Robert Hammerstiel: Holzschnitte zu den Evangelien
(Bielefeld: Luther Verlag 1978)

Robert Hammerstiel: Das Zeichen Kains
(Bielefeld: Luther Verlag 1981)

Robert Hammerstiel u. Josef Schultes:
Der Baum des Lebens
(Wien-München: Herold Verlag 1983)

Erich Fitzbauer (Hg.): Taglich ist Allerseeln
(Wien: Edition Graphischer Zirkel 1985)

Robert Hammerstiel: Galilea und Jerusalem.
Skizzen und Holzschnitte
(Bietigheim: Verlag Galerie im Unteren Tor 1990)

Robert Hammerstiel: Holzschnitte.
(Bietigheim: Verlag Galerie im Unteren Tor 1991)

Robert Hammerstiel: Meine Winterreise 45.
Holzschnittskizzen
(Bietigheim: Verlag Galerie im Unteren Tor 1991)

Robert Hammerstiel u. Detlef Wieland:
Holzschnitte zur Bibel
(Bietigheim: Verlag Galerie im Unteren Tor 1992)

Könyvillusztrációk

Dr. Rudolf Kefer (Hg.): Welt im Wort (2. und 4. Band.)
(Wien: Österreichischer Bundesverlag für
Unterricht, Wissenschaft und Kunst 1968)
Holzschnitte Robert Hammerstiel
(Bielefeld: Evangelische Zentralbildkammer 1979)

Alois Stöger: Die Bergpredigt
(Wien: Verlag Österreichisches Katholisches
Bibelwerk 1982)

Hedwig Meutzner: Hahia Maria
(Essen: Evangelischer Stadtkirchenverband 1983)

Peter Kunze: Dorothea Neff. Mut zum Leben
(Wien: Orac Verlag 1983)

Maria Bodo: Gedichte einer Analphabetin
(St. Pölten: Verlag Nö. Pressehaus 1984)

Per Amann (Hg.): Der Holzschnitt
(Kirchdorf am Inn: Berghaus Verlag 1986)

Jürgen Klug (Hg.): Entdeckungen machen. Unterrichtswerk
für den Evangelischen Religionsunterricht
(Band 5/6 und 9/10) Düsseldorf 1986

Erich Fitzbauer: Santorin. Insel der tausend Wunder
(Wien: Edition Graphischer Zirkel 1986)

Jürgen Kluge: Bilder des Evangeliums
(München – Offenbach: ÖLV-Edition 1986)

Traute Foresti: Tagtraume und Grenzgänge
(Wien-Freiburg-Basel: Herder Verlag 1988)

Jürgen Kluge: Kreuzweg
(Düsseldorf: Film-Funk-Fernseh-Zentrum 1989)

Heinrich Böckerstette (Hg.): Wege der Freiheit.
Unterrichtswerk für Katolische
Religionslehre an Gymnasien (Bd. 7)
(Stuttgart: Verlag Katholisches Bibelwerk 1991)

Gebhard Neumüller (Hg.): Religion Grundschule.
Leitmedien (St. Ingbert 1992)

Monográfiák, katalógusok

Haus der Kirche Berlin (Hg.): Robert Hammerstiel
(Berlin 1974)

Centro Artistico Culturale-Galerie La Pigna (Hg.):
Robert Hammerstiel
(Rom 1980)

Galerie Würthle (Hg.): Hammerstiel
(Wien 1981)

Nö. Dokumentationszentrum für Moderne Kunst (Hg.):
Hammerstiel (St. Pölten 1983)

Manfred Wolf (Hg.): Robert Hammerstiel. Totentanz
(Freiburg/Breisgau 1983)

Chateau des Rohan (Hg.): Robert Hammerstiel.
Oeuvres Graphiques
(Strasbourg, Paris, Epinal, Mulhouse 1984/85)

Festőművész kiállítása (Hg.): Robert Hammerstiel
(Békéscsaba 1992)

Donaukraftwerke (Hg.): Schwarz Weiss
(Klagenfurt 1974)

Internationale Triennale des Holzschnittes: Xylon
(Winterthur 1976)

Kunsthallen Gamla Gillet (Hg.):
Österreichische Holzschneider Heute
(Uppsala 1980)

Künstlerhaus Wien (Hg.): Österreichische Holzschneider
heute (Wien 1981)

Hans Dichand (Hg.): 60 Jahre Galerie Würthle (2. Teil)
(Wien 1981)

Historisches Museum der Stadt Krems (Hg.):
Franz von Assisi heute
(Krems 1982)

Kulturverband Favoriten (Hg.): Kunst des Holzschnittes
(Wien 1983)

Landesverband der Nö. Kunstvereine (Hg.):
Kunst als Irritation
(Wiener Neustadt 1984)
1. Niedzyna-rodowe Triennale
(Lublin 1985)

Third Print Biennale
(Varna 1985)

Holzschnittkabinett in der Herzogburg (Hg.)
Österreichische Holzschnitte
(Braunau 1986)

Bois Pluriel 2. Biennale Internationale de la gravure
sur bois (Evry 1986)

2. Niedzyna-rodowe Triennale
(Lublin 1988)

Niederösterreichisches Dokumentationszentrum für
Moderne Kunst (Hg.)

Malerei in Niederösterreich 1918-1988
(St. Pölten 1988)

Städtisches Museum (Hg.): Totentanzfolgen
(Braunschweig 1989)

Städtische Galerie im Rathaus (Hg.)
Holzschnitt heute
(Stadt Ostfildern 1989)

Exhibition of Paris International Triennale
(Kochi 1990)

Internationale Triennale des Holzschnittes Xylon
(Winterthur 1991)
Helye: Körmendi Galéria

Helye: Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Baló István dzsesszütös

A kiállított művek jegyzéke

Balogh Géza: Idézetek, vegyes technika -akvarell 70x80 cm

Balogh Géza: Vita, 1989. vegyes technika -akvarell 70x80 cm

Bikácsi Daniela: Fénykör, 1994. akvarell 62x84 cm

Bukta Imre: Cím nélkül, 1992. akvarell 50x35 cm

Bukta Imre: Méhkasok, 1993. akvarell 40x30 cm

Butak András: Fordulópont I., 1995. akvarell 28x42 cm

Butak András: Fordulópont II., 1995. akvarell 28x42 cm

El Kazovszkij: A részrehajló Vénusz, 1995. akvarell 50x70 cm

El Kazovszkij: Távozó Chimaera, 1995. akvarell 50x70 cm

Erdélyi Eta: Monocrom meditáció, 1995. akvarell 100x70 cm

Gaál József: Homo-Homus I., 1993. akvarell 50x70 cm

Gaál József: Homo-Humus II., 1993. akvarell 50x70 cm

Gaál József: Homo-Humus III., 1993. akvarell 50x70 cm

Harmati Zsófia: Bokortorzó, 1995. akvarell 100x70 cm

Karátson Gábor: Szent Jánosnak Mennyei jelenésekről I.
akvarell 25x17 cm

Karátson Gábor: Szent Jánosnak Mennyei jelenésekről II.
akvarell 25x17 cm

Karátson Gábor: Szent Jánosnak Mennyei jelenésekről III.
akvarell 25x17 cm

Karátson Gábor: Szent Jánosnak Mennyei jelenésekről IV.
akvarell 25x17 cm

Kis Sándor Lajos: Cambridge 1995. akvarell 60x40 cm

Kis Sándor Lajos: Oxford, 1995. akvarell 60x40 cm

Kovács Péter Balázs: Hazafelé, tempera 69x99 cm

Kováts Albert: Barokk portré, 1995. akvarell 70x50 cm

König Frigyes: Quodlibet, 1995. akvarell 60x50 cm

Kudász Emese: Bizánc, 1994. akvarell 57x35 cm

Légrády Viktor: Részlet, 1995. akvarell 104x76 cm

Loránt János: Tavaszi hangok, 1994. akvarell 31x47 cm

Loránt János: Vidám erdő, 1994. akvarell 31x47 cm

Magyar Gábor: DLXXIII. 1995. karton-gouache 79,5x55 cm

Mayer Berta: Szimultán, 1995. akvarell 120x70 cm

Misch Ádám: Energikus hangulat, 1984. akvarell 85x60 cm

Molnár Péter: Levél Sára Hanga Rebekának, papír 37x28 cm

Molnár Sándor: „Tumo” No 2., 1987. akvarell 73x51 cm

Suzanne Király Moss: Számok, 1993. vegyes technika
56x75,5 cm

Simsay Ildikó: Középkorosan, 1995. akvarell-akrill 57x77 cm

Simsay Ildikó: Kettős magány madárral, 1995. 57x77 cm

Stefanovits Péter: Művészetről mindenkinek I.,
1995. akvarell 58x41 cm

Stefanovits Péter: Művészetről mindenkinek II.,
1995. akvarell 58x41 cm

Stefanovits Péter: Művészetről mindenkinek III.,
1995. akvarell 58x41 cm

Szentgyörgyi József: Széthulló fészek, 1995.
gouache-szén 95x65 cm

Szily Géza: Fekete gesztus II., 1994.
akvarell-gouache 79,5x68 cm

Ujházi Péter: Párna, 1995. papír-akvarell 50x65 cm

Végh András: Tánc, 1995. akvarell 90x70 cm

Vizi Tihamér: Légernyő, 1995. akvarell 70x100 cm

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Megnyitotta: Aldobolyi Nagy György zeneszerző

Életrajzi adatok

1944. április 23-án született Budapesten

1967. végzett a budapesti Képzőművészeti Főiskola szobrász szakán, rajztanári diplomát kapott

1968-1979. szakközépiskolákban, a Magyar Nemzeti Galéria GYIK Műhelyében, a zuglói Kassák Klubban tanít (szakrajzot, művészettörténetet, rajz-mintázást, mozgást és képzőművészetet).

1979 óta szabadfoglalkozású képzőművész, kiállításokat rendez és cikkeket ír (Művészet, Mozgó Világ, Táncművészet, Veszprémi Visszhang, Fotó, Pedagógiai Technológia, Iskolakultúra, Argus, Hítel).

Fontosabb egyéni kiállítások

1968. Idolok – Rákóczi étterem, Budapest

Idolok, rajzok – Fiatal Művészek Klubja, Budapest

1973. Idolok, csoportok – Stúdió Galéria, Budapest

1974. Fehér jelek – Fiatal Művészek Klubja, Budapest

1975. Első összefoglaló – Csepel Galéria, Budapest

Fehér jelek – Újpalotai Lila iskola, Budapest

1977. Hungarocell együttesek – Szoboszlói Galéria, Hajdúszoboszló

1978. Idolok üvegkockákban – Művelődési Ház, Budaörs

Fehér jelek és alumínium jelek -

Zalaegerszegi Múzeum

1979. Alumínium jelek – Műhely sorozat

a Magyar Nemzeti Galériában, Budapest

1982. Textil együttesek – Szoboszlói Galéria,

Hajdúszoboszló

1983. Talált vasak – Fiatal Művészek Stúdiója, Veszprém

Jelhordozás a Józsefvárosban, fotósor -

Nagykanizsa Teaház

1985. Textil- és vasegyüttesek -

Budapest Galéria Kiállítóháza, Lajos u.

1988. Portrék 1968-88. – Újpest Galéria, Budapest

1989. Képművek – Rákóczi tér 2., Budapest

1991. Ernst Múzeum, Budapest – retrospektív

Művelődési Ház, Oroszlány

Meta és Károly Bacskák Galéria, Messel, Németország

1992. Ázsia-Európa Biennálé, Ankara, Törökország

Csepel-Róma kiállítás – Miskolci Galéria

Kis olasz idolok – Small Galéria, Budapest

1993. Fa, vas, alumínium, bronz – Roczkov Galéria, Budapest

Színes vasak – Salamon torony, Visegrád

Antidizájn – Táltos Klub, Budapest

Művészetek háza, Veszprém

1994. Bronzjelek – Európai Közép Galéria, Esztergom

1995. Állatszobrok – Kék Iskola Galéria, Budapest

Jelírások modern zenére – Zenetudományi Intézet, Budapest

Bronzjelek – Körmendi Galéria, Budapest

1996. Magyar pop-art – Veszprém, az egyetem aulája

1997. Szobrok-képek – Vigadó Galéria, Budapest

(Ujházi Péterrel)

Köztéri munkák

Vámos Ilona portrédobormű, Budapest

Zalaegerszegi játszótér,

Landorhegyi iskola fadoborműve,

az Alugépgyár környezetének vasszobrai

Győri Házgyár vasszobrai

Siklós, az Alkotóház udvari kerámiaszobrai

Kanizsai Dorottya utcatáblája

A kormány egyik vendégházának 4 kerámiafala, Budapest

Cholnoky Viktor portrédobormű (festett bronz), Veszprém

Kép nélkül (festett fa), Veszprém

Egy pszichológus emlékére, Kivetítés, Elmozdulás, Tudatos

érzelem, (kovácsolt vasszobrok), Mór
Díjak

a Római Magyar Akadémia ösztöndíja

1979. KISZ díj II., Országos Érembiennále, Sopron
1985. a Művelődési Minisztérium díja,
V. Országos Érembiennále, Sopron
1987. III. díj, IX. Pécsi Kisplasztikai Biennále
1989. Művészeti Alap díja, X. Pécsi Kisplasztikai Biennále
1990. Szobrászati díj, Csepeli művészek tálata
Művelődési Minisztérium díja,
Kölcsy Ferenc pályázat
1991. Munkácsy-díj, a Pécsi Kisplasztikai Biennálé III. díja,

1992. IV. Nemzetközi Ázsia-Európa Biennálé
Ázsia-Európa díja, a Győri Művésztelep díja
1993. Salgótarjáni Tavasz Tárlat,
Képző- és Iparművészeti Szövetség díja
1994. Nagyatádi Faszobrászati kiállítás,
Képző- és Iparművészeti Szövetség díja
1995. X. Soproni Érembiennálé, Rendezőbizottság díja
XVI. Pécsi Kisplasztikai Biennálé, I. díj
1996. Csepeli Biennálé Budapest, III. díj

Kedves egybegyűltekt!

Nem valószínű, hogy ebben a körben bárkinek is váratlan vagy ismeretlen lenne Várnagy Ildikó munkássága. Sőt felteszem: azokat, akik itt megjelentek, a művésznő alkotó egyéniségével, stílusával, közlésmódjával érzett rokonszenv hatja át. A magam személyes, rövid vallo-mása ez ügyben: én fölöttébb kedvelem megfejtetni próbálni és a saját gondolataimmal összhangba hozni Ildikó néha rejtélyesen áttételes, máskor szinte csúfondárosan egyszerű jelrendszerét.

Kérdés azonban, hogy szükséges-e szeretni (vagy nem szeretni), fejtegetni, bontogatni azt, ami egyszeri módon már alkotásként megszületett és szárnyra bocsájtott? A mű önálló élete független a szándékoktól. Mindenki és senki tulajdona. Végző értelme és hivatása maga a léte-zés, magyarázatok röpködő rongyai helyett saját kihívó meztelenségét viseli.

Olvastam, hogy idegen világoknak, messzi csillagrendszerek lényének szánt rádióüzeneteink az emberi elme egyes – végsőkéig csiszolt -, csak alaptörvényeket, axió-mákat közlő ismeret-egységeit, a legfontosabbnak tudott (vagy képzelt) összefüggéseket tartalmazzák. Jeladások ezek a rövid rádió-fütykék a derengő semmibe.

Kapcsolatokat keresünk más dimenziókkal, de választ alig remélünk. Kiáltunk, mert hírt kell adni magunkról és hisszük, hogy a kinyújtott kéz már fél kézfogás.

Valami hasonló az alkotó alapgesztusa is. A művész nem számol (igaz, manapság nem is sokat számít....) és nem mérlegel. Ő az emberi fajta legszebb és egyetlen különös képességét: az elvonatkoztatást használva energiaforrá-sul, csupán működik. Élő vulkán a határtalan térben, az örök időben. Ha minden pillanat közönséges és egyszerű is magunknak belül, lehet homály és titok másoknak odakünn. Mint Tóth Árpád írja: „küldözzük a szem csüggedt sugarát”.

Igen, küldözzük mindhalálig, mindenki egy másik Sziriuszra, és más részén kóborolva ama „roppant jeges űrnek”.

A magányt oldja ez a sok színesen primitív bronz-jel itt körülöttünk. Fémcs fényük az egyedüllét sötétjébe csil-lan. Azt a reményt sugallják e néma tárgyak az önmagát faló kannibál világ győzelmi körtánca közepette, hogy az intelligencia, a sűrű gondolat nem hever Pepsi-érzésbe mámorodva a ring padlóján, hanem piramis-súllyal, szfinksz-nyugalommal várja a zenebona halkulását, őrzi, sőt kínálja örök értékeit. Ha tudunk hinni a terem-tő erőben, ha nem cinikus egykedvűséggel és nem mindig a kisebb ellenállást választva élünk -, a felénk nyújtott kéz nem dermed céltalanul a levegőbe.

Várnagy Ildikó fontosnak tartja a kapcsolatot. Megdönthetetlen pontosságú tér-írással üzen. Plasztikai

nyelvet teremt és ez új nyelven csak fontosat közöl. Visszavezeti locsogó korunkat a mustármagnyi, egyszavas értelemhez. És egyre további elmélyülésre ösztökél, talán a gondolat és megformálása fekete lyuk töménységű, végső örvényét kutatja.

És milyen furcsa és milyen természetes: ez a művésznünk teremtette világ mégsem komor. A hancúrozás, a fricska, a „gondolta a fene!” jellegű önironia egyáltalán nem ide-

gen tőle. Egészséges arányban mosolyog vagy veszi komolyan önmagát. Számít a tisztességes figyelemre, de nem mímél ájulást, hogy riadtan kapjunk utána. Együtt lenni ezzel a kiállítással, beférközni tárgyi mindenségébe – öröm.

Én ezt az örömet szeretném megosztani Önökkel most, hogy javaslom, nézzük meg alaposan és szeretettel, - mit kínálnak itt nekünk.

Műtárgyjegyzék

1. **Út**, bronz 25x100x56 cm
2. **Megértés**, bronz 86x81x21 cm
3. **A végtelen ölelése**, bronz 51x47x23 cm
4. **Búcsú**, bronz 50x36x13 cm
5. **Menekülés**, bronz 27x42x18 cm
6. **Születés**, bronz 26x52x28 cm
7. **Jaj!**, bronz 36x37x27 cm
8. **Idő**, bronz 58x45x37 cm
9. **Caritas**, bronz 54x53x33 cm
10. **Kígyós nő**, bronz 204x80x43 cm
11. **Padlódobormű jelekkel**, bronz 310x280 cm
12. **Faldobormű jelekkel**, bronz 350x160 cm
13. **Orgonás kapu**, bronz 175x160x200 cm
14. **Ember nélkül**, festett vas 120x107 cm
15. **Áthúzza**, festett vas 210x115 cm
16. **Nulla**, festett vas 95x80 cm

Irodalom

1968. **Szabados Árpád**, Pedagógusok lapja
 1969. **Losonci Miklós**, Művészet 2.
 1970. **Perneczky Géza**, Élet és Irodalom
 1973. **Horváth Béla**, Művészet 7.
 Horváth György, Magyar Nemzet (júl. 31.)
 Szabadi Sándor: „Őszintén”, Képes Újság (aug. 3.)
 1975. **Patkó Imre**: „Vallomás képírásban”, Művészet 8.
 Rózsa Gyula, Népszabadság (júl. 19.)
 Bán András: Láttuk-hallottuk (júl. 13.)

Művei közgyűjteményekben

Egri Városi Tanács
 Janus Pannonius Múzeum, Pécs
 Csontváry Múzeum, Pécs
 Fiatal Művészek Stúdiója, Budapest
 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
 Békéscsabai Könyvtár
 Siklósi Alkotóház kerámiagyűjteménye
 Liszt Ferenc Múzeum, Sopron
 József Attila Múzeum, Makó
 Patkó Imre gyűjtemény, Győr
 Nyíregyházi Jósza András Múzeum
 Majdanek (Lengyelország)
 British Múzeum (Anglia)
 Sammlung Ludwig Aachen (Németország)
 Győri Múzeum
 Veszprémi Múzeum

1976. **Molnár Zsolt**, Magyar Ifjúság (aug. 20.)
 Alain Helem, Havre Libre (nov. 19.)
 1977. **Szabados Árpád**: „A zalaegerszegi játszótér”, Művészet
 Tibor Klára, Köznevelés (jún. 24.)
 Szabó Ernő, Hajdú-Bihari Napló (márc. 1.)
 1978. **Gyetvai Ágnes**: „Szimpóziumok előtt és után”
 Művészet II.
 Bán András, Művészet 4.
 1979. **Duró Győző**, Magyar Ifjúság (ápr.)
 Csatár Imre, Magyar Nemzet (márc. 18.)
 Szabó Ernő, Új Tükör (szept. 11.)

- Horváth György**, Magyar Nemzet (szept. 11.)
Dévényi István, Katalógus előszó
a Várműhely-kiállításához
1980. **Csatár Imre**: „Várnagy”
Magyar Nemzet (jún. 22.)
Bak Imre, Népművelési Propaganda kiadvány
Brianza in Lombardia (nov.)
1982. **Bán András**, Magyar Nemzet (jún. 27.)
1985. **Alexa Károly**, Élet és Irodalom (júl. 12.)
Keserü Katalin, Négy Évszak 6.
Keserü Katalin: Katalógus előszó
P. Szabó Ernő, Új Tükör (júl. 14.)
Stefka Isván, Rádióinterjú (jún.)
1986. **Papp Júlia**, Művészet I.
Bán András, Magyar Nemzet (nov. 19.)
1988. **Balassa Zsuzsa**, Művészet 7.
1989. **Keserü Katalin**: „A megtöltendő tartomány”
Jelenkor (ápr.)
Benkő Attila, Élet és Irodalom (okt. 13.)
P. Szűcs Julianna: „Szabad a gyász”
Népszabadság (nov. 4.)
1990. **Benkő Attila**: „Várnagy Ildikó rajzairól”
Hitel (máj. 16.)
1991. **Kenéz**: Tárgyjelek, Esti Hírlap (márc. 25.)
Török Éva: Rádióinterjú, Kossuth Rádió (jan. 30.)
Kernács Gabriella műsora, TV2 (jan. 25.)
Mányoki Endre: Írott szobrok
Hitel (márc. 6.)
Dévényi István: Így is lehet
Kővágó Zsuzsa: Kortárs művész az Ernstben
Táncművészet (márc.)
- V. I. saját kiállításáról, Élet és Irodalom (jan. 25.)
Szegő György: A kimondhatatlan megérintése
Magyar Nemzet (febr. 1.)
Aba Judit: A jelteremtés művésze
Pesti Műsor (febr. 6.)
Nagy Ildikó: A 8. Nemzetközi Kisplasztikai Triennálé
Új Művészet 2.
Vadas József: Donna Quijote
Élet és Irodalom (febr. 1.)
Gyetvai Ágnes: Átvalósulni
Új Művészet 2. (interjú)
P. Szabó Ernő, Kortárs 6.
Darmstadter Echo (aug.)
- A Miskolci Grafikai Biennáléről, Magyar Nemzet
1992. - Az ankarai Ázsia-Európa Biennáléről
Magyar Nemzet (máj. 13.)
Géczi János: Katalógus előszó, Miskolc
Beke László írása, Orpheus
1994. **Keserü Katalin**: Variációk a pop-arra, könyv
Keserü Katalin: A 80-as évek, katalógus
1995. **Mányoki Endre**: A nyitott mondat
Magyar Szemle (febr.)
Wehner Tibor: Katalógus előszó
a Helyzetkép/Magyar szobrászat-hoz
Radnóti Anna: Jelírások modern zenére
Népszabadság (jún. 20.)
Keserü Katalin: Katalógus előszava
a Mednarodni Bienale Akvarela Kamnik-hoz
Nagy T. Katalin műsora: Duna TV, Mű-teremtés
Géczi János: Esszék, könyv („Várnagy”)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Rendezte és megnyitotta: Körner Éva művészettörténész

Életrajzi adatok

Donáth Péter önmagáról
(Beszélgetőtárs Forgács Éva)

– Már 1965-ben – 66-ban végeztem az addigi munkáimmal a Kálvin téri erkélyünkön. Meguntam, elég volt. Elégettem őket, és amikor ezen túlvoltam, akkor úgy gondoltam, hogy nekem valami egészen más kellene csinálnom.

– *Eltűnt az ecset és a festék...*

– Egy festőbarátomnál láttam egy spaklit. Megtetszett nekem, vettem is egyet, és azóta nem használok ecsetet. Az a spakli azóta is megvan.

– *De a festőbarátod azt a spaklit festékfelhordásra vagy a festékfelület alakítására használta.*

– Jobban kezdett érdekelni a felület, mint a kép, pontosabban, mint az ábrázolás. Úgy is hívott egy barátom: „D., a nagy alapozóművész”. A massa lett érdekes számomra, meg az applikációk.

– *Mondjuk, a csipkedarabok?*

– Igen, azt nagyon szerettem. Például egy lovasfiguráról, egy reneszánsz plaketről másolatot, öntvényt készítettem, azt fölragasztottam a képre, aztán erre jött a csipke. Szerettem többrészes képeket csinálni. Sorozatot is, de olyan képet is, ami több darabból állt össze. Aztán később kikoptak a képeimből ezek az idegen dolgok.

– *Hogyan kezdted el bemutatni a képeidet?*

– 1969-ben állítottam ki először, az Egyetemi Színpad folyosóján, aztán nemsokára az Eötvös Klubban Cserovszky Ivánnal és Dobos Ernőkével együtt. Ez Bánszky Pál érdeme volt, aki rájött, hogy ha csoportosan állítunk ki, akkor nem kell a rektorátus engedélye. Részt vettem még a Műegyetem kollégiumában is egy kiállítá-

son, a Várban, amelyen többek között Bálint Pisti, Tábor Ádám is szerepelt. Ezek voltak a kezdetek.

– *Hogy fogadták a munkáidat?*

– Nagyon dicsérték a képeimet, annyira, hogy az kényelmetlenül érintett. Nem is szerettem, hogy olyan szépek voltak. Annyira tetszettek az embereknek, hogy már csak dachból is ronda képeket akartam csinálni. És tényleg, egyre rondább képeim lettek.

– *Miért volt baj, hogy tetszettek?*

– Talán a szembeállításomat féltettem. Olyan érzés volt, mintha eladnám magam

– *Kiknek? A legjobb barátaidnak, akiknek a véleménye akár fontos is lehet neked? Akiknek az ízlésében bízál?*

– Igen. Mintha elveszítettem volna magamból valamit az ő tetszésük révén. Mert azt, amit csináltam, én kihívásnak tekintettem. Kifejezetten kerestem is a konfliktusokat.

– *Úgy tűnik, minden avantgárd és új avantgárd festőnek nagyon fontos ez.*

– Mármost mi?

– *A különбөзөs. Szinte mindenáron.*

– Ezt inkább elkülönбөзөsnek fogalmaznám. Ez tulajdonképpen automatikus, legfeljebb utólag válik tudatossá. Én sosem láttam értelmét annak, hogy olyat csináljak, amit valaki már megcsinált. Nem az a kérdés, hogy milyen valamit akarok csinálni, hanem, hogy mit : olyan lesz, amilyen, ez másodlagos. A tanulás szerintem természetes fázisát követnie kell az önállóságnak, amikor az ember már saját műveket csinál.

– *A közönsөg tetszését pedig megveti...*

– Én legalábbis akkoriban ennyire gögös voltam. Az elmúlt tizenhét év arra is jó volt, hogy ez megváltozzék. Talán felnöttem közben. Most örülök, ha tetszik, bár talán kissé késő van ahhoz, hogy igazán lelkesítsen.

Nem arról van szó, hogy bízom-e mások ítéletében, ezeket a képeket kifejezetten magamnak csinálom.

– *Térjünk vissza hatvanas évek elejére. Te kivételesen közel álltál Vajda Júliához, Bálint Endréhez, tehát abhoz a „víz alá nyomott” nemzedékhez. Tanultál tőlük?*

– Nagyon sokat: magatartásformát.

– *De azért láttad a képeiket is.*

– Természetesen, sőt, olykor „konzultatív”. Különösen Vajda Júlia volt mindig kíváncsi a véleményemre. A műveiket nem tartottam a magam számára követésre valónak. Az ő képeik egy már akkor is elmúlt korszakhoz tartoztak. Vagy túl szépek, vagy túl közvetlenül Vajda Lajoshoz kapcsoltnak láttam őket – ez alól Vajda Júlia életének utolsó másfél évében festett képeit találtam kivételnek.

– *Tehát nem akartál csatlakozni hozzájuk.*

– Én soha nem tartoztam semmilyen csoportba. Oda sem. A csoportosulás legalábbis én így gondolom – mindig a gyöngeség jele. Értelmetlen, ha többen ugyanazt csinálják, a visszájára fordul. Corneille például csodálatos festő lehetett volna, ha nem száll be a CoBrA-csoportba.

– *A csoport fegyelme az amit elutasítasz?*

– Valószínűleg. És nem is kifejezetten a művész munkában. Emlékszem Kassákra, azt mondta nekem: „Mágá ne beszéljen Vajdáról!” – mert nekem egy egészen picit más véleményem volt, mint neki. Igazán nagyon ellenszenveztem vele. Olyan volt, mint egy pártfőtitkár. Lehet, hogy írónak remek volt, de festőnek szerintem nagyon rossz. Igaz, az író ismerősei fordítva gondolták. Szabályosan rámszólt, rendreutasított a Fiatal Művészek Klubjában, mert különvéleményem volt Vajdáról.

Irritált az a homály, amit épp a tisztelői teremtettek Vajda körül. És amikor én a lila ködök ellen szóltam valamit, felpattant Kassák, hogy „Mágá. „ Lehet, hogy rám jellemző, kevésbé udvarias hangon szólaltam meg, de nagyon rosszul viseltem azt a vallásos légkört, ami Vajda kultuszát jellemezte. Amikor a beszélgetésben odáig jutottunk, hogy Vajdának rossz képei is vannak,

akkor ott mindig elakadt a dologról való beszéd lehetősége. Vajda mint érinthetetlen szent – ez számomra elviselhetetlen volt.

– *Pedig nyilvánvaló, hogy neked személyesen is az egyik legfontosabb festő.*

– A képei nagyon fontosak nekem, személyesen közöm van hozzájuk. Én Vajda műveiben, jókban és rosszakban egyaránt, egy magatartást láttam. Nem a kezét figyeltem, hanem azt az embert, aki a képek mögött állt, túl azon, hogy persze voltak esztétikailag nagyon erős képei. Hogy tetszik egy kép vagy nem, ezt felejtjük el: ezek nagyon törekeny dolgok, és ami nem tetszik, azt úgyis elhárítja magától az ember. Vajdával úgy vagyok, hogy egy sor képe, ami nem tetszik, az is mind ugyanazt az embert mutatja meg nekem: ugyanazt a konzekvens, makacs embert, és ezt én nagyon szerettem és szeretem. De nem mindenütt. Például a festett ikonfejeit nem szeretem: ott elmúlik az a varázs, amit én szigornak nevezek. Viszont teljesen lenyűgözőek a késői képei, a szénrajzai. Végül is ezek jelentik a konkluziót az ő életében, azok a vonalkötegek, ahol mindegyik vonal pontos helyen van. De ott, ahol ez egy kicsit elcsúszik, mert ilyen is van, ott nem is igazán tetszik: ezek a késői képek sem egyenletesen jók. Én végül is rajongok a képeiért, ezekben találok meg azt a végső igazságot, ameddig el lehet jutni.

– *Kondor javasolta egyszer gúnyból ezt a kérdést: „Járt Ön külföldön?”*

– Olaszországban voltam 1970-ben. Ekkor voltam először külföldön. Amit ott láttam, az teljesen mellbe vágott. Velencéből két nap után elmenekültem, olyan sok volt, olyan nagy volt akkor nekem. Azóta persze, ha tehetem, visszamegyek. Rómában, a modern múzeumban láttam először e századi valóságos műtárgyakat. Ez magában véve nagy élmény volt, de azt is gondoltam, hogy az én képeim nem rosszabbak azoknál, amik ott vannak kiállítva. Ilyen öntelt gondolataim támadtak. Hogy nyugodtan kithetném oda az én képeimet. És idehaza nyilvánvalóan semmiféle reményem nem volt arra, hogy az önhittségemnek megfelelő módon

létezhessenek. Ez nagyon nyomasztó volt. Firenzében pedig egyszerre felfedeztem Michelangelót, a személyt. Megláttam Michelangelót. Mindent végignéztam, amit csak lehetett, Firenzében és Rómában is, és mélyen a föld szintje alá süllyedtem az ő műveinek láttán. Talán az is nagyképűség, hogy egyáltalán viszonyba hoztam magam vele.

– *A 70-es évek elejéről jónéhány olyan művedre emlékszem, amelyek nem michelangelói dimenziókban jártak, hanem a közvetlen politizálás közelében.*

– Azt te csak hiszed, hogy az két különböző dolog.... Ha jól emlékszem, Kenedi találta ki, hogy a mi lakásunk nagyon megfelel összejöveleik céljára. Egy vásárnap feljött Bence Gyurival, körbejártak, és kedden már ott is nyüzsgött az ellenzék. 1971-ben vagy 72-ben lehetett ez. Legalább 1974-ig eltartottak ezek a keddek. Mindenféle előadások voltak, meg vitatkoztunk, emlékszel. Még megvan a 69. januárjában Jan Palach emlékére készített képem.

– *In memoriam J. P.? Szükség esetén Janus Pannoniusnak fordítottad...*

– Igen. A Vörös Sarok meg a Szeta-aukción kelt el. Akkor tényleg érdekelt a politika, Marx. A negyedik évtizedben című kötetben is közreadtunk Pap Marival egy hosszú beszélgetést, egy vitát a marxista nyelvészet ürügyén. Akkor találtam ki azt a poént, hogy én radikális liberális vagyok. Ez akkor még poénnak számított.

– *Ez a politikai érdeklődés nem járult hozzá, hogy végül felhagyj a képcsínálással?*

– Lehet... Nem tudom. Talán a szürke képek korszaka indított arra, hogy hagyjam abba. Hogy talán felesleges dolgokat csinálok, gondoltam. Abban a szellemi szférában, ami akkor körülöttem volt, olyan kevésbé tűnt fontosnak, amit én csinálok. És halálosan eluntam, hogy kezdek olyasvalamit csinálni, amit várnak tőlem. Ezekben a szürke képekben mindenfélét bele lehetett látni, és bele is láttak. Én meg úgy gondoltam, hogy akkor most jöjjön valami egészen másféle, és elkezdtem a sárga szériát. Ez már senkinek nem tetszett, mert nem volt megfogható, mert senki nem vonhatta le azt a

következtetést belőle, hogy ilyen az élet, satöbbi.... Engem a sárga képek és tárgyak furcsán érintettek, mert egyszer csak rájöttem, hogy a Dávid-csillag színével foglalkozom. És ez, ahogy ma mondják identitás zavart hozott felszínre bennem.

– *Neked identitás zavarod volt?*

– Addig nem, vagy nem komolyan. De éppen ez idő tájt néhány barátommal, furcsamód, szóba került, így beleéltem magam, hogy én zsidó vagyok, sok mindent el is olvastam akkor. Búbort meg másokat. És akkor elkövettem azt a hibát, hogy úgy gondoltam, én zsidó képeket fogok festeni.

– *Hogyhogy? Szigorúan véve a zsidó vallás tiltja az ábrázolást, mindenfajta „faragott kép” készítését.*

– Nem motívumokra gondoltam, hanem a zsinagógák bársonykárpitjainak a színére és a redőzetére. Egy jellemző színt akartam találni. Egy zsidó színt.

– *Ami nem sárga.*

– Ami nem sárga, nem megalázó, hanem diadalmas. Nem is tudtam ilyen képeket csinálni. És akkor úgy döntöttem, hogy kész, vége, befejeztem. Valamit megcsináltam, nincs tovább.

– *Te nemcsak a képeiddel hoztál valamit... egy minőséget, egy szemléletet. Te fantasztikus tárgyakat találtál, olyanokat, mint rajtad kívül senki. Emlékszem, hogy fillérekért igazi római üvegpasztát vettél a bizományiban, meg reneszánsz plakettet, szóval felismertél bizonyos tárgyakat, amiket mások nem ismertek fel.*

– Ez tény, és erre büszke is vagyok. Abszolút szemem van. Ahogy másnak abszolút hallása van, nekem abszolút látásom.

– *És mégis, legalább tizenöt-tizenhat évre le tudtál állni mint képzőművész.*

– Tizennyolcra. Ne kérdezd meg, hogy miért kezdtem újra.

– *De megkérdem.*

– Vannak olyan vonatkozásai, amelyekről egyáltalán nem akarok beszélni. Személyes sorsból következő dolgok. A színháznál töltött évek alatt nagyon sokat tanultam és öregedtem.

- *Hogyan jutottál el az első mozdulatig?*
- Valahogy magától adódott, hogy újra dolgozzak. A volt feleségemnél véletlenül megláttam néhány régi képet, és gondoltam, hátha ezekkel én valamit tudnék kezdeni. El is kértem őket. Időm volt.... És elkezdtem ezeket a képeket csinálni magamnak. Amikor András Gábor emlékkiállítást rendezett Cerovszky Ivánnak, felmerült az én nevem, mivel együtt állítottunk ki régen... Akkor megkeresett, és megbeszéltük ezt a kiállítást. Amilyen hiú vagyok, rögtön elkezdtem többet dolgozni, mert most már volt egy cél is.
- *Abogy itt ülsz és készíted ezeket a képeket, ebben a teljesen megváltozott világban, ez ma olyan, mint egy időutazás mondjuk 1970-be. Itt ülsz, és önmegfogalmazással bibelődsz, miközben mások galériásokkal foglalkoznak, szerződések kötnek, szóval kifelé figyelnek.*
- Mi ebben a különös? Ha valaha hontalan voltam, hát most az vagyok. Én nem tartozom ebbe a világba se.

- *Ebben a pillanatban, Péter, te olyan vagy mint egy jégkorszaki lelet, amit addig kell analizálni, amíg fel nem olvad. Olvastam valahol, hogy találtak Amerikában tizenegyezer éves baktériumokat egy darab mamutbélbe fagyva.*
- Így vagyok én is?
- *Pontosan. Azért akartam most beszélni veled, mert lehet, hogy néhány nap múlva, éppen a kiállításod hatására, nem leszel ugyanaz. Megtörik a jég.*
- Ezt nem tudom megmondani. Feszengek mindettől. Nem tudom, hogyan lesz. Nem tudom hogy milyen más helyzet képzelhető el számomra, s nem tudom, hogyan viselkednék ebben a másféle helyzetben. Már attól is zavarban voltam, hogy a srácok, akik öt órán keresztül azzal foglalkoztak, hogy a képeimet felrakták a falra, néha megjegyezték, egyik-másik kép tetszik nekik. Nem tudok viszonyulni az ő ...

Fontosabb egyéni kiállítások

1991. Óbudai Társaskör Galéria

Műtárgyjegyzék

1. 91/28, 1991. vegyes technika 31x23 cm	15. 73/3, 1973. vegyes technika 35x27 cm
2. 91/30, 1991. vegyes technika 27x18 cm	16. 73/4., 1973. vegyes technika 35x27 cm
3. 91/7, 1991. vegyes technika 26x18 cm	17. 70/3., 1970. vegyes technika 50x30 cm
4. 92/8, 1992. vegyes technika 23x19 cm	18. 91/1, 1991. vegyes technika 47x18 cm
5. 91/5, 1991. vegyes technika 22x17 cm	19. 67/1, 1967. vegyes technika 22x34 cm
6. 91/26, 1991. vegyes technika 27x18 cm	20. 92/12, 1992. vegyes technika 40x60 cm
7. 92/5, 1992. vegyes technika 22x22 cm	21. 71/9, 1971. vegyes technika 32x30 cm
8. 92/6., 1992. vegyes technika 27x20 cm	22. 1964/1965. vegyes technika 25x34 cm
9. 92/3, 1992. vegyes technika 27x30 cm	23. 92/10, 1992. vegyes technika 35x30 cm
10. 92/27, 1992. vegyes technika 30x21 cm	24. 71/8(2), 1971. vegyes technika 32x30 cm
11. 91/22, 1991. vegyes technika 30x22 cm	25. 71/8(3), 1971. vegyes technika 32x30 cm
12. 91/20, 1991. vegyes technika 35x27 cm	26. 71/8(7), 1971. vegyes technika 32x30 cm
13. 73/1., 1973. vegyes technika 35x27 cm	27. 71/8(5), 1971. vegyes technika 32x30 cm
14. 73/2., 1973. vegyes technika 35x27 cm	28. 71/8(6), 1971. vegyes technika 32x30 cm

29. 71/8(9), 1971. vegyes technika 32x30 cm	56. 71/5(3), 1971. vegyes technika 87x60 cm
30. 71/8(1), 1971. vegyes technika 32x30 cm	57. 71/5(4), 1971. vegyes technika 87x60 cm
31. 71/8(8), 1971. vegyes technika 32x30 cm	58. 70/1(A), 1970. vegyes technika , magántulajdon
32. 71/8(4), 1971. vegyes technika 58x35 cm	59. 70/4, 1970. vegyes technika 38x56 cm
33. 72/14, 1972. vegyes technika 32x34 cm	60. 66/70., 1966. vegyes technika 38x56 cm
34. 73/Szeci, 1973. vegyes technika	61. 91/13-19, 1991. vegyes technika 52x42 cm
35. 71/10, 1971. vegyes technika	62. 70/1., 1970. vegyes technika 61x35 cm
36. 71/1., 1971. vegyes technika	63. 91/18, 1991. vegyes technika 51x47 cm
37. 67/14(5,6,9,8), 1967. vegyes technika 73x102 cm	64. 91/24, 1991. vegyes technika 42x32 cm
38. 67/10, 1967. vegyes technika	65. 71/6.d., 1971. vegyes technika 20x17 cm
39. 70/5, 1970. vegyes technika 100x100 cm	66. 72/4., 1972. vegyes technika 5x26 cm
40. 69/9, 1969. vegyes technika 126x96 cm	67. 71/6.b., 1971. vegyes technika 17,5x12 cm
41. 72/15, 1972. vegyes technika 35x30 cm	68. 73/60, 1973. vegyes technika 96x12 cm
42. 73/1, 1973. vegyes technika 60x60 cm	69. 73/2., 1973. vegyes technika 30x40 cm
43. 72/13, 1972. vegyes technika 40x60 cm	70. 72/11., 1972. vegyes technika 53x24 cm
44. 72/13, 1972. vegyes technika 6x57 cm	71. 72/12, 1972. vegyes technika 41x9 cm
45. 69/5., 1969. vegyes technika 34x34 cm	72. 72/7, 1972. vegyes technika 77x12 cm
46. 71/4., 1971. vegyes technika 48x32 cm	73. 71/6., 1971. vegyes technika 40x20 cm
47. 69/4., 1969. vegyes technika , magántulajdon	74. 72/3., 1972. vegyes technika 13x26 cm
48. 1966/67. vegyes technika 43x53 cm	75. 1961-62. vegyes technika 31x14 cm
49. 70/2., 1970. vegyes technika 70x50 cm	76. 1966/1., 1966. vegyes technika , magántulajdon
50. 91/25, 1991. vegyes technika 68x42 cm	77. 1970/M/1., 1970. vegyes technika , magántulajdon
51. 68/2., 1968. vegyes technika 80x68 cm	78. 1968/5., 1968. vegyes technika ,
52. 69/3., 1969. vegyes technika , magántulajdon	Körmendi-Csák gyűjtemény I.
53. 67/11-13, 1967. vegyes technika ,	79. 1971/3., 1971. vegyes technika , magántulajdon
Körmendi-Csák gyűjtemény I.	80. 91/12., 1991. vegyes technika 25x30 cm
54. 71/5(1), 1971. vegyes technika 87x60 cm	81. 70/4, 1970. vegyes technika 100x50 cm
55. 71/5(2), 1971. vegyes technika 87x60 cm	

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte:

Megnyitotta: Fábián László író

Életrajzi adatok

1940. február 4-én született Makón.
1959-66. Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest
A Magyar Képzőművészeti Főiskola Sokszorosítógrafikai
Tanszékének tanszékvezető egyetemi tanára
1985-ben Munkácsy-díj

Fontosabb egyéni kiállítások

1973. Stúdió Galéria, Budapest
1977. Magyar Nemzeti Galéria (műhelysorozat), Budapest
József Attila Könyvtár, Makó
1979. Művésztelepi Galéria, Szentendre
Galéria Mensch, Hamburg
Színház-téri Galéria, Pécs
1980. Kölcsey Ferenc Művelődési Központ, Debrecen
1982. Bartók Béla Művelődési Központ, Mohács
1984. Fonyódi Nyári Galéria, Fonyód
Óbudai Pincegaléria, Budapest
„L’Atelier 56”, Tournai
Ifjúsági Ház, Székesfehérvár
1986. Vigadó Galéria, Budapest
1987. Schlossfest in Hoechst, Jahrhunderthalle,
Frankfurt am Main
1988. Szentendrei Képtár (gyűjteményes kiállítás)
1995. Körmendi Galéria Budapest

Díjak

1974. 5. Krakkói Nemzetközi Grafikai Biennálé,
a zsűri díja
1983. a XII. Miskolci Grafikai Biennálé díj
1984. a IV. Esztergomi Fotóbiennálé,
Művelődési Minisztérium díja
1985. Munkácsy-díj
1987. Vigadó Galéria-beli önálló kiállításért
a Művelődési Minisztérium nívó-díja

Murális munkák

1978. Espersit emlékfal, József Attila Múzeum, Makó
1981. Alumínium pannó, Kölcsey Ferenc
Művelődési Központ táncterme, Debrecen
1982. Mozaik, Szigligeti Színház Műhelyháza, Szolnok
1983. Folyosódíszítő mozaik, Heim Pál Kórház, Budapest
1983. József Attila emléktábla, Makó
1984. Színes üvegablakok,
Városi Tanácsháza lépcsőháza, Mohács
1988. Függesztett térplasztika, Csebokszári
lakótelepi középiskola aulája, Eger
1989. Szektkő, Általános Iskola, Csurgó

Ki áll a kulcslyuk mögött ?

Baudelaire állítja: „A költő bukott angyal, aki az égre emlékezik”.

Megállapításának érvényét nyugodtan tágíthatjuk akár az egész művészetre. Mit is tehetne mást a művész, minthogy a maga mágikus eszközeivel megjelenítse az ember isteni lényegét, pontosan azt, amihez a legnehezebb közelférkőzni, ami hovatovább teljes egészében lefojtásra kerül. A művész, aki nem kutat egzakt igazságokat, mint a tudomány; mélyebbre és magasabbra vágyik, a titkokat ő közvetlenül a létezésből próbálja megfejteni, saját élményként fölélni.

Kocsis Imre képeire elengendő rápillantani, hogy észrevegyük, valóban az égre emlékezik. Kulcslyukon át kukucskál a világba, és ez a szűknek tetsző rés elegendő, hogy úgyszólván teljes gazdagságában élénk tárja. Kozmikus értelemben az embernek a kulcslyuknál is szűkebb lehetősége adódik kitekintésre a világegyetembe. Ez ellen ugyan minden procikájával tiltakozik, jobban tenné azonban, ha inkább a megtapasztalható látvány alaposabb elemzését, árnyaltabb rögzítését célozná meg. Elfogadná, amit láthat és képes lenne örülni neki. Bukásában is önfeledten, noha sóvárogva.

Mert sóvárgása mégiscsak természetes.

A bezárt gyerek, akinek nincs egyéb kapcsolata a külvilággal, mint a kukucskálás a kulcslyukon, a föltárlás után sóvárog, a kitakart látvány helyett a teljességre vágyakozik. Kocsis Imre pedig jellegzetes kulcslyuk-képeivel éppen azt mondja: a kulcslyuk maszkjába belefér a teljesség, elviselnünk, így is sok a veszteség, amire visszarévedünk. Pontosan az ég az, a mennyország, ha tetszik; minden, ami olyan túláradó, behízslő szépséggel tulajdonunkul kínálkozott: a kumuluszokkal fodrozott ég, a pipacsoktól vöröslő pomázi mező vagy akármelyik pompázatos lepke, a legyezőpálma sokujju tenyerei. Mindaz, ami körülvelt, érzékelhetőségével gyönyörködtetett, az emlékezethez odarögzült.

Mindaz tehát, ami biztosan volt, ugyanúgy azonban többé nem létezik.

Ma már egyre sűrűbben gyanakszunk a kumuluszok eredetére: vajon nem valamilyen ipar ontja-e ránk ebben a tetszetős formában „áldásait”?

A pomázi réten – meglehet – még virít a pipacs, csak éppen számlálgatni kényszerülünk, hány meg hány társa pusztult ki alóla, mellőle, amelyek többé nem varázsolhatók vissza.

Az elszántott mesgyékkel, föltöltött mezei árkokkal pillangófajok élőhelyeit számolta föl az erőszakos ember; ki tudja, földidézhetjük-e reálisan a kipusztultak szépségét?! A kételyek ugyanis a kulcslyukon innen maradtak, mégha nem szívesen emlegetjük is.

Attól hallatlanul szuggesztívak Kocsis Imre kulcslyukképei, hogy valóban kukucskálásra kényszerítenek bennünket, és szinte visszafojtott lélegzettel, torokban dobogó szívvel lessük meg, mit kínálnak nekünk, akik – talán büntetésből – belülrekedtünk valami elzárt helyen, amit egyébként életünknek szoktunk nevezni.

Most már végérvényesen belül.

Nem látom értelmét latolgatni, vajon ezeknek a képeknek a festője, maguk a képek miként viszonyulnak létező vagy léteztethető stílusirányzatokhoz. Sokadrangú kérdés, egy mester esetében illetlen fölvetni. Lekezelő cirógatásként hatna.

Föl kell viszont figyelni arra, milyen következetességgel épül ez az életmű, mennyire gazdag a benne kibontakozó magánmitosz. És minél gazdagabb, annál nagyobb az esélye, hogy mások által is befogható, megélhető élménnyé váljék. Közös élménnyé, közös emlékezetté, mint a mitológiák általában, hiszen a bukásban, ahol angyali ártatlanságunkat elveszítettük, ugyancsak közösek voltunk. A kulcslyuk szükségképpen jel. Korlátozottságunk jele. Arra utal, hogy mozgásterünk, megismerésünk, létezésünk behatárolt térben és időben. Az időt a festő nem képes lefesteni, illetőleg csupán egyetlen formájában: az örökkévalóságban. Mi meg éppen illékonyásával küszködünk. A teret már tudja

illuzionálni, kijelölheti határait. Nem szükséges nagyobb bölcséleti fölkészültség megérteni, amennyiben a tér korlátok közé szorul, a korlátok a múltó idő természetét is magukon viselik.

Mert tér és idő csupán a gondolkodás elvontsága által választható szét, ahogyan tartalomról és formáról szoktunk beszélni.

Kocsis Imre kulcslyukaiból kacsint felénk az örökkévalóság, ahol azonban mi állunk és figyelünk, kíméletlen bizonyossággal múlik az idő. Idegenkedés és rezignáció motoszkál bennünk. Ösztönösen is tágitani szeretnénk a kulcslyukat, közelebb hajolni, hogy többet lássunk, ha keresztül nézünk rajta. Holott a több netán egyenest riasztó lenne.

Lehetséges – persze – könnyebb viselkedés is, amikor azzal ámítjuk magunkat, merő káprázat az egész.

Ez az az eset, amelyben mindössze a kulcslyukat tekintjük állandónak, a játékos kedvű festő pedig képszalagot húzogat előtte a túloldalon. Részemről ebben sem található semmi kivetni való, pillanatig sem tekinteném átverésnek. Még mindig reménykedni lehetne: elfogy vagy félrecsúszik a képszalag, valami egészen más ötlük a szemünkbe. Olyasmi ami valóságosabb a valóság kimerévített másodperctöredékeinél. Csakhogy ezek a pillanatok amennyiben egyszer már eljutottak a tudatunkig, velünk együtt mozognak, lerázhatatlanok, mint a ruhánkba akadt bogáncs.

Kocsis Imre nem könyörül rajtunk. Többnyire ki-kezdhetetlenül gyönyörűnek, fénykép-szépséggűnek festi a tájat. Szinte a táj ideáját. Aki tudja, annak – természetesen – a pomázi rét, de egyuttal az összes rét emléke is, amelyen örömben, boldogságban megfordult. Ahová azóta rendületlenül vágunk. A festő akarja is, hogy vágyakozzék; ugyan miféle angyal az, amelyik tagadhatná ezt a vágyakozást bukása után? Ha másként nem, voyeur-ként mindenképpen sóvárog utána.

A kulcslyuk ezt a voyeurséget jelenti.

Együttal a közöset.

Egyszerre több szem irányul a kulcslyukon túli lát-

ványra, ahogyan utoljára esetleg kamaszkorunkban. Az izgalom kicsit más, felnőttébb, azaz: aggodalmasabb. Már megtapasztaltuk veszteségeinket, az esélyeinket szintén gyanítjuk.

A kulcslyuk ugyan képpé, műalkotássá absztrahálódott (alkalmasint ovál-keret formájában zárcímer kerül rá),

amit jelöl – ismétlem váltig – a Kocsis Imre valóján átszűrt valóságos valóság, amit egybevetünk saját tapasztalatainkkal. A talán még bennünk is föl-fölvillanó égi széppel.

Vagyis a kulcslyukon végül is odébb kukucskálunk egy újabb kulcslyukra, pontosabban: Kocsis Imrére.

Műtárgyjegyzék

1. **Régi rádió**, 1973. szita 26,5x43,5 cm
2. **Zenegép**, 1972. szita 80x60 cm
3. **Tájkép**, 1977. szita 67x45,5 cm
4. **Tájkép**, Gaspar David Friedrich modorában, 1979. vegyes technika 68x58 cm
5. **Tájkép 1.**, 1978. akvatinta-dombornyomás 72x61 cm
6. **Tájkép 2.**, 1978. akvatinta-dombornyomás 72x61 cm
7. **Tájkép 3.**, 1977-78. akvatinta-dombornyomás 72x61 cm
8. **Tájkép, variáció**, 1977-78. akvatinta-dombornyomás 72x61 cm
9. **Kulcslyuk, tájkép**, 1977. fotó 30x24,5 cm
10. **Kulcslyuk, tájkép**, 1977. fotó 30x24,5 cm
11. **Kulcslyuk, tájkép**, 1977. fotó 30x24,5 cm
12. **Kulcslyuk, tájkép**, 1977. fotó 30x24,5 cm
13. **A szép idő nyitja**, 1977-78. olaj-vászon 80x80 cm (MNG tulajdona)
14. **Kulcs**, 1977. szita 68,5x47 cm
15. **Aranyidő**, 1979. szita 70x49 cm
16. **Kékszakállú**, 1981. szita 70x50 cm
17. **Kulcsok és lepke**, 1979. szita 68x39 cm
18. **Kirakat-tájkép**, 1992. szita 60x50 cm
19. **Kulcslyuk-tájkép**, 1981. szita 70x57 cm
20. **Vanessa atalanta I.**, 1980. szita 76x56 cm
21. **Vanessa atalanta II.**, 1980. szita 76x56 cm
22. **Kulcslyuk Bernáthoz**, 1982-83. akrill-vászon 200x140 cm (MNG tulajdona)
23. **Kulcslyuk Domához**, 1982-83. akrill-vászon 200x140 cm (MNG tulajdona)
24. **Kulcslyuk Szőnyihez**, 1983. akrill-vászon 200x140 cm (MNG tulajdona)
25. **Kulcslyuk tájkép**, 1980. olaj-vászon 260x140 cm (Modern Magyar Képtár, Pécs tulajdona)
26. **Nagyföld-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
27. **Nagyhány-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
28. **Nagyföld-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
29. **Nagynyár-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
30. **Nagyvíz-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
31. **Nagyzöld-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
32. **Nagytavasz-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
33. **Nagyvíz-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
34. **Nagy tél-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
35. **Nagy zöld-jel**, 1983. szita-monotypia 93,5x53,5 cm
36. **Ráktérítő**, 1991-95. olaj-vászon 260x140 cm
37. **Ráktérítő**, 1994. olaj-vászon 100x90 cm
38. **Kulcslyuk- tájkép pipacsok**, 1994. olaj-vászon 50x40 cm
39. **Kulcslyuk-tájkép (pomázi síkság)**, 1994. olaj-vászon 50x40 cm
40. **Kulcslyuk-tájkép, Püspökmajor**, 1994. olaj-vászon 40x40 cm
41. **Piros táj**, 1995. olaj-vászon 51x36 cm
42. **Pipacsok**, 1983. olaj-vászon 100x80 cm
43. **Ráktérítő**, 1990. olaj-vászon 240x180 cm
44. **Kamera**, 1972. szitanyomat 80x60 cm

Szakmai publikációi

A freskófestésről. Bernáth Aurél falképe az Erkel Színházban.
(Művészet, XIV. évf. 10. sz. 1973. október, 28-29. old.)
Új grafikai eljárások.
(Művészet, XVI. évf. 10. sz. 1975. október, 30.33. old.)
A képzőművészet iskolája II. Új eljárások a grafikában.
(36-66. old. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1979.)

Irodalom

1971. **Rózsa Gyula:** Közhelyek Dürer emlékére
(Népszabadság, 1971. június 4.)
László Ilona: Nyugalom és zaklatottság
(Ifjúsági Magazin, VIII. évf. 4. sz. 1971. április)
Szabó György: Dürer arcai
(Élet és Irodalom, 1971. május 11.)
1972. **Berkovits György:** Hétköznapi műteremben
(Pest Megyei Hírlap, 1972. március 3.)
Dévényi Iván: Kiállítási beszámoló
(Vigília, 1972. augusztus)
Rózsa Gyula: Emléklapok Dózsáról,
grafikai és kispasztikai kiállítás
a Nemzeti Galériában (Népszabadság
vasárnapi melléklet, 1972. december)
1973. **Bojár Iván:** Kiállításról-kiállításra
(Magyar Hírlap, 1973. május 16.)
Horváth György: Kocsis Imre festőművész
kiállítása a Stúdió Galériában
(Magyar Nemzet, 1973. május 26.)
Vadas József: Smink nélkül
(Élet és Irodalom, 1973. június 2.)
Nagy Ildikó: Festők a Stúdió Galériában
(Művészet, XIV. évf. 5. sz. 1973. május)
1974. **Bán András:** Bemutatjuk Kocsis Imre grafikáit
(Élet és Irodalom különszám, XVIII. évf. 34. sz.
1974. augusztus 24.)
Frank János: Egy budapesti Krakkóban
(Élet és Irodalom, 1974. szeptember 14.)

D. Fehér Zsuzsa: Graphica Hungarica II.
(Európa Kiadó, 1974.)

1976. Kritikák és képek, Válogatás a magyar képzőművészet
dokumentumaiból 1945-1975.
(Corvina Kiadó, 1976.)
Láncz Sándor: Képzőművészeti kritika
(Jelenkor, 1976. 7-8. sz.)
1977. **Dévényi István:** Kocsis Imre Magyar Nemzeti Galéria
(műhely sorozat) katalógus szöveg, 1977. március
Molnár Zolt: Becsomagoljam vagy kocsival jött...
és Kocsis Imrét elfogta a méreg
(Magyar Ifjúság XXI. évf. 1977. július 29.)
Horváth György: Négy kamarakiállítás
(Magyar Nemzet, 1977. március 24.)
Harangozó Márta: A Galéria műhelyében Kocsis Imre
(Esti Hírlap, XXII. évf. 1977. február 28.)
Losonci Miklós: Látogatás a Nemzeti Galériában
a szentendrei Kocsis Imre kiállításon
(Pest Megyei Hírlap, 1977. március 17.)
Kerámia és grafika a könyvtárban
(Csongrád Megyei Hírlap, 1977. december 13.)
Bán András: Sorsleltár (Kocsis Imre műhelyében)
(Művészet, XVIII. évf. 7. sz. 1977. április)
Maurer Dóra: Nyitott kapu – nehéz indulás
(Művészet, XVIII. évf. 2. sz. 1977. február)
Televízió Híradó 2. 1977. március 1.
Kocsis Imre kiállítása a Nemzeti Galériában
1978. **Fábián László:** Mit látni a kulcslyuk mögött?
Beszélgetés Kocsis Imrével (Mozgó Világ, 1978. április)
Horváth György: A szentendrei művészet 50 éve
(Magyar Nemzet, 1978. február 26.)
Lóska Lajos: Vázlat a 70-es évek festőnemzedékéről
(Látóhatár, 1978. július)
1979. **Dvorszky Hedvig:** Kocsis Imre festőművész kiállítása
a szentendrei Művésztelepi Galériában,
katalógusszöveg, 1979.
Bereczky Lóránd: Kocsis,
Bereczky Lóránd írása Kocsis Imréről, monográfia
(Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1979.)

- Gyetvai Ágnes:** Abszurd perspektívák.
Kocsis Imre gyűjteményes kiállítása, Szentendre
(Művészet, XX. évf. 10. sz. 1979. október)
- Székely András:** Egy új magyar realista
(Új Tükör, XVI. évf. 20. sz. 1979. május 20.)
1980. **Á. Szabó János:** A festőművész grafikái, Kocsis Imre
kiállítása (Hajdú-Bihari Napló, 1980. április 30.)
- Körösi:** Kocsis Imre első pécsi kiállítása
„Egy bemutatkozásról” (Dunántúli Napló, 1980. január 26.)
- Hann Ferenc:** Kocsis Imre grafikái,
Debrecen, Kölcsey Művelődési Központ
(Új Tükör, XVII. évf. 23. sz. 1980. június 8.)
- Bodri Ferenc:** Művészeti könyvszemle,
A kísérletező magyar művészek füzet sorozata
(Jelenkor, 1980 december)
1982. **P. Szabó Ernő:** I. Országos Rajzbiennálé
(Palócföld 1982/6)
Magyar Televízió „Műhelytitkok” I. IV.
Festészet, sokszorosítógrafika,
Kútvölgyi Katalin, Ézsiás Anikó
1984. **György István:** Műteremlátogatás,
(II. MAFILM 1984. Magyar Filmgyártó Vállalat)
Dr. Tóth Ferenc: Ércbe öntött utca-névtábla
(Csongrád Megyei Hírlap, Makói kiadás, 1984. június 24.)
1985. Látóhatár, Válogatás a magyar kulturális sajtóból
(különszám), Kocsis Imre grafikáival
- Szakács Irén – Hajdú István:** Petőfi Rádió 11.45
„Láttuk-halottuk”, 1985. szeptember 20.
1986. **Rényi András:** Eklektika ‘85,
Melankólia és haláltánc,
A transzavantgarde-től a posztmodernig
(Kritika, 86/6 július)
- Vadas József:** Mű-virág
(Élet és Irodalom, XXX. évf. 33. sz. 1986. augusztus 15.)
- Feuer Gábor:** Kocsis Imre újabb képei a Vigadó
Galériában, 1986. VII. 25-VIII. 24. („Művészet” -
Napló -, XXVIII. évf. 1. sz. 1987. január)
1988. **Hann Ferenc:** Kocsis Imre, Beszélgetés a festővel
(Monográfia, Ferenczy Múzeum, Szentendre)
- Hann Ferenc:** Szivárványkaszás, Kocsis Imre kiállítása
(Művészet, XXIX. évf. 11-12. sz.)
Kernács Gabriella-IRISZI tárlatok, művek, vélemények
Kútvölgyi Katalin (MTV 2., 1988. július 26.)
1990. — Studia Comitatus 20,
Művészettörténeti tanulmányok Pest Megyéről
(Pest Megyei Múzeumok Igazgatósága, Szentendre, 1990.)
1995. **Nagy Katalin:** Mű-teremtés
(Duna TV, 1995. febr. 13.)
— Makói Mappa, (Miskolci Galéria Könyvei 2., 1995.)
1996. **Szemadám György:** Harcképek
(MTV I. 1996. január 8.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc tér 15.

Rendezte: Körner Éva művészettörténész

Megnyitotta: Sík Csaba művészettörténész

Életrajzi adatok

1946-ban született Göncön.

1964-68. Tanárképző Főiskola, Eger

1975-79. Magyar Képzőművészeti Főiskola, Budapest

1988-tól a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára

1989-től a Szentendrei Régi Művésztelep tagja

1990. a Toruni Festészeti Biennálé díja, Lengyelország

1991. The Pollock – Krasner Foundation

New York-ösztöndíja

1992. DAAD-ösztöndíj, Atelierhaus Worpswede

1994. Villa Waldberta-ösztöndíj, München

1994. A Magyar Köztársaság Arany Érdemkeresztje

1996. The Pollock-Krasner Foundation – New York
ösztöndíja

Egyéni kiállítások

1970. Fiatal Művészek Klubja, Budapest

1973. E-Galéria, Műszaki Egyetem, Budapest

1974. Egyetemi Színpad, Budapest

1975. Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest

1976. Pollack Mihály Főiskola, Pécs (Joláthy Attilával)

1978. Galeria EP, Kelet-Berlin (Gulyás Gyulával)

1979. Fészek Galéria, Budapest

1982. Helikon Galéria, Budapest

1988. Dorottya utcai Kiállítóterem, Budapest

A kiállításmegnyitó voltaképpen konferansz, illik, hogy eleje-vége legyen és közbül is valami. Megszegem a szabályt, csak bevezetőket fogok mondani, kísértének a Haász István műtermében cigarettásdobozomra írt szavak:

Ha jól emlékszem 1969-ben valamelyik külső kerület

1989. Magyar Kulturális Intézet, Varsó

Galeria 72, Chelm, Lengyelország

1990. Galerie Ars Novum, Roland Ahold, Freiburg

1991. Pozíciók VIII. Wien- Budapest

Fészek Galéria (Brigitte Kordinával)

1992. Galerie Ann s Art, Groningen

Avero Leeuwarden

Noordelijke Hogeschool Leeuwarden

1993. Galerie Ars Novum, Roland Ahold, Freiburg

Nyitott Múterem, Fészek Galéria, Budapest,

Galerie Hochschule für Künste, Bremen

1994. Worpswedei képek és objektok

Goethe-Intézet, Budapest

Művésztelepi Galéria, Szentendre

1995. Körmendi Galéria, Budapest

1996. Galerie LIEU. AC., Heidenheim, D.

1997. Ernst Múzeum, Budapest

Művei közgyűjteményekben

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Janus Pannonius Múzeum, Pécs

Muzeum Okregowe, Chelm, Lengyelország

Worpsweder Graphothek

Hypo-Bank Hungaria, Budapest

Ferenczy Múzeum, Szentendre

Kiscelli Múzeum, Budapest

Ludwig Múzeum, Budapest

művelődési házában Szürenon címmel nyílt kiállítás. A név, amelyhez verejtékes ideológiát is agyaltak, éppoly fából vaskarika volt, mint az absztrakt expresszionizmus, ám az utóbbi logikátlanságát a remekművek, nagyszerű művészek elfogadtatták, az előbbit azonban elfelejtették igazolni. Akinek tehetségéből futotta volna megtenni,

Harasztynak, Pauernak alig volt köze az egymást amúgy is kizáró, szürrealizmus és nonfiguráció rövidítéseiből tákolt szóegyveleghez. Az anyag átlagát tekintve rosszabb volt a 68-as év avantgardnak vélt kiállításainál, zömére a cimke még akkor sem volt ráaggatható. Húsz év múltán tudtam meg, hogy Haász István néhány munkáját a vezérszerepre áhítozó szervező a raktárban felejtette, talán nem véletlenül. A kiállítást én nyitottam meg, noha a kiállított képeket, szobrokat csak félórával a megnyitó előtt láthattam. Még olyan idők jártak, hogy a hivatalosság által be nem fogadottokról minden lehetséges alkalommal szólni kellett, s okvetlenül elismerően, akár jók voltak, akár rosszak – a csapdából én legalábbis nem tudtam kihúzni a lábam: máig nyögjük, hogy az úgynevezett ellenzéki még inkább kényszerpályán mozgott, mint az udvarképes.

Haásznak a következő évben önálló bemutatót rendeztek a Fészekben, ám mégis 18 esztendő kellett, hogy Dorottya utcai kiállítása után a tágabb szakma, az érzékenyebb közönség valóban felfedezze. Nem tudom elhessegetni Vas István Radnóti-Naplóról írott versének néhány sorát: „Ez volt az ifjúságunk, ez a keserűség / ez a becsület próbája, ez a megszegyenítő, / gondolatot szorító, csapdába csaló idő? / ezek a félszeg helyzetek, ezek a kínos érvek, / bemocskoló bizalmak?...”

A megnyitóban arról beszéltem, manapság csak absztrakt művészet képzelhető el, holott ismertem már Picassót, Bacont, tehát tudva-tudván mondtam ostobaságot, remélve, hogy a hatalom felhördül – nem hördült. A tanulság csak az én generációm számára használható, mivel mi itt kisebbségben vagyunk, újra nekirugaszkodom tehát.

Minden náció minden korban keresi önmaga legteljesebb, legőszintébb kifejezésének, szellemi önmegvalósításának magától értetődő formáját. Magyarország a század első évtizedétől a háborúig az irodalomban, Franciaország a múlt század 60-as éveitől, Anglia századunk második harmadától legtisztábban a festészetben, illetve a szobrászatban vallott ömagáról, itt lendült alkotóerejének és szabadságvágyának végletéig.

Ám hogy Picasso mindhalálig megmaradt spanyolnak, Brancusi szülő, Modigliani olasz, Soutine meg litván zsidók gyereke – normális ember számára csupán életrajzi adat, ám még ragyogóbbnak mutatja a francia szellem szabadságát. Sohasem vérről van szó ugyanis, hanem festékről és ecsetről, különben is Picasso mondta: Cézanne volt az igazi apám.

Nálunk a Nyugat első generációja szellemi ikerpárrá tette a nemzetit és az e századit, eszébe se jutott a magyar jelzőt kitüntető cimkeként, valójában a másodrendű mentségeként használni, de akik utánuk jöttek, jöllehet Szabó Lőrinc, József Attila és Weöres nemzedéktársai voltak, elégségesen nagy tehetség híján csak a nemzetire támaszkodtak, megfélekezve arról, akármit szaval egyébként a művész, sosem lesz több, mint amennyi műve. Esztétikai presztizs, ideológia; ami nem volt népies, az magyar sem, hanem valami egyéb, valami más. A populizmus ma Lezsáknál, Szervátiusznál tart, lentebb szint nincs, kétségbeejtő szükségünk van tehát erre az egyébire, erre a másra.

A lépték talán tágasabb, ám még mindig nem eléggé. Nekirugaszkodom újra. Az eltérő időpontokban indult modern célja az önmagából eredő és önmagában létező mű megteremtése volt, érzéki és intellektuális, racionális és misztikus, számítás és sugallat ötvözeté. „Készültünk valamire, és vártunk valami meglepetést/ aminőt soha még hinni sem mert a világ...”- írta a század egyik legnagyobb utópistája Karinthy Frigyes. A század politikatörténete azonban azzal kezdődött, hogy a tudomány és művészet szülte hit 1914. őszén belefűlt a Mazuri tavakba. A légvár összedőlt, a történelem döntötte romba, a diktatúra később alapjait is lerombolta. A modern nem irányzat, mozgalom többé, hanem szellemi-erkölcsi magatartás, története nem csoportoké, hanem a kivételes tehetségük okán, rendkívüli egyéniségeké. A magányos keveseké, kivált mióta a művészetben a szuverén személyiség fogalma is eltűnőben van. A félelem a szabadságtól, a magányos szellemi kalandtól csordaszellemet szül, ez a világvég-játék mégis nagy pillanata a magyar művészetnek – talán soha ennyi átlag feletti

tehetséget nem tudott felmutatni, mint napjainkban. Most kiválni – nem akármilyen képességeket bizonyít. Lehet, hogy a század úgy ér véget a kommunista világrendszer összeomlásával, vallási, etnikai csoportok eszelős csatározásával, ahogy kezdődött: válságban, kipukkadt szellemi értékekkel. Már csak azért is, mert a modern a liberalizmus számára is veszélyesnek tetszik, ha természetéből következően nem is bélyegzi entartete Kunstnak, ám úgy véli, a demokrácia politikai intézményei sikerének, a piacgazdaság zökkenéstelen működésének, a tudomány és a művészet a végső akadály. Visszavágás csupán vagy védekezés, a művészetre ma korlátolt teoriák tenyerelnek, olyan intézmények, s olyan korlátolt törpék irányítják, akik mindent megtesznek, hogy gyengécske képességeikkel is világsikert lehessen aratni, úgy hozzák-viszik a művészeti divatokat mint újra meg újra az elmúlt évtizedek módiját a szalonok. Mindez sokszor személyiséget torzítóbb lehet a diktatúrák légkörénél is. De hiszem, hogy az a létében kétségbevonat modern akár nem is emlékeztetve az úttörő mesterekre, szellemi örökösként túléli majd a posztot is, mint annyi kényszer, s erőszakos „izmust” története során. Nézzenek körül hiteles bizonyítás tanúi vagyunk.

Azt terveztem, felvázolom Haász István pályájának ívét, szakaszait, fordulópontjait, ezek jellemzőit: lássuk, hogyan épül egy eredeti és változásaiiban is egységes művészet. Ám az elhatározásnál feszítőbbek voltak a címszavak a cigarettásdobozomon, egy nemrég esett

műteremlátogatás emlékeként, s a szándék, hogy berugjam azt a rohadt ajtót, amely elzárja előlem azokat a képeket, amikről akkor – ma már tudom – Haraszty és Pauer mellett beszélni kellett volna.

Amit akartam, különben nagyon szépen megtette már Lutz Dietze Haász legutóbbi katalógusában, aki búzamezősárgákról, azurkékekről beszélt képeiről szólván, a színeket határoló formaelemek ritmikus kereszteződéséről, a gyors és könnyű munkamódszert kizáró technikáról, meg a versenyt éneklő worpswedei madarakról akik – ha másként fűjják is – megértenék a szentendreieket.

Csak arra maradt időm, hogy néhány szót mondjak Haász Istvánnak a festészet és szobrászat határait átlépő új munkáiról, amelyeket igen fontosnak tartok. Elegancia és rafinált egyszerűség, az építészetit idéző plasztikai rend, vallomás értékű személyiség a jellemzőjük, a kultúránkat aforizmába sűríteni képes gondolkodás, mely mindig az egészről vall, de van ideje a kivételes, a leginkább jellemző részleteken elidőzni. Nem szívesen használom a lejáratott érték szót, de kénytelen vagyok, mert itt oszlóban az örök európai értékek újrafelfedezéséről és újraértelmezéséről van szó, melyek egyként jellemzik egy törött oszlop fő szánalmas szépségét, s az arányt és mértéket egységesítő geometriai formát, amely a konkrét és az általános mellett a személyes jelentőségét, a benső érdekeltség fokát is képes kifejezni.

Hidd el, nemcsak Worpswedeiben, a Hamme és Wörpe partján becsülnek mesterként, barátom.

tuális, a természeti formáktól elvonatkoztató, mégis természetközeli. Hajlik az univerzális felé, de az egyediben él....”

(Max Bill, 1936-1949.)

Haász István néhány éve az úgynevezett felújított „Szentendrei Régi Művésztelep” (alapítva 1929-ben!) egyik 1972-ben felépített műtermében dolgozik. A hajdani posztnagybányai iskolaként induló, s az idők során

Novotny Tihamér: Haász István újabb művei

„A szóképek elillannak, a tárgymetafórák megmaradnak”

„Régóta mondom, hogy a műalkotás szellemi használatra szánt tárgy. Létét e különös rendeltetése indokolja.”

(Max Bill, 1978.)

„A konkrét művészet igazi megjelenésében a rend és a törvény tiszta kifejeződése (...). Valóságos és intellek-

nagyon sokszínűvé váló művésztelep hagyományaihoz azonban neki már, akárcsak az itt dolgozó művészek többségének, szinte semmi köze nincs. Bár megtanulta tisztelni a „Régi Művésztelep” jó néhány elhunyt és neves mesterének munkásságát, s el is ismeri a sokak által máig vitatott ún. „szentendrei iskola” virtuális létét, különösen annak művésztelepen kívüli, tehát az „európai iskolás” szárnyának és követőinek absztrakt törekvéseit, mégsem vált igazán a „hely szellemének” maradéktalan követőjévé. Az itt meghúzódó, az ódon kert fáinak hűvösében rejtőzködő, használatba kapott „modern” műterem inkább csak praktikus lehetőség számára a folyamatos és elmélyült munkához.

Ám ha, lévén Haász „absztrakt geometrikus művész, mindenáron elődök és kapcsolódási pontok után kíváncsi kutatni a szentendrei művészet berkeiben, akkor ezeket a mestereket és összekötő szálakat leginkább Barcsay Jenő és Korniss Dezső személyében, illetve bizonyos korszakaikban találhatnánk meg. Ebben az esetben azonban pusztán formai, azaz jobbra felfogásbeli hasonlóságról beszélhetnénk csupán néhány műszerkezeti felépítésével kapcsolatban, hiszen Haász 1987-88-óta már karakteresen önálló, magabiztos és egyéni úton jár. Erről a sajátos karakterről főleg az 1991. óta megjelenő, s azóta is következetes logikával szaporodó ún. objektsorozatai vallanak nekünk a legvilágosabban.

Egy-egy alkotó esetében a geometrikus absztrakció, a konkrét vagy konstruktív művészet ortodoxiájában meglehetősen könnyű nemzetközi párhuzamokra lelni, lévén ez a műfaj, különösen a hősidőkben, univerzális igényű, „kozopolita” szemléletű vagy „internacionalista” beállítottságú, s nem utolsósorban szigorú, aszketikus szabályokat teremtő és redukcionista elveket valló. Így, bár elvi, szellemi, gondolati síkon a kiindulási pontok sokszor azonosak, formai értelemben a művek mégis megkülönböztethetően egyediékké válnak.

Haász István bizonyos festményeinek kombinált, „rekeszképeinek” (Változó tér, 1988; Emden 1992; Objekt (Weser) 1992; Objekt (Moor) 1992.)

geometrikus problémafelvetései (négyzet, téglalap, vízszintes, rézsútos viszonyrendszerek stb.) kapcsolatba hozhatók Piet Mondrian, Theo van Doesburg, C. Domela Nieuwenhuis, Walter Dexel vagy Wladislaw Strzeminski képépítkezéseinek eredményeivel, valamint új arányrendszereket és színharmóniákat teremtő törekvéseivel. Háromszöggel tagolt paralelogrammaképei (Dómsorozat, 1987-88.), vagy a Mozgássorozat I-II. 1988., Capella I-III. 1993., Vega I-II. 1993. című kollázsfestményeinek négyzete, billentései (az egyensúlyi helyzet megbontására gondolunk), formázott vásznai és objektjei (Sárga objekt I-III. 1991., Friesland I-VI. 1993.) inkább a zürichi (svájci) konkrét művészek alkotásaival vethetők össze (Jakob Bill, Nelly Rudin, Andreas Christen), illetve az amerikai „kemény él” („hard edge”, pl. Ellsworth Kelly), a „formázott vászon” („shaped canvas”- talán éppen Péri László „anti -négyszögletelesség” elvét folytatva – pl. Frank Stella és Kennet Noland) a „színmező -festészet”. („colour-field painting”, pl. Jules Olitski) műveivel és egykori magyar „követőivel” (pl. Nádler István Plasztikus átló I-III. 1974 c.sorozat) állíthatók párhuzamba. (De megemlíthetnénk Bak Imre, Fajó János, Csiky Tibor, Halász Károly és Gáyor Tibor nevét is.) Haász István legújabb reliefszerű, képtárgyai vagy inkább geometrikus kubusokból összeállított tárgyképei (objektjei) azonban megérdemlik a külön figyelmet. (S csak az asszociáció kedvéért jegyezzük meg: ezek nem Kurt Schwitters Merzbau -jára, hanem annak egyes kiemelt részleteire emlékeztetnek bennünket.)

A művész lakonikus tárgyilagossággal, szigorú „nyelvi” önkorlátozással, megint csak objektnek nevezte a szentendrei Művésztelepi Galériában kiállított legújabb alkotásait. Ezzel a kifejezéssel egyértelműen adta tudunkra azt a szándékát, hogy műveit a szó szoros értelmében a tárgy értelmezési tartománya felé kívánja eltolni. A falra akasztható, merőleges és ferde vagy sokszögű síkokkal építkező kubusainak látványa azonban nem a modern művészettörténetből ismert fogalmainak megfelelő „kész-tárgyakat” (ready-made) és

„talált tárgyakat” (objet trouvé) idézik fel képzeletünkben, hanem a kiemelhető, tiszta tárgyi minőség felé igyekvő, minimalista és redukcionista szemléletű egyedi és konkrét mű-tárgyak világát. Kubusait tehát egyrészt a nyelvi és vizuális tautológia tisztító tűzébe helyezi, hogy kipurgáljon belőlük minden fölösleges, oda nem illő individuális elemet, másrészt azért tesz néhány nagyon is meggondolt engedményt ugyanezen az úton visszafelé: ti. általában zárójelbe tett, az értelmezést segítő alcímeket ad objektjeinek, és szinte becéző gondossággal addig-addig „simogatja” felületeiket, míg végül mégiscsak megkapják saját, személyes karakterüket.

Egyik négyszer két elemből álló sorozatának az alcíme például: Stanza. Az irodalomban azt a hatodfeles és ötös jambusokban írott, nyolc sorból álló versszakot nevezik stanzának, amelyben az első hat sor ríme keresztrím, az utolsó kettő pedig páros rím. Íme a mű formai ritmusképletének s egyben zenei és matematikai (geometriai) vonatkozásainak egyik lehetséges megfejtése.

Mindezek mellett Haász akkurátusan dolgozó, alapos munkát végző, precíz művész. Technikája az előző objekt-sorozatokban kimerített, türelmes eljárásokon alapszik. Először falemezből és lécekből elkészíti az egyes kubuselemek fal felőli hátoldalát, majd egy igen jó minőségű finn kartonból összeragasztja az elképzelt-eltervezett mértani testek oldalait. Az összeállítás után következik az egymással felelgető vagy rímelő geometrikus síkok betakarása, beborítása olyan, ollóval fészabdalt újságpapír darabkákkal, amelyek többnyire háromszöget sejtetőek, de még inkább szabálytalan négyzet, trapéz, téglalap alakúak, s amelyeknek élei szigorúan egyenesek. Ez a kollázstechnika mintha szintén az elkészülő mű tautológiáját szolgálná: hiszen funkcionális, ismétlődő és esztétikai szerepén túl finom utalás is egyben a kubizmus (és apointillizmus) eszmerendszeréből kifejlődő geometrikus absztrakció eredetére, s annak technikai fogásaira.

Ezután Haász rendszerint festőkéssel, több rétegben, egymás után, lazúrosan hordja fel vékony, s ezért többszörös transzparenciahatást keltő színeit s a mélység-

játékában alig észrevehető, monoton, de a felületsíkon mégis gazdag faktúrát képező, kissé nyers és hivalkodó újságpapír-kollázstakaróra. (Az eljárás „ellentettjét” Jovánovics György relief-képeiben találhatjuk meg.) A színskálák a csontfehértől vagy a nápolyi sárga világosától a kadmium narancsig terjedhetnek. Ezek a pigmentek olykor teljesen lefedik a kollázsszöttes dinamikus és mégis monokrom ponthatást keltő betűfelületét, máskor viszont elő-elősejlenek alóluk a nyomtatott sorok szimultán ritmusai. Haász „betűpointillizmus” tulajdonképpen többretegű (!) „jelentéssel” bír, hiszen nem más, mint egy tartalmát veszített, „sortest”-elemekre bontott és tördelt, ellenpontozásra épülő absztrakt szövegekollázs. A színek mögé húzódó szövegtakaró verbális olvasata már nem létezik (nem létezhet), mert a nyomtatott sorok együttese a destrukció során a szürrealizmust is meghaladó – az értelmezhetőség nézőpontjából pedig konkrét – vizuális jelrendszerré minősül át. Az egyneműsége törekvő, egymás színértékeihez közel álló, vagy éppen azonos (!) tónusrétegek a többszörös transzparenciahatás miatt egészen kivételes minőségekké alakulnak át. S talán éppen emiatt érezzük úgy, hogy a színek egy teljesen egyedi, mondhatni „Haászos” karaktert képviselnek.

Talán nem érdektelen egy kicsit elidőznünk Haász kontrasztok nélküli sárga színeinél. „A nyár pazarolja magát ilyen esztelenül a színes őszi lombokon, amelyekből elvették a megnyugtató, égbe távozott kék színt” – mondja Kandinszkij A szellemiről a művészetben című könyvében. S a narancssárgával kapcsolatban pedig így folytatja: (A hozzákeverés következtében a vörös belső mozgása a környezetében áramló sugárzássá alakul. A komolyságot a narancssárgában nagy szerepet játszó vörös biztosítja. Ez a szín az erejében bízó emberhez hasonlít és a kivételes egészség benyomását kelti...(…) A narancssárga akkor jön létre, amikor a vörös szín az emberhez közeledik. „De Kandinszkij megállapításai összecsengenek máshonnan származó információinkkal is. A színszimbolikában például a négy égtáj jelölésénél a zenithez a fehéret (esetleg a sárgát) rendelték; az ókori

Egyiptomban a sárga (ill. az arany) a halhatatlanságra utalt; a görögöknél Püthagorasz társította először a színeket a négy elemmel, s szerinte a levegő a léleknek felel meg, s a színe a sárga. A sárga a magyarság szín-szimbolikájában általában rossz képzeteket kelt (betegség, halál) szemben az arany szakrális jellegével. A sárga néha még a sár fogalmával is összekapcsolódik, de többnyire a testiség megjelenítője (Jelképnaptár, 1990.). Haász objektjeinek a hiány, a megkomponált rés, a geometrikus bevágás, a felület, az árnyék és a fény épp-

úgy alkotó- és építőelemei, mint a sík és a tér, a szín és a forma, vagy a ritmus, a szerkezet és az arány. De ahogy Josef Albers mondaná: „nem az elemek, hanem ezek kapcsolatai biztosítják a formanyelv gazdagságát”. Haász ügyel ezeknek a kapcsolatoknak a szépségére, különös harmóniájára; figyel a pontosan kimesterkedett diszharmóniák végső soron megnyugvást (!?) keltő kordában tartására; s talán az ember belső hangjai, az ösztönök és az intuíciók sem hagyják őt közömbösen alkotás közben.

Műtárgyjegyzék

1. **Objekt (Felda) II.**, 1995. olaj-fa-papírkollázs 29,5x29,5x5 cm
2. **Objekt (Felda) III.**, 1995. olaj-fa-papírkollázs 29,5x29,5x5 cm
3. **Objekt (Felda) I.**, 1995. olaj-fa-papírkollázs 29,5x29,5x5 cm
4. **Objekt (Stanza VI. két rész)**, 1995. olaj-fa-papírkollázs 40,5x71x9 cm
5. **Cím nélkül II. (Sienna)**, 1995. akrill-vászon-papírkollázs 140x140 cm
6. **Objekt (Kis Quadrát)**, 1994. olaj-fa-papírkollázs 68x68x19 cm
7. **Objekt (Worpswede háromr.)** 1995. olaj-fa-papírkollázs 53x153x5 cm
8. **Objekt (Freisland II.)**, 1993. olaj-fa-papírkollázs 47,5x47,5x10 cm
9. **Objekt (Freisland I)**, 1993. olaj-fa-papírkollázs 47,5x47,5x10 cm
10. **Objekt (Hamme)**, 1993. olaj-fa-papírkollázs 69x47x5 cm
11. **Praé-Post sorozat VI.**, 1994. pasztell-szén-kréta-papír 50x70 cm
12. **Praé-Post sorozat VII.**, 1994. pasztell-szén-kréta-papír 50x70 cm
13. **Praé-Post sorozat VIII.**, 1994. pasztell-szén-kréta-papír 50x70 cm
14. **Praé-Post sorozat IX.**, 1994. pasztell-szén-kréta-papír 50x70 cm
15. **Praé-Post sorozat X.**, 1994. pasztell-szén-kréta-papír 50x70 cm
16. **Praé-Post sorozat XI.**, 1994. szén-kréta-papír 50x70 cm
17. **Praé-Post sorozat XII.**, 1994. szén-kréta-papír 50x70 cm
18. **Cím nélkül (Vega) I.kétr.**, 1993. olaj-vászon-papír 200x200 cm
19. **Cím nélkül (Sienna) III.**, 1995. akrill-vászon-papírkollázs 140x140 cm
20. **Cím nélkül (Vega) I.kétr.**, 1993. olaj-vászon-papírkollázs 200x200 cm
21. **Cím nélkül (Venetían) II.**, 1995. akrill-vászon-papírkollázs 80x80 cm
22. **Cím nélkül (Venetían) IV.**, 1995. akrill-vászon-papírkollázs 80x80 cm
23. **Cím nélkül (Venetían) I.**, 1995. akrill-vászon-papírkollázs 80x80 cm
24. **Cím nélkül (Venetían) III.**, 1995. akrill-vászon-papírkollázs 80x80 cm
25. **Cím nélkül (Sienna) I.**, 1995. akrill-vászon-papírkollázs 140x140 cm
26. **Objekt (Stanza VII.)**, 1995. olaj-fa-papírkollázs 44x44x8 cm
27. **Objekt (Stanza VIII.)**, 1995. olaj-fa-papírkollázs 45x44x8 cm
28. **Objekt (Weser II.)**, 1993. olaj-fa-papírkollázs 66x26,5x5 cm
29. **Cím nélkül (Vega) III.**, kétr. 1993. olaj-vászon-papírkollázs 200x200 cm
30. **Objekt (Stanza V.)**, kétr. 1995. olaj-fa-papírkollázs 40,5x71x9 cm
31. **Feldafing sorozat I-IV.**, 1994. akrill-vászon-papírkollázs 30x30 cm
32. **Feldafing sorozat V.**, 1994. akrill-vászon-papírkollázs 30x30 cm
33. **Feldafing sorozat VI.**, 1994. akrill-vászon-papírkollázs 30x30 cm

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte: Tölg-Molnár Zoltán

Megnyitotta: Szabados Árpád

A kiállító művészek névsora

Asztalos Zsolt festő
Bagossy Levente tervezőgrafikus
Balázs Imre Áron festő
Benedek Imre tervezőgrafikus
Bíró Péter tervezőgrafikus
Braun András festő
Chilf Mária festő
Deák Dalma Réka díszlet- és jelmeztervező
Dinca László festő
Erdélyi Gábor festő
Federits Zsófia díszlet- és jelmeztervező
Fodor Edina festőrestaurátor
Györök Natália faszobrász restaurátor
Herczeg Nándor festő
Horváth Kinga képgrafikus
Imre Péter szobrász

Kesellyák Rita képgrafikus
Kiss Éva Emese intermédia
Madácsi István képgrafikus
Nagy Attila szobrász
Nagy Ottó festő
Nemere Réka festő
Pető Hunor szobrász
Sinkovics Ede festő
Szabó Dezső festő
Szacsvai László festő
Szarka Csilla festő
Székó Gábor szobrász
Tarnóczi József festő
Varga Ferenc szobrász
Veres Andor festő

Műtárgyjegyzék

1. **Imre Péter:** Szobor, torzó bronz
2. **Imre Péter:** Szép lovak, olaj-karton 70x70 cm
3. **Székó Gábor:** Figura, kő 25 cm
4. **Braun András:** Trafó, olaj-vászon 90x90 cm
5. **Balázs Áron:** Elégikus elfogultság, vegyes technika 50x50 cm
6. **Balázs Áron:** Elégikus elfogultság, vegyes technika 50x50 cm
7. **Balázs Áron:** Elégikus elfogultság, vegyes technika 50x50 cm
8. **Kiss Éva Emese:** Copf (részlet), vegyes technika 44x61 cm
9. **Nagy Attila:** Ló I., fa 25x50 cm
10. **Nagy Attila:** Ló II., bronz 25x50 cm
11. **Székó Gábor:** Sisak, kő 30 cm
12. **Imre Péter:** Női akt, bronz
13. **Braun András:** Hangvilla, vas 250x100 cm
14. **Horváth Kinga:** Kapu I., aquatinta 30x40 cm
15. **Horváth Kinga:** Kapu II., aquatinta 30x40 cm
16. **Horváth Kinga:** Kapu III., aquatinta 30x40 cm
17. **Horváth Kinga:** Kapu IV., aquatinta 30x40 cm
18. **Szanka Csilla:** Rajz I., pasztell 100x70 cm
19. **Szanka Csilla:** Rajz II., pasztell 100x70 cm
20. **Asztalos Zsolt**
21. **Szabó Dezső,** fotó-üveg-vas 12,5x17 cm
22. **Szabó Dezső,** fotó-üveg-vas 13x20 cm
23. **Szabó Dezső,** fotó-üveg-vas 15x20 cm
24. **Sinkovics Ede:** Önarckép, olaj-vászon 95x57 cm
25. **Sinkovics Ede:** Vöröshajú nő, olaj-farost 65x65 cm
26. **Sinkovics Ede:** Rózsaszínű akt, olaj 100x70 cm
- 27-29. **Madácsy István**
30. **Dinca László:** Szülőföldem, olaj-farost 122x122 cm
31. **Dinca László:** Szülőföldem, olaj-farost 120x150 cm
32. **Kesselyák Rita:** Ellentétek I.
33. **Kesselyák Rita:** Ellentétek II.
34. **Kesselyák Rita:** Ellentétek III.
35. **Bíró Péter:** Parsival I-VI., papír-akvarell-ceruza
36. **Bagossy Levente:** A vágy titokzatos tárgya, pasztell 70x100 cm
37. **Bagossy Levente,** pasztell 70x100 cm
- 38-41. **Bagossy Levente,** 70x100 cm
42. **Pető Hunor-Füst Milán:** Estig tart a nap
43. **Nemere Réka:** Cím nélkül (3 db), olaj-vászon 30x70 cm
44. **Nemere Réka:** Cím nélkül (3 db), olaj-vászon 30x70 cm
45. **Nemere Réka:** Cím nélkül (2 db), olaj-vászon 35x45 cm
46. **Braun András:** Smena 8., papír-olaj 100x100 cm
47. **Veress Andor**
48. **Erdélyi Gábor:** E-1., vegyes technika
49. **Erdélyi Gábor:** E-2., fotó-üveg
50. **Erdélyi Gábor:** E-3., fotó-üveg
51. **Herceg Nándor:** Cím nélkül, vegyes technika 70x40 cm
52. **Herceg Nándor:** Cím nélkül, vegyes technika 45x30 cm
53. **Tarnóczy József:** Cím nélkül, 70x70 cm
54. **Tarnóczy József:** Cím nélkül, 25 cm
55. **Nagy Attila:** Apollon, terrakotta 25 cm
56. **Nagy Attila:** Herakles, terrakotta 25 cm
57. **Nagy Attila:** Orpheus, terrakotta 25 cm

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Rendezte: Nádler Tibor

Kovács Ágnes Veronika: Nádképek
Nádler Tibor művei

A MHB IMMO ART Galériában júliusban Nádler Tibor műveit mutatták be, az utóbbi években készült alkotásai foglalták el az üzlet belső két helyiségét.

Nádler az előző tíz évben fokozatosan építette ki alkotói világát, amelyben mára már otthonosan és biztonságosan mozog. Műveinek visszatérő alapanyaga a falemez, az erre felvitt olajfesték és a plasztikus hatást keltő, olajba bedolgozott nád, illetve háló darabok.

Andrási Gábor egy 1988-as, Nádler Tiborról írott esszéjében „nádfestményeknek” nevezi e műveket, amelyekről megállapíthatja, hogy festői eszközökkel készülnek, mégsem lehet azokat egyértelműen képeknek nevezni. A művész kompozíciói valóban átmenetet képeznek a festmények és a térbeli alkotások között. A Táj feketében, a Táj fehérben, vagy a Nádnégyzet azonos technikával létrehozott alkotások, ezek domborulatait falemezre applikált, náddal kitömött rács adja, amit fekete, fehér, barna színekre festett a művész. Képszerűségük a tájképek kliséinek felidézéséből ered, Nádler a dombormű felett széles mozdulatokkal sötétkékcsetnyomokat hagyott, ami utalhat elmosódott felhőre, égboltra és a táj természetbe helyezettségére egyaránt.

Ugyanakkor tájai nemcsak a természeti környezetre hivatkoznak, hanem minden olyan egységes, összefüggő területre is, ami az ő, falemez-festék-nád alkotta három dimenziós világában létrejöhet.

Tájaira jellemző, hogy nem tartalmaznak formákat, csak felületeket, amelyeknek karakterét a már említett anyagok adják. Ezek közül a felületek közül a művész

által legkedveltebb és talán esztétikailag is a legérdekesebbek, amelyekben a kissé meggyűrt háló négyzetrácsai alól szálkás nádtöredékek türemkednek elő. A tüskés, zaklatott felületet csillapítja le a különböző színű olajfesték puha burkolata. Egy másik, szintén a plasztikusságot hangsúlyozó felületképző megoldás a gipsz használata. A náddarabok helyett a művész gipsszel igyekszik a sík felületet kiléptetni a térbe és a gipsz önmagában meglévő, egyszerre sima és rücskös felszíni adottságaival megpróbálja elérni ugyanazt az ellentétes hatást, amit korábban a náddal, olajfestékekkel nyert.

A festői elemek dominálnak a Lebegés című sorozaton. Nádler ezúttal csiszoltabbá, simábbá varázsolja a felületet, itt a cél nem a térbe való belenyúlás, hanem a sík kitöltése, a képen egészen elhalványult, színes foltok úsznak, lebegnek egymás felé. A művek egy másik csoportját az Összekötözött formák 1-4., a Szakítás és a Kockológia című munkák alkotják, közös motívumuk, hogy a nádas felület, mint valami szövet, kettészakad és lazán hurkolt, festett madzagok tartják össze a két részt. A Kockológia, mindezt még mindig két dimenzióban, de a térbeliséget imitálva jeleníti meg, a széthúzott textúra kocka alakot ölt, így itt a nádnak nem felületformáló szerepe van, hanem egy testet tölt meg tartalommal.

Nádler Tibor korábbi munkái között több térbeli játék, térkonstrukció is található, amelyek azonban ezen a kiállításon nem szerepeltek. A mostani tárlaton elsősorban a kép és a plasztika közötti, átmeneti képződmények voltak láthatók.

Műtárgyjegyzék

1. **Összekötött formák 1.**, 1995.
olaj-falemez-gipsz 146x115 cm
2. **Összekötött formák 2.**, 1995. olaj-falemez 146x115 cm
3. **Összekötött formák 3.**, 1995.
olaj-falemez-háló 225x63 cm
4. **Összekötött formák 4.**, 1995.
olaj-falemez-háló 192x84 cm
5. **Összekötött formák 5.**, 1994. olaj-falemez 150x150 cm
6. **Nádhuzam 1.**, 1994., olaj-falemez-nád 150x123 cm
7. **Nádhuzam 2.**, 1994., olaj-falemez-nád 150x123 cm
8. **Lebegés 1.**, 1995., olaj-falemez 230x80 cm
9. **Lebegés 2.**, 1995., olaj-falemez 230x80 cm
10. **Lebegés 3.**, 1995., olaj-falemez 230x66 cm
11. **Lebegés 4.**, 1995., olaj-falemez 230x103 cm
12. **Fehér táj**, 1995., olaj-falemez-nád 180x125 cm
13. **Táj fehérben**, 1994., olaj-falemez-nád 230x100 cm
14. **Táj feketében**, 1994., olaj-falemez-nád 230x100 cm
15. **Nádnégyzet**, 1994., olaj-falemez-nád 142x142 cm
16. **Négyzet és háló**, 1995., olaj-falemez-háló 228x92 cm
17. **Lebegés 5.**, 1995., olaj-falemez 240x150 cm
18. **Kockológia**, 1994., olaj-falemez-háló 150x150 cm
19. **Szakítás**, 1995., olaj-falemez 104x146 cm
20. **Hálók**, 1994., olaj-falemez-háló 150x150 cm
21. **Feketében**, 1995., olaj-falemez 190x120 cm
22. **Zöld folt**, 1994., olaj-falemez 140x138 cm
23. **Hálóban**, olaj-falemez 150x150 cm

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Mezei Ottó művészettörténész

Életrajzi adatok

1925-ben született Budapesten.

1945-1950. között a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán tanult, tanárai Bencze László, Bernáth Aurél és Szőnyi István
1947-49. a Dési Huber Kollégium titkára, majd igazgatója
a prágai VIT-küldöttség résztvevője, a NÉKOSZ-együttessel Párizsban jár

1950-1975. falképrestaurátor

1976-80. a Népművelési Intézet munkatársa

1980-tól a Művelődéskutató Intézet munkatársa

Önálló kiállítások

1953. Fényes Adolf Terem, Budapest

1964. Valóság Szerkesztősége, Budapest

1965. Rózsa Ferenc kolégium, Bercsényi Klub, Budapest

1967. Dürer Terem, Budapest

1968. Csopronai Klub, Debrecen

1969. Építők Műszaki Klubja, Budapest

1972. Galleri Kunst Centrum, Uppsala

Columbia Egyetem (Bálint Endrével és Veress Pállal)
New York

Műveinek ezen a kiállításán főképp a „Metamorfózis” sorozat darabjait láthatjuk, a 80-as és 90-es évekből. A sorozatnak korábbi, a 60-as és 70-es években készült darabjai, valamint a sorozatba nem tartozó festmények: csatlakozási pontok, amelyek jól mutatják az alkotó művészi következetességét, az életmű koherenciáját.

A művész maga – absztraháló módszerével együtt – ter-

1975. Fényes Adolf Terem, Budapest

1977. Színház tér 1. Veress Pállal, Pécs

Kassák Klub (zománc frottázsok), Budapest

1978. Magyar Nemzeti Galéria „műhely”

(Arcok mögött) Budapest

1979. Templom Múzeum, Tokaj

Somogy Megyei Művelődési Központ

(Veress Pállal) Kaposvár, Nagyatád

1981. Helikon Galéria (Tűzzománc), Budapest

1982. Babits Mihály Megyei Művelődési Központ, Szekszárd

November 7. Művelődési Központ

(Tűzzománcok), Szeged

1983. Almásy téri Úttörő- és Ifjúsági Ház, Budapest

1984. Gulácsy Galéria (tűzzománcok), Budapest

Gulácsy Galéria (fejkompozíciók), Budapest

1986. Ernst Múzeum, Budapest

1987. Gulácsy Galéria, Budapest

1990. Gulácsy Galéria, Budapest

mészetelvűnek nevezi művészetét. Egy régebbi interjúban mondotta”... a stílári eszközök és módszerek mindig valamilyen nézőpontot fejeznek ki, azt ahogy a művész a világot szemléli, színek a palettán; nézőpont-lehetőségek a valóság megközelítésére, de számomra a megismerés a fontos”.

Műtárgyjegyzék

1. **Pár fehéren**, papír-olaj 50x30 cm
2. **Királypár**, papír-olaj 50x30 cm
3. **Tavaszi 2.**, papír-olaj 50x30 cm
4. **Athanor**, papír-olaj 47x21 cm
5. **Jógi**, papír-olaj 50x30 cm
6. **Odvas I.**, papír-olaj 50x32 cm
7. **Ágazó**, papír-olaj 48x22 cm
8. **Tornyos ingázó**, papír-olaj 48x29 cm
9. **Rótholdas**, papír-olaj 50x29 cm
10. **Koboldos**, papír-olaj 42x30 cm
11. **Napkeltekor**, papír-olaj 50x32 cm
12. **Átvilágító**, papír-olaj 42x30 cm
13. **Rongyosbál**, papír-olaj 50x12 cm
14. **Odvas 2.**, papír-olaj 50x30 cm
15. **Átvalósulás**, papír-olaj 50x30 cm
16. **Ezüstös**, karton-olaj, 60x50 cm
17. **Ölelés**, csiszoló vászon 47x39 cm
18. **Szentivánéj**, papír-olaj 32x25 cm
19. **Kék óra**, papír-vegyes technika 30x26 cm
20. **Lombirizálás**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
21. **Niké**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
22. **Séta**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
23. **Hölgyemlék**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
24. **Holdfény 1.**, csiszolóvászon-vegyes technika 34x22 cm
25. **Holdleány kékben**, csiszolóvászon-vegyes technika 34x22 cm
26. **Kavicsfarm 1.**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x25 cm
27. **Kavicsfarm 2.**, karton-olaj 30x21 cm
28. **Ölelés 1.**, csiszolóvászon-vegyes technika 34x22 cm
29. **Tükör előtt**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
30. **Bajadér**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
31. **Metamorphosis**, papír-olaj 30x23 cm
32. **Tépett átváltozások**, papír-olaj 29x21 cm
33. **Tépett átváltozások**, papír-olaj 29x21 cm
34. **Tépett átváltozások**, papír-olaj 29x21 cm
35. **Tépett átváltozások**, papír-olaj 29x21 cm
36. **Tépett átváltozások**, papír-olaj 29x21 cm
37. **Tépett átváltozások**, papír-olaj 29x21 cm
38. **Tépett átváltozások**, papír-olaj 29x21 cm
39. **Mudra**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
40. **Szélesen**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
41. **„Libra”**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
42. **Törtészín**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
43. **Szerelmespár**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
44. **Sétalók**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
45. **Elevenek**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
46. **Angyalka kertben**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
47. **Március**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
48. **Tengertánc**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
49. **Emlék**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
50. **Fényjáték**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
51. **Délben**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
52. **Mozdulat**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
53. **Fej**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
54. **Angyalos**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm
55. **Tél**, kréta-olaj 29x30 cm
56. **Gyökérformák kékben**, kréta-olaj 25x30 cm
57. **Átvalósulások**, farost-olaj 28x26 cm
58. **Gyökérállatka**, farost-vegyes technika 30x23 cm
59. **Átvalósulások**, farost-olaj 25x25 cm
60. **Átvalósulások**, farost-olaj 25x25 cm
61. **Átvalósulások**, farost-olaj 25x25 cm
62. **Tornyosvariációk**, farost-olaj 30x20 cm
63. **Átvalósulások**, farost-olaj 25x24 cm
64. **Átvalósulások**, farost-olaj 25x25 cm
65. **Átvalósulások**, farost-olaj 35x28 cm
66. **Átvalósulások**, farost-olaj 44x34 cm
67. **Átvalósulások**, farost-olaj 34x36 cm
68. **Teremtés**, vászon-olaj-zománc 52x70 cm
69. **Mesefa**, olaj-papír 70x60 cm
70. **Dallamváltás 1.**, karton-vegyes technika 70x60 cm
71. **Dallamváltás 2.**, karton-vegyes technika 70x60 cm
72. **Angyaltánc**, csiszolóvászon-vegyes technika 29x74 cm
73. **Ezüstkép**, farost-vegyes technika 60x50 cm
74. **Fuga**, vászon-olaj 80x60 cm

75. **Kerttorony**, vászon-olaj 70x50 cm
76. **Gyökérrend**, velúrpapír-karton 70x50 cm
77. **Toronymadár**, velúrpapír-vegyes technika 70x50 cm
78. **Madárfák**, farost-olaj 57x38 cm

79. **Szétszakadás**, farost-olaj 65x34 cm
80. **Kettőszöldön**, farost-olaj 61x32 cm
81. **Gyökérnász**, farost-olaj 49x23 cm
82. **Levéljáték**, csiszolóvászon-vegyes technika 28x23 cm

Irodalom

Krúdy Gyula: Asszony a nagybőgőben, (Magvető, Budapest 1955.)

Longosz: Daphnisz és Khloé, (Magyar Helikon, Budapest 1973.)

Marnix Gijzen: Télemakhosz falun, (Európa, Budapest 1976.)

Erich Kästner: Az eltűnt miniatűr, (Európa, Budapest 1976.)

Charles de Coster: Thyl Ulenspiegel, (Európa, Budapest 1977.)

Joseph Heller: A 22-es csapdája, (Európa, Budapest 1977.)

Matteo Bandello: Rómeo és Júlia, (Európa, Budapest 1978.)

Homéroszi himnuszok, (Európa, Budapest 1981.)

Theophrasztosz: Jellemrajzok, (Európa, Budapest 1982.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: Pogány Ö. Gábor

Életrajzi adatok

Szabó Zoltán 1929-ben született Angyalföldön. Első művész-tanára Rajkai György, majd 1948-49-ben a Dési Huber-kör-ben Grábért Margit. 1951-ben kezdi meg tanulmányait a Képzőművészeti Főiskolán Fónyi Géza, Barcsay Jenő, Do-manovszky Endre irányításával. Egy évi megszakítás után, amelyet a tatabányai művésztelepen töltött, 1958-ban fejezi be tanulmányait. Ettől kezdve minden jelentősebb országos tárlaton és külföldön bemutatott magyar anyagban szerepel-nek munkái (1961-ben II. Nemzetközi Ifjúsági Biennálé, Párizs). A Kilencek néven jelentkező művészcsoporthal bemu-tatkozik 1966/1967/1968-ban Budapesten a Műcsarnokban és Veszprémben.

1970-ben az Ernst Múzeumban, Hódmezővásárhelyen és a Győri Műcsarnokban rendez önálló kiállítást, 1971-ben a Vadászati Világkiállításon, Tatabányán és Budapesten a tiszti klubban, 1972-ben Dániában, Aarhusban, Stockholmban a Liljevalch Galériában, 1976-ban ismét a Műcsarnokban mutatkozik be nagyobb anyaggal. Ez utóbbiból Kecskeméten, Szegeden és Vácon, illetve az Észti SZSZK fővárosában, Tallinban és Milánóban (Palazzo Reale Galéria) rendez bemutatót. 1977-ben a Szolnoki Galéria és a Győri Műcsar-nok ad helyet anyagának.

1983-ban Tihanyban, 1984-ben az NSZK-ban (Gronau Epe Georg von Almsich Galéria), 1987-ben az Ernst Múze-umban, Kazincbarcikán, Hódmezővásárhelyen, 1992-ben Wiesbadenben, Hamburgban, 1994-ben Budapesten (Körmendi Galéria), 1995-ben Budapesten (Körmendi Galéria), Gronau Epe (Georg von Almsich Galéria), 1996-ban Hódmezővásárhelyen rendezett önálló kiállítást. Több monumentális munkát készített állami megbízásra, így skrafittót Regölyben, Sátoraljaújhelyen, Jánoshalmán és

Tiszaeszláron. Borsodnádásdra, Nagykőrösre kerámi-amozaikat, a bajai városi pártbizottságra muránói mozaik-falat, Bácsalmásra márványmozaikat készített. A Művelődési Minisztérium megbízásából három gobelinjét kiviteleztek.

1960-ban Derkovits-ösztöndíjban részesült, 1968-ban a Munkácsy-díj II. fokozatát kapta. 1975-ben, 1981-ben és 1984-ben a Szolnoki Festészeti Triennálén díjazták munkáit. 1977-ben a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze cím-mel tüntették ki. 1996-ban Tornyai plakettet kapott.

Fontosabb egyéni kiállítások

- 1961. Nemzetközi Ifjúsági Biennálé, Párizs
- 1970. Ernst Múzeum
Hódmezővásárhely
Győri Műcsarnok
- 1971. Vadászati Világkiállítás
- 1972. Aarhus, Dánia
Liljevalch Galéria, Stockholm, Svédország
- 1976. Műcsarnok
Tallin
Milánó
- 1984. Gronau Epe, Németország
Georg von Almsich Galéria
- 1987. Ernst Múzeum
Hódmezővásárhely
- 1994. Körmendi Galéria, Budapest
- 1995. Körmendi Galéria, Budapest (MHB Immo)
- 1995. Gronau Epe, Németország
Georg von Almsich Galéria
- 1995-1996. Hungexpo
- 1997. Sziráki kastély

Díjak

1968. Munkácsy-díj II. fokozat
 1975. Szolnoki festészeti Triennálé II. díj
 1977. a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze

1981. Szolnoki festészeti Triennálé díja
 1984. Szolnoki festészeti Triennálé I. díj
 1996. Tornyai plakett

Szabó Zoltán Munkácsy-díjas, érdemes művész. A hatvanas-hetvenes években sokat, a nyolcvanas évektől egyre kevesebbet írnak róla, holott nem sok a hozzá hasonló következetes művész. S ha kritikai megítélése az évtizedek során ellentmondó, az a politikai fordulók egyenes következménye, nem pedig Szabó Zoltán művészetében bekövetkezett minőségi változás.

A Körmendi Galéria évek óta gyűjti Szabó Zoltán munkáit. Az Anyám, az Apám, a Fekete Madonna egy változata, valamint több jellegzetes, nagyméretű aktja, néhány kisebb kompozíciója már a Körmendi család gyűjteményében van. A Körmendi Galéria Nagybányai úti kiállító termében 1993-ban és 1994-ben rendeztek műveiből válogatást, most a MHB-IMMO ART belvárosi galériájában állítják ki a művész 15 nagyméretű szimbolikus fej rajzát. Büszkéek Szabó Zoltán dolgaira, változatlanul szeretnének a továbbiakban is foglalkozni a művész munkáival. Ez a mai, a kultura helyzetét tekintve egyáltalán nem könnyű helyzetben, nem kis dolog. Tekintetbe véve azt is, hogy a budavári Sándor palota kortárs képzőművészeti programja is a jövőben a Körmendi mecénatúrához kapcsolódik.

Szabó Zoltán lényegében murális művész. Kompozíciói akkor is monumentálisak, amikor néhány centiméteres papírdarabkára dobja fel egy-egy kompozíciója vázlatát. Akkor is, amikor intim témához fordul, például aktotkat rajzol, tájat, csendéletet fest. Szerelmespárjai, munkájukat ritmikus mozdulatokkal végző embercsoportjai, zenélő, olvasó, fekvő, ülő nőalakjai, gyermeküket dédelgető madonnái népesítik be oeuvrejét. Minden időszakában találunk önarcképeket, különböző érzelmeket sűrítő expresszív arckokat. Nem konkrét portrék ezek a kompozíciók, többnyire valamilyen idea kifejeződése. Az 1966-os

Anyám, az 1970-es Apám két óriás méretű szénrajza mindennél erősebben bizonyítja ezt. Korábbi irányultságát követve így szentel most ezen a kiállításon egy-egy pasztellel, színes krétával, szénrel rajzolt szimbolikus „portrét” az anyai szeretetnek, a szeretők gyengédségének, a női szépségnek, s a szenvedésnek is.

Szabó Zoltán tizenhárom-tizennégy évesen élte át a háborút, felnőtt embert is próbára tévő tapasztalásokkal. A félelem mindattól, amit látott, aminek kénytelen tanúja volt, kitörölhetetlenül idegeibe ivódott. Ezért festette korai Deportálás vásznát, Golgotáját, Megfeszítettjét. A Korpusz Szabó Zoltánnál a hatvanas években elsősorban a saját vívódásait asszociálta. A kilencvenes évekre a Keresztrefeszítéshez kapcsolható minden képzettársítás önpusztító világunkra vonatkozatható. A közérzetté lett bizonytalanság, tehetetlenség, kirekesztődés expresszív képi kifejeződése. Szabó Zoltán kiállított rajzai között négy ízben jelenik meg a megcsúfolt, megalázott, szenvedései közepette emberré lett Istenfia. Mint egy mozgássor fázisrajzai, követik egymást a hatalmasra nagyított arc részleteinek kínoktól torzuló vonásai. Az áll, a homlok, a járomcsontok tektonikus elemeit szinte szobrászi eszközökkel illeszti egymáshoz, hol a tekintet reménytelenségének, hol a feltörő fájdalomnak, félelemnek adva hangsúlyt. Halállal ellensúlyozva a szerelmet, a születést, drámával az idillt.

Egy heidelbergi galerista elismerését kifejezve „magyar posztmodern”-nek titulálta Szabó Zoltán monumentális aktjait, fejrészait, holott művészete lényegében évtizedek óta nem változik. Mindig ideáit, benső elégtelenségeit festette. A világ alakult át körülötte, ő csak közvetíti annak változásait: ecsettel, szénrel, ceruzával, monumentális expresszívítással.

Műtárgyjegyzék

1. Női fej, 1995. pasztell-karton 130x157 cm
2. Anya gyermekével, 1994. pasztell-karton 70x100 cm
3. Női fej, 1972. pasztell-karton 70x100 cm
4. Krisztusfej, 1994. pasztell-karton 100x70 cm
5. Krisztusfej, 1995. papír-kréta 130x157 cm
6. Fejek, 1995. szén-papír 130x157 cm
7. Fejek, 1995. szén-papír 130x157 cm
8. Női fej, 1972. pasztell-karton 70x100 cm
9. Arcok, 1995. szén-papír 125x150 cm
10. Munkások, 1986. szén-papír 125x150 cm
11. Krisztusfej, 1995. kréta-papír 170x140 cm
12. Apám, 1970. szén-papír 146x98 cm
13. Anyám, 1966. szén-papír 128x93 cm
14. Fejek, 1995. kréta-papír 130x150 cm
15. Krisztusfej, 1994. kréta-papír 100x70 cm

Irodalom

- Aradi Nóra: Szabó Zoltán kiállítása
(Népszabadság, 1970. június 16.)
- Aradi Nóra: Katalógus előszó Szabó Zoltán kiállításához
(1976. Műcsarnok)
- Aradi Nóra: Szabó Zoltán a Műcsarnokban
(Kritika, 1976. szeptember)
- Egri Mária: Katalógus előszó Szabó Zoltán kiállításához
(Ernst Múzeum, 1970.)
- Egri Mária: Négyszemközt a művel (Művészet, 1974. 11.)
- Egri Mária: Hűség a szülőföldhöz
(Hajdú-Bihari Napló, 1975. ápr. 29.)
- Egri Mária: Katalógus előszó Szabó Zoltán kiállításához
(Tallin, Szolnok, 1976.)

- Egri Mária: Proletár Madonna
(Szolnok Megyei Néplap, 1977. febr.)
- Egri Mária: Katalógus előszó Szabó Zoltán kiállításához
(Győri Műcsarnok, 1977.)
- Harangozó Márta: Szabó Zoltán tárlata a Műcsarnokban
(Esti Hírlap, 1976. május 13.)
- Harangozó Márta: Két kiállítás a Műcsarnokban
(Esti Hírlap, 1976. máj. 25.)
- Hauslich Lenke: Szabó Zoltán (Művészet, 1963. szept.)
- Horváth György: Festészet a Kilencek kiállításán
(Művészet, 1967. február)
- Oelmacher Anna: Szabó Zoltán képei az Ernst Múzeumban
(Népszava, 1970. június 6.)
- Pogány Ö. Gábor: Kilencen (Művészet, 1967. február)
- Rideg Gábor: Szabó Zoltán képei az Ernst Múzeumban
(Népszava, 1970. június 7.)
- Sesti, Italo Carlo: Szabó Zoltán
(Scena Illustrata, 1973. április)
- Simon Gy. Ferenc: Műteremlátogatás
(Képes Újság, 1973. november)
- B. Supka Magdolna: Grafika a Kilencek kiállításán
(Művészet, 1967. febr.)
- Székel András: Három kép a harminc évből
(Ország-Világ, 1976. márc. 31.)
- P. Szűcs Júlianna: Vissza az alapokhoz
(Népszabadság, 1976. június 10.)
- Tasnádi Attila: Elkötelezett festők nemzetközi kiállítása
(Népszava, 1973. május 27.)
- Tasnádi Attila: Emberközpontú monumentalitás
(Népszava, 1976. máj. 16.)
- Tóth Miklós: Szabó Zoltán-Érdemes művész
(Magyar Hírlap, 1977. ápr. 14.)
- Újvári Béla: Kilencek (Művészet, 1968. október)
- Vadas József: Izmos madonnák
(Élet és Irodalom, 1976. május 15.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte: Budahelyi Tibor szobrászművész

Megnyitotta: Haraszty István szobrászművész

Életrajzi adatok

1932. július 19-én született Olaszliszván
 1950. Sárospatakon érettségizett
 1950-59. az Eötvös Lóránd Tudomány Egyetem matematika-fizika szakos hallgatója
 1956. magyar irodalom és nyelv szakos középiskolai tanári diplomát szerez az ELTE-n
 1957. tanár a balkányi általános iskolában
 1957-59. az ELTE történelem szakos levelező hallgatója
 1957-60. általános iskolai tanár Újfehértón, majd Vácraátóton
 1960-71. kollégiumi nevelőtanár Budapesten
 1963. kapcsolatba kerül a Zuglói Körrel
 1964. első, Nádler Istvánnal közös kiállítás Petrigalla Pál lakásán, Budapesten, megismerkedik Korniss Dezsővel és Mezei Árpáddal, ősszel nyílik Veszelszky Bélával közös kiállítása Petrigalla Pálnál
 1966. egyéni kiállítás Krakkóban, majd Attalai Gáborral közös tárlat Malmöben
 1968. Hencze Tamással közös kiállítás a Budapesti Műszaki Egyetem kollégiumában, ettől az évtől kezdve rendszeresen kiállít a pécsi Kisplasztikai Biennálén
 1970. a villányi szobrásztelepen dolgozik Pauer Gyulával és Haraszty Istvánnal
 1972. végleg felhagy a tanári pályával, hogy teljesen a szobrászattal foglalkozhasson
 1974. fotóiból rendezett kiállítás nyílik a Fiatal Művészek Klubjában Budapesten
 1975. gyűjteményes kiállítás a Jósza András Múzeumban Nyíregyházán
 1976. a tokaji művésztelep szobrásztagozatának vezetője, ettől az évtől kezdve rendszeresen kiállít a soproni érembiennálén, tanulmányút Svájcban, Franciaországban, Nagy-Britanniában, rendszeresen részt vesz a győri művésztelepen (Rába Művek, Győri Házgyár)

1977. szobrokat alkot az ajkai alumíniumkohóban
 1977-79. a telkibányai Országos Amatőr Képzőművészeti Alkotótábor szobrász szekciójának vezetője
 1978. Nádler Istvánnal közös kiállítás a debreceni Kossuth Lajos Tudomány Egyetem galériájában
 1980. önálló kiállítás a Dorottya utcai Kiállítóteremben Budapesten
 1980-81. Göncön, majd 1982-től Encsen dolgozik az Országos Amatőr Képzőművészeti Alkotótáborban
 1984. a VI. Nemzetközi Kisplasztikai Biennálé egyik magyar résztvevője
 1987. egyéni kiállítás a Józsefvárosi Galériában Budapesten
 1987. április 1-én hunyt el Budapesten.

Fontosabb egyéni kiállítások

1964. Petrigalla Pál lakása, Budapest (Nádler Istvánnal és Veszelszky Bélával)
 1966. Modern Nordisk Konst, Göteborg, Svédország (Attalai Gáborral)
 Galeria Krzysztofor, Krakkó, Lengyelország
 1968. Műszaki Egyetem Vásárhelyi Pál Kollégiuma, Budapest (Hencze Tamással)
 1974. Fiatal Művészek Klubja, Budapest
 1975. Jósza András Múzeum, Nyíregyháza
 Petőfi Sándor Ifjúsági Ház, Győr (Lugossy Máriával és Bohus Zoltánnal)
 1978. Egyetem Galéria, Debrecen (Nádler Istvánnal)
 1980. Dorottya utcai Kiállítóterem, Budapest
 1987. Józsefvárosi Galéria, Budapest

Műtárgyjegyzék

1. Táguló struktúra, 1965. okumé 24,9x18,2x2,1 cm
2. Vertikális struktúrák, 1965. mahagóni 24x22,3x2 cm
3. Mélyedések, 1966. diófa 22,2x19,3x5,6 cm
4. Mélyedések, 1966. diófa 19,8x17,6x5,2 cm
5. Domborulatok, 1966. diófa 31,9x29x2,8 cm
6. Hosszanti rendeződés, diófa 59x18,3x3,8 cm
7. Buborékok, 1968. cseresznyefa 36,1x17,7x1,7 cm
8. Behatolás, 1969. alumínium 81,7x24,7x4,9 cm
9. Geometrikus kompozíció, 1969. cseresznyefa 68,5x24,4x2,1 cm
10. Organikus mozgás, 1968-70. A. alumínium 40,6x12,5x3x3 cm
Organikus mozgás, 1968-70. F alumínium 40,5x14,1x3,7 cm
Organikus mozgás, 1968-70. F. alumínium 40,6x14,1x3,7 cm
11. Modell az újpesti Alkotmány mozi fadomborművéhez, 1972. mahagóni 37x49,7x2,5 cm
12. A Belvárosi Távbeszélő Központ székházára tervezett dombormű vázlata, 1975. (Bohus Zoltán és Csíky Tibor közös terve) krómacél 40x59x9,8 cm
13. Térgörbe, 1977 cseresznyefa
14. Azonos formák, 1979. cseresznyefa
15. Harmónia, 1981. mahagóni 2 részes, 4,3x32,4x6,4 cm, 4x20,8x6,4 cm
16. Harmónia IV. 1982. lángvágott acél 2 részes: 4,7x32,4x6,4 cm, 4,7x16,5x5,8 cm
17. Kapcsolat, 1986. pácolt fenyő-vörösfenyő, cseresznyefa 250x51x17,5 cm
18. De Stijl-tanulmányok, 1986. cseresznyefa, 2 részes
19. Tektonika T., 1986. festett fa, 137x68x32 cm
20. Három szín feszültsége, 1986. festett fa-natúr cseresznyefa
21. Tektonika II., 1987. festett fa 900x104x160 cm
22. Klasszikus dimenzió, 1988. vörösfenyő-plexi
23. Geometrikus mozgás I., 1977. polírozott bronz 22x98x98 cm
24. Geometrikus mozgás II., 1977. polírozott bronz 21x97x94 cm
25. Az anyag mozgása VI., variáció, 1977. polírozott bronz 26x100x102 cm
26. Mozcás V., 1977. polírozott bronz 30x100x100 cm
27. Az anyag mozgása VII. variáció, 1977. polírozott bronz 20x100x98 cm
28. Mozcás II., 1977. polírozott bronz 20x100x100 cm
29. Mozcás II., 1977. polírozott bronz 16x100x101 cm
30. Hasítás, 1977. polírozott bronz 19x100x100 cm
31. Hasítás, 1977. polírozott bronz 18x100x100 cm
32. Tér, I., 1979. alumínium 55x171x172 cm
33. Tér, II., 1979. alumínium 52x170x170 cm
34. Tér III., alumínium 50x171x171 cm
35. Tér IV., 1979. alumínium 52x171x171 cm
36. Tér V., 1979. alumínium 48x171x169 cm
37. Gondolatok I-V., 1983. acél-imbusz csavar-koronás bronzcsavar-hatlap fejű csavar-réz, 5db: 120 mm 130 mm, 131 mm, 130 mm, 120 mm
38. Harmónia, 1988. polírozott bronz 35x100x103 cm
39. Hullámozó felület, 1967. papír-tus 296x212 cm
40. Hullámozó felület, 1967. papír-filctoll 296x211 cm
41. Erővonalak, 1967. papír-tus 319x240 cm
42. Örvénylő vonalak, 1967. papír-filctoll 318x240 cm
43. Örvénylő vonalak, 1967. papír-filctoll 318x240 cm
44. Örvény, 1967. papír-filctoll 318x240 cm
45. Erővonalak, 1967. papír-tus 318x240 cm
46. Erővonalak, 1967. papír-tus 272x211 cm
47. Szalagstruktúra, 1967. papír-tus 270x212 cm
48. Szalagstruktúra, 1967. papír-tus 270x212 cm
49. Örvény, 1969. papír-filctoll 305x210 cm
50. Örvénylő vonalak, 1969. papír-filctoll 297x211 cm
51. Örvénylő vonalak, 1969. papír-filctoll-tus 297x211 cm
52. Organikus mozgás, 1969. papír-filctoll-tus 296x211 cm
53. Geometrikus kompozíció, 1971. papír-tus 308x215 cm
54. Geometrikus kompozíció, 1971. papír-tus 308x215 cm

55. Függő (áttört négyágú csillag), 1972.
krómnikkel-bronz 131x109x7 cm
56. Áttört ovális, 1972. bronz 70x60x10 cm
57. Áttört ovális, 1972. nikkelezett bronz 75x65x5 cm
58. Áttört háromszög, 1972. bronz 6x6 cm

59. Áttört háromszög, 1972. krómnikkel-bronz 4,5x4,6 cm
60. Középen áttört kereszt, 1972. krómnikk.bronz 15x10 cm
61. Középen áttört kereszt, 1972. aranyozott bronz 15x10 cm
62. Plakett, 1972. (ékszer) bronz 4,5x4,2 cm

Irodalom

- Mezei Árpád: Veszelszky Béla és Csiky Tibor
kiállításának megnyitója
(kézirat, 1964. november 1. 1-3. o.)
-K. I.- Csiky Tibor & Hencze Tamás kiállítása
(A Jövő Mérnöke, Budapest, 1968. január 27., 2. o.)
Haulisch Lenke: Csiky Tibor
(Szabolcs-Szatmári Szemle, Nyíregyháza, 1968/2., 92-95. o.)
Frank János: Kiállításokról. Galambos Tamás, Szilágyi Ildikó,
Hencze Tamás, Csiky Tibor
(Élet és Irodalom, Budapest, 1968. február 3., 8. o.)
Körner Éva: Egy budapesti kiállításról
(kézirat, 1968. 1-7. o.)
Dr. Pogány Frigyes: Neues Weltbild und bildene Kunst.
Ausstellung von T. Csiky und T. Hencze
(Budapester Rundschau, Budapest, 1968. február 16., 9. o.)
-Ro- Kiállítás a Vásárhelyiben
(A Jövő Mérnöke, Budapest, 1968. február 24., 2. o.)
Solymár István: Csiky Tibor és Hencze Tamás kiállítása a
Műszaki Egyetem Vásárhelyi Pál Kollégiumában
(Művészet, Budapest, 1968/4., 43-44. o.)
Csiky Tibor: Válasz Michel Ragon körkérdésére
(kézirat, 1968. 1-2. o.)
Haulisch Lenke: Csiky Tibor munkáiról
(Magyar Műhely, Párizs, 1969/31. sz., 50-52. o.)
Frank János: Csiky Tibornál
(Élet és Irodalom, Budapest, 1969. február 15., 8. o.)
Solymár István: Csiky Tibor struktúrái
(Művészet, Budapest, 1970/6., 32-33. o.)
Haulisch Lenke: Öten a fiatal magyar képzőművészek közül
(Híd, Novi Sad, 1970/3., 318-323. o.)

- Aknai Tamás: Mozgás '70. Tisztelgés a Pécsi Balett művészei előtt
(Művészet, Budapest, 1970/8., 46-48. o.)
Frank János: Csiky Tibor
(Műgyűjtő, Budapest, 1971/3., 44-45. o.)
Vadas József: Új magyar avantgarde?
(Új Írás, Budapest, 1971/5., 93-101. o.)
Beke László: Van-e mai magyar szobrászat?
(Kritika, Budapest, 1971/11-12., 44-48. o.)
Beke László: Az „Elképzelés”-ről.
In: Ahogy azt Móricker elképzei. Levél barátaimhoz
(Budapest, 1972. V. 24 – VI. 18., 7-15. o.)
Frank János: Csiky Tibor gyűjteményében
(Műgyűjtő, 1972/4., 51. o.)
Frank János: Csiky Tibor gyűjteményében
(Vagyunk, München, 1973. február 15., 10. o.)
V.P. (Vértessy Péter): „Az emberélet útjának felén”.
Művészek és művek bemutatása a Fészek Klubban
(Magyar Nemzet, Budapest, 1973. december 12., 4. o.)
Anik Cs. Asztalos: No isms in Hungary
(Körner Éva): (Studio International, London,
1974. március, 105-111. o.)
Beke László: Havonta egy művész. 1974. május: Csiky Tibor
(kézirat, 1974.)
Csiky Tibor – Tanítványok a mesterről
Bak Imre: (Művészet, Budapest, 1974/11., 22. o.)
Kovalovszky Márta: A magyar szobrászat új útjai
(A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve XVII-XVIII.
1972-73., Pécs, 1975., 301-307. o.)
Frank János: Csiky Tibor. In: Frank János: Szóra bírt műtermek.
(Magvető Kiadó, Budapest, 1975., 237-240. o.)

- Solymár István: Csiky Tibor. Csiky Tibor kiállításának katalógusa
(Jósa András Múzeum, Nyíregyháza, 1975. 6. o.)
- Koroknay Gyula: Sóstói művésztelep 1975.
(Szabolcs-Szatmári Szemle, Nyíregyháza, 1975/4., 73-80. o.)
- Vadas József: Új magyar avantgarde?
In: Kritikák és képek 1945-1975.
Válogatás a magyar képzőművészet dokumentumaiból
(Corvina Kiadó, Budapest, 1976., 374-385. o.)
- Beke László: Fotó/művészet – Photo/art.
Az Expozíció című kiállítás katalógusa
(Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan, 1976. 1-6., 6-12. o.)
- J.L.-B.F. (Jeney Lajos-Bán Ferenc): Belvárosi Távbeszélő
Központ, Budapest V. Martinelli tér
(Magyar Építőművészet, Budapest, 1977/5., 10-14. o.)
- Hegyi Lóránd: „Rezeda 9.” Hatvany Lajos Múzeum füzetei
No. 3., Korniss Dezső „Rezeda 9.”
a Rablók meg a Pásztorok című kiállításának katalógusa
(Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan, 1977., 5-19. o.)
- Tilles Béla: Térproblémák. Csiky Tibor és Nádler István
Térproblémák című kiállításának katalógusa
(Egyetem Galéria, Debrecen, 1978. február, betétlap)
- Fábián László: A formák hangsúlya. Csiky Tibor és
Nádler István Térproblémák című kiállításának katalógusa
(Egyetem Galéria, Debrecen, 1978., 3-4. o.)
- Szabó Júlia: A fotó mint a képzőművészet eszköze
(Művészet, Budapest, 1978/3., 28-30. o.)
- Szilágyi Gábor: Térproblémák és megoldások. Csiky Tibor és
Nádler István kiállítása
(Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1978. március 16., 5. o.)
- Hegyi Lóránd: Voorword. A Hongaarse Konstruktivistische
Kunst 1920-1977 című kiállítások katalógusa
(Den Bosch, Utrecht, Zwolle, Schiedam;
Hollandia, 1978. 2-7. o.)
- Szilágyi Gábor: Vendégünk volt Csiky Tibor szobrász
(Hajdú-Bihari Napló, Debrecen, 1978. április 27. 5. o.)
- Molnár Lóránd: Művészek a munkások között
(Rába, Győr, 1978. július 7., 4. o.)
- Csiky Tibor: Tanulmány a Népművelési Intézet
II. vizuális kutatási pályázatára
(kézirat, 1978.)
- Csiky Tibor: Önéletrajz
(kézirat, 1971-1978.)
- Hajdu István: Csiky Tibor
(Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1979.)
- Szilágyi Gábor: Mai magyar művészet: Csiky Tibor
(Hajdú-Bihari Napló, 1979. október 18., 5. o.)
- Aknai Tamás: Konstruktivistische Bestrebungen
in der ungarischen Kunst.
(Az Ungarische konstruktive Kunst című kiállítás katalógusa,
Kunstpalast Ehrenhof, Düsseldorf, 1979., 11-29. o.)
- Hegyi Lóránd: Konstruktivistische Tendenzen
in der ungarischen Kunst. (Az Ungarische
konstruktivistische Kunst 1920-1977. című kiállítás
katalógusa,
Kunstverein, München, 1979., 2-6. o.)
- Sinkovits Péter: Hajdu István: Csiky Tibor
(Művészet, Budapest, 1980/1., 44. o.)
- Aknai Tamás: Konstruktivisme i Ungarsk Kunst.
(Az Ungarsk Konstruktiviste című kiállítás katalógusa,
Henie-Onstad Kunstsenter, Hovikodden,
Norvégia, 1980., 2-4. o.)
- Frank János: Párhuzamos életrajzok
(Élet és Irodalom, Budapest, 1980. május 17., 12. o.)
- n.n. (Keserű Katalin- c.n. A Tendenciák 1.
Új művészet 1970-ben című kiállítás
Nagy Ildikó katalógusa
(Óbuda Galéria, Budapest, 1980., 1-4. o.)
- Lóska Lajos: Csiky Tibor. Hajdu István könyve
(Új Tükör, Budapest, 1980. augusztus 10., 2. o.)
- Szabó Júlia: Emlékek a 70-es évekből
(Művészet, Budapest, 1980/10., 9-12. o.)
- Németh Lajos: c.n. Csiky Tibor kiállításának katalógusa
(Dorottya utcai Kiállítóterem, Budapest, 1980., 1. o.)
- Hajdu István: Geometrikus és strukturális törekvések
a hetvenes évek művészetében.
A Tendenciák 3. Geometrikus és strukturális törekvések
című kiállítás katalógusa
(Óbuda Galéria, Budapest, 1980., 2-3. o.)

- Hajdu István: Csiky Tibor szobrai
a Dorottya utcai Kiállítóteremben
(In: Láttuk, hallottuk, Kossuth Rádió, Budapest, 1980. okt. 17.)
- Ember Mária: Csiky Tibor szobor-konstrukciói
a Dorottya utcai Kiállítóteremben
(Magyar Nemzet, Budapest, 1980. október 31. 4. o.)
- Sinkovits Péter: Csiky Tibor
(Művészet, Budapest, 1981/1., 60. o.)
- Romváry Ferenc: c.n. (In: Hárs Éva – Romváry Ferenc:
Modern Magyar Képtár, Pécs.
Corvina Kiadó, Budapest, 1981., 13., 382. o.)
- Frank János: Metals and textiles. Exhibitions
by Tibor Csiky and Zsuzsa Szenes
(The New Hungarian Quarterly, Budapest,
No. 81, 1981., 201- 205.o.)
- Frank János: Törvény – törvényszegés. Csiky Tibor kiállítása
(Budapest – folyóirat, Budapest, 1981/6., 24-25. o.)
- Sinkovits Péter: Kézműves és alkotó. Csiky Tibor
(Művészet, Budapest, 1981/7., 8-11. o.)
- Hegyi Loránd: Konstruktivistiska tendenser i ungersk konst
(Az Ungersk Konst 1905-1980 című kiállítások
katalógusa – Liljevalchs Konsthall, Stockholm;
Göteborgs Konstmuseum, Göteborg;
Malmö Konsthall, Malmö; 1981., 110-112. o.)
- Ron Dutton: A Comment of Technique
(A „The Modern Hungarian Medal”
című kiállítások katalógusa –
Art Gallery, Wolverhampton;
Goldsmiths’ Hall, London;
Christ Church, Oxford;
Shiple Art Gallery, Gateshead;
The British Art Medal Society, 1984., 16. o.)
- Nagy Ildikó: The Modern Hungarian Medal
(A „The Modern Hungarian Medal”
című kiállítások katalógusa –
Art Gallery, Wolverhampton;
Goldsmiths’ Hall, London;
Christ Church, Oxford;
Shiple Art Gallery, Gateshead;
The British Art Medal Society, 1984., 14-15. o.)
- Terence Mullaly: Hungary and Modern Medal
(A „The Modern Hungarian Medal”
című kiállítások katalógusa –
Art Gallery, Wolverhampton;
Goldsmiths’ Hall, London;
Christ Church, Oxford;
Shiple Art Gallery, Gateshead;
The British Art Medal Society, 1984., 2-8. o.)
- Hajdu István: Kompakt késedelem
(Művészet, Budapest, 1985/1., 16-18. o.)
- Ladányi József: Az 1970-es évek művészete.
Egy avantgarde kiállítás-sorozat eseménytörténete.
Balatonboglári kápolnatárlatok 1970-1973.
(kézirat, szakdolgozat, 1985.)
- Sinkovits Péter: Kassák a mi időnkben
(Művészet, Budapest, 1986/6., 8-11. o.)
- Beke László: Csiky Tibor egy plasztikájáról
(Művészet, Budapest, 1986/8., 38-39. o.)
- Sinkovits Péter: Az anyag vonzásában.
Beszélgetés Csiky Tiborral
(Művészet, Budapest, 1986/8., 40-45. o.)
- Boros Géza: Csiky Tibor szobrai. Józsefvárosi Galéria
(Új Tükör, Budapest, 1987. február 22., 3. o.)
- H.I. (Hajdú István): Boldogító geometria.
Csiky Tibor kiállítása a Józsefvárosi Galériában
(Magyar Nemzet, Budapest, 1987. február 23., 4. o.)
- Vadas József: Hűségjutalom
(Élet és Irodalom, Budapest, 1987. február 27., 12. o.)
- Kecskeméti Kálmán: Csiky
(Mozgó Világ, Budapest, 1987/6., 128. o.)
- Frank János: Aktuelle ungarische Kleinplastik
(Az Aktuelle ungarische Kleinplastik
című kiállítás katalógusa,
Museum für Kunst und Kulturgeschichte,
Dortmund, 1987.6-8.o.)
- Hudra Klára: Utószó egy budapesti kisgaléria
történetéhez.
Csiky Tibor kiállítása a Józsefvárosi Galériában
(Művészet, Budapest, 1987/7., 59-60. o.)

- Frank János: From the Geometric to the Organic.
Tibor Csiky, Nyrom (Mária Piszer),
Tamás Lossonczy (The New Hungarian Quarterly,
Budapest, No. 107., 1987., 190.-193. o.)
- Németh Lajos: Búcsúztató Csiky Tibor temetésén
(kézirat, 1989.)
- h.i. (Hajdu István): Csiky Tibor halálára
(Magyar Nemzet, Budapest, 1989. április 5.)
- Konrád György: Halotti beszéd Csiky Tibor szobrai
és barátai között.
A Meditáció VII. című kiállítás katalógusa
(Győri Műcsarnok, Győr, 1989. április, betétlap)
- Feuer Gábor: Madarské moderni výtvarné umení
(A Madarské výtvarné umení XX. století
1945-1988. című kiállítás katalógusa -
Národní Galerie, Prága; Művészetek Háza,
Pozsony; 1989. 5-15. o.)
- Nagy Ildikó: Hagyomány és megújulás.
A magyar szobrászat fordulata az 1960-as években
(Ars Hungarica, Budapest, 1990/2., 241-261. o.)
- Bánszky Pál: Csiky Tibor és a Tokaji Alkotótelep
(Kultúra és Közösség, Budapest, 1990/4., 110-112. o.)
- Sinkovits Péter: Meditáció Csiky Tibor
konstruktivista kiállításairól 1990-ben
(Kultúra és Közösség, Budapest, 1990/4., 113-114. o.)
- Frank János: Fellbach – Dortmund
(Kultúra és Közösség, Budapest, 1990/4., 115-116. o.)
- Hajdu István: Levél Csiky Tibornak
(Kultúra és Közösség, Budapest, 1990/4., 116. o.)
- Beke László: c.n. A Mozgás 70-90 című kiállítás katalógusa
(Modern Magyar Képtár, Pécs, 1990., 28., 52. o.)
- Andrási Gábor: A Zuglói Kör (1958-1968)
(Ars Hungarica, Budapest, 1991/1., 47-64. o.)
- Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet
Magyarországon 1968-1980 között
(Ars Hungarica, Budapest, 1991/1., 29-45. o.)
- Frank János: „Kis vésőütések”. Csiky Tibor (1932-1989)
(Új Művészet, Budapest, 1991/2., 9-16. o.)
- Konrád György: Halotti beszéd Csiky Tibor szobrai és
barátai között (Új Művészet, Budapest, 1991/2., 17-18. o.)
- Hatvanas évek – Új törekvések a magyar képzőművészetben
című kiállítás katalógusa
(Magyar Nemzeti Galéria – Ludwig Múzeum,
Képzőművészeti Kiadó, Budapest, 1991.)
- Frank János: n + 1. Elhangzott a Meditáció című kiállításon,
a Bartók 32 Galériában
(Élet és Irodalom, Budapest, 1991. március 15., 12. o.)
- Dékei Krisztina: Szövegtípusok a magyarországi konceptuális
művészetben. A kezdetek: (1970-1974)
(kézirat – szakdolgozat, 1992., 53. o.)
- Kovács Péter: A tegnap szobrai
(Életünk Könyvek, Szombathely, 1992. 93. o., 117. o.)
- Frank János: Krómacél a temetőben. Elhangzott Csiky Tibor
szobrászművész síremlékének avatásán
(Élet és Irodalom, Budapest, 1992. augusztus 14., 12. o.)
- Hajdu István: Csiky Tibor hatvanadik születésnapján
(Beszélő, Budapest, 1992. augusztus 21., 29. o.)
- Körner Éva: Az abszurd mint koncepció.
A magyar konceptualizmus jelenségei
The Absurd as Concept. Phenomena
of Hungarian Conceptualismus
L'assurdo come concezione. I fenomeni
del concettualismus ungherese
(In: Joseph Kosuth – Zeno az ismert világ határán
Zeno At The Edge of The Known World
Zeno All'Orlo Del Mondo Conosciuto
A XLV. Velencei Biennálé katalógusában, 1993.,
185-207., 208-227., 228-251. o.)
- Körner Éva: Az abszurd mint koncepció.
Jelenetek a magyar koncept art történetéből I.
(Balkon, Budapest, 1993/1., 22-25. o.)
- Körner Éva: Az abszurd mint koncepció.
Jelenetek a magyar koncept art történetéből II.
(Balkon, Budapest, 1993./2., 10-15. o.)
- Éva Körner: Phenomena of Hungarian Conceptualism.
(Art and Design, London, 1994/3-4., 54-59. o.)
- Körner Éva: Magyar avantgárd – izmusok nélkül I.
(Új Művészet, Budapest, 1994/4., 4-8. o.)
- Körner Éva: Magyar avantgárd – izmusok nélkül II.
(Új Művészet, Budapest, 1994/5., 4-9. o.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest
 Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.
Rendezte és megnyitotta: D. Udvary Ildikó

Életrajzi adatok

1939. Szepsi
 1964. Egri Tanárképző Főiskola
 Központi Fizikai Kutató Intézet/lézer
 BME Fizikai Kutató Intézet/reflexiós holográfia,
 MTI/Media Laboratory,
 Cambridge – transzmissziós holográfia
 1965-75. Szüreenon, „R” kiállítás, Kápolna tárlatok, lengyel
 múzeumokbeli kiállítássorozat stb. Lengyelországi, csehszlo-
 vákiai, franciaországi és hollandiai művésztelepeken dolgozik
 1977-től a lézer képi lehetőségeit kutatja – „szuperpozíciós
 módszer” /szabadalom
 1984. az egyetlen kelet és közép-európai meghívottként
 résztvesz a frankfurti „Licht blickén”, az első művészeti
 holográfiai világszemlén
 1987. Soros-ösztöndíj/Boston, New York
 a Massachusetts Institute of Technology/CAVS tagja lesz
 1992. a Leonardo Társaság tagja lesz (Los Angeles), az
 Interscience Technology (USA) ösztöndíja
 1993. a Szinyei Társaság újjászervezése, melynek első el-
 nöke lesz, a MAOE elnöke
 1994. a NKA képzőművészeti kuratóriumának elnöke
 1996. Nemzetközi Fényszimpózionot szervez Egerben. A
 legfontosabb budapesti galériák és múzeumok között létrehoz
 egy információs videoláncot – Foton Art Stúdió, Symposion
 Alapítvány. A Pest Center Galéria beindítása

Fontosabb egyéni kiállítások

1966. Róma – Galeria 88.
 1967. Dózsa György Művelődési Ház, Rákosliget
 Fiatal Művészek Klubja, Budapest
 Salon od Nova, Poznan
 1968. Fényes Adolf Terem, Budapest

1970. Műszaki Egyetem Kollégiuma (1000-es), Budapest
 1971. Lengyel Kulturális Központ, Budapest
 (Antony Zydrón-nal)
 1973. Műszaki Egyetem E-épület, Budapest
 1974. Egyetemi Színpad, Budapest
 1976. Kassák Klub, „Konceptuális grafikák 1969-76”
 Budapest
 1977. Magyar Nemzeti Galéria – „Üzenetek és Feketék”
 Kossuth Lajos Tudomány Egyetem
 DOTE Galéria, Debrecen
 1978. Lipovni Salon, Újvidék
 1979. Horváth Endre Galéria, Balasagyarmat
 1980. Magyar Nemzeti Galéria, Új látvány és térélmények-
 Lézerinterferenciák
 Kertészeti Egyetem, Budapest
 Hadtörténeti Múzeum, Budapest
 Bátya Galéria, Budapest
 1981. Finnlandia Palota, Helsinki
 „Sejtkristályok”, „Szalagfonat”
 Hotel Presidenti, Helsinki
 Városi Művelődési Központ – Ifjúsági Ház, Miskolc
 Bella Center, Koppenhága
 Messepalast, Bécs
 Messepalast, Killenbergen Halle 15, Stuttgart
 Zentralsparkasse und Kommerzialbank, Bécs
 1982. Művelődési Palota, Dubna
 Magyar Nagykövetség, Moszkva
 Fizikus Napok, Debrecen
 Diósgyőri Vár, Miskolc
 1983. Almássy téri Szabadidőközpont,
 Budapest
 Musée Moderne d’Art de la Ville/film és fotók
 1984. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
 „Lézerfotók és hologramok”
 15. Filmthek der Jugend, Oberhausen/film

- Filmuseum, Frankfurt am Main/film és hologramok
 Magyar Nemzeti Galéria, Budapest/
 film és hologram, valamint fotó kiállítás
 Liget Galéria, Budapest
 Magyar Tudományos Akadémia Klubja,
 Debrecen/film
1985. Fiatal Művészek Klubja, Budapest/film
 Tornyai János Múzeum, Hódmezővásárhely
 „Az organikus képektől a fényformákig”
 Ferihegy 2. Repülőtér tranzitváróterme,
 Budapest Lézerszem-interaktív fénymobil

- XXII. ker. Művelődési Központ, Budapest
1988. Cambridge/Massachusetts Institute of Technology
 „Laser Photos and holograms”
 Ruthwen Gallery, Lanchaster (Ohio)
 Harvard Kör, Brookline
- 1988-89. Műcsarnok, Budapest
 Rippl Rónai Múzeum, Kaposvár
1995. Kőrösi Csoma Sándor Főiskola, Békéscsaba
 Körmendi Galéria, Budapest
1996. Erdős Renée Ház
 Művelődési Központ, Szigetvár

Ezen a kiállításon Csáji Attila 1960-as évek második felétől napjainkig készült munkáiból, a hologramok mellett, főként plasztikus festményeiből láthatunk változást.

Csáji festészetében mindig is központi szerepet töltött be a fény a mű különböző jelentésrétegeit alkotó jelek kölcsönhatásában. Képei rejtőzködő jellegűek. Az érzékeny szín és formaátmeneteket, vagy drámai kontrasztokat az át- meg átváltozás folyamata fogja egybe. A megvilágítás módja, s a szemlélő pillanatnyi elhelyezkedése mindig új összefüggésbe helyezi magát a materiális képet. A szabályos, zárt struktúrák és az ösztönös gesztusok amorf szabadsága közötti, valójában megragadhatatlan világban az emberi szellem végtelen kalandokat tehet. A jelrácsok, pszeudo-írásjelek, kövületek többértelmű szimbólumai, a jelen és a múlt viszonyát a fény segítségével egy sajátosan intuitív közegbe helyezik. A faktúra gyakran a térbe emelkedik, és a sík felület mellé a harmadik dimenziót is birtokba veszi. Ezt hangsúlyozzák a különféle faapplikációk, a gyúrt vászon redőzete. A kép gazdagon megmunkált „domborzatán” a közeli súroló fények erőteljes hatásokat teremtenek, míg a távolabbról jövő szórt fény elcsendesíti, kiegyensúlyozza, s egységbe fogja a kompozíció elemeit. A fényérzékeny festékanyagok, olykor egy lehelletfinom homokréteg, vagy a speciális lámpák együtt gazdagítják tovább a mű jelentéstartományát.

Csáji Attila munkásságának fontos szakaszát jelzik az itt csak kis számban bemutatott lézerkompozíciók. A „Fénykalligráfia” című sorozat darabjai Cambridge-ban készült transzmissziós hologramok. E hologramok közös jellemzője, hogy a szöghelyezettől függően, a tárgyra helyezett ernyőn kirajzolódó kalligrafikus forma színci szabadon megtervezhető. Első hallásra talán szokatlannak tűnhet a lézerképek és a festmények összekapcsolása, ugyanakkor Csáji művészetében soha nem vált el egymástól e kétféle alkotói módszer. A fény nemcsak a festett képek transzformációit (és velük a hozzájuk kapcsolódó sajátos szellemi aktualizációkat) hozza létre, hanem elengedhetetlen lételeme a lézerkompozícióknak is. Szindinamikájuk és formakezelésük, hűvösen józan geometrikus jel-struktúrájuk és szabad gesztusaik interakciója tökéletesen illeszkedik a festmények szellemiségéhez.

Az élére állított képek az elmozdulás pillanatára koncentrálnak. A képi struktúra egésze egyetlen pontból indul, mely a festmény felületén ismétlődő csikozással, hullámzással, redőzéssel vagy kalligrafikus jelekkel létrehozott világ kényes egyensúlyát tartja fenn. E képek állandó témája a kemény és a lágy, a könnyed és a robosztus, a biztos és a bizonytalan ellentéteinek kölcsönhatása.

A misztikus és személyes idő dimenziója is jelen van e művekben. A múlt írásjeleit, lenyomatait idéző képek

nem valamiféle objektív látvány rögzítésére, hanem a kollektív tudattalanban őrzött emlékek kibogozhatatlan hangulatainak felvillantására vállalkoznak. Az „Ikarus geológiai lenyomata” vagy a távolkeleti írásjelekre asszociáló „Éjszaka égig érnek a vitorlák” c. munkákon észlelhető lebegés az időnek ezt a különös megragadhatatlanságát, éteriségét közvetíti.

A festmények többségét meghatározó monokróm, tört

színátmenetek mellett drámai hangvétellű feketékkel éppúgy találkozhatunk, mint játékosabb, színes felületekkel.

Csáji Attila művei lassú és folytonos átalakulások nyomán tárulnak fel, s ez éppúgy igaz lézer munkáira, mint hagyományos értelemben vett festményeire. Az itt látható alkotások többszörösen is nyitott művek. Rejtőzködő lehetőségek, ha úgy tetszik a meditáció kiindulópontjai.

Irodalom (saját publikációk, kritikák, tanulmányok, katalógus szövegek)

Körner Éva: Cs. A. képeiről

(FMK katalógus előszó, 1965.)

Mezei Árpád: Üzenetek

(katalógus, megnyitó, Műszaki 1000-es, 1970.)

-Corvina Almanach 1969.

Mezei Ottó: Cs. A. képeiről

(Magyar Építőművészet, 1969. március)

Sík Csaba: Cs. A. képei

(HID, 1969. II.)

Tölgyessy János: Cs. A. kiállítása

(Művészet 1969/1.)

Papp Gábor: Cs. A. kiállítása

(Művészet, 1969/1.)

Magyar nem-ábrázoló művészet

(Kritika, 1971. január)

Vadas József: Új magyar avantgarde?

(Új Írás, 1971. május)

Rózsa T. Endre: Az utak összeérnek?

(Kritika, 1971. június)

Bojár Iván: Kiállításról-kiállításra

(Magyar Hírlap, 1971. nov. 9.)

Eva Vrbicka: Zamok ktorom ziju muzi

(Prace, 1971. szept. 1.)

Mezei Ottó: Cs. A. üzenetei

(HID, 1971/6.)

Sík Csaba: Rend és Kaland

(tanulmány kötet, Magvető 1971)

Ács József: Az új magyar avantgarde újvidéki tárlata

(Magyar Szó, 1972. nov. 26.)

Mezei Ottó: A. Zydron és Cs. A. kiállítása a

Lengyel Kulturában

(Építőművészet, 1973/II.)

Juhász Erzsébet: Túl a közhelyeken

(Képes Ifjúság, Újvidék)

P. Szűcs Julianna: Patthelyzet

(Népszabadság, 1974. okt. 4.)

-Aspecten van hedendaagse hongarsee kunst

(hollandiai kiállítás sorozat katalógusa)

Jan v. Krieken: Magyar művészet jellegzetes arculat nélkül

(Arnhemse Courent, 1974/II. 12.)

Veres L.: Ungheria Oggi

(D'Ars Milano 63-64/1973.)

-Slikar iz Budimpeste

(Mali Likovni Salon katalógusa, Újvidék)

Bányai János-Cs.A. Magyar grafikai kiállítás

(HID, 1978/4.)

Bodri Ferenc: Elnémult jelek és eleven gesztusok metamorfózisa

(Művészet, 1980. április)

Cs. A.: Az út folytatódik...

(MNG katalógus előszó, 1980. január)

Cs. A.: Új látvány és tér élmények

(Új Írás, 1980/5.)

Cs. A.: Sejt-kristályok és fény-szimfóniák

(Természet Világa, 1980/12.)

- Cs. A.: Colour dynamics
(AIC, 1983.)
- Lóska Lajos: A jelrácsoktól a lézerig
(Művészet, 1985. május)
- Cs. A.: Sejtkristályok és lézerfényszimfóniák
(Természet Világa, 1980/12)
- Marx György: Ecset és lézer
(Fizikai Szemle, 1980. 4. sz.)
- Sinkovits Péter: A lézerfénytől a preholografikus képekig
(Művészet, 1981. május)
- Csapó György: Művészek, Műhelyek
(tanulmány kötet)
- E. Szakhmáry Király: Laser au lieu de pinceau
(Hongrois, 1980. N. 1.)
- K. Mezei: Ungersk konsten död fagel
(Bo konst paletten 4/81. Göteborg)
- Falus Gábor: Fényszimfóniák lézerrel
(Népszabadság, 1980. június 4.)
- Laser beam mobil
(katalogus angol és német, 17 kisméretű színes reprodukcióval, Wien, Messepalast; Stuttgart, Messepalast; Wien, Kommerzial Bank etc., 1981.)
 - A szürrealizmus enciklopédiája
- Cs. A.: Látvány és világ. A fény vonzásában
- Szilágyi Erzsébet: Születhet-e új vizuális művészet?
(Film-Színház-Muzsika, 1984. XI. 24.)
- Hegyi Gyula: Képgépek
(Magyarország, 1984/50.)
- Licht symphony in der Wohnung. Laser licht mobil
(Stuttgart, LMIM 1984.)
- Csapó György: Közelképek
(tanulmány kötet)
- Az 5. vagy a 6. (az első lézeranimációs filmről)
(Filmév-könyv, 1985.)
 - Das fünfte oder das sechste... eine laser komposition von A. Cs.
(Jugend filmfestival, ismertető, 1985.)
- Physics as art: an artist working with laser and Holography
(UNION COLLEGE, New-York, 1989.)Cs. A.: A spring for Voltaire, Laser eye-interactiv light mobile, Message to Kosuth, etc.
(előadások és kiállítás ismertető, CACS/M.I.T., 1989.)
- Hegyi Lóránd: Utak az avantgardeből
(tanulmányok a kortárs művészetről)
- Cs. A.: Tervezett egy Kepes György Vizuális Központ létesítésére
(Új Művészet, 1991. október)
- „A 60-as évek” kiállítás katalógusa
(1991. Nagy Ildikó beszélget Cs. A-val)
- Mezei Ottó: Szürenon és kisugárzás
(Ars Hungarica, 1991/1, a mellékelt dokumentumokkal kb. 50 old.)
- Cs. A.-Kroó Norbert: The applications of laser to Compose pictures: The method of superpositioning
(Leonardo, 1992/1, Los Angeles, Paris, Tokyo)
- Cs. A.: Túl a permanens lázadáson és a racionális logikán
A CAVS és a Kepes Központ
(Új Művészet, 1992. nov.)
- Cs. A.: Unter der Antziehungskraft des Lichtes/asthetische erziehung in ungars, Hochschule die Künste, Berlin, MIF. Bp.
- Modern and Contemporary Hungarian Art
(Soros Foundation Fine Art Documentation Center, 1993.)
- A modern posztjai
(ELTE 1994.)
- Cs. A.: A Spring for Voltaire
(Symmetry: Culture and Science 4, Exhibition Ars Scientifica – Washington D. C. USA)
- Sinkovits Péter: A nyolcvanas évek képzőművészete
Cs. A. nyilatkozata

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.5.

Rendezte: Tőkeiné Egri Margit művészettörténész

Megnyitotta: Karsai Károly Belváros – Lipótváros polgármestere

Életrajzi adatok

1935. január 2-án született Dernőn

1955-60. a budapesti Iparművészeti Főiskola díszítőfestő szakán tanul,

tanárai: Rákosi Zoltán, Miháلتz Pál, Z. Gács György, Hincz Gyula

1960. óta a budapesti Iparművészeti Főiskola tanára, jelenleg a Rajz Osztály vezetője

1994. A Magyar Köztársaság Érdemrend Kiskeresztje
(A művészi pályá elismeréseként)

Fontosabb egyéni kiállításai

1965. MOM Művelődési Ház, Budapest

1971. Ernst Múzeum, Budapest

Baska József képeiről, művészetének sajátosságáról nagyon találóan írt Fábián László egy korábbi kiállítás katalógusában. Elemzése Baska József egész életművére érvényes, így aztán e kiállítás képeihez is felidézhetjük néhány mondatát.

„Az talán világos – írta Fábián László – , hogy alapélménye a konstruktív hagyomány. Az is kitetszik azonban művészetéből..., hogy a konstruktív formaadás egy sajátos festői szerkezetrendszerbe illeszkedik bele, amely festői mód előképe valószínűleg a futurizmus lehetett. A futurizmus mozgásigénye, mozgás-illuzionizmus módszerré szigorodva lehetővé tette festőnknek, hogy a többretegű látvány gondolatát formailag is kifejezhesse ...egységbe hozza a futuristák szabados

Uitz Terem, Dunaújváros

Festőterem, Sopron

1973. Görög templom, Vác

1975. Művelődési Ház, Nagymaros

1978. VII. Prezentacja Malarzy Krajów Socjalistycznych Zamek

Ksiezat Pomorkich, Szezecin

1979. Műcsarnok, Budapest

1980. Hevesi Sándor Művelődési Központ, Nagykanizsa

1981. Művésztelepi Galéria, Szentendre

1984. Műhely Galéria, Szentendre

1986. Műszaki Egyetemi Galéria, Miskolc

1989. Műcsarnok, Budapest

1993. Magyar Intézet, Bukarest

Vigadó Galéria (Rényi Katalinnal)

1995. Körmendi Galéria Budapest

lendületét a kemény élvonal festőinek precizitásával (lásd: csíkok, rácsok), a geometrikus forma kimértségét a gesztus szabadoságával (lásd: a rácsok mögötti felület megmunkálása).”

Majd így foglalja össze véleményét: „...szívesen hangsúlyozom, hogy elegánsan kerül ki a kínálkozó eklekticizmus buktatóit, történetesen azt is, amely egy divathullám meglovagolójának tűntethetné föl. Baska József... kialakított témavilága számára egy hitelesen egyéni festői logikát, amely bizonyíthatóan tágabb mozgásteret kínál tulajdonosának, mint az irányzatos esztétikai dogmák kötelékeit. Úgy vélem, ebben a mélyebb értelemben is beszélhetünk esetében életműről”.

Műtárgyjegyzék

1. Minden mozgásban II., 1991. vászon-olaj 200x130 cm
j.b.l. Baska
2. Meander vonal, 1985-88. vászon-olaj 200x200 cm
j.b.l. Baska
3. Fekete fehér kompozíció, 1991. farost-olaj 32,5x28,5 cm
j.j.l. Baska
4. Fekete fehér kompozíció, 1991. farost-olaj 32,5x28,5 cm
j.j.l. Baska
5. Éjszaka, 1991. farost-olaj 32,5x28,5 cm
j.n.
6. Rendületlenül, 1992. farost-olaj 32,5x28,5 cm
j.j.l. Baska
7. Zenei akkord, 1989. vászon-olaj 200x110 cm
j.n.
8. Fekete kép, 1992. vászon-olaj 150x140 cm
j.n.
9. Minden mozgásban, 1985-88. vászon-olaj 200x200 cm
j.n.
10. Ritmusok, 1995. farost-olaj 32,5x28,5 cm
j.n.
11. Lila etűd, 1995. farost-olaj 32,5x28,5 cm
j.n.
12. Ívek I., 1993. farost-olaj 30x30 cm
j.b.l. Baska
13. Ívek II., 1993. farost-olaj 30x30 cm
j.j.l. Baska
14. Ívek III., 1993. farost-olaj 30x30 cm
j.j.l. Baska
15. Több rétegű jelentés, 1985. farost-olaj 30x30 cm
j.d.l. Baska
16. Impresszió II., 1985. farost-olaj 30x30 cm
j.j.l. Baska
17. Fekete lepke, 1985-89. vászon-olaj 200x200 cm
j.b.l. Baska
18. Kék ék, 1992. vászon-olaj 140x150 cm
j.j.l. Baska
19. Fekete szekér, 1995. vászon-olaj 90x60 cm
j.n.
20. Metamorfózis, 1985-88. vászon-olaj 200x200 cm
j.b.l. Baska
21. Rácsvilág, 1988. vászon-olaj 200x130 cm
j.b.l. Baska
22. Fekete ablak, 1988. vászon-olaj 200x130 cm
j.j.l. Baska
23. Összetartozás, 1992. farost-olaj 32,5x28,5 cm
j.b.l. Baska
24. Triptrichon, 1989. vászon-olaj 200x220 cm
j.b.l. Baska
25. Improvizációk I., 1992. farost-olaj 38x20 cm
j.j.l. Baska
26. Improvizációk II., 1992. farost-olaj 38x20 cm
j.j.l. Baska
27. Improvizációk III., 1992. farost-olaj 38x20 cm
j.j.l. Baska
28. Improvizációk IV., 1992. farost-olaj 38x20 cm
j.j.l. Baska
29. Improvizációk V., 1992. farost-olaj 38x20 cm
j.j.l. Baska
30. Visszatérő ritmus, 1985-89. vászon-olaj 200x200 cm
j.b.l. Baska
31. Arany-ezüst áthallás, 1988. vászon-olaj 170x140 cm
j.b.l. Baska
32. Arany-ezüst, 1991. farost-olaj 30x30 cm
j.j.l. Baska
33. Metamorfózis II., 1985. farost-olaj 30x30 cm
j.j.l. Baska
34. Kék ellipszis, 1985-88. vászon-olaj 200x200 cm
j.b.l. Baska
35. Színrácsok és ellipszis, 1988. vászon-olaj 200x200 cm
j.b.l. Baska
36. Mag (Fekete ellipszis), farost-olaj 32,5x28,5 cm
j.b.l. Baska

Irodalom

Geszti László: Az 1962. év monumentális faliképei
(Művészet, 1964. február)

Kovács Gyula: Baska József művészete
(kézirat, 1965.)
Baska József művészete
(Művészet, 1967. november)

Losonci Miklós: Baska József kiállítási katalógusának előszava, 1971.

Bojár Iván: Kiállításról kiállításra
(Magyar Hírlap, 1971. március 16.)

h. gy.: Baska József festőművész kiállítása az Ernst Múzeumban
(Magyar Nemzet, 1971. március 17.)

Zwada: Predstavime vám malara Jozefa Basku
(Ludové Noviny, 18. márc 1971.)

Szabó György: Lényeg és forma
(Élet és Irodalom, 1971. március 20.)

Rózsa Gyula: Absztraktok és konkrétak
(Népszabadság, 1971. március 26.)

Losonci Miklós: Baska József képei előtt
(Kortárs, 1971. október)

Baska József kiállítási katalógusának előszava, 1973.

Varga-Balogh: Műtermi beszélgetés
(Hazáért, 1973. július 4.)

Losonci Miklós: Baska József
(Népszava, 1973. augusztus 5.)

Aradi Nóra: Az 1979-es Múcsarnok-beli kiállítás katalógusának előszava

Végh-Alpár Sándor: Két kép egy keretben
(Pesti Hírlap, 1992. március 4.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Rendezte: Bodonyi Emőke és Chikán Bálint művészettörténészek

Megnyitotta: dr. Bereczky Lóránd a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

Életrajzi adatok

1895. augusztus 31-én született Kunhegyesen
1906. Szüleivel Jászberénybe költözik
1913. Érettségi a jászberényi gimnáziumban
1915. Joghallgató Kolozsvárott. Budapesten behívják katonának
1917. Felvételizik a Képzőművészeti Főiskolára, ahol Balló Ede tanítványa lesz
1920. Első kiállítása a jászberényi Novotha-féle könyvkereskedésben
1922. Befejezi a Főiskolát és hazamegy Kunhegyesre, ahol több kiállítást rendez
1924. őszén Párizsba megy és 1925 nyaráig ott tartózkodik
1925. Kunhegyesen él
1926. Pestre költözik és megházasodik. Nyaranta Kunhegyesen fest, képeit ott, Jászberényben, Debrecenben és Karcagon állítja ki
1927. Szeptember 10. Jász-Nagykun-Szolnok Vármegye Gazdasági Egyesületének első osztályú arany díszoklevelét kapja
1928. Első csoportos kiállítása a budapesti Nemzeti Szalonban
1929 1931 nyarán Nagybányára látogat
1932. Első ízben dolgozik Szentendrén
1933-34-ben a szentendrei művésztelep vendége
1935. Véglegesen letelepszik Szentendrén
1948. Első kiállítása a háború után a budapesti Fényes Adolf-teremben
1965. A Munka Érdemrend ezüst fokozatával tüntetik ki
1967. Meghal a felesége
1968. A Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze kitüntetés
1969. Újra megházasodik

1974. A Magyar Népköztársaság Kiváló Művésze kitüntetés
1975. A Munka Érdemrend arany fokozatával tüntették ki
1977. Pro Urbe Szentendre kitüntetés
1978. december 18-án halt meg.

Fontosabb kiállításai

1928. Nemzeti Szalon, Budapest (csoportos)
1937. Tamás Galéria, Budapest (gyűjteményes)
1938. Déri Múzeum, Debrecen (gyűjteményes)
1942. Műbarát, Budapest (Medgyessy Ferencsel)
1944. Ernst Múzeum, Budapest (csoportos)
1948. Fényes Adolf Terem, Budapest (gyűjteményes)
1953. Ferenczy Múzeum, Szentendre (gyűjteményes)
1954. Ferenczy Múzeum, Szentendre (gyűjteményes)
1958. Ernst Múzeum, Budapest (gyűjteményes)
1959. Ferenczy Múzeum, Szentendre (gyűjteményes)
1960. Jász Múzeum, Jászberény (gyűjteményes)
1967. Ernst Múzeum, Budapest (gyűjteményes)
1970. Ferenczy Múzeum, Szentendre (gyűjteményes)
1975. Ernst Múzeum, Budapest (gyűjteményes)
1978. Művésztelepi Galéria, Szentendre (gyűjteményes)
1978. Koszta József Múzeum, Szentes (gyűjteményes)
1981. Móricz Zsigmond Művelődési Központ, Szentes (emlékkiállítás)
1982. Karcagi Galéria, Karcag (emlékkiállítás)
1982. Művelődési Központ, Kunhegyes (emlékkiállítás)
1983. Csepel Művek munkásotthona
1983. Árpád Múzeum, Ráckeve
1984. Képtár, Szentendre (emlékkiállítás)
1987. Blaskovich Múzeum, Tápiószéle (emlékkiállítás)
1990. Művelődési Központ, Kunhegyes (emlékkiállítás)
1993. Képtár, Szentendre (emlékkiállítás)

A kiállítás alkalmából tartott konferencia előadásai

Bakallár József: Tanítvány, Mester, Kolléga, Barát

1957-től 1966-ig tartott tanítványi kapcsolatom Ilosvai Varga Istvánnal. Szakmai találkozásaim természetesen, haláláig. A Művészeti Gimnázium utolsó éveibe majd a főiskolán sem nézték szívesen a „melléjárásaimat”. Mindkét helyen ósdi begyakorolt módszerekkel kellett stúdiumokat készíteni, s így valóságos oázis volt Ilosvai szabadiskolájának felfedezése.

A csepeli szakkör három termében 15-20-an dolgoztunk, s a mindig „műterem-illatú” mester egyedül korrigált. Mit korrigált? Varázsolni tanított. Tehetségnyitó képessége szinte látónoki volt. Nagyon becsülte a képalkotó képességet, s ha valakinél öntörvényű fejlődést tapasztalt, intézkedett az ingyen festékről, de szigorú és rendszeres megmérettetéseknek vetette alá a kiállítási szereplésekkel.

Szerteágazó figyelme volt. A tehetséget kizárólag magánügynek tartotta. A műveket „hullámhosszokkal” mérte, akár növendékről, akár közismert művésztől kellett megnyilatkoznia.

Sokan emlékeznek Ilosvai Varga „szent hiúságára”.

Én ezt magasztos tulajdonságának tartom. Hiteles tartalom volt mögötte. Tanárként is, piktorként is biztos uton járt, teremtményei senkihez sem hasonlítanak. Ezt ő jól látta, s elbujtatott fájdalommal várta mindig a csepelinél nagyobb sikereket. Ott csak a helyi lapokban írtak munkásságáról – s mi is szánnalommal látjuk – melléolvasatszerű pátosszal. Nem volt öneki haragosa, irigye, csak éppen medállozástáskor mindég odébcímezték. Hajlott koráig várt arra a két oklevélre, amelyeknél többre tartotta a „Munkácsy-díjat” is. Az állvány előtt sokszor említette:....”az élnetlenséget örökölni fogjátok tőlem...”

Méltatói miniarborétumában, műtermében, kiállításain, és publikációkban művészi gondolat-tolulásokkal halmozták. De a szép szavak mellett Ilosvai nyomorgott. Barcsay, Czóbel, Kmetty, Pirk igazán megbízható,

értékadó véleménnyel voltak róla. Deim Pál, Balogh László fiatalon Horizontnak tartotta. Mi is áhítattal emlegettük Főnyinak a főiskolán. Ilosvai mégis havi 600 forintért tanított, lakásától 25 kilométerre... gyalogosan járt.

László Gyula, Ghenton, Kampis, Pogány Ö. Gábor, Losonci Miklós milyen régen felfedezték, de kibirta a mai fiatalok istenkutatását is – akik nem is ismerték.

Vajon tényleg nem vagyunk eladósodva, mikor Berda József és Ady Endre szavaira lelünk e pikturában? Valóban itt kell tartani az Ilosvai-életműnek? Raktárokon? Centenárium seregléseken, akkor is egy önfeláldozó feleség jutalomévei árán?

Én két nagy embert ismertem pályámon, akik lelki hiánytalanságukból eredően mindig igazat alkottak. Kvalitásaikban sem kételkedett senki, mégis útszálen hagyták őket. Tóth Menyhértnek és Ilosvai Vargának jutott ez a sors.

Milyen két nagy jelenség! Clochard-ként mosolyogták Tóth Menyhértet, pedig hegyibeszédeikor homlokán felszállott a négy ráncokkal írt dermedt darumadár. Mert szavakkal is alkotott. Ilosvai fejének fellegekbe érő kupolája milyen nagy lelket őrzött! Mennyi fennakadt és lehullott álarc tette szomorúvá. Szinszavai milyen halkán csendben festették Szentendre zsoltárát.

Látó szavak, melyet csak Ilosvai fedezett fel; festőtanári eszköztár, melyekkel elsőként önmagán végzett kísérleteket. Láttam őt festeni, és korrigálni. A világért sem nyúlt volna bele növendéke képébe. Egy demonstrációs papíron, újjbeggyel, paganínis ügyességgel dörzsölt színharmóniákat.

Egy alkalommal „szintelen festőt” mozdított ki görcseiből. Csak annyit mondott: festés közben ne tartsa közel színes palettáját a képhez. A növendék oldalra tette, s ezután onnan keverte a színeket. Mindannyiunk ámulatára az addig „optikailag koszos” festő dekoratív lett, felszínesedett.

- Hát igen, maga úgy látszik együtt látta a palettáját a készülő képpel, hozzálátta a színeket... – mondotta és tovább sétált a műteremben.

Nem titkokat őrzött, hanem maga is töprengett tanítás közben. Kitárulkozó volt, nem hitt mások előítéletében, míg nem látta a képet.

Önkritikája is példamutató volt. Saját szigorával zárta le életművét. Rendet tett stílus-legyezőjében, még a kereteket is sajátkezűleg patinázta. Amit hátrahagyott, már mind egy-egy kagylóból kivehető érett gyöngyszem.

Benedek Katalin: Ilosvai

Ilosvai Varga Istvánról már életében sok méltatás és tanulmány jelent meg. A szerencsések közé tartozott, akinek kortársai is hálásak voltak azért a sok szépért, amit kaptak tőle, mert szépséget és szeretetet árasztott. Őrá is visszahullt ennek a sugárzásnak a fénye; elismerés, szeretet és megbecsülés formájában. Ez a sikeres pálya nem volt zavartalan, mert a háborút követő kontraszelektációs sematizmust szolgáló politika kirekesztette őt. A tehetős polgárság izlésének hizelgő, tehetséges, osztályidegen réteghez sorolták.

Egyre kevesebb nyilvánosságot és egyre több fanyalgó kritikát kapott a napilapokban. A szakirodalom óvatosabban ítélkezett. A hivatalos kultúra- szabályozáson áthatoló talentuma és kollégáinak bátor szakmai kiállása jónéhány bemutatót kikényszerített. Ezek nagy tetszést arattak, s nem engedték feledésbe menni a még itthon élő kiváló magyar művészünk. Ő nem cserélt hazát. 1985-ben, 90. születésnapján még fagyos légkör állta útját néhány méltató sor megjelenésének.

Néhány művésznek, köztük Ilosvai Varga Istvánnak is elégtételt szolgáltatott az 1988. évi jubiláris „Szentendrei Régi Művésztelep hatvan éve 1928-1988.” című kiállítás. A tiltott zóna sorompói felcsapódtak. A kiállítás egyben tisztelgés volt azon művészek előtt is, akik az elmúlt évtizedekben, az emlékezetben a perifériára sodródtak, s félárnyékban voltak.

Visszatekintve a 30-as évekre, művészete érzékeny szeizmográfja volt az időszak szociális telítettségű levegő-

Nem baj, hogy nem érezte a dadaizmust, nem vett részt heppeningeken. Igaza volt abban is, hogy félni kell a sokszorosíthatóságtól. Komputerekkel képtelenség lenne színeket kódokkal regisztrálni. Az ő színei mindig is a meghatározható két szám közé fognak esni.

Hajtsunk fejet a szentendrei ezüsthajú remete előtt. Kis örömmel tudott nagy boldogságot teremteni. Csendben úszott az ár ellen, s ettől nemesedtek sebei.

őjének. Szegényemberei – tárgyilagosságukkal együtt – éppúgy részei a szentendrei környezetnek, mint a „Sikátor”, vagy a „Régi kapu”. Színei itt visszafogottak, tartózkodóak. Mednyánszkyt érezte lelki rokonának.

1940 után a megkezdett irányt folytatta. Palettája kiszínesedett. Szélsőségek nélküli tobzódó pirosak, sárgák, zöldek lobbantak fel vásznain, megtartva a képszerűség-festőiség-szerkezetesség hármasságát. Újabb képein az emberalakok elvesztették központi szerepüket, egyéni, hangsúlyozott jegyeiket, csak alkatrészei az ábrázolt világnak. Kellékei, színteltjei lettek Szentendre számtalan zezugának. A mellőzés éveiben sem vonult sértődötten vissza. Most méginkább a természet csodái felé fordult. Nemcsak ecsettel és ceruzával, hanem mikroszkóppal és a biológia akkori segédeszközeivel haladt tovább a megjelölt úton. Művészete érvényes marad jelen időnkben is. Talán még több lett, mint helyi érték, a posztimpresszionizmus markáns vonalába tartozó fontos láncszem. Hagyatéka nemcsak képzőművészetünket, hanem természettudományos értékeinket is gazdagította. A Linné Károlytól tanult rendszerező pontosságot és tárgyismeretet azonos szinten oldotta ecsetjével festészetté. Kaktusz-, lepke- és madártojás gyűjteményének elemei- formái, kisugárzásuk – nemcsak elvontan épültek képeibe, hanem egyben azok biztos formaforrásai is. Csak tisztelhetjük azt a hajdani jogász fiatalembert, aki Rippl-Rónai stúdiumai és Párizs pezsgése után, vérbeli festőként is minden dilettantizmustól mentes zoológus és botanikus tudott maradni.

Festői indulása szülőfalujához, Kunhegyeshez kötődött.

Élményben, színekben – majd sok év multán – csak Szentendre nyújtott számára hasonlót. Párizs nem jelölt ki új utat a művésznek. Visszatért Kunhegyesre, de a „Kunhegyesi utcá”-ba mégis belopta Van Gogh izgatott, expresszív vonalritmusát. Mint természetelvű festő, ő is várakozással készült Nagybányára. Csalódás érte. A Kunság szinpompája után itt mindent szürkének és színtelennek érzékelt. Ideálja – ennek ellenére – Ferenczy Károly maradt.

A már neves festőt átjárta Szentendre jellegzetes, szabad szelleme, s igazi szentendrei művésszé vált. E „biblikus”, „megbecsülésre méltó hely” – ahogy egyik kortársa nevezte a varázslatos városkát – az 1930-as évektől adott számára végleges otthont. Noha sohasem élt a művésztelepen, pikturája ugyanúgy helyi fogantatású, mint például Paizs-Goebel Jenőé, Czobel Béláé vagy Gráber Margité.

Ilosvai Varga István munkái nem akarnak felrázni, tartalmuk sem harsogó, hivalkodó. Hétköznapi motívumokat, a külvilág keltette élményeket emelt a költészet közegébe. Nem festett látomásokat, nem oldotta fel csak színné a látványt a kolorista festő. Az emberi érzékelés ésszerű rendje egy pillanatra sem veszített egyensúlyából műveiben. Festészet, természettudomány, líra, zene és humor integrálódtak maradandó anyaggá életművében. Hagyatékának jelen-

tős hányadát képezi a kortársokról, barátokról készült eleven szellemű, lényegre tapintó karikatúra-sorozata. Ady istenes versei, bűnbánó őszintesége mélységeket tárt föl előtte csakúgy, mint J.S. Bach kontrapunktikája. Nem volt elátkozott festő. A tisztaságot, szépséget, rendet művelte és hagyta ránk. Életműve mértéket jelent. A természetet tudós igénnyel kutató, azt átérző tehetségével ábrázoló Ilosvai Varga Istvánt minden időben – időponttól függetlenül – tisztelet és megbecsülés illeti. Az otthon, melyben élt, hasonlított rá. Melegség, jó izlés, értékes, korhű tárgyak szerény együttese elegáns egyszerűséget bizonyított. A családi fényképek szerint sok vendég, rokon, barát, műértő járt itt. Megmaradtak azok is példás rendben. Rengeteget beszélhetnénk az őt körülvevő élővilágról: növényekről, lepkékről, híres kaktuszairól, melyek vagy festéken, vagy saját keze nyomán élnek tovább. Gyűjteményei a Természettudományi Múzeumban láthatók. Rangos bélyegkollektiót is örökül hagyott.

Visszatérve a környezethez: Ilosvai Varga nem volt egyedül. Érzékeny lelkületét biztosan érték – akár a kétségbeesésig is – a sors kikerülhetetlen konfliktusai. Mellette élt megértő, okos, szerető társa. Együtt vállalták a gondokat. Ez sem könnyű egy olyan férfi oldalán, akit minden érdekel, sőt tevőlegesen művel.

Köszönjük neki, hogy megőrizte, ápolja a mai napig nemzetünknek ezt a becses hagyatékot.

Chikán Bálint: Ilosvai Varga István rajzairól

Ilosvai Varga István excellence festő volt. Hogy én most itt mégis az ő rajzairól kívánok beszélni, annak egyetlen ésszerű oka van: alapítványunknak, a Szentendre Művészetéért Alapítványnak a művész özvegye először harminc, majd később újabb harminc rajzot ajándékozott. Elgondolásom az volt, hogy ezekről tájékoztatom a tisztelt hallgatóságot. Most, hogy a Nemzeti Galéria Baráti Köre itt tartja összejövetelét a Körmendi Galériában, könnyebb és nehezebb is a dolgom. Könnyebb annyiban, hogy Önök ezeknek a rajzoknak a javát itt láthatják a falakon, nehezebb, mert így a rajzok

tényszerű ismertetése helyett azok rendszerbe szerkesztésével lehet csak foglalkoznom. Ilyenformában tehát azzal kezdem, hogy a rajzok készülése életszakaszokhoz köthető, s ezek a szakaszok nem mindenben azonosak a festői életmű alakulásával.

Az első rajzok a Jászberényben töltött időszakból valók. Ideköltözött a család 1906-ban, amikor Ilosvai Varga István 11 esztendő volt. Itt végezte iskoláit, amiközben a rajztanára felfedezte a benne szunnyadó lehetőséget, s az iskolán kívüli foglalatosságként gipszfejeket rajzoltatott vele. Kiállításunkon a viszonylag nagyméretű szénrajz, az 55 x 40 cm-es Férfifej való ebből az időszakból. A tanulmány 1913-ban készült, s Ilosvai Varga

Istvánnénál még további, e korszakból való tanulmányrajzok találhatók.

A rajzolás azután egy időre megszakadt. Ilosvai Varga István Kolozsvárott joghallgatói pályára került, majd egy behívó következményeként Budapesten folytatta a tanulmányait. Ezenközben 1917-től ismét rajzolt. Előbb az Iparrajziskola esti tagozatán, majd a Kernstock Károly által vezetett szabadiskolában. Ez utóbbiban Rippl-Rónai József és Tihanyi Lajos korrigáltak, de arról nincs biztos adatunk, hogy ez Ilosvai Varga Istvánt is érintette, vagy hogy e két neves mester milyen hatással volt rá. Két, 1917. tavaszára dátumozott rajz is szerepel itt a kiállításon. Ezek a női akt tanulmányok azt mutatják, hogy közel sem kezdte olyan meggyőző erővel újra a rajzolást, mint ahogyan a jászberényi években a gipszfejek másolása közben a rajzolás mesterségébe beletanult. A kihagyott évek érződnek a modellek merev tartásában. A vonalak nem olyan engedelmeseek, mint a jászberényi években. Stíluskritikai alapon erre a korszakra tehetjük a világosra színezett „Álló női akt”-ot is, amelyen semmi nem utal a készülés időpontjára, helyszínére, de még a készítőjére sem. Azonban szinte biztosan állíthatjuk, hogy e színezett rajz ugyanebből a periódusból származik. A gyakorlás meghozta az eredményt: felvették a Képzőművészeti Főiskolára, 1917 őszétől már ott hallgatta az előadásokat, látogatta az órákat. A Főiskolán Balló Ede növendéke lett. A klasszicizmus ismert mestere keze alatt formálódott szakmai jártassága, de szellemét az iránymutatás nem érintette meg: nem a klasszikus normák, hanem az élet érdekelte.

A Főiskolás időszakból is láthatóak itt tanulmányok. Elsőként említem a szintén nagyméretűnek számító, 59x45 cm-es Ülő nő aktját, amely 1920. november 26-ra datált, tehát a harmadik évfolyam kezdetén rajzolta. Láthatóan egy vázlattömbből valók az 1921. késő őszére, tél elejére dátumozott női aktok (november 17., és december 6.), valamint az 1922. februári Könyöklő női akt, a február 21-i női és a szintén 1922. március 12-i Férfi akt is. 1922. februárjában nagyobb sorozat férfi akt készült, úgy tűnik, hogy a Főiskolán ehhez juthattak

hozzá. Ilosvai Varga István nem túl könnyedén tudott e témához nyúlni: a figurái éppúgy merevebbek lettek, mint anno, amikor a két iskola között kihagyta az életéből a rajzolást. Ez az időszak egyébként a főiskolás kor vége: hiszen 1922 már a diploma éve.

Ekkor ismét megszakadt a rajzok készítésének folyamatossága, s a következő nagymennyiségű rajz a párizsi évekből, 1924-25-ből való. Itt nyomon követhetjük, hogy Ilosvai Varga István hogyan tett szert a vonal nagyvonalú kezelésének tudományára, s hogyan használta a kemény vonal felpuhítására a foltokat. Párizsból elsősorban akt-tanulmányai ismereteseek. Kiállításunkon tíz ilyen rajzot szerepeltetünk, amelyek között mindösszesen egy férfiaktot mutatunk be. A Colarossi Akadémián rajzolt aktokat, öt vagy tíz perc alatt. A módszer az volt, hogy amikor az adott idő letelt, megszólalt egy csengő, s a modell pózt váltott. Új rajzot kellett kezdeni. Ilosvai Varga István így emlékezett erre: „Néhány rajzomat eltettem ebből az időből, ma is megállják a helyüket. Kiderül az is, hogy ha az ember nagyon koncentrálni, és nincs ideje, akkor pár vonallal is ki tudja fejezni magát. De azt a néhány vonalat alaposan meg kell tanulnia, meg kell ismernie, hogy egészen a sajátjává legyen.”

Nem tudhatjuk, pontosan milyen látványélmények kísérték azt a majdnem egy esztendő, amelyet Párizsban töltött. Egy, a legelső időben látott Van Gogh kiállításról tesz említést a szakirodalom, továbbá Cézanne, Gauguin, Modigliani és Picasso kerül említésre még. Ami a rajzról tett saját megjegyzését illeti, azt alighanem Modigliani is mondhatta volna. Két éve, az 1993-as Velencei Biennálé alkalmából rendezett Modigliani kiállításon láthattam, hogy az a könnyed, laza vonalvezetés, amelyről a Modigliani művek első látásra megismer-szenek, milyen fantasztikus nagy vázlatanyagon kidolgozott, megtanult vonalrendből adódtak.

Még egy fontos és jellemző rajzcsoporthoz született Párizsban, s ezek az önarcképek voltak. Sajnos azokat itt most nem tudjuk bemutatni, de éppúgy puha fényű foltok adják meg az egyre biztosabbá váló vonalkontúr-

ral felvázolt rajz karakterét, amint az aktoknál ezt láthatjuk. Ilosvai Varga István későbbi festői tevékenységének egyik nagyon gyakori témája az Önarckép, s így érthető, ha ez a témakör már akkor is fontos volt számára.

Hazatérve Kunhegyesre, szülővárosába utazott, s ott olyan tóparti jelenetek vázlatait készítette el, amelyekből itt most csak kettőt láthatnak, s amelyek szerzőségével is komoly gondjaink voltak, amikor a hagyatékot válogattuk. Azonban néhány héttel ezelőtt, éppen a születésnap centenáriumán, azaz augusztus 31-én, Kunhegyesen bemutatásra került majdnem száz rajz a művész hagyatékából, amelyet a művész özvegye, Margit néni ajándékozott a szülővárosnak. Abban a rajzanyagban található két olyan vízparti kompozíció, amelyek aláírással és 1926. Kunhegyes dátumozással teljesen hitelessé teszik ezt a két rajz-vázlatot is. Rokona ezeknek a szentendrei múzeum tulajdonában lévő kompozíció, amelyeket a rendezés során egymás mellé is helyeztünk. Ezek után már csak az a kérdés maradt: vajon a Kernstock-féle Lovasok a vízparton volt-e az előkép, avagy Cezanne-nak a Nagy fürdőzők-je, vagy esetleg mindkettő? Mindenesetre valószínűsíthető, hogy a párizsi élmények között a Cezanne mű látványa is helyet kapott.

A párizsi út után, 1927-ben Budapesten telepedett le, s csak nyaranta járt haza Kunhegyesre. Ekkor indult neki Nagybányának is, 1929-ben és 1931-ben. (Abból az időből csak festményeket ismerünk, s azokból be is mutatunk a tárlaton.) De azután nem volt annyi pénze, hogy Nagybányára utazgasson, s barátai tanácsára így indult ki 1932-ben a Nagybánya-pótló Szentendrére. Ebből az időszakból egy 1928-ra dátumozott rajzot láthatnak itt: egy hátratett kézzel álló aktot.

Majd ezután már jóval könnyedebben, de nagyon sajátosan fogalmazott korsót tartó női aktok következnek, 1934-es dátummal. Ez a rajzi felfogás, amelyben a testkontúrnak jut a döntő szerep, a harmincas években végig jellemzi Ilosvai Varga István grafikáit. Árulkodó a tárlat Festőnő a szabadban c. művének kompozíciója: kiderül ugyanis belőle, hogy a korsós akt, mint modell a

szentendrei művésztelep kertjében állt. Nincs Ilosvai Varga Istvánnak ezen a rajzán különösebb átfogalmazása a motívumnak. Látható, hogy a művésznak az emberalak a legfontosabb, s ezt érzékelteti a rajz. A szentendrei Ferenczy Múzeum gyűjteményében nagyon sok szép, erre az időszakra dátumozott rajz található, amelyen, ahogy Ilosvai Varga István szentendrei kutatója, Bodonyi Emőke fogalmazott: „.....fel-feltűnik nála az avantgarde formációk, főleg az aktivisták művészetének passzívabb változata”.... Azonban nem csak az. A múzeumi rajzok tanulmányozása során arra a gondolatra jutottam, hogy a Szentendrre településsel egyidőben (1935-ban került erre sor) mintha a Szentendrei Festők Társasága egyes tagjainak római iskolás vonzalma is befolyásolná: elsősorban a rajzok fény-árnyék szerkesztése, a drámaiságra való törekvés korábban nem tapasztalható jelenléte miatt feltételezem ezt a hatást.

Azután 1937-ben megrendezte első önálló kiállítását a Tamás Galériában. Ennek kapcsán egyes kritikusok „a derűsebb grafikáit kedvezőbben itélik meg, mint a tájrézsképeket...” – írja Csapó György Ilosvai Varga Istvánról szóló monográfiájában.

Feltehetően hasonló vélemény indíthatta arra Kassák Lajost is, hogy a „Munka” 1937-es januári számának címlapjára egy Ilosvai Varga István rajzot tegyen, amelyen szintén három női akt látható. Érdekes megfigyelni, hogy ezek egyikénél sincs korsó, holott az 1934-es évben nagyon sok korsós nőt rajzolt, s a korsó mint attribútum jól mutatna a „Munka” cím miatt is. Továbbiakban felhívom a figyelmet arra, hogy Ilosvai Varga István ezeknél éppúgy, mint az itt bemutatott négy korsót tartó női aktoknál a fejeket nem rajzolta végig, mintegy a lapszél elmetszi azokat. Ez azonban nem véletlen „dekomponáltság”, így érte el, hogy alakjai monumentális hatásúak lettek.

1939-ből való a kiállítás egyetlen kép-igényű rajza, a Gyümölcszedő. Ennél az alkotásnál azt mondhatjuk, hogy a művész a fekete-fehér színállásban készített egy olyan kompozíciót, amelyeneket a festményein alakított ki. Viszont amíg az 1926-os tóparti kompozícióknál

beemelte a színt, addig itt puritán módon megmaradt a szén fekete-fehérje mellett.

A kiállításon is látható, megfigyelhető utolsó rajzművészeti periódusa, a negyvenes évek második fele. Az 1947-re dátumozott aktoknál megfigyelhető, hogy a művész lassan már csak a szerkezeti vonalakra koncentrált. Teljesen kialakította a maga formarendjét, amelyben nem a klasszikus szépség-arányokhoz igazodott, hanem az általa fontosnak tartott szerkezeti vázat hangsúlyozta. Itt és ekkor került a legközelebb a század művészetének fősodrához, talán a szentendrei Európai Iskolások hatására.

Azután bekövetkezett a fordulat, 1948-ban, amely ugyan őt nem érintette a letiltás, elhallgattatás következményével, mégis több szálon befolyásolta további művészetét. Egyrésztől gyakoribb népi ülnökösködést is vállalt a bíróságon, s ennek a Szentendrén, a Múzeumban őrzött sok karikatúra a biztos jele.

Karikatúrával már korábban is foglalkozott. Párizsba érkezvén is készített néhányat, amelyek között megtaláljuk Scheiber Hugó karikatúráját is (a Ferenczy Múzeum őrzi), majd Szentendrére érkezve Paizs-Göbel Jenőről készített legalább három (ennyi van a Múzeumban) ilyen rajzot, továbbá az akkor telep-
tagokról, például Deli Antalról, Szuly Angéláról.

Másrésztől az ötvenes években néhány képen, s így rajzain is megjelennek az olyan típusú életkép-ábrázolások, amelyre a korábbiakban nem volt példa. A Ferenczy Múzeumban egy 1953-ra dátumozott Krumplihámozója teljesen rokon a Csapó könyvben reprodukált, 1959-ben készült Bóbiskolóval (29.o.). Ez az Ilosvai Varga István rajzművészetében utolsónak tekinthető periódus úgy tetszik, új formai értékek keresése helyett a párizsi fény-

modellálás tanulságait felhasználó, puha, vattás háttér előtt ábrázolt, életkép-szerűen megfogalmazott alakokat részesítette előnyben. Ebből a korszakából sem a kunhegyesi anyag, sem az alapítványunknak ajándékozott 60 rajz nem tartalmaz egyetlen darabot sem.

Mint tudjuk, Ilosvai Varga István 1972-ben abbahagyta a festést is: látása erősen megromlott, s élete utolsó éveiben már nem dolgozott. 1978-ban, halála évében beszélgetett Csapó Györggyel, aminek alapján az író a következőket rögzítette: „Képei rajzosak, de már régen nem rajzol a szó klasszikus értelmében. Nem grafikus alkat, noha grafikáiban, sőt még teljesen mellékesen és nagy kedvvel rajzolt karikatúráiban is virtuózan nyilvánul meg a vonalrajz, de évtizedeken át csak ecsettel dolgozott.”

S ha már korábban analógiaként hivatkoztam Modiglianira, engedjék meg, hogy befejezésképpen idézzem róla Frank Elgar szavait, mivel úgy vélem, hogy azok a megfelelő módosítással a mi művészünkre, Ilosvai Varga Istvánra is helytállóak. „Modiglianit tehát nem, sorolhatjuk a jelenkori festészet úttörői közé. De stílust teremtett, amely egyszersmind grafikus és dekoratív, s bár szókincse korlátozott, egyéni festői nyelve megvalósítja önmagát.”

Aki egyébként Ilosvai Varga István rajzművészete iránt alaposabban érdeklődik, annak figyelmébe ajánlom a kunhegyesi állandó kiállítás anyagát, mert ott egészen a harmincas évekig minden periódus nagyon szépen, több munkával is reprezentálva van. S habár most még csak időszakos volt a bemutató, bízhatunk abban, hogy a szülőváros hamarosan valóban állandó kiállításon tudja majd az érdeklődők elé tárni e kiváló életmű általa birtokolt részletét.

Műtárgyjegyzék

Grafikák

1. Álló női akt, 1917. II. 3. 38,0x28,0 cm
2. Ülő női akt, 1917. IV. 16. 27,6x39,5 cm
3. Ülő női akt, 1920. XI. 26. 59,0x44,5 cm
4. Női akt, 1921. XI. 17. 34,0x21,5 cm
5. Női akt, 1921. XII. 6. 34x21,5 cm
6. Női akt, 1922. II. 21. 31,5x20,3 cm
7. Férfi akt, 1922. III. 12. 34,0x21,5 cm
8. Női akt, Páris 925. 44,0x28,0 cm
9. Női akt, Páris 925. 43,0x35,5 cm
10. Női akt, Páris 925. 43,0x35,5 cm
11. Női akt, Páris 925. 43,0x35,5 cm
12. Férfi akt, Páris 925. 43,0x35,5 cm
13. Női akt, Páris 925. 43,0x25,5 cm
14. Női akt, Páris 925. 42,5x31,5 cm
15. Női akt, Páris 925. 42,5x31,5 cm
16. Női akt, Páris 925. 42,5x31,5 cm
17. Női akt, Páris 925. 42,5x31,5 cm
18. Női akt, Páris 925. 31,5x42,5 cm
19. Gyümölcszedő, 939. 63,0x48,7 cm
20. Városrészlet ülő figurával, olaj-papír 55,5x40,5 cm

Festmények

1. Konstruktív önarckép, 1942. papír-olaj 30x21 cm
2. Tónusos önarckép, 1955. papír-olaj 35x30 cm
3. Tűzfalak, 1937. karton-olaj 62x63 cm
4. Házak és emberek, 1972. vászon-olaj 31x51 cm
5. Utca kékrűhás lánnyal, 1938. vászon-olaj 30x45 cm
6. Lila kép, 1948. vászon-olaj 45x50 cm

7. Erdőszéle csikóval, vászon-olaj 80x70 cm
8. Alku, 1950. vászon-olaj 64x61,5 cm
9. Kék színek, 1947. vászon-olaj 50x45 cm
10. Virágos udvar, 1957. lemezpapír-olaj 80x70 cm
11. Rózsaszín kép, 1947. vászon-olaj 43x38 cm
12. Első önarckép, 1932. vászon-olaj 90x50 cm
13. Híd, 1938. vászon-olaj 63x50 cm
14. Utca lovaskocsival, 1937. farost-olaj 50x61 cm
15. Pismányi részlet, 1936. vászon-olaj 54x66 cm
16. Fekete kép, 1960. vászon-olaj 39x44 cm
17. Rab Ráby tér, 1938. vászon-olaj 70x90 cm
18. Vázlat, 1926. papír-szén 40x47 cm
19. Régi Munkácsi utca, 1939. vászon-olaj 67x63 cm
20. Nagybányai táj, patak híddal,
1931. VII. 25. vászon-olaj
21. Szürkés falak, 1965. vászon-olaj 70x65 cm
22. Festő modellel, 1934. vászon-olaj 60x76 cm
23. Modell festőkkel, 1934. vászon-olaj 76x60 cm
24. Festő nő, 1934. vászon-olaj 76x60 cm
25. Műterem a régi művésztelepen,
1934. vászon-olaj 50x50 cm
26. Kmetty János fest, 1993. vászon-olaj 48,5x60 cm
27. Viharos szentendrei utca, 1933. vászon-olaj 61,5x66 cm
28. Munkából hazafelé, 1935. vászon-olaj 51,5x46,5 cm
29. Akt, 1933. vászon-olaj 62x65 cm
30. Szürke kép, 1937. karton-olaj 48x46 cm
31. Borsót tisztító nő, papír-tus-akvarell 60x45 cm
32. Estefelé, olaj-vászon 50x55 cm
33. Görbe utca, olaj-vászon 50x56 cm

Irodalom

Napilapokban, folyóiratokban megjelent fontosabb bírálatok:

Népszava, 1928. június 10. i.l. jelzéssel
Képzőművészet 1928. június 10. Gyöngyösi Nándor
Pesti Hírlap 1937. január 10. F.J. (Fónyi János)
Pesti Napló 1937. január 10. Kárpáti Aurél
Az Újság 1937. január 13. e.a. (Elek Artúr)
Debrecen 1938. május 1. jelzés nélkül
Magyarország 1942. április 25. Kárpáti Aurél
Népszava 1942. április 30. Sz.S. (Szerdahelyi Sándor)
Magyarország 1942. május 8. K.A. (Kárpáti Aurél)
Magyar Nemzet 1942. április 29. Bodor Aladár
Pester Lloyd 1942. április 26. E.K. (Kállai Ernő)
Délibáb XVI/22, 39 1942. (Pög) Pogány Ö. Gábor
Nemzeti Újság 1942. május 1. Radocsay Dénes
Szabad Nép 1948. május 12. F.A.E. (Fenyő A. Endre)
Szivárvány 1948. május 15. Pogány Ö. Gábor
Szabad Művészet 1953. 4. szám Frank János
Művelt Nép 1954. szeptember 26. Péter Imre
Szabad Művészet 1954. 8. sz. Aradi Nóra
Szentendre, Pest megyei Hírlap mutációja 1958. április 12.
Szánthó Imre
Vigilia 1958. július Hayts Géza
Esti Hírlap 1958. április 24. Artner Tivadar
Műterem 1958. június Dömötör István
Magyar Nemzet 1959. október 8. Dutka Mária
Látóhatár 1967. I-II. Dr. M. Kiss Pál
Magyar Nemzet 1967. október 20. Horváth György
Látóhatár 1970. július-augusztus Dévényi Iván
Művészet 1971. január 1. sz. Pogány Ö. Gábor
Művészet 1973. január 1. sz. Tóth Antal
Pest megyei Hírlap 1974. március 9. Losonci Miklós
Ország-Világ 1974. március 13. Csapó György
Új Ember 1975. szeptember 14. D. L.
Népszabadság 1975. augusztus 22. P. Szűcs Julianna
Revue Hongroise 1976. 2. sz. Vadas József
Reformátusok Lapja 1976. július 4. Szombathy Gyula
Jelenkor 1976. 7-8. sz. Láncz Sándor

Népszava 1978. január 26. Tasnádi Attila
Pest megyei Hírlap 1978. február 1. Losonci Miklós
Szentendrei Műsor 1978. július Pogány Ö. Gábor
Művészet 1990. 2. sz. Benedek Katalin

Katalógus előszavak, tanulmányok, bevezetők

Kampis Antal: 1948. május 5. Föv. Népműv. Központ Fényes
Adolf-terme
Kampis Antal: 1958. április 3. Ernst Múzeum
Cseh Miklós: 1959. szeptember 27. Szentendre, Ferenczy
Múzeum
Németh Lajos: 1967. október 20. Ernst Múzeum
Supka Magdolna: 1970. október 17. Szentendre, Ferenczy
Múzeum
László Gyula: 1975. augusztus 8. Ernst Múzeum
Hann Ferenc: 1978. július 9. Szentendre, Művésztelepi
Galéria
M. Várhelyi Vanda: 1984. május-június, Szentendre, Képtár
(emlékkiállítás)
Bodonyi Emőke -Kiss Joakim Margit: 1990. augusztus 20.
Kunhegyes, Művelődési Központ (emlékkiállítás)

Monográfiák

Kampis Antal: Ilosvai Varga István
(Corvina Kiadó, 1978. A művészet kiskönyvtára 120.
kötete)
Csapó György: Ilosvai Varga I.
(Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata 1980.)

Kötetben, monográfiában megjelent részletek

Frank János: Szóra bírt műtermek
(Magvető Kiadó, Budapest 1975.)
Haulisch Lenke: A Szentendrei Festészet kialakulása,
története és stílusa 1945-ig
(Akadémiai Kiadó, Budapest 1977.)
Csapó György: Közelképek (beszélgetések)
(Képzőművészeti Kiadó, Budapest 1983.) *Helye:*

Körmendi Galéria Budapest

Budapest, V. Deák Ferenc u.15.

Rendezte és megnyitotta: Kratochwill Mimi

Életrajzi adatok

1900. április 6-án született Budapesten
 1918-ban középiskolai tanulmányainak befejezése után behívták katonának
 1919-ben bekapcsolódott a munkásmozgalomba
 1920-ban beiratkozott Czigány Dezső Akácfa utcai szabadiskolájában, ahol Derkovits, Szőnyi, Aba-Novák is tanult
 1921-ben felvették a Budapesti Képzőművészeti Főiskolára, Vaszary János növendéke lett
 1921-ben a Tanácsköztársaság alatti tevékenységéért feljelentették, bujkált és 1922-ben Bécsbe emigrált, rövid idő után Berlinbe utazott tovább
 1922-ben Párizsba ment, ahol beiratkozott a képzőművészeti főiskolára, az École des Beaux-Artsba, Pierre Cormon tanítványának
 1923-ban Párizsban megismerkedett Uitz Bélával, aki a Francia Kommunista Párt festőiskolájának egyik részlegét vezette
 1924-ben belépett a Francia Kommunista Pártba
 1925-ben készült Fehér terror című tollrajz sorozatát a Francia Kommunista Párt vezetője és a Humanité igazgatója, Henri Barbusse vásárolta meg
 1925-ben Barbusse Lunacsarszkijhoz küldött ajánlásával kijuttatta Barna Miklóst a Szovjetunióba
 1926-33. között tanult a Moszkvai Képzőművészeti Főiskolán
 1934-37. között pedig a Leningrádi Rjepin Festőakadémia növendéke volt. Mesterének Geraszimovot tartja.
 A második világháború alatt „evakuálták” Üzbegisztánba, Anidzsan városba

1941-46-os távolléte után térhetett vissza Moszkvába

1947-ben Magyarországra jött

Kiállításai, cikkeivel és beszédeivel illeszkedett vissza a hazai művészeti életbe. Legutóbb 1981-ben rendeztek kiállítást műveiből

1993. május 19-én hunyt el

Fontosabb egyéni kiállítások

1950. Nemzeti Szalon, Budapest

1957. Derkovits Terem, Budapest

1961. Műcsarnok (Kasitzky Ilonával és Váli Dezsővel közös kiállítás), Budapest
 Csepeli Munkásotthon

1968. Ernst Múzeum, Budapest

1973. Villányi úti Oktatási Köypont, Budapest

1977. Műcsarnok, Budapest

1981. VI. ker. MSZMP Pártbizottság VI/3. Körzeti kiállítóterme, Budapest

Díjak

Művészeti kitüntetést nem kapott itthon sem, de elismerték a Szocialista Magyarországért Éremrenddel (1980.) és az Április Negyedike Érdemrenddel (1985)

Tragikus sorsú festőt mutathatunk be Önöknek e kiállításon; élete- kordokumentum. Barna Miklós életművében a XX.sz. egyik különös sajátosságát követhetjük végig.

1900-ban született Budapesten. Középiskolai tanulmányainak befejezése után, 1918-ban katona lett, bekapcsolódott a magyar munkásmozgalomba. Felvették a Budapesti Képzőművészeti Főiskolára, ahol Vaszary János növendékeként tanult, mert máris bizonyította tehetségét, hiszen a főiskola előtt már Czigány Dezső magán-főiskolájában is eredményesen munkálkodott. A Tanácsköztársaság alatti tevékenységéért feljelentették és bujkálások után kijutott előbb Bécsbe, majd Berlinbe; oda, ahol már sok magyar művész élt, és forrongtak az új művészeti izmusok, élükön az expresszionizmussal. Ő mégis továbbvándorolt Párizsba, ahol beiratkozott az ottani képzőművészeti főiskolára, az École des Beaux-Arts-ba és Pierre Cormon növendéke lett. Itt ismerte meg Uitz Bélát, az ugyancsak Párizsban élő művészt. A Fehér terror címet viselő korai tollrajz sorozatával Henri Barbusse- nak a Francia Kommunista Párt titkárának és a Humanité igazgatójának is felkeltette figyelmét. Kijuttatta őt a Szovjetunióba, ahol ösztöndíjjal, kollégiumi elhelyezéssel elvégezte a Moszkvai Képzőművészeti Főiskolát, majd Leningrádban a Repin Művészeti Akadémiát. 1941-46 között Közép-Ázsiába került, ahová a háború elől evakuálták.

1947-ben érkezett vissza Magyarországra. Több mint 25 év telt el azóta, hogy elmenekült Magyarországról, mint a főiskolai tanulmányait alig megkezdő festőnövendék. Ki volt az, aki visszaérkezett a Szovjetunióban töltött évtizedek után? Ő maga írja le, hogy a 20 esztendő megváltoztatta művészi felfogását, hogy a marxizmus-leninizmus világnézetének – és művészetének is, irányítója – hogy forradalmi mélységű és hevességű fejlődésen ment keresztül és felkészült, hogy a népet szolgálja. Magyarországra hazajött, mert a párt küldte őt, hogy a szocialista realizmust segítse itthon győzelemre.

Írja, hogy „örök hálát „ érez a Szovjetunió iránt. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy ezt 1950-ben írta, alig néhány évvel azután, hogy visszamehetett Moszkvába Üzbegisztáni száműzetéséből, ahol egy nagy parknak volt a vezető művésze Anidzsánban, egy üzbegisztáni gyapjútermelési központban.

Tudjuk, hogy a háború előtt és alatt is, sok magyar, mint pl. Czöbel Ernő történész vagy Mészáros László szobrász is, eltávolítottak Szovjetunióbeli lakóhelyükről és ha néhányan megérték is a háború végét, ha haza is érkeztek, a tragédiákkal teli évek után, testileg-lelkileg betegen próbálták újrakezdeni életüket.

Barna Miklós itthoni első, 1950-es kiállításán a Közép-Ázsiában festett tájképeit és a hárshelyi szanatóriumról készített hosszú sorozatát állítja ki. E kiállítását méltató cikkek kiemelik, hogy levette a formalizmus magával hozott emlékeit – magyarul: a berlini és párizsi tanulságokat és még előtte Czigány Dezső és Vaszary János tanításait is, – és benne gyakorlattá vált a szovjet képzőművészetnek az a tanulsága, amelyet itthon élő mestereink csak a legújában sajátíthattak el. Majd folytatta korai párizsi politikai sorozatát azzal, hogy óriási munkákba kezd a különböző politikai indíttatású sorozatai megfestésével. Plakátszerű frissességgel, biztos rajztudással és romantikus hevülettel festi százait ezeknek az agitációs és elrettentő példákkal szolgáló fekete-fehér grafikáknak.

E kiállításon itt most egy kis válogatás látható nagyméretű szénrajzaiból. Ezekből árad variációs készsége, termékenység, varázslatos rajztudása és festőisége, expresszív kifejező ereje, kompozíciós biztonsága, a fekete-fehér színvilág minden lehetőségének felhasználása. Monumentalitásra való művei elénk villanthatják a szovjet filmművészet nagy eredményeit, a szinte képzőművészeti képépítő filmkockákat.

Rengeteg ellentmondást vélhetünk művészetének akár csak vázlatos végigtekintésével is. Életét végigkísérik e nagy grafikai sorozatai, a legváratlanabb időszakban azonban – a második világháború szörnyűségei közepette Üzbegisztánban töltött ideje alatt – idillikus

tájképeket fest, a természet gazdag színvilágát ábrázolva. Itthon, 1956 után kiállítja legújabb tájképeit, amelyek, mint egyik méltatója jellemzi: a föld szerelmeseként muzsikálnak sejtelmes képei, intim bensőséges megfogalmazásban.

Menyire nyomasztották őt e nagy munkásmozgalmi témájú sorozatai, amelyeket hite szerint az alkotás közben is átélt és hogyan fogadta a későbbi nagy társadalmi változásokat, ez már a művészettörténet dolga, hogy megfektse.

Ahogy elismerték pártos elkötelezettsége alapján folytatott művészi munkásságát, nem mulasztották el kritikussai, hogy meg ne említsék bizonyítani, miszerint levette a formalizmus magával hozott emlékeit (mármint a berlini, párizsi tanulságokat), valamint, hogy rajz tehetsége felvillan korai tónusos grafikáin, párizsi ceruzarajzain és kora ifjúságában a konstruktív irány uszályába került, a külsőséges szellemek hatására. A magyar Cézanne-isták között is említik.

Vajon nagy elődei sorsára jut-e, ahogy ma jegyzik Goya, Daumier, Callott, Heartfield vagy George Grosz művészetét, akik szintén agitáltak művészetükkel, ostromozván az általuk hitt eszmék ellenében munkáló társadalmi, emberi törekvéseket, megnyilvánulásokat, a jövő dönti el. A közelmúlt nag társadalmi változásai, a művészeti élet, a műkritika most más irányban figyel.

A Köröendi Galéria érdeme, hogy a nagy külföldi érdeklődésre való tekintettel is, nyitottan vállalkozik a minőségileg magas szintű életművek, korszakok, így pl. a szocreál alkotásainak bemutatására is, nem függve egyetlen politikai és művészeti irányzattól sem.

Barna Miklós utolsó kiállítását 1981-ben rendezték, a művészeti adattáraink feljegyzései szerint. A müncheni Allgemeines Künstlerlexikon 1993-ban kiadott kötetében még élő művészként tartják számon.

Pedig itt élt Budapesten és Magyar Távirati Iroda közleménye szerint alig két éve, 1993. május 19-én hunyt el.

Irodalom

Barna Miklós: Fordulatok a képzőművészetben (Új Világ, 1948. XII. 17.)

Barna Miklós: Az új művészet: Szocialista realizmus (Képes Figyelő, 1949. II. 5.)

Barna Miklós: Kapcsolat a művészet és a tömegek között (Friss Újság, 1949. XI. 18.)

Pogány Ö. Gábor: Előszó a Nemzeti Szalonban rendezett Barna Miklós kiállítás katalógusába (Budapest, 1950.)

Végvári Lajos: Barna Miklós gyűjteményes kiállítása (Magyar Nemzet, 1950. I. 22.)

Fenyő A. Endre: Barna Miklós gyűjteményes kiállítása (Szabad Nép, 1950. I. 25.)

Szegi Pál: Barna Miklós gyűjteményes kiállítása (Szabad Művészet, 1950. I., 2. szám)

Artner Tivadar: Barna Miklós kiállítása (Esti Hírlap, 1957. V. 17.)

Pogány Ö. Gábor: Magyar festészet a XX. sz-ban (Budapest, 1959.)

Gerelyes Ede: Barna Miklós, előszó a Műcsarnokban rendezett 1961-es kiállítás katalógusában, Bp., 1961.

Dutka Mária: Három harcos művész kiállítása (Magyar Nemzet, 1961. III. 26.)

Péter Imre: Jegyzetek kiállításokról (Népszabadság, 1961. IV. 1.)

Láncz Sándor: Három művész kiállítása a Műcsarnokban (Élet és Irodalom, 1961. IV. 7.)

Ecsery Elemér: A dolgozó emberiség szolgálatában (Művészet, 1961. VI.)

Fekete Márton: Prominent Hungarians, Home and Abroad, München, 1966.

Frank János: Előszó az Ernst Múzeumban rendezett 1968-as kiállítás katalógusához, Budapest, 1968.

Horváth György: Két kiállítás az Ernst Múzeumban
(Magyar Nemzet, 1968. VI. 18.)

Rózsa Gyula: Két kiállítás az Ernst Múzeumban
(Népszabadság, 1968. VI. 21.)

Perneczky Géza: Drei Ausstellungen
(Budapester Rundschau, 1968. VI. 21.)

Fóthy János: Barna Miklós (Művészet, 1968. október)

Soós Klára: Életmű a pártos művészet szolgálatában:

Barna Miklós (Művészet, 1968. november)

Ecsery Elemér: Barna Miklós, előszó a Műcsarnokban rendezett 1977-es kiállítás katalógusához

A kor felkutatása, Barna Miklós képei a Műcsarnokban
(Esti Hírlap, 1977. V. 7.)

H. Gy. Barna Miklós szénrajzai (Tükör, 1977. V. 7.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.

Rendezte:

Megnyitotta: Wehner Tibor

Életrajzi adatok

1944. október 3-án született Budapesten (Rákoshegy)
1959. Képző- és Iparművészeti Gimnázium festő szaka
1962. Ideológiai és egyéb okok miatt eltanácsolják, magántanulónként érettségizik
1963. Szegedi Tanárképző Főiskola rajz-matematika szak
1969. Építész diploma az Ybl Miklós Műszaki Főiskolán
1971-1982. Magántervező
1979. A Magyar Népköztársaság Művészeti Alap tagja
1982. Grafikai gmk. vezetője
1984. Alkotóközösség vezetője
1985-1986. New York, az Ariel Galéria tagja, megjelenik a szitamappa
1987. Megnyeri a Világbank (Washington) nemzetközi pályázatát egy év Washingtonban, New Yorkban
1991. Ars Una Stúdió képeslapkiadó vezetője
1993. Létrehozza az Arthis Alapítványt és Könyvkiadót
1994. A Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének tagja, a Magyar Szépműves Társaság tagja

Fontosabb egyéni kiállítások

1968. Művelődési Ház, Rákosliget
1970. Eötvös Galéria, Budapest
1972. KFKI Galéria, Budapest

1975. Kassák Galéria, Budapest
1977. Gimnázium, Gyoma
1982. Vízivárosi Galéria, Budapest
Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1983. Bástyá Galéria, Budapest
1985. Brucato Art Gallery, New York, Scarsdale
1986. Brucato Art Gallery, New York, Scarsdale
Ariel Gallery, Soho, New York City
Esta Robinson Contemporary Art, New York
1987. Ariel Gallery, Soho, New York City
1988. University Club, Washington D. C.
The World Bank Art Society, Washington D. C.
Nippon Gallery, New York City
Duna Galéria, Budapest
1989. Kecskeméti Képtár
1991. World Trade Center, Bécs
1993. Ifjúsági Ház, Eger
Balassi Kiadó, Galéria
1994. Magyar Kulturális Központ, Moszkva
Northern Arizona University Art Museum and Galleries, Arizona
1995. Újpest Galéria
Art-East Galéria, Balatonfüred
Körmendi Galéria Budapest

Wehner Tibor: Sejtelmességekből szőtt képek

A nyolcvanas évek második, a kilencvenes évek első felének történései, és a történések nyomán megvonható konklúziók, és persze az atmoszféra, a hangulat kapcsán – vagy a feltoluló érzelmek miatt – önkéntelenül is hajlamosak vagyunk mintegy utólagos magyarázatok,

visszamenőleges megoldási lehetőségek után kutatva analógiákat keresni, ok-okozati összefüggéseket teremteni a kaotikus állapotok, a zűrzavar felé sodródó léthelyzet és a sejtelmességekbe burkolózó, a tartózkodó idegenséggel, komor fenyegetettségekkel átitatott művészeti megszólalások, kifejezések között. Ezen kapcsolatrendszerbe, e szubjektív, de az azono-

sulás esélyét felkínáló megérzések által vezérelt művilágba invitálják a szemlélőt Németh Géza festőművész képei, amelyeket október utolsó, november első napjaiban a budapesti Körmendi Galéria tárt a nyilvánosság elé. Ám ha a pályaképet vizsgáljuk, ha a tíz éves alkotóperiódust reprezentáló művek keletkezéstörténetét is feltárjuk, akkor le kell szögeznünk: bonyolult áttételeken keresztül érvényesülő indítékokra, eredők és hatások szövevényesen szerveződő összetevőire épül ez a piktúra. Az ötvenedik életévén már túllépett Németh Géza alkotóútja korántsem volt olyan szabályszerű, mint kiváló pályatársaié. Nehéz a generációkhoz kapcsolás, szinte lehetetlen a nemzedéki támpontok meglelése, s nem alkalmazható a hivatalos művészethez, és a kirekesztett, a kívülállását mereven hirdető avantgarde magatartásmódhoz való illesztési kísérlet sem. E művész magányosan valósította meg festői programját. Különös Németh Géza munkássága azért is, mert természete tulajdonképpen Magyarországtól távol érett be, az amerikai alkotóperiódusok műegyüttese, az amerikai inspirációra született művek mindmáig a legjelentősebbeknek ítéltetők. E kiállítás egyik fő vonulatát is a közelmúltban alkotott arizonai képek jelölik meg. Ezért minősíthetjük fontosnak az áttételek, az utalások, a gondolati és érzelmi visszacsatolások, villódzások érvényesülését, amely utazásokban és időzésekben, együttes tengerentúli és közép-európai indíttatásokban, távolodásokban és közeledésekben, elrugaszkodásokban és visszatérésekben ölt, öltött testet.

Egy madár, egy alak, egy belső, rejtelmességekbe burkolózó táj, egy építményszerűség – e szűk motívumkincsre alapozódik az egy évtizedes termés metszetét megidéző kollekció. A madár ül, röppen, szárnyal, talán támad, de néhol mintha csak a szárnysuhogás absztrakt-vizuális képe idéződne meg. Az alak tétova mozdulatlanságba merevedve áll, vagy ziláltan, megtépázottan szembefordul, néhol meg átalakul: torzzá, szörnyszülötté. A táj furcsa elemekből, alakzatokból szerveződik, mintha természetes képződmények és mesterséges épít-

mények összeolvadásának terepe lenne. Minha egy felbomlott, darabjaira hullott, romjaiban leledző világba lépnénk, amelyben valamifajta újraszerveződés kezdődött, de a romokból durva, barbár formációk körvonalai bontakoznának csak ki.

Vagyis néhány hagyományosnak minősíthető, de szuverén szemlélettel alakított témakör feldolgozását regisztrálhatjuk, amelynek festőiségét a század és napjaink egy-egy jelentős, már-már kikerülhetetlen művészeti áramlata érintett meg gyengéden. A szélsőséges kezdeményezésektől távolságot tart, de a konvenciók továbbéltetését elutasítja Németh Géza művészi magatartása. Vászna az expresszív, a szürreális és szimbolizációs elemek, szemléletmódok együttes jelenlétének, összecsapásának színterei, amelyekből az expresszív hevület képalakító szándéka emelkedik ki főszereplőként. Minden bizonnyal a különös jelenség-, az összetett jelentésvilág és a szuggesztív emóciók egysége végén érinti meg a befogadót oly erőteljesen ez a festészet: a figurativitás és az absztrakció határmezsgyéjén, a sejtelmességekben egyensúlyozó, ridegségekkel és lepusztultságokkal telített tartamok szordinós, visszafogott kolorittal kelnek életre; a fojtott, tompa zöldek, a nyomasztó barnák, a dekadens rózsaszínek által derengenek fel az idegenség-látomások.

Tudjuk, hogy e festészet egyik központi motívuma, a madár megannyi jelentéssel felruházott jelkép: az emberi kultúra épülésének évszázadai során rátapadt rétegek sugárzása által legerősebben az égi szféra a hétköznapiból transzcendenssé avatott jelenségeként, a lélek hordozójaként, az ember és az Isten közötti kapcsolat megtestesítőjeként jelenik meg. Németh Géza madarairól is nehezen dönthető el, hogy hús-vér földi teremtmények, vagy az ég küldöttei: csak az tudható, hogy tragikusan zavarodottak, hogy kiszolgáltatottan vergődők. Ezen szomorú láttelelet, e csendes drámaisággal szemlélt és közvetített világkép, e rezignált életérzés érvényességét megkérdőjelezni nem tudván szemlélhettük Németh Géza festőművész szép kiállítását.

Műtárgyjegyzék

1. A feketefejú (Profán szentek), 1992. vegyes technika 113,5x84 cm
2. A borzas (Profán szentek), 1992. vegyes technika 113,5x84 cm
3. A halas (Profán szentek), 1992. vegyes technika 113,5x84 cm
4. A ficsúr (Profán szentek), 1992. vegyes technika 113,5x84 cm
5. Hullám, 1986. akrylic-vászon 91,4x101,6 cm
6. Szárnyak, 1986. akrylic-vászon 96,5x152,4 cm
7. Két arc, 1985. akrylic-vászon 99x111,8 cm
8. Csőszájú, 1986. akrylic-vászon 99x99 cm
9. Ikrek, 1986. akrylic-vászon 111,8x91,5 cm
10. Arizona II., 1995. akrylic-vászon 140x140 cm
11. Arizona IV., 1995. akrylic-vászon 135x200 cm
12. Arizona III., 1995. akrylic-vászon 135x200 cm
13. Próféta, 1993. akrylic-vászon 140x140 cm
14. Zöld angyal, 1994. akrylic-vászon 120x120 cm

15. Kis zöld ember (Diktátorok), 1989. akrylic-vászon 140x190 cm
16. A hatalom csúcsán (Diktátorok), 1989. akrylic-vászon 140x190 cm
17. Arizona V., 1995. akrylic-vászon 130x200 cm
18. Arizona I., 1995. akrylic-vászon 132x103 cm
19. Tapir, 1994. akrylic-vászon 100x130 cm
20. Fennakadt, 1994. akrylic-vászon 120x180 cm
21. Torzó, 1994. akrylic-vászon 100x100 cm
22. Vadászat (Holografikus tér), 1991. akrylic-vászon 140x190 cm
23. Védekezés (Holografikus tér), 1990. akrylic-vászon 140x140 cm
24. Madáridomár (Holografikus tér), 1990-92. akrylic-vászon 140x140 cm
25. Támadás (Holografikus tér), 1991-92. akrylic-vászon 140x140 cm
26. Hommage á Bottero, 1995. akrylic-vászon 140x140 cm
27. Kalitka (Holografikus tér), 1990-91. akrylic-vászon 140x140 cm

Irodalom

1970. Perneczky Géza: Élet és Irodalom (ápr.)
Dévényi Iván képzőművészeti jegyzetek, Vigilia (ápr.)
1984. Dr. Szilágyi Péter: Szitamappa
1985. Leona Fein: „Earth colors”
Art Speak (szept. 1.) New York
1986. Edward Rubin: „Do the Galleries and skip the Art Speak (febr. 16.) shrink” New York
Art Speak (jún.) New York
„Hungarian artist”
Art World (máj.) New York
1987. Kecskeméti Kálmán: „Ahol a dolgok történnek”
Mozgó Világ 7. szám
Beszélgetés Németh Géza festőművésszel a New York-i műkereskedelemről
Gerrit Henry: „The primacy of the cosmic”
The World Bank Art Society

1988. The New York Yomiuri 1. szám
Nippon Club News, 2. szám
U. S. Japan Business News, 2. szám
Israel Shelanu, 3. szám, New York
1989. „Németh Géza festményei”
Népújság (márc. 17.)
Károlyi Julianna: „Jelek és lenyomatok” P e t ő f i Népe (okt. 28.)
Bakonyvári M. Ágnes: „Élménynyomok”
Művészet 7. szám
Isabelle Bernard: Ca M’Intéresse (dec.)
1990. Kecskeméti Kálmán: „Festő a padlason” Képes 7. (nov.)
1994. Alan Petersen: „Artist portrays human spirit”
Arizona Daily Sun (nov.)
Lánc Sándor: „Németh Géza festészetéről”
1995. Wehner Tibor: „Semmi sem biztos” F i g y e l ő (jún.)

Katalógusok

1970. ELTE Eötvös Klub, Budapest
1972. ELTE Eötvös Klub, Budapest
1982. Óbuda Galéria, szöveg: Lóska Lajos
1986. Recent Works, New York, szöveg: Kecskeméti Kálmán
1986-1987. Papírmunkák

1988. The World Bank Art Society, Washington, szöveg: Gerrit Henry
1989. Kecskeméti Képtár, szöveg: Takács Ferenc
1993. Budapest-New York 1979-1993. Arthis Alapítvány Kiadó, szöveg: S. Nagy Katalin
1994. Magyar Kulturális Központ, Moszkva, szöveg: Thury Levente
1995. Újpest Galéria, szöveg: Wehner Tibor

Munkái közgyűjteményekben

Flagstaff Museum, Arizona
American School Benefit
Musée du Petit Format, Belgium
Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Bács-Kiskun Megyei Múzeum, Kecskemét
Magyar Nagykövetség, Moszkva
The Foundation for Education in Human Relations, New York
Modern Magyar Képtár, Pécs
Ferenczy Múzeum, Szentendre
Magyar Nagykövetség, Washington D. C.

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, V. Deák Ferenc u. 15.
Megnyitotta: Fábián László író

Életrajzi adatok

1935. április 18-án született Budapesten.
1956 óta él Németországban.
Tanulmányait a Stuttgarti Képzőművészeti Akadémián végezte festő és grafikai szakon.
Párhuzamosan a festészettel, experimentális videóval foglalkozik.
Különböző nemzetközi kiállításokon és videófesztiválokon vett részt.
Berlinben él és dolgozik.

Fontosabb kiállítások

1960. Musée d'Art moderne, Paris
1962. Haus der Kunst, München
1969. Galerie Trost, Lippstadt
Galeri Egg and Eye, Los Angeles
1975. Józsefvárosi Galéria, Budapest
1976. Győri Műcsarnok
1978. Galerie Rudolf, Heidelberg
1979. Bankside Gallery, London
1980. Expo-Art, Bari
Csili Galéria, Budapest
1981. Art: X, Budapest
1982. Art: X, Berlin (Haus am Lützowplatz
József Attila Múzeum, Makó
„Drawing” Pécsi Galéria, Pécs
1983. Fészek Galéria, Budapest
„Helyzet”, Budapest
Műcsarnok, Budapest
1984. Galeria Caminul Artei, Bukarest
1987. Galerie Eremitage, Berlin
1991. ARCO, Madrid (Monitorfahnen)
1992. „Project: House” Mail Art Collaboration, Modular

Installation, New York

MAIL-ART, Tarragona

1993. Galerie Rudolf, Heidelberg

Galerie PA 31, Berlin

Nemzetközi Grafikai Biennálé, Győr

Mediagalerie „Safe”, Turku (Fin.)

Theater unter d. Dach, Berlin

1994. Galerie Pankow, Berlin

Mediascape, Zagreb

Grafikai Szimpózium, Makó

1995. Körmendi Galéria, Budapest

1996. „Genius”, Budapest

„Katlan-piknik” Budapest

Csillaghegyi Galéria, Budapest

Muzej suvremene umjetnosti, Zagreb

Videók

1982. Kunsthalle, Köln (Lokal-Ereignis)

1983. Videofestspiel, Odder (Die Flucht)

1984. Videonale, Bonn (Die Flucht)

Kunstakademie Kopenhagen

1986/90/91/92 Freiburger Videoforum, Freiburg

1987. „Videoszene Berlin” in Wien (Die Flucht)

1988-92 „No Budget” Hamburg

Ars Elektronika, Linz

Europaisches Medien-Festival, Osnabrück

Biennale Venedig (Ung. Pavilon)

Videofestival Salzgitter (Verkommenes Ufer)

1989/91 „Retina” Experimental Video Meeting Szigetvár

Kinizsi Kino (MIT) Budapest (Retrospektiv)

Videofest, Wrocław

1990-92 Video Fest, Berlin

1 st Int. Video-Days, Istanbul

- Manifestation Internationale de Video et de Television
 de Montbeliard
 Europäische Sommerakademie, Berlin
 Akademie der Künste
 Dokumentarfilm und Videofest Kassel
 Arts Contemporains Hongrie, Strasbourg
 Festival Int. Du Video, Bruxelles
 „VideoArco”, Madrid
 10 Jahre Kunstfonds, Kunstverein, Bonn
 Video Art, XII. Festival Internat. de la Video et des
 Arts Electroniques, Locarno
 AVE, intern. audio visual experimental festival,
 Arnheim
 „Retina” Szigetvár
 1992. Kurzfilmfestival, Oberhausen
 „Ecrans Hongrois” Jeu de Paume, Paris
 „World Wide Video” Den Haag
 „...alles Wandelt sich!” Kölner Kunstverein
 DOCUMENTA Stadtprogramm, Kassel
 „Damsterdamned” European Audiovisual
 Experimental, Bologna
 Electronic Media Arts, Glebe (Australien)
 Lyrik Et Billeder festival Odense (Dänemark)
 Festival Carré Blanc, Bruxelles
 Manifestation Internat. de Video et de Television
 de Montbeliard
 „Mediawave” Intern. Festival of Visual Arts, Győr
 1993. VideoARCO, Madrid
 Videokunstpreis, Karlsruhe
 XVI. Festival Cine Independiente, Elche/E
 XLV. Biennale, Venedig (Flucht und Fremde)
 Cinevideo, Karlsruhe
 „Ostranenie” Dessau
 „Computer und Medienkunst” Hochschule
 für bildende Kunst, Budapest
 3e Mondial de la Video, Bruxelles
 „Tacheles”, Berlin
 Wand 5, Stuttgart
 Goethe-Institut, Moskau
 Goethe-Institut, Vancouver/CAN
 Goethe-Institut, Marseilles/F
 Goethe-Institut, San Francisco
 Salvador de Bahia, Brasil
 Pervisione, Museo del Cinema, Turin
 Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofia, Madrid
 1994. Festival International de Video „Cidade de Vigo”/E
 Merz-TV, Stockholm/S
 Experimenta Melbourne
 Kurzfilmwettbewerb Niedersachsen, Hannover (Preis)
 National Art Gallery, Kuala Lumpur/Malaysia
 Theaterhaus, Jena
 „Impakt” Utrecht/NL
 Festival Alpe Adria Cinema, Triest
 Mediascape, Zagreb
 Kulturwochen der BRD im Kaukasus, Armenien,
 Aserbaidschan Georgien
 1995. „Videos aus Deutschland” Fylkingen, Stockholm/S
 „Nachtvideo” Volksbühne, Berlin
 Bandits Image, Bourges/F
 NBK, Berliner Kunstverein
 „Internationale Video und Fernsehkunst”
 Medienhaus, Hannover
 Neues Kino, Basel
 Festival International de Video y Artes Elektronikas,
 Buenos Aires
 Festival Art Video, Casablanca
 Haus Ungarn, Berlin
 1996. „Pandaemonium” Festival of Moving Images,
 London
 Videofestival, Tokyo (Preis)
 Videofestival, Rennes/F
 Műcsarnok, Budapest (Workshop)
 Artist in residence, ZKM, Karlsruhe
 Goethe-Institut, Hong Kong
 EMAF, Osnabrück
 Word Wide Video, Den Haag
 Film-VideoForum, Freiburg
 FIV 2do Festival Int. de Video y Artes Electrónicas,
 Buenos-Aires
 „Viper” Luzern

„Vortex” (Sonambiente) Akademie der Künste, Berlin
 I. Internationales Lichtsymposion, Eger/H
 „Retina” Szigetvár/H (Workshow und Juryvorstand)
 „new visions ‘96”, Glasgow
 Antalya Short Film Festival, Antalya/TR
 Dokfilm, Kassel
 Interfilm, Berlin
 „Media-Scape 4”, Zagreb

Díjak

US Hochschulstipendium
 Prix International Salon de Paris, in Juvisy (Franciaország)
 Stipendium des Kunstfonds Bonn
 Hauptpreis der „Retina” in Szigetvár
 Prize of the Hungarian Fine Artist's Society, Internationale
 Bienal of Arts, Győr
 1995. Videoproduktionsförderung des Neuen Berliner
 Kunstvereins
 1996. Prize „The 18h Tokyo Video Festival
 I. Preis der 5 Bremer Videokunst Förderpreis

Fábián László: Jelzások

Lux Antal elmúlt évtizedének művészetében a hegemonia kétségkívül a videoé. Amint a szuper nyolcas filmzés után ráakadt erre a technikára, nyomban észre vette benne egy sajátos kifejezési forma lehetőségét: egy lehetőséget, amely jobban megfelel mozgékony alkotói szellemének, mint addigi műfajai (grafika, festészet, plasztika), ugyanakkor esélyt ad az azokban elsajátított vizuális nyelvnek, gondolkodásnak. Úgy is fogalmazhatnánk: a videóban meg tudta őrizni azokat az értékeket, azokat a vizuális sajátosságokat, amelyek korábbi művészeti munkáját jellemezték, és újabb elemekkel, a mozgás, a fény, a hang, mitöbb, a montázs fölfogásának tágítása, technikai trükkök, stb. rafineriájával gazdagította is. Szándékkal nem említettem a történetet, ennek a képírásnak korántsem hangsúlyos mozzanata és semmiképpen nem vezető szála.

Érthető tehát, hogy alapvetően megváltozott az alkotó helyzete fizikai értelemben is: jobbára a monitor előtt találjuk ülve, újabb anyagát építi, futtatja oda-vissza a képsorokat, képeket; az utóbbiak egyikét-másikat ki is merevíti, hogy a textusban pontos helyet, hangsúlyait kijelölhesse. (Itt talán nem árt utalnom rá, hogy a földkerekség milliói merednek hasonlóan képernyőjükre azzal a különbséggel, hogy sem kedvük, sem tehetségük,

de még technikai képességük sincs a rájuk oktrojált látvány megváltoztatására. Ezúttal azonban az aktív és passzív póz sosem azonos.) Sőt, nem egyszer tapasztaltam, amikor csak a számos csatornák műsorai foglalkoztatták Luxot, miként „szerkesztett” magának külön műsort, amelyben éppenséggel a sztori szétzúzására, látvánnyá szervezésére esett a hangsúly. Mert Lux úgy él benne korunk áradó vizualitásában, ahogyan a zenész minduntalan a világ zajaiból szűri ki magának annak hangzó szubsztanciáját. Maradjunk azonban a valóságos alkotói helyzetnél, maradjunk a kimerevített képnél.

Időről időre ráakad olyan képekre, amelyek a kompozíciós hangsúlyok között is kitűnnek állóképi jelentőségükkel, önállóságukkal, föl villan bennünk a képzőművészeti képpé transzponálhatóság lehetősége, és amit a látványszerkesztés hagyományosabb területéről átpakolt egy új médiumba, azt most visszavenni érez hajlandóságot, megjárátva a másik mediális közegben – úgy tartja – újabb aspektusok tapadhatnak hozzá, amelyek által festői (grafikai) közlésként is aktualizálhatók. Luxnak gondja van rá, hogy a hagyományos táblaképi forma ne fojthassa meg képbe kíváncszó monitoranyagát, így talált rá a zászlóra.

Azaz: ebből lett a monitorzászló – a maga laza tex-

tíliájával, a diáról fölnagyított és szitanyomással átvitt jeleivel, jelkötegeivel, amelyeket aztán egyedivé strukturálnak az ad hoc vagy kevésbé ad hoc beavatkozások (színek, foltok, újabb jelek, stb. fölvitele).

Luxról nyilatkozva már korábban is utaltam rá, gyanítok valami atavisztikus élményt a zászló forma alkalmazása mögött. Gyerekkorát, serdültebb ifjukorát nagyon is egyértelmű jelképekkel terhelt zászlók lengték be, amelyek csattogó fenyegetése elől menekülni is kényszerült. Talán egy kicsit emiatt is van, hogy a monitorzászlókon sosem jelennek meg azonosítható szimbólumok, sosem érzünk a jelképek mögött valós jelöltartományokat, Lux jelei megszabadultak kontextusi kötöttségeiktől, magukra öltötték a k v á z i szabadságát.

Zászlók, amelyeket mindössze egyetlen személy mutat föl, ámbár sosem azzal a szándékkal, hogy toborozzon is alájuk. (Leszámítva egy-egy kiállítás eseményét.)

Zászlók, amelyek ugyan nem lobognak, de nem is lógnak félárbócon.

Zászlók, amelyek minduntalan arról és csak arról

beszélnek, hogy alkotójuk a saját jeleivel tarkítja őket, hogy ezek a jelek természetük, eredetük különbözősége ellenére is egyneműek: egyszerűen Luxiak. Ugyanis az alkotói attitűd nagy valószínűséggel föltételez valamiféle egyneműséget – lettlegyen bár a világ teremtéséről vagy művészeti alkotómunkáról szó, amely utóbbi egy kicsit mindig mása az előbbinek. Azt gondolom, Lux összes zászlajáról leolvasható ez az egyneműség. Leolvasható a monitoron megmutatkozó képekről csakúgy. Mitöbb: onnét alapinformációnak tetszik. Hozzáfűzhetem: már nem is csupán az elmúlt évtizedre érvényes információnak, hanem egy lendületes, az aktualitásokra mindig fogékony, rendületlenül az új területek föltárására törekvő életműre, amelynek hangsúlyai mindinkább szemünk elé rajzolódnak.

Egy határozott művészi karakterrel egyetemben. Ez a karakter nem engedi, hogy a zászlók lobogókká is váljanak.

Műtárgyjegyzék

1. Kirakat (zászló) 120x128 cm szita-olaj, vászon
2. Kirakat „Pravda” 100x70 cm tempera, Pravda újság
3. Zászló, 190x90 cm szita-olaj, vászon
4. Zászló, 190x90 cm szita-olaj, vászon
5. Olajkép, 70x100 cm szita-olaj, vászon
6. Olajkép, 70x100 cm szita-olaj, vászon
7. Zászló, 210x180 cm szita-olaj, vászon
8. Zászló, 130x150 cm szita-olaj, vászon
9. Zászló, 180x160 cm szita-olaj, vászon
10. Zászló, 210x180 cm szita-olaj, vászon
11. Zászló, 210x180 cm szita-olaj, vászon
12. Zászló, 210x180 cm szita-olaj, vászon
13. Fotógrafika, 70x50 cm fotógrafika
14. Fotógrafika, 70x50 cm fotógrafika
15. Fotógrafika, 70x100 cm fotógrafika

16. Fotógrafika, 70x100 cm fotógrafika
17. Zászló, 70x100 cm szita-olaj, vászon
18. Zászló, 70x100 cm szita-olaj, vászon
19. Fotógrafika, 70x50 cm fotógrafika
20. Fotógrafika, 70x50 cm fotógrafika
21. Zászló, 70x100 cm szita-olaj, vászon
22. Zászló, 70x100 cm szita-olaj, vászon
23. „Monitorzászló”, 190x90 cm szita-olaj, vászon
24. „Monitorzászló”, 190x90 cm szita-olaj, vászon
25. „Monitorzászló”, 190x90 cm szita-olaj, vászon
26. Zászló, 210x180 cm szita-olaj, vászon
27. Fotógrafika, 70x100 cm fotógrafika
28. Zászló, 70x100 cm szita-olaj, vászon
29. Szitagrafika, 70x100 cm szérifrafika
30. Szitagrafika, 70x100 cm szérifrafika
31. Szitagrafika, 70x100 cm szérifrafika
32. Szitagrafika, 70x100 cm szérifrafika

Irodalom

1965. Prof. Günter Böhmer: „Künstlerportrait A. Lux” Stuttgart
1966-1967. Repertorium Artis (Guide Européen des Beaux-Arts, Monte-Carlo)
1975. WHO’S WHO IN THE ARTS, München
1977. Sik Csaba: „...minden kor művészete”, Győri Műcsarnok
1982. Fábíán László: Lux Antal munkáiról (Mozgó Világ, Budapest)
1983. Beke László: A LUX FILMEK 1981-1983.
1987. Hegyi Loránd: „Megjegyzések Lux Antal művészetéhez”
1991. Beate Streng: „Grossstadt als Inspiration” (Zeit Magazin)
1992. Új Magyarország Magazin: Exkluzív „Valami az agyban diktál”
1996. Sybille Weber: „Fort-Bewegung” (Mediagramm) ZKM-Gastkünstler, Karlsruhe

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, II. Nagybányai u. 25.

Életrajzi adatok

1944-ben született Szegeden
1963-68. A Magyar Képzőművészeti Főiskolán végezte tanulmányait
1970-84. A „Mozgó Világ” képzőművészeti szerkesztője
1970-73. Derkovits-ösztöndíj
1975-90. A Magyar Nemzeti Galéria GYIK Műhelyének vezetője
1984-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola Vizuális Nevelési Tanszékének vezetője
1987. Eötvös-ösztöndíj
1989. Római Akadémiai ösztöndíj
1991. Bonni ösztöndíj
1995-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola rektora

Fontosabb egyéni kiállítások

1968. Újpesti Mini Galéria, Budapest
1969. Fiatal Művészek Klubja, Budapest
1971. Madách Színház, Budapest
1973. Stúdió Galéria, Budapest
1974. Fiatal Művészek Klubja, Budapest
Művelődési Központ, Eger – Várnagy Ildikóval és Banga Ferencsel
1975. Helikon Galéria, Budapest (katalógus)
Magyar Intézet, Varsó – Schéner Mihállyal
Kultúrház, Tök – Várnagy Ildikóval
1976. Józsefvárosi Galéria, Budapest
Jókai Mór Művelődési Ház, Budaörs
1978. József Attila Könyvtár, Miskolc
Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtára, Szeged
Stúdió Galéria, Budapest (katalógus)

1979. Vármúzeum, Gyula – Banga Ferencsel
József Attila Könyvtár, Makó – Várnagy Ildikóval
New 57 Gallery, Edinburgh – Banga Ferencsel (katalógus)
1980. Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
(a Műhely-sorozatban)
Galerie Mensch, Hamburg
1983. Komáromi Kisgaléria, Komárom
FIÁK Galéria, Veszprém
1984. Műcsarnok, Győr
Ifjúsági és Úttörőház, Székesfehérvár
Sylvester János Könyvtár, Sárvár
1985. M Galéria, Budapest
1986. Műcsarnok, Budapest (katalógus)
1987. Fészek Művészklub, Budapest
Uitz Terem, Dunaújváros / Móra Ferenc Múzeum
Horváth Mihály utcai Képtára, Szeged (katalógus)
II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár,
Miskolc (katalógus)
Újpest Galéria, Budapest (katalógus)
Torhaus, Dortmund (katalógus)
1988. Bercsényi Miklós Általános Iskola, Szombathely
Megyei Könyvtár, Békéscsaba (katalógus)
Nógrádi Sándor Múzeum, Salgótarján
Újpest Galéria, Budapest
1989. Tikainojan Taidekoti, Vaasa
Palazzo Falconieri, Róma
Józsefvárosi Galéria, Budapest (katalógus)
1990. MKF Galériája, Helsinki
College of Art, Edinburgh
Kulturcentrum, Róma
Künstlerbahnhof, Darmstadt-Messel
1991. Aktív Art Galéria, Szentendre
Miskolci Galéria, Miskolc (katalógus)

- M'ediathic Galerie, Die Haus an der Redonie,
Bonn-Ilse Wegmannal
1992. AL Galerie Gerlinde Walz, Stuttgart (katalógus)
Városháza, Tallin
1993. Arte Fiera, Bologna/AL Galerie Gerlinde Walz
Stuttgart (katalógus)
Haus Ungarn, Stuttgart
Vigadó Galéria, Budapest
Indiana University, U.S.A.
Century Center, South Bend, U.S.A.
Salamon Torony, Visegrád
Fővárosi Művelődési Ház, Budapest
1994. Duna Múzeum, Esztergom
Haus Ungarn, Berlin

- AL Galerie, Gerlinde Walz, Stuttgart (katalógus)
„Litográfiák”, Balatonalmádi
1995. ARTE FIERA, Bologna (Gal. G. Walz)
Mestna Galerija, Ljubljana (Gal. G. Walz)
Körmendi Galéria, Budapest
„Litográfiák”
1996. Körmendi Galéria, Budapest „Rajzoló”
Csikász Galéria, Veszprém (kat.)
Glaskasten (Tornai Endrével) Leonberg
Kelet-Szlovákiai Múzeum, Kassa
XVII. Biennálé Nagydíjasának kiállítása
Mini Galéria, Miskolc (kat.)
Városi Kiállítóterem, Kazincbarcika (kat.)

Díjak

- 1969-76. F.M.S díjak. Többek között: Fővárosi
Tanács, M.K.SZ., Művelődési Minisztérium,
Művészeti Alap díjai
1973. Szocialista Kulturáért kitüntetés
1976. Munkácsy-díj
1979. Pro Urbe Zalaegerszeg
1981. Miskolci Grafikai Biennálé díja
„Szép könyv” illusztrációs díja
1982. „Szép könyv” illusztrációs díja
Makói művésztelep díja
Móra Kiadó illusztrációs nívódíja
1983. Miskolci Grafikai Biennálé díja
1986. Debreceni Tárlat díja
Szegedi Nyári Tárlat díja

- Salgótarjáni Rajzbiennálé nagydíja és a kritikusok díja
Nemzetközi Rajzbiennálé Akadémia díja, Rijeka
1987. „Szép könyv” illusztrációs díja
Művelődési Minisztérium kiállítási nívódíja
1988. Nemzetközi Festészeti Biennálé I. díj, Kassa
1989. Nemzetközi Csillag Alapítvány illusztrációs díja
Grafikai Biennálé díja
1990. Érdemes művész
Nemzetközi Európa-Ázsia Biennálé festészeti fődíja,
Ankara
1991. Krakkó-Katowice Nemzetközi Biennálé zsűri díja
Miskolci Grafikai Biennálé Nalors-díja
1992. Nemzetközi Grafikai Biennálé (Norvégia) ezüstérem
Alpok-Adria Nemzetközi Grafikai Biennálé, Grand
Prix, Ljubljana 1993. Miskolci Grafikai Biennálé, nagydíj

Szabados Árpád írásai és televíziós műsorai

- 1967-1971. Rajzolj velünk! Ifjúsági képzőművészeti műsor a
Magyar Televízióban
1972. Metszés és nyomtatás (Műhelytitkok)
(Corvina, Budapest 1972.)
1973. Az illusztráció
(Élet és Irodalom 1973/24, 25, 26; 4, 7, 3)

1974. Varázsolló. Gyermek képzőművészeti műsor
a Magyar Televízióban
Szabó Vladimir
(Művészet 1974/4, 17-19.)
Hat levél
(Kincskereső, 1974/2)
1976. A GYIK-műhelyről
(Pajtás, 1976. IV. 14., 7.)

- 1976., 1978., 1980. Játék a GYIK-műhelyben 1-10.
Képzőművészeti sorozat a Magyar Televízióban
1977. A zalaegerszegi játszótér
(Művészet, 1977/4, 25-27.)
A Nemzeti Galéria Ifjúsági műhelyének foglalkozásain...
(Múzeum és iskola, Jászkunság 1977/1-2, 56-61.)
1979. A GYIK-akcióról – tömondatokban
(In: Művészet '78, Corvina, Budapest 1979.)
1980. Réber
(Mozgó Világ, 1980/7, 87-90.)
Gőzgép a gumimatracon
(Mozgó Világ, 1980/9, 76-78.)
1981. Vallomások a könyvtárról. A lehetőségek kínálata
(Könyvtáros 1981/3, 167-168.)
Ujházi füttyürészik a télies őszben
a Budavári Palotában
(Mozgó Világ 1981/2, 92-93.)
Bukta
(Mozgó Világ 1981/3-4, 122-129.)
a-z
(Mozgó Világ 1981/7, hátsó borító)
Vagyunk-e, magyar grafikusok?
(Mozgó Világ 1981/9, 120-121.)
Én vagyok én... Veszely Ferencről, aki grafikus és
(Mozgó Világ 1981/11, 97.)
1982. Képzettisztítás Makón. Nyári művésztelep
(Mozgó Világ 1982/11, 10-11.)
a-z
(Mozgó Világ 1982/5, hátsó borító)
1984. Játsszóhely? Kérdezések
(In: A GYIK-műhely kiállítása, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest – katalógus)
1987. ...és rajzok – ... ÉS-rajzok
(Élet és Irodalom, 1987/12.)
Körkérdések
(Filmvilág, 1987/9, 52.)
1989. Jegyezgetések
(In: A GYIK-műhely évzáró kiállítása, Magyar Nemzeti Galéria, Budapest – katalógus)
1990. „Kedves Hantos”
(Hitel, 1990/22, 41.)
Bemutatjuk a képzőművészeti főiskolások grafikáit
(Élet és Irodalom, 1990. XII. 21., 25.)
1991. Kicsit szárazon. Koroncz Endre grafikai sorozatáról
(Hitel, 1991/10, 24-25.)
- 1994-1996. Hét színvilág I-XXXI.
(Képzőművészeti sorozat gyerekeknek a Magyar Televízióban)
Előszó-próba-nyomat
(XVIII. Országos Grafikai Biennálé kat.)

Irodalom

- Alexa Károly: c. n. (kiállításmegnyitó, 1984.)
(In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986. katalógus)
- Alexa Károly: c. n.
(In: Szabados Árpád grafikusművész kiállítása, Újpest Galéria 1987. katalógus, és In: Szabados Árpád kiállítása, Megyei Könyvtár, Békéscsaba 1988. katalógus)
- Alexa Károly: Árpád legújabb kiállítása – ezúttal Miskolcon
(Hitel, 1991/7, 28.)
- Aszódi Éva: Szabados Árpád
(Óvodai nevelés, 1985/2, 70-71.)
- Baló György: Beszélgetés Szabados Árpáddal a vizuális nevelés kérdéseiről
(Stúdió '84/35, Magyar Televízió, 1984. IX. 18.)
- Baló György: Szabados Árpád kiállítása a Műcsarnokban. Beszélgetés a művésszel a vizuális kultúráról
(Stúdió '86/4, Magyar Televízió, 1986. I. 28.)
- Bán András: VIII. Országos Grafikai Biennálé, Miskolc
(Palócföld, 1976/2, 25-26.)
- Beke László: c. n. (kiállításmegnyitó, 1969.)
(In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986. katalógus)
- Bojár Iván: Kiállításról kiállításra. Szabados Árpád
(Magyar Hírlap, 1973/113)

- Csapó György: Szabados Árpád tárlata
(Láttuk, hallottuk, Magyar Rádió, Petőfi 1976. I. 11.)
- Csorba Mária: Több műfajban
(Pesti Műsor, 1986/6, 69.)
- Csutorás Annamária: Szabados Árpád színes ceruzái
(Észak-Magyarország 1978/87)
- Viveca Dahl: Han vill bevara barns kau slighet
(Vasabladet 1987. VI. 17.)
- Peter De Francis: c. n.
(In: Banga-Szabados, New 57 Gallery, Edinburgh 1979. katalógus)
- Direkt und unbeschönigt. Ausstellung von Árpád Szabados in Messel
(Darmstadter Echo 1990. IX. 4.)
- Durkó Zsolt: c. n. (kiállításmegnyitó, 1973.)
(In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986.)
- F. A.: Látni jó
(Nők Lapja 1976. VI. 24., 18-19.)
- Fodor András: A könnyedség fegyelme
(Élet és Irodalom, 1974/27, 12.)
- Frank János: Bemutatjuk Szabados Árpádot
(Élet és Irodalom, 1972/41, 2.)
- Frank János: Metszés és nyomtatás. Jegyzetek egy könyvről
(Élet és Irodalom, 1973/17, 13.)
- Eward Gage: Printmakers observation
(The Scotsman, 1979. III. 19.)
- Géczi János: Szabad (versekké váló esszé Szabados Árpádról)
(Tiszatáj, 1993/9.)
- Géczi János: Szabados Árpád műveiről
(Napló, 1996. július 13.)
- Gellért Katalin: Szabados Árpád
(Könyvtáros, 1981/3, 166.)
- Gellért Katalin: Groteszk firkák
(Művészet, 1987/8, 24.)
- „Gausam, gausam” (Árpád Szabados)
(Darmstadter Nachrichten, 1990. IX.)
- Gyetvai Ágnes: Cseppben a tenger. Kortárs grafikusok
Makón
(Művészet, 1978/11, 3.)
- Gyetvai Ágnes: Szabados Árpád kiállítása a Műcsarnokban
(Magyar Nemzet, 1986/41.)
- Gyetvai Ágnes: Zwischen zwei Ufern
(In: Szabados, Torhaus, Dortmund 1987.)
- Hann Ferenc: Litográfia 1990.
(Hitel, 1990/9, 42.)
- Harangozó Márta: Érthető jelentés. Szabados Árpád
grafikái
(Esti Hírlap, 1986. II. 20.)
- Harangozó Márta: Szabados Árpád kiállítása. Stúdió Galéria
(Új Tükör, 1978/53, 4.)
- Martin Harms: Konst ar liv i koncentrat
(Vasabladet, 1987. VI.)
- Roland Held: Pflanzenphantasie
(Darmstadter Echo, 1990. IX. 14.)
- Horváth György: Hétköznapiak – csodák nélkül
(Tükör, 1976. X. 24., 28.)
- Horváth György: Két kiállítás
(Magyar Nemzet, 1975/298)
- Horváth György: Mozgás és cselekmény. Két kiállítás
(Magyar Nemzet, 1976/28)
- Germán Karginov: Fialat magyar grafikusok (kézirat, 1971.)
In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986.
katalógus)
- Kárpáti Andrea: Művészetpedagógusok. Szabados Árpád
(Gyermekműzsák, 1986/1, 16-17.)
- Keserü Katalin: Végleteket feloldó ironia.
Szabados Árpád festményei
(Kortárs, 1990/1, 143-148.)
- Kertbarát Magazin Galériája: Szabados Árpád
(Kertbarát Magazin, 1985/Ősz-Tél)
- Koczogh Ákos: Pályakezdők bemutatója. Szabados Árpád
(Szabad Föld, 1971/41, 9.)
- Krunák Emese: Új tendenciák a 70-es évek grafikájában
(Művészet, 1981/2, 18.)
- Kulturális ajánló
(Népszabadság, 1986. I. 20.)
- Künstler aus Ungarn stellt in Torhuas Dortmund
(Stadtzeitung, 1987. V. 9.)
- Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika
(Jelenkor, 1976/3, 254.)

- Láncz Sándor: Rajzkiállítás a Magyar Nemzeti Galériában
(Jelenkor, 1980/9, 822.)
- Lengyel Anna: Beszélgetés Szabados Árpáddal és
Várnagy Ildikóval
(Déli Krónika, Magyar Rádió, Kossuth 1976. V. 29.)
- I. I.: Kiállítási panoráma Szabados Árpád
(Művészet, 1981/1, 60.)
- Lóska Lajos: Grafikák kánikulában
(Művészet, 1980/11, 8.)
- Lóska Lajos: Makó '81. Grafikai művésztelep a fotó
bővületében
(Művészet, 1982/1, 46-49.)
- Lóska Lajos: Tények és lehetőségek. Grafika 1970-1980.
(Művészet, 1982/3, 7.)
- Lóska Lajos: Klasszikus firkák. Szabados Árpád kiállítása
(Művészet, 1986/6, 24-27.)
- Lóska Lajos: Tendenciák a 70-es évek magyar grafikájában
(Új Forrás, 1986/3, 62.)
- Lóska Lajos: The classical scribbles of Árpád Szabados
(The New Hungarian Quarterly 1986. No. 103, 216-218)
- Lóska Lajos: Jubileum után – számvetés előtt
(Művészet, 1987/2, 24-26.)
- Lóska Lajos: Rajz 90.
(Új Művészet, 1992/12, 61.)
- L. M.: Bőrben, szalagban
(Vasárnapi Hírek, 1993. IV. 18.)
- Losonci Miklós: Szabados Árpád grafikái
(Művészet, 1969/2, 42.)
- Losonci Miklós: Négy művész a közönség előtt.
Szabados Árpád új grafikái
(Pest Megyei Hírlap, 1976/17)
- Mányoki Endre: Az értelmezés szomorúsága
(Kortárs, 1994/3)
- Mészöly Miklós: Sugárzó eldöntetlenség
(Kortárs, 1986/5, 128-133.)
- S. Nagy Katalin: Műhelytitkokról
(Valóság, 1973/12, 101-104.)
- Nagy Zoltán: Three Graphic Artists – Győző Somogyi,
Tamás Kovács, Árpád Szabados
(The New Hungarian Quarterly, 1976. No. 63., 171-172.)
- Néray Katalin: A pluralizmus évtizede
(Művészet, 1980/10, 24.)
- P. H.: Graphic artists' show at the Budapest Studio Gallery
(Daily News, 1973. IV. 26.)
- B. Pálosi Judit: Szabados Árpád grafikái
(Művészet, 1973/4, 24-25.)
- Páskándi Géza: Szabados Árpád rajzai
(Új Forrás, 1976/2, 143-145.)
- Christiane Retzlaff: Emsig kreativer Austausch im Grünen
(Schleswiger Nachrichten, 1986. VIII. 7.)
- Rózsa Gyula: Grafika férfikorban. A X. Országos Grafikai
Biennálé Miskolcon
(Népszabadság, 1979/290.)

- Rózsa Gyula: Koncept és koncept. Maurer Dóra és Szabados Árpád kiállításáról
(Népszabadság, 1976/19.)
- Wolfgang H. Runge: Aus dem Fabkasten
(Darmstadter Echo, 1990. XII. 14.)
- Schéner Mihály: Beszélgetés Szabados Árpáddal
(Új Aurora, 1981/1, 55-58.)
- Sinkovits Péter: XX. századi kifestőkönyv.
Beszélgetés Szabados Árpáddal
(Művészet, 1987/11-12, 28-33.)
- B. Supka Magdolna: A Széchenyi-gondolat. Egy grafikai albumról
(Kortárs, 1989/6, 127.)
- Szabados Árpád művei a Stúdió Galériában
(Magyar Nemzet, 1973/101.)
- Szabados Árpád tárlata a Stúdió Galériában
(Láttuk, hallottuk, Magyar Rádió, Kossuth 1978. XII. 22.)
- Szabados Árpád kiállításáról
(Heves Megyei Népújság, 1986. III. 1.)
- Szabados Árpád kiállítása a Józsefvárosi Galériában
(Magyar Nemzet, 1989. IX. 14.)
- P. Szabó Ernő: Szabados Árpád kiállítása. Műcsarnok
(Új Tükör, 1986/10, 3.)
- Szakály Éva: Képzőművészet az iskolában.
Szabados Árpád kiállítása
(Vas Népe, 1988. V. 5.)
- Szamosi Ferenc: Bilder kommen zu ihm Recht.
Ausstellung von Árpád Szabados
(Budapester Rundschau, 1968. X. 11.)
- Szatmári Ilona: Beszélgetés Szabados Árpád kiállításáról
(Esti Magazin, Magyar Rádió, Kossuth 1978. XII. 6.)
- Szegő György: Műanyagnyulak
(Magyar Nemzet, 1991. V. 31.)
- Szegő György: Papírfal-firkák. Szabados Árpád kiállítása
(Művészet, 1993/9, 62-63.)
- Szemadám György: (H)arcképek. A Derkovits-körről
(Magyar Televízió, 1993. XII. 20.)
- P. Sz. J.: Gyöngykaláris. Szabados Árpád
(Népszabadság, 1993. IV. 30.)
- P. Szűcs Julianna: Szabados Árpád kiállítása
a Stúdió Galériában
(Népszabadság, 1973/103.)
- P. Szűcs Julianna: Magyar grafika – itt és most. Ellenpéldák
avagy az ironia lehetőségei
(Kritika, 1977/4, 8.)
- P. Szűcs Julianna: „Késelés nem akadály”
(Népszabadság, 1986/36.)
- Tandi Lajos: Erővonalak és hajszálerek. Kiállítási napló
(Délmagyarország, 1978/40.)
- Tandi Lajos: „Eldugult közlekedőedény”.
Szabados Árpád kiállításáról
(Délmagyarország, 1987. IV. 23.)
- Tasnádi Attila: Beszéljünk a fiatalokról
(Népszava, 1973. V. 4.)
- Tóth Ferenc: Napló. Radnóti grafikai pályázat
(Művészet, 1984/9, 64.)
- Török András: Művészek egy iskoláért
A zalai művésztelepről
(Zalai Hírlap, 1977. VI. 24.)
- Újházi Péter: c. n. (kiállításmegnyitó, 1984.)
(In: Szabados kiállítása, Műcsarnok, Budapest 1986.
katalógus)
- Ungar Szabados beeindruckt mit Formensprache
(Ruhr-Nachrichten, 1987. V. 9.)
- Timo Usikyła: Szabadoksen Kuursi vie grafikan
Maailmaan
(Vaasa, 1989. VII.)
- Vadas József: A grafikus meztelen
(Élet és Irodalom, 1980/42, 12.)
- Vadas József: Az új „újrealizmus” felé
(Élet és Irodalom, 1973/19, 12.)
- Vadas József: Belépés mindenkinek
(Élet és Irodalom, 1975/18, 13.)
- Vadas József: Szelíd grafikusok
(Élet és Irodalom, 1976/1, 12.)
- Vadas József: Zsonglőr a szakadék felett. Szabados Árpád
Műcsarnoki kiállításáról
(Élet és Irodalom, 1986/7, 13.)

Varga Zsuzsa: Szabados Árpád kiállítása
(Pedagógusok Lapja, 1969. V. 7.)

Várnagy Ildikó: Két történet 12 képben
(Fotó 1987/11, 494-495.)

Vinkó József: Beszélgetés Szabados Árpáddal
(Magyar Televízió, Stúdió '90/37, 1990. IX. 25.)

Wagner István: Rongysárkány a Várban
(Magyar Hírlap, 1976. VI. 10.)

Wagner István: Aranypaletta nélkül. Nemzetközi festészeti
fesztivál, (Magyar Hírlap, 1980/187.)

Wagner István: Csak játék?
Szabados Árpád rajzkiállítása
(Magyar Hírlap, 1975/327.)

Milan Zinaió: 3x3
(Dnevnik, 1995. január 27.)

Darinka Kladik: Fenomen akcijskega slikarstva
(Dnevnik, 1995. január 17.)

Elisabeth Rath: In der kunst gibtes nie nur eine wahrheit
(Salzburger nachrichten 1993. február 20.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, II. Nagybányai u. 25.

Rendezte és megnyitotta: Körner Éva művészettörténész

Életrajzi adatok

1952-ben született Budapesten

1976. diplomát szerez a Képzőművészeti Főiskolán

1990. a Képzőművészeti Főiskola tanára

Fontosabb egyéni kiállítások

1978. Bercsényi Kollégium, Budapest

1979. Stúdió Galéria, Budapest
MB Galéria, Miskolc

1983. Rabinec közös műterem, Budapest

1985. Artiforum, Galerie Schloss Löseck, Bovenden

1986. József Attila Könyvtár, Makó

1987. Budapest Galéria Lajos utcai kiállítóterme, Budapest
Velinszky László Ifjúsági Ház, Székesfehérvár

1991. Galeria Krzysztofor, Kraków

1992. Galerie IN SITU, Aalst
Knoll Galéria, Budapest

Galerie van den Berge, Goes

1993. Galerie Eugen Lendl, Graz
Galerie Knoll, Wien

1994. Galerie IN SITU, Aalst
Gallery János Gát, Carol Ross-szal, New York
Fővárosi Képtár, Kurt Benninggel, Budapest

1995. Villa Waldberta, Feldafing
Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár

Díjak

1991. Munkácsy-díj

Katalóguselőszó

(Székesfehérvár, Szent István Király Múzeum,
1995. No. 239.)

Sasvári Edit: Hülozoista festészet

Károlyi Zsigmond azoknak a radikális festőknek a rokona, akik a képet, mint tárgyat, a maga dologi viszonylataiban vizsgálva olyan párbeszédre invitálnak, melyből kiküszöbölődnek az irodalmi és ikonikus kódok fogódzói. Ez a XX. század végén felélesztett „érzéki dialógus” a kép és szemlélő bensőséges viszonyát feltételezi, és a képhez, mint a tapasztalat forrásához vezeti nézőjét. A festő számára pedig nem jelent kevesebbet, mint magát a festészetet, de mindenekelőtt saját festészetének lényegi kérdéseire vonatkozó kutatási metódust és a belőle fakadó alkotói gyakorlatot.

A kép tárggyá redukálódásának folyamatában kikerül-

hetetlen problémakör volt a fotó és a festészet kapcsolatának vizsgálata. Károlyi hasonlóan élhette meg a fotóval való találkozást, mint e médium születése óta az egyetemes festészetben bárki más. A nyolcvanas évek végétől készült képeinek fontos előzményeként tarthatjuk számon fotó/festményeit. A sötétkamrában „vakfestéssel” előhívott fotókompozíciók közegébe olyan elem került, melynek jelentőségét talán Roland Barthes-nak a fotóportréval kapcsolatos gondolatai világítják meg a legjobban: „... a kép otromba, változtathatatlan, konok (a társadalom éppen ezért támaszkodik rá), az „énem” pedig finom, árnyalt,

összetett, illékony, nem nyugszik szokott határain belül, akár a ludion.” A festéssel előhívott és ugyanabban a dimenzióban az exponálással korábban már rögzített, éppen a festői gesztus által előhívódó kép egymást kioltó semleges állapota lehetett az a holtpont, egyben kiindulópont, ahol Károlyi sajátos festői meditációja elkezdődött.

E művekben, a fotó/festményeken megjelenő állványzatok deszkakonstrukciója és a velük metsződő ecsetvonások együttes hatása a földkéreg tektonikus mozgását mutató képekkel rokon reliefhatást idézett elő, ahol valami elementáris, mélyben munkáló erő rajzolja, rendezi át a megszokott viszonylatokat.

Legújabb, 1995-ben készült képei, megnövekedett vastagságuk révén a fal függőlegességéből szinte dobozszerűen kiemelkednek, mintha a kép és a hordozója, a tárgy és a kép felületén: a „homlokzaton” felerősödő gesztusok síkjának határozott és egyértelmű elkülönítése lenne a cél. A homlokzat síkjáról a vakkeret oldalaira is kifutó festett felületek ugyanakkor a kép dimenzióit, az

alig mozduló síkok plasztikai értékeit erősítik. A szimultán módon egymás mellett működő különböző térérzetek egymást kölcsönösen meghatározó viszonyai a kubista-elv jegyében követhetők nyomon (via negativa: ahogy egy barokk templombelső egyetlen nézőpontból befoghatatlan és felfoghatatlan). A festmény térélményének kibontakoztatására talán a legalkalmasabb kiállítási módjának pontos meghatározása lehet – mint a művésztől származó, a nézőnek szóló instrukció –, hiszen a térbe helyezés, a megvilágítás, a fény-árnyék hatások és a képek felületi rendszerének bonyolult összjátéka így, együttesen képes az egyébként látens módon rejtőző struktúrák megmutatására.

A fundamentalista festészet fontosnak tartja a szín primátusát, Károlyi számára azonban – ahogy azt már a korábbi festményeknél is tapasztalhattuk – mégsem a jelentéssel bíró szín az elsődleges. Munkáin, mint a kerék a földúton, a festékmassza káoszában karakteresen utat kereső ecsetnyom az, amely „kósza individualitásként, statisztika-szerepben” tör célja felé, kitérő irányok rendszerét rajzolva.

Műtárgyjegyzék

1. 50x70-es kék képek IV., 1991. olaj-vászon 50x70 cm
2. 50x70-es kék képek V., 1991. olaj-vászon 50x70 cm
3. Kettős-képek I., 1992. olaj-vászon 113,5x33 cm
4. Kettős-képek II., 1992. olaj-vászon 111x32 cm
5. Kettős-képek III., 1992. olaj-vászon 114x33 cm
6. 70x70-es képek 2., 1991-92. olaj-vászon 70x70 cm
7. 70x70-es képek 3., 1992. olaj-vászon 70x70 cm
8. 70x70-es képek 6., 1992. olaj-vászon 70x70 cm
9. 70x70-es képek 7., 1992. olaj-vászon 70x70 cm
10. 70x70-es képek 8., 1992. olaj-vászon 70x70 cm
11. 70x70-es képek 9., 1992. olaj-vászon 70x70 cm
12. 3-ik 30x30-as festmény, 1993. olaj-vászon 30x30 cm
13. 6-ik 30x30-as festmény, 1993. olaj-vászon 30x30 cm
14. Festmény B-Bp/20., 1993. olaj-vászon 100x40 cm
15. Okker-keretes kép, 1993. olaj-vászon 90x50 cm

16. Festmény W/7., 1993. olaj-vászon 115x50 cm
17. Festmény W/10., 1993. olaj-vászon 40x40 cm
18. Festmény W/11., 1993. olaj-vászon 40x50 cm
19. Narancsos kép, 1993-94. olaj-vászon 35x35 cm
20. Zöldes-szürke kép, 1993-94. olaj-vászon 35x35 cm
21. Barna háttérű kép, 1993. olaj-vászon 90x50 cm
22. Sárga szürkén, 1994. olaj-vászon 70x45 cm
23. Festmény (H/3), 1994. olaj-vászon 100x40 cm
24. Festmény (H/4), 1994. olaj-vászon 100x40 cm
25. Sárga festmény, 1994. olaj-vászon 90x50 cm
26. Vörös háttérű festmény, 1994. olaj-vászon 90x50 cm
27. Barna narancs alapon, 1994. olaj-vászon 95x45 cm
28. Zöld sárga alapon, 1994. olaj-vászon 95x45 cm
29. Kék kép, 1994. olaj-vászon 90x55 cm
30. Zöld kép, 1994. olaj-vászon 90x40 cm

31. Szürke kép, 1994-95. olaj-vászon 100x40 cm
32. Festmény 1/60x50 cm, 1994-95. olaj-vászon 60x50 cm
33. Festmény 2/60x50 cm, 1995. olaj-vászon 60x50 cm
34. Festmény 3/60x50 cm, 1995. olaj-vászon 60x50 cm
35. BF 50x40 cm, 1995. olaj-vászon 50x40 cm
36. ZK 50x40 cm, 1995. olaj-vászon 50x40 cm
37. Festmény 1/60x30 cm, 1995. olaj-vászon 60x30 cm

38. Festmény 2/60x30 cm, 1995. olaj-vászon 60x30 cm
39. Festmény 3/60x30 cm, 1995. olaj-vászon 60x30 cm
40. Zöld kép, 1995. olaj-vászon 40x30 cm
41. Kék kép, 1995. olaj-vászon 44x30 cm
42. KSZK, 1995. olaj-vászon 45x30 cm
43. VLSZ, 1995. olaj-vászon 44x30 cm
44. VWF, 1995. olaj-vászon 40x30 cm

Irodalom

- Beke László: K. ZS. – a jelenlét mint utópia
(In: Mozgó Világ, 1979. 1. sz.)
- Jan Hoet: 6 Hongaarse Kunstenaars
(Museum van Hedendaagse Kunst, Stadt Gent, 1980.)
- Joachim Diederchs: Artistes de Hongrie
(In: +-o. VIII/32-33. 1981. mai)
- : Katalógusszöveg K. Zs-ról
(In: Catalogue of the Collection, Museum van Hedendaags
Kunst, Gent. Société des Exposition du Palais des Beaux-
Arts, Bruxelles 1982. pp. 302-305.)
- Pek Tangram: Malerei als Malerei
(In: Göttinger Tageblatt, 1985. október 19-20. No. 244.)
- Hajdu István: K. Zs. realizmusa
(In: Művészet, 1987. 4. sz.)
- Hajdu István: Cím nélkül
(In: Magyar Nemzet, 1987. június 3.)
- Beke László: Idővonatokozások
(In: Kortárs, 1987. július XXXI/7.)
- Szőke Annamária: Malarstwo wegierskie w Szczecinie.
Zs. K. i Gábor Roskó (katalógusszöveg, 1987.)
- Lóska Lajos: From plane constructivism to eclecticism
(Imre Bak and Zs. K.)
(The New Hungarian Quarterly XXIX/109., 1988.)
- Kelényi Béla: A labirintus egyenes közepében
(A Lap, Polisz, 1988.)

- Antal István: Zs. K. poeta textury
(In: Sztuka, 1989. No. 2.)
- Skreiner Wilfrid: Zs. K.
(In: XXIV. Internationale Malerwochen in der Steiermark.
Neue Galerie am Landesmuseum Johanneum, Graz, Katalógusban, 1989.)
- Hajdu István: K. Zs. In: Les ateliers de Budapest
(Paris, 1990. Ed. Enrico Navarra, 24. o.p.)
- De Nys, Jan: bevezető szöveg, In: katalogus, Galerie Knoll, 1993.
- Sebők Zoltán: Komplex egyszerűség.
Complex Simplicity. In: katalogus, Galerie Knoll, 1993.
- Borchhardt-Birbaumer, Brigitte: Abstrakte
Malerei und Relief. In: Wiener Zeitung, 1993. Juli 8.
- Fitz Péter: A festés időutazás is. (Interjú)
In: Balkon, 1994. 2.sz.p.16-20.
u.a. angolul: Paiting is also a journey in time.
(P. Fitz talks with Zs. K.) In: Balkon, 1994/3.p.17-21.
- Bauwelinck, Bert: Zs. Károlyi in Aalst. Schilderen is jezelf ontmoeten. In:
Gazet van Antwerpen, 1994. 2/3.
- Fabényi Julia-Konkoly Gyula: A program és a látvány ambivalenciája.
Die Ambivalenz des Programms und des Sichtbaren.
In: Kurt Benning és K. Zs., Fővárosi Képtár és Goethe-Institut, Budapest, katalógus, 1994.
- Kovács Ágnes: katalógusszöveg. In: Kurt Benning és K. Zs.

Knapp, Gottfried: Gyakorlatok térben és időben.

Exerzitien in Raum und Zeit.

In: Kurt Benning és K. Zs.

Földényi F. László: A látvány ideája. In: Balkon, 1994. 6.sz.

Goebel, Anne: Die Weite im kleinen Viereck.

Süddeutsche Zeitung, No 219. 22. Sept. 1995.

Pernecky Géza: Megtaláltuk K. Zs-t!

(In: Balkon, 1995. 10/11. sz.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, II. Nagybányai u. 25.

Rendezte és megnyitotta: Körner Éva művészettörténész

Életrajzi adatok

1931-ben született Budapesten

1949-61. művészeti tanulmányok a budapesti, bécsi és oslói akadémiákon. Időközben művészettörténeti tanulmányok Budapesten, graduált művészettörténész

1948-50. vendéghallgató a Budapesti Képzőművészeti Főiskolán, mestere Domanovszky Endre

1949-50. Gráber Margit mellett dolgozik

1950-55. művészettörténetet tanul az ELTE Bölcsészettudományi Karán

1955-56. vendéghallgató az Iparművészeti Főiskolán

1957-58. a Bécsi Akademie der Bildenden Künste növendéke, mestere Rudin Anderson

1958-59. mestere Sergius Kauser

1959-61. az Oslo-i Kunstakademie növendéke, mestere Alexander Schultz

Az ötvenes évek végétől vesz részt kiállításokon és állít ki önállóan Ausztriában, Svájcban, Hollandiában, Franciaországban és Norvégiában

1988 óta Magyarországon is kiállít

Fontosabb egyéni kiállítások

1960. Centre Culturel Franco-Hongrois, Paris

1962. Galerie Musimann, Zürich

1985. Stavanger Kunstforening

1988. Újpest Galéria, Budapest

1990. Szombathelyi Képtár – retrospektív kiállítás

1992. Collegium Hungaricum, Wien

1993. Stavanger Kunstforening, Norvégia

Vasarely Múzeum, Budapest

Műtárgyjegyzék

1. Ecset emóciók I., 1963. acryl-karton 65x50 cm
2. Ecset emóciók II., 1963. acryl-karton 65x50 cm
3. Ecset emóciók III., 1963. acryl-karton 65x50 cm
4. Ecset emóciók IV., 1963. acryl-karton 65x50 cm
5. Ecset emóciók V., 1963. acryl-karton 65x50 cm
6. Ecset emóciók VI., 1963. acryl-karton 65x50 cm
7. Ecset emóciók VII., 1963. acryl-karton 65x50 cm
8. Ecset emóciók VIII., 1963. acryl-karton 65x50 cm
9. Superficies VI., 1967. olaj-vászon 66x49 cm
10. Laokoon variációk I., 1972. olaj-vászon 100x66 cm
11. Laokoon variációk II., 1972. olaj-vászon 100x66 cm
12. Figurák és figurációk II., 1965. olaj-vászon 105x48 cm
13. Zuhanás I., 1966. olaj-farost 90x90 cm
14. Zuhanás II., 1966. olaj-farost 90x61 cm
15. Zuhanás III., 1966. olaj-farost 90x61 cm

16. Figurák és figurációk III., 1965. olaj-vászon 120x50 cm
17. Michelangeleszk variációk I., 1971. olaj-vászon 100x65 cm
18. Antik éremmotívumok I., 1974. acryl-papír 50x70 cm
19. Antik éremmotívumok II., 1974. acryl-papír 50x70 cm
20. Antik éremmotívumok III., 1974. acryl-papír 50x70 cm
21. Michelangeleszk variációk IV. olaj-vászon 89x66 cm
22. Superficies I., 1966. olaj-vászon 66x100 cm
23. Festékfelületek I., 1962. guache-papír 65x50 cm
24. Festékfelületek II., 1962. guache-papír 65x50 cm
25. Festékfelületek III., 1962. guache-papír 65x50 cm
26. Festékfelületek IV., 1962. guache-papír 65x50 cm
27. Superficies I., 1966. olaj-vászon 66x100 cm
28. Superficies II., 1966. olaj-vászon 66x100 cm

Művei közgyűjteményekben

Magyar Nemzeti Galéria, Budapest
Szépművészeti Múzeum, Budapest
Szombathelyi Képtár

Helye: Körmendi Galéria Budapest – Csontváry Terem

Budapest, V. Vörösmarty tér 1.

Megnyitotta: Sturcz János művészettörténész

Kiállító művészek névsora

Kamegawa Hideki

Kobayashi Kai

A. Nagy Gábor

Nyíri Géza

Tisztelt hölgyeim és uraim!

Négy fiatal, két igen távoli kultúrából induló, de egy mester – Tölg-Molnár Zoltán – irányításával dolgozó festő állítja ki műveit most közösen. A két japán hallgató bár szorosan kötődik saját tradíciójához, már hazájában is a modern nyugati festészet nyelvét tanulta, míg a két magyar szabadon mozog az európai és az amerikai kortárs festészet dialektikusai között. Koruknál és helyzetüknél fogva közös bennük a különböző alkotói eljárások, stílusok hol szisztematikus, hol improvizatív kipróbálása, variálása. A két magyar művész egy egyéni leg kitalált szisztémát, posztkonceptuális alkotói módszert ütköztet egy játékosabb variációs eljárással, a geometrikus absztrakciót a geszturálissal ellenpontoszva. A japánok nem szisztémát, hanem lírai, improvizatív eszközöket alkalmaznak.

Kobayashi Kai egy, az egész képfelületet beborító, motívumokat variáló-halmazó festői eljárást alkalmaz. Az ő jelei – saját tradíciójából fakadóan is – aprólékos, rajzibb jellegűek, a formák léptéke, hangsúlya jóval visszafogottabb, mint harsányabb magyar kollégáié. Mindenféle előzetes racionális terv vagy szisztéma nélkül, pillanatnyi érzéseit követve, improvizatív, szinte egy pók módjára szövi be festményei felületét sorokban ismétlődő, egymásba áramló apró jelekkel. Ez az egymásmellé sorolás a japán írásra emlékeztet. Nem a nyugati gondolkodásmódra jellemző nagyobb, racio-

nálisan kigondolt, átfogó-általánosító kompozícióban gondolkodik, lírai rózsaszín és kék tónusokkal festett kisebb négyszögeit, gomolygó formáit a vászon nagyobb négyszögébe írja be.

Technikája is jóval oldottabb, folyékonyabb, mint Nyíry vagy Nagy keményebb, geometrikusabb formálásmódja. Bár olajat használ, de azt nagyon hígán alkalmazza, így szinte temperaszerű hatásokat ér el, s ezért sokkal nagyobb a szerepe a lágy festői, fakturális, érzelmi hatásoknak és a személyes kézjegyeknek.

Kamegawa Hideki hosszabb ideje tanul Magyarországon, az európai modern festészet eszközeivel alkot, s nem törekszik semmilyen archaizálásra, vagy direkt japános hatásokra. Mégis érzékenyen illeszkedik saját festői tradíciójába, s tudatosan törekszik a japán festészeti hagyomány folttechnikájának továbbvitelére.

Lírai absztrakciójának kiindulási pontja a japán táj, a kék vízű csatornákkal rekeszszománcszerűen felosztott rizsföldek. Így ő is egy részben szabályos, Klee mágikus négyzeteit idéző hálót von a dús vegetációra, amelyből csak néhol villannak ki talán a nap vízen felvillanó reflexeit idéző, mélyvörös és aranyfoltok. Ez utóbbiakat megintcsak a hagyományhoz kötődően aranyfüstlapocskák applikációjával hozza létre, ám a foltok körvonalait nyitottan hagyja, kicsit tépetten, festőien alkalmazza. Más művein, bár megőrzi a táj horizontális hangsúlyait és a természet hangulatát, távolabb lép a konkrét

tájébrázolástól és általában két szín (legtöbbször a vörös-zöld és a kék-sárga) ellentétére épülő vízszintes sorokba, mintákba vagy kicsit Jasper Johns késői képeire emlékeztető geometrikus, mozaikszerűen összekapcsolódó színlapocskákba rendezi felületeit.

Személyes, a természettel, de egész környezetével mélyen átélt kapcsolatot mutató alkotásaiban rendkívül kultúrált festőiségben egyesíti a japán hagyomány természetsszemléletét, meditatív, transzcendens megközelítésmódját és az európai nonfigurativitás lírai irányát.

Nyíry Géza Modelleinek kiindulási pontja a minimalizmustól, De Stijltől örökölt rácsstruktúra, amely a kép egyenletes erőterű, „all over” alapját képezi, s ezt tölti fel a következő rétegekben először a komputergrafikák roncsolt négyszögeiből építkező megtört struktúrákkal, majd a legfelső rétegben gesztusszerű, „absztrakt expresszionista” pöttyökkel és ecsetvonásokkal. Képein a rácsba beírt szigorúan geometrikus alapjeleket egymáson elforgatja, elbillenti, s ezzel a szigorú, egzakt, racionális rendet spontán, intuitív, játékos formavilággal ellensúlyozza; mintegy saját képességeit tesztelve. Az alap szigorú, Vantongerloora emlékeztető raszterét játékosan körülírja egy egyéni kézjegyet hordozó labirintus vagy fonalgombolyagszerű formációval, amely újabb képein monokróm felületekkel szegül szembe és csúcspontok segítségével erősödő plaszticitást, önálló illúzionisztikus jelleget kap. A geometrikus és organikus elemekből építkező „kígyó”, mintha Keith Haring „spagetti”-figuráinak végtelenített változata lenne, de olyan is ez a labirintusszerű szövevény, mintha korábbi képeinek egy-egy részletét számítógéppel nagyította volna fel. A komputeres alkotási-manőverezési mód rejtetten, de egészében is meghatározó látszólag frivol képstruktúrájában. Szabályos vagy dekonstruált geometrikus formáit, azok színeit, elosztását ugyanis számítógéppel tervezi meg, de a festés további, már kézzel kivitelezett fázisaiban is jelen van a komputeres formavilág és gondolkodásmód, számítógépes effektekre emlékeztető formáiban, azok szabad, könnyed var-

iálásában, elforgatásában, felnagyításában, a vírus roncsolt formációkhoz hasonló geometrikus töredékek alkalmazásában.

Nyíry Géza az egymás fölé helyezett rácsokkal egy átláthatatlanul komplex szimultán és ellentétes mozgásokkal, vibrációkkal feltöltött illúzionisztikus teret hoz létre, s egy olyan kígyózó kábelekből, gőzfelhőket okádó légkondicionáló csövekből összefonódó nagyvárosi dzsungelt idéz, amelyet pl. A. Parker Brazil című filmjéből, vagy Peter Halley festményeiből ismerhetünk. Ám nála a labirintus elveszíti ördögi-alvilági vonásait, s életerőtől duzzadó dekorativitással, derűvel áll nézője elé. Nyíry a legkülönbözőbb festői eljárásokat (hűvös, geometrikus absztrakció, gesztus, graffiti, stencil, monokromia, komputermanipuláció) és a legkülönbözőbb stílusok (pattern painting, minimalizmus, De Stijl), de leginkább az amerikai újabsztrakció, Halley és Taaffe geometrikus mintafestészetének nyelvi elemeit egyesíti jóértelmű gátlástalansággal, élénk neon-színekkel, játékosan variálva az idézeteket.

Nem kevésbé bátor, skrupulusok nélküli alkotás jellemzi Nagy Gábort, aki szintén egy megpörgetett, dekonstruált szisztémából indul ki, ám erősebben konceptuális, meditatívabb jelleget mutat és klasszikusabb, romantikusabb festői nyelvet használ. Míg Nyírynél a komputerrel való vizuális gondolkodás, Nagy Gábornál a zenei alakítás, azon belül is elsősorban a monotónián, ismétlésen alapuló repetitív-minimalista formálásmód a meghatározó. Az ő szisztémájának kiindulási pontját is egy kép széttördelésével, két geometrikus alapforma átmetszésével létrehozott alakzattöredékek adják. Négy négyyszögű elemét ugyanis egy korábbi festményének téglalapjával elmetstett, a téglalapba beleírt háromszög „leeső” oldalsávjai adják. Ezt a négy jelet kapcsolja azután össze, hol szisztematikusan, hol szabadabb, intuitív módon, szinte kottaszerűen olvasható modulációs sorokba. Zenei jellegű kompozíciójában a kis alapjelek képezik az alapritmust, vagy alaptémát, míg a nagyobb csoportosítások fejtik ki, variálják ennek az alapidallamnak a szekvenciáit. A négy négyyszög átláthatatlanul

rejtve, titokzatosan kapcsolódik egybe, az összetartozó elemek tere nyitott, ráadásul fizikailag is azonos a befogadó terével. Bár nem képezik egy hagyományos festmény zárt terét, a néző képzeletben az elmetszett formák köré gondolhat egy szabályos, befoglaló négyszöget, helyreállítva egy nagyobb lerombolt, roncsolt kép terét. Így vizuálisan két kép és tér van jelen egyszerre, ám mindkettő csak töredékesen, önmaga hiányát is jelezve. Az elemek mérete, csoportosítása mindig az adott kiállítási tér fizikai dimenziójához, hangulatához idomul, ily módon a művész nemcsak hogy aktivizálja, a kreatív tér- és képteremtésbe bevonja

a látogatót, hanem összekeveri, megpörgeti a valóságos és a virtuális tér viszonyát, egyesíti őket, s ezzel egy illuminatív, elvarázsolt lelkiállapotot és teret teremtet. Ezt a szürrealisztikus alaphatást csak erősíti a négyszögek érzéki, oldott, mélységeket sejtető, mélytengeri vagy misztikus erdei hangulatokat, asszociációkat beindító, puha, romantikus folthatásokat hordozó türkizes-kékesszöldes festése, amely testszerűvé teszi őket.

Bár a négy művész egymást inspiráló találkozási csak rövid ideig tartott, s alkalmi jellegű, kívánom, hogy a barátságukat ezen kiállítással is megerősítő négy művész kapcsolata a továbbiakban is fennmaradjon.

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, II. Nagybányai u. 25.
Rendezte és megnyitotta: Sík Csaba

MATZON ÁKOS festőművész

Életrajzi adatok

Matzon Ákos festőművész, építész-tanár. Született 1945-ben Budapesten. Az 1980-as évektől foglalkozik intenzíven, hivatásszerűen a képzőművészettel. Mesterének Konok Tamást vallja. Munkásságára az egyes műfajok határain mozgó – architekturális festészet –, szintetikus gondolkodás jellemző. Erősen redukált, elvont, gondolati terek szerkezetét, dinamikáját, szín és formakapcsolatait kutatja, ábrázolja eredetien tiszta módon. Több művészeti közösségnek tagja:

- Szentendrei Műhely Galéria Egyesület
- Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete
- Magyar Festők Társasága
- Fény Árnyék Művészeti Egyesület
- Nemzetközi MADI Trásaság
- Magyarországi Német Írók és Művészek Egyesülete (VUDAK)
- Die Künstlergilde e.V., Esslingen, Deutschland

Művei hazai és külföldi magán- és közgyűjteményekben találhatók.

Sík Csaba
Szuverének

Matzon Ákos festőművész és Ézsiás István szobrászművész kiállításának megnyitójára

A művészet nagy korszakai, a romantika, gótika, s a többi, mind világmagyarázatként, mind stílusként pontosan meghatározhatók. Századunk művészete aligha, hiszen az is kétséges, elnevezésének: „modern”, van-e értelme? Körvonalai csak szélsőségeinek bizonyosak. Duchamp következetes gondolkodással definíciókig

Fontosabb egyéni kiállítások

- 1990. Xantus János Múzeum, Győr
- 1991. Rakpart Galéria, Budapest
- 1992. Ballantines Club Galéria, Budapest
Német Kereskedelmi Kamara, Budapest
Marcibányi Művelődési Központ, Budapest
(Matzon Frigyes szobrászművésszel)
Galeria „G”, Judenburg (Austria)
Hotel HYATT Atrium Galéria, Budapest
- 1994. Kastély Galéria, Szirák
- 1995. Art Expo, Budapest (Ézsiás István szobrászművésszel)
Műcsarnok, Győr
Szín-Folt Galéria, Kaposvár
Német Nagykövetség, Budapest
- 1996. Körmendi Galéria, Budapest
(Ézsiás István szobrászművésszel)
Nagy Gyula Városi Galéria, Várpalota
(Matzon Frigyes szobrászművésszel)

jutott el, önmagát határozta meg művészként, művészetként pedig azt az asszociációs kapcsolatot, amely egy kész tárgyat megfoszt funkciójától, s az általa elképzelt negyedik dimenzióba helyezi át. Ha a koncept művészre gondolunk, aki gödröt ásott és anyatejet öntögetett bele, megnézzük Jeff Koonsnak a közönségre Ciccioletti ábrázoló porcelánszobrát, mint másik végletet, a legrosszabb 19. századot lepipáló idiotizmus, giccs tolakszik elénk. És milyen hosszú sorban!

Két évvel azelőtt, hogy Duchamp transzmutálta a biciklikereket és a fogast, 1911-ben Karinthy megjelen-

tette a Nyugatban „Nihil” című versét. Különös vers, ellentétesebb forma és közlés nehezen képzelhető el. Mintája a 19. századi helyzetdal, nekem a „Megy a juhász számaron” című örökbecsűt juttatja eszembe. A költő meglátogatja volt szeretőjét, majd kilépve az utcára belebotlik Bíró barátjába, aki pöntyög valamit a neoimpresszionizmusról, mire Karinthy – némiképp oktatóan – kifejti, mit gondol ő a művészetről (úgy kellene ejtenem, hogy érezzék az „m” valóban kicsi).

*A művészetnek ne legyenek korlátai –
Se ütem, se vonal, se szín.*

*Vagyis az a művészet, amit az ember gondol,
És ha nem gondol semmit, az is művészet –
És ha csak érez valamit, az is művészet
És ha neked nem, hát nekem.*

*És ha neked ez nem képez művészetet
Kedves Ernő: hát akkor nem művészet –
Nem is az a fontos, hogy művészet-e
vagy sem; – nem az a fontos.*

*És ha ez nem művészet: hát nem az,
De akkor nem is kell művészet –
Mert az a fontos, hogy figyeljenek
Az emberek és jól érezzék magukat.*

Népies zsánert tréfás fordulattal, vagy erkölcsi tanulsággal szokás befejezni; nem így Karinthy. Ám, ha nem is erkölcsi, de jogos intellektuális tanulságnak értelmezük a vers zárását, mi is juthatunk arra a kétségbeesett elhatározásra, mint ő:

*Ja igaz; a lépcsőházból lejövet
(még ott, volt szeretőmnél) arra gondoltam,
Hogy most meg kellene dögölni
És kiöltetni a nyelvemet*

Rettenetes látomás a művész, a művészet eszázadi sorsáról, állapotáról; sosem olvastam modern esztétikát

merészebbet, pontosabbat, talán Cage mert ennyire következetes lenni. Két kulcsszó azonban hiányzik a versből, bár megírásakor mindkettőt emlegették már: a „forradalmi” és az „új”.

A művészettörténet általában a konstruktivizmust tekintti forradalminak, mert világmagyarázat számba menő jeleket alkalmazott, amelyeket magyaráztak úgy, mint egy forradalom utáni, üdvözült társadalomnak adott, a közösség számára nélkülözhetetlen tanácsokat. Ám Malevicsnek, Mondriannak ez sosem jutott eszébe, metafizikai, teológiai, mindenek előtt festői kategóriákban gondolkodtak, képeik költői vallomással felérő textúrája elegendő cáfolata minden gyakorlati üzenetnek.

A diktatúrák véglegessé tették a társadalmi-politikai szféra és a művészeti szféra különbségét. A forradalmi művészeti értelemben Picasso egyik kubista csendéletén a festett szeg. Bizonyos nézőpontból jól látható perspektívája van: a szétszedett formákat és színeket egységbe, a művészet konceptuális értelmezésének megfelelő szerkezetbe rendezi; egyik vonal vonzza a másikat, s ahol a vonzás kifejti minden erejét, a vonalak ívbe hajlanak, a forma megváltozik. A művészet időbeli előzményeivel nem veszítheti el a kapcsolatot; talán azt nevezhetjük modern műnek, amelynek a történet egész kontextusában értelme van. Ézsiás Istvánnak és Matzon Ákosnak a káoszt már nem kell produkálnia, mert itt van bennünk, körülöttünk; a formát, a konstrukciót annál inkább. A művészet a század elején kaland volt és rend, ma inkább a rendteremtés kalandja; kiállított munkáik tanúsítják, hogy tevékenységük részese ennek.

Másik kulcsszó az „új”, kitüntetés, a legnagyobb amit manapság művész nyakába akaszthatnak. Azonban mióta kizárólagosként divatba jött azonos az értékkel, ha minőségét nem is bizonyította még, esetleg nem is volt ideje bizonyítani. Ennek következtében mind az új, mind az érték fogalma bizonytalanná vált, ráadásul mindkettőt össze nem hasonlítható dolgokra alkalmazzák.

Áj „Az Avignoni kisasszonyok”, a szegény Vito akciója, aki egy New York-i galériában az álpadló alá bújva

meggyújtotta a fanszörét. A művészetnek valóban ne legyenek korlátai, de annyi igen, hogy aki nem művész, ne férjen közéjük. Ézsiás és Matzon személyiségükhöz, tehetségükhöz, természetükhöz illő szabadsággal alakítják a maguk világát, s ott teremtenek rendet, ahol hiánya fájdalmas lenne, ahol másnak nincs helye. Ha madártávlatból tekintünk korunk művészetére, Karinthynál óvatosabban, tudva azt, amit ő nem tudhatott: mi lesz a következménye annak, ha a nem gondolkodás is művészet már, nevezhetném esztétikai szabályokat felrugó, ám java természetében mégis esztétikus rosszkedvnek, akár a veszteségérzés teljességének. Matzon és Ézsiás mintha az ellenkezőjéről akarna meg-

győzni. A látható képek, plasztikák nem olyanok mint, hanem olyanok; tehát szuverének, esztétikai hitelük van. Közük van az előzményekhez csakúgy, mint példa értékű kortársi törekvésekhez; a művészet legfontosabb tárgya a művészet, tehát ha valaki gondolatait egyenesekkel, szögekkel, geometriai alakzatokkal, konstruktív szerkezettel véli kifejezhetőnek, miért zárkózna el attól, hogy akár a századelő, akár a jelen mestereire emlékeztessen, olyanra, aki nem lehet köztük, mint Csiky, olyanra, aki itt van, mint konok Tamás, Deim Pál?! A teremtett rend igényére, amit e munkák valóssá tesznek, úgy gondolom, sokunknak szüksége van.

Talán kicsit jobban is érezzük magunkat általuk.

Műtárgyjegyzék

1. Titkos Akta 1., vegyes technika 56x38 cm
2. Titkos Akta 2., vegyes technika 56x38 cm
3. Titkos Akta 3., vegyes technika 56x38 cm
4. Titkos Akta 4., vegyes technika 56x38 cm
5. Titkos Akta 5., vegyes technika 56x38 cm
6. Titkos Akta 6., vegyes technika 56x38 cm
7. És Fehérek, vegyes technika 70x40 cm
8. Tér-kép 96. No. 1., vegyes technika 60x60 cm
9. Madi képlet, vegyes technika 70x100 cm
10. Geometrikus, vegyes technika 50x60 cm
11. Gép-kép I., vegyes technika 53x40 cm
12. Gép-kép II., vegyes technika 53x40 cm
13. Geometrikus pulzus 96/1, vegyes technika 25x60 cm

14. Geometrikus pulzus 96/2, vegyes technika 25x60 cm
15. Geometrikus pulzus 96/3, vegyes technika 25x60 cm
16. Útkeresés 96/1, vegyes technika 24x50 cm
17. Útkeresés 96/2, vegyes technika 24x50 cm
18. Man arch kadmiumfuga, vegyes technika 100x60 cm
19. Man arch, vegyes technika 40x100 cm
20. Man arch, vegyes technika 70x100 cm
21. Fuga kadmium, vegyes technika 60x100 cm
22. Olaj, akril I., olaj-akril 60x60 cm
23. Olaj, akril II., olaj-akril 60x60 cm
24. Vázon, olaj-vázon 88x52 cm
25. Black relief, vegyes technika 30x50 cm
- 26-30. Kicsik, vegyes technika 30x30 cm

Irodalom

- H. Szilasi Ágota: Madách Imre és rokonsága, In: Nógrád, XLV (1989. június 20., No. 143.)
- Losonci Miklós: Értékek harmóniája, In: Vasárnapi Hírek, V (1989. június 25., No. 26.)
- Losonci Miklós: Kiállítótermekből, In: Pest megyei Hírlap, XXXIII (1989. június 28., No. 150.)
- Almási Tibor: Matzon Ákos kollekciója, In: Kisalföld, XLV (1990. november 10., No. 264.)

- Bayer Zsolt: Az utolsó tárlat, In: Kurír (1990. november 14.)
- Losonci Miklós: Matzon Ákos festményei, In: Budavideki Hírlap, I (1991. május 29., No. 98.)
- Wehner Tibor: Nyitott, zárt – M. Á. festőművész kiállítása, In: Új művészet, II. (1991. október, No. 10.)
- Kárpáti Tamás: Az elődök: Kassák, Mondrian, In: Elite, II (1992. május, No. 5.)

- Hernádi Miklós: Jegyzetek képgyűjtőknek,
In: Műkincs figyelő,
XXXVIII (1994. január 6., No. 1.)
- Wehner Tibor: Rhythmand balance Katalógus Matzon Ákos
(1994. április 19.)
- Hernádi Miklós: Matzon Ákos kiállítása, In: Élet és Irodalom,
XXXVIII (1994. július 15., No. 28.)
- Kovács Zoltán: Matzon Ákos kiállítása Szirákon,
In: Élet és Irodalom,
XXXVIII (1994. július 22., No. 29.)
- Vallus Tiborné: Ritmus és egyensúly a modern festészetben,
In: Nógrádi Krónika (1994. július 26.)
- Csorba Mária: Olyan egyszerű?, In: Pesti Műsor, XLIX
(1994. augusztus 18., No. 33.)
- Osskó Judit: Az én váram – látogatás M. Á. festőművésznél,
Magyar Televízió I. (1994. augusztus 20.)
- Berkes Zsuzsa: Múzsák, kiállítási invitáció, Magyar Televízió II.
(1994. szeptember 8.)
- Sík Csaba: Gazdag tér. Matzon Ákos kiállításáról,
In: Új művészet, V (1994. december 10., No. 12.)
- Hernádi Miklós: Szentendre most Budapesten,
In: Műkincs Figyelő, XXXIX (1995. február 2., No. 5.)
- Almásy Katalin: Portré Matzon Ákosról,
In: Kurír (1995. január 19.)
- Bors Edit: Képpel bélelve,
In: Lakáskultúra, XXX (1995. február, No. 2.)
- Gulyás Krisztián-Vida Gergely: Interjú Matzon Ákossal
az elvont művészetről
(BME Film és Video Stúdió)
- Teszéri György: MADI filozófia,
In: Mai Nap (1995. április 22.)
- Kovács Albert: Örömteli jelenség,
In: Beszélő VI (1995. május 11., No. 19.)
- Wehner Tibor: Rendváltozatok,
In: Élet és Irodalom, XXXIX
(1995. május 19., No. 20.)
- Almás Tibor: Kiállítási bevezető,
In: PSVMK, XIM Győr (1995. május 22.)
- Almás Tibor: Konstruált tér, Matzon Ákos tárlata,
In: Kisalföld L (1995. május 27., No. 23.)
- Magyar Judit: Szépség a falon,
In: Elite V (1995. június, No. 6.)
- Kristó Nagy István: Változatok a rendre,
In: Figyelő XXXIX (1995. június 1., No. 22.)
- Hernádi Miklós: Matzon tárlat,
In: Figyelő XXXIX
(1995. június 1., No. 22.)
- Székelyhidi Zsolt: Úr esedés
(Idő-jelek művészeti folyóirat, IV/7 1995.)
- I.W.C.F.: International Women's Club
(Spring Charity Gala, Bp. 1995. március 3.)
- Ézsiás István: Moholy Nagy László emlékkiállítás
(Kisalföld, 1995. augusztus 8.)
- Tamás Károly-Matzon Á: a Szín-Folt Galériában
- Török Anett: (Somogyi Hírlap, 1995. október 18.)
- Wagner István: Jótékonyági árverés az Operaházban
(Magyar Nemzet, 1995. szeptember 20.)
- Csorba Mária: Harmónia
(Pesti Műsor L/42, 1995. október 19-25.)
- Hernádi Miklós: Jegyzetek képgyűjtőknek
(Élet és Irodalom, XXXIX/45, 1995. november 10.)
- Kertész Klári: Malevics szellemében
(Magyar Nemzet LVIII/241, 1995. október 13.)
- Prof. Dr. Vörös Imre: A ferdeség dicsérete
(Das Lob der Schiefe)
Megnyitó a Német Nagykövetségi kiállításon
(1995. november 6.)
- Buday Miklós: A művészet követői
(Logod videostúdió, 1995. november 6.)
- dr. Újlaki László: A művészet méltatása, V.I.:
A nemzetközi kooperációs szerződések c.
munkája kapcsán
(Magyar Jog, II/1995., 1996. január)
- Hudra Klára: Téri játék
(Tallózó 11/96., 1996. március 14.)
- Almás Tibor: Konstruált tér
(Új Művészet 96/4, VII/4, 1996. április)
- Johann Schutt: Ausstellung in Körmen di Galerie
(Neue Zeitung, Ungarndeutsches
Wochenblatt, 40/23, 1996. június 8.)

Sík Csaba: Szuverének – M. Á. és É. I.
kiállításmegnyitója a Körmendi Galériában
(1996. június 10.)
Vadas József: A mértan visszatérése
(Magyar Hírlap, 1996. június 26.)
Szemadám György: Kiállítások júniusban
(Videolánc, Foton Art Studio, 1996. június 15.)
Csorba Mária: Apa és fia
(Pesti Műsor LI/30, 1996. július 25-31.)
Johann Schutt: Ausstellung in Várpalota
(Neue Zeitung, Ungarndeutsches
Wochenblatt, 40/30, 1996. július 27.)
Sárvári Zsuzsa – Mészáros Imre: Matzon kiállítás
(Várpalota Városi Televízió, 1996. augusztus 1.)

Hernádi Miklós: Apa és fiú
(Matzon Frigyes és Matzon Ákos kiállítása)
(Élet és Irodalom XL/33, 1996. augusztus 16.)
Szemadám György: Oldás és kötés
(Új Művészet VII/11, 1996. november)
Hernádi Miklós: Szabad Geometria
(Matzon Ákos rugóvonalai)
(Elite VI/11, 1996. november)
Bogdán Mariann: Kultúra, Matzon Ákos üdvözlése
Reingard Nauman: (Solymári Hírmondó, 1997. február,
a német nyelvű szövegrész átvétel a
Die Künstler Gilde e. V.-tól
Matzon Ákos: Moholy emlékkiállítás megnyitója
(Győr, 1997. február 19.)

ÉZSIÁS ISTVÁN szobrászművész

Életrajzi adatok

1943-ban született Vináron. A Magyar Képzőművészeti Főiskolán végezte tanulmányait.

Tagja a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének, a Győri Képző- és Iparművészeti Egyesületnek, a Symposiumok és Alkotótelepek Társaságának. Vezetője a Győri Nemzetközi Művésztelepnek. Szervezője a Győri Műcsarnoknak és a PSVMK Art Galériának, a Magyar szobrásztársaságnak.

Részt vett a Veszprémi Fiatal Művészek Stúdiója, a Gönczi – Encsi – Tokaji – Bakonyi Műhely – Győri és Zalaegerszegi Nemzetközi Művésztelep munkájában, a Szarvasi Symposium szervezésében.

1992-ben a Zalaegerszegi Nemzetközi Művésztelep szobrász szekcióját vezette.

Szakmai úton járt Olaszországban, Franciaországban, Ausztriában, Hollandiában, Németországban, Romániában.

Rendszeresen részt vesz hazai és külföldi csoportos kiállításokon.

Díjak

- 1988. Győri Nemzetközi Művésztelep nívódíj
- 1991. Győr Városért – Bronz
Győr Kultúráért – ezüst érem
- 1994. M. K. Iparművészek Szövetsége – nívódíj
- 1996. Nemzeti Kulturális Alap díja

Fontosabb egyéni kiállításai

- 1973. Veszprémi Múzeum
- 1974. Capodimonte Galéria, Nápoly
- 1977. „Műhely” – Nemzeti Galéria, Budapest
- 1979. Eötvös K. Galéria, Veszprém
- 1980. M. M. K. Galéria, Veszprém
Műszaki Egyetem, Budapest

- 1981. F. M. S. Galéria, Veszprém
- 1982. Nyári Szoborkert, Tata
- 1983. Várkastély Galéria, Pápa
- 1984. Jósza András Múzeum, Nyíregyháza
- 1985. Bakony Művek Galériája, Veszprém
- 1986. Balaton Galéria, Balatonfüred
- 1987. Képfestő Múzeum, Pápa
- 1988. R – Galéria – Műszaki Egyetem, Budapest
- 1989. Városi Galéria, Győr
- 1990. Borsos Miklós Múzeum M galéria, Győr
Bezerédi Kastélypark, Ménfőcsanak
- 1992. Szombathelyi Képtár
Novohradske Múzeum, Lucenec
- 1992-93. Wilhelm Lehubruck Múzeum, Duisburg
- 1994. Somogyi Galéria, Pápa
Győri Műcsarnok
Art Expo, Budapest
- 1995. Magyarországi Német Nagykövetség, Budapest
- 1996. Körmendi Galéria, Budapest
Zichy Galéria, Győr

Köztéri munkák

- Vár – Art Galéria, Győr
- Városi Könyvtár, Győr
- Zeneművészeti Főiskola, Győr
- Petőfi Sándor Városi Művelődési Központ, Győr
- Képtár park, Szombathely
- Színház park, Pápa
- Szoborpark, Győr
- Városháza (Farelief), Győr
- Modern Képtár, Paks
- Szoborpark-Móder, Dunaújváros
- Musé Art Moderne, Hajdúszoboszló (park)

Műtárgyjegyzék

1. Horizontális-vertikális
2. In memoriam Csiki Tibor
3. Oszlop szobor
4. Sárga ék
5. Vasszobor
6. Hommage á Nicholson I.
7. Kassák Lajos emlékére
8. Hommage á Nicholson II.

Állandó múzeumi kiállításokon és gyűjteményekben

Magyar Nemzeti Galéria
Modern Magyar Képtár, Pécs
Modern képtár, Paks
Kortárs Művészeti gyűjtemény, Dunaújváros
Képtár, Szombathely

Vár – Art Galéria, Győr
Városi Könyvtár, Győr
Nemzetközi Művésztelep Gyűjteménye, Győr
Zalaegerszegi Kortárs Gyűjtemény
Art MADI, Moebeuge, Franciaország
Borsos Múzeum, Győr
Matzon Gyűjtemény, Solymár
Gerhard Loseman, Duisburg
Hr. Karsten, Hengelo, Hollandia
Vass László Gyűjtemény, Budapest
Városi Művészeti Múzeum, Győr
Alkotmánybíróság, Budapest
Körmendi-Csák Gyűjtemény, Budapest
Xantus J. Múzeum Gyűjteménye, Győr
Vörös Imre Gyűjtemény, Budapest
Hernádi Miklós Gyűjtemény, Budapest
Modern Művészet Múzeuma, Hajdúszoboszló

Helye: Körmendi Galéria Budapest
 Budapest, II. Nagybányai u. 25.
 1996. augusztus 11 – szeptember 20.

Körmendi Galéria Budapest – Csontváry Terem
 Budapest, V. Vörösmarty tér 1.
 1996. szeptember 2 – szeptember 20.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit
 művészettörténész

Megnyitotta: Bereczky Loránd
 a Magyar Nemzeti Galéria főigazgatója

Életrajzi adatok

Schéner Mihály Medgyesegyházán született 1923-ban. Békéscsabán érettségizett. 1942-től 1947-ig volt a Képzőművészeti Főiskola növendéke. 1956-ig először Aszódon, később Budapesten rajztanárként dolgozott. 1962-ben és 1969-ben a budapesti Csók István Galériában, 1963-ban a londoni Grosvenor Galleryban, 1977-ben az Iparművészeti Múzeumban, 1979-ben a Tihanyi Múzeumban, 1983-ban a budapesti Múcsarnokban és 1996-ban a Körmendi Galériában rendezett kiállítást. A Munkácsy-plakett tulajdonosa (1972), Munkácsy-díjas (1978) érdemes művész, kiváló művész (1989). 1995-ben Kossuth- díjat kapott. Tagja a Széchenyi Művészeti Akadémiának és a Magyar Művészeti Akadémiának.

Fontosabb egyéni kiállítások

1963. Csók Galéria, Budapest
 1969. Csók Galéria, Budapest
 1965. Grosvenor Galery, London
 1968. Fiatal Művészek Klubja, Budapest (Halmy Miklóssal)
 1969. Oldenburg
 1971. Jeunes Sculptur Salon, Párizs
 Grand et Jeunes Salon, Párizs
 Grand et Jeunes Salon, Párizs

1972. Váci Városi Kiállítóterem (Vígh Tamással)
 1974. Kossuth Múzeum, Cegléd
 1975. Mensch Galéria, Hamburg
 Móra Ferenc Múzeum, Szeged
 Magyar Intézet, Varsó
 Galéria Contact, Amszterdam
 Frankel Leó Művelődési Ház, Budapest III. ker.
 1976. Mensch Galeria, Hamburg
 Művelődési Ház, Kecskemét
 Eger
 Balmazújváros
 1978. Mall Galleries, London
 Aszód
 Veszprém
 Berlin
 1979. Kisgaléria, Komárom
 Bástya Galéria, Budapest
 Kisfaludi Strobl Terem, Zalaegerszeg
 Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba
 Tihanyi Múzeum
 1983. Múcsarnok, Budapest
 1984. Damjanich Múzeum, Szolnok
 1987. Nagykanizsa
 1990. Munkácsy Mihály Múzeum, Békéscsaba
 1993. Szórákaténusz Játsház, Kecskemét
 1996. Körmendi Galéria Budapest

Díjak

1970. Békéscsabai XIII. Alföldi Tárlat nívódíja
1978. Munkácsy-díj
1980. Kecskeméti kiállítás nívódíja
1984. Érdemes Művész kitüntetés

1989. Kiváló Művész kitüntetés, Békéscsaba Városáért
kitüntetés
1990. Hamburgi gyermekkultúra fesztivál nívódíja
1994. a Magyar Köztársaság tiszti keresztje
1995. Kossuth-díj

Hölgyeim és Uraim!

A kiállítás ismeretében az elfelejtett évtizedeknek nevezett 60-as évekből jöve személyes elfogultsággal szeretném dícsérni és figyelmükbe ajánlani Schéner Mihály kiállítását. Elfogultan, mert szeretem és tisztelem Schéner Mihály művészetét és szeretem a 60-as éveket miután koromnál fogva nekem nem kell felfedezni. Én emlékszem erre az évtizedre. 30 évvel fiatalabb és 40 kilóval soványabb voltam. Boldog voltam, mert még egyetemre jártam – 1960-ban kezdtem meg egyetemi tanulmányaimat – és az egyetemista létben az volt a gyönyörű, hogy úgy játszottuk a felnőttet, ahogy mi a felnőtteket elképzeltük. Ha baj volt akkor arra hivatkoztunk, hogy még diákok vagyunk, nem vagyunk felnőttek, nem vagyunk a saját lábunkon álló emberek. De, ha lehetett akkor komoly felnőttként viselkedtünk és így volt a többi között, hogy nemcsak a választott szakra, hanem a felnőtté válás folyamatának természetes megnyilvánulásaként kiállításokra is jártunk. És emlékezzünk, hogy a 60-as években a Csók Galériában voltak azok az első kiállítások, amelyek nagy érdeklődést és vitát váltottak ki, s ennek a kiállítássorozatnak az egyik jeles eseménye volt az évtized végén Schéner Mihály kiállítása.

Schéner Mihály kiállításánál maradván őszintén mondom, hogy tetszettek akkor a képek, bár azt is be kell valanom, hogy fogalmunk sem volt és nem értettük mi ezekben a művekben a lényeg. Ösztönös rácsodálkozással kapcsolódtunk ezekhez a munkákhoz, valami titok rejtőzött bennünk, amit felerősített az alkotó személyiségéhez kapcsolódó hír: Schéner Mihály megjárta

Párizst; két évig csavargott Nyugat-Európában és találkozott azokkal az új progresszív törekvésekkel, amelyet mi idehaza csak folyóiratokból és hírből ismerhettünk meg.

Ezt a szituációt felidézve és visszatekintve válik számomra igazán izgalmassá ez a tárlat, mert itt valóban azok a képek vannak, amelyek akkor születtek. Sőt vannak olyan művek is, amelyek ott voltak a 69-es Csók Galéria-beli kiállításon is. Mai ismereteimmel azt állíthatom, hogy ezek a munkák már tökéletesen bemutatták, hogy Schéner Mihály a magyar képzőművészetnek egyedülálló, szuverén jelensége. Garabonciás ő, aki időtlenül közlekedik a világban, aki valószínűleg ismeri a kezdet misztikumát és azt is tudja, hogy a kezdettől visszafejlődve hol van a vég. Ahol az élet szépségét és misztikumát képes megjelentetni és ez az egyedülálló és világképéből fakadó ismeret minden időszakban biztosította számára a szuverenitást. Természetesen ebből az is következik, hogy a körülötte lévő világot teljes egészében a maga arcúlatára kívánja formálni. Különösen megkapó, hogy a világról alkotott képe a 60-as években is épp olyan kiformált volt, mint most. Mert számára a világ szép arca a fontos, azt akarja megmutatni az embereknek. Nem véletlen, hogy számára fontos a felnövekvő nemzedék, ismeri és segíteni akarja a gyerekeket és az apró, általa olykor észre sem vett titkokat is meg akarja mutatni.

Aki ennyire szuverén az kíváncsi minden újra, de érdeklődéséből nem következik, hogy elveszítené saját magát. Schéner Mihály nem lett másolója azoknak a

művészeti törekvéseknek, amelyek őt Párizsban megérintették, de nem maradt érintetlen. Az új törekvésekből, a hitelesből kívánt tanulni és tapasztalhatjuk: művészetében számos olyan új vonás jelenik meg, amely a korabeli progresszív törekvésekből származik. Például a kézrajzokon és festményeken megjelenik az akkor újra induló szekvencia, jelen vannak a pop-art-os elemek, amelyek a magyar képzőművészet hagyományaival ötvözve a hazai viszonyok között is érthető pop-vállalkozást jelentettek. Az is természetes volt, hogy ez a kutatás a népművészetben jelent meg először. Magyarországon a 60-as években még nem volt olyan fogyasztói társadalom, amely a Nyugat-Európaihoz hasonlítható művészeti vállalkozást indított volna útjára.

Ez a teljesen új hang a legtermészetesebb módon a helyét kereste. Nem volt zökkenőmentes a befogadás, de ez nem vette el Schéner Mihály kedvét. És egy másik nagyon fontos tanulság kívánczik ide, amit az életmű hitelesít, hogy ezt a tehetséget is művelni kell. Aki tudja,

hogy tehetséges és én úgy gondolom, hogy Schéner Mihály tudja, hogy neki elhivatottsága van, annak megállás nélkül dolgoznia kell. Nem a visszajelzés pillanatnyi morzsaival törődni, hanem az egész összefüggésében gondolkodva kell nap, mint nap tevékenykedni. Úgy hiszem, az alkotó kedv és a megvalósulás tekintetében ezen a kiállításon is igazolást találhatunk.

Túlzás nélkül állíthatjuk, hogy egy nyitott szemű, nyitott lelkű, a világot a tenyerében hordani akaró és azt megszépítve továbbadni kívánó alkotóként köszönhetjük Schéner Mihályt. Ezen a kiállításon is egyértelműen olvasható, hogy olyan kincse a kortárs magyar képzőművészetnek, amelyre nagyon oda kell figyelniünk, nagyon kell óvnunk, és akit személyében a művei és az iránta sugárzó szeretet tud még remélhetően nagyon sokáig megtartani körünkben úgy, hogy alkotó tevékenysége töretlen marad.

És ehhez kívánok jó egészséget és sok sikert Schéner Mihálynak és Önöknek pedig köszönöm, hogy meghallgattak.

Műtárgyjegyzék

- Három figura, 1965. farost-olaj-applikáció, vegyes technika 74x122 cm
j.:b.l.: Schéner, 1965.
- Dózsa népe, 60-as vége farost-olaj 60x80 cm
j.:j.l.: Schéner
- Szentcsalád, 1969. farost-olaj 40x30,3 cm
j.:j.l.: Schéner
- Pásztorok, 1970. olaj-paszta 70x100 cm
j.:j.l.: Schéner, repr.:Ladányi
- Két ló, 1965. farost-olaj-paszta 35x26 cm
j.:j.l.: Schéner, repr.: Ladányi: Színes táblák
- Áramkörök, 60-as vége, farost-olaj 37,5x29 cm
j.:j.l.: Schéner
- Konstrukció I., 60-as vége, farost-olaj 26,5x36 cm
j.:j.l.: Schéner
- Figurák, farost-olaj 32x59,5 cm, j.:b.l.: Schéner
- Fedő és fedett konstrukció, farost-olaj 34x57 cm
j.:j.l.: Schéner
- Ottage, farost-olaj 53,5x34 cm
j.:j.l.: Schéner
- Akt konstrukció, farost-olaj 40x60 cm
j.:j.l.: Schéner
- Pásztorok, farost-olaj 34,4x60 cm
j.:b.l.: Schéner
- Konstrukciók Gyűrt és fedett, 1966.
farost-olaj 28x53,5 cm, j.:j.l.: Schéner
- Pásztorok, farost-olaj 18,3x24 cm
j.:j.l.: Schéner
- Fedő és fedett, 1966. vegyes technika -
repr.: Ladányi:12.old., Menyhárt: 24.k.
farost-olaj-paszta- j.:j.l.: Schéner
műanyag-applikáció 60x80 cm

16. Betyárok, farost-olaj 18x23,5 cm
j.:b.l.: Schéner
17. Absztrakt foltok, 1965. farost-olaj 50x60 cm
repr.: Ladányi, j.:b.l.: Schéner
18. Huszárok, 1966. farost-olaj 60,3x80 cm
j.:b.l.: Schéner 66
19. Huszárok, 1966. farost-olaj 33,5x47,5 cm
j.:b.l. Schéner 66
20. Kezek erővonalakkal, 1968. farost-olaj 58,5x39 cm
j.:b.l.: Schéner
21. Alakok, 1969-70. farost-olaj 25x47,2 cm
j.:b.f.: Schéner
22. Pásztorok, 1968. farost-olaj 33,3x53 cm
j.:b.l.: Schéner
23. Sárga felületvariációk, 1965. farost-olaj 40x53,5 cm
repr.: Szamosi I.tábla, j.:j.l.: Schéner
24. Kiterítve, 1969. farost-olaj 48x54,5 cm
25. Műhely fűrészekkel, 1968. farost-olaj 49,5x30
j.:j.f.: Schéner
26. Áramkörös kezek, 1969. farost-olaj 38x29 cm
j.:j.l.: Schéner
27. Háromkirályok, 1969. farost-olaj 31x42,5 cm
j.:b.l.: Schéner
28. Konstruktív figurák, 1968. farost-olaj 44x53,5 cm
j.:b.l.: Schéner
29. Kéz a térben, 1968. farost-olaj 34x60 cm
j.:j.l.: Schéner
30. Diszparáció, 1966. farost-olaj 38x39 cm, j.:j.l.: Schéner
31. Fej archeformák, 1969. farost-olaj 39x48,5 cm
j.:j.l.: Schéner
32. Három konstrukció, 1965. farost-olaj 34x60 cm
j.:b.l.: Schéner
33. Figurális variációk I., 1966. farost-olaj 29,7x35 cm
j.:b.l.: Schéner
34. Figurális variációk II., 1966. farost-olaj 34x60 cm
j.:b.l.: Schéner
35. Figurális variációk III., 1966. farost-olaj 30x40 cm
j.:b.l.: Schéner
36. Figurális variáció IV., 1966. farost-olaj 27,7x44 cm
j.:b.l.: Schéner
37. Pásztornép, 1968. vegyes technika -farost-olaj-paszta
70x100 cm, repr.: Ladányi 18., j.:b.l.: Schéner
38. Solonatio-Mária, 1968. farost-olaj 35,5x40 cm
j.:j.l.: Schéner
39. Struktúra humana, 1967. farost-olaj 60x40 cm
j.:j.l.: Schéner
40. Huszárok elesnek, 1969. farost-olaj 37x43 cm
j.:b.l.: Schéner
41. Vasvirágok, 1968. farost-olaj 50x60 cm
j.:j.l.: Schéner
42. Fedő és fedett II., 1969. farost-olaj 50x70 cm
repr.: Ladányi 13., j.:b.l.: Schéner
43. Három figura I., 1966. farost-olaj 40x60 cm
j.:j.l.: Schéner
44. Huszárok elesnek a csatában, 1968. farost-olaj 38x43 cm
repr.: Menyhárt 14.k., j.:j.l.: Schéner
45. Solonatio-Mária II., 1968. farost-ola 21,5x70 cm
j.:j.l.: Schéner
46. Fedő és fedett figurák, 1966. farost-olaj 59x40 cm
j.:j.l.: Schéner
47. A pamutfonóban, 1968. farost-olaj 54x40 cm
j.:j.l.: Schéner
48. Kéz tanulmány, 1968. farost-olaj 38x58 cm
j.:j.l.: Schéner
49. Felvonulás, 1977. farost-olaj 43x53,5 cm
j.:b.l.: Schéner
50. Kéz kivirágzások, 1968. farost-olaj 38,5x58,5 cm
j.:j.l.: Schéner 68.
51. Népi figurák, farost-olaj 29x40 cm
j.:b.l.: Schéner
52. Kéz tanulmányok, 1968. farost-olaj 38x58 cm
j.:b.l.: Schéner
53. Gyalupad, 1968. farost-olaj 33x54 cm
j.:j.l.: Schéner
54. Expresszív figurák, 1967. farost-olaj 42x48 cm
j.:j.l.: Schéner
55. Architektúra, 1968. farost-olaj 51x71 cm
j.:b.l.: Schéner
56. Diszparált formák, 1968. farost-olaj 50x67,5 cm
j.:j.l.: Schéner

57. „Égen, földön kerestelek,
Debrecenben megleltelek”, 1970. farost-olaj 31x70 cm
j.:j.l.: Schéner 1970.
58. Humanoid figurák, 1968. farost-olaj 40x60 cm
j.:b.l.: Schéner
59. Pandur a Háromkirályok kezén, farost-olaj 34,5x45 cm
István a negyedik
j.:j.l.: Schéner
60. Akrobaták, 1968. farost-olaj 39x38 cm
j.:j.l.: Schéner
61. Játékos figurák, 1968. farost-olaj 50x70 cm
repr.: Ladányi, j.:j.l.: Schéner, j.:b.l.: Schéner
62. Keresztlevétel, 1969. farost-olaj 30x35,5 cm
j.:b.l.: Schéner 69.
63. Konstruktív figurák, 1969. farost-olaj 42x52 cm
j.:b.l.: Schéner 69.
64. Három konstrukció, 1966. farost-olaj 36x50 cm
j.:b.l.: Schéner 66.
65. Pásztor idill, 1965. farost-olaj 33x56 cm
j.:j.l.: Schéner 65.
66. Figura-részlet, 1967. vegyes technika -farost-olaj-aplikáció
58x41 cm, j.:j.l.: Schéner 67.
67. Térstruktúrák I., 1966. farost-olaj 40x61 cm
j.:b.l.: Schéner
68. Csata jelenet, 1969 farost-olaj 55x66 cm
j.:b.l.: Schéner 69.
69. Pásztorok, 1966. farost-olaj 19x25 cm
j.:j.l.: Schéner
70. Konstrukció, 1967. farost-olaj 30x33,5 cm
repr.: meghívón, j.:j.l.: Schéner
71. Páztornépség, 1968. farost-olaj 40x60 cm
j.:j.l.: Schéner
72. Betyárok, 1968. farost-olaj 25,7x39 cm
j.:b.l.: Schéner
73. Konstruktív figurák, 1967. farost-olaj 35x60 cm
j.:j.l.: Schéner
74. Lovasfigura absztrakt térben, 1965. farost-olaj 50x51 cm
repr.: Ladányi 23. old., j.:j.l.: Schéner
75. Nyomok és jelzések, 1967/1971. farost-olaj 43x53 cm
j.:b.l.: Schéner
76. Lettrista vonalak, 1968. farost-olaj 44x50 cm
repr.: Menyhárt 18. k., j.:b.l.: Schéner
77. Emlékek, 1965. farost-olaj 43x52,5 cm
j.:j.l.: Schéner 65.
78. Mézesbábok, 1964. farost-olaj 70x100 cm
j.:j.l.: Schéner
79. Vénusz halála, 1965-66, Gyűrt és csurgatott,
vegyes technika - fa-plasztika aplikáció 100x70 cm,
farost-gyűrt vászon, repr.Ladányi:színes tábl.
80. Konfluenciák, 1967. farost-olaj 80x60 cm
repr.: Menyhárt 22. k., j.:j.l.: Schéner 67.
81. Figurális konzisztencia, dekli-zománc 90x60 cm
j.:j.l.: Schéner 66.
82. Balatoni boldogság, 1970. farost-olaj 60x54 cm
j.:j.l.: Schéner
83. Balatoni vidámság, 1970. farost-olaj 26x40 cm
j.:j.l.: Schéner 1970.
84. Füredi hajóállomás, 1970. farost-olaj 60x80 cm
j.:b.l.: Schéner 70.
85. Mézeskalács baba, 1965. farost-olaj 31x40,5 cm
j.:j.l.: Schéner 65.
86. Tektonikus felület, 1965. vegyes technika -farost-olaj-
kátrány-gyűrt vászon, 90x60 cm, repr.: Szamosi IV. tábla
j.:j.l.: Schéner 65.
87. Két figura, 1965. farost-olaj 80x60 cm
j.:j.l.: Schéner 65.
88. Két ülő figura, 1967. farost-olaj 60x90 cm
j.:j.l.: Schéner 67.
89. Győz a mézeskalács huszár, 1966. farost-olaj-zománc
75x80 cm, repr.: Ladányi 40. old., j.:j.l.: Schéner 66.
90. Parasztok, 1970. fa-olaj-faberakás 47x70 cm
j.:b.l.: Schéner repr.Menyhárt 51.k.
91. Virágkonstrukciók, 1968. farost-paszta 64x44 cm
j.:b.l.: Schéner
92. Kézvariációk, 1968. farost-paszta 40x50 cm
j.:b.l.: Schéner
93. Figurális archeformák, 1968. farost-paszta 40x60 cm
j.:b.l.: Schéner
94. Kiterítve I., 1967. farost-olaj 70x120 cm
j.:j.l.: Schéner 67.

95. Kiterítve II., 1967. farost-olaj 70x120 cm
repr.: Ladányi 17. old., j.:j.l.: Schéner 67.
96. Struktúrák, 1973. farost-olaj 38x60 cm
j.:j.l.: Schéner 73.
97. Termés-struktúrák, 1965. farost-olaj 35x33 cm
j.:j.l.: Schéner 65.
98. Lineáris és csurgatott Eufória, 1968. vegyestecnika-
farost-olaj-aplikáció 110x90 cm, repr.: Ladányi 38. old.,
j.:j.l.: Schéner 68.
99. Karcolt tervek, 1968. farost-olaj 34x60 cm

100. Szúrt, vágott, csurgatott és tépett, 1966-1995.
vegyes technika -fa-olaj, 80x60 cm, j.:j.l.: Schéner 66-95.
101. Akt, 1965. dekli-olaj 32x23 cm, repr.: Menyhárt 12.k.
102. Párizs I., 1965. olaj-karton 26x20 cm
103. Párizs II., 1965. olaj-karton 28x44 cm
104. Párizs III., 1965. olaj-karton 30x25 cm
105. Csendélet, 1965. olaj-karton 19x26 cm
106. Párizs IV., 1965. olaj-karton 25x32,5 cm
107. Párizs V., 1965. olaj-karton 25x19 cm
108. Csendélet, 1966. olaj-karton 38x33 cm

Irodalom

- Ágh István -Schéner Mihály: Krumplinyomóhuszár
(Móra Ferenc Kiadó, 1977. mesekönyv)
- Féja Géza: Nők Lapja, 1977. okt. 1.
- Frank János: Six Exhibition, Eight Artists
(Mihály Schéner, 180-181. p. The New Hungarian
Quarterly, Vol. XVII., No. 62. Summer, 1976.)
- Frank János: Schéner Mihály, 1969. Szóra bírt műtermek
(Magvető, 1976.)
- Juhász Ferenc: Írás egy jövődő őskoponyán
(Szépirodalmi Kiadó, 1974. 150. o.)
- Juhász Ferenc: Vázlat a mindenségről
(Szépirodalmi Kiadó, 1970. 142. és 147. o.)
- Dr. Kemény György: Mézeskalácsok I.
(Magyar Népművészet sorozat IV. k., Budapest 1975.)
- László Gyula: Új Auróra, 1977. 2.
- Lukácsy Sándor: Magyar Hírlap, 1977. május 4.
- Nagy Ildikó: Művészet, 1974. 1.
- Nagy László: Vidám üzenetek. Schéner Mihály festő-,
szobrász és kalapgyűjtő művésznek
(Élet és Irodalom, 1976. február 7.)
- Major Máté: Tükör, 1970. szeptember 15.
- Szamosi Ferenc: Budapester Rundschau, 1968. április 5.
- Szamosi Ferenc: Budapester Rundschau, 1969. augusztus 1.
- Szamosi Ferenc: A szellem derűje
(Napjaink, 1977. március)

- Weiner Mihályné: Faragott mézeskalácsformák, Budapest (é.n.)
- Szamosi Ferenc: Schéner Mihály
(Képzőművészeti Alap Kiadója, Budapest 1978.)
- Menyhárt László: Schéner Mihály
(Corvina, Budapest 1981.)
- Schéner Mihály: Diabolikon; rajzok és elmélkedések
a Rosszról (Magánkiadás, Békéscsaba 1987.)
- Szent István Archikon, Schéner Mihály rajzai,
szerkesztő Dobos Marianne
(Kiadó: Békés Megyei Tanács Művelődési Osztálya,
Békéscsaba 1988.)
- Schéner Mihály: 100xSzép; száz aforizma a művészi szépségről
(Magánkiadás, Békéscsaba 1990.)
- Schéner Mihály: Az Egy; hatszáz filozófiai gondolat az Egyről
(Magánkiadás, Békéscsaba 1991.)
- Meseházi Játékok-Schéner Mihály; a művész
gyermeknek készített plasztikáival,
gyermeknek tervezett játékaival és bútoráival
berendezett békéscsabai Meseházat
bemutató kiadvány, szerkesztő Ladányi Zsuzsa
(Tevan, Békéscsaba 1995.)
- Ladányi Zsuzsa: Schéner Mihály
(Magánkiadás, Békéscsaba 1995.)
- Schéner Mihály: Kézkivirágzások
(Magánkiadás, 1996.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest
Budapest, II. Nagybányai u. 25.
1996. szeptember 24 – október 20.

Körmendi Galéria Budapest – Csontváry Terem
Budapest, V. Vörösmarty tér 1.
1996. szeptember 23 – október 10.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész
Megnyitotta: Sinkovits Péter művészettörténész

Életrajzi adatok

1919. szeptember 26-án született Jászládányon. Tanulmányait a Magyar Képzőművészeti Főiskolán 1942-49-ig végezte Szőnyi István és Barcsay Jenő növendékeként. Barcsay Jenő mellett négy évig tanársegédként is tevékenykedett.

1945-től kiállító művész. Rendszeres résztvevője az országos kiállításoknak, ezeken kezdetben figurális képeket mutatott be, de az 1957-es Tavaszi Tárlaton már absztrakt képekkel jelentkezett. 1964-ben Prágában és Pozsonyban a „9 festő. Magyar nonfiguratív alkotások” című tárlaton többek között Kassákkal, Gyarmathy Tihamérral és Monostori-Moller Pállal együtt állított ki. Első és mindmáig egyetlen önálló kiállítása 1969-ben volt Rómában a Galleria Testa helységében. 1978-ban Nápolyban az „Italia 2000” című nemzetközi kiállításon ezüst plakettet nyert.

1942-től datálódó absztrakt művészetében kezdetben a lírai konstruktivizmus, majd a konstruktív szürreális jelleg dominál. 1960-as évek elején expresszív irányba tér el és ő is készít csurgatásos, visszakaparással előállított tassisztikus munkákat. Az évtized közepétől újból konstruktív műveket alkot, de ezek már szigorúbb geometrikus struktúrájú kompozíciók.

Fontosabb egyéni kiállítások

- 1964. Prága
Pozsony
- 1969. Róma
- 1996. Körmendi Galéria Budapest

Díjak

- 1978. „Italia 2000” nemzetközi kiállítás ezüst dí

Tisztelt Megnyitó Közönség!

Orosz Gellért munkásságáról keveset tudunk mind ez ideig, a mostani tárlat rejtőzködő munkásságának napvilágra jutott darabjait teszi közszemlére. Rejtett élet, elrejtett művei. A mai művészettörténész munkája furcsa módon hasonló, mint a régmúlt művészetét kutató régészé, aki eltemetett rétegek alól menti ki múltunk emlékeit, és e tárgyak darabjaiból próbálja összeállítani az egykori kultúra értékrendszerét. Mi maiak sokszor arra kényszerülünk, hogy műtermek mélyére száműzött és elfelejtett művek felkutatására vállalkozunk, mert szerencsétlen korban élvén, valódi értékek tűntek el szemünk elől, és emigráltak műtermek eldugott zugaiba.

Orosz Gellért 1919-ben született Jászladányban – olvassom a lexikonban – apja földnélküli szegény paraszt. Kora ifjúságától kezdve nehéz fizikai munkát kellett végeznie. Volt pályamunkás, kubikus, alkalmi munkás. A főiskolára 1942-ben került, mestere Szőnyi István, majd Barcsay Jenő lett. A főiskolát 1949-ben végezte el, és az utolsó három évben Barcsay Jenő tanársegéde volt. 1948-ban Pécsen és Budapesten, 1949-ben Salgótarjánban szerepelt nonfiguratív csoportos kiállításon. Első egyéni kiállítását 1969-ben Rómában rendezte. Ekkor volt 50 éves.

A pályakezdő éveket a természeti valóságot szerkezetes, rendbe komponáló Barcsay Jenő mellett töltötte el. Ezután az alig idősebb, de már akkor is rendkívül érett mester, Gyarmathy Tihamér szenvedélyes útkereső munkája ragadta meg – talán baloldali szimpátiája is oda vezetett –, akinek organikus, hullámzó szín- és formarendszereivel, a fény-szín-mozgás ritmusaival folytatott kísérleteivel is megismerkedhetett. Munkájában segítették főiskolai társai, az úgynevezett négyesfogat: Jánossy Ferenc, Nuridsány Zoltán és a nemrég elhunyt Sugár Gyula, az ott szerzett élmények életre szóló tapasztalatot jelentettek, ahogy Orosz Gellért megfogalmazta: „Festményeimben a forma új – cézanne-i

értelmezésével – a természettel párhuzamos harmónia elérésére, az alkotás szocializáló intuitív-konstruktív lehetőségeire törekszem, teljes feloldásban az univerzalizálásban.” Ha jól értem, Orosz Gellért festményeinek kiindulópontja a valóság egy darabja, melyhez egy eszme párosul, jelen esetben a képen belüli harmónia keresésének eszméje, így az alkotáson a transzformálást érti, ahol az új képi környezetben a motívum elveszti eredeti tulajdonságait, hogy a festményen új életet nyerjen. Orosz Gellérttől nem áll távol az ellentétes festői eszközök alkalmazása sem, ezért találunk absztrakt képei között a vonalhálókat, a geometrikus formák mértani fegyelmébe rendezett kompozíciókat, és ennek az ellenkezőjét is, a természetből ellesett organikus formák vibrálóan hullámzó kavalkádját.

Orosz Gellért absztrakt festményei a műtermi magány intim termékei, csak ritkán kerültek ki a kiállító falakra, hogy a nagyközönség is megismerhesse őket. Generációjára nehéz sorsot rótt a történelem, sok értékes alkotó számára a rejtőzködés életformává változott. Ha valaki megírja az elmúlt 50 év művészetének történetét, át kell tekintenie majd a diktatúra által támogatott művészet és a valódi művészet kapcsolatát. Sokszor egy életműben egyesül ez a problémakör, és a mai kutatónak pszichológusként a szorongások, feszültségek feloldására is vállalkoznia kell. Ezt csak akkor teheti őszintén, ha hisz a valódi művészet megtisztító erejében, és figyelmét kizárólag a művészi kvalitásra összpontosítja, mely az egyes alkotókat egymástól élesen elválasztja. A majdani kutatónak függetlenítenie kell magát mindenfajta politikai megfontolástól, mert ha ezen erővonalak mentén próbálja rendszerét egybefogni, könnyen tévútra juthat. Ha a közelmúltunk művészetének történetét feldolgozó munka egyszer elkészül, abból Orosz Gellért pályájának 50 éve sem maradhat ki, különösen az itt látható retrospektív kiállítás értékes darabjai.

Műtárgyjegyzék

1. Absztrakció I., 1947-48. körül, pasztell-papír 35x25 cm
j.:h: Orosz G. Absztrakció
2. Absztrakció II., 1947-48 körül, pasztell-papír 29x46 cm
j.:j.l.: O.G.
3. Absztrakció III., 1948., pasztell-papír 35x25 cm
j.:j.l.: O.G., h: Orosz Gellért
4. Vidámság, 1947-48. körül, kollázs-papír 50x42 cm
j.:j.l.: O.G., h: Orosz Gellért
5. Absztrakció IV., 1948., pasztell-papír 60x50 cm
j.:j.l.: Orosz G. 1948.,
h: Pecsét kiviteli engedély,
Dog. Roma 2 Sezona, aláírás
6. Sárkányos, 1953., kollázs-papír 42x49 cm
j.:j.l.: Orosz G. 53., h: két pecsét, aláírás
7. Formák II., 1952., kollázs-papír 42,2x50,5 cm
j.:b.l.: Orosz G. 52., h: aláírás
8. Színek és formák I., 40-es évek, kollázs-papír 60x50 cm
j.:j.l.: O.G.
9. Architektúra, 1947., kollázs-papír 33x25 cm
j.:b.l.: Orosz G. 1947., h: Pecsét – Olasz
10. Cosmos, 1951., kollázs-papír 24x36 cm
j.:j.k.: Orosz G. 951., h: pecsét, kivit. eng.
11. Nyári eső, 1949., pasztell-papír 60x43 cm
j.:j.l.: Orosz G. 1949., h: 2 pecsét és egy aláírás
12. Zsiráf, 1943., kollázs-papír 29x31 cm
j.:j.l.: O.G. Zsiráf,
1943. Kollázs, 29X43,
h: Orosz Gellért
13. Cím nélkül, 1945., olaj-papír 24,5x33 cm
j.:b.l.: O.G. 1945.
14. Vibrálás, 1949. körül pasztell-papír 62x43,5 cm
j.:b.l.: O.G.
15. Kékek és sárgák II., 1949., pasztell-papír 43x61 cm
j.:j.l.: O.G. 49., h: jelezve
16. Sugarak, 1953., pasztell-papír 27,5x42 cm
j.:b.l.: Orosz G. 53.
17. Átalakulás, 40-es évek, vegyes technika 56x46 cm
j.:j.l.: O.G., jelezve-hátán
18. Színek és formák, 1948., vegyes technika kollázs 60x50 cm
j.:j.l.: Orosz G. 48., hátán jelezve
19. Keletkezés II., 1954., kollázs-papír 62,5x50 cm
j.:j.l.: Orosz G. 54., jelezve-hátán
20. Keletkezés I., 1948., pasztell-papír 43,5x62 cm
j.:j.l.: Orosz G. 1948., h: 2 pecsét, aláírás
21. Hullámvonalak, 1948. pasztell-papír 43x60 cm
j.:j.l.: Orosz G. 1948., h: 2 pecsét, aláírás
22. Akvárium, 1947., olaj-papír 43x52 cm
j.:j.l.: Orosz G. 47., h: aláírás, 2 olasz + 1 magyar pecsét
23. Kékek és sárgák I., 1948., pasztell-papír 37,5x50 cm
j.:j.l.: Orosz G. 1948., h: 2 pecsét, aláírás
24. Színek és formák II., 1948., pasztell-papír 43x60 cm
j.:b.l.: Orosz G. 1948. h: 2 pecsét, aláírás
25. Variációk, 1950., kollázs-papír 41,5x50 cm
j.:b.l.: Orosz G. 1950., h: 2 pecsét, aláírás
26. Száguldás, 1951., kollázs-papír 30x39 cm
j.:j.l.: Orosz G. 51., h: Orosz Gellért
27. Séta az úrben, 1952., olaj-papír 24,5x33,5 cm
j.:j.l.: Orosz G. 52., hátán: MNG kivit. eng.
Római vámpecsét
28. Csendélet, 1948. körül, pasztell-papír 63x46,5 cm
j.:j.l.: O.G., h: aláírás
29. Halmok, korongok, 1952., vegyes technika 30x43 cm
j.:b.l.: Orosz G. 1952., h: MNG kivit. eng.
Római vámpecsét
30. Konstruktív kép I., 1946. kollázs-papír 50x60 cm
j.:j.l.: Orosz G. 46., h: aláírás
31. Konstruktív kép II., 1946. körül, kollázs-pasztell 61x50 cm
j.:j.l.: O.G., h: aláírás
32. Konstruktív kép III., 1946. körül, kollázs-papír
60x49,5 cm, j.:b.k.: O.G., jelezve hátul
33. Formák I., 1950., kollázs-papír 42,5x50 cm
j.:j.l.: Orosz G. 1950., h: 2 pecsét, aláírás
34. Tengeri világ, 1957., olaj-vászon 50x60 cm
j.:j.l.: Orosz G. 57., h: Római vámpecsét
35. Madár, 1957., olaj-farost 80x80 cm
j.:j.l.: Orosz Gellért 1957.
36. Metamorfózis, 1957., olaj-vászon 40x50 cm
j.:j.l.: O.G. 57., h: MNG kivit. eng.

37. Sűrűség, 1953. vegyes technika 43,5x61,5 cm
j.:b.l.: Orosz G. 53., hátán: aláírás
38. Szeánsz, 1957. olaj-vászon 40x50 cm
j.:j.l.: O.G. 1957.
39. Alkony, 1959. olaj-vászon 40x50 cm
j.:b.l.: Orosz G. 59.
40. Ünnepe, 1958. olaj-vászon 40x50 cm
j.:b.l.: Orosz G. 58.,
41. Sárga fény, 1959. olaj-vászon 40x50 cm
j.:j.l.: Orosz G. 59.
42. Rőzsék, 1957. olaj-vászon 40x50 cm
j.:j.l.: O.G. 1957.
43. Fénytörések, 1945. olaj-vászon 50x40 cm
j.:j.l.: O.G. 45.
44. Félelem látomása, 1947. olaj-vászon 50x40 cm
j.:j.l.: O.G. 47.
45. Sárga foltok, 1958. olaj-vászon 50x40 cm
j.:b.l.: Orosz G. 58.
46. Sarjadás, 1957. olaj-vászon 50x40 cm
j.:j.l.: Orosz G. 57.
47. Cím nélkül, olaj-papír 30x42 cm
j.:b.l.: O.G. 51.
48. Clown II., 1945-48. kollázs-papír 39x29 cm
j.:b.l.: O.G. 45., j.l.: O.G. 48.
49. Kémények, 1946-52., kollázs-papír 25x35 cm
j.:j.l.: O.G. 52., b.l.: O.G. 46.
50. Vitorlák, 1947., kollázs-papír 25x35 cm
j.:j.l.: O.G. 47.
51. Rajzvariációk I., 1943., ceruza-papír 30x20 cm
j.:j.l.: O.G. 43.
52. Halászok, 1951., ceruza-papír 43x30 cm
j.:j.l.: O.G. 51.
53. Rajzvariációk II., 1944., ceruza-papír 16x11 cm
j.:j.l.: O.G. 44.
54. Absztrakció, 1951., ceruza-papír 35x25 cm
j.:j.l.: O.G. 1951., h: aláírás
55. Absztrakt I., 1950., ceruza-papír 25x33 cm
j.:j.l.: O.G. 1950.X.4., h: Orosz G. Absztrakt
56. Absztrakt II. 1950. körül , ceruza-karton 27,5x18,5 cm
j.:j.l.: O.G., h: aláírás
57. Absztrakció, 1950. ceruza-karton 14x20 cm
j.:b.l.: O.G. 24.8.50., h: aláírás
58. Absztrakció, 1950., ceruza-karton 14,5x20 cm
j.:j.l.: O.G. 24.8.50., h: aláírás
59. Absztrakt III., 1958., ceruza-karton 14,5x19 cm
j.:j.l.: O.G. 22.11.58., h: aláírás
60. Absztrakt IV., 1959., ceruza-karton 14x19 cm
j.:b.l.: O.G. 1.1.59., h: aláírás
61. Absztrakt V., 50-es évek, ceruza-karton 13x10 cm
j.:b.l.: O.G., h: aláírás
62. Absztrakt VI., 50-es évek, ceruza-karton 18x12,5 cm
j.:j.l.: O.G., h: aláírás
63. Amőbák, 1944., ceruza-karton 30x30 cm
j.:j.l.: O.G. 44.
64. Rajzvariációk III., 1946. ceruza-karton 25x17 cm
j.:j.l.: O.G. 46.
65. ceruza-karton 24x33,5 cm, j.:b.l.: O.G. 1950.
66. Meteorológia, 1950., ceruza-papír 24x33,5 cm
j.:j.l.: O.G., b.l.: 11/50
67. Csillagkép, 1948. vegyes technika - papír 24x18 cm
j.:j.l.: Orosz G. 948.
68. Erővonalak, 1948., vegyes technika -papír 24x18 cm
j.:b.l.: Orosz G. 48.
69. Propeller, 1948., vegyes technika -papír 24x18 cm
j.:j.l.: O.G. 948.
70. Futó, 1944., akvarell 30x21 cm
j.:j.l.: O.G. 44.
71. Buba, 1951., vegyes technika 43x30 cm
j.:j.l.: O.G. 51.
72. Sztíz Emma, 1947., vegyes technika 43x30 cm
j.:j.l.: O.G. 47.
73. Sárga ablak, 1959. körül pasztell-papír 33x25 cm
j.:j.l.: O.G.
74. Színek és betűk, 1950., akvarell-újságpapír 31x23,5 cm
j.:j.l.: O.G.
75. Cím nélkül, linocolor 43x61 cm
j.:b.l.: Orosz G. 53., h: Orosz G.
76. Örvény, 1959-76., olaj-vászon 50x60 cm
j.: nincs

77. Clown, 1952., olaj-vászon 60x50 cm
j.: j.l. O.G. 52.

78. Üdvös város, 1957., olaj-vászon 25x39 cm
j.: b.l. Orosz G. 57., h: római vámbélyegző,
Múcsarnoki cédula

79. Hullám, 1959., olaj-vászon 50x60 cm
j.:b.l.: Orosz G. 59.

80. Kitekintés, 1947. olaj-vászon 75x65 cm
j.:k.l.: Orosz G. 947

81. Metamorfózis kékben, 1948., olaj-vászon 60x80 cm
j.: j.l.: O.G., b.l.: O.G. 48.

82. Forrás, olaj-vászon 60x80 cm

83. Örvény, 1959., olaj-vászon 50x60 cm
j.:j.l. O.G. 59.

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, II. Nagybányai u. 25.

Rendezte: Tőkeiné Egry Margit művészettörténész

Megnyitotta: dr. Dávid Katalin művészettörténész

Életrajzi adatok

1931. január 25-én született Hirden (Baranya megye)
 Szülei: dr. Gerzson István állatorvos és Eőry Mária
 1941-49. gimnázium Nagykárolyban, Ungváron és Kőszegen
 1949-53. festészeti tanulmányok a Magyar Képzőművészeti
 Főiskolán, tanárai: Kmetty János, Domanovszky
 Endre, Hincz Gyula
 1953-55. ELTE geometria szak, levelező tagozat, diploma
 1953. házasságkötés Kovács Móriával,
 három gyermeke születik, 1954- ben, 1957-ben, 1958-ban
 1954. először szerepel kiállításon
 (Fiatal Művészek, Nemzeti Szalon)
 1955-től tagja a Művészeti Alapnak
 1960-74. a Magyar Iparművészeti Főiskola tanára
 1962-től tanulmányutak Európa különböző országaiban
 és Indiában
 1964-től tagja a Magyar Képzőművészek Szövetségének
 1974-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola tanára
 1969-től rendszeresen dolgozik Szigligeten
 1986-90. a festészeti tanszék vezetője a Képzőművészeti
 Főiskolán
 1988. barátaival megalakítja a Magyar Szépmíves Társaságot
 1992-től a Magyar Képzőművészek és Iparművészek
 Szövetségének elnöke
 1992-től a Magyar Művészeti Akadémia tagja
 1993-tól A Magyar Bor Akadémia tiszteletbeli tagja

Fontosabb egyéni kiállítások

1962. Hat festő kiállítása, Ernst Múzeum, Budapest
 1965. Rajzok, akvarellek, Művelődési Ház, Szombathely
 1967. Gyűjteményes kiállítás, Ernst Múzeum, Budapest,

Technika Háza, Pécs

1968. Akvarellek, Budapest VI.ker. Galéria
 1970. Gyűjteményes kiállítás, Egyetemi Galéria, Debrecen
 1976. Gyűjteményes kiállítás, Műcsarnok, Budapest
 1977. Balkáni képek, Kőszeg, Várgaléria, Celldömölk,
 Művelődési Ház
 1978. Új képek, Színháztéri kiállítóterem, Pécs
 1984. Gyűjteményes kiállítás, Ernst Múzeum, Budapest
 1985. Csepel, Iskolagaléria
 1986. Szombathely, Iskolagaléria
 Baja, Művelődési Ház
 Bolgár Kultura Háza- Budapest,
 Magyar Kultura Háza- Szófia,
 Városi Galéria- Plovdiv.
 1987. Művelődési Ház, Karcag. Művelődési Központ,
 Kunszentmiklós.
 1989. Sárvár, Vár.
 1991. Bartók Galéria, Budapest.
 1993. Gyűjteményes kiállítás, Vigadó Galéria, Budapest
 1994. Körmendi Galéria, Budapest
 1995. Kempinski Galéria, Budapest
 Szigligeti Galéria, Szigliget
 Kastélymúzeum, Keszthely
 Újlipótvárosi Galéria, Budapest
 Városi Galéria, Csongrád
 1996. OMC Székház, Genf
 Városi Múzeum, Dunaszerdahely
 Körmendi Galéria, Budapest
 Illárium Galéria, Budapest

Díjak

1964. Fiatal Művészek Stúdiójának kiállítása
 1968. Akvarell Biennálé, Eger
 1970. Akvarell Biennálé, Eger

1972. Nyári tárlat, Debrecen

Téli tárlat, Miskolc

1974. Téli tárlat, Miskolc

1977. Honvédségi Kiállítás, Budapest

1969. Munkácsy Mihály Díj III.

1972. Munkácsy Mihály Díj I.

1986. a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze

1994. a Magyar Köztársaság Középkeresztje

Az a tisztelt, – köszöntve kedves Hölgyeimet és Uraimat – hogy a mai este, ennek az ünnepnek az estélyén, ezen a csodálatos őszön, ezen a különleges hangulatú őszön, egy percre megrendülve és egy kicsit dermedten állva, hogy legutóbb még Gerzson Pál kiállításán Lánosz Sándor mondta a megnyitó szavakat. És most már nincs közöttünk.

Elvesztésével magunkat is siratjuk. Nem gondolnám, hogy azt az egy percet amelyet mindnyájan magunkban neki áldoztunk, hogy ezt most formálisan megismétel-ném. De szeretném kiemelni a fájdalmat, amely Lánosz Sándor elvesztésével bennünket súlyt és érint. De ezen a csodálatos őszön, ezen a tulajdonképpen 40-ik évfor-dulón és ezen a kulturális hajnalon tulajdonképpen számtalan fellendülésnek és rettenetesen sok pusztulás-nak vagyunk a tanúi. Örömmel köszöntöm Önökön kívül a kiadványt, Gerzson Pál könyvének kiadványát megjelentető Artus Alapítványt és a Körmendi Galériát, és meg kell említenem, hogy a Magyar Könyvalapítvány az MHB Alapítványa és a Nemzeti Kulturális Alap szá-mottevő segítséget nyújtott a könyv megjelenéséhez és remélem, hogy még sok hasonló, érdemes mű megje-lenéséhez nyújtani fog.

Szeretném megköszönni Szabó Magdának, a kötet ter-vezőjének és Németh Géának a szerkesztőnek a munkáját, és most megkérném Dávid Katát, hogy méltassa a kiállítást és a művet.

Dávid Katalin:

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Tulajdonképpen egy rossz mondattal kezdem: azzal kez-dem, hogy kulturális ünnepeink zsugorodnak! Nem azért, mintha nem lenne mit köszönteni, sokkal inkább

mert nem vesszük észre az ünneplés alkalmait, pedig mennyi fontos és érdekes lehetőséget lépünk át, ami a kortárs kultúra élnitására utal.

Miért mondom ezt?

Mert valóban létérdekünk lett, hogy akarjuk mi magunk! És akarjanak minél többen a művészet vonzásába kerülni. A mai alkalom ezt két irányban is megadja számunkra és ezt teszi akkor, amikor a perifériára taszították kultúránk szinte minden lehetséges mozgását. És ennek nagy real-itást adnak azok, akik szegénységünkre hivatkoznak.

Nos, ebben az ellehetetlenült helyzetben jön néhány ember akik könyvet jelentetnek meg, galériát nyitnak, és ebben annyi az érdekük, – hadd mondjam így „hasznuk” –, hogy a jövő számára valami jelentőset megmentsenek. A szellemi gének védelmét biztosítják. Biztosítják az értékek őrzését, átörökítését, és ezzel lehetőséget adnak arra, hogy a jövő tisztelni tudja majd korunkat.

Bizony, nem kevesebb az érdeme azoknak, akiknek a mai alkalmat köszönhetjük. Nekem, aki a tőlünk távoli múlt-tal foglalkozom, naponta meg kell értenem, hogy min-den érték jogos ambíciója a jövőbe való beépülés, mert a művészet, a kultúra, így kaphat értelmet: halhatatlansá-gunkban bízunk!

A jelen értékeinek továbbításával az örökkévalóságra rendezkedünk be. Ennek mai reprezentánsa egy kiadó és egy galéria. Nekem ezt jelenti ez a pillanat, a mi magyar környezetünkben így is mondhatom: ez a csoda, amit a Gerzson könyv és a kiállítás dokumentál.

Mindezek, amiket eddig mondtam, könyvismertető kiál-lításnyitásom bevezetőjeként, tulajdonképpen megin-dokolják, miért jelent ünnepet az ittlétünk. Ezen túl azonban van egy személyesebb okom is az ünneplésre, ez pedig a könyv tárgya, a kiállítás szereplője: Gerzson Pál maga.

Annak a művészetnek, amit ez az oeuvre teremtett meg, az a különös jelentősége, hogy csakis itt születhetett, innen ajándékozta meg az egyetemet; gyökerei, élete, egész egzisztenciája a mi világunk része, középeurópai, kárpátmedencei, magyar. Ennél tovább nem szűkíthető, mert alkotójuk ennek teljes horizontját megéli, megéli vissza múltját, éli hol szorongva, hol szabadultabban a jelenét, átéli a maga mikrokozmoszában mindazt, amit jelenthetnek a nagy világtájnak. Amit kelet és nyugat ellentmondásai, észak és dél más-más szépségeszménye hordoz, színek és formák fogalmazzák a rommá vált múltat, a Balaton fény-csodáit, vagy a barátságtalan időt. Ritmusa van ennek a magyar világlátásnak. Ami hol határozott, hol fénnyé formált elmosott alakzattal jelenítenek meg a színek. Nem tudom, hogy örömet vagy bánatot hoz, de tudom, hogy minden képe a boldogságra vágyódást keresi, mint mi mindannyian.

Sokszor beszélgetek külföldi kollégákkal. Milyen érdekes, hogy izgalmat, újfajta felismerést nekik nem a saját országaikból ismert, hanem ezek a hazai hagyományokba mélyedt, az itthoni sajátosságokat megértő és megfogalmazó művészek adnak, amilyen Gerzson is. Ezek jelentik számukra az itteni modernet. Mert valójában nincs korszerű művészet, ha nincs benne a sajátosság. A művészet nem tudomány, amelynek bárhol született eredményét adaptálhatom és a magam tudásával tovább vezethetem. A művészet kényesebb világ. Nem valamihez akar hasonlítani, idomulni, hanem önmagát megteremteni.

De mi az, amit én ilyen sajátosnak látok és amelyet ilyen sajátosnak látnak kintről? Ferenczy Károly, vagy a Nyolcak, a Párizst Kaposvárra hozó Rippl, Egri Balatonja, Bernáth Riviérája, berlini portréi, hogy csak néhányat soroljak az első két évtizedéből ennek a századnak, amelyek azért lerakták modernségünk alapjait: két nagy irányzat találkozott bennük és ez a sajátos. Ezek tulajdonképpen minden művészi magatartás alapjait adják. A romantikus és a klasszikus együttélése. Egyfajta sajátos szemléletet alakít ki Magyarországon. Egy francia művészettörténész mondta ezt nekem egyszer, hogy

ez az a bizonyos „magyar iskola”. A kívülálló szerint ez nemcsak a vizuális művészetnek, hanem költészetünknek is sajátja. Menjenek nagyon távoli múltba. Most tényleg néhány száz évet visszagondolva, ezt a sajátoságot jönnek megcsodálni a magyar reneszánsz sajátos emlékeiben is. Ez az az igazi magyarországi művészet, és én azt nem tudom megállni, hogy ha a magyar művészetről beszélünk, akkor meg ne említsem, hogy van nekünk egy szimbólumunk. Ez nem analógia. Semmi köze analógiához, sem ide sem bárhova. Ez egy szakrális jelkép, úgy nevezik hogy magyar szentkorona. És gondoltak arra, hogy ebben a koronában egyesül ez a kettő: a korona greca, a korona latina. Együtt kelet és nyugat, Bizánc és Róma, klasszikus és romantikus, együtt szétválaszthatatlanul, jól érezve egymást, őrizve teljességüket. Valahol így válik a magyar művelődéstörténet igazi szimbólumává ez a furcsa kincsünk.

Igazából maga a Kárpát-medence. Dehát ennek nagy irodalma van, amit legodaadóbban a magyar művészettörténet a magyar gondolkodás talán legnagyobb egyénisége Fülep Lajos fogalmazott meg. Ezzel a névvel én egyben egy nagy irodalmat adnék a témához, amely tulajdonképpen felment minden további elemzés alól. Gerzson Pál művészete ilyen értelemben magyar. A könyv szerzőjének, elsősorban Láncz Sándort említem, mint a könyv főszereplőjét. Pontosan ez a magyar sajátosság varázsolja el, ez a sajátos értékteremtés. És itt meg kell mondanom, milyen szellemes, jól szerkesztett a kiadvány; szakmai tanulmányok, irodalmi reflexiók veszik körül a képeket, a sokfelől érkező gondolatok társadalmi környezetet teremtenek a művészetnek. Útmutató példa. A szerkesztés mellett szép mives megjelenése is örömet okoz annak, aki kézbeveszi. Hadd fejezzem be Fülep Lajos számomra gyönyörű gondolatával. Így írja: „A nagyok között a kisebb nemzeteknek is, költőinknek és művészeinknek van olyan üzenetük, szavuk, hangjuk, ami ha nem volna, hiányozna az emberi szépségből. A világ csonka maradna.”

Hát ennyi, amikor Gerzson Pál bemutatásával dícséret illet egy kiadót és egy galériát.

Kérem, tekintsek meg a kiállítást. Köszönjük szépen az avatott szavakat, éreztem az elején, hogy Gerzson Pálról nekem nem is szabad még egy szót sem szólnom, mert utánam egy megkoronázás következik. Ugye, ahogy ez be is következett, és szeretettel meghívjuk Önöket itt a

büfében egy nagyon finom hamuban sült pogácsára, ugye, ami az útnak induló művésznek jár, és most Gerzson tanár úr egy új úton indult el, s reméljük, hogy több hasonló kilométerkő lesz ezen az úton a közeljövőben.

Műtárgyjegyzék

1. Vörös korong, 1975., olaj-vászon 50x80 cm
repr. Monográfia 14. old.
2. Domb, 1993., olaj-vászon 80x120 cm
repr. Monográfia 13. old.
3. Tavaszi táj, 1987., olaj-vászon 114x146 cm
repr. Monográfia 52. old.
4. Vitorla, 1975., olaj-vászon 90x130 cm
repr. Monográfia 18. old.
5. Nagy fa, olaj-vászon 70x140 cm j.:b.l.:Gerzson
6. Baljóslat, 1982., olaj-vászon 80x120 cm
repr. Monográfia 41. old.
7. Domboldal, olaj-vászon 85x120 cm j.:j.l.:Gerzson
8. Átalakuló forma, 1979. olaj-vászon 90x160 cm
repr. Monográfia 40. old.
9. Dombok, 1985., olaj-vászon 130x161 cm
repr. Monográfia 53. old.
10. Tavasz, 1987., olaj-vászon 85x120 cm
repr. Monográfia 48. old.
11. Visszhang, 1982., olaj-vászon 100x120 cm
repr. Monográfia 46. old.
12. Megfelelések, 1984., olaj-vászon 120x170 cm
repr. Monográfia 39. old.
13. Majális, 1979., olaj-vászon 120x170 cm
repr. Monográfia 19. old.
14. Az élet dele, 1995., olaj-vászon 130x90 cm
(Berzsenyi), repr. Monográfia 76. old.
15. Hol vagy te Széphalom, 1995., olaj-vászon 161x115 cm
(Berzsenyi), repr. Monográfia 77. old.
16. Kert ablakon át, 1992., olaj-vászon 130x150 cm
repr. Monográfia 27. old.
17. Szigligeti napló, 1992.VIII.25. olaj-vászon 14x21 cm
repr. Monográfia 65. old.
18. Szigligeti napló, 1991.IX.6. olaj-vászon 11x16 cm
repr. Monográfia 26. old.
19. Szigligeti napló, 1991.VIII.22. olaj-vászon 20,5x15 cm
repr. Monográfia 26. old.
20. Szigligeti napló, 1991.VIII.28. olaj-vászon 13x22,5 cm
repr. Monográfia 24. old.
21. Szigligeti napló, 1990.VIII.24. olaj-vászon 14x23 cm
repr. Monográfia 24. old.
22. Szigligeti napló, 1990.IX.3. olaj-vászon 13x20 cm
repr. Monográfia 25. old.
23. Szigligeti napló, 1994.VIII.12. olaj-vászon 10x15 cm
repr. Monográfia 32. old.
24. Szigligeti napló, 1978.VII.19. olaj-faros 15x23,5 cm
.....repr. Monográfia 25. old.
25. Szigligeti napló, 1977.VII.29. olaj-farost 14x22 cm
repr. Monográfia 43. old.
26. Szigligeti napló, 1979.VII.9. olaj-farost 16x24 cm
repr. Monográfia 66. old.
27. Szigligeti napló, 1987.VIII.30. olaj-farost 14x21,5 cm
repr. Monográfia 47. old.
28. Szigligeti napló, 1975.I.26. olaj-farost 16x27 cm
j.:j.l.:Gerzson
repr. Monográfia 58. old.
29. Szigligeti napló, 1979.VII.21. olaj-farost 14x27 cm
j.:j.l.:Gerzson, repr. Monográfia 59. old.
30. Szigligeti napló, 1987.IX.3. olaj-farost 14x21,5 cm
repr. Monográfia 61. old.
31. Szigligeti napló, 1989.VII.26. olaj-farost 14x24 cm
repr. Monográfia 60. old.

32. Szigligeti napló, 1976.VII. olaj-farost 16x24 cm
repr. Monográfia 17. old.
kiállítva Cluses Franciaország
33. Szigligeti napló, 1989.VII.20. olaj-farost 18x22 cm
repr. Monográfia 62. old.
34. Szigligeti napló, 1990.IX.24. olaj-vászon 14x23 cm
repr. Monográfia 64. old.
35. Szigligeti napló, 1994.VIII.22. olaj-vászon 20,5x15 cm
repr. Monográfia 67. old.
36. Szigligeti napló, 1994.VIII.5. olaj-vászon 19x16 cm
repr. Monográfia 68. old.
37. Cím nélkül, 1990.IX.6. olaj-vászon 13x23 cm
38. Cím nélkül, 1990.IX.16. olaj-vászon 13,5x23 cm
39. Domboldal, 1980. olaj-vászon 60x85 cm
40. Táj, 1988. olaj-vászon 60x70 cm
41. Növény, 1989. olaj-vászon 60x100 cm
42. Reggel, 1982. olaj-vászon 60x85 cm
43. Öböl, 1992. olaj-vászon 33x55 cm

Irodalom

- Láncz Sándor: Gerzson Pál
(Művészet, 1966/8.)
- Kovács Gyula: Beszélgetés Gerzson Pállal
(Művészet, 1969/5.)
- Losonczy Miklós: Gerzson Pál
(Mai magyar művészet,
Képzőművészeti Alapkiadó, 1976.)
- Láncz Sándor: Gerzson Pál műcsarnoki kiállítása
(Jelenkor, 1976/7-8.)
- Fodor András: Gerzson Pál, Futárposta
(esszék, 1980.)
- Durkó Zsolt: Gerzson Pálról (Kortárs 1985/2.)
- Horgas Béla: Gerzson Pálról (Pár Sor, 1985/5.)
- Tornai József: Gerzson Pálról (Forrás, 1986/1.)
- Láncz Sándor: Gerzson Pál
(Körmendi Galéria Budapest, 1996.)

Helye: Körmendi Galéria Budapest – Csontváry Terem
Budapest, V. Vörösmarthy tér 1.
1996. október 28 – november 11.

Körmendi Galéria Budapest
Budapest, II. Nagybányai u. 25.
1996. október 29 – november 18.

Megnyitotta: Sturcz János művészettörténész

Életrajzi adatok

1944-ben született Budapesten
1962-ben érettségizett
(Képző- és Iparművészeti Gimnázium, Budapest)
1964-70. tanulmányok a Magyar Képzőművészeti Főiskolán,
Budapest Fónyi Géza festőművész osztályán
1971-74. Derkovits-ösztöndíj
1972-87. a Képző- és Iparművészeti Szakközépiskola tanára
1986. egyhónapos ösztöndíj a Layota AB (Svédország)
meghívására
1987-től a Magyar Képzőművészeti Főiskola docense
1990. Munkácsy-díj
1995. kéthónapos ösztöndíj a római Magyar Akadémián

Fontosabb egyéni kiállítások

1968. Várkollégium, Budapest
1971. Állami Bábszínház, Budapest
Ferencvárosi Pincetárlat, Budapest
Agráregyetem, Debrecen
1975. Stúdió Galéria, Budapest
1977. Agráregyetem, Debrecen
1982. Várkollégium, Budapest

1984. Művelődési Központ, Fonyód
Tanítóképző Főiskola, Kaposvár
1987. Esztergomi Galéria, Esztergom
1988. Uitz Terem, Dunaújváros
1989. ART 20 „89”, Basel
Galerie Melnyikow, Heidelberg
Strand Galerie, Södertälje
1990. Barcsay-terem (MKF), Budapest
1991. Budapest ART EXPO, Budapest
Galerie 22, Wien
Galerie Melnyikow, Heidelberg
1992. Galerie Second, Freiburg
Galerie Gaudens Pedit, Lienz (ostt.)
Budapest ART EXPO, Budapest
1993. Pandora Galéria, Budapest
Spiritusz Vízivárosi Galéria, Budapest
Kortárs Gyűjtemény, Cifra Palota, Kecskemét
1994. Ericcson Galéria, Budapest
Vízivárosi Galéria, Budapest
MHB IMMO ART Körmendi Galéria, Budapest
Magyar Ispota, Győr
1995. Budapest ART EXPO Budapest
Körmendi Galéria, Budapest

Sturcz János: SPQR

Varázslatos alkímiaszerű folyamatban, a legkülönbözőbb technikák és anyagok egymásba alakulásából jönnek létre Tölg-Molnár Zoltán szikár, csak fekete és fehér színű, néhány betűtöredéket, karcolást, apró jelet, az Örök Város ércnél maradandóbb kőfalainak idő ütötte sebeit hordozó, római „papír-fal” reliefjei. Nagyfokú illúziót keltve, bennünk semmi sem az, aminek látszik; kategóriák, helyszínek és idősíkok összekeverednek, egyfajta kontinuitást – Róma lényegét – sugározva. A fal- vagy vakolatszerű töredékekben a jelenkori, mulandó, könnyű, meleg-szerves, puha, de érzékeny papír az öröklétű márvány hűvösét, keménységét, nyugalmát árasztja, a papírra applikált feketével festett közüzalék aszfaltszerű hatást kelt.

Tölg mind motívumaiban, mind technikájában a legszegényebb, és a legminimalisztikusabb eszközökkel, alázattal közelít az európai tradíciót megtestesítő városhoz. Fő eszköze a látszólag legegyszerűbb, legprimitívebb közvetlen lenyomat, amely azonban, mint ahogy azt az egész huszadik század – Rodintól, Duchampon át Segalig és Kiki Smithig – mutatja, a legtökéletesebb, -irrealisabb, -bonyolultabb, -líraibb illúziókeltő hatások kiváltására képest. Tölg a technikát ráadásul többszörös áttétellel alkalmazza. Először – templom- és temetőőröket „kijátszva” – agyaglenyomatokkal gyűjtötte össze motívumait, szerbantalos hangulatú barangolásain, a Trastevere környékén. Nem a metropolisz múltjának és jelenének monumentális-reprezentatív motívumaihoz nyúlt, hanem azokat a hétköznapi apró jeleket, tárgyakat, időlenyomatokat ragadta meg, amelyek láthatatlanul összekapcsolják a jelent és a múltat; kockakőburkolat-részleteket, titokzatos kopogtató és hajókikötő karikákat, a Tevere rakpart falainak karcolásait, melyekről szinte megállapíthatatlan, hogy az antikvitásban vagy tegnapelőtt, véletlenszerűen keletkeztek, s a művész

személyes kiválasztása és csoportosítása révén szinte kiemelkednek az idő folyamából.

A történelmi jeleket feldolgozó reliefeken sem a grandiózus barokk emlékek elemeit, hanem a szerényebb, alázatosabb ókeresztény kőfaragványok, szarkofágok primitív kis ábráit, keresztjeit, Krisztus-monogramjait, az Isten túlvilági békéjében nyugvó lelkeket szimbolizáló, életfát csipegető galambokat és írástöredékeket alkalmazza. A motívumok közül azonban hamarosan enigmatikus erővel az antik és barokk szobortalapzatokon, de a csatornafedőkön vagy a buszok oldalán is mindenütt olvasható SPQR rövidítés (senatus populusque Romanus = a római tanács és a római nép) vált ki, amely geometrikusan formált gyönyörű antiqua betűivel egyszerre esztétikai, vizuális és fogalmi emblémája az örök város történelmi közösségének. A betűsor szinte egy véletlen, az ABC négy egymást követő betűjéből véletlenszerűen összeállt, de megfordított történelmi „konceptmű”; írásformája erőteljes, lendületes, klasszikusan hűvös formáival mégis szilárdságot, állandóságot, a Város öröklétűségét árasztja. (Annál is inkább, mivel minden korszak tárgyain megjelenik.)

Ugyanakkor mindezek a múlt és jelenbeli, magas művészeti és köznapi motívumok ugyanazokat a geometrikus alapformákat, kereszteteket, négyzeteket, köröket hordozzák, amelyek művészünk korábbi alkotásaiban is állandóan visszatérnek, így egy belső, szubjektív folytonosságot is teremtenek a külső, Rómában megjelenő történelmi kontinuitás mellé. Hasonló rétegzettség figyelhető meg a lenyomatok alkalmazásában is, hiszen a már említett agyag-negatívról Tölg-Molnár még Rómában gipszlevonatokat készített, majd ezeket használta fel itthon a végleges papíröntvény létrehozására. Így a látszólagos egyrétegűség és egyszerűség ellenére a műben a legkülönbözőbb idő- és térbeli pontok, helyszínek, anyagok, technikák, pozitív és negatív lenyomatfajták kódolódnak egymásra.

Műtárgyjegyzék

1. Lelet, 1996. papír 125x175 cm
2. Kopogtató, 1996. pigment-papír 12x135x2 cm
3. Relikvia III., 1996. pigment-papír O 98 cm
4. Relikvia II., 1996. pigment-papír 100x100x100 cm
5. SPQR, 1996. papír 102x92x2 cm
6. Relikvia I., 1996. pigment-papír O 95 cm
7. Töredék, 1996. papír 120x70 cm
8. Képtöredék I., 1996. pigment-papír 80x100 cm
9. Képtöredék II., 1996. pigment-papír 100x80 cm
10. Képtöredék III., 1996. pigment-papír 130x85 cm
11. Időrajz I., 1996. papír-rozsda-karton 70x100 cm
12. Töredék Rómából II., 1996. kőpor-pigment-papír 175x85x3 cm
13. Fragment, 1996. kőpor-pigment-papír 70x118x3 cm
14. Érintők, 1996. papír-pigment-vászon 100x100 cm
15. Fríz I., 1996. papír-szurok 23x93x2 cm
16. Fríz II., 1996. papír 23x98x2 cm
17. Kopogtató, 1996. papír 12x135x2 cm
18. Időrajz II., 1996. papír-rozsda 70x100 cm
19. Töredék Rómából IV., 1996. papír-pigment O 95 cm
20. Időrajz III., 1996. papír-rozsda-tea 70x100 cm
21. A Tevere partján, 1996. papír 70x110 cm
22. Római levelek I., 1996. papír O 20 cm
23. Relikvia VII., 1996. papír-pigment O 70 cm
24. Töredék Rómából I., 1996. papír-kőpor-pigment 98x117x2 cm
25. Római levelek III., 1996. papír O 20 cm
26. Fríz III., 1996. papír 23x93x2 cm
27. Fríz IV., 1996. papír 22x85x2 cm

Helye: Körmendi Galéria Budapest

Budapest, II. Nagybányai u. 25.

Rendezte és megnyitotta: Lóska Lajos művészettörténész

Fontosabb egyéni kiállítások

1982. Kultúrház, Szeged

1983. FMK, Budapest

1984. Galerie am Finkenbusch, Rhede (NSZK)

1987. Fészek Klub, Budapest

Galerie Elf, „Magyar Napok”, Bielefeld (NSZK)

Barabás Mártonnal

1988. Duna Galéria, Budapest

1989. Galerie Strudlhof, Bécs

1991. Galerie Altstadt, Bamberg (NSZK)

1992. Vigadó Galéria, Budapest

The Collective Gallery, Edinburgh, Skócia

1993. Vízivárosi Galéria, Budapest

1996. Spiritusz Galéria (Várfok Galéria), Budapest
Körmendi Galéria Budapest

Díjak, ösztöndíjak

1982. Stúdió-ösztöndíj

1982-1985. Derkovits-ösztöndíj

1984. Diploma, Nemzetközi Biennálé, Szófia

1991. Eötvös Alapítvány ösztöndíja

1992. MHB Alapítvány ösztöndíja

1995. A XI. kerületi Önkormányzat ösztöndíja

Várady Róbert legfrissebb, 1994 és 1996 között készült munkái új szakasz kezdetét jelentik alkotói pályáján. Ez a változás, átalakulás természetesen annak is a következménye, hogy napjaink magyar képzőművészetének meghatározó tendenciái is megváltoztak, módosultak az elmúlt esztendőben. A színpompás gesztusokkal, nagy méretekkel jellemezhető újfestészet hegemoniája megszűnt, és egy halkabb, fogalmibb, elsősorban a konceptuális és a minimal stílusirányzatokból táplálkozó alkotásmód született, melyet jobb híján lírai konceptnek vagy poétikus minimalnak nevezhetünk.

A hetvenes évek végétől hiperrealista-metafizikus, majd a nyolcvanas években a transzavantgárdtól is megihletett, mítoszokat megidéző festő kifejezésmódja napjainkra konkrétabbá, ugyanakkor fogalmibbá vált. Nála azonban ez az átalakulás nem külső hatásokból ösztönzött, hanem öntörvényű, alkatának, érdeklődésének, iskolázottságának következménye. Nem véletlen tehát, hogy filozófiai és esztétikai fogalmak, esetleg tudományos diszciplínák felől közelít a témáihoz.

Ezen érdeklődése természetesen nem azt jelenti, hogy az élet értelmére választ kereső vagy a művészet fogalmát meghatározni igyekvő tudományágak illusztrátora, bár Kantnak vagy Wittgensteinnek téziseit megjeleníteni sem lenne egyszerű feladat. Váradynál az elméleti érdeklődés úgy nyilvánul meg, hogy a festészet eszközeivel életre hívott munkái fogalmibbak, mint kortársaié általában, sőt egy-egy a kompozíción feltűnő felirat, jel vagy szimbólum konkrétan is utal egy-egy filozófiai irányzatra vagy éppen az elméleti fizikára. Jól példázza ezt a törekvést a *Neurózis, ataraxia* (1996) című alkotása. A két részből álló kompozíción a bal oldali képmező tetején hosszúkas plexidoboz található tele különböző nyugtatókkal, alatta a képmezőben kör alakú neurózis felirat látható. A mű jobb oldala is hasonló felosztású mint a bal, de más jelentésű. Itt a plexitartályban víz csillog – a nyugalom jelképe, vagy az életé – és alatta ugyanúgy mint a másik féltekén kör alakban felirat csak más – ataraxia – található. A neurózisra, korunk népbetegségére történő utalást nem kell magyaráznom. Idegbajos világunkkal állítja szembe Várady Epikurosz

ataraxiáját, az ember gyötrelemtől mentes állapotát, a kedély és a lélek rendíthetetlen nyugalma.

Az okkeres falszerű Időképen (1996), mint ahogy a cím is utal rá, a végtelen és örök időt igyekeznek ábrázolni a művész különböző, a képmezőben elszórt jelképekkel, illúziókkal: stilizált homokórával, rezgésvonalakkal.

A Gnosztikus, agnosztikus című vásznon (1996) a megismerhető és a megismerhetetlen kettősét állítja egymással szembe a festő, mégpedig úgy, hogy a hullámvonalakból, a fekete és ezüst körökből felépülő kompozíció egyszerre szimbolizálja a mozgást, a változást és az állandóságot, a tökéletességet.

Talán e három mű bemutatása is meggyőzhet bennünket arról, hogy létünk, az életre-halálra, a világra annak milyenségére választ kereső kérdések foglalkoztatják a festőt. Gondolatai megjelenítésében a különböző anyagok is fontos szerephez jutnak; A Neurózis, ataraxia című munkáján például a konkrét világot az orvosságos dobozok, a plexi, az alumíniumlemez, míg a fogalmi világot a feliratok jelképezik. A konkrét-elvont hasonló kettőssége jelenik meg az Időképen is. Itt az állandóságot, valamint a direktséget az alkalmazott applikációk – fotofólia, komputergrafika, a műgyanta, a gitt, a fém –, a változást a hullámvonalak ritmusa érzékelteti. Várady Róbert festészetét, illetve szemléletét talán

1994-ben készült képe, a Wittgenstein világa jellemzi legplasztikusabban. Ezen kör alakú mezőben, mely akár a világmindenséget is szimbolizálhatja, különféle motívumok, jelek kavarnak, illetve a filozófus Traktátusából kiemelt szövegrészek sejlenek föl. A körön kívül a festmény négy sarkában szimbolikus motívumok láthatók: két zárójel, egy kérdőjel és a végtelen jele. E munkáról nekem Donald Kuspit amerikai művészettörténésznek az Enigma című folyóiratban megjelent, A minimalista művészet wittgensteini aspektusai című tanulmányának néhány jellemző passzusa jutott eszembe, melyek annyira Várady Róbert képi kifejezőmódjáról is szólnak, hogy érdemes idézni közülük: „... a minimalisták nem arra törekedtek, hogy gondolatrendszer vagy műalkotásokat hozzanak létre, azaz, hogy kimondják az igazságot vagy stílust teremtsenek, hanem inkább azt kívánták megragadni, hogy mit jelent filozófiáról vagy művészetről beszélni.”

„... A filozófiákra úgy tekintenek, mint amelyek a műalkotásokhoz hasonlóan vannak megszerkesztve, egy nyelvjáték szabályai szerint, a stílus szabályaival analóg módon. A művészetet pedig úgy tekintik, hogy az nem stílus vagy szépség, hanem a tudatosság kérdése ...”

Nos, mindezekre a problémákra keresi a választ Várady Róbert festészete.

Műtárgyjegyzék

1. Monaszok, 1996. olaj-vegyes technika -vászon 50x180 cm
2. Az Egy I., 1996. olaj-vegyes technika -vászon 170x130 cm
3. Kal-eidosz-kop, 1996. olaj-vegyes technika -vászon 160x110 cm
4. Neurózis, Ataraxia I., 1996. olaj-vegyes technika -vászon 130x180 cm
5. Neurózis, Ataraxia II., 1996. olaj-vegyes technika -vászon-alumínium 110x150x10 cm
6. Hommage a Holbein, 1996. olaj-vegyes technika -vászon 190x150 cm

7. Gnosztikus, agnosztikus, 1995-96. olaj-vegyes technika -vászon 180x130 cm
8. Kényes egyensúly I., 1996. olaj-vegyes technika -vászon 100x130 cm
9. Labirintus III., 1996. olaj-vegyes technika -vászon-fa 90x135 cm
10. Időkép V., 1996. olaj-vegyes technika -vászon 80x100 cm
11. Az Egy II., 1996. olaj-vegyes technika -vászon 75x60 cm
12. Meditáció, 1996. olaj-fa-vegyes technika 59,2x45 cm
13. Kényes egyensúly II., 1996. olaj-vegyes technika -vászon 100x70 cm
14. Jelek világa, 1995. olaj-vegyes technika -fa 64x76 cm
15. Oszlop, 1995. gipsz-nylon-papír-vegyes technika 250 cm

Irodalom

Pelle János: A társas magány képei – Várady Róbert festészetéről

(Művészet, 1982. dec., XXIII. évf. 12. sz., 55. old.)

Husz Mária: Derkovits ösztöndíj beszámoló kiállítás

(Művészet, 1983. júl. XXIV. évf. 7. sz., 59. old.)

P. Szabó Ernő: Létképletek

(Művészet, 1984. aug., 56-57. old.)

Nagy Zoltán: Félgözzel hátra – Stúdió kiállítás

(Művészet, 1985. febr., 15. old.)

Gyárfás Péter: Századvég – Várady Róbert képeiről

(Művészet, 1988/9., 39-41. old.)

Lóska Lajos: Posztmodern mitológiák – Várady Róbert kiállítása

(Új Művészet, 1992/8., 55-56. old.)

Bohár András: Fény, hang, szín, tér

(Új Művészet, 1994/10., 65-66. old.)

Szuromi Pál: A naplementétől a tűzijátékig

(Új Művészet, 1994/10., 13-14. old.)

Szegő György: Búcsúzó Gutenberg galaxis – Várady Róbert képei

(Új Művészet, 1995/9., 74. old.)

Vadas József: Én-képek

(Élet és Irodalom, 1984. jún. 8., 13. old.)

Szegő György: Biliárd, 12 előtt négy perccel – Várady Róbert képei

(Élet és Irodalom, 1993. febr. 12., 12. old.)

D. Fehér Zsuzsa: A szegedi nyári tárlaton

(Magyar Nemzet, 1980. júl. 26., 4. old.)

Ember Mária: Kiállítási körjárat

(Magyar Nemzet, 1980. dec. 29., 4. old.)

Szabó György: Derkovits ösztöndíjasok beszámolója

(Magyar Nemzet, 1984. márc. 2., 7. old.)

Szegő György: Se innen, se túl – Várady Róbert festményei

(Magyar Nemzet, 1988. márc. 3., 4. old.)

Gellér Katalin: Mítoszok idézése

(Magyar Nemzet, 1992. ápr. 17., 9. old.)

Kenessei András: Létképletek

(Magyar Hírlap, 1984. jún. 12., 6. old.)

Wagner István: Nyitány az ifjúsággal

(Magyar Hírlap, 1987. okt. 12., 4. old.)

Lóska Lajos: Képek a századvégről

(Magyar Hírlap, 1992. ápr. 14., 19. old.)

Solymosi Bálint: Az angyalok hűvöse – Várady Róbert kiállítása

(Pesti Hírlap, 1990. jún. 2., 6. old.)

Nichs Andrea: Jövőtlen huszadik század – Várady Róbert műtermében

(Pesti Hírlap, 1991. febr. 9., 11. old.)

Boros Géza: Látszatszázadvég

(Új Tükör, 1988. júl. 17., 22. old.)

Harangozó Márta: Háttal a világnak –

Fiatal Képzőművészek Stúdiójának kiállítása

(Esti Hírlap, 1980. dec. 18., 2. old.)

Harangozó Márta: Derkovits ösztöndíjasok bemutatkozása

(Esti Hírlap, 1984. febr. 22., 2. old.)

Deák László: Ott túl, az ismeretlenen

(Magyar Ifjúság, 1988. júl. 17., 22. old.)

Galerie Strudlhof, Wien – A. Arnóti und R. Várady

(Budapester Belvedere, 1989/1)

H. Mayer-Trees: Róbert Várady und Heide Drever in der Finkenbusch Galerie

(1984. szept. 12., 1. old.)

Von Himmel und Hölle – Ungarische moderne in der Galerie Elf

(Bielefelder Tageblatt, 1987. máj. 6.)

Ungarn diesmal „IN” in galerien

(Bielefelder Kultur, 1987. máj. 1.)

Blick nach Ungarn

(Reutlinger Blatt, 1987. szept. 25.)

Birgitt Cujass: Innen und aussen

(Bamberger Aktuell, 1991. szept., 35. old.)

Contemporary Art (1992. Autumn)

Katalógusszövegek

Pelle János: Létképletek

(1984. Bartók Galéria kiállítás katalógusa)

Beke László: Előszó

Lóska Lajos: Képek a századvégről

(1992. Vigadó Galéria kiállítás katalógusa)

Beke László: Megjegyzések Várady Róbert újabb festményeihez

Bohár András: Gnosztikus, agnosztikus: távolodások a dualitás formáitól

Lóska Lajos: Előszó

(1996. Körmendi Galéria kiállítás katalógusa)

A sajtó a Körmendy Galéria kiállításairól

1992./2 sz.	MŰKINCS	FIGYELŐ	2.	1993.07.07.	REFORM	18.	
„Törődjön környezetével – önbecsülést jelent”				„Absztrakt a jövő?”			
Körmendi Galéria				Gyarmathy – „Külföldön sincsenek előbbre”			
1992./3 sz.	-	// -	14.	1993.07.25.	THE ARTS	B.8.	
„Venni vagy nem venni”				„Dublin joins art fair circuit” – Körmendi Galéria			
1992.06.	-	// -	11.	1993.09.	TAPS	47.	
„Kortárs aukció az olimpia jegyében”				„Egy kastély képei” – Farrach – Zeltweg			
Xantus Gyula : Virágültetés c. komp.				1993.09.22.		DIE WOCHÉ	12.
				„Aufgewecktes Gemauer : Junges” – Schlos Farrach			
1992.09.	-	// -		1993.11.21.		VASÁRNAPI HÍREK	11.
„Piacképes kortárs magyarok”				Tárlatnaptár – Körmendi Galéria – Bíró Antal kiállítása			
Körmendi Galéria – Wiesbaden							
1992.12.	-	// -	V.	1994.03.20.		VASÁRNAPI HÍREK	9.
„Kölni vásár”				„Vagabundsága mára iskola” – Sváby Lajos: Nincs vége			
1993.02.04.	REFORM		7.	1994.05.03.		BLIKK	11.
„Hazaköltözik a Cigánytábor ?”				„Szabad utat adtak a hatalmas Virágözönnnek”			
Körmendi Galéria – Munkácsy				Körmendi Galéria – Peter Widman			
1993.04.01.	REFORM		25.	1994.05.		ELITE	84-89.
„Csodavárás a paravánon”				„Egy új lakás a legújabbak közül”			
Körmendi Galéria – Sváby Lajos				1994.07.07.		FIGYELŐ	IV.
1993.06.09.	ÚJ MAGYARORSZÁG		8.	„Új galéria a belváros szívében”			
„Gyarmathy az akadémikus”				MHB IMMO ART – Körmendi Galéria			
1993.06.-07.	SANSZ		20.	1994.08.12.		ÉLET ÉS IRODALOM	10.
„Gyarmathy Tihamér kiállítás a Körmendi Galériában”				„Körmendi Galéria” – Gyarmathy Tihamér			

A sajtó a Körmendy Galéria kiállításairól

1994.08.25. KÁPÉ „Kortárs képek banki falakon – Galéria készült magyar alkotóknak” MHB IMMO ART	26.	1994.09.06. BLIKK „Ikarustól a Holdra szállásig” Gyémánt László	11.
Áfasújtott művészek Galéria készült magyar alkotóknak MHB Immo Art Galéria		1994.10.23. VASÁRNAPI HÍREK „Hírek ittthonról” – „Sváby tárlat” MHB IMMO ART	12.
1994.08. CÉGVEZETÉS „Galériagalopp – Szemben a Kempinskivel”	126.	1994.10.30. VASÁRNAPI HÍREK „Hírek ittthonról” – „Akvarellista építésszek” Csák Máté	12.
1994.09. SANSZ „Mobilok és gépszobrok” MHB IMMO ART Galéria Körmendi Galéria Haraszty I. , Gyémánt L.	17.	1994.11. REFORM „Nincs vége” MHB IMMO ART Sváby Lajos	5.
1994.09. WHERE – BUDAPEST „Antiques and galleries” MHB IMMO ART Gyémánt László	35.	1994.11.12. AHOGY TETSZIK Sváby Lajos – Illusztrációk (6 kép)	
		1994.11.13. VASÁRNAPI HÍREK „Magyar művészek Szászországban” Grossburgwedel	8.
1994.09.02. ÉLET ÉS IRODALOM „Szó szerint” Körmendi Galéria Haraszty István	17.	1994.12.23. MAGYARORSZÁG „Arcok, vonulatok, kapcsolódási pontok”	
1994.09.04. VASÁRNAPI HÍREK „Hírek ittthonról” – Mozgó szobrok MHB IMMO ART Körmendi Galéria – Haraszty I.	12.	1994.12. ÚJ MŰVÉSZET „Kiállítási körkép” Matzon Ákos , Haraszty István , Hencze T. Tölg Molnár Zoltán	54-57.
1994.10. ÚJ MŰVÉSZET Körmendi Galéria	59.	1994. ELITE „ELITE élet” Gyarmathy T., díjnyertes hallgatók	134.
1994.11. ÚJ MŰVÉSZET Körmendi Galéria	61;63		

A sajtó a Körmeny Galéria kiállításairól

1994. ELITE MŰKERESKEDELEM „ELITE kiállítás” Körmeny Galéria – Szabó Zoltán	18.	1995. 04. 28. ÉLET ÉS IRODALOM „Budapest Art Expo” Körmeny Galéria – Csák Máté	7.
1994. ELITE MŰKERESKEDELEM P. Szabó Ernő: „Külsín és belbecs, avagy Mikszáth kalapja” A hatodik budapesti nemzetközi művészeti kiállítás és vásárról	51-54.	1995. 05. GRIFF GENTLEMAN’S „Kedvenc képeim” Náray Péter – Sváby Lajos	90.
1995. 02. GRIFF GENTLEMAN’S „Galéria” – Dienes – Davis	80.	1995. 05. ÚJ MŰVÉSZET „A szóképek elillannak, a tárgymetaformák megmaradnak” – Haász István „Kiállítási körkép” – Soroksár, Szentendre Bartl József festőművész kiállítása Körmeny Galéria	8. 65.
1995.01-02. ÚJ MŰVÉSZET „Improvizáció és pop nosztalgia” Gyémánt László	84.	„Kiállítási körkép” – „Egy szobrász, egy festő” – Katona Zs. és Dienes G. kiállítása MHB IMMO ART Galéria	70.
1995.01.05. FIGYELŐ Műkincs – „Grossburgwedel” Körmeny Galéria	II.	1995. 05. CASH FLOW „Befektetett kortársak” Körmeny Galéria	85-86.
1995.03. GRIFF GENTLEMAN’S „Galéria” – Hurrá víz! Magyar vízfestők társasága	72.	1995. 05. 11. MŰKINCS FIGYELŐ „Müncheni magyar mesterek”	V.
1995.03. ÚJ MŰVÉSZET Körmeny Galéria	59.	1995. 05. 16. 168 ÓRA Vitaklub – „Főlölesges művészek (?)” Gyémánt László	46.
1995.04.06. FIGYELŐ „Gyémánt a portréfestő” Körmeny – Csák házaspár	I.	1995. 05. 17. DER NEUE PESTER LLOYD „Im dienste der Zeitgenossen” Die Körmeny Galerie unter dem Dach einer Raumlichkeit des Kunstmazens MHB Albert Kováts – Barokkes Portrait	13.
1995.04.14. ÉLET ÉS IRODALOM „Lefojtva” Szabó Tamás – Körmeny Galéria	17.	1995. 06. ÚJ MŰVÉSZET „Kulturális centrum vagy Nemzeti Szalon” Körmeny Galéria – Gyarmathy Tihamér Sváby Lajos, Mazzag István, Nádler István	40-43.
1995.04.21. PESTI RIPOORT „Osztrák festő, magyar kapcsolat” Hammerstiel	3.		

A sajtó a Körmendy Galéria kiállításairól

1995. 06. 01. MŰKINCS FIGYELŐ „Semmi sem biztos” – Németh Géza „Nincsenek biztos befutók”	I. III.	1996. 01. 21. VASÁRNAPI HÍREK Kultúra, művészet: „Gyémánt-életmű képekben” Körmendi Galéria Csontváry Terem	8.
1995. 06. 03. SOME ENCHANTED EVENING <i>Color Team</i> – Körmendi Galéria		1996. 01.-02. ÚJ MŰVÉSZET Korda Vince: „Fürdő fiúk” c. festménye, a Körmendi-Csák gyűjteményből	borító
1995. 09. ÚJ MŰVÉSZET MHB IMMO ART Galéria Körmendi Galéria	61. 63.	1996. 02. 09. MAGYAR HÍRLAP „Bútorok, szőnyegek, műtárgyak 1995-ben” Kovács Margit – kerámia	18.
1995. 10. 26. HÓCIPO „Nemzeti pantheon” „B. Okros L. szobrot kapott” Haraszty István	9.	1996. 02. 17. MAGYAR HÍRLAP „Ahogy tetszik” – Beszélgetés Gyémánt Lászlóval Csontváry Galéria	15.
1995. 10. ÚJ MŰVÉSZET „Fényfestészet” Gyarmathy Tihamér életmű-kiállítása Kováts Albert	36-42.	1996. 03. 26. MAGYAR NEMZET Kultúra: „Vásár a jövő közösségéért” – <i>Véget ért a Budapest Art Expo</i> Körmendi Galéria	15.
1995. 10. 11. KURÍR „Bokros szoborba öntve” Haraszty István	3.	1996. 06. 07. ÉLET ÉS IRODALOM „Mit ér a kortárs, ha magyar?” Műgyűjtés Körmendi Galéria – Csontváry Galéria	18.
1995. 12. 15. MAGYAR HÍRLAP „Festmények helyett viaszbabuk” „A Sándor-palotával történt”	8.	1996. 06. 26. MAGYAR HÍRLAP Kultúra: – Tárlatlátogató „A mértan visszatérése” Matzon Ákos, Ézsiás István kiállítása a Körmendi Galériában	8.
1996. 01. 05. NÉPSZABADSÁG „A műkereskedelem keserves napjai” Körmendi Galéria	24.	1996. 07. 05. ÉLET ÉS IRODALOM Schéner Mihály: „Ne úgy- így” Körmendi Anna, Csák Máté, galériák: Nagybányai u., Deák Ferenc u., Vörösmarty tér	18.
1996. 01. 12. ÉLET ÉS IRODALOM Barna Miklós rajza	1.	1996. 08. ÚJ MŰVÉSZET <i>Két japán – két magyar – Sturcz János</i>	52.
1996.01.19. ÉLET ÉS IRODALOM TÁRLAT: „Mitől ideges Gyémánt László?”	16.		

A sajtó a Körmendy Galéria kiállításairól

1996. 09. 05. ESTI HÍRLAP „...szerencsésnek mondbatom magam” A hatvanas évekről hatvanon túl – Schéner Mihály – Körmendi Galéria „Művészportré” sorozata	5.	1996. 11. 14. FEJÉR MEGYEI HÍRLAP Új szerzemény: Rózsaszín malom	32-44.
1996. 09. 20. ESTI HÍRLAP Képek a dobogó alól Orosz Gellért kiállítása a Csontváry Teremben	12.	1996. Videolánc 1996. <i>A kultúra támogatását a jelentősebb cégek is felvállalhatják</i>	
1996. 09. MAGYAR NAPLÓ Jókor jöttek ezek a rúgások Schéner Mihály az eltemetett hatvanas évekről	38.	1996.10-11. ATRIUM Tornyosuló függönyfalak	
1996. 09. 20. ÉLET ÉS IRODALOM Szezonkezdés Műgyűjtés, Körmendi Galéria	16.	1997. 01. 02. MAGYAR HÍRLAP NÉPSZABADSÁG Vadas József: Diptichon a kortársaknak – Kortárs Magyar Képtár	
1996. 09. 23. ESTI HÍRLAP Rejtőzködő igazság Orosz Gellért kiállítása a Csontváry Teremben	12.	<i>Milliók egy miatt – régiségek, árverések</i>	24.
1996. 10. 21. ESTI HÍRLAP Gerzson Pál-Album, -Kiállítás Az embermögöttiség képei Csontváry Terem, Körmendi Galéria	7.	1997. 03. 29. MAGYAR HÍRLAP <i>A személyiség felértékelése</i> Beszélgetés Csák Máté építész-műgyűjtővel	

A JÖVŐ CSILLAGAI
STARS OF THE FUTURE

EGY GALÉRIA TÖRTÉNETE
THE HISTORY OF A GALLERY

Szerkesztette/Editor:
Dr. Körmendi Anna
Csák Ferenc

Olvasó szerkesztő/Reader:
Sárdi Mária

Foto/Photo:
Dömötör László
Simon Attila

Fordítás/Translation:
Annabel Barber

Kiadó/Publisher:
Körmendi Galéria, Budapest/ Körmendi Gallery, Budapest
Color Team Kft.

Felelős kiadó/ Executive publisher:
Dr. Körmendi Anna

Nyomdai előkészítés/ Layout and Artwork:
Pálmai Rita

Nyomda/Printed by:
Codex Print Nyomda és Kiadó Kft.

KÖRMENDI GALÉRIA BUDAPEST
ISBN 963 03 6317 8
ISSN 1219-4506
Körmendi Galéria Budapest sorozat 10. kötete

URL: www.kormendigaleria.hu
Mail: info@kormendigaleria.hu

Batta Tamás
installátor

Csák Ildikó
galériavezető

Perlaki József
installátor

dr. Csák Máté építész
tulajdonos

dr. Körmendi Anna
ügyvéd
tulajdonos

Csák Ferenc
művészettörténész h.

Aldobolyi Nagy György • Baranyai
 Judit • Bak Imre • Barcsay Jenő •
 Bartha László • Barna Miklós •
 Bartl József • Baska József •
 Bereczky Lóránd • Bereményi
 Géza • Bernát András • Bernáth
 Aurél • Birkás István • Bíró Antal •
 Bohus Zoltán • Borbás Tibor •
 Budahegyi Tibor • Bujdosó Ernő •
 Bullás József • Chikán Bálint • Csáji
 Attila • Csák Máté • Csík István •
 Csiky Tibor • D. Udvary Ildikó •
 Dávid Katalin • Deim Pál • Dienes
 Gábor • Donáth Péter • Egri Mária
 • Egry Margit • Erich Kussbach •
 Ézsaiás István • Fábrián László • Fajó
 János • Faludy Anikó • Fehér László
 • Földi Péter • Főnyi Géza • Foth
 Ernő • Frey Krisztián • Gadányi
 Jenő • Gerzson Pál • Gruber Béla •
 Gyarmathy Tihamér • Gyémánt
 László • Haász István • Haraszthy
 István • Hegyi György • Hencze
 Tamás • Hincz Gyula • Hugnes De
 La Touche • Ilosvai Varga István •
 Jónák Tamás • Károlyi Zsigmond •
 Katona Zsuzsa • Kelemen Károly •
 Keserű Iлона • Keserű Katalin •
 Kiss Nagy András • Klimó Károly •
 Kocsis Imre • Kokas Ignác • Kondor
 Béla • König Frigyes • Körner Éva •
 Kovács Péter • Kováts Albert •
 Kratochwill Mimi • Kuczka Péter •
 Lánicz Sándor • Loránt János • Lóska
 Lajos • Lossonczy Tamás • Lux
 Antal • Mácsai István • Marosán
 Gyula • Marosits István • Maróti
 János • Mata Attila • Matzon Ákos •
 Mazzag István • Méhes László •
 Mezei Ottó • Mihály Gábor • Miklós
 Pál • Mojzer Miklós • Murádin Jenő
 • Nádler István • Nádler Tibor •
 Nagy Csaba • Nagy Zoltán • Nagy
 T. Katalin • Németh Géza • Németh
 József • Orosz Gellért • Ország Lili
 • Paizs László • Papp Oszkár •
 Passuth Krisztina • Pauer Gyula •
 Peter Widman • Pogány Ö. Gábor •
 Rádóczy Gy. Gábor • Robert
 Hammerstiel • Schéner Mihály • Sík
 Csaba • Simon Endre • Sinkovits
 Péter • S. Nagy Katalin • Sturcz
 János • Sugár Gyula • Supka Manna
 • Sváby Lajos • Szabados Árpád •
 Szabó Tamás • Szabó Zoltán • Szabó
 Vladimír • Szentgyörgyi József •
 Szilárd Klára • Szkok Iván • Taubert
 László • Tenk László • Tőkeiné
 Egry Margit • Tölg-Molnár Zoltán •
 Tóth Menyhért • Tzortzoglou
 Georgios • Ujházi Péter • Várady
 Róbert • Várkonyi György •
 Várnagy Ildikó • Wehner Tibor •
 Wellisch Tehel Judit • Wilhelm
 Károly

A borítón:

Dienes Gábor: Tükröződés, 1997
 (olaj, vászon, 100 x 160 cm)

